Universidad del Rosario
Archivo Histórico

BIBLIOTECA
DEL
Colegio Mayor de Nuestra Señora
del Rosario
E28 N051 V.2 Ej.1

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

094937

Bartoli de Saxoferrato

Secunda super Digesto nouo.

Archiuolyo de Santa Fee D. frai Xpoual de Torres

Continetur hoc in volumine Secunda pars Cõmentariorũ Bartoli de Saxoferrato: quẽ (merito quidẽ) iuris vocitant Lucernam: super Digesto Nouo: ad vetustissimorũ simul ac emendatissimorũ exemplarium fidem recognita & emaculata. Et compluriũ doctissimorũ virorũ Additionibus & Apostillis illustrata. Summarijs item & Concordantijs cõtrarietatum Bartoli minime prætermissis. Insuper & Repertorio singularium materiarum in ordinem multo ꝯ hactenus commodiorem redacto.

Additiones huius operis.

Alexandri Imolensis.
Andree Barbatie Siculi.
Andree de Pomate de Barletta.
Christophori de Nicellis.

DEL COLEGIO DE NRA. SRA. DEL

Anno. M.cccc.xxvij. excudebatur.

Colegio Maybr del Rosario.

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Tabula Rubricarum huius voluminis.

Abigeis.folio.145.
Acceptilationibus.fo.101.
Accusationibus ⁊ inscriptionibus.fo.155.
Ad legem iuliam maiestatis.fo.166.
Ad legem iuliam de adulteriis.fo.167.
Ad legem iuliam de vi publica.fo.177.
Ad legem iuliam de vi priuata.fo.178.
Ad legem iuliam repetundarum.fo.186.
Ad legem iuliam peculatus.fo.187.
Ad legem iuliam de annona.fo.187.
Ad legem iuliam ambitus.fo.188.
Ad legem corneliam de falsis.fo.181.
Ad legem cornelią de ficariis ⁊ veneficis.fo.178.
Ad legem fauiam de plagiariis.fo.188.
Ad legem pompeiam de parricidiis.fo.180.
Ad senatusconsultum turpillianum.fo.188.
Ad municipales ⁊ de incolis.fo.238.
Administratione rerum ad ciuitatem pertinentium.fo.247.
Albo scribendo.fo.244.
An per alium causa appellationis rescindi possit.folio.228.
Appeliationibus ⁊ relationibus.fo.211.
Appellationibus recipiendis.fo.223.
Apud eum ad quē appellatur aliam causam agere compellendum.fo.228.
A quibus appellare non licet.fo.221.
Arborum furtim cesarum.fo.133.
¶Bonis damnatorum.fo.209.
Bonis eorum qui ante sententiam morte sibi cōsciuerunt.fo.210.
¶Cadaueribus punitorum.fo.211.
Captiuis ⁊ postliminio reuersis et redemptis ab hostibus.fo.235.
Castrensi peculio.fo.237.
Censibus.fo.254.
Collegijs illicitis.fo.146.
Concussionibus.fo.144.
Crimine expilate hereditatis.fo.146.
Crimine stellionatus.fo.146.
Custodia ⁊ exhibitione reorum.fo.163.
¶Decretis ab ordine faciendis.fo.448
Decurionibus.fo.243.
Duobus reis constituendis.fo.58.
¶Effractoribus ⁊ expilatoribus.fo.145.
Extraordinarijs criminibus.fo.143.
¶Fideiussoribus ⁊ mandatoribus.fo.69.
Furtis.fo.119.
Furti aduersus nautas caupones stabularios.folio.132.
Furibus balnearijs.fo.145.
¶Incendio ruina naufragio.fo.136.
Iniurijs ⁊ famosis libellis.fo.137.
Interdictis ⁊ relegatis.fo.210.
Iudicatum solui.fo.106.
Iure fisci.fo.228.
Iure immunitatis.fo.246.
¶Legationibus.fo.247.
Libellis dimissorijs.fo.229.
¶Muneribus ⁊ honoribus.fo.244.
¶Nil nouari appellatione pendente.fo.229.
Nouationibus ⁊ delegationibus.fo.82.
Nundinis.fo.251.
¶Operibus publicis.fo.250.
¶Penis.fo.201.
Pollicitationibus.fo.257.
Popularibus actionibus.fo.151.
Pretorijs stipulationibus.fo.102.
Preuaricatoribus.fo.145.
Priuatis delictis.fo.117.
Progenetis.fo.254.
Publicis iudicijs.fo.148.
¶Quando appellandum sit.fo.222.
Que sententie sine appellatione rescinduntur.folio.228.
Questionibus.fo.193.
Quis ⁊ a quo appelletur.fo.221.
¶Receptatoribus.fo.145.
Requirendis reis.fo.192.
Rem pupilli vel adolescētis saluam fore.fo.106.
Rem ratam haberi.fo.112.
Regulis iuris.fo.260.
Re militari.fo.237.
¶Sententiam passis ⁊ restitutis.fo.211.
Sepulchro violato.fo.143.
Si quis testamēto liber esse iussus fuerit.fo.130.
Si familia furtum fecisse dicatur.fo.132.
Si tutor vel curator appellauerit.fo.228.
Si pendente appellatione mors interuenerit.folio.228.
Solutionibus ⁊ liberationibus.fo.86.
Stipulatione seruorum.fo.65.
¶Termino moto.fo.146.
Ligno iuncto.fo.130.
¶Vacatione ⁊ excusatione munerum.fo.246.
Variis ⁊ extraordinarijs cognitionibus.fo.251.
Verborum obligationibus.fo.2.
Verborum ⁊ rerum significatione.fo.354.
Veteranis.fo.238.
Vi bonorum raptorum.fo.133.

¶Finis.

a ¶Adde Jesu Christi presidio semper inuocato.d.Aleꝛ. tāgit hic in rubꝛica.An rubꝛice possint allegari ad decisionem causarum ⁊ an cū rubꝛū est generalius nigro restringaī p nigrū qui etiā post ipz posui i.l.j.§.si cer.pe.⁊ ibi positis adde etiā Abb.2si.ɛvj.ici.i pñti cā.ij.lib. inpīū etiā tāgit de do.cōstan.adde ꝙ Ab.2si.lxxxiiij.j.lib.dicit ꝙ nō eēt pcul ab here si reuocare id in dubiū dū etiā tāgit de alijs dona a tiōib⁹ impatoꝛ. adō bal.2si.ccɛɛ vij.li.iij.Sld.2si. ccɛɛxj.i fi.De po 1 testate pape i bonis ecclie.bal.2si. 2 cclxxiiij.iij.vol.⁊ 2si.cɛc.ij.li.⁊ 2si. 3 ccɛɛxxiiij.i.vol.⁊ de do. regis per 4 Pau.de ca.cōsil. lxxiij.Sldr.2si. 5 cɛcv.⁊ inquātum 6 tāgit an si mulier iuret sup Ɔctu sit 7 de bñficijs certio rāda ⁊ qd etiā de 8 minoꝛe. adō bal. cōsi.iiij.⁊.xlvij.et 2si.cɛɛxiij.li.iij.⁊ cōsi.cɛɛc. lib.ij.⁊ 9 cōsi.xl.v.lib.

b ¶Stipulatio nō pōt.vide tu aleꝛ. in consil.xij. in.j. 10 col.⁊ seq.vol.i.

↷And. Pomate. 11

c ¶Utroq; loquē te vide aleꝛ.cōsil. xij.col.j. ⁊.ij.vol. 12 i.⁊ Panoꝛ.i.c.cū 13 cōtingat. col. pe. de iureiur.

d ¶Itē patientia simpleꝛ.facit i illi qō ponit Bal.de pcur. apud acta cōstituto in.l.iuitis.in fi.C.de pꝛo cur.Et i sili oꝛia. i trac.ō arb. i.iij. char. i.i.⁊.ij. col. de arb.ō arbitratoꝛe dato apud acta vt pꝛesumaī acceptasse onus iniūctū ꝛz nō rñdeat ⁊ vide Fely. q ponit aliq̄ i illi i.c.qñ Ɔ. col. vij. ⁊.⁊ tenēdo.de pba.⁊.i.c.fraternitatis. col. iiij. de testi.⁊ in.c.nōne. col.iij.versi.ij.regu.de pſum. b

↷And. Pomate. c

e ¶Cō.de fideiusso. 1 ad hoc bene facit ꝙ in illi bal.de p curatoꝛe apō acta cōstituto.in.l.minus.i fi.C.de pcur.⁊ in illi ēt oꝛia.in trac. de arb.i.iij. char.in.j.⁊.ij.col.de arbitro ⁊ arbitratoꝛe apud acta datovt pꝛesumaī acceptare onus iniunctū ꝛz nō rñdeat ⁊ vide aligd ꝙ cōfirmatione Fely.in.c.qñ Ɔ.col.vij.⁊.tenēdo.de pba.⁊ col.ɛ.⁊.scōa cōclusio.⁊ i.c.fraternitatis.col.iiij.de testi.⁊ i.c.nōne.col.iij.i ver.scōa regula.de pſum.

f ¶.L.cū ostendimus.Adde ſm Bal.ibi vt refert ⁊ sequit Aleꝛ.hic ꝙ ibi concurrebant tria ſcz coloꝛ indicū:fauoꝛ pupilli:⁊ scriptura: tō fingitur stipulatio.qō non esset altero predictoꝛum cessante.

g ↷And.Poma.¶Crederē Ɔiūs no.quotiescūq;.Jn aliquo actu requirīt aligs certus ⁊ pālis sensus is q oēs alios coꝛporis sensus subꝛ

¶De verborum obligationibus. Rubꝛica.

¶Dictumª est.ī.de obligationibº i genere.seq turvidere de obligationibus in specie.Jdeo ponit rubꝛicam de verborum obligationibus.

☞Stipulatio non cōcipit nisi vtroq; loquente ⁊ sermonis efficaciam intelligente.

Stipulatio quibº casibº fingatur.vbi fauoꝛe dotis ex cursu temporis.

Interrogatio precedit ⁊ respōsio sequi debet vt stipulatio valeat.

Jnfans nō pōt stipulari nisi in.l.seruū.j.rē pu. sal.fore.

Stipulatio non Ɔbitur per epistolā sed pꝛobak.

Sponsalia cum stipulatione nō cōtrahuntur inter absentes alias sic.

Mutus ⁊ surdus qui intelligit ad motū labiorum non potest stipulari.

Stipulatio potest cōcipi inter absentes dūmodo se exaudiant.

Pꝛesentes dici possunt existentes in diuersis locis dūmodo se exaudiant.

Mutª inbet scriptura absīs p epłaz surdº vbo.

Mutus an stipulari possit.

Mutus si nihil intelligit equiparatur infanti:si aliquid pupillo.

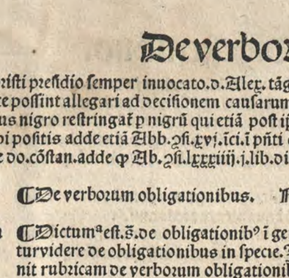
Surdus nō stipulatur ⁊ licet intelligat ad motum labiorum indiget curatoꝛe.

Surdus ⁊ mutus qº qs sit qualr̄ pbak. remissiue.

Surdus ⁊ mutus potest contrabere licet nō per stipulationem.

Stipulatio quid sit.remissiue.

Stipulatio quare dicat stipulatio vbi ꝙ ab interrogante tanꝙ nobiliori.

Tí/pulatio non pōt.

¶Lexnſa diuidit in septez ptes ꝛz Jac.ō are. Pꝛimo dubitaī vtruz stipulatio redda tur inutilis rōne pſonarū.Scōo vtrū reddaī inutilis rōne interualli tpis.Tertio vtrū reddaī iutilis rō ne defectus verboꝛ seu forme. Quarto vtrū reddaī inutilis rōne diuersitatis in qualitate interrogationis ⁊ rñsionis. Quito an reddaī inutilis rōne diuersitatis i ꝙtitate.Sexto an reddaī inutilis ꝓpter adiunctā rē i sermone.Septimo an reddaī inutilis ꝓpter diuersitatē loquele.⁊ pſequoꝛ p ptes.Stipulatioᵇ nō pōt ꝓcipi nisi vtroq; loquēteª ⁊ sermonis efficaciā intelligente.b.d. ¶Hoc pꝛincipiū diuidiī i tres ptes. pꝛimo ponit dictū.scōo illationē.tertio ꝓbatiū.scōa ibi:⁊ iō.tertia ibi:si qs igiī. Jn teꝛ.ibi loquēte:subaudiī ser

monis efficaciā itelligēte. ¶Op.bī h q; stipulatio nō pōt cōcipi ⁊c. Ɔ.ī.de adop.l.nō aliter. Ja. de are.soluit ꝙ ibi ī stipulatiōe ficta.hic in vera. vos habetis alios casus i qbº fingiī stipulatio vt i.l.j.C.de rei vxo.act. Itē ex cursu lōgi tpis.vt 2 l.cū de in rē verso.ī.de vsu. Itē ¶patientiaᵇ simplex in iudicio sine expłssione vocis ħz vim stipu d latiōis:vt.ī.de fideiuſ.¶in.l.ª cū oſidim⁹.i fi.⁊ j. e qui.ap.nō li.l.j.in q̄dā addi. Dy.sup gl.Itē in.l. f cū finita.ℊ.elegāter.ī.de dā.infec.vbi ex cōtumacia fingiī stipłatio. ¶Quero† vtrū debeat pcede 3 re interrogatio ⁊ seq rñsio ⁊ an sit de substātia. ita ꝙ puerſio ordinis vitiet ⁊ vł ꝙ de substātia sit ꝙ verū est:vt.l.j.C.de vsu.⁊.l.obligamur.ℊ.vbis.ī. ti.j.⁊ no.insti.eo.ti.i pn.Ɔ bocvł facere teꝛ.j.ea.l. ℊ.cū adijcit.ʒ ibi dicā. ¶Op.dª h neq; mutª ⁊c.

4 ¶Vł ꝙ infans possit stipulari vt.l.seruū.j.rē pu. sal.fo.¶Que sunt opi.vna ¶dar.quā tz pe.ʒ Dy. tz Ɔtiā opi.ibi posita i gl.ꝙ ibi sit spāle i illa stipulatione.⁊ hoc tz gl.ī.ti.j.l.j.i fi. ¶Op.de.l.ea 5 que.ī.de do.itervi.⁊ vxo.⁊.l.j.C.eo.Sol.†nō Ɔbi tur p epłam:ħz pꝛius Ɔcta p epłaz pbaī vt.l.pu blia.i fi.ff.depo. ¶Op.de.l.iiij.et.v.ī.de spō.gl. nō soluit hic ʒ soluit in.ℊ.itē verboꝛ.insti.de inuti.stip.⁊ Dy.hic† p spōsalia pñt Ɔbi p stipula 6 tionē ⁊ tūc iter absentes nō Ɔbunt.Oñq; Ɔbunt sine stipulatione ⁊ tūc etiā inter absentes Ɔbunt.

7 Quero† qd si est surdus ⁊ mutus talis q intelligat videndo motū labioꝛ vt est.d.Mellus de gabrielis de eugubio q ꝓpter sui magnā pſpicaciā ʒ nō audiat oīno tñ ad motū labioꝛ hoies q̄tū cūq; secrete loquētes itelligit quaten⁹ eius visus ptēdit ⁊ quosdā alios vidi vtrū potuerūt stipulari.Etvł ꝙ sic:qꝛ intelligunt efficaciā sermonis. g Crederē Ɔiūs q.l.regrit ꝙ intelligāt p sensum audit⁹ ⁊ p sonū vocis vt.l.i.i fi.ī.ti.i.nō p motū labioꝛ seu alio nutu.q̄ esī dīa inter motū labioꝛū ⁊ digitoꝛ vel humerū quib⁹ fit mot⁹.certe nul b la.simile in illis qbº requiritᵏ visus nō sufficit si alio mō pcipiaī p intellectū:vt.l.j.in pn.ī.de bis q̄ in test.delē.sed si vocē pciperet qs auribº sniaz pciperet nutu sufficeret vt videbitis i.ℊ.si qs ita. j.ea.l.ī.ti.i fi.facit j.ea.l.ℊ.vlti. ¶Pone ꝙ 8 † aliqui nō sunt pñtes nec stant simul sed vnª in vna pte ciuitatis seu camera aliª in alia an possint stipulari vł ꝙ nō:qꝛ absentes ʒ certe ex quo possunt se exaudire clamado pñtpici pñtes ⁊ absentes hic incipiunt q nō pñt exaudire se.vt no. in.ℊ.itez verboꝛ.aliter dī absens: vt.l.pñs.ī.de pcu. ¶Op.de.l.j.ℊ.pe.ī.ti.i.Sol.hec exceptio i infante loquiī vel dic ꝙ si qs vult sibi aliqd stipulari ⁊ tūc caderet i infantē. ¶Op.pupillª nō pōt iubere vt.l.i.ℊ.si pupillª.ī.ꝙ iussu.dic autoritate tutoꝛis vel hic excipias infantē.⁊ Ɓ mihi plª plz.

9 ¶Quero† qualr̄ mutª iubeat.dic scriptura vt.l. discretis.C.q testa.fa.posī.⁊ nutu vt.ī.de leg.iij.l. nutu.⁊ abñs p epłam:sed surdª pōt pcipere vbo. i Sed vł ꝙ nō possit stipulari:qꝛ isti equiparanī furiosis ⁊ pupillis.vt.l. fulcini⁹.ℊ.adeo. i.fi.ī.ex qb.cau.i posī.ea.⁊ insti.de cura.ℊ.i. Sol.qñq; est talis mutª q oīno nō itelligit.⁊ iste eqparaī ifanti qꝛ iste nō itelligit.Oñq; aliqd itelligit ⁊ pfecte b k ʒ nō audiat neq; loqui possit ⁊ iste eqparatᵏ pu-

bri.de pba.⁊ Aleꝛ.cōsi.cxliij.in pn.vol.ij. Lar. Aleꝛ.in.c.fides.in pn. ℊ.dist.vide etiā Aleꝛ.in cōsi.cɛɛv.col.iij.⁊ in cōsi.lxiij.i pe.col.vol.iiij. Panoꝛ.cōsi.lj.col.ℊ.ver.ℊ.volu.j.⁊ Fely.in.c.pe.col.de pꝛoba.Barba. consi.clviij.col.ℊ.vol.j.Bar.in cōsi.ccv.col.ij.

i ¶Equiparantur.aliter loquitur Bar.in.l.j.in fi.ff.de bo.posī.furti.

k ¶Equiparat pupillo.Adde ꝙ Pau.de ca.hic dicit ꝙ mittat de hoc dicto Bar.⁊ ꝙ repꝛehendiī p Ang.⁊ Bal.quos ipse sequit qꝛ cū intelligit equiparat maioꝛi vt ipse bar.voluit i.l.multū.ī.de acq.here.⁊ in l.ſi.de bo.posī.infan.fu.⁊ inquantū Aleꝛā. refert Ro.inferre ex hoc qꝛ qui nō est pñs nō dicī log ad statutū puniēte loquēte cū bānito vt

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO
Universidad del Rosario | Archivo Histórico

nō habeat locū in loquente p epistolā qō dicit nō differre ab illa.q.an statutū puniēs delinquentē cōprehendat mādantē vltra remiſ.suas adde qō cōſuluit bal.2ſi.liij.li.iij.ſup ſtatu mediolani quibus caueť q nullus corpaliter puniat niſi i.municipali caueat altero caueť q homicida capite puniat:ita qō ſtatim moriat qō mādans homicidiū fieri non dz capite puniri.

↬And. Pomate.

a ¶Uni⁹ dici. an aūt intelligat de die naturali an artificiali iuxta gl.ꝛ not. in.l.more romano. ſ.de feriis.decl⁹ hic dicit q qñ lex loquitur de die ꝛ dis q̄ pñt fieri de nocte itelligit de naturali als sec⁹ ſed ſtipulatio de nocte pōt fieri ergo ꝛc.cōfiteť q̄ dicta ſunt i ſupiori notabili ex his q̄ habenť p doc.i.d.l. more.ꝛ in.c. cōſuluit.extra ō offi. deleg.inver.ſ.C. de teſt.ꝛ an actꝰ ꝛ q ꝛ qō tpis interuallū iter iterrogationē ꝛ rñſionē nō vitiat ſtipulationē ꝛ eſt vnius diei.

¶Magnū interuallum inter interrogationem et rñſionem qñ vitiet ſtipulationem.

Actus interueniens inter interrogationem ꝛ reſponſionem qñ vitiet ſtipulationem.

Dictio incontinenti qualiter accipiatur.

Adde tu pulchre vltra ordinarios hic de iſta dictione ꝛ dic p cepol.in trac.de ſimula.cōtractuū col.viij.ꝛ per do.¶Daria.ſozi.vltra Henricū bohic in.c.i.col.ij.de mu.peti.

Qui presens. Omiſſio reſponſionē nō modicū internallū.b.d.¶Op.de ſeipo ad ſeipſum. Rñde in prima parte recessit ꝛ nūq̄ fuit ſibi reſpōſus. Jn ſcōa pte ſtatim rediit ꝛ fuit ſibi rñſum. Op.de.l.cōtinuus. in prin.j.eo. Sol. vt in gl.que incipit incōtinenti ſine magno. Tenet ergo gl. Iſta q̄ longū interuallū vitiat ſtipulationē. Sed iſta glo. male dicit p.l.duos. in fi.j. de duo.re.ꝛ.l.ſi ex duobus.eo.ti.ꝛ credo q̄ ſit lōgū interuallū vnius diei[a] vt.d.l.ſi ex duob⁹.ꝛ.l. cōtinuus.in prin.j.eo. ¶Ulterius dz q̄ ſi intervenit actus ex raneus qō actus in medio veniēs vitiat ſtipulationē. Cōtra.C.de teſta.l.ambiguitatē.ꝛ.l.antiquitas. Solu.ibi neceſſarius nature actus fuit qui nō nocet hic de alio actu. Diſtingue ergo ſ aut inter interrogationē ꝛ reſpōſionē habeť magnū iterualli ꝛ vitiať.vt.l.ſi ex duob⁹. in prin.ꝛ.l.duos.j.tit.j.aut nō interuenit longū interuallū.ꝛ tūc aut nullus actus interim eſt factus.ꝛ nō vitiat.vt.l.cōtinuus.in prin.j.eo.ꝛ boc ſ.Aut aliquis actus interim eſt factus.ꝛ tūc aut ex neceſſitate nature ꝛ nō vitiat vt.l.cū antiquitas.C.de teſtamē.Aut erat actus non de neceſſitate nature:ꝛ tunc aut erat de pertinentijs cōtractus ꝛ nō vitiat:vt.l.duos reos.in fi.j.titu.j.Aut non erat de pertinentijs.ꝛ vitiat vt.l.cōtinuus. in prin.j.eodem. ¶Oppo.de.l.quod ⁊dicimus. j.de ſol.vbi aliter accipitur incōtinenti:vt.l.ſi de bitori.ſ.de iudi.ꝛ.l.j.ſ.fina.ſ.ad.l.fal. Solu.bec loquela ſtatim ꝛc.ſecundū diuerſitatē caſuuz aliter ꝛ aliter accipitur.ꝛ quando loquiť de actu ex quo oriť ſtipulatio debet intelligi p:out dicitur in.l.i bonefidei.C.de pac.ꝛ.l.iij.de edil.edic.Quādoq̄ de actu executiuo obligationis.tūc dicitur magnum ꝛ paruū interuallum ꝛ arbitrium iudicis:vt.l.quod dicimus.j.de ſol.Quādoq̄ accipitur in alia materia:ꝛ tūc aliter ꝛ aliter accipiť: vt.l.i.C.vnde vi.ꝛ ibi no.p Cy.ꝛ.j.devi ꝛ vi arma. l.iij.ſ.cū igitur.vbi per glo.

¶Conſenſus per interpretē colligi poteſt nō tamen ſignis.

↬And. Pomate.

b ¶Ex vbis p iterpretationem. Jn hac materia vide bar.i.l.gerit.col. iij.ff.de acq.here. ¶Dathe.in nota. 1 ſuo.xxvij.ꝛ Fed. cōſi.cxlix.

c ¶Aſt dimittere. a Adde ꝛ intellige ſm pau.de ca.cū currētib⁹ duob⁹ de qb⁹ in.d.ſ.p poſitū.ſ.q̄ iterrogatio pceſſit ꝛ q̄ 2 teſtes fuerit ad id 2uocati.adde tertiū lz.d.Alex.nō dicat ſed paul.q̄ ad iterrogationē faciēdā aliqs nō ſit ſubmiſſ⁹ ꝛ iſoz mat⁹ vt ſic iterroget alie. Jo.an.i addi.ad ſpe.in ti. de teſta.ſ.in pre 3 miſ.in addi.q̄ incipit pileius. cui accidit iſte caſus in ſonaz vxoris tu adō ro.2ſi.ccc vj.adde ꝛ quartū qō poſſit articulate loqui.vt i iurib⁹.ſ.alleg. ꝛ de intellectu.d.ſ.poſitū. vide pau. de ca.2ſi.clxxxix.

↬And. Pomate. 1

d ¶Facit ad.q.vi de Fely.i.c.venerabilis.col.xvj.ver.neq̄ credis.de excep.

e ¶Cur nō fit. Adde qd ſi index pnūciat titiū condēnandū in.g.an videat 2dēnaſſe alex.refert Bar.in.l.j.C.ſi aduer.li. tenere q̄ non.ꝛ Jo. an.in addi.ad ſpe.in tit.de excep.ſ.viſo.v̄.porro. in additione q̄ incipit oat intelligere.imo.bal.ꝛ Ro.bic cū quib⁹ ipſe trāſit q̄ tract⁹ futuri tpis nō ſpectāt ad iudicē.l.j.ipn. ſ.de vſur. tu dic q̄ ang.2ſi.ccclxij. inci.de liberina. idē tenet q̄ hic in vlti.col.ꝛ ibi ponit qualiter intelligit dictū Bart. in.d.l.j. ibi vide. Et in q̄tū ¶Alexā. tāgit q̄ ſufficiat exprimere verbū cōdēno p expollens. adō ang.cō ſi.cclxxv. vbi dicit ſufficere ſi iudex dicat dico tītium debere.ſi ex tribus iudicibus vnus cōdēnat in g.alter i.l.alter.i xxv.quod valeat ſnia cōdēnātis.i xxv. voluit pau. de ca.cōſi.xxiiij.

2 Si non valet quod ago vt ago:nō valet vt valere poteſt ꝛ qualiter procedat.nu.5.

3 Teſtator ſi interrogatur vis tu dimittere bona tua tali ꝛ reſponderit cui alij quam ſibi quod vi deatur relinquere.

4 Cauſa ſi eſt commiſſa tribus quoruz vnus dixit titiū condēnandum alius abſolnendum ꝛ aliūs dicat non video cur non ſit condēnādus hic tertius videtur condemnare.

6 Juramentum interpoſitū ſuper cōtractu qō beat viz clauſule vt act⁹ valeat omni meliori modo quo valere poteſt.

7 Surdus ꝛ mutus cōtractus ſi intelligūt ad motum labioꝝ contrahere poſſunt in his que cō ſenſu perficiuntur.

8 Stipulatio inutilis iterpoſita ſup cōtractu als de ſe obligatoria nō vitiat ſecus ſi cadit ſuper facto quod de ſui natura nō cadit in formā alicuius contractus.

9 Qñ in inſtrō nō cōtineť mutuū. ſed ſola cōfeſſio mutui:tunc ex tractu mutui nō agitur ex ſtipulatione.ſed certi cōdictione.

10 Statutū q̄ inſtrumēta guarētigiata exequāť habebit locū in 2tractu ſup quo ſtipulatio inutilis fuit interpoſita.ꝛ eſt cōis intelligētia ad bar.bic.

Siquis ita. Sufficit quo ad obligationē cōſenſum col. f ligi⁹ ex verbis p interptationē ᵇ ſecus ſi ex ſignis ꝛ actibus colligitur.b.d.¶Jo.⁊ q̄ ſufficit colligi p 1 interpretationē.Secūdo not.⁊ ſi nō valet q̄ ago 2 vt ago nō valet vt valere pōt:q̄ inutilis ſtipulatio hic nō valet vt pactū. Op.j.pgi.ſ.vbi rñſio debet eſſe 2ſonās interrogationi. Solu.bic ex verbis eius colligitur ꝛ ſufficit. ¶Jſtud ⁊principiū alle gatur per Pe.ad.q.quidā interrogatꝰ.vis tu di mittere bona tua tali dixit ille cui alteri quā ſibi vellē dimittere an videať dimittere.Et pe.determinat videť dimittere ᶜ vt in iſto tex.q̄ ſi eſt ſic in cōtractibus:multomagis in teſtamētis cū in eis fiat plenior interpretatio: vt in.l.in teſta.de reg. iur.Sz ⁊tra hoc facit.ſ.de teſta.l.ſi.Sol.ibi ſunt verba iactantia,plata teſtibus ad hoc adhibitis ſed hic fuerunt verba diſpoſitiua adhibitis teſtibus ad hoc ꝛ alio interrogāte.pro quo facit.ſ.de leg.iij.j.pāphilo.ſ. propoſitū. Jtem facit ad.q.⁹ 4 ⁊omiſſum fuit tribus q̄ cōſulerent.an titius ſit condēnatus vnus dixit cōdemnandū eſſe alius dixit abſolnēdum tertius dixit nō video cur non ſitᵉ condēnādus.certe iſte tertius videť 2ſulere q̄ ſit cōdēnandus per iſtū tex.ꝛ p hoc facit.l.vgoiē ſ.concubine.ſ.del eg.iij.per reſponſionē ſceuole ¶Op.de.l.ſiynus.ſ.acceptiliatio.ſ.de pac.Hlo. ſoluit hic ꝛ bene in ſe.ſed tū diuinare eſt.ſed glo. aliter ꝛ melius ſoluit in.l.j.ſ.cum qui.ſ.de cōſti. pec.q̄ aut tractamus de obligatione diſſoluēda ꝛ tunc ſi nō valet ꝛc.vt ibi.ꝛ de hoc ſi nō valet q̄ ago dic vt Dy ponit hic ꝛ parum addit ad glo. do.Cy.ponit in.l.codicillū.C.de teſta.lz non perfecte ponat. Cum ergo[f] queritur ⁊ vtrū q̄ ago 5 ſi non valet vt ago valet vt valere pōt. Dic aut conſtat diſponentē valere voluiſſe vt poteſt ꝛ valet vt.ſ.de codi.l.j.C.de codicil.l.fina.ꝛ hic in gl. Aut non apparet ꝛ tūc aut inter id quod agitur ꝛ id quod agi poteſt ſolum eſt differētia in commodo et nō in cōſtituēdi modo:aut eſt differētia in 2ſtituēdi modo. ꝓmo caſu valet vt valere pōt vt.l.ſi tā anguſti.ſ.de ſer.ꝛ.l.via.ſ.de ſerui ru.p̄di.ſi vō eſt differētia in mō 2ſtituēdi.ꝛ tūc aut in his q̄ dependēt ex volūtate vnius.ꝛ tūc aut logmur in diſpoſitiōe totali ꝛ nō valet vt valere pōt vt.l.nō codicillum.C.de teſta.aut de parte illius ꝛ valet vt.l.filius.ſ.vt quis heredem.ſ.de leg.j. g ꝛ.l.verbis ciuilibus⁸.ſ.de vulga.ꝛ pupil.l.ſcenola.ſupra ad trebel.aut in his que dependēt ex voluntate

↬And. Pomate.

a ¶Eſt defect⁹. vide Ro.2ſi.ccccxcvj. in primo dubio. v.ſz qd ſi ſup.no. a ſ.fili⁹. in.l.cū pr. ſ.de leg.ij. vbi in quit bre locū ēt i 3cib⁹ꝛ vide bar ba.cōſi.xxv.col.ꝛ ſeq.vol.i.ꝛ conſi. b xliij.col.xij.vo.ij. ꝛ 2ſi.lij.col.ij.eo. vol.ꝛ cōſi.lv. col. 6 xvj.vo.ij.ꝛ roma. c 2ſi.clxxvj.col.pe. ꝛ alex.2ſi.xij.col. fi.vol.j.ꝛ are.2ſi. 7 lxj.ꝛ Soci. conſi. lxvj.col.lxxv.vſi. ſed qñ interponiť ibi p ꝛfeſſionē vi de ad boc Fely.i c.venerabilis.co. vij.ꝛ ſeq. de excep.

↬And. Pomate.

b ¶Et tūc idē. iſtō 8 reꝛobat ro.cōſi. ccccxlvj.ici.ppoſite conſultatio nis.col.ij.

c ¶Fuerit iuratū. adde bal.2ſi.cliz. li.j.bart.i.l.ij qs. in pn. teſti. de le. iij.ꝛ i.l.oēs ppli. in.iij.q.pncipali. ſ.de iuſti.ꝛ iur.ꝛ i.l.eā quā.v̄.ſeq⁹ caſus.C.de fidei cō.ꝛ ange.i.l.bi q 9 accessionis.ſ.deſi deiuſ.ꝛ bart.i.l.ſi quis maior.C.de trāſact.ꝛ Alex.in d 2ſi.xxxj.ij.vol.ꝛ i cōſi.xxviij. vol.j. 10 Bar.2ſi.xxv.col. viij.vol.i.ꝛ 2ſi.xl iij.col.xij. vol.ij. ro.2ſ.clxxvj.col. pe.ꝛ dū Alex.ex mēte bar.ang.in l.ſz ſi qs.ſ.ſtitū. i ſ.ſi qs cau.ꝛimo. i.c.cū 2tingat.de iureiurā. dicit q̄ z ſuſceptio iurata oīm periculo nō obligat ad caſuz fortuitū. adde q̄ ipe 2ſoluit 2ſ.iij. li.ꝛ 2ſi.lxi.li.iij. 3

d ¶Per cōfeſſionē. adde poſt alexā.bal.cōſi.ccxvj. lib.ij.conſi.liij.et cxxij.li.j.vbi ſimpliciter ſequitur ſpe.ꝛ 2ſi.cclxx.li. iiij.ꝛ 2ſi.cxxiij.li. iij.Ang. 2ſi.clix. Ang..aūt agens ad verū depoſitū ſi pbet de depoſito 2feſſionato debeat obtinere.vi de bal.ſ.ccxxvj. li.ij.ici.Actū fuit depoſiti. et oīno luntate duorum tunc aut de obligatione,contrahenda.ꝛ ſi non valet vt agitur:ꝛ tūc non valet vt valere poteſt vt bic.ꝛ.l.j.ſ.eum qui.ſ.de cōſti.pe. Si de obligatione diſſolnēda:tunc aut eſt defectus[a] in forma.ꝛ ſi nō valet vt agitur non valet vt valere pōt.vt.l.an inutilis.ſ.de accep.ſm vnā lectu.aut eſt defectus in materia ꝛ valet vt valere poteſt:vt.d.l.an inutilis.ſ.de accep.ſecundū aliā lectu.ꝛ.l.ſi quis accep.ſ.de acceptila.ꝛ.l.ſi vnus. ſ.acceptilatio.ſ.de pac.aut eſt defectus in cauſa efficienti:boc eſt in perſona:ꝛ tunc[b] idē quia valet vt valere poteſt.arg.eius qō not.ſ.co.l. multum.ꝛ.ſ.de vocoꝛa.l.quacūq̄ ratione.ꝛ dixi in d.l.an inutilis. ¶Sed quid ⁊ ſi ſuper tali ſtipulatione fuerit iuratum.ᶜ Reſpōdeo videntur partes dicere q̄ valet vt melius valere pōt: vt.l.cuz pater.ſ.filius.ſ.de leg.ij. vbi eſt no.tex. ¶Secūdo ⁊ quero quid in cōtractibus qui quotidie celebrāt̄ per illum ſurdum qui intelligit ex motu labioꝝm de quo dixi in p̄inci.l.cū omnes contractus fiant bodie per ſtipulationem. Reſpondeo valebit contractus tāq̄ ſine ſtipulatione celebratus.hoc dico intelligi ⁊ illis cōtractibus qui poſſunt contrahi cōſenſu.nam intelligere ex illorum labioꝝ motu vel quouis alio ſigno eſt idem q̄ intelligere per nutum:vt dicit tex.in.d.l.ſeruo innito.ſ.penul. Nec obſt. ⁊ ſi dicas negotiuz peccat in formavt in hoc.ſ.ꝛ ibi tractatur de obligatione contrahenda:vt.ſ.dixi. quia illud verum eſt quando ſtipulatio interponitur ſuper aliquo facto q̄ de ſui natura nō cadit in formam alicuius cōtractus:vt ſi promiſſio fiat ex mera liberalitate vel promittebat pecuniā tanq̄ debitā cum non eſſet animo donandivel non antea debitam animo nouandi vel nō:vt in.ſ.eū qui.l.j.de conſti.pecu.Sed quādo interponitur ſuper aliquo cōtractu de ſe obligatorio:vt ſup mutuo ſup emptione ꝛ vendi.ꝛ ſi.ꝛ tunc inutilis ſtipulatio non vitiat actionem oriri ex vtili contractu:vt.l.ſi ſtipulatus.ſ.chryſogonus.ſ.eo.ꝛ.l.certi 3 dictio.ſ. quoniam.ſ.ſi cer.peta.ꝛ q̄ ibi not. Et ideo ⁊ dicerem ſi inſtrumento non continetur mutuū eſſe contractū:ſed confeſſio mutui recepti q̄ nō poſſet agi ex eo 2tractu:ſed debet agi certi cōdictione ex mutuo:ꝛ probatur per confeſſionē[d] contentam in inſtrumento:non tamen q̄ ex inſtrumēto poſſet agi boc eſt ex ſtipulatu hec vera ⁊ de iure cōmuni:lz ex forma ſtatutoꝝ ſi ſunt talia inſtrumenta guarentigiā continentia que habent vim ſententie ſeu p̄cepti facti vt in cōfeſſum:ꝛ tunc forte aliud deberet dici: ſed q̄ talia ſtatuta ſunt facti nō pōt ſniari niſi verbis ſtatuti diligēter in ſpectis.ideo per teipſum diſpice. 7

¶Temporis diuerſitas inter interrogationem ꝛ rñſionem vitiat ſtipulationē ꝛ mutat ſubſtantiam ꝛ qualitatem obligationis.

Diuerſitas in q̄titate reſponſionis non inualidat ſtipulationem ſi illico ſequatur complacentia.

Ver.cuz adijcit q̄ referatur ſiue diuerſitas ſit in qualitate ſiue quantitate.

Clauſula in medio poſita q̄ refertur ad vtrūq̄.

Reus qui reſpondet ſe non habuiſſe pecuniam: ꝛ ſi habuit q̄ expēdit in negotijs actoris non dicitur ſimpliciter reſpondere ꝛ habeť pro cōfeſſo ſtante ſtatuto q̄ non reſpondens ſimpliciter pro confeſſo habeatur.

Simpliciter ideſt pure ꝛ ſine duplicitate.

Si quis ſimpliciter. Diuerſitas in qualitate obligationis inter interrogationem ꝛ rñſionem vitiat ſtipulationem:niſi diuerſitas illico cōplacuerit.b.d.Et diuidit.ꝓmo ponit diuerſitatē in cōditione.ſcōo in tpe. tertio ibi cū adijcitur limitat premiſſa.gl.magna nō venit declaranda bic.ſed ipſa ⁊ ſtatim declarabo infra.ſ. ſed ſi mihi pamphilum.Dicitur bic q̄ ſi interrogo ſub conditione. Reſpōde pure ꝛc.Contra inſti.de inuti.ſtipu.ſ.preterea.vbi talis reſponſio intelligiť qualis p̄cellit interrogatio.ſolu.bic 1 ¶Dicit⁊ q̄ in maiori ſumma minor ineſt.boc non videtur verum.q̄ ſi ego dico nō habeo.c.nō ſequitur ergo non habeo.ex.imo eſt vera propoſitio antecedens vno deficiente a.c.vt.l.ſi is qui

7. Ho hoc dicit Bar. q nō ſufficit. q inſtrumentū ſit p̄ceptū. ſed debet ſecuſſe q habeat executiuā quarentigiā. dic ſecūd. l. 4. tit. delas ex cpriā. lib. 3. ordj.

3

vide q̄ poſui in.d. ſ.qñ. et inquātū Alex.dicit q̄ cōfeſſio facta a pro curatore nocebit ſibi nō ꝺño.adde Bal.2ſi.ccxxxix. lib.j. Fede.conſi. liij. Et cum etiā tangit an valeat p̄ceptū guarentigie cū 2tractus eſt nullus vide q̄ voluit Bal.cōſil. xxviij.lib.x.et an confeſſio facta ſu per Jctu inutili valeat vide Roma.cōſi.ccxiiij.

↬And. Pomate.

¶Solu.adiectio. Vide alex.2ſi.lxx vij.col.j. volu.ij. vbi infert ad pulchrum caſum de quo ibi per cū.

¶Pro confeſſo. Adde q̄ paul. de caſt.dicit bic conſuluiſſe Jo Barto. q̄ prima rñſio eſt ſimpleꝛ nec dz vitiari per ſequentē modificationē et ita dicit tenere bar.in.l.de etate. ſ.nibil.de iterro. act.rapha.cu.bic tu vide Bal.cōſi. ccxxxix. iij. volu. vbi dicit q̄ taliter poſitioni ērñ dendū q̄ actoꝛe leuer ab onere p bandi. ꝛ dū alex. dicit etiā q̄ nihil refert an reus rñ deat ſimpl⁹ vel qō occiderit ad ſui defenſionē. adde bal.ſ.ccxlv.li.ij. incipi.in Chriſti nomine donanti a vo.

¶Aſſimpliciter. Ro.de iſto verbo ſimpliciter qō exponiť pure etiaz exponitur ſine diſtinctione. in cle. ſepe.in verbo ſimpliciter. de ẏbo. ſigni.↬And.bar.

Universidad del Rosario | Archivo Historico

a ¶Vide que dixi in.c.j.de mu.pe.¶.d.Ant.in.c.cõcupiscentiã.de cõsti. ¶ in.c.dilecti.de maio.¶ obe.bar.in.d.l.qui solidũ.de le.ij. gl.in.c.i.de cõfes.li.vj.c.presentiũ.de test.lib.vj. Jo.an.ibi Bal.in.l.ij.ff.obseruari.C.de iur.cal.And.Barba.

b ¶Sed p hoc.Adde.q̃ alex.dicit q̃ cõis est opi.bar.quã tz Jo.an.i.c. dilecti.de maio.¶ obe.¶ ibi.d.ant.¶ imo.¶ Jo.an. i.c. pñtium. i nouel. pan. de liaza.i.c. ex pte. de cõfes.p quo facit qõ si pe to cẽtũ ¶ testes di cunt de.xxv.q̃ de illis debeo obtinere vt cõsulnit Bal.cõsi.cxcvj.in fi.j.lib.

↦And. Pomate.

c ¶Sunt vera.ista opi.bart. est cõis vt inqt alex. in.l. ex facto.ff.itẽ que ro.in.ij. col.ff. de a vulg.¶ pup.¶ ibi b multa videbis in 2 proposito et vide Lardi.cõsi.xxxv. col.iij.

d ¶Utile.addeũ alex.dicit ex mente bar. qõ datio i solutũ vitiata i pte in totuz vitiaꝫ bal.idẽ cõsulentẽ 2si.xc.li.j.pau.de cast. 2si.cclxxvij.¶ vide pulchre per bal.q̃ bñt vtiare c dationẽ insolutũ ¶ aliquas limitationes eius consi. cccxxiij. lib.j.¶ in quantũ alex.etiã refert ang. inducere bũc teg.ad q̃stionẽ de ingrediẽ 1 te monasteriũ cũ 2 reseruatione bonoꝝ qõ reseruatio vitiet nõ autẽ 1 ingressus. Adde bal.cõsi.cxvj.li.j. Sed pleniꝰ de ẽ vide barb.2si.iij. li.ij.vbi refert ex opi.¶ an si maritus sit in iudicio tanq̃ procurator vxor cũ nõ sit possit sustinere pcẽsum ex capite q̃ maritꝰ. vide Ro. 2si.cccclvj.vbi cõcludit qõ non: et multa adducit p alia pte qõ vtile non vitiet que ibi vide.

↦And. Pomate.

e ¶l.de certa.contra istã sol. Bar. vide text.i.c.j.retulerunt. de cõse. dist.iiij. ibi ex pbatiuo sermone. Rũd. literarũ. et in.l. ẽ capitalis. de verb.sig. et ad materiaz hui⁹.ff. ducenta.in.ff.vtrũ.ff.de rebus dub. Sol. hic loquitur quãdo profertur affirmatiue.secus si negatiue vt in cõtrario. Sed istud est cõtra.l.sivn⁹. ff.si cũ decem.ff.de pac.vbi in mera negatiua loquif. dicas ergo aut maior summa proferf affirmatiue ¶ tunc minor summa inest maiori.vt hic cũ si.aut proferf negatiue.¶ tũc aut logmur in iudicijs vbi quis tenef reddere aduersariũ certũ: ¶ tũc in maiori summa negatiue plata inest minor.vt.l.si quis cũ totũ.ff.de excep. rei iudi.aut i extraiudicialibus logmur ¶ tũc aut certa quãtas profertur per modũ ineunde seu faciende cõuentiõis ¶ maiori summe minor inest:vt.l.si vnꝰ. ff.si cum decem.ff.de pac.aut p modũ simplicis denuntiationis seu cõditionis.¶ tũc maiori summe minor inesse non intelligif negatiue prolata vt.l.si is qui.i.ff.vtrũ.ff.de reb.du.¶ ista sunt verba pe.[a] Sed per boc[b] cõfunditur calũnia aduocatoꝝ m ¶ si positio 2tinet q̃ mutuaui tibi centũ ¶ in veritate nõ fuerunt nisi.lxxx.nam dicũt aduocati q̃ reus potest totũ negare.vt.d.ff.vtrum. q̃ tenet Spe.in tit.de posi.ff.vij.ver.qi.circa pn. quod est cõtra predicta.nam in iudicio interrogatio de toto intelligitur de qualibet eius pte. sic etiam respõsio intelligitur de toto ¶ qualibet eius parte.vt.d.l.si quis cũ totum.¶ est tegt. cum glo.ff.de ver.signi.l.pupillus.ff.si.¶ est expressum de leg.ij.l.qui solidum.in pnn.nam ille qui petit solidũ lz nõ deberet petere nisi partez in illa pte constituit aduersariũ in mora.¶ sic apparet q̃ ratione partis nõ potest negari totũ.alias in nulla parte cõstitueretur in mora.Et predicta sunt vera[c] quando positio continet aliquod falsum in quantitate summe vel parte rei:sed si cõtinet ali quod falsum in qualitate vt dico q̃ pmisisti pure cum fuerit ad diem vel sub cõditione tota põt negari.qz alia res est vt.ff.dixi.¶ iste tales diuersitates ppter quas põt tota positio negari vl nõ multum declarabuntur ex distinctione quã ponam.j.ea.l.ff.

¶Utile per inutile qñ vitietur. remittitur.

Si stipulor a te omnes seruos tuos ¶ tu promittis oẽs vno excepto qñ valeat stipulatio.

Sed ¶ si mihi. Utileᵒ † p inutile non vitiatur. hoc dicit. Solutionem huius brocardi dicã in.l.grece.ff.illud.j.de fideiuss. ¶ Oppo. de.l. pedius.ff. de arbi. dic vt ibi.¶ hic adde in gl.¶ per glo.in.l. certi cõdictio.ff.qñ.ff.si cer.pet.¶ per Dyn.in.c. vtile per inutile.de reg.iur.lib.vj.et per Ly.in.l. sancimus.C.de dona. ¶ Nunc examinemus gl.magnam positã.ff.in.ff.cum adijt. ¶ Oppo.insti.de inutili stipula.ff.si de alia. Solu.ibi fuit respõsio de alia re hic de eadẽ cuz alia mixta. ¶ Op.j.eo. l.inter stipulantẽ.ff.si stipulante. ¶ Ñũ.ibi fuit alternatiue hic copulatiue. ratio q̃ sit.j. videbitis. ¶ Oppo.q̃ nõ sit differentia alternatiue vel copulatiue: vt in.d.ff.si stipulante.ij. respõso. Sol. aliud in summis aliud in speciebus. ratio qz in speciebus quot species tot stipulationes. sed in summis vna. Ista ratio nõ videf concludere. qz si est vna minus videref admitti diuisio vt dicemus in fi. huius gl. Dicit ergo q̃ ratio est quia in speciebus si interrogatur de vna ¶ respõderetur alternatiue de illa ¶ de alia hec diuersitas inducit diuersitatẽ in qualitate obligationis.naz ſm interrogationẽ teneretur precise ad illã speciem ſm respõsionem liberatur soluendo aliam:licet vtrũq̃ sit in obligatione. Sed in summis alternatiuis minor summa tantũ est in obligatione.¶ ad illam tenetur eodẽ modo precise tñ sicut prefecisset interrogatio.¶ ideo nulla inducitur diuersitas nisi in quantitate.vt.l.si ita stipulat⁹ fuero.g. aut.g.v.j.eo.cũ si.¶ sic forte voluit intelligere glo. vide in.c.ex literis.de spon.col.j.

f ¶Imo iterpres. Adde dũ Alex. hic dicit se cõsuluisse ℨ Ang.qõ stari nõ debeat dicto vnius interpretis bebrei ℨ christianũ:eius cõsi.xxxv. in fi.j.vol.¶ in q̃stum etiã tãgit an debeat stari dicto vnius periti i arte qñ plures haberi nõ possent. adde q̃ stante statuto qõ credaf iudicio medicoꝝ:an vulnus sit mortale ¶ vulnerat⁹ nõ adhibeat nisi vnuz cũ plures etiã haberi possent dein de moriaf q̃ stabif dicto illiꝰ me dicidicẽtis vulnꝰ nõ fuisse mortale q̃ nõ ɔz esse ipo testate vulnerati subtrahere defẽsiões reo. ita voluit bal. 2si.cciij. li.ij.qõ tñ intelligit nisi eẽt vulnꝰ nõ indigẽs iudicio medicoꝝ vt sunt illa ex quibꝰ qs statiz moziꝰ vt ibi p cũ.¶ an credaf peritis i arte. vide Petr.de anch.2si.cclxx.

2 ¶Dicto solius interpretis statur.

3 ¶Notarius latinus qualiter cõficiet instrumentũ inter theutonicos.

4 Theutonicus illiterat⁹ qñ examinaf i iudicio vt testis examinaf p interprete:si duo haberi nõ pñt ¶ qualiter conficiet notarius instrumentũ.

5 Diuersitas linguarũ qñ vitiet stipulationem.

6 Diuersitas in re quando vitiat stipulationẽ.

7 Oratio generalis dicitur qñ apponitur signum vniuersale oẽs:¶ oratio vniuersalis qñ apponiꝰ nomen collectiuum.

Eadem. Diuersitas ligne nõ vitiat stipulationem si modo cõtrahẽtes intelligãt p sevel per interpretes.h.o. ¶ Oppo.re iudi.l.de certa. Solu.dicit gl.ibi inter latinos † q.d.latini debent vti verbis latinis: greci grecis:sed certe etiã si latini vtantur verbis grecis:dũtamen se intelligerẽt valeret stipulatio.vt insti.eo.ff.vtrũ.Sol.in.l.de certa. dum dicit verbis latinis.expone idest intelligibilibus.ſm do. Old.¶ Dy. ¶ Itẽ oppo. † q̃ dicto iterpretis nõ ɔz stari sicut dictovnius testis.vt.C.de testi.l.iusiurandũ. Solu.dicũt quidã speciale hic vt stetur dicto vniꝰ testis.sed certe nõ est testis imoᵏ interpres assumptus de volũtate partium sicut arbiter arbitrator mẽsor ¶ si.facit .l.theopõpus.ff.de do.pze. ¶ Quero qualiter notariꝰ latinusˢ cõficiet instrumenta inter duos theutonicos. Respõdeo faciat instrumẽtũ more solito postea dicat in fi.¶ dictas ptes sic voluisse ¶ fecisse licet ipi verbis theutonicis loquerẽtur: ℨstat mihi notario ex eozum verbis interpretatis et declaratis ibidem per talem interpretem ad hoc assumptũ a dictis ptibus i presentia mei notarij.vel si vnꝰ esset theutonicus et alius latinꝰ dicat notarius et predicta vt dictus theutonicus dixit et declarauit dicto latino secum cõtrahenti et mihi notario per talem interpretẽ ꝛc. ¶ Sed quero † quid fiet in iudicio cũ theutonicus illiteratus producitur testis inter latinos. Respõd.iudexᵇ interrogabit eum per interpretem.vt boc.ff.¶ sic iam de facto feci cum assiderẽ pisis. Sed tuncⁱ pcedit dubium quomodo stabitur dicto vnius testis si quidem

quidem notarius esset interpres sufficeret sicut ¶ ei soli creditur. vt.l.si quis decurio. C. de fal.¶ sic tota die notarij vulgarizant rustico quod est dictum in literali sermonecidẽ in iudice. Sed si iudex vel notarius nescirent interpretari:tunc cõsilium est q̃ adhibeant duos interpretes si possint haberi.vt extra de probatiõibus.c. quoniã contra falsam.vel vnum tantũ si,plures nõ possunt reperiri.vt in auf.de nõ alie.ff.quod autem. facit.C.de fide instrumẽ.l.comparationes.¶ conficiet notarius primo instrumentum qualiter tales sunt adhibiti interpretes pſente parte.vt dixi in simili in.l.qui bona.ff.fina. supra de damno infecto.postea conficiet instrumentũ de examinatiõe sic.talis testis iuratus citatus ¶ examinatus super dictis articulis sibi lectis ¶ vulgarizatis p dictum iudicem ¶ me notarium declaratis et interpretatis per talem interpretem ipsi testi.idẽ dicet ¶ respõdit in sermone theutonico interpretato ¶ declarato per tales interpretes seu interpretem dicto iudici ¶ mihi notario ꝛc. ¶ Vides ergo

5 † q̃ diuersitas linguaꝝ nõ vitiat: sed quedam diuersitates alie vitiant. ¶ glo.nõ plene ponit:nec doc.bene declarant.ideo latius dico aut inter interrogationem ¶ responsionem est diuersitas loquele aut diuersitas effectus. Primo casu aut est diuersitas in idiomate vt qz vnus latinus alius grecus ¶ nõ vitiat vt hic. Aut idem idioma est inter vtrũq̃ sed est diuersitas tantum in sono vocis vt quia vnus dicit rres solidos alius dicit.xxxvj. denariosᵃ ¶ stipulatio non vitiat:vt.l.que extrinsecus.ff.si.j.eodem. Aut est diuersitas in effectu ¶ tunc aut in qualitate obligatiõis est diuersitas aut in re que deducit in obligationẽ. Primo casu vitiatur stipulatio.vt.ff.si quis simpliciter.nisi diuersitas respõsionis ꝛc.vt in.ff.cum adijcit. Si vero † est diuersitas in re.¶ tũc aut interrogatio continet vnam rem ¶ responsio eandem cum adiectiõe alterius rei. Primo casu stipulatio est nulla: vt in dicto.ff.si de alia.insti.de inuti.stipu. Secũdo casu q̃ cõtinet interrogatio totum responsio partem tunc aut loquimur de toto ¶ parte numerali. tunc aut est actum quod nõ valeat stipulatio nisi super toto ¶ non valet.vt institu.de inuti.stipu.ff.preterea.¶ secundum vnã solu.hic in.ff.si stipulanti.aut nihil est dictum.¶ tunc aut si stipulatio valeret noceret stipulatori.¶ non valet.vt.l.si decem.ff.locati.aut nõ noceret ¶ valet.vt boc.ff. si stipulanti. Aut interrogatio cõtinet totũ non numerale ¶ tũc aut pars illa est pars impropriꝰ: scilicet quo ad cõmoditatem ¶ tunc vitiat.vt.l.et per iusiur.ff.respõso.ff.de acceptila.quia videtur esse alia res. Si vero est pars propriꝰ.¶ tunc aut precedit interrogatio generalis. vt cum dicam

7 Omnes seruos meos ¶ sequitur respõsio generalis cum exceptione vel particularis.¶ tunc stipulatio valet vt in q.hic in glos.notabili secundum quod intellegi. Ratio quia nõ inducitur diuersitas stipulationis.vt boc.ff.si stipulanti.quãdo procedit oratio vniuersalis seu indefinita:vt quando ponitur aliquod nomẽ collectiuum sine signo vniuersali:vt grex homo.¶ si in petitione hereditatis.q̃tũc si oratio vniuersalis erat resoluenda in solutionem particularem vt promittis mihi hominem ¶ isto casu promittendo partem hominis in genere sicut precedit interrogatio vel stipulatio.quia nõ inducitur diuersitas obligationis:vt.j.l.proxi.ff.si tamen hominem.¶ ibi dicam. Aut promitto partẽ certi hominis vt sticbi quando precedit interrogatio de homine in genere ¶ stipulatio non valet:quia inducitur diuersitas obligationis.vt.l.inter stipulãtem.ff.si stipulante.j.eodem.cõuncta.l.si cum bis.ff.fina. ff.de condi.inde.j.eo.l.proxi.ff.si. Si vero precedit interrogatio vniuersalis que requirit vniuersalem solutionem.vt promittis gregem vel promittis nauem.tũc isto casu subsististingue. aut re-

a ¶xxxvj. denarios. adde ſm bal. in.c.bone.cl.j. de elec.vt bic refert Alexã. qõ si sunt duo testes et vnꝰ dicat de tribꝰ solidis aliꝰ de.xxxvj. denarijs q̃ sũt singulares.¶ idẽ voluit Anto. de butr.¶ Abb.in.c. nihil. de ver.sig. tu adde qõ idem vult Bal.cõsi.cclxxix.lib.j.incip. in christi nomine in causa ista.

a ↦And. Pomate.

b ¶Rideo iudex. ℨ Bar.tñ tenuit Ro.hic in fine.q̃ imo iudex non possit esse interpres.sequif ang. i.ff.ij. hac re.insti. eo.ti.¶ do.christopho.ɔ nicellis.et Are.bic ¶ ad bec vide aliqua i silꝰ p fely.i rub.ex̃de cõsti.col.pe.¶ vide et i.c.pposuisti.col.iij.ad fi. de pba.¶ in.c. veniens.col.ij. vsi.iij. inq̃.¶ de interprete vnũ verbũ eiusdẽ.i.c. itumauit. col.iij. de cõsti.et vnũ verbũ in.c.a nobis. col.iiij.v. fallit.iiij.de testi. ¶ in.c.ad audientiaz.col.ij.in fi.de pscri. et Jaſ.in.l. iuris.col.pe.C.q admit.¶ late pulchre alex.in cõsil. clxxviij.col.fi.volu.ij. vbi logf de iudeo iterprete.i l.stipulatione.de 2di.¶ demõ.facit bene i.l.veteris. C.de cõmit.stip. ¶ Vide q̃ dixi in l.mutuum. de acquiren.possef. And,Barba.

sponsio continet partem quotam vt dimidiã vel tertiam pro indiuiso ¶ valet.¶ non inducitur diuersitas obligationis.ff.si stipulanti. Si vero cõtinet partem,indiuidui vt illã tabulã istius nauis vel illam onem albaz ¶ non valet. qz alia res est:vt.l.j.in fi.cum seq.ff.de rei vẽdi.¶ l.nauem.ff. de eni.si vero precedit interrogatio indiuidui vt stichi ¶ sequif responsio partis: ¶ valet:vt.l.si stipulanti.j.de sol.¶ boc.ff.si stipulati. Tertio casu quando sequitur responsio que cõtinet eandem rem cũ adiectione alterius rei vel econtra ¶ tunc aut adijcitur alia res copulatiue et valet:vt hoc ff.sed ¶ si mihi pamphilũ.et.l.inter stipulantẽ.ff. si stipulante.j.eodem. Aut alternatiue.¶ tũc aut inter species ¶ nõ valet:vt.l.inter stipulãtem.ff. si stipulãte.in primo casu aut inter quãtitates et valet:vt.d.ff.si stipulante.ij.respõso. quod dicvt dixi.ff.proxi.verũ quod dixi nõ valere intellige nisi diuersitas illico complacuerit.vt in.ff.cũ adijcit.potes dicere qñ diuersitas inter responsionem ¶ interrogationem inducit diuersitatem in re vel qualitate obligationis vitiatur stipulatio.¶ ad hec dicta restringuntur omnia predicta membra.

1 ¶Dictum quod comprehendatur sub simplici.

2 Potestas legitimandi spurios. Item incestuosos alicui concessa qõ potest legitimare spurios ¶ incestuosos.

Stipulationum. Slo.cõtinuat legem ¶ si bene aduertis continuationem. glo. diuidit legẽ precedentem. ¶ Opponitur ¶ videf quod stipulatio cõstat in verborum expressione: vt.i.j.eo. titu.ff.in pnn.non in dando. Solu.dic in dando i.in promissione dandi. ¶ Secũdo oppo.¶ videtur qõ ista diuisio non sit perfecta.quia quedam est stipulatio que consistit in dando ¶ faciẽdo.vt l.cum seruus.ff.de conditio.¶ demon. Slo.sol.sic not.† q̃ sub simplicibus cõprehenditur mixta.¶ ita habetur insti.de acti.ff.omnium.¶ pro boc.ff. de libe.¶ posthu.l.si ita.¶ de here.insti.l.si ita.ff.i.

2 ¶.l.clemens. Et illud † inducebaf ad.q.dispntatã bonoñ.papa cõcessit legata vt possit legitimare spurios. Itez incestuosos.modo quidã erat spurius ¶ incestuosus an,possit legitimare ¶ videtur q̃ nõ:quia mixtuz est species per se:vt.l.adeo.ff. cum quis.de acquiren.re.do. Sed illa nõ facit:qz ibi mutatur rei substãtia hic nõ sed remanet sed si sunt qualitates plures sub vno allegatur qõ debet cõsiderare potentius:vt.l.generaliter.j.de fideiusso. ita hic inspicimus incestũ:quia semper mihi consanguineus fuit ex parte vero fuit matrimoniũ ideo incestuosus diceref. istud est nihil dicere.quia hic sunt qualitates mixte q̃ possunt simul esse:secus in.l.generaliter.vt.l.si adulteriũ cum incestu.j.de adul. Itẽ allegatur.l.seruus.ff. si alij.ff.de leg.iij.sed nihil facit determinari potest per iura.ff.alleg.ſ.per dictam.l.si ita. de libe. ¶ posthu. vbi dicitur quod secundum iuris rigorem sub simplicibus nõ continetur mixtum sed ex benignitate sic vt ibi.cum ergo questio nostra loquatur in beneficijs fiat largissima interpretatio:vt.l.fina.ff.de consti.princi. Item sub simplicibus continetur mixta causa euitande cõtrarietatis vt hic. Itez vbi leg hoc exprimeret vt in.ff. oim ¶ sic extra hos casus dispositio facta de spurio ¶ incestuoso separatim nõ porrigerek ad casum in quo esset simul incestuosus ¶ spurius: vt

b j.de adul.l.vim passaz ᵇ.ff.de bis qui.vt indig. ¶ Oppo. qõ non sit bona diuisio.qz quedã est stipulatio in faciendo:vt.j.ff.itez si in facto.sol.vt in glo. ¶ Extra glo.oppo.quod illa diuisio nõ sit bona cum obligatio dandi cõtineatur sub appellatione faciendi:vt.l.in facto.ff.de condi.¶ demon.solu.ibi ponitur obligatio facti large et largissime: hic stricte.

1 ¶Stipulatio vsusfructus quod sit facti.

↦And. Pomate.

b ¶l.vim passaz. vide pulchrã qõnẽ quã ad ppositũ ponit alex.i.l. cetera.ff.si.ff. ó lega.j.¶ vide consi. xxvi.i.ij.col.ad fi. vol.ij.¶ vide etiã Old.cxxviij. i.ij. col.i prin. ¶ alex. cõsi.cxviij.col.ij. vol.fiij.¶ vnũ verbũ fely.i.c.frater nitatis. col.vi.v. itez limita ex his q̃ dixi de testi.¶ i c.dilecto.col.ij.v. et ex iftis habes. eo.ti.¶ in.c.pastoralis.col.ij. de ex cep.ver.dicit ab. ¶ aliqd ẽt in.c.fi.i prin.de excep.in ij.col.versi.fallit. iiij.¶ in rub. de ſscrip.in.vi.col.v. fallit.iij.¶ vide ẽt i.l.j.ff.si vir.ff.ad fil.¶ Cep.2si.xxx. ¶ Roma.cccxiij. col.iij.¶ anna.lxiij.¶ xcv.col.fi.ancha.in.c.canonũ. statuta.col.lxxx. ix.de cõsti.¶ alex. cõsi.lxij.volu.j.et Are.ij.col.j.ad finẽ ¶ sequẽti. ¶ pano.j.c.at si clerici.col.iiij.in.ff.de adul.¶ ibi barba. in.¶.col.et seq.de iudi.¶ tex.i.c.statutũ.et in Semi. de illo.¶ Jaſ.i.l. de liberis. colũ. viij.postalios.C. de colla.et Alex. cõsi.cxvi.vbi q̃rit an decretũ qõ loquif i casis appellatio nis ¶ cõsi. lxxxij. col. iiij. volu. iij. vbi ponit an statutũ loquẽs sub simplicibꝰ det casum in quo mixtũ. vide etiaz Roma.iiij. vbi ponit an statutũ dictans contra ronersia inter personam ¶ vniuersitatem.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

↪And. Pomate.
a ¶Jus vel factū hāc opi. bar. hic dicūt cōem rom. hic. thanc tenuit ad bart. in l. si qs p emptore. in. iij q. ꝓncipali. i vſi: fallit in ſi. ibi habere glo. ꝛc.
b ¶Doc. vltramō. At ſeruo tūc dño nō acgrīt vt. d. ſ. cū factū. Hz cū ſtipulat fiendū ab aliquo ipſi dño acgrat. and. bar.
c ¶Glo. bñ dicere. Adde qō ideꝫ vt refert Aleꝫ. tenēt ang. ꝛ imo. Hz nullo addito. idē tz Ro. p. l. rō. ſ. fin. ſ. de act. em. bal. i. l. corrup. C. de vſufru. q p B alle. i. l. vbi. ſ. fūdi. j. e. ꝛ ipe aleꝫ. q cū opi. gl. trāſit alle. teꝫ. j. e. l. ſ. itē ſi i facto. in rē agere. ꝛ teꝫ. a nemine allegatū. i. l. q vſumfructū. ſ. fi. ſ. de vſuf. vbi ſile gauī tibi vſumfructū ſerui ꝛ bere mē fuit i mora dādi ſeruū ꝛ ſic nō fuit ꝑſtita poſtētia vtēdi fruēdi pōt agi ad intereſſe ꝙ fieri nō posſet ſi eſſet obligatio dādi i qb? rōne more nō ſuccedit obligatio ad intereſſe. d. l. vbi. ſ. fi. qō ſecus eſt i obligationibus faciēdi i qb? ſuccedit obligatio ad intereſſe vt d. l. ſtipulatōes ñ diuidunt. verſic. celſus.
↪And. Pomate.
d ¶Si cer. pe. facit ꝛ bñ. l. 3bic ſtat?. ſ. ſi ſponſus. ver. ſiue aūt. ſ. de do. inter vi. ꝛ vxo. ibi pondero acceptilationē non ipm lij. eius effectum
e ¶Bñ dicit Dy. adde ſm Aleꝫ. qō idem tz Ray. Ange. imol. pau. de caſt. ſz pe. Ly. ꝛ ro. i obligatiōe alternatiua diſcrepant ab opin. Barto.

1 Stipulatio operarum qō ſit diuidua.
2 Stipulans viam vel aliam ſeruitutem dicitur ſtipulari ius etiā factum et agendo ex ſtipulatione agit ad factum.
3 Agens cōſeſſoria vel negatoria pro ſeruitute dicitur agere ad ius. et patientia venit officio iudicis.
4 Natura obligationis dandi que ſit: ꝛ que faciendi remiſſiue.
5 Unus ex heredibus promiſſoris hominis in genere ſi ſoluit partem ſuam in ſticho an liberetur et qualiter agatur contra alios. remiſſiue. nn. 9.
6 Solutio partis in obligatione generis vel alternatiue an et quando faciat obligationem eſſe in pendenti.
7 Obligatio generis et alternatiue quod ſint eiuſdem generis quo ad quedam.
8 Exercitium obligationis alternatiue quando eſt ſoluta pars reſpectu ſolutoꝝ dicit eſſe in pēdēti.
9 In obligatione generis nullꝰ certus eſt in obligatione ſed determinandus per ſolutionem ſic.

Et harum omnium. Iſte ſ. eſt notan dus multum. primo loquitur in ſtipulatione que continet diuiduū in natura et effectu. ſecundo de ſtipulatione que continet indiuiduum ſimpliciter. tertio de ea que cōtinet diuiduum natura: ſed indiuiduum effectu. ſecunda ibi quedaꝫ non recipiunt. tertia: ibi quedam partis. Et breuiter hoc intendit ſtipulatio dādi eſt diuidua natura et effectu: ſed ſtipulatio ſeruitutis eſt ſimpliciter indiuidua ſz ſtipulatio generis ꝛ alternatiua eſt diuidua natura et indiuidua effectu. hoc dicit. Dicitur hic ꝛ earum omnium ꝛc. innuit qō ſtipulatio facti poſſit eſſe diuidua. quia ſupra poſuit de ſtipulatiōe que conſiſtit in faciendo. et hic dicitur ꝛ earuꝫ ꝛc. Contra. j. e. l. ſtipulationes nō diuiduntur. Solu. dicit gloſ. illud regulare. ſed quandoq; factum eſt diuiduum vt in. ſ. cito. et in ſ. operarum. Item in ſtipulatione vſusfructus. ſed iſta ſunt ſpecialia. ita ſentit glo. j. huius. ſ. et alia gloſ. poſita ſuper verbo viam. ¶Item op. innuit gl. ꝙ uod ſtipulatio vſusfructus ſit ſtipulatio facti. Cōtra. ſ. de vſufruc. l. j. vbi videtur iuris. gl. bene dicit qꝛ vſusfructus eſt iuris. tñ teneꝫ pati quod eſt facti. vt. l. vbi aūt. ſ. qui id q. ſ. e. o. ꝛ j. dicam. Item opp. gl. innuit. ſ. quod ſtipulatio operaruꝫ diuiditur. ¶Sed contra hoc oppo. de l. libertus. ſ. j. ſ. de op. l. ꝛ. l. ſtipulationes non diuiduntur. ſ. j. Solu. gl. quod volente ſtipulatore diuiditur: hoc nō. eſt verum per. l. ſtipulationes nō diuiduntur. j. e. o. ideoq; dat aliam ſolutioneꝫ quia ibi quando duobus debētur opere hic quādo vni. Glo. nō bene ſoluit. qꝛ opera de ſe eſt indiuidua: vt. l. iij. de ope. liber. tangetur in. l. in ſtipulationibus. ſ. operarū. Quid dicemus? dico qō imo poteſt diuidi. vt dicto. ſ. operarū. et. l. libertus. ſ. j. ſuperi? allega. Si vero vis diuidere vnā operam. ꝛ tunc non potes niſi deuenias ad taxationem quantitatis. vt. l. in ſtipulationib?. ſ. operarum. ꝛ. l. ſtipulationes nō diuiduntur. ſecundo caſu dicitur hic ꝙ recipit preſtationeꝫ natura et effectu quid eſt hoc dicere. ꝛ dic natura qꝛ eſt diuiſibilis effectu ꝓpter duo: qꝛ ꝓpter. l. gij. tabularum diuiditur: vt. l. j. C. ſi certum petatur. Item partis preſtatio preſtat liberationē in pte. ¶Venio ad ſecundam particulam et aduertatis dicitur hic quod nō recipiunt ſeruitutes diuiſionem nec natura nec effectu. ¶Oppo. ſ. ad. l. fal. l. j. ſ. ſi vſusfructus. ſoln. ſpeciale in vſufructu de hoc dicetur in. l. ſtipulationes non diuiduntur. j. eodē. ideo dimitto. ¶Oppo. de. l. ſtipulationes nō diuiduntur. ij. reſponſo. j. eod. ſol. illud quādo peruenitur ad preſtationem intereſſe ſecus quando preſtatur ſeruitus.
3 ¶Quero aliquis ſtipulaꝫ viam vel aliquam ſeruitutem. an ſtipuletur ius vel factum.
a ꝛ dicit gloſ. quod factum.
b ¶Docto. vltramon. 9 inſurgunt contra glo. ꝛ Pet. hicꝛ Ly. in. l. corruptioneꝫ. C. de vſufru. circa ꝓin. ꝛ dicūt quod ſtipulatur ius vt. l. ſeruus communis meus ꝛ tuus. j. de ſtipu. ſer. coniuncto inſtit. de ſtipu. ſer. ſ. ſed cum factum. Illud non eſt verum qꝛ quando ſeruus ſtipulatur factum fiendum a ſeipſo nō acquirit domino: vt. ſ. ſed cum factū. Sed cum ſtipulatur fiendum ab alio ipſi ſeruo dño acquirit: vt. l. qō dicitur. j. eo. verbi gratia ꝓmittis ſeruo quod ſibi ire ꝛ agere liceat non acquirit dño ꝟ ſi ꝓmittis ſeruo facere domū ꝛ tūc qꝛ illud factum venit explicandū a promiſſore non a ſeruo ſtipulatore ideo queritur. Contra glo. facio vnam fortiſſimā rationem de. l. j. in fi. de ſer. vꝛb. ꝓe. vbi dicitur ꝙ patientia venit per officiū iudicis: ergo non eſt in obligatione: vt. l. qui per colluſionem. ſ. de act. emp. ergo non factum ſed ius vꝫ ſtipulatus ꝓeterea. l. dicit ꝙ ſeruitus eſt ius. vt l. j. de re. diui. ꝛ inſti. de re. coꝛ. ꝛ i coꝛ. ſ. j. Preterea iuriſconſultus hic vi detur dicere vſq; ad. ſ. item ſi in facto. de obligationibus dandi. ibide obligationibus faciendi. ꝛ ſic hic videtur dicere ꝙ ſit iuris. Credo gl. bene dicere ꝛ qui ſtipulatur ſeruitutem ſtipulatur ius ꝛ factum. ius in quantū ſeruitus debeat conſtitui: factū inquantū patientia debeat ꝓſtari: vt. l. iij. poſt ꝓin. ſ. de vſufru. in ver. dare. Et ideo gl. que eſt in. l. coꝛruptionem. bene dicat quod conſtituendo non liberatur qꝛ etiaꝫ tenetur ad factum ſcilicet pati ꝛ ſic remanet obligatus ad patientiā. idē not. j. eo. l. pluribus. ſ. j. ¶Ad. l. j. in fi. ſ. de ſer. vꝛba. prędi. dic ꝙ quādo agitur reali. ſ. confeſſoria vel negatoria tunc patientia venit iudicis officio non iure actionis. hoc eſt quod dicit gl. in. l. barum. ſi ſer. ven. ꝛ ſic loquitur in. l. j. in fi. ſ. de ſer. vꝛba. prędi. Sed quādo quis agit ex ſtipulatione vel actione ex teſtamento tūc eſt in obligatione datio: hoc eſt conſtitutio ſeruitutis ꝛ patientia vt exꝓreſſe dicit text. in dicta. l. iij.
4 ſ. dare. ſ. de vſufru. ꝛ ſic glo. bene dicit. ¶Quero? que eſt natura obligationis dandi. ꝛ que eſt natura obligationis faciēdi gloſſ. hic tangit dicam in. l. ſtipulationes non diuiduntur. ¶Venio ad tertiam partē hic dicitur quod quedam ſunt diuidua natura: ſz indiuidua effectu. et ſic ſtatim repetuntur contra. l. ſi non ſortem. ſ. ſi decem. ſ. de condic. in debi. Solu. de rigore incōtinenti poteſt repeti ſed de equitate eſt in pēdenti. ꝛ hoc dicunt due glo. parue hic poſite. ¶Venio ꝛ intro gl. mag. et ad diuiſionem oppo. ſolu. vt in glo. ¶Oppo. ſecundo ſi non liberatur. ergo ꝛc. dico quod intereſſe obligatum et non obligatum eſt medius ſcilicet ceſſatio obligationis ad tempus ꝛ ſic eſt in pēdenti. ¶Ai deamus quid vult dicere illa gl. no eſt obligario: ſed obligatio ceſſat ¶Quero an ceſſet obligatio vel executio actionis. glo. hic ponit verba impꝛopie. Dic melius quandoq; obligatio ſemel fuit nata. ſed ex aliquo caſu dicitur in pendenti vt in caſu noſtre legis. et tunc ex actio eſt in pendenti nō obligatio: quia durat. vt. l. pecuniam. ſ. ſi certus pe tatur. vnde cum hic actio ꝛ obligatio eſſet ſemel nata. ꝓpter ſolutionem partis nō eſt in petendi obligatio quia durat: vt not. l. pecuniā. ſ. ſi certum petatur.
d ? ſed eſt in pēdenti exactio. ratione futuri euentus. Quandoq; ab initio obligatio non eſt nata ſed eſt in pendenti. etiunc natiuitas obligationis pendet ꝓpter ſpem quod naſcatur vt. l. inter ſtipulantem. ſ. ſacram. j. e. Oſtendo quod gloſ. iſta dicat male ꝛ contra l. ſi ſtipulatus. ſ. fina. j. de ſolu. nam ſi debes hominem in genere et ſolvis partem ſtichi totum poteſt peti. ꝛ ſic non eſt in pendenti obligatio nec exactio. Solu. dicit Dyn. quod gl. in ob. generis male loquitur in alternatiua bene dicit per. l. ſi non ſortem. ſ. penulti. ſ. de condi. inde. ꝛ
e bene dicit Dyn. ? Et eſt ratio quia in alternatiua tractq; eſt i obligatione. ꝛ ideo ſoluēdo ſtichum ſoluit partem eius quod eſt in obligatione ſed in ſtipulatione generis nihil eſt in obligatione: vt. l. cum incertus. ſ. de lega. j. ¶Sed contra hoc videtur hic text. quia actio in obligatione generis dicitur eſſe in .pendenti ſol. quod dico in bligatione generis dico quod non eſt in pendenti obligatio quia poteſt exigi ſicut primo: ſed obligatio illa ex qua debet condici quod eſt ſolutum eſt in pendenti. vtrum naſcatur. valet igitur obligatio: et cōdictio indebiti pendet: et hoc eſt quod dicit text. hic aut in pendenti ꝛc. iſtud dictum videtur falſum. Et ꝓo declaratione formoꝝ. q. poſitā in glo. Plures ſunt
5 heredes vnius promiſſoris hominis in genere vnus ſoluit partē ſuā in ſticho an liberatio cōtingat. vide glo. que hic dicit quod ſic: glo. iſta eſt contra ꝓcedentes determinattonem vbi in obligatione generis i pendenti eſt obligatio. ſed dictum glo . verū eſt in heredibus promiſſoris: ſed quod digi primo eſt veruꝫ ipſo promiſſore. hoc dicit hec gloſ. licet non probet. ſed quod heredes non liberenturvidetur caſus. j. prō gi. ſ. ex his. ꝛ. j. ea. l. in exꝑecutione. ſ. ꝓ parte. Dic quod heres reſpectu preſentis ſtatus liberatur hoc eſt exercitium actionis contra eum impeditur donec alij conueniātur. ꝛ ita intelligit gloſ in. d. ſ. ex parte. ſz contra ipſum principalem exercitū non impediretur. ſi aūt glo. intelligeret quod vere ſtatim liberaretur male diceret. vt. l. qui hominē. j. de accep. quam allegat gl. mihil facit vt dicam ſtatim in. ſ. ſi tamen hominem. ꝛ ratio differentie inter heredes ꝛ principalem promiſſoreē poteſt eſſe qꝛ quando vnus heres ſolvit partē quam debet ideo non videtur in pēdenti obligatio. ꝓ hoc facit. j. ſ. cato. in fine. ¶Reaſſumo ter
6 do breuiter cum queritur vtrum in obligatione generis vel alternatiua partis ſolutio faciat obligationē eſſe in pendenti vel non ſic diſtingue Aut queris vtrū ſit in pendenti obligatio vel liberatio ad repetē dum ſolutum petēdū ſolutū et eſt in pēdēti vt hic. Aut queris vtrū ſit in pēdēti obligatio. i. quo ad ſubſtātiā ipſius ꝛ nō eſt in pēdēti. vt. l. pecuniā. ſi cer. pe. et. l. ſi nō ſortē. ſ. ſi de decē. ſ. de cōdi. inde. Aut quo ad exercitiū. et tunc aut ꝑceſſit obligatio alternatiua ꝛ eſt in pendēti. vt. l. ſi nō ſortē. ſ. ſi decem. ſ. de cōdi. indebi. ſi obligatio generis ꝑceſſit. ꝛ tūc aut loqueris in principali ꝓmiſſore. ꝛ tūc nō eſt in pendēti ſed ſtatim pōt exigi. vt. l. ſtipulatus. ſ. j. ſ. de ſol. Aut loqueris in pluribus heredib? promiſſoris ꝛ eſt in pendēti vt hic in glo. ꝛ. j. eo. l. in exꝑecutione. ſ. ꝓo parte qō intelige ſi vnus ſoluit totū qō dz: ſecus ſi partē partis quā dz: qꝛ eſſet idem qō in ipſo principali. ¶Procedo vlterius. tu dicis qō heres ſoluit totū qō dz ꝛ tñ nō eſt perfecte liberatus. Contra inſti. qui. mo. tol. obli. in ꝓin. Sol. hic nō ſoluit ꝓout debuit: qꝛ eſt dubiū ne alius ſolvat i alio
7 boīe. Op. ? Hz Dy. ꝛ videt qō ſtipulatio generis ꝛ alternatiue ſint eiuſdē generis. Ecōtra qꝛ in alternatiua vtrū ꝙ eſt in obligatione. vt. l. illud aut illud. ſ. de cōſti. pecu. ꝛ. l. ſi duo rei. j. eo. in obligatione generis nullū eſt in obligatione. vt. l. cū incertus. ſ. de leg. j. Dy. dicit qō eiuſdē generis ꝛ cōditionis ſunt quo ad qdā. ꝛ idē dicit gl. in. l. cū bis. ſ. fi. j. de cōdi. inde. ¶Jtē op. de. l. ſi ſtipulatus. ſ. j. de ſoln. So. ibi homo certus debebat. ¶Op. j. ſ. ſi tñ boīem. ſo. in glo. dic vt ibi dicā. ¶Quero qd ſi alter heres nō vult ſoluere in eodē boīe gl. dicit qō fiet cōdēnatio i eſtimatione ꝛc. dicā. j. ꝓpi. ſ. ¶? Quero digi ? ꝙ aliqñ exercitiū obligationis alternatiue eſt in pendēti vt ſi debes decē aut ſtichū ſolnis quinqꝫ vt in. ſ. ſi decē. Quid eſt illud qō eſt in pendēti. Rñ. exercitium reſpectu illoꝝ quinqꝫ ſolutoꝝ. vnde poſſum agere ad quinqꝫ aut ad ſtichum. ita
9 intelligo. ſ. ſi decē. ¶? Quero digi qō ſi vnus ex heredib? ſoluit partē ſuā in obligatione generis qō ꝓo illa parte eſt in pendēti qualr agam
10 cōtra alios. dic vt in. l. i exꝑecutione. ſ. ꝓo parte. ꝛ ibi dicā. ¶? Sed q̄o in obligatione generis qd eſt in obligatione. vna eſt gl. de lega. ij. l. meuius. ſ. duob?. ſup ver. bois eñ ꝛc. que. dicit qō in obligatione generis nullus eſt in obligatione: ſz oēs in ſolutione. idē no. in. l. cū bis. ſ. fi. de cōdi. inde. iſtud nihil eſt dicere per. l. cū incertus. de lega. i. qꝛ ſi nullus eſt in obligatione p ſolutionē eius qō nō eſt in obligatione nō tollitur obligatio. ꝛ hic vult qō tollaꝫ obligatio. vt. l. ꝛ per iuſiuran. ſ. fi is qui boīem. j. de accepti. Quidā bocvolētes ſuſtinere dicūt qō ipſum genus eſt in obligatione nō aliqō indiniduū p ſe. Sed illud eſt truffa. qꝛ genus p ſe ſumptū eſt q̄dā imaginatio q̄ non eſt in cōmercio noſtro ergo nō eſt in obligatione. vt in ꝓin. inſti. de inuti. ſtipu. Jac. de are. voluit dicere qō glibet eſt in obligatione ſub cōditione ſi ſoluaꝫ. vt. ſ. q ꝛ a q. l. iij. Sed iſtud eſt truffa: qꝛ ſi nullus eſt in obligatione niſi cōditionaꝫ an cōditione nō poſſet agere. vt. l. cedere diē. de verb. ſigni. Preterea ſi
a decederet legatarius nō trāſmitteret? ꝛ tra. l. heres. ſ. ſi incerto. ſ. famiber. Quid dicemus, dico qō gl. in. l. meuius. ſ. duobus. verſi. bois. in fi. mag. gl. dicit verū. qꝛ nullus eſt in obligatione certus ꝛ determinatus: ſed determinādus p ſolutionē. ꝛ ille qui ſolueꝫ ab initio fingiꝫ fuiſſe in obligatione. eſt ergo obligatus de preſenti ad dandū vnū ſed illevnus an ſit hic vel ille pēdet ex futuro euētu. ꝛ hoc vult dicere illa gl. l. cū incertus. de leg. j. ꝛ. l. iij. ſ. qui ꝛ a qui. qꝛ nō eſt cōditio ꝓpꝛie q̄ ſuſpendit ꝓpꝛie obligationē: ſz bz ſpeciē cōditionis: qꝛ in. l. iij. ſ. qui ꝛ a qui. eſt dictio quodāmodo q̄ eſt nota impꝛopꝛietatis. vt. l. ſi me in vacuā. ſ. de acq. poſ. hoc nō dz intelligi in. l. pāphilo. ꝛ. l. ſi boīem. de op. lega. alr ſi eſſet cōditio ꝓpꝛie: ſz tacita ſuſpendet obligationē ſicut exꝑreſſa. vt. l. item qꝛ. ſ. de pac. ꝛ glo. ꝛ ibi. ideo non poteſt agere.
1 ☞Obligatio non mutat conditionem ex perſona heredis ſed condēnatio moderatur.
2 Actio negotioꝝ geſtoꝝ qō cōpetat pro bis que fiunt ex voluntate.
Actio fami. her. competit pro bis que fiunt ex neceſſitate.
3 Obligatio perſonalis diuidit inter heredes: ſed id qō eſt in cōditione non: ꝛ ideo pena pro ſolido cōmittit niſi ſolidū ſoluaꝫ reſpectu eius qō eſt in ſtipulatione penali quod dicitur eſſe in conditione.
4 Minor pars ſi cōtradicit maiori quando ſtetur dicto maioris partis vel minoris.
5 Si vnus ex pluribus heredibus promiſſoris obligationis in genere ſoluit in ſticho alij diſſentiant quomodo ſubueniatur creditori contra ipſos heredes.
Quando plures diſcordant ad preiudicium tertij iudex poteſt eos cogere ad concordiam.
6 Quando plures heredes diſcordant quando cogantur per iudicem vt eis conſulatur.
7 In obligatione generis vel alternatiue ſi decedit ſtipulator pluribus heredibus relictis ꝛ non concordātibus qualiter ſuccurratur.
8 Unus ex heredibus promiſſoris in obligatione generis de neceſſitate cogit ſoluere totū creditore non volente recipere partem.
Creditor obligationis generis nō cogit partē ab vno recipere niſi alij heredes conſentiant in alijs partibus eiuſdem hominis.
9 Creditor quādo agitur contra vnum ex heredibus ad ſeruitutem inſolidum ꝛ eſt condēnatus in egecutione non liberatur heres conuentus niſi ſoluat eſtimationem.
10 Actio ad intereſſe intentata pro ſeruitute datur pro hereditaria portione. et ſic.
Intereſſe quando principaliter petitur cenſetur diuiduum.

11 Si vnus ex heredibus ſtipulatoris agit inſolidū ad ſeruitutē ꝛ deuenitur ad excuſationē ſuper in a tereſſe non preſtatur n ſi pars.
12 Plures heredes in obligatione indiuidua an dicantur duo rei ex quo quilibet tenetur inſolidū. remiſſiue.
13 Seruitus poteſt pluribus inſolidū conſtitui.
14 Sententia lata pro vno ex pluribus heredibus agenti ad ſeruitutē conſtituendā actione perſonali nō prodeſt aliis: ſecus ſi egiſſet actione confeſſoria ad conſtitutam.
15 Sententia lata contra vnum ex pluribus heredi bus pro ſeruitute non nocet aliis.

↪Andre. pomate.
¶Nō trāſmitteret. Breuiter qō trāſmittaꝫ legatarius oēs in gne. facit. l. nec ſemel. ſ. qñ di. leg. ced. ad materiā etiaꝫ huius. ſ. vide ali qd per Ancha. in c. pctm. co. ccxviij. de reg. iur. in. vj.
↪Andre. pomate.
b ¶Contra. ſ. de. pro q̄ etiā aptior tex. i. l. pompo. lati. in fi. volens ex qualitate perſonarū gdēnationē moderari.
↪Andre. pomate.
c ¶Delius quaꝫ Pet. eſt iudicio meo verū. nā conditio obligatiōis initiaꝫ ex ꝑſona heredis etiam in detrimētū creditoris. ſi eſſ debes centū nō poteris ſoluere quinquaginta debes ſoluere tota centū ſi vis liberari. l. tutor. ſ. lucius. ſ. de vſur. Quidam huius timore dicunt concedo oppoſitum qō non liberatur preſtando
1 perſona ? heredis non mutatur ꝛc. Contra. ſ. de
b re indi. l. non tantū. glo. ſoluit non mutatur conditio obligationis ſed condemnatio moderatur dicit Pet. non debet mutari verum eſt ad cōmodum alterius ſed ad cōmodū creditoris ſic. gl. di-
c cit melius quā Pe. qꝛ ibi erat ex priuilegio perſone: ideo eſt qō mutatur: quia perſonale. vt. l. quia perſonale. ſ. ſolu. ma. ſed qualitas obligationis non mutaꝫ. ¶Opp. de. l. ſi legatarius. ſ. de leg. j. Sol. glo. bic paſſiue: ibi actiue. ꝛ vult dicere ex perſona heredis promiſſoris non mutatur ſed ex perſona actoris mutaꝫ. Sed iſta ſol. non videtur vera per illationē in text. primo factaꝫ: quia idem eſt in heredibus pmiſſoris ꝛ heredibus ſtipulatoris. Jn 3tio ſol. glo. qō ibi in diuiduis: hic in indiuiduis. Dy. nō videt tenere iſtam ſol. ꝛ dicit qō ibi alterius partis non intereſt: imo ſibi prodeſt. hic partis intereſt: et nihil ſibi prodeſt. Pet. dat aliā ſolu. cōditio non mutaꝫ reſpectu rei que eſt in obligatione vt hic: ſed alio modo bene recipit mutationē: qꝛ obligatio inter heredes diuidi tur. et Ly. refert verba Pe. in. l. iij. C. de neg. geſt.
↪Andre. pomate.
d ꝛ hoc tenet Ja. de are. hic. et dicit cōditio obligationis. i. vtilitas rei q̄ eſt in obligatione. Omnes ſolu. ſunt bone. ꝛ ſolu. glo. bona: qꝛ aliud in diuiduis: aliud in indiuiduis. ꝛque eſt ratio iſtius qō dicit Dy. quia in diuiduis nō noceret ſtipulatori in indiuiduis ſic. declaratur per ſolutionē Pet. et Jaco. ¶Oppo. dc. l. eadem. ſ. fi. Sol. vt ibi videbitis: quia ibi quando deuenit ad eſtimationē
d partis: alſ ſecus. ¶Pro declaratione huius. l.? formo vnum contrarium. ꝛ oppo. ſ. eodem verſi. et harum. vbi dicitur qō quando decem ſunt in obligatione partis preſtatio liberat heredem ſz defunctum non liberat. et ſic loquitur. l. tutor. ſ. lucius. ſ. de vſur. Quidam huius timore dicunt concedo oppoſitum qō non liberatur preſtando partē. Pet. tenet cōtra hoc in. l. iij. de neg. geſt. C. et dicit ꝙ ibi eſt caſus coniungendo. l. heredes. ſ.
2 an ea. ſ. fami. herciſcun. inducēdo hoc modo ? ea que fiunt ex neceſſitate veniunt in actione famil. herciſcun. et ea que fiunt ex voluntate veniunt in actione neg. geſt. ſed in dicta. l. iij. heres vnus ſoluendo totum habet actionem neg. geſt. ergo non tenebatur ſoluere: ſed caſus eſt melior in. l. ſi teſtamento. ſ. j. ſ. de fideiuſſo. Reſpon. ad legem iſtam qō hic loquitur in obligatione que eſt indiuidua effectu. ibi vero diuidua omnino. ꝛ eſt ratio: quia hic ſi eſſet liberatus ꝛ mutaretur hic fieret ſolutio in alia quam tenebatur defunctus: quia vnus

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶Glo.querit.vi de glos. notabilē in.c.cum omnes. de consti.
✠Andre. pomate
b ¶Nō est verum. potest ⁊ alia rōne ostēdi q dictū gl. nō possit pcedere q dato q starēt dicto maioris partis adhuc tū non esset plene puisū q posito qō non esset dare maiorē partē vt puta: q esset datio tū heredes vl si plures tū ab vtraq; pte remaneāt ⁊ b ca a su māet remediū cū nō sit vniuersa 4 les ꝫ an vbi datur b maior pars possit pcedere: tamē huic obiectiōi ita iudicio meo respōdētū ⁊ tenendo gl. dicit nō solū ꝺꝫ siderari ex nūero maior ps sed etiā ex cumulato partiū heredis sicut in simplici videmus ⁊ debemus ꝓsiderare de debiti cumulato. l. maiorē. ff. de pac. ⁊ isto casu cessaret cōsideratio. ⁊ gl. bñ diceret q 5 posito q semp̄ nins cui legatus esset hoc incertus decederet relictis plurib⁹ heredib⁹ quos ex diuersis portionib⁹ instituisset certe tunc staret illis q eēnt istitutiue ampliori portione vt est tex. in. l. sancim⁹. §. senat⁹ amplioris. C. de dona. et 6 voluit bar. in. l. fi. in pnīn. C. com. de leg. aduerte tū q hec solutio cōfundit rōne qua confunditur opinio c glo. vnde cogita ⁊ vide text. in. l. que sunt cautiōes. ff. fami. ber.
c ¶Officium iudicis. adde ſm ang. et Bal. vt refert ⁊ sequitur Alexan. quod hic fallit ni 7 si inde q videat imminere periculū scandali: q; tunc potest eos cōpellere ad cōcordiā. arg. l. equissimū. ff. de vsufruc. et. l. 2gruit. ff. de offi. presi. ⁊ etiam dicit Ang. qō si res soluit partem vnius rei ⁊ alter alterius. ⁊ sic contingeret mutatio respectu rei quod defunctus nō potuit. secus quando est diuidua: vt quantitas: quia illam prestant plures heredes quam defunctus prestitisset. Nec contingit mutatio respectu rei. vt quia id defunctus debuit. sed illud videtur contra. l. stipulationum. §. fina. ff. eodem. ¶Dic debes scire quod obligationes personales diuidūtur per. l. ꝯ. tab. vt. l. ea que. C. fami. ber. et. l. j. C. si cer. pe. vnde si teneris ad centū ⁊ haberes duos heredes vnusquisq; tenetur ad quinquaginta. Item illud quod est in cōditione in persona heredum non diuiditur. vt. l. cui fundus. in fi. ff. de condi. ⁊ demon. sed illud quod erat in obligatione respectu stipulationis penalis est in conditione. Cum ergo conditio non diuidatur inter heredes pena committitur ꝓ toto solido nisi solidum soluatur. Sed quātum ad ipsum principale debitum solutio partis liberaret ꝓ parte vt plene videbimus. ff. §. cato. ¶Glossa querit⁹ quid si vnus consensit in soluendo hominem alij dissentiūt. Glos. dicit ¶quod statur dicto maioris partis. Sed illud non est verum: ᵇtunc enim statur dicto maioris partis quando sunt cōmunia pluribus vt vniuersis: secus si pluribus vt singulis. vt in casu. l. maiorē. ff. de pactis. Tangit Dy. in. c. quod omnes. extra de regu. iur. lib. vi. et. l. quod maior. ff. ad municipa. l. finautem plures. de aqua plu. ar. ⁊ ibi de hoc dicam. Transit glos. ad aliam so. ⁊ aliam glo. habetis in. l. executione. §. penul. in fi. mag. glos. ff. eo. titu. vbi ponit duas sol. que est ergo verior. et Oldr. dicit quod ista est vera illa non. Ray. concor. videbatur illas glosse. hoc modo. Quandoq; maior pars contradicit minori. et tunc loquitur ista glos. quandoq; sunt in pari numero. ⁊ tunc cogeretur consentire officio iudicis. vt in. l. contra. Sed nescio quo iure istud probetur. dic quod primo debet considerari qualiter subueniatur ipsi creditori contra heredes secundo qualiter cōsulatur heredibus inuicem. ¶Circa primum dic quod si quidem aſſententiam constat iudici heredes debitoris dissentire potest eos iudex condēnare in pecuniam ad petitionem creditoris. vt nota. ff. ꝓoxi. §. in glos. mag. Item facit quod nota. ff. de actio. emp. l. j. in princip. Item si iam facta esset condēnatio ad ipsum hominem et heredes dissentirent posset fieri execatio in estimatione eadem ratione. vt infra statim videbitis in ver. sed quo casu. argumentum eius quod not. ff. eo. l. eum qui certarum. §. j. et. l. si seruum. §. fin. Item posset petere actor vt iudex cogeret eos ad concordiam. quia quoties plures dissentiunt ad pr̄iudicium tertij possunt cogi ad concordiam per iudicem. vt. l. huiusmodi. §. fina. de lega. j. ¶Circa secūdum dic primo quod non est vera ista opinio quod stetur dicto maioris partis vt dixi. Item non est verum quod vnus coheredum possit petere quod per iudicem cogatur consentire: quia quādo plures dissentiunt ad ipsorum incommodum cessat officium iudicis. ᶜvt. l. quoties. de vsufruc. et de serui. rusti. ꝓdio. l. itinere. licet glo. ibi aliter sentiat. Sed si adhuc nullus coheredum est passus damnum sed si timeretur pati possent petere vt sorte dirimatur. argu. l. fina. in princi. C. communia de lega. et quod nota. in. l. executione. §. fina. in glo. mag. Si vero alter passus sit iam dānum tunc recuperat a coheredē iudicio fami. herciscū. vt hac glo. et tex. hic in vers. sed quo casu. ¶Sed quero ¶in stipulatione generis vel alternatiua si decedat stipulator pluribus heredibus relictis et non concordent: quid iuris. Respon. si electio erat stipulatoris habes casum in. l. heredes. §. si iuncto. ff. fami. herciscū. Si vero erat electio pr̄missoris tunc res est expedita: quia potest offerre quod vult. Tamen si vni heredum vellet dare partē in vno homine alij partem in alio non contingeret liberatio. vt. ff. de soln. l. qui hominē. §. j. vnde solutione facta ꝓ parte vni eius respectu actio esset in pendenti donec alteri soluatur sicut ff. dixi in heredibus promissoris: quia iste recepit totum qō sibi debetur. ¶Venio ad versi. et ideo Opp. q impossibile sit vnum ex heredibus insolidum prestare seruitutē. vt. l. ꝓ parte. ff. de seruitu. qō tamen dicitur hic: sed quo casu ꝛc. ¶Sol. iste ver. potest referri ad primam illationem. ff. de obligatione generis: vt tangitur hic in glos. ⁊ fm hoc habes hic casum q vnus ex heredibus de necessitate in obligatione generis habet soluere totum. quod patet: quia potest repetere p actionem familie herciscunde. vt. l. heredes. §. si vnus. ff. fami. herciscū. nam licet actio ⁊ condēnatio fiat ꝓ parte: tamen perfecte non liberatur soluēdo partem. puto tamen q creditor non cogat alias recipere partem: nisi alij heredes consentiāt in alijs partibus eiusdem hominis. vt. l. in executione. §. ꝓ parte. ff. eo. ⁊ hic. quia si creditor recipiret partem: cogeretur. ⁊ heres qui solueret sponte ageret negotium gestum et cessaret familie herciscunde. Illud autem q. ff. ꝓoxi. §. fuit dictum ꝓ parte soluta ab herede actio esset in pendenti: est verū in sponte recipiente. alio modo legitur hic versi. q referatur ad hunc casum quādo est indiuiduū natura ⁊ effectu. vt in prima parte glos. ⁊ tunc ad contraria respondeo: q; non constituit seruitutē insolidum: sed soluit estimationem insolidum. ¶Sed tunc oppo. quando deuenitur ad estimationem non tenetur nisi ꝓ parte. ergo sol nēs solidum non soluit ex necessitate. quod tex. innuit dum dicit familie herciscūde. Rūdeo: ¶quādoq; actum est contra vnum ex heredibus ad seruitutem insolidū ⁊ est condēnatus: tunc in executione 9 quia nō potest cōstituere seruitutem non liberatur nisi soluat estimationē totius. ita loquit hic. quāq; ¶ab ipso initio formatur actio ad interesse: 10 tunc datur ꝓ hereditaria portione. vt. ff. eo. l. stipulationes non diuiduntur. Et predicta vera in 11 heredibus promissoris: ¶ꝫ si vnus ex heredibus stipulatoris ageret ad vnam insolidum: ⁊ deueniret ad executionem super interesse: non prestaretur nisi pars. vt. l. heredes. §. an ea. fami. herciscū. Ratio: quia non esset equum vt haberet plus debito: sed in precedēti casu stipulator cōsequit totum qō sibi debetur ab illo vno: ille repetit a coheredib⁹. ¶Nūc veniamus ad ver. ex quo. ꝺꝛ hic q plures heredes stipulatoris ꝛc. Opp. de. l. heredes. §. an ea. §. fami. her. Sol. vt in glos. ¶Alterius oppo. de. l. ꝓ pte. §. de serui. Sol. qñ fundus vadit ad successorē ꝓ parte stipulatio extingui tur ꝛc. vt in glos. ¶Alterius opp. de. l. si vnus. in fi. §. de ser. rusti. ꝓdio. certe ſm vnam lectu. cōcor. ſm aliā discordat. dic ⁊ sol. vt ibi. Extra gl. in boc versi. ¶quero si sunt plures heredes stipulatoris 12 quilibet habet actionem insolidū ⁊ plures heredes promissoris in obligatione indiuidua tenentur insolidum: an sint correi. ⁊ Ly. in aut. boc ita. C. de duo. reis. dicit q; non: quia ex natura rei dicuntur insolidū obligati. ⁊ glo. videtur in. §. si tamen hominem. ⁊ tex. ff. de euic. l. rem hereditariā. et dicam. ff. de duo. reis. l. j. vel in. l. reos. §. cum in tabulis. ¶Venio ad ver. sed quidā. ⁊ quero qualiter debet intelligi. et glo. ponit duos intellectus et ſm vnum intellectum sit vna obiectio. et est responsio tacita non expressa. Et ſm istam pone casum sic. videtur q; ista stipulatio vitietur: quia deuenit ad eum casum a quo incipere non potest vt cum per singulos non potest seruitus acquiri. et boc quidam iurisc̄ōsulti cōcesserūt et male. vnde auto: legis respondit. difficile est q; seruitus constituatur pluribus: q; oporteat omnes consentire: als non valet. vt. l. cum rescriptū. cōmunia predi. cū simi. no. hic in glo. sed difficultas prestationis non vitiat obligationē: quia ꝓ boc non deuenitur ad eum casum a quo non potuit incipere. potuit enim ex cā difficultate. ¶Secundo modo legitur oppo. et videtur q; hec stipulatio vitietur quia reus non potest dare eandē seruitutem pluribus insolidum. et sic stipulatio vitietur tanq; cōtinens impossibile: quod quidam concesserūt: sed iurisc̄ōsultus auto: legis dicit q; illud est difficile de qua cōtēdit nō potest cōmode dividi per partes ⁊ in vsu rei partes fūt discordes tūc recurrendū sit ad remediū diuisorium diuidendo inter partes vsuz alterius tēpoib⁹ allegat. l. lucio. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. et per hoc etiā q; si plures habent iurisditionē in castro ⁊ discordant in vsu iurisditionis compellendi sunt diuidere vsū per tēpora. alleg. not. dictū Inno. in. c. prudentiam. de offi. delega. in glo. q incipit nobis. Alexā. addit glo. gvi. q. iij. c. licet. quā dicit abb. reputarent no. in terminis istis l. c. ff. de re iudi. tu ēt adde qō Bal. ff. exerciti. li. iij. dicit q; valet arbitramentū latū ex abrupto cum iudex videt ptes ad arma paratas qualiter autē plures fratres habentes iurisdictionē illa vti debeant. vide Bar. cōs. clxxxix.

✠Andre. pomate. ¶At. l. ꝓ parte. Et melius facit tex. in. l. ij. ff. eo. ti. de seruitu.

ficile reo sicut dare mille marcas ei q nō hꝫ: ſꝫ difficultas nō vitiat obligationē: ⁊ ista fuit lec. Jo. q colligit ex glo. ma. hic posita. tu tene primā ꝓ vera ⁊ bona ⁊ precedens nō est vera
13 ¶quia pluribus pōt seruitus insolidū cōstitui. vt. l. lucio. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ l. via. ff. de serui. rusti. ꝓedi. ⁊ sic non est
14 difficile. ¶Venio ad vnā. q. glo. quilibet heredū hꝫ actionem insolidū vnus egit ⁊ obtinuit an poterit vti anteq; alij agant. Quidā qō sic. Jo. q nō vide istā glos. que ista rū opi. est vera ⁊ istud est difficile. ⁊ per glos. nō pōt haberi intellectus. Et videtur qō ꝓima opi. est vera cū in cōfessoria vnius victoria prosit alteri. vt. l. loci corpus. ff. si fundus. ff. si ser. vē. Sed illud in seruitute cōstituta: secus in seruitute constituenda. ⁊ ideo hꝫ vnus egerit ⁊ obtinuit sibi ꝓ parte non pōt constitui. et per hoc etiā q; si plures habent iurisditionē in castro ⁊ discordant in vsu iurisditionis compellendi sunt diuidere vsū per tēpora. alleg. not. dictū Inno. in. c. prudentiam. de offi. delega. in glo. q incipit nobis. Alexā. addit glo. gvi. q. iij. c. licet. quā dicit abb. reputarent no. in terminis istis l. c. ff. de re iudi. tu ēt adde qō Bal. ff. exerciti. li. iij. dicit q; valet arbitramentū latū ex abrupto cum iudex videt ptes ad arma paratas qualiter autē plures fratres habentes iurisdictionē illa vti debeant. vide Bar. cōs. clxxxix.

Si tamen hominē.

Iste. ff. legit in glos. duob⁹ modis. ⁊ tertio ſm Pe. ⁊ melius ⁊ ſm suā lect. b. d. Per sententiā ⁊ acceptilationem vnus ex heredibus promissoris qui tenebat in genere pōt liberari. ¶Opp. ff. ea. l. ff. ff. ex bis. vbi vno ex pluribus heredibus soluente nō contingit liberatio obligationis ꝓpter qō glo. dat duas lect. Una est qō loquit in boīe certo in obligationē deducto ibi in gñe ⁊ illa est in se vera p 1 l. si ita stipulatus. ff. de sol. ⁊ eā tenet Dy. ⁊ glo. ff. eo. l. ff. ff. in gl. mag. sed nullum dubiū poneret. Alio modo legitur. ⁊ loquitur in obligatione generis qō interim sit in pendēti: ſꝫ ista est cōtra tex. ibi pars dūtaxat ꝛc. Preterea ista lec. non est bona per dictionem si tū. que est aduersatiua superioribus. vñ gl. dicit quod hic fuit solutum stipulatori nolēti. vt no. ff. ff. l. ff. ff. Istud non est verum. q. ff. debet intelligi in stipulatore volente: q; inuitus non pōt cogi accipere partem. vt. ff. ꝓoxi. ff. dixi. Quid ergo dicemus. dic ſm Pet. quod in obligatione generis non cōtingit liberatio per solutionē: ſꝫ per acceptilationem ⁊ sententiā contingit ꝓ parte. Et ratio est que ponitur in. l. in executione. §. ꝓ parte. ff. eo. ⁊ est ratio ne alius heres possit solnere partē in alio boīe. qō est absurdū partē enim haberet in diuersis boībus: ſꝫ in sententia ⁊ acceptilatione hec cessat iniquitas: quia vnam partē tantūmodo debet habere. ⁊ per hoc habes intellectū. l. qui hominē. ff. de acceptil. ⁊ ſm hoc exponе hic egero. ⁊ succubuero. lꝫ glos. aliter dicat ⁊ nō bene: lꝫ ista ratione attenta dicas semper ꝓ parte liberationē posse contingere vbi nō denenitur ad illā iniquitatem. ¶Opp. de. l. si ex pluribus. primo responso. ff. de acceptila. glos. que est hic. ⁊ dat duas solu. ⁊ quelibet est bona vna quod ibi sunt duo rei. hic non. ⁊ scōm hoc dīgi vobis. ff. ꝓoxi. quod idem est in re indiuidua in obligationem deducta ⁊ nō sunt duo rei. ⁊ tene mēti hanc glo. Querit glos. qd si acceptilatio fiat de vna specie in obligatione gñis. Dicit qō cōtingit liberatio. vt. l. ꝓ iusurandū. ff. de accep. ff. si is qui hoīem. sed secus in pactis. vt. l. si vnus. ff. sed si generaliter. ff. de pac. dic vt ibi. ⁊. d. ff. si is qui hominem.

1 ☞In stipulationibus facti vno ex heredibus contrafaciēte cōmittitur pena insolidum.
2 Interesse qñ consideretur in stipulationibus penalibus.
3 Interesse in obligationibus facti: an sit: an vero ipsuz factū. remissiue.
4 Pax an dicatur rupta qñ est facta ⁊ promissum non offende re te neq; tuos ⁊ offenditur vnus ex heredibus stipulatoris. remissiue.
5 Si florentinus habet represalias cōtra pisanos ob delictum vnius pisani ⁊ pisanus exutiat florentie: an excussus agere possit cōtra illū cuius occasione represalie fuerunt cōcesse.

Item si in facto

Vidistis. ff. de obligationibus iuris. et etiā aliqua ꝛr facti nunc ponit de obligatione facti mere. ⁊ vsq; ad. ff. cato. boc intēdit. vno ex heredib⁹ promissoris ꝓ tra faciēte oēs tenētur ꝓ hereditaria portione: lꝫ si vni ex heredib⁹ stipulatoris cōtra fiat. p pte sua tm̄ stipulatio cōmittit. ad interesse. ad penam vero cōmittit insolidū: lꝫ alij agētes exceptione doli repellant. b. d. primo loquit qñ vnus ex heredib⁹ promissoris cōtrauenit. secundo qñ ventū est cōtra vnū ex heredibus stipulatoris. tertio distinctionē ponit. quarto rōnem sue distinctionis assignat. quinto extēdit ad aliam obligationē. secunda ibi: contra aūt. tertia ibi. nam si penā. quarta ibi. in. l.
1 idem. ff. sed hec differētia. quinta in. l. eadē. in prin. ¶Nota qō in stipulationib⁹ facti vno ex heredibus pmissoris contrafaciēte cōmittit pena insolidū. Item no. q; vno ex heredibus stipulatoris ꝛc. ¶Oppo. ff. eo. ff. cato. rūdet gl. bic in factis indiuiduis loquitur. ff. cato. logtur in factis diuiduis. ⁊ istud ꝛium tangit hic glos. mag. hic posita. ¶Oppo. ff. ea. l. versi. ex quo qdem. vbi qlibet heres stipulatoris hꝫ actionē insolidū. Sol. qñ agit ad ipsuz factū indiuidnū qlibet heres agit insolidū. vt in ver. ex quo quidē. secus qñ deuenit ad interesse: q; tunc ꝓ parte agit bic. ¶Oppo. ff. vnus ex heredib⁹ vadit ad rem cōem: vadit noīe oīm et ꝓ oīm vtilitate: q; nulla est particula que nō sit cōis. vt. l. meuius. ff. duobus. ff. de leg. ij. ergo coheredū interest. vt. ff. eo. l. si stipulat⁹ fuero per te. et sic possunt agere. Sol. intelligo q; ibi ibat coheres ad fundū suū ꝓpzium qui sibi in diuisionem obuenerat vel ad partem suā ꝓ indiuiso: als si iret ad cōem ꝓ indiuiso cum iret noīe oīm oēs videnē prohibiti. vt. d. l. si stipulatus.
2 ¶Oppo. in stipulationibus penalib⁹ non cōsideratur interesse. vt. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. eo. glos. que est hic dicit de stricto iure non inspiciamus: sed de eqtate sic. ⁊ vide gl. in l. idem iuris. que incipit in stricto. et ſm glos. istam. §. alteri. videret imponere legē verbis et nō rebus: q; de eqtate pena imposita nō valet. dicit Pe. q; quandoq; solet apponi pena in stipu. de cuius natura venit interesse et tunc si nō interest nō agitur. vt hic. qñq; apponit pena ratione cōtemptus vbi interesse nō venit: ⁊ tunc nō inspicitur an interfit. vt in. §. alteri. Sed ista sol. videtur contra casum. l. vlti. de pacto. stipu. dicunt ipsi nos respondemus ⁊ fatemur q; nō debet probare quantū interesset: sed qō aliquid interfit habet pbare: sed illud nō est verū: q; fine aliqua pbatione cōmittit pena. Dy. probat in cōpromisso venit interesse. vt. l. diem pferre. §. si. §. de arbi. Sed video q; si in cōpromissis pena est apposita nō inspicimus an interfit. vt. l. cum penā. ff. de arbi. ergo illud dictum non est bonum. ¶Qualiter dicemus. dicit ipse aut offenditur directo ille cui est promissum: ⁊ tunc non inspicimus interesse si offenderet alius non ille cui principaliter est promissum: ⁊ tunc inspicimus an interfit vt bic. ⁊ hanc solu. dat ipse bic. et in. §. alteri. sed ſm illud dictū Dy. iam sequeretur q; heres hic non offensus haberet pbare sua interesse: als nō posset egere qō est cōtra istū text. vbi nō inspicitur an interfit. Item est cōtra. l. si. ff. de pacto. stipu. sed si Dy. voluit boc intelligere vt dicam bene dīgit. Dic q; si offendit ille cui principaliter est promissum: siue ille qui eius personā repraesentat stipulatio cōmittitur: nec inspicimus an interfit. vt. l. stipulatio ista. ff. eo. §. alteri. insti. de inuti. stipu. Sed si offendit alter quā cui principaliter est cōmissum: vel alius q; personā eius non repraesentat tunc inspicit an interfit stipulatoris vel heredis eius qui eius personā repraesentat vt bic. ⁊ glos. est in d. l. cū penā. coniuncta. l. aduersus. ff. de arbi. ⁊ quasi est casus bic. nam heres repraesentat personā defuncti in totū si est heres vniuersalis. vt. l. hereditas. ff. de acqui. re. do. Sed heres particularis ꝓ parte qua est heres repraesentat personā defuncti in alia parte est extraneus. vt. l. cū a matre. C. de rei vē. ⁊ no. in. l. ij. in glo. mag. in. §. fi. ff. de pacto. stipu. modo hic heres offensus ⁊ phibit⁹ p parte sua agit ⁊ cōmittit stipulatio cum effectu: lꝫ sua non interfit. vt. l. cum penā. cōiuncta. l. aduersus. ff. de arbi. sed ꝓ parte aliox qui repraesentant personā defuncti cōmittit non tū effectualiter: q; ob. exceptio. cū sint quantū ad illam partē extranei vnde offensione facta alteri
3 non possunt agere. vt. d. l. aduersus. ¶Quero in obligatione facti quid est an factū an interesse. ⁊ hoc dicam in. l. stipulationes non diuidunt. vbi. q. istam examino. ⁊ vide istam glo.
4 que incipit sequtur de istis. ¶Et tene menti istum. §. q; est multum no. ad instrumēta pacis. promitto per me ⁊ meos heredes nō offendere te ⁊ tuos heredes: quid si offendit vnus ex heredibus stipulatoris vel pmissoris. hic Jaco. de are. tangit hoc. ⁊ dicetur plene in. §. cato. Item ōñs Jaco. de are. ff. inducit aliam. q. quidā florētinus habet represalias contra pisanum occasione cuiusdā delicti cōmissi per vnum pisanum modo quidam alius pisanus iuit florentiā: ille qui habet represalias exemsit istum. iste pisanus reuersus vult repetere ab isto cuius occasione date sunt represalie an possit. et videtur a q; sic per istum. §. et per. l. si vero. §. cum autem. ff. de bis qui deie. vel effu. et. l. licet §. fina. §. nau. cau. stabu. ff. l. nam et seruus. ff. de nego. gest. non determinando dico: sed allegando forte discemus.

¶Videt qō sic. adde ⁊ limita ſm Bald. bic cū quo trāsit Pe. de ancha. bic ⁊ Ange. in. l. nā ⁊ seruus. ff. de nego. gest. et Pau. de cast. bic si iste represalie fuerint concesse: als secus per. l. si per impunitā. in pn. ff. de euic.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

1 ¶ Indiuiduum quantū ad psentē.§.sumit trib⁹ modis.
2 Obligatio rem tradi quare fit magis indiuidua quam rem restitui.remissiue.
3 Actio ad rei restitutionem qñ rem restitui est in obligatione quando detur contra possidentem insolidum vel detur pro hereditarijs portionibus.
4 Exceptio dominij quod non potest opponi contra agentem interdicto de vi et vi arma.
5 Officium iudicis competens alicui contra non obligatū habet naturam actionis realis.
6 Qualiter quis teneatur ad indiuiduum.
7 Dispositio huius.§.quod nō habet locum qñ pena petitur actione bonefidei informata ad deductum in pacto.
8 L.in depositi.ff. depositi.quod loquitur in facto indiuiduo quo ad solutionem tantum.
9 In obligatione rē restitui ille solus tenetur qui dolum cōmisit:si ambo:ambo tenentur insolidum:⁊ an sint duo rei.
Obligatio rem restitui que contrahitur secundario ratione doli vel culpe est omni respectu indiuidua.
10 Dictio quodāmodo est nota impropꝛietatis.
11 Pena seu interesse:si cōtra fiat obligatione facti indiuidui qualiter ⁊ aduersus quos committatur.
12 Stipulatio ad penam vel interesse si fiat contra stipulantem continentem factum diuiduum vel dationem qualiter ⁊ aduersus quos cōmittatur.et nu.19.vbi distinguit.
13 Dispositio huius.§.qō habeat locū in obligatione faciendi diuidua in qua si vnus heredū ꝑtra facit incidit i totā penā.
14 Difficultas licet nō impediat obligationem principalem tñ superueniens ex postfacto impedit committi stipulationem penalem.et nu.17.
15 Quando ille qui fundum dare promisit ⁊ si non dederit promisit penam decessit pluribus heredibus relictis vnus eorū potest soluere fundum promissum ⁊ dominium trāsfert pro parte coheredum vt euitet penam.
Contra hanc cōclu.tenēt ☩Hoder.⁊ Jason illam defendit.
16 Promittens simpliciter ratum fine aliqua pena siue sit dñs siue procurator:⁊ contrafaciat in parte tenetur ad interesse pro parte:qz in plus non interest sua.
18 Stipulatio facti diuidui cum pena interposita in iudicijs si in parte nō obseruaꝫ cōmittit insolidū:lz obstet exceptio pro parte:secus in contractibus qz cōmittit in totū:⁊ non obstat exceptio:⁊ idē in iudicijs impertinentibus ad decisionē.
20 Stipulatio penalis facti indiuidui adiecta facto diuiduo si fiat cōtra stipulationē facti diuidui per vnum ex heredibus promissoris:an in totū vel pro parte cōmittatur.
21 Si aliquis promisit sub pena iudicatum solui que continet clau.de defendendo et decedat pluribus relictis heredibus quorum vnus defendat alij non an pena cōmittaꝫ aduersus omnes:an contra non defendentes.
22 Stipulatio de defendendo in vna actione est indiuidua.
23 In qualibet stipulatione prętoria siue contineat dationem siue factum indiuiduum siue diuiduum siue possit per alium explicari siue non indistincte pena siue interesse cōmittit tantum aduersus eum qui contra fecit.
Tex.in.l.penales.§.iulianus.ff.ad.l.fal.qō loquit qñ in stipulatione de defendendo erat pena posita.
24 Stipulatio rem ra.ba.de qua in hoc tex. an sit prętoria. et.j. nu.28.in fi.
25 Tex.in.l.cum causa.j.eo.qō loquatur de stipulatione duple que non est prętoria.
26 Promittens non excipere qñ dicatur promittere factum diuiduum vel indiuiduum.
27 Obligatus ad agendum cōtra aliquem: quando dicaꝫ obligatus ad factum diuiduum vel indiuiduum.
28 Qui promisit amplius non agere actione que cōtinet indiuiduum vel ratum haberi aliquod indiuiduum: an ista stipulatio iudicabitur diuidua vel indiuidua.
29 Si aliquis est stipulatus sibi ⁊ heredibus suis vsum alicuius fundi ⁊ decedat pluribus heredibus relictis:an quilibet habebit totum vsum vel partem eius.
30 Pace facta cum titio:facta fuit promissio de non offendēdo per se suos⁊ heredes:titio mortuo relictis pluribus heredibus ⁊ vnus offendaꝫ an pena cōmittatur insolidum.
31 Obligatio dicitur transitoria ⁊ nō transitoria ad heredes ex natura rei super qua interponitur.
32 Pace facta vt.ff.si vnus ex heredibus promissoris offendat qō pena cōmittit aduersus oēs pro portione hereditaria.
Stipulatio vsufructus qō ex parte creditoris sit personalis ex parte promissoris est realis.
Stipulatio pro alimentis ex parte promittentis dicitur esse in rem ex parte creditoris personalis.
33 Stante statuto qō qui occidit occidatur nisi habuerit pacē ab herede occisi ⁊ occisus habeat plures:an sufficiat habere pacem ab vno.
34 ☩Dalor pars heredum que dicatur.

EAdem dicemus. Lato. Jste.§.est difficilis in sua materia in cuius repetitione tenebo ordinē consuetum. Primo continuo hunc.§.ad precedētia ſm Pe. boc modo.dictū est.ff.in.l.ij.qō stipulationū quedā sunt in dādo: quedā in faciēdo cōſistunt.de his que in dando cōſistunt dixi ff.eo.l.ij.vsq; ad.§.item si in facto.licet ibi dixerit de seruitutibus que habent in se aligd.facit vt no.ff.eo.l.ij.§.j.⁊ ibi dixi.et ibi incipit dicere de his que in faciendo consistunt.⁊ hoc prosecutus est vsq; huc: verum quia Lato circa boc posuit vnum suum dictum obscurū:ideo illud hic ponit ⁊ declarat bene iurisconsultus. ¶ Secūdo iste.§.diuidit in quatuor partes. Primo ponit dictum Latonis de cuius intellectu dubitatur vsq; ibi:ab omnibus. In scō distinctio Latonis declaratur vsq; ibi:differentie. In tertio differentie rationem assignat vsq; ibi:lz videamus. In quarto reuocat in dubiū: qō primo pro constanti posuerat ⁊ decidit vsq; ad finem nostri.§. Hanc diuisionē ponit ☩y. Pet. Jaco. de are. ⁊ oēs diuersimode loquūtur.tertio pone summariū sic. Pena adiecta facto indiuiduo si cōtrafiat per vnū ex heredibus pmisso ris pro parte hereditaria cōmittitur cōtra oēs. in facto vero diuiduo pro parte contrafacientis tantūmodo sed aduersus ipsum cōmissorē insolidum.h.d. ¶ Veniamus ad casum in terminis:premitto tñ ad euidentiā qō iste.§. ſm cōem lec. loquaꝫ de quatuor stipulationib⁹ quarum due cōtinēt indiuiduū:vt per te iter fieri:vel per te nō fieri: quominus mihi ire vel agere liceat. Alie due cōtinēt diuiduū vt amplius nō agi ⁊ Titiū heredē eius ratū habiturū. ¶ Hoc pmisso sic forma casum.quidā pmisit se aligd facturū vel nō facturū:⁊ si contra stipulationē veniret ꝑmisit certā penā.iste pmissor decessit plurib⁹ heredib⁹ relictis vnus venit cōtra ꝑmissa dubitaꝫ qualiter et aduersus quos stipulatio penalis cōmittaꝫ. nā inuenio qō Lato scribit qꝫ pena qñq; cōmittaꝫ aduersus oēs pro portione hereditaria qñq; aduersus illū tñ q ꝑfecit pro portione sua. ¶ Modo quero a vobis oñe iurisconsulte qō declaretis mihi distinctionē Latonis.h.d. prima ps. Ad hoc rūdit qꝫ si pena fuit adiecta facto indiuiduo tūc pena cōmittitur aduersus oēs:si vo facto diuiduo tunc aduersus eū qui contrafecit tantū.egempla patent in litera. et est clara. et hoc dicit secūda pars. ¶ Tertio queriꝫ que sit ratio differentie inter istos duos casus. Rñsio ptz in text.h.d. tertia pars. Sequtur ver.sed videamus.vbi est duplex litera.quidā habēt literā affirmatiuā.quidā habēt literā negatiuā. et ista habeꝫ cōiter.⁊ istā ꝓsequor.et lz litera sit satis scrupulosa glo. bene eam declarat. Pone casum vt habes in gl.et lege literam cū apostillis cōibus.notabilia collige per teipsum. ¶ Veniamus ad materiā examinandā p cōtraria ⁊ questiones ⁊ ī tractando materiā tenebo hunc ordinem:qz hic tractaꝫ de facto indiuiduo.primo in ☩rijs tractabo qualiter ipsi principales et eoꝝ successores teneanꝫ ad ipsum indiuiduū. secūdo qualiter ⁊ aduersus quos pena ⁊ interesse cōmittatur si cōtra fiat tam contra ipsos principales ꝙ etiam cōtra heredes. ⁊ eodē modo tractabo de diuiduo. alia tractabimus per ſtiones. ¶ Primo ergo oppo. hic dicitur qꝫ si vnus contrafecit oēs tenentur pro hereditaria portione. Contra:qz in indiuiduis quilibet heredū tenetur insolidū.vt.ff.eo.l.ij.§. ex his.ij.rñ. Sol.si agitur ad ipsum indiuiduū quilibet tenetur insolidū vt ibi:si ad penā quilibet teneꝫ pro parte hereditaria. vt hic. ¶ Secundo oppo.contra ista oppo. fortiter rem tradi seu rem restitui dicitur factū indiuiduū. vt.ff.eo.l. stipulationes non diuidunt.ij.rñso.ff.depo.l.si duo.sed si duobus cōmodaui vel apud duos rem deposui ita qō ad rem restituendā qui libet tenetur pro parte.vt.ff.depo.l.j.§.si apud duos.⁊ ibi no. Item si vnus cōmodatarius decedit relictis pluribus heredibus oēs tenentur ad rem restituendam pro portione hereditaria.vt.ff.cōmo.l.iij.§.heredes.ergo ptz qō non est verum quod dicit in indiuiduis ipsos principales vel heredes tenerī insolidū. ¶ Sol.indiuiduū sumitur quātum ad ꝓpositū altero de tribus modis. Nam quoddā est indiuiduū quo ad cōtractū seu stipulationē et quo ad obligationē ⁊ quo ad solutionē vt seruitutes que pro parte nō ꝓsit deduci in stipulationē nec pro parte solui.⁊ iste non diuidunt inter heredes ſz quilibet heredū tenet insolidū.vt in.§. ex his. ⁊.l. stipulationes nō diuidunt.in ꝓin. Quedā sunt obligationes diuidue quo ad

quo ad cōtractū.sed ex postfacto sunt indiuidue quo ad obligationem ⁊ solutionē.vt obligationes factoꝝ indiuiduoꝝ.vt rē tradi.fossam fodi.insulā fabricari.et si. Jste em ab initio ꝓ parte mihi tradi.vt.l.locus.de acq.pos. Jtē ptm insule edificari in istis idē.qz quilibet heredū teneꝫ insolidū.vt.d.l.stipulationes non diuidunt.ij.rñso. Quedaꝫ sunt diuidue quo ad cōtractū ⁊ quo ad obligationē. sed quo ad solutionē tñ sunt indiuidue.vt obligatio rē restitui.ista diuidit quo ad obligationē inter heredes.qz glibet teneꝫ ꝓ parte hereditaria vt in ☩rio.quo ad solutionē dicit indiuidua.vt.l.si duo.ff.de po. Indiuiduum ergo diuersimode accipit.⁊ sic cessat cōtrariū ⁊ aduerte.qz hoc est verū de obligatiōe ꝓximitiua q̄ cōtra hitur ad rē restituēdā nō de obligatione que cōtrahit secundario ratione doli vel culpe alicuius.vt.j.dicā. Quare tantē obligatio rem tradi fit magis indiuidua quā rem restitui.dicam in.l.stipulationes non diui.in.viij.contrario.et ista sunt difficilia.que do. Cy.tanꝫ habentia arduū ⁊ profundum timuit intrare:vt ipse refert in auc.hoc ita.C.de duob⁹ reis.in q.ij.nec ibi bñ declarat. ¶ Tertio 3tra ꝑdicta op. tu dicis. ff. ꝓpi. Tqō in obligatione ad rē restituēdā si sunt plures heredes quilibet teneꝫ pro portione hereditaria. contra imo ille ad quē peruenit res restituenda teneꝫ insolidū.vt.ff.commo. l.ij.§.heres.So. regulariter actiones hereditarie transeunt in heredes ꝓ portionib⁹ hereditarijs.vt.ff.dixi ⁊ ꝓbaꝫ.C.de here.act.l.ꝓ hereditarijs. Fallit vbi est in obligatione rez restitui ⁊ est actio bonefidei:qz tunc cōtra illū qui hz facultatez rei restituēde daꝫ actio insolidū.vt.d.§.heres. Jta dicit Pe. ff.l.ꝓ.gi.⁊ no.Cy.in.l.pro hereditarijs.qō bic sequebaꝫ do. Ray. Sed ista opi.videꝫ tra.l.si plures.in ꝓin. de vi ⁊ vi ar. vbi est actio stricti iuris ⁊ datur ad rē restituendā solū cōtra eum qui possidet non autem pro portionibus hereditarijs. vnde ☩y.ff.ad.l.fal.l.qui fundum.§.si tu ex parte. dicit quedam verba satis singularia. Aut actio que competit pro restituenda re cōpetit pro tali re pro qua dareꝫ etiā rei vendi.⁊ tunc daꝫ actio cōtra possessorē insolidum.vt.d.§. heres.d.l.si plures. Aut ꝓ dicta re nō cōpetit rei vēdicatio: ⁊ tūc nō pōt agi personali insolidū cōtra possessorē.vt.ff. de leg.j.l. si tibi homo.§.si fundus. Quid dicemus.dico quod vtroq; bene dicit. Pe.qz tex.est ꝓ eo.in.d.§. heres. si bñ aduertaꝫ ⁊ hoc egtas opereꝫ cui deseruit officiuz iudicis in actione bonefidei. Jtē ☩y.bñ dixit ꝓ.ll.quas allegauit. ⁊ ß operaꝫ vnio actionis psonalis ⁊ realis.vt vna aligd habeat ab altera sicut alibi ius accrescēdi ꝓpter vnionē quā hz cū substōne pupillari trabiꝫ ad bona ipuberis.vt.ff.de acq.here.l.q pater. ¶ Sed ☩ posses tu opponere.nō pōt esse qō qs cōmodauit rē alienā vel sibi p vim abrepta est:⁊ sic pōt agere cōmodati vel interdicto vñ vi:nō aūt vēdicare.vt.l.ita vt si fur.ff. cōmo.⁊ qō ibi no.ergo ☩y.nō bñ dicit qō iō ibi:qz vēdicatio pōt ꝙcurrere cū psonali. Rñ.⁊ dico ꝙ quātū ad.§.hrs.dcm ☩y. nō pcedit iō tz sol. ☩e.quātū ⁊ vero ad.l.si plures.optime dicit qz a possessore seu raptore pōt indistincte vēdicare:nec pōt oppone re exceptionē dñij.vt.C.de ꝑscri.ggg.an.l.si qs emptionis. §.lz hoc sup bis.⁊ tāgit ꝓ gl.in.d.l. ita vt si fur.⁊ hoc modo intellige qō dixi vtrūq; bñ dicere. Cōiūge ergo istas duas opi. vt statim dicā in distinctione. Sed 3tra istud tu posses ītare de.l.si qs ex argētarijs.§.j.ff.de edēdo. vbi nō est actio bone fidei.nec etiā ꝓ illa dareꝫ rei vēdicatio. et tū daꝫ solū ☩ illū q possidet dicit ☩e.vt refert Cy.in.d.l.pro hereditarijs.qꝫ ibi est iudiciū quasi bone fidei:qz cōpetit officium iudicis: truffa est. Tu dic qō materia nra logē de actionib⁹ q̄ daneꝫ 3tra obligatos ibi loquit de officio iudicis qō daꝫ ☩ non obligatum vt.ff.de act.emp.l.q per collusionē.merito hz naturā rei vē.q̄ daꝫ ☩ nō obligatū.vt insti.de ac.§.j. iō daꝫ ☩ solū possessorē. Qd dic vt.ff.de ꝓcto.stip.l.ij.in fi. ¶ Ut ergo ista materia liqueat qualr qs teneaꝫ ad ipsum indiuiduū. dic aut est solus vn⁹ reus ⁊ nō est dubiū.aut plures ⁊ tūc aut plures ꝓncipales aut plures heredes vni⁹ ꝓncipalis. ꝓmo casu aut loqris in idiuiduo quo ad stipulationē obligationē ⁊ solutiōez. seu de indiuiduo quo ad obligationē ⁊ solutionez ⁊ glibet teneꝫ insolidū ſz nō tāꝫ duo rei.ar.ff.c.l.ij.§.ex his.⁊.l.stipulationes nō diuidunt.⁊.ff.dixi. Aut de indiuiduo quo ad solutionē tñ.vt rē restitui.⁊ tunc glibet teneꝫ ꝓ parte nisi aliꝫ actū fit vt.d.l.j.§.si apō duos.⁊ ibi no.ff.depo.boc verū nisi esset res apud vnū tñ.qz tūc posses dicere vt statim dicā in pluribus heredibus. Si vo loqris in plurib⁹ heredib⁹ vni⁹ ꝓncipalis ⁊ tūc aut loqris in indiuiduo vtroq; mō ⁊ tūc quilibet teneꝫ insolidū:ſz nō tanꝫ duo rei.arg.ff.c.l.ij.⁊.d.§.ex his. Aut in indiuiduo quo ad solutionē tñ.⁊ tūc aut glibet heres possidet ꝓ portione hereditaria ⁊ sic teneꝫ vt ī.d.l.ꝓ hereditarijs. Aut vnus possidet totū:⁊ tūc aut est iudiciū bonefidei et ille solus teneꝫ vt.d.§. heres. Aut est iudiciū stricti iuris.et tunc aut ꝓ illa re restituenda posset cōpetere rei vēdicatio.⁊ ille solus teneꝫ vt.d.l.si plures.ff.de vi ⁊ vi ar. Aut nō posset cōpetere rei vēdica.⁊ tūc ꝓ pportionibus hereditarijs.vt.d.l.si tibi hō.§.si fundus. ¶ Quarto op.hic dr ex facto vni⁹ pena cōmittaꝫ cōtra oēs. Cōtra.ff.ad fil.l.fin.ff.de oper.no.nuntia.l. de pupillo.§.si pluriū.vbi ille solus q cōtra fecit teneꝫ. Sol.lz ibi factū esset indiuiduū tū nō descēdebat ex causa hereditaria nec ipsi ex eoꝝ cōtractu tenebanꝫ insolidū.vñ pena suū tenet aut oē hic vo obligatio descēdebat ex cā hereditaria.vñ sivnus heredū q repūtat defuncti psonā ☩ faciat oēs teneri. ¶ Quinto 3tra istud op.nā vr ꝙ ēt in obligationib⁹ q̄ descēdūt ex cā hereditaria ille solus teneꝫ q cōtra fecit.vt.ff.depo. l.in depositi.⁊.l.seq.Solu.ibi loquit in actione bonefidei in qua officio iudicis conuenit vt ille solus teneaꝫ q delinquit. ar.ff.commo.l.iij.§.heres.⁊ quod.ff.dixi.bi vero stricti iuris Fateor ergo ꝙ si hec pena aliqua peteretur actione bonefidei forte informata ex pacto incontinēti appositō ꝙ agereꝫ insolidū cōtra illū q cōtra fecit ar. predictoꝝ iuriū hāc tz ☩e.ff. ꝓpi. Vel solue ſaliter vcz ꝙ hoc in facto indiuiduo oīno ſcz quo ad obligationē ex solutionē:ibi in facto indiuiduo quo ad solutionem tñ.vnde cum obligatio ipsa principalis diuidatur inter heredes merito vnus ex facto alteri⁹ nō tenetur. Et vtrāq; so.puto veram. ¶ Sexto contra predicta op.⁊ vr ꝙ in actione bonefidei.et in his q̄ sunt indiuidua quo ad solutionē tñ dolo cōmisso glibet insolidū teneꝫ tanꝫ duo rei:vt.ff. cōmo.l.si vt certo.§.si duobus vehiculū.⁊ depo.l.si duo.ver.ꝙ si lancē.⁊ eo.ti.l.j.§.si apud duos.vbi equiparantur utrobiꝫ quos ꝙstat insolidū teneri. Sol.lz ī intellectu dictoꝝ iuriū sit magna difficultas.⁊ gl. intricate ⁊ male loquanꝫ ī. d.§. si duobus tñ omissis superfluis pono ꝙ credoverū. Dico ergo tꝫ obligatio principalis ad rem restituendā qualiter cōtrabaꝫ dixi.ff.in ꝓpima distinctione.⁊ de tali nō loquimur.sed obligatio q̄ cōtrahiꝫ rōne doli culpe vel negligētie adhibite ad interesse siquidē dolus cōmittaꝫ ab vno tñ ille solus tenebiꝫ vt dixi.ff.ꝓpi.cōtrario. Si ambo cōmittant ambo teneanꝫ insolidum.sic loquitur.§.si duobus.et.l.si duo.⁊.§. si apud duos.ff. bene inspiciaꝫ. Aduerte ad rōnem.obligatio ad rem restituēdam solum quo ad solutionem dicit indiuidua:vt.ff.dixi.sed obligatio q̄ contrahitur ratione doli ⁊ culpe ex eo q̄ debetur custodia ⁊ diligētia est indiuidua vtroq; modo.non em possum adhibere custodiā in vna parte ꝓ indiuiso quin adhibeam in alia:nec possum cōmittere dolū in vna parte quin cōmittatur in alia.est em indiuidua oīno:merito ergo plures debitores in hoc sunt quodāmodo duo rei ⁊ glibet teneꝫ insolidū.vt.d.§.si duobus.et no.ꝙ tex.ibi dicit ꝙ quodāmodo.quod est nota impropꝛietatis.non em sunt ꝓprie duo rei:qz tūc ex facto vnius oēs tenerent.vt.l. si.ff.C.de duo.reis. sed hic glibet teneꝫ ad custodiā.⁊ ideo appellanꝫ duo rei.sed tñ factū vni⁹ soli⁹ nō nocet alteri.sed si oēs delinquūt oēs tenent insolidū.dices tu ꝙ ista sunt cōtra casum nostri.§.nam hic plures heredes ad factū q̄ est oīno indiuiduū teneꝫ glibet insolidū:nec ꝓprie sunt duo rei vt dixi:⁊ tñ factū vni⁹ ſz nō noceat aliꝫ vt glibet insolidū teneaꝫ:teneꝫ tñ pro hereditaria portiōe:sed in 3trarijs nullo modo teneneꝫ. Possum⁹ dicere ꝙ ibi loqtur in actione bonefidei: vt.ff.dixi: hic in stricti iuris q̄ hz cām hereditariā:⁊ ideo sine ad penā sine ad interesse cōmittaꝫ ex facto vni⁹ oēs tenenꝫ ſz per iudiciū famihercīſ.in effectu reuertiꝫ ad eū q cōmisit.vt.ff.eo.l.ij.§.item si in facto.⁊ famil.her.l.heredes.§.in illa. ¶ Ut ergo liqueat ista materia qualr ⁊ aduersus quos pena seu interesse committaꝫ fi fiat 3tra obligationē facti indiuidui.sic distingue: aut sunt pl ures debtiores:aut sunt plures heredes vni⁹ de bitozis. Primo casu: aut fuit actū ꝙ glibet teneret insolidū ⁊ tunc sunt duo rei ⁊ factū vnius facit 3mittere penā ⁊ interesse aduersus oēs.arg.C.de duo re.l.fi.⁊ de vſur.l.mora.§.fi. aut nō fuit actū.⁊ tūc aut vnus facit 3tra ⁊ nō alij:⁊ sol⁹ ille tenetur insolidū ⁊ alijs nō ꝓiudicat.vt.d.l.j.§.si apud duos in fi.§.ratio.qz nō sunt ꝓprie duo rei.vt dixi.aut oēs fecerūt cōtra stipulationē ⁊ oēs tenenꝫ insolidū quasi duo rei:vt in §.si duobus vehiculū.⁊.l.si duo rei.ij.resp̄ōso.ff.depo. ¶ Secundo casu quando queris de pluribus heredibus ⁊ tūc aut illud factum indiuiduum non descendebat ex causa hereditaria.⁊ factum vnius sibi nocet et non ꝓiudicat aliꝫ. vt.ff. ad fille.l.fi.de noui ope.nunti.l.de pupillo.§. si plurium. aut descēdebat ex causa hereditaria. Et tunc aut illa pena vel interesse petitur per iudicium bonefidei et agitur contra eum tantum qui contra fecit.vt.ff.depo.l.in depositi.et.l.sequē.et si omnes contrafaciunt contra omnes agendum est.vt.d.l.si duo.aut per actionem stricti iuris:et tunc sine petatur pena

a ¶ Nō cōpetit.ad de qꝫ Pau.de ca. hic tenet ☩riū qō etiāſi nō concurrat rei vēdicatio qꝫ insolidū posset agi cōtra possessorē per.d.§.si heres.⁊ idē vult ro. vt refert Alleg. q ab hoc ☩rio solnat Bar.
☩Andre. Poma.
b ¶ Oēs tenentur. pro ista solutione quoties quis est obligatꝫ obligatione descēdente ex cā hereditaria ex facto defuncti ꝙ si cōtra actum fit p heredē suuz quod ipse teneaꝫ qz purificatur cōditiōe stipulationis hēditarie facit.l.inter cohered.ff.ex facto in fine.ff.de condi.
¶ Acti. bonefidei.adde cū hac limitatione vt refert Alleg. transit pet.ray. ang. rapha.⁊ alex. q hic dicta in hac quinta op.infert ad.q. de pluribus heredibus alicui⁹ qui habebat emphyteosim vt vno soluente ⁊ aliꝫ non qō nihilominus solues incidat in penam: qz ☩ctus emphyteoticus ē stricti iuris .⁊ dz habere locuz iste tex.⁊ hanc partē dicit tenere gl. in d.l.cōi dividūdo. ff.cōi dini.bar.in l.si frandati.ff.de pub.cū vna modifica.spe.lz alex. nō alleget i ti. de loca.§. nunc alia qua.ver. ggg. Fe de. consi. cccxlij. in ꝓin.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

sine interesse ex facto vnius cõmittit ℨ oẽs pro hereditaria portione.l3 postea ℨ illũ solũ habeaꝫ recursus per actionem fami.her.vt.ℨ.fa.her.l.heredes.ℨ.in illa.ꝛ hic.ꝛ.ℨ.e.l.ij.ℨ. itẽ si in facto ꝛ predicta vera preterꝓ in stipulationibus pretoꝝ rijs in quibus dic vt dicã in.ij.q. Et aduerte: qꝛ ideo hic non distinguiꝫ inter factũ indiuiduũ oĩno ꝛ inter indiuiduũ quo ad solutionẽ tantũ: qꝛ in illo pꝛout cõtrahiꝫ obligatio ad interesse: qꝛ nõ restituiꝫ est idẽ qõ dixi in pꝛima distinctione: sed pꝛout ℨbiꝫ obligatio rõne doli vel culpe vel diligẽtie omisse tunc cadit in ista distinctione: illa autẽ sunt oĩno indiuidua. vt.ℨ. dixi ista sunt multũ difficilia que scripsi: pꝛout putaui vera ꝛ predictis videꝫ assentire Jac.de are.ꝛ Ja.bu.in.ℨ.ſi apud duos. ¶Nunc restat tractare de obligationibus facti diuidui ꝛ de obligationibus dandi et qualr teneanꝫ isti pꝛin cipales et qualiter heredes.qõ satis est clarũ: qꝛ diuidit inter heredes per.l.ẏij.tab. Item satis habuistis.ℨ.eo.l.ij. in pꝛin. et.ℨ.j.ꝛ glo.bñ distinguit in.l.si seruꝰ.ℨ.ſi pluriũ.ℨ.ſi qs caut.

12 ¶Videamus ergo qualiter ꝛ aduersus quos cõmittaꝫ stipulatio ad penã vel ad interesse si fiant cõtra stipulationẽ cõtinentẽ factũ diuiduũ vel dationes. Oppo. ergo septimo sic. hic oꝛ qꝫ in facto diuiduo pena non cõmittit nisi pꝛo parte ℨ j.eo.ℨ.in ſi. Sol. ibi loquiꝫ in ipso pꝛincipali: hic in pluribus heredibus euisdẽ principalis: qõ qualiter intelligaꝫ.j. dicã.

¶Octauo opp.qꝛ etiã ℨ ipsos heredes videꝫ cõmitti insoli dum vno cõtrafaciente.vt.j.l.pꝛoꝛi.ℨ.ſi. Sol.dicunt quidam illud speciale qñ pecunia debeꝫ ꝓpter singularia pꝛecepta vt ℨ.si cer.pe.l.singularia.ꝛ ita no.in ℨrio. Jstud est fal. qꝛ illud qõ ibi oꝛ in pecunia idẽ oꝛ in ſpecie.vt.j.eo.l.in executione.ℨ. pe.vnde glo.ꝛ hic aliter dicit vꝛ vt distinctio hui?.ℨ.habeat locũ in obligatione faciendi: secus aũt in obligatione dandi. vt in ℨrio.qꝛ qõ ab vno dari debet põt melius dari per aliũ quã factũ vnius explicari per aliũ vt hic habetis in gl. Jsta ratio gl.nõ videt bona ꝛ per cõsequẽs nec solutio.nã vnus ex heredib? sicut factũ alterius nõ põt explicare.ita nec partem fundi alterius dare eo inuito.vt in reg. iuris id qõ nostrum est.ꝛ si tu dicas poterit dare estimationem.eadẽ rõne in facto poterit dare partẽ interesse. Preterea facilius est facere quã dare.vt.ℨ.de oper.liber.l.be opere.ℨ.ſi. no.C. de sen. que pꝛo eo.l.vna ergo ꝛc. Jdeo ℨ do.assignat aliã rõnẽ: scilꝫ qꝛ datio potest explicari vno momento facta aũt habẽt tractũ successiuum ꝓ oies.vt.l.j.ℨ.de ope.liber.ideo facilius põt dare quã facere. Jsta ratio nõ est bona.qꝛ loquiꝫ in facto momentaneo sc3 rem ra.ba.vnde Pe.dicit qõ impossibile est quẽ esse obligatũ ad factũ alienũ.vt.j.eo.stipulatio ista.in pꝛinci.sed bene possum esse obligatus ad dãdũ rẽ alienã l3 istud dare sit mi bi difficile ꝛ difficultas nõ impedit obligationẽ.vt.j.e.l. continuus.ℨ.illud.ver.sicut ꝛ generali.sed impossibilitas impedit.ꝛ ista rõne coberes nõ incidit in penã ex facto alterius: qꝛ impossibile est cũ ad illud teneri. secus in datione. Jta dicit

14 Pet.l3 per multa verba. Aduertatis † hoc non credo verũ: licet enim difficultas non impediat ipsam obligationẽ pꝛincipalẽ.vt.ℨ.ſi.illud.tũ difficultas ex postfacto superueniens impedit cõmitti stipulationẽ penalem. vt.ℨ.ad.l. rhodiã. de iac.l.si vehenda.ℨ.idem iuris.ꝛ hoc est verũ etiã in obligatione dandi.vt no.glo.in.l.qõ te.ℨ.si cer.pe.in ſi.antepe.glo. Cũ ergo esset mihi valde difficile dare partem coberedis mei ex cusarer a pena quod est cõtra hunc teꝝ. Quid dicemus. dico glo.optime dicere si bene intelligaꝫ. nã melius põt dari pro alio quã fieri. hoc declaro sic. Aut dari oꝛ quãtitas.ꝛ tũc certũ est qõ heres põt dare pro coberede. † Aut debeꝫ species. et tũc sicut vnus ex heredib? põt soluere partẽ suã in illa specie ita põt soluere partẽ quã debet coberes suus sicut transferre dñium hoc pꝛobatur.ℨ.man.l.si pꝛocuratoꝛ.ℨ.si ignorantes. vbi fideiussoꝛ soluit de substãtia dñi dño ignoꝛãte: ita hic coberes poterit ptẽ soluere coheredi. Preterea posito qꝫ tradẽdo ꝓ pte coberedũ nõ posset trãsferre dñiũ saltẽ ille cuius nolle solueret cogeret hẽ ratũ tanꝫ vtiliter gestũ.vt.ℨ.de negot.gest.l.põni? scribit.ita dicit hic Jac. de are.qõ mihi vr verũ.ꝛ hoc voluit sentire glo.hic.ꝓ hoc induco.l.bñ facientẽ. C.de epi.ꝛ cle.aut.si captiui.ꝛ aperti? in coꝛ.vñ sumik in teꝝ. vt cũ de app.cog.ℨ.si vnũ de ꝑdictis. ꝛ.ℨ. in his vo causis.in ſi.col.viij.ꝓ hoc qõ no.ℨ. de iudi.l.vẽditoꝛ.in glos.ꝛ.C.vbi de cri.agi oporꝛ.aut.qua in pꝛincia. Preterea socius inuito socio põt vti re ad cũ vsum ad quẽ destinata est. vt.l. si edes.ℨ. cõi diui.ꝛ p ℨy.in.c.in re cõi.extra de reg.iu.li.vj.Sz posses tu dicere q̃ est rõ qꝛ ipsa pꝛincipalis obligatio dãdi vel facti diuiditur inter heredes adeo qõ vnus soluendo partẽ suam nõ põt amplius cõueniri.vt.j.de fideiuſ.l.si testõ.ℨ.qꝫ si duo. ꝛ.C.de neg.gest.l.iij.ꝛ ibi per Ly.sed cõmissio penalis stipulationis nõ diuidiꝫ in obligatione dandi:imo cessat in parte cõmittiꝫ in totũ: secus si in facto diuiduo. Rñdeo istud quod est in obligatione quãtum ad stipulationẽ penalẽ est in cõditionẽ si bñ inspicias: ſz cõditio dãdi per.l.qij. tab. nõ diuidiꝫ inter heredes.vt.ℨ.de cõdi.ꝛ demõ.l.cui fundꝰ.in ſi.ꝺz ergo a quolibet dari totũ ne stipulatio penalis cõmittaꝫ. Sed cõditio facti diuidui bñ diuidiꝫ iter heredes ne deueniam? ad impossibile.vt hoc.ℨ.qõ tz Cy.C.de cõdi.inſer.l.si plures.in.i.q. ꝛ ibi te remitto ℨliter id qõ est in cõditione simꝑr ꝺz impleri qõ hic nõ tractabo.l3 gl.tractet in.l.si seruus.ℨ. si plures. vbi vos remittit. ¶Oppo.nono hic oꝛ qꝛ si ipse dñs ratũ hꝫ pro parte cõmittiꝫ stipulatio bñ insolidũ.ℨ.j.ré ra.ba.l.si procurator.in pꝛin.dicit glo.sol.vt ibi.ꝛ danꝫ tres sol. Pꝛia est ꝙ hic ipse dñs ꝑmisit.vñ ꝑ parte nõ hꝫ ratũ: ibi ꝑmisit ꝓcurator. Jsta solu.ponit diuersitatẽ casuũ nõ rõnẽ. preterea est falsa. nam ipse ꝓcurator q ꝑmisit ratũ habiturũ videt ꝑmittere se facturũ ꝛ curaturũ ꝛc.vt.j.e.l.q̃ties qs.ꝛ no.Cy.C.de pcu.l.j. in.vñ.q.ergo ꝑmittit ꝓcurator factũ suũ.si ergo factũ hoc sc3 curare nõ impleuit nisi ꝑ parte deberet cõmitti pena ĩ totũ: sicut hic qñ ipse dñs ꝑmisit ꝛ ꝑ parte tñ obseruaꝫ. Scõo modo soluiꝫ ꝙ hic erat negotiũ tale qꝫ ꝑ pte poterat haberi ratũ ab herede nõ a defuncto.vt.l.legatari?.ℨ. de leg.j. istud est diuinare. Tertia solu.est ꝙ hic fuit pena ꝑmissa ibi nõ. Jstã solutionẽ impugnat Pe.qꝛ nihil refert vtrum adiiciaꝫ pena vel non ꝑm eũ. nam si pena adiiciaꝫ est loco interesse.ꝛ ideo si nõ interesset pena nõ cõmittiꝫ saltẽ ope exceptionis.vt.ℨ.eo. l.ij.in ſi.ꝛ.l.seq.ideo ipse Pe.soluit alio modo:ꝛ sic aut quis vult bñe ratũ ꝑ parte vt habeat actionẽ ꝛ nõ põt.vt.l.cũ q̃ritur.ℨ.de admi.tu.ꝛ ita intelligit bunc ſi. Aut vult bñe ratũ ꝑ parte vt euitet pena vel interesse cõmisso et põt: ita loqꝛtur.l. ℨtia. Jsta sol.nõ placet doc.qꝛ si bñ ittueris bũc finẽ ꝫ loquiꝫ in ꝑmissoꝛe q volebat bñe ratũ ꝑ parte vt euitareꝫ pene cõ

16 missio ꝛ nõ põt. ¶Quid ergo dicemus. certe tertia solutio gl.est verissima:qꝛ hic fuit pena ꝑmissa ibi nõ:ꝛ ió ibi stipulatio cõmittiꝫ ad interesse.non interest aũt in plus ꝙ ea parte in qua nõ est subsecuta ratihabitio:ergo ꝛc.ꝛ hoc ꝑbaſ i tegt. ibi: qꝛ non cõmittiꝫ stipulatio ꝛc.et hoc tz do.Ray. nec ob.rõ Pet.qꝛ verũ est ꝙ vbi stipulatio penalis succedit loco interesse nõ cõmittiꝫ nisi intersit cũ ſi in aliquo interest non curaꝫ quantũ sed pena cõmittiꝫ in totũ.vt.j.de ꝓto.stipu.l.ſi. vt dic aliter vt dixi.ℨ.l.pgi. ¶Decimo op. et vr ꝙ ℨ ipm pncipalẽ non cõmittaꝫ nisi ꝑ parte:qꝛ in alia parte obstat exceptio. vt

a ℨ.si qs cau.l.si seruus.ℨ.ſi pluriũ.Sol. ☞ar.[a] dixit idistincte in oib? obligationib? dandi ꝛ facti diuidui:l3 pena cõmittaꝫ insolidũ:tñ de eqtate obstat exceptio ꝑ ea pte ꝑ qua est paritũ ꝛ sic oẽs iste.ll.determinanꝫ per.ℨ.ſi pluriũ. Jstud ab oib? reꝓbaꝫ. nam stultũ est dicere qꝫ illa lex q̃ loquiꝫ in iudicijs et loqtur in factis determinet.ll.loquẽtes in ℨctib?ꝛ in obligationib? dandi.cũ eñ sint separata nõ inferꝫ de vno ad aliud. vt.ℨ.de cal.l.ſi.ergo gl.l.l.ℨia aliã solutionẽ dat vꝛ qꝫ spãle est ĩ iudicijs vbi insolidũ pena cõmittiꝫ: ſz ĩ parte obstat exceptio:ſz in ℨctib? solũ in pte cõmittiꝫ vt hoc.ℨ.ista sol. est falsa qꝛ si aliud est in iudicijs aliud in ℨctib?ꝺz esse aliud in hoc cũ magis faueaꝫ in iudicijs ad pene cõmissionẽ enitãda quã in ℨctibus.vt ℨ.si qs cau.l.si post tres.C.de fideiuſ.l. fancimus. Sed ſm istã so.nõ esset sic:qꝛ durius cõmittek ĩ iudicijs ꝙ in ℨctib?. Preterea qꝫ cõmittaꝫ stipulatio ꝑ parte in facto diui duo bz loci in heredibus principalib? nõ in ipso principali vt hoc.ℨ.in ſi.ꝛ hoc etiã tãgit gl.ĩ.o.ℨ.ſi pluriũ. Alij ergo dãt aliã solu.vꝛ aut potuit in totũ implere ꝛ nõ fecit ꝛ pena cõmittiꝫ in totũ sine remedio exceptionis: vt hic: aut parte fecit ꝛ partem omisit:qꝛ nõ potuit:ꝛ tunc in parte obstat exceptio.vt.o.ℨ.si pluriũ.argu.ℨ.de colla.bo.l.j.ℨ.cũ duob?. Nec

17 solutio ponik ibi.in ſi.mag.glos. Jsta sol. † cõiter reꝓbatur

b per.l.cõtinuus.ℨ.illud.j.e.tũ in veritate vt dicit Jac. but.[b] l. cõtraria in se vera est:qꝛ difficultas supueniẽs: ſz nõ excusat ab ipa obligatiõe:tñ excusat a pene cõmissione. vt.o.l.si vehẽ da.ℨ.idem iuris.ad.l.rho.de iac.et.ℨ.digi.tũ qꝛ cõtinet diuinationẽ.ideo respõda.alij ergo vt Pe.dãt alia solutionẽ vꝛ vt hic loquaꝫ qñ vnũ factũ diuiduũ est in obligatione: sed.l. ℨia loqtur qñ plura facta copulatiue sunt ĩ obligatione. vñ qꝛ ibi fuit ꝓmissum Stichũ ꝛ Erotẽ in iudicio stare:ꝛ si stati nõ essent fuit ꝑmissa pena.si vnus fuit in iudicio tñ de rigore pena cõmittiꝫ ĩ totũ:qꝛ verũ est eos statos nõ esse oĩno: ergo ibi sumpta fuit ex vniuerso:sed de eqtate ibi in parte ob. exceptio.ꝛ idẽ intelligit Pe.esse in ꝛtractib?ꝛ in iudicijs.ꝛ hoc videt sequi Jac.bu.in.l.ℨia. Jsta opi.est ℨ.l.si is qui ducẽta. ℨ.cũ ita.ij.rũso.ℨ.de re.dub.ꝛ.ℨ.vtrũ.ea.l. vbi indistincte dicit

18 penã cõmitti aliquo nõ facto. † Quid ergo dicemus. dico sicut gl.primo dixit vꝛ qꝫ spãle est in iudicijs tũ alia ſpecialitate ꝙ glo.dixerit:qꝛ in ℨctibus si in parte non obseruatur cõmittitur

cõmittiꝫ stipulatio in totũ sine obstaculo exceptionis: siue sit vnũ factũ: vt hic: sine plura copulatiue ꝛcepta. vt in.ℨ.cũ ita. ꝛ ĩ.ſ.vtrũ.sed ĩ iudicijs mitius agiꝫ: qꝛ stipulatio cõmittitur insolidũ: sed de equitate in parte obstat exceptio. vt ĩ.ℨ.si pluriũ.ꝛ illud videt tenere glo.ĩ.l.pgi.ℨ.ſi. ꝛ.ℨ.fami.her.l.heredes.ℨ.idẽ iuris.hoc etiã tz glo.in.d.ℨ.vtrũ.in vlti glos.mag. et ibi hoc tenet ℨy.hoc etiã tenuit do. Ray.me audiẽte sup hoc.ℨ.l3 qñq̃ aliter dixerit.ꝛ hoc puto verũ in his q̃ ptinẽt ad ordinationẽ.sec? in his q̃ ptinẽt ad decisionẽ: qꝛ tunc idẽ qõ in ℨctib?.vt.j.l.pgi.ℨ.ſi. pꝛout ibi loquiꝫ de snia arbitri. arg.ei? qõ no.ℨ.de arbi.l.celſus.ĩ ꝑn. ¶Ulti.posset opp.ad bunc ſi.qꝛ si nõ l3 defuncto implere pꝛo parte: ergo nec here-

19 di. vt.ℨ.l.ij.ℨ.ex his. Sol.ibi diuiduũ. vel dic vt ibi. ¶Ut ergo ista materia liqueat qualr ꝛ aduersus q̃s cõmittatur interesse vel pena adiecta facto diuiduo vel dationi.sic distingue qꝛ aut loqueris de ꝓncipali: aut de heredib? eius. Primo casu: aut nõ fuit adiecta pena ꝛ stipulatio ad interesse cõmittiꝫ pro ea parte ꝑ qua nõ est obseruatũ. vt.j.ré ra.bab.l.si ꝓcurator.in ꝑn. Aut fuit adiecta pena.ꝛ tũc aut loqmur ĩ ℨctib? ꝛ pena cõmittiꝫ sine obstaculo exceptionis: vt ℨ.ꝛ.l.si is qui ducẽta.ℨ.cũ ita.ꝛ.ℨ.vtrũ.de re.dub. Aut ĩ iudicijs.ꝛ tũc aut in his que pertinẽt ad decisionẽ.ꝛ idẽ vt.j.l.pgi.ℨ.ſi. Aut ad preparationẽ.ꝛ tũc si in parte obseruaꝫ pena in totũ cõmitti tur de rigore.sed de eqtate in parte obstat exceptio: vt in.ℨ.si pluriũ. Si vo loqris in pluribus heredib?.tunc aut obligatione dãdi.tũc vno ℨfaciente pena cõmittiꝫ cõtra oẽs: vt.ℨ.l. pꝛoꝛi.ℨ.ſi.ꝛ.l.i executione.ℨ.penul.j.eo. Aut ĩ obligationib? faciẽdi:ꝛ cõmittiꝫ pena solũ cõtra eũ qui ℨfecit: vt in hoc.ℨ. hoc semp saluo:tam in pncipali ꝙ in heredib?.ꝛ tam in obligatione dãdi ꝙ faciẽdi:ꝙ si aliqs ex casu superuenienti ipedik implere totũ vel partẽ:ꝙ illa difficultas excusat a pena. vt.o.l.si vehẽda.ℨ.idẽ iuris.ſ.ad le.rho.de iac.qõ tenet Jabutri.in alle.ℨ.ſi pluriũ.qõ tñ nõ est intelligẽdum sine distinctione. Sed dicvt dicã in.l.continuus.ℨ.illud.j.eo. Anũ etiã scias ꝙ Canoniste ꝑdicta ita subtiliter nõ intuentes: non facilt differẽtiã iter obligationẽ dãdi ꝛ faciẽdi. vt exẽ de penis. c.suã.dic vt ibi p eos. ¶Expeditis ℨijs veniam? ad qõnes

20 pꝛopꝛie ptinẽtes ad nostrũ.ℨ. Pꝛio q̃ro † loquiꝫ hic qñ noie pene fuit ꝑmissa certa pecunia.ꝛ sic res diuisibilis. Sed pone ꝑmissa fuit noie pene aliqõ indiuiduũ. qd iuris. Rñdeo: Dicit Pe.qñq̃ facto vel dationi adijciꝫ pecuniaria pena.ꝛ tũc dic vt.ℨ.in distin.qñq̃ adijciꝫ pena nõ ꝙfistẽs ĩ pecunia: sed in facto.ꝛ tunc qñq̃ facto diuiduo apponiꝫ pena facti diuidui.ꝛ tũc idẽ ꝙ in pecuniaria: vt hic oꝛ: quia eadẽ est ratio. qñq̃ adijciꝫ facto indiuiduo pena facti diuidui: ꝛ silr idem. qñq̃ facto idiuiduo adijciꝫ pena facti indiuidui.et sic vtrũq̃ indiuiduũ.ꝛ tũc ex facto indiuiduo vni? ex heredib? pena cõmittiꝫ insolidũ ꝛtra omnes.ar.ℨ.eo.l.ij.ℨ.ex his.qñq̃ facto diuiduo adijciꝫ pena facti indiuidui.verbigratia.ꝑmisit aliquis nõ agere:et si ageret.ꝑmisit noĩe pene iter fieri. Jsta est q̃stio in qua est dubium.nã ipsum primũ factũ diuiduũ diuiditur inter heredes:sed illud ꝙ est in pena nõ põt diuidi: qd ergo erit.certe dicit Pe.ꝙ pena cõmittaꝫ tñ aduersus eum heredẽ qui ℨfecit.arg.hui?.ℨ.vbi oꝛ ꝙ pena adiecta facto diuiduo cõmittiꝫ tñ pro parte.verũ quia ipsa pena ꝛtr inꝺiuiduũ cõmittiꝫ aduersus illũ heredẽ insolidũ: hoc adiecto ꝙ actoꝛ debeat ei offerre estimationẽ p parte coheredũ.arg. ℨ.si ser.vẽdi.l.loci.ℨ.fund?.ꝛ de leg.ij.l.cũ filiꝰ.in ꝑn.ℨ.ad le. fal.l.in lege falcidia interueniẽte.cũ ſi. Jsta sunt verba Pe.q̃

21 vtrũ sint vꝛa: hoc vltio casu relinq̃ sub dubio. ¶Scõo † q̃ro aliqs ꝑmisit iudicatũ solui sub certa pena q̃ stipulatio continet clausulã de defendẽdo.vt.j.iudi.sol.l.iudicatũ solui.ꝛ iste decedit plurib? heredib? relictis: vn? heredũ defendit: alter nõ: querik vtrũ pena cõmittaꝫ aduersus oẽs: vel solũ aduersus nõ defendẽtẽ. Dicũt qdã qꝫ cõmittaꝫ solũ aduersus non defendẽtem: quia talis stipulatio est diuidua. Casus est.j. de ꝓto.stipu.l.ij.ſ.i certã.ℨ.ad leg.fal.l.penalis.ℨ.iulian?. Pet. tenet ℨriũ.ſ.qꝛ aduersus oẽs cõmittaꝫ ꝑ portione hereditaria. bo.ꝑbat sic: ꝑmissio de defendẽdo oꝛ idiuidua. vt.j.pgi. ℨ.i fi.ergo ꝛc. Preterea ꝺz in.l.qꝛ plures heredes cogunt darevnũ ꝓcuratoꝛẽ ad defendẽdũ ne defensio diuidaꝫ.vt.j.iud. sol.l.iã tñ.ℨ.pe.ergo pt3 qꝫ stipulatio est diuidua. Preterea posito qꝫ stipulatio ista cõtineret diuiduũ: tñ adhuc pena cõmittiꝫ ꝛtra oẽs.hoc sic ꝑbat. Jura sunt facta ꝑ pucta rõnis vt vbi est eadẽ ratio fit idẽ ius.l.adigere.ℨ.quãuis.de iurepatro.cũ simi.sed ratio quare in obligationibus dãdi pena cõmittiꝫ aduersus oẽs est:qꝛ põt ꝑ alio dare: vt.ℨ.dictũ est.eadẽ ratio est hic:qꝛ quis põt pꝛo coberede suo defendere.ergo si nõ fecit pena cõmittiꝫ insolidũ. Nec obst.iste.ℨ.vbi oꝛ ꝙ in factis diuiduis pena cõmittiꝫ pro parte tñ: qꝛ istud est verũ in factis psone coberẽtib? adeo ꝙ nõ possunt ꝑ alios explicari inuitis coberedib? vt pz in exẽplis positis ĩ teꝝ. Jta dicit Pe.ad.ℨ.incertã. sed ad.ℨ.iul.nõ rñdet. Sed quidã moderni harũ partiũ rñdẽt ꝙ ibi agebak ad interesse ideo agiꝫ

22 ad ptẽ sec?ñ ageret ad penã. nos qd dicem?. Certe pꝛio ꝓp3 videre an ista obligatio de defendẽdo sit diuidua vel idiuidua. ꝛ dico qõ est indiuidua si aliquid petiꝫ vna actione. boc ꝑbaꝫ p teꝝ.j.pgi.in.ℨ.ſi.ꝛ.j.e.l.cũ ex cã.j.iu.sol.l.ex clausula. ꝑterea hoc ꝑbaꝫ p rõnẽ illud factũ dicitꝫ diuiduũ qõ tãtã vtilitatẽ affert in parte habita ꝙsideratione quo ad partẽ q̃tã affert totũ habita ꝙsideratione quo ad totũ. Et ecõtra illud factũ ꝺz idiuiduũ ꝙ nõ affert tãtã vtilitatẽ ĩ pte quo ad ptẽ q̃tã in toto quo ad totũ vt pz in exẽplis buꝰ.ℨ.ꝛ ꝑbaſ.j.e. l.in executione.ℨ.ij.ꝛ dicã latius.ℨ.e.l.stipulationes nõ diuidunt: sed in ꝓposito si qs defenderet in totũ euitaret cõmissionẽ penalis stipulationis. Itẽ euitaret penã cõtumacie. ſz si aliqs vult ꝑ parte defendere nõ euitat ꝙmissionẽ penalis stipulationis nec pena ꝙtumacie inuito actoꝛe: vt.j.iudi.solũ. liam tñ.ℨ.si cũ plures.ꝛ ibi no. ergo est indiuidua. Collige ergo ex ꝓdictis ꝙ stipulatio de defendẽdo est indiuidua nec defensio põt diuidi.ꝛ ℨ est verũ actoꝛe inuito: ſz eo volẽte sic Itẽ boc verũ qñ vna actione agiꝫ ad aliqd. secus si ex varijs causis diuerse actiões intẽtant vt.o.l.iam tñ.ℨ.si cũ plures in glo.sup v. defideraẽte. ¶Nũc restat videre si ꝑ parte ꝙtra fiat qualiter penalis stipulatio cõmittaꝫ.ꝛ dico qcquid dicaꝫ qꝫ si ipse pꝛincipalis ℨ faciat in parte pena cõmittiꝫ in totũ

23 vt hic in ſi. facit de dã.infec.l. in stipulatione. sed † in plurib? heredib? ſi vnus ℨ faciat dico gñaliter in q̃libet stipulatiõe pretoria. sine ꝙtinet actionẽ sine factũ indiuiduũ sine diuiduũ. sine possit ꝙ aliũ explicari sine non indistincte pena seu interesse cõmittiꝫ aduersus eũ q ℨ fecit tñ. Hic est casus ĩ.o. l.penales.ℨ.iul.ℨ.ad.l.fal.ibi oꝛ oẽs ꝓtorias stipulatões ꝛc. no.oẽs.ꝛ sic siue sit apposita pena siue nõ. Itẽ aduerte quia ibi ponik exẽplũ in stipulatione indi.sol.que ꝙtinet actionẽ ex eo qõ vbũ sonat.ꝛ tñ pena nõ ꝙmittiꝫ aduersus oẽs qꝫ in alijs stipulationib? nõ ꝓtorijs est sec? vt.ℨ.dixi. Itẽ ꝙtinet stipulationẽ de dolo qꝫ absit que est indiuidua. Itẽ stipulatio de defendendo q̃ regulariter indiuidua est.vt.ℨ.dixi.ꝛ tñ nõ cõmittiꝫ aduersus oẽs: ſz solũ aduersus eũ q ℨ fecit: ſz in alijs stipulationib? secus vt hoc.ℨ. Itẽ in casu quo stipulatio de defendẽdo est diuidua ꝙtinet factũ qõ põt ꝑ aliũ exẽplicari.ꝛ tñ nõ ꝙmittiꝫ aduersus bñdes oẽs vt ibi pz ſz Pe.ſ.

24 dixerit ℨriũ ꝛ male. Dicẽdũ † est ergo qõ.ℨ.iste nõ hꝫ locuꝫ in stipulationib? pretorijs: ſz ĩ alijs.ꝛ ideo ĩ stipulatione rẽra.ba. dicik hic ꝙ indistincte cõmittaꝫ ℨ eũ qui ℨ fecit ꝛ ei soli cõtra quẽ fuerit ꝙtrafactũ siue fuerit interposita super diuiduo siue super indiuiduo si ponimus eã esse pretoriaz. Et est ratio vt statim dixi in actionibus bonefidei vbi ex facto vnius nõ cõueniũtur ceteri coberedes. sed ille solus qui eõ trafecit:ꝛ hoc propter equitatez officij iudicis: quod in illis actionibus multum potest vt dixi.ℨ.ita hic in stipulationibus pretorijs officium iudicis multum potest vt.j.eod.l.in conuentionalibus.ꝛ de pꝛeto.stip.l.j.ℨ fina.et per hoc tollitur quicquid potest dici in contrarium. Jstud dictum pꝛobatur in.o.ℨ.iul.pꝛobatur etiam.j.de pꝛeto.stipula.l.ij.ℨ.in certam. pꝛout dicto quãuis ibi ponitur aduersatiue ſm gl. et ℨyn.et sic teꝝ ibi dicit aliud esse in stipulationibus pretorijs. aliud in alijs. Nec obstat predictis. o.l. iam tamen.ℨ. ℨ.pe.qꝛ ibi oẽs heredes veniebant ad defensionem ꝛ habat diuersos pꝛocuratoꝛes. ideo contra omnes committitur stipulatio.qꝛ oẽs peccant in eo qꝛ non ꝙcordant in vno sed in q̃stione nostra ille solus peccat qui nõ defendit. Itẽ nõ ob. j.e.l.cum ex causa. debetis enim scire qꝫ stipulatio duple qñ qꝫ est pretoria vt qñ .ꝑmittitur pro seruo tunc eñ descendit ab edicto edilitio.qñq̃ non est pretoria vt qñ interponit ꝑ alijs rebus pretiosis. vt.ℨ.de emic.l.emptoꝛi.no.per glo.ℨ. de edil.edic.l.qꝛ si nolit.ℨ.qꝛ assidua ꝛ dicã.j.l.pgi. Dico er-

25 go † quod.l.cũ ex causa. loquiꝫ in stipulatione duple. qñ non est pretoria: als dicerem idem ꝙ in alijs pretorijs ꝓpter generalitatez illus.ℨ.iul. Jsta sunt subtilia ꝛ vtilia. ¶Ter

26 tio quero † aliquis ꝓmisit excipere. vtrum videatur promittere factum diuiduum vel indiuiduum. dicit Pet. factũ diuiduum. nam stipulatio amplius non agi est diuidna: sed excipere est agere. vt.ℨ.de exce.l.j.ergo ꝛc. Tu dic aut est talis exceptio que opposita ab vno herede facit preiudicium actoꝛi quo ad eũ tantũ nõ quo ad alios. ꝛ dicik stipulatio diuidna. qꝛ tantam vtilitatem affert in parte obseruantijs quãtã in toto si omnes obseruassent. Aut est talis exceptio: qua opposita ab vno herede facit preiudiciuz actoꝛi etiam ꝙtra non opponentes: qõ accidit quando qꝫ ꝓpter officium iu-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶Andre.pomate. ¶Solu.ma.ista solutio nõ ẽ etiã bona alia ratione: qꝛ si determinareꝫ iste.ℨ. perdictum.ℨ.ſi plurimũ. sequeretur ꝙ ex quo obstaret exceptio qõ ℨ. iste impositus 13 esset ꝙbis cõtra l.ij.C.eo.de.l.cuz paria sint aliqd peti nõ posse aut quod obstat egce ptio.

c ¶Andre.pomate. b ¶Jac. but. ego dico ꝙ imo etiaz in fine nõ est vera ℨ solutio. put affert hic Ray. qꝛ ex boc sequeret ꝑ p.l. si vehẽda ꝙ nõ cõmitteret pena in seruo ducendo nõ ꝓsentato quod tamẽ negat ille teꝝ.

dicis.vt.ſ.de pcu.l.filiusfami.§.veterani.et de poſtu.l.quos prohibet.qñq; propter connexitatẽ cauſarũ.vt.ſ.de appel.l. ſcio.§.i.ẽ.l.ſi quis ſeparatim.§.fi.ẽ tũc iudicabit indiuidua: q; obſeruata pro parte nõ affert vtilitatẽ. ¶ Quero quarto
27 aliquis ſ tenet mihi ad agẽdũ cõtra aliquẽ: vt in caſu.l.cũ in plures.§.meſſem.ſ.loca.ẽ.ſ.ſi lex.i.l.ſi fic.§.fi.vtrũ iſta obligatio cõtineat diuiduũ vel idiuiduũ.dicit ℘e.aut ꝺs agere noie ſuo:ẽ iſta actio cõtinet diuiduũ: quia iter heredes diuiditur per.l.gij.tabu.vt.C.fami.her.l.ea que. Aut ꝺs agere noĩe alieno:ẽ tũc cõtinet idiuiduũ.vt.ĵ.iu.ſol.l.iam tñ.§.pe. Certe illa.l.nõ probat hoc:imo in heredib⁹ actoris indiſtincte pmittit diuiſionẽ iudicij. Dic ergo ſm ℑa.de are.ẽ dñm Oldra.q; illa eſt regula q; diuiſim poſſunt agere plures heredes.vt.ꝺ.l.iam tñ.§.penul.Fallit vbi natura negotij requirit ſimul ẽ per vnũ agi.vt.ſ.de edili.edi.l.q; ſi nolit.§.ſi plures.ẽ fami.her.l.ſi familie.ª ita no.dicti doc.in.ꝺ.§.pe. Item hoc verũ niſi actio cõtineat idiuiduum.vt dicam.ĵ.progi.q.
28 ¶ Quinto q̃ritur ſ pone q; pmiſit quis amplius non agere ea actione que cõtineat indiuiduum vel ratũ haberi aliquod indiuiduum: vtrũ iſta ſtipulatio iudicabitur diuidua vel indiuidua. Dicit ℘.q; tũc iſte ſtipulationes dicunt eſſe diuidue quãdo actio cuius contẽplatione interponitur cõtineat quãtitatẽ vel factũ diuiduum: alꝰ ſi illa actio cuius contẽplatione interponitur contineat indiuiduũ iudicabit ſtipulatio indiuidua.arg.eius qõ alias dicem⁹ q; illud q; eſt diuiduum de ſui natura ratione adiũcti iudicabit indiuiduũ.§.de matesta.l.ſi ita fuerit.§.hec.q.℘et.poſt multa verba dicit Bal. nam illa ſtipulatio dicit diuidua q̃ ſi in parte obſeruet affert eam vtilitatẽ reſpectu partis: q; obſeruata in totũ affert reſpectu totius.vt.ſ.digi.ſed hec eſt hmõi ĩ effectu:ergo ꝛc.nã ſi ſunt plures heredes glibet habet actionem ad indiuiduũ: ſed ille qui vult parere ſtipulationi nõ agit:ꝫ alius agat inſolidũ tñ non ℘ſequit ſcrututẽ.vt.ſ.de ſer.ru.ꝑdio.l.itinere. et digim⁹.ſ.eo.l.ij.§.ex his.Idẽ in ſtipulatiõe rem ra.habe. Cum ergo in parte affert vtilitatẽ:ergo eſt diuidua.indiſtincte ergo verũ eſt q; hic ꝺr q; ſtipulatio amplius non agi ẽ ratũ haberi ſunt diuidue.qd dicem⁹.Credo Byn.verũ dicere p ſuas.ll.nõ ob.qõ dicit ℘e.nã falſum eſt q; afferat vtilitatẽ ſi obſeruet ꝓ parte.nã aut loq̃ris in ſeruitute formata: ẽ tũc vnus ex heredib⁹ nõ põt partẽ remittere quin alijs cõpetat integrũ ius:vt.ſ.de ſer.l.ꝓo parte.in fi.et quẽad.ſer.amit.l. aquã. Aut loq̃ris in ſeruitute formãda:ẽ tũc agit vn⁹ ad ſoliꝺũ q; habet affectionẽ:ẽ iſta actio habebit talẽ effectũ:q; vel
31 ꝓeſtabit iſte eſtimationẽ ꝓ parte alterius nõ agẽtis. vt.l.cũ filij⁹.in pn.de leg.ij.vel poſſet officiũ iudicis iploꝛare p qõ cogat alter coheres vel ℘ſentire ſibi vel ſorti cõmittere ne fruſtrẽ ſe impediãt.vt.C.cõm de leg.l.ſi.in pn.ẽ.ſ.de iudi.l.ĩ trib⁹.ẽ ſic apparet q; nõ affert in parte tãtã vtilitatẽ quãtã in toto:ẽ ſic eſt indiuidua.Sed certe ꝫ pſtet partẽ eſtimationis diuidua debet dici:q; affert vtilitatẽ tantã in parte reſpectu partis quantã in toto reſpectu totius. ¶ Itẽ iſtud q; ꝺr q; aliter coheres cogeꝛ ℘ſentire vel ſorte dirimere.nõ eſt verũ B caſu: q; eſſet iniquũ q; quis cogereꝛ cõſentire heredi male faciẽti ẽ extra pmiſſionẽ defuncti.ſz poti⁹ ille agẽs deberet cogi nõ agere.vt.ſ.fami.her.l.heredes.§.an ea.ẽ.ſ.in illa.Cõcludẽ do ꝙ dico q; in ſeruitute formata verũ dicit Dy. Itẽ in ſeruitute formãda ſi ponã heredẽ q; agit habere totũ fũdũ cui ſeruit⁹ ꝺs ℘ſtitui ita q; diſſenſus alioꝝ nõ ꝛpedit:ẽ ſic habet locũ.l.itinere.alꝰ verũ dicit ℘e. Itẽ ꝫ ſtipulatio rẽ ra.ba.ſit ĩ diuidua:tũ q; ꝓtoria eſt:cõmittit ſolũ ℑ heredẽ ℑ facientẽ.vt
29 hoc.§.in fi.ẽ.ſ.digi. ¶ Sexto q̃ro ꝙliq⁹ ſtipulat⁹ eſt vſum alicui⁹ fundi ſibi ẽ heredib⁹ ſuis iſte decedit plurib⁹ heredibus relictꝫ nũqd glibet habebit totũ vſum an glibet ptẽ vl⁹. debetis eñ ſcire q; ꝫ vſufruct⁹ ſit diuiduꝰ.tũ vſus eſt indiuiduus.vt.ſ.de vſu ẽ habi.l.vſus pars.Dicebãt qdã q; ſic:vt in alijs ſtipulatiõib⁹ ſuiſſet realiũ q̃ ſunt indiuidue glibet heredũ hꝫ actionẽ in ſolidũ:tñ ꝑdiũ ſeruiẽs nõ in plus graua ℘ ſi eſſet vnus dñs.vt.ſ.eo.§.ex his.ita ħ glibet heredũ habebit vſum inſolidũ cũ tãtũ ꝓcipiẽt ℘tũ ſuiſſet neceſſitas teſtatoris ẽ nõ plus. Aduertatis:q; ħ dicũt ipſi ex eqtate:nã nõ ꝓcedit ſm pũctũ rõnis.debetis eñ ſcire q; ſeruitutes reales cõſtituunt ſm indigẽtiã ꝑdij dominãtis.vt.ſ.de ſer.ruſt. ꝓdi.l.ergo.§.ſi.ſed prediũ nõ eget plus ſi eſt pluriũ quã ſi ſit vnius.ẽ ideo ꝫ habeãt plures actiones inſolidũ:tñ nõ cõſequunt plus ℘ vnus ſed ſeruit⁹ vſus cõſtituit ſm indigẽtiã pſone.vt inſti.de vſu ẽ habi.§.ſi.ſed plures pſone plus indigẽt ℘ vna.ẽ ſic videreꝫ q; quilibet deberet habere vſum ꝓ ſe.tũ q; hoc videt inconueniẽs.ideo ſic dicũt ꝑdicti doc. ℘et. aũt in iſta materia mẽte iuris ſubtiliter inſpiciẽs dicit: q; ſi eſſent cẽtum heredes quilibet habebit vſum inſolidũ:ẽ qui-
libet percipiet ſm neceſſitatẽ ſue perſone.hoc ſic oſtẽdit.quedã ſunt que directo deſcẽdunt a perſona defuncti ad heredẽ vt ſtipulationes ẽ obligationes perſonales ẽ quedã iura realia.ẽ illa vel diuiduntur inter heredes vel ſi ſunt indiuidua habet locũ qõ.ſ.digi.quedã iura ꝓſonalia que ad heredes nõ tranſeunt vt vſus ẽ vſufructus.ẽ in iſtis ſi aliquis ſtipulatur ſibi:ẽ heredib⁹ ſuis heredes nõ habebunt iſtud vt vſum vel vſumfructũ defuncti.ſed erit nouus vſus vel vſufruct⁹. et perinde eſt ac ſi defunctus eſſet ſtipulat⁹ hoc modo ꝓmittis mihi vſumfructũ. Itẽ finito vſufructu meo qõ ꝓmittis cõſtituere heredib⁹ meis.Idẽ dicas i vſu.hoc ꝓbat l.ſtipulatio iſta.§.ſi qs ita.ĵ.e.ẽ.ſ.gb.mo.vſu.amit.l.repeti. ſi ꝙ bñ reſpicit nõ tranſit vſus ad heredes:ſed qlibet heredũ hꝫ actionẽ ad vſum:actionẽ dico eis ſ̃ita per eũ qui potuit eis acquirere perinde acſi ipſi eſſent ſtipulati.mõ hoc eſt qõ qñ plures ſtipulãtur aliquid diuiduum nec adijcitur inſolidũ. quilibet videt ſtipulat⁹ ꝓ parte vt.C.de duo.re.aut.hoc ita.ẽ.ĵ.ti.ĵ.l.reos.§.cũ in tabulis:ſed qñ plures ſtipulãtur indiuiduum quilibet habet actionẽ inſolidũ licet nõ tanꝫ duo rei ſm veram opi.vt.ſ.digi.ẽ nota.in.ꝺ.aut.hoc ita in.i.q.ꝓ Ly.ideo in vſufru.ſtipulando heredib⁹ quilibet heredũ haberet partem:q; eſt diuiduus:ſed ĩ vſu qui eſt indiuiduus quilibet habebit inſolidũ ſm ꝓdicta ẽ ita dicit ℘e.multũ notabiliter nec mireris quomodo plures poſſunt habere vſum eiuſdem fundi inſolidũ:ẽ quid iuris ſi fructus nõ ſufficiant omnib⁹:
30 q; dic vt no.in.ꝺ.l.vſus pars.de vſu ẽ hab. ¶ Et ad hoc vt vtilitas preſentis materie magis eluceſcat induco materiã in arg.ad aliquas.q.quotidianas.Quidam nomine ſempꝛonius fecit pacem cũ titio ſuo inimico ẽ ꝓmiſit per ſe ſuiſq; heredes dicto titio recipienti ẽ ſtipulanti ꝓ ſe ſuiſq; heredibus eum ſuiſq; heredes nõ offendere ſub pena mille librarũ boñ.ꝛc.accidit q; dictus titius deceſſit relictis pluribꝰ heredibus quorum vnus fuit offenſus a dicto ſempꝛonio.modo dubitatur vtrũ actio ad dictam penã cõpetat illi ſoli heredi offenſo inſolidũ:an ꝓ parte hereditaria: an omnib⁹. Dices tu ille titius defunctus ſtipulatus nõ fuit indiuiduũ ſcilicet non offendi ſub pena ſi vnus de heredibus eſt offenſus pena cõmittitur inſolidũ omnibus heredibus:ſed ille ſolus poterit agere ad partem ſuã qui eſt offenſus:ceteri remonẽtur exceptione doli:vt.ſ.l.ij.ſ.fi.certe iſtud nõ eſt ſic expeditum:ſed ad videndum veritatem oportet videre vtrũ iſta obligatio ſit tranſmiſſibilis ad heredẽ de ſui natura vel nõ.
31 Debetis ſcire ſ q; obligatio dicitur tranſitoria ad heredes ẽ nõ tranſitoria ex natura rei ſuper qua interponitur.vt.ſ.vt lega.no.cauea.l.ĵ.ſ.ſi quis ſub cõditione.ẽ.l.ſi quis cau.l.ſi cũ.§.qui iniuriarũ.modo in ꝓpoſito ſi ſtipulor per te nõ fieri quominus mihi ire ẽ agere liceat.iſta ſtipulatio iterponitur ratione iuris qõ de ſui natura ſolet tranſire ad heredes.ſed ſi ſtipulor qõ me nõ offendas iſta ſtipulatio interponitur ad tutelã perſone q̃ pſona extinguitur morte.q; poſtꝫ quis eſt mortuus nõ põt offendi plus aliquo mõ.ideo iſta ſtipulatio de ſui natura ex pte ſtipulatoris iudicabit non tranſitoria ad heredes.nec potes dicere q; etiã defunct⁹ offendit ꝺũ fit iniuria cadaueri:q; iſta iniuria fit heredib⁹ ẽ ſuo noie hñt iniuriarũ actionẽ.vt.l.ĵ.§.ſi forte.ĵ.de iniurijs. Concludo ꝙ in.q. ꝓpoſita ſi ſtipulatio de ſui natura eſt tranſitoria ad heredes p illã adiectionẽ ꝙ ſe ſuiſq; heredib⁹ ꝛc.cuilibet heredũ videt ſtipulat⁹ vt.ꝺ.§.ſi qs ita ẽ etiã dixi.ſ.pri.§ſtiõe. Itẽ videnti ſtipulati:indiuiduũ q; nõ offendi indiuiduũ eſt nõ potes eñ partẽ hoĩs tãgere quin totũ tangas.vt.l.vulgaris.in pnin.ĵ. de fur.ſic ergo ille heres offenſus ex ſtipulatione quã ipſe vidit ꝓ ſe interpoſuiſſe habebit actionẽ ad ſolidã penã.arg. eoꝝ q̃ dicta ſunt.ſ.pri.q.ſicut eñ ſtipulatio vſus fit ad perſone neceſſitatẽ ẽ multiplicata pſona multiplicat neceſſitas ita hec ſtipulatio nõ offendi fit ad tuitionẽ perſone ẽ multiplicata perſona multiplicantur tuitione ſ q̃ eſt notãdum. Poſſes tu dicere q; imo dicta obligatio eſt tranſitoria ad heredes nã opere libertoꝝ in nõ faciendo vt in nõ vocando in ius ẽ etiã non offendẽdo tranſeunt ad omnes heredes etiam extraneos:vt.C.de in ius vo.l.venia.ẽ no.ſ.de ꝺditio.inde.l. ſi nõ ſortẽ.§.libertus. Rñdeo licet heredes nõ poſſunt vocari in ius ſine venia tũ nõ eſt eadem obligatio que cõpetebat defuncto ẽ que cõpetit heredi.imo ſi vnus ex heredibus vocetur ex illo ſolo cõpetit actio quinquaginta aureoꝝ: vt.l. pen.ſ.de in ius vo.apparet ergo q; ſi multiplicaꝛ ipſa obligatio principalis ita etiã penalis ẽ ſic facit ꝓ non contra.
32 ¶ Sed dices ſ tu quid de heredib⁹ ꝓmiſſoris ſi vnus offendat. Rñ.cõmittit pena aduerſus oẽs ꝓ portione hereditaria licet alij heredes habeãt regreſſum cõtra offendẽtem: vt hoc.§.cũ ſi.nõ eñ habẽt locũ ꝑdicta i eis licet eñ ex parte ſtipulatoris

pulatoris ſit perſonalis quia ad tuitionẽ ſue perſone fuit interpoſita ſtipulatio vt dixi tñ ex parte pmiſſoris eſt in rẽ ẽ tranſit ad heredes. Nã ille ſtipulator offendi põt a ꝓmiſſore:ẽ ab heredibus ſicut vides in ſimili vſus:ẽ vſufruct⁹ ex parte ſtipulatoris eſt perſonalis:quia ei⁹ morte finitur ex parte ꝓmiſſoris in res.vt inſti.de vſufru. §.finit.ſ.ſi vſufru.pe.l.vti frui.§.i.ẽ.ſ.de vſufru. l.v.§.reo.ſic etiã in alimentis que ſunt ad ſuſtentationẽ perſone.nã ex parte creditoris eſt in perſonam cũ eius morte finiatur.vt.ſ.de ali.lega.l. iij.circa pnin.ſed ex parte debitoris in res:qa etiã heredes debẽt.vt.l.libertus quos.§.j.eodem tit.

Andre. Poma. 33 ¶ Ultimo ſ hec materia facit ad aliã queſtionẽ.
a ¶ Ultimo. et de a Cauetur ſtatuto quod qui occidit occidat niſi ba
iſta queſtione vi buerit pacem ab herede occiſi cõtingit quod qui
de per bal.in.l.ij. dam fuit occiſus q̃ habuit plures heredes inter
C.de liber.ẽ eo.li fectos habuit pacẽ cum vno tãtum. queritur an
be. ratio concor debeat decapitari.quidã aduocati dicebãt quod
datur hic per do. fic:q; illud ab herede intelligitur idest ab omni
Aleg.ẽ per Abb. bus heredib⁹.vt.ſ.de leg.ij.l.ſi pluribus.de leg.
in.iij.parte ſtatu iij.l.ſi plures.ſed domi.Oldra.dicit ibidẽ q; bo
torum.cclxxxiij. nonie fuit determinatũ cõtrarium:primo quia
ẽ vide in.l.ſi plu in ſtatuto eſt verbum ſingularis numeri ergo ab
res.ſ.de leg.iij.ẽ vno tantũ ſufficit. Preterea iſta ratione potiſſi
are.in.l.ꝓ here me mouebatur.ius vẽdicandi mortem defuncti
de.ſ.de acqui.be eſt indiuiduum penes quẽlibet heredẽ conſtitẽs
redi.ẽ per domi. inſolidum ergo ẽ ius remittẽdi qõ eſt eius cõtra
Relluz de ſancto riũ:ergo ſufficit vn⁹ remiſſio vt in diuiduis dicſeuerino in trac. tũ:eſt.ſ.boc.ſ.ẽ.l.ij.ex his.ẽ de ſerui.ruſti.prêdio.l.via.§.penul.ẽ fami.herciſ. l.heredes.§.an ſuo bannitorum ea.ẽ de ſer.le.l.ſi. Preterea ſuſſicit qõ facit vn⁹ ex
in.iij.pte.ij.par pluribus tutorib⁹.vt.C.ſi vnus ex pluri.l.j.ſ.de
tis.cccxlix.et per admi.tuto.l.ij.in ꝑn.ẽ rõ eſt:q; ius tutele apud
Ange.ẽ Pau.de eos eſt in indiuiduũ.vt de admini.tuto.l.inter tucaſt.in.ꝺ.l.j.ẽ per tores.ergo in queſtione noſtra valet vn⁹ remiſſio:
Floria.de ſancto cũ tale ius ſit indiuiduum:ſed cõtra hoc multꝫ
petro in.l.ꝓ fun facit.ſ.de ſerui.ruſti.prêdio.l.per fundũ.ẽ.l.vn⁹
ſti.prêdio.et licet ẽ cõmunia prêdio.l.ſi.ſed ibi loquitur in iure cõ
in iſto arg.varie petenti corpori hereditario qõ non poteſt remit
ſint docto.opi.vt tere vnus ſine alio:ſed ius vendicandi ẽ remittẽ
põt colligi ex ſu di non peruenit ad eos vt corpus hereditarium:
perius allegatis vnde videtur q; cuilibet inſolidum cõpetat.ẽ in
vt tñ audacter te hoc reſidet domi.Oldra.Iſtud dictum apud me
nuit Bart. quod non eſt vſq; quaq; clarum.video eñ q; in oibus.
imo requirit ma ll.ſ.allega.q̃ loquũtur de indiuiduis:licet apud
ior pars quã di quemlibet heredem ſit ius inſolidum tamen eſt
cit eſſe cõmunem ſine effectu, niſi ceteri cõſentiant:vt.ſ.de ſerui.ruarc.in.ꝺ.l.ꝓ he ſti.prêdi.l.itinere fuit.no.per glo.§.l.ij.§.ex bis.
rede.§.fi.ſ.de ac Preterea vides in pluribus tutorib⁹ apud quos
qui.here.ꝺ domi. eſt ius tutele inſolidũ quilibet põt per ſe gerere
thomas elotius omnẽ actum:vt.ſ.dictum eſt.excepto actu illo p
hic dicẽs nõ eſſe quem tolleretur illud ius tutele indiuiduũ aliꝰ
recedẽdũ ab opi. competẽs.vt.C.de auto.preſtã.l.ſi.ita hic nullus
Bart. hic neq; in heredem debet poſſe facere illud per quod illud
iudicãdo et ſic cõ ius vendicandi aliꝰ competens perimaꝛ nec po
munis ſentit Be teſt hoc ſcilicet in pluribus tutoribus dici qõ ſit
ſtius hic oũ di ius competens corpori hereditario. Preterea ſi
cit quod niſi eſſet verba ẽ mentẽ ſtatuti bene conſideres voluit pa
euen. Bart. tenet cem fieri ab eo qui repreſentat perſonam defuncõtra eum.ẽ eti 33 ti:qui ab herede q; in dubio intelligitur de he
videt tenere abb. rede ex aſſe.vt.ſ.ꝺ interrog.act.l.ſi defenſor.§.j.
in.ꝺ.q.cxviij.ꝺũ Sed ille q; eſt heres ex parte non repreſentat perdicit q; ſi ſtatutũ ſonã defuncti niſi pro parte:pro alia parte habeloquitur in pluri tur vt extraneus.C.de rei vẽdi.l.cũ a matre.not. bus heredib⁹ ha ĵ.de pacto.ſtipu.l.ij.§.fina.aſi ſi.mag.gl. ergo pabet locuz.l. maio tet q; de oim perſona videtur cogitatum in ſtatrem.ſ.de pactis. to. Preterea pro hoc videtur quaſi tex.ſ.deven. de qua ſe fundat inſpi.l.j.§.penulti.quid dicemus.crederem ſtanBar.hic.ẽ q; iſta dum maiori parti heredũ:vt ſi maior pars fecit
opi.bar.hic.ſit cõ 34 pacem oẽs videntur feciſſe pacem. maiorẽ ꝑtemmunis tenet hic intelligo pro numero vnciarũ:ſed ſi ſunt paPet.de ancha.ẽ res in vncijs.tunc maior pars intelligat numeBal.ſibi contra ro.ſed ſi in numero concurrant tunc ſtet digniorius in.l.cum interueneris.C.de ribus.ſed ſi in omnibus ſunt equales,tũc ſtetur fideicõ.liber.ẽ in remittentib⁹:vt.ſ.de pac.l.vt ſuũ heredẽ.§.fina. c.cum omnes.in ẽ.l.maiorem.in pnin.ẽ.C.qui bo.ce.poſ.l.fina.Si vſi.col.de cõſti.q̃ eñ hoc inducat fauoꝛ liberationis ab obligatio duo loca bal.do. ne pecuniaria:multomagis hoc inducit hic fauoꝛ liberationis a pena capitali in qua liberatio fa-
cilius permittitur.vt.C.de trãſlatio.l. tranſigere ẽ.ĵ.de bo.eo.qui mor.ſi.conſci.l.j.ẽ iſta ſententia videtur mihi veritati cõſona ſed prio: ſententia abequitate diſcrepat.Quid enim ſi ex pluribus heredibus vnus eſſet quidam ribaldus qui mortẽ defuncti forte pñs ſui modica pecunia remitteret:certe iniquũ eſſet ſibi hoc cõcedi.ẽ cõtra.l.ſed ẽ ſi vnus.§.filio.ver.interdũ.ĵ.de iniur. ¶ Ultimo hic eẽt tractãda materia diuiduꝝ ẽ indiuiduꝝ quã Pet.ponit hic.ẽ.ſ.ſi quis cau.l.ſi ſeruus.§. ſi plurium in repe.ſuis tamẽ hic ommitto. q; tẽpus nõ patitur:dicemus in.l.ſtipulationes non diuiduntur.ĵ.eo.vbi glo.tractat hanc materiam quam.l.duce domino repetemus. Deo gratias. Repetitus fuit preſens.§.p me Bar.de ſa;o feratro in ciuitate felici Piſarũ.ccc.lxxxix.die.xv. menſis Nouembris.

1 ¶ Stipulationes facti iter heredes quo ad petitionem dicũtur indiuidue et cuilibet competit actio inſolidũ ẽ ſi agitur ad intereſſe agitur ꝓ parte.

Iis qui duplam. Stipulatio duple fructuaria damni infecti.ẽ de operis noui nũtiatione ſi ad intereſſe cõmittitur inter heredes ſtipulatoris diuiditur.ſecus ſi ad factũ.hoc dicit ſm lec.quam teneo.ẽ ſm iſta diuidit in tres partes.nam in prima ponit qualiter diuidatur iſte ſtipulationes inter heredes ſtipulatoris quãdo agitur ad intereſſe.ſecũdo qualiter diuidant inter heredes quando agitur ad ipſum factum.tertio qualiter diuidantur ex parte pmiſſoris. ſecũda ibi:reſtitui tamẽ.tertia ibi:hoc vtilitatis cauſa.ẽ pono caſum ſic.primo dicit q; ex iſtis ſtipulationibus ſi agit ad intereſſe diuidit inter heredes ſtipulatoris.ſecũdo dicit q; ſi agit ad factũ. ſ.ad deſtructionẽ agitur inſolidum.tertio queritur ſi agitur contra ipſum promiſſorem vel heredes eius.Reſpõ.q; hoc.ſ.q; diuidatur eſt introductum ex parte heredum ſtipulatoris vtilitatis cauſa.ẽ vtilitatis exponẽ idest intereſſe cõſequẽdi eã.vnde ibi ipſi aũt promiſſori ſubaudivel heredi eius pro parte neq; reſtitutio neq; defenſio datur.ẽ ſic cũ conueniunt ad factũ vel intereſſe non poſſunt diuidere: hec eſt vera lec. ¶ Oppo. hic dicitur.q; ex nũtiatio.noui ope.ꝛc. ¶ Oppo. de.l.ſtipulatio.§.queſitum.ſ.de ope.no.nũ. dicit glo.q; quilibet agit pro parte.ſed reſtitutio fit in ſolidum.ẽ vide glo.que incipit ſtipulatio damni. intelligit ergo glo.Tbunc.§.quod ſtipulationes facti ſunt diuidue inter heredes quo ad petitionem licet nõ ad executionẽ.qõ eſt falſum:q; imo actio competit cuilibet inſolidũ.vt.ĵ.e.l.in executione.§.ſcõa ſpecies.ẽ de leg.iij.l.fideicõmiſſi.§. penul.ẽ ſi.ẽ.ſ.e.l.ij.§.ex bis ver.et quo. Qualiter ergo intelligas dic q; quando petit intereſſe pro parte agitur.vt in pnin.§.quando ad factũ: tunc agitur inſolidum:vt in verſic.reſtitui. ¶ Quero quid vult dicere reſtitutio.ẽ dicit gl.q; deſtructio noui operis. ¶ Quero quid vult dicere defenſio dicitur.tribus modis..vno modo in dãno infecto.ẽ dic vt in glo.licet nõ videatur verũ per. l.ſi communes.ſ.de nego.geſt.ẽ qõ no.in.l.plures. ſ.de dam.infec.Si ergo in pluribus heredibus loqueremur nõ diceret verum hec lex:ſi loquemur in ꝓpoſitione principali:verũ diceret.vt in.l. in ſtipulatione.ẽ.l.plures.de dã.infec.vnde aliꝰ dicit q; intelligãt q; non poſſit pro parte defendere q; promiſit aliquẽ ſe defenſurum in iudicio:ẽ probatur.ĵ.iudi.ſol.l.eg clauſula.ſed illud nõ congruit litere cum hic de tali ſtipulatione non fiat mẽtio tamẽ in ſe vera eſt.Alia lec.quod intelligatur defenſio in cauſa euictionis.ẽ iſta eſt vera:q; ĩ tex. dicitur de promiſſore tãtum non de eius herede. ¶ Quero qualiter iſte ſtipulationes diuidant inter heredes pmiſſoris. ¶ Et primo quero in ſtipulatione de noui opis nuntia.ẽ in ſtipulatione euictionis.gl.reſpõdet ibi apparet q; ꝑdictis ꝛc. ¶ Videam⁹ illud quod glo.dicit.dicit glo.q; apparet q; heres vẽdentis ẽ edificantis ꝛc.et in hoc

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO
Universidad del Rosario | Archivo Histórico

glo.dicit verum q̄ destruendo partem nō libera
tur.vt.l.stipulatio.ſ.questum.de no.ope.nūtia.
defendēdo p̄o parte nō liberatur vt in executio
ne.ſ.insoliduz.j.eo.Sed ſi ad penam vel ad inter
esse ageretur ꝛ p̄ parte satisfaciēdo liberatur.vt
l.cum ex causa.j.e.Illud quod dicit gl. nec ad pe
nas ſi fuerit commissa intelligo quod particula
ris solutio nō impedit penā committi sed postq̄
est commissa quilibet tenetur p̄ parte.vt.l. cū ex
causa. ¶Queroquid in stipulatione fructuaria.
glo.dicit in stipulatione fructuaria secus cuz di
uisionē recepit vsusfructus restitutio.ista gl. nō
dicit verū quia heredes.ſ.vsufructuarij nō tenen
tur ad restitutionem:q̄ morte extincto redit ad
proprietatem ipso iure:sed tenētur ad restitutio
nem rei:ipsa autem restitutio potest fieri p̄ par
te.vt.l.ſi duo.ſ.depo.sed ſi ageret ad interesse:q̄
male vsus fit tunc fine dubio diuideretur.Sz cō
tra predicta videt.l.v.ſ.reo.ſ.de vsufruc.dic qui
tenetur ad vsumfructū tenetur ad diuidum:sed
qui tenetur ad restitutionē quod est indiuiduum
solutio partis non liberat cū. ¶Quero quid in
stipulatione dāni infecti.glo.dicit verū.quia sti
pulatio hic nō committitur nisi ad interesse.l.in
hanc stipulationē.de dam.infec. ideo diuiditur.
¶ Differētia inter cautionem pretoriam indi
cialem ꝛ cōmunem ꝛ que dicatur pretoria que iu
dicialis ꝛ que communis.

Cautio damni infecti petitur officio iudicis.

Cautiones introducte ex forma statutorum quā
do dicantur pretorie ꝛ quando ciuiles.

Statutum cōditum ad episcopo comitevel mar
chione dicitur ius pretorium.

Stipulationum.

Alie iudiciales.Isti.l.habetis instit.
de diui.stipula.et non est necesse sum
mare quia est diuisio.ª¶Oppo.dicit hic q̄ qua
tuor sunt ꝛc.cōtra quia tria.vt.l.j.in p̄in.ſ.de pre
to.stipu.Respon.hic diuiditur stipulatio in ge
nere.ibi subdiuidit vnū membrū.scilicet tantum
stipulatio pretoria.¶Secundo oppo.de ea.l.vi
detur q̄ stipulatio pretoria sit genus ꝛ iudicialis
sit species.hic ponuntur vt differentes species.
Sol.aliter hic iudicialis accipitur q̄ quando ex
officio iudicis interponitur.ibi quādo ī iudicio
tantum.tunc dicitur iudicialis. ¶Oppo.de.l.li
ber homo.ſ.eo.ti.ꝛ.l.ꝛ liberi.ſ.de contrahenda.
emp.gl.dicit q̄ fallit in libero homine q̄ pōt vē
di non tamen deduci in stipulationē.sed non cre
do q̄ bene dicat.vt dicam.ſ.eodez.l.liber homo.
¶Opp.dicit hic q̄ pretor iubet ꝛ iudex facit eā
interponi cōtra:quia sic est in damno infecto.vt
l.j.ſ.de dam.infec.glo.dicit q̄ non est ratio ſz est
exēplū. ¶Quero† ergo quomodo intelligatur
l.ista ꝛ quis est casus:ꝛ que est differētia inter iu
dicialem pretoriam ꝛ communē.ꝛ glo.dicit q̄ iu
dicialis quando propter aliud iudex adit et fa
cit interponere ꝛ allegat glos.duas.ll Tu allega
plures.ſ.māda. l.ō toto.fami.hercis.l.heredes.
ſ.an ea.ꝛ.ſ.seq.ꝛ.l.barū.ꝛ.l.egi.ſi ser.vē.ꝛ famil.
herci.l.ſi filia.ſ.familie.ꝛ de reivēdi.l.is a quo.ō
leg.iij.l.fideicōmiſ.ſ.interdum.ꝛ de no.ope.nun.
l.ſi prius.ꝛ.l.ſi cui plusq̄ per.l.fal.per to.cū mul
tis alijs simi.Stipulatio vero p̄toria interponi
tur iudice adito ob hoc p̄cipialiter.ꝛ hec prima
est differentia vt colligit ex duabus glos. prima
sup ver.cautio.alia super verbo pretorie in p̄in.
¶Secūda differentia est.quia pretoria desecēdit
ab edicto pretoris iudicialis ab alijs iurisconsul.
¶Itē tertia differētia q̄ iudex maioꝛ facit inter
ponere stipulationem pretoriaz.vt.l.iubere cauē
re.Itē iudicialis stipulatio a minoꝛi iudice falli
in cautione dam.infec.Itē dicit insti.de diui. stipu.
q̄ iudiciales sunt disperse p̄ totū corpus iu
ris pretorie recipiūtur in titu.de p̄eto.stipu. sed
ista differētia non est bona:quia quedā sunt que
contineniur vt stipulatio.vt le.no.ca.ꝛ damni in
fecti.ꝛ sic habetis gl.non credo q̄ bene dicat ꝛ eā
sequit̄ Dy.ꝛ Ja.de are.de quo miroꝛ et Oldra.
sed Pe.eā reprehēdit per.l.in omnibus.ſ.de iudi.vbi est introducta
a iurisconsultoꝛ tamen principaliter aditur iudex ꝛ est iudicialis.tu po
tes allegare.l.decernimus.C.de his q̄ ad ecclesiā confu.in casu de non
offendēdo ꝛc.ꝛ.ſ.de priui.credi.l.ſi creditores.ꝛ in.l.mutiane.de cōdi.
ꝛ demon.Item in cautione quam quis prestat de adimplendo modū
vt.l.quibus diebus.in fi.ſ.de cōdi.ꝛ demon.ꝛ.l.ſi tibi.de leg.iij.Pre
terea q̄ illa glo.nō dicat verum ostendo.dicitur hic q̄ stipulatio q̄ de
scēdit ex edicto edilium est pretoria:imo est cōmunis:vt in stipulatio
ne duple ꝛ in illa q̄ descendit ex edicto.preterea tex.insti.de diui.stipu.
in fi.dicit q̄ stipulatio rem ratam haberi est cōmunis.sed in ea nunq̄
principaliter iudex adit sed incidenter vt apparet in.l.j.C.de procu.ꝛ
l.nō solū.ſ.qui alieno.ſ.de procura.licet glo.ibi videatur dice.ie q̄ ali
ter accipiatur communis quo ad illam stipulationem.sed nō videtur
mihi q̄ sit de mente litere:quia ſm hoc omnis stipulatio esset commu
nis que esset pretoria. Preterea ſm hoc stipulatio damni infecti esset
cōmunis.q̄ quādoq̄ pretor aditur principaliter.quandoq̄ incidēter
vt ſi aliquis vult tollere rudera.vt.l pretor.in fi.cū.l.seq.de dam.infec.
Itē quādoq̄ interponitur ex conuentione.vt.l.damni.ſ.cum pariē
tem.de dā.infec.sed credo quod Pe.dicat veritatem.ꝛ glo non bene le
gat.ꝛ dicit Pet.ibi stipulatio iudicialis est que descēdit a legibus iu
risconsultorum siue imperatorum siue iudex adeat principaliter siue
incidēter.vt in.l.ſ.allega.non tamen ex dictis pretoris descēdit.ꝛ pre
torie dicunt q̄ a mero pretoris officio introducuntur vt ſi pretor hoc
statuit:tunc est pretoria[b] nec curo vtrum principaliter vel incidenter
adeat.illa vero dicit communis q̄ descendit a pretore ꝛ a iurisconsul
to.ꝛ hic est casus qui est in versi.cōmunis.ꝛ stipulatio rem pupilli sal
uam fore a pretore.ité a iurisconsulto introducta quando decernitur
administratio vni ex pluribus tutoribus.vt.l.iij.in fi.cū.l.sequē.ſ.de
admini.tuto.ꝛ a iurisconsulto introducitur propter sedandam discoz
diā inter tutores.Sequitur.in tex.Item duple stipulatio ꝛc.et edilitie
sunt a pretore introducte.Stipulatio vero de dupla solū a pretore
introducta in seruo tātū.in alijs vero est introducta stipulatio duple
a iurisconsulto.l.emptoris.ſ.de evic.Itē in stipulatione de rato intro
ducta a pretore in persona actoris.vt.l nō solū.ſ.qui alieno.ſ.de pro
cura.Itē extendit in reo ꝛ est introducta a iurisconsulto.vt.l.pompo
nius.ſ.sed ꝛ is.ꝛ.l.non solū.ſ.fi.ſ.de procura.ꝛ istud ponit hic Pe.ꝛ
Jaco.de ra.ponit in lec.sua.instit.de diui.stipu.ꝛ ibi Placē.ī summa
sua hoc tangit licet non ita late. ¶No.illū tex.Tibi pretorie ꝛc.quia vi
des q̄ cautio dāni infecti ex officio iudicis petitur.de quo dic vt in.l.
inquilino.de dam.infec. ¶Quero† de cautionibus que introducunt
ex forma statuti an sint pretorie vel ciuiles effectus est.ppter id q̄ no.
C.de ver.signi.l.sancimus.ꝛ quod dicit.j.eo.in conuentionalib[a].Re
spon.siquidem statutū fiat a populo vel a cōsilio quod representat po
pulū.vt not.C.q̄ sit lon. consue.super rubri.de reg.iur.l.aliud.ſ.refert
tur.tunc est ius ciuile.vt.l.oēs populi.ſ.de iusti.ꝛ iur.ꝛ sic cautio erit
ciuilis.Si vero† statutū fiat ab episcopo comite vel marchione tunc
erit ius pretoriū[c] q̄a a magistratibus fit.vt.l.ius ciuile.ſ.de iusti.ꝛ iur.
ꝛ actiones penales descēdentes ex illis cōstitutionibus erūt annales.
vt.ſ.ti.j.l.in honoꝛarijs.licet illa statuta sint ppetua vt dicetur.j.de pe
nis.l fi. ¶Sed quid ſi statuta fiant a prioribus vel ancianis[d] ciuitatū
qui sunt.vj.vel.viij.fortevt videmus per Italiā.Respondeo siquidem
ipsi faciunt ex vigoꝛe coū officij erit ius pretorium sicut hic dicitur in
edicto edilitiū. Si vero hoc facerent autoritate concilij generalis:quia
tunc ipsum concilium videtur facere ministerio prioꝛum ius ciuile erit.
probatur in proemio instit.vbi illis sapientibus fuit cōcessum vt auto
ritate principis legem componerēt.ꝛ in.j.ꝛ in.ij.cōsti.C.non enim illa
sua autoritate faciebant.ꝛ de vete.iure enu.l.ij.ſ.omnia ergo.ꝛ ideo ius
ciuile est.ꝛ ideo tunc sunt multum aduertēda verba reformationū.di
cemus.j.in materia de decre.ab ordi.fa.per totum.

1 ☞ Infinitus tempus q̄ denotet omne tempus.
2 Stipulatio ꝛ obligatio an differant.
3 Instrumentum in quo apparet q̄ titius fecit sempronium presentē et
stipulantem in causa donationis vsufructuarium omnium bonoꝛum
quod valeat.
Que stipulationes interponantur per verba futuri tēporis vel p̄ infi
nita ꝛ que per verba p̄esentis temporis.

Stipulatio autem est verboꝛum.

Dicit hic q̄ quis promittit se facturū ꝛc.contra.ſ.de evic.l.ſi ita qs.ꝛ
l.quoties quis.j.eo.vbi per verba presentis tēporis fit stipulatio. glo.
dicit q̄ speciale est:non est verū.dicit glo.q̄ ibi ponunt verba infiniti
modi ꝛ presentis temporis quod omni tempoi congruit.naz verū est
dicere me amare de presenti.me debere amare in futuro: me debuisse
amare in preterito.ꝛ sic in infinitū cōgruit omni tpe.tene mēti de infi
nito:vel dic q̄ interponitur per verba presentis tēporis:tamen habeē
respectus ad futurū interesse. ¶Opp.ſ.de pac.l.tale.gl.dicit q̄ aliud
in pacto.sed certe pactum fit per verba futuri tēporis per.l. ſi quis in
conscribendo.C.de pac.ꝛ.l.pactū.non obſt.l.tale. quia ibi refertur ad
futurum.glo.querit de vna questione quādo promittit se facturuz ꝛc.
dic vt in gl. ¶Querit glo. Tan sit differentia inter stipulationē ꝛ obli
gationem

gationē ꝛ sunt opi.dic aut accipitur stipulatio ma
terialiter pro ipsa conceptione verboꝝ sicut acci
pitur hic in tex.ꝛ differt ab obligatione verboꝝ
sicut cōtractus ab obligatione:vt.l.licet.ſ.ea obli
gatio.ſ.de procura.ꝛ tangitur de excep.rei iudi.l.
an eādem.ſ.actiones. Est enim stipulatio contra
ctus innominatus.vt.l.j.in fi.ſ.de pac. Aut accipi
tur stipulatio p̄out est effectus quidam resultans
ex dictaverboꝝ conceptione ꝛ tunc est idem quod
verboꝝ obligatio. ¶Querit glos.quid ſi p̄mitto
q̄ do vel p̄mittis q̄ das.ꝛ sic p̄ verba presentis tē
3 poris an valeat.glo.dicit q̄ non. ¶Pro† hui[e] de
claratione formo vnam questionē.de facto reperi
tur in quodā instrumēto titius fecit sempronium
presentem stipulātem in causa donationis vsufru
ctuarium omniū bonoꝝ.tan valeat:q̄ stipulatio
cōcepta est per verba presentis tēporis:videtur q̄
non vt hic.Contrarium consulni.vnde debes scī
re q̄ quedam stipulationes sunt pretorie vel iudi
ciales.ſ.que extorquētur ab inuito.et iste siquidem
petuntur principaliter deberēt interponi per ver
ba futuri temporis vel per infinita que sunt apta
ad omne tēpus vt patet ex stipulationibus damni infecti legatoꝝ rem ratam haberi.ꝛ in omnib[a]
simi.Si fieret per verba presentis temporis non
valeret vt hac glo.imo etiam verboꝝ significatio
nū importaret.quandoq̄ talis stipulatio interpo
nitur accessorie ad aliū contractum ꝛ tūc licet sint
verba presentis temporis:tamē interpretātur in
futurum ſm naturam contractus.vt.l.quod dici
tur.ſ.de evic.ꝛ.l.ſi ita quis.eo.ti.Quedam sunt sti
pulationes conuentionales ꝛ tunc ſi fiant per ver
ba presentis temporis siquidem non est verum id
quod de presenti proferturꝫ vt ſi dico dot concedo
tibi stipulanti fundū meū qui fundus non est pre
sens non dicitur transferri dominiū:sed dicta ver
ba interpretabūtur hoc est quod dabo:vt.ſ.de do
na.l.ad eum.in p̄i.ꝛ ibi glo.hoc sentit dum dicit
q̄ hodie ex illis verbis potest agi:ꝛ hoc multū ple
ne dicit Azo in summa de dona.quādoq̄ illud q̄
ex p̄imitur per verba presentis temporis:tunc in
veritate interuenit:vt in exēplo predicto.positoq̄
res sit presens ꝛ traditur vel constituit se possidē
re ꝛc. Isto casu est aduertenduz quandoq̄ est obli
gatio momentanea vt obligatio dandi ex causa lu
cratiua ita quod de euictione nō teneoꝛ tunc obli
gatio non potest contrahi.quia cum ipsa traditio
ne ſi esset contracta extingueretꝫ ergo tunc non na
scitur.vt.l.titio cum mozeretur.ſ.de vsufruc.j.eo.
Inter stipulantem.ſ.sacram. sic potest loqui hec
glo.Si vero non erat obligatio momentanea vel
post ipsam dationez remanebat aliqua obligatio
in futurum vtputa de euictio.vel ſi.tūc illa verba
quatuncunq̄ presentis temporis interpretantur
vt futurū respiciant ex illius cōtractus natura.vt
ſ.de condi.ob cau.l.ſi. vbi licet per verba presentis
temporis ꝛ de preterito sit perfectus cōtractus re
manet obligatio de euictio.ꝛ stipulatio ipsius na
turam sequitur:vt.ſ.pgi.ver.cōuentionales.pro
hoc dicta.l.quod dicitur.ꝛ.l.ſi ita quis.ſ.de euic.ꝛ
hec est ratio in.l.tale pactum.in p̄in.ſ.de pac.naz
in pacto de non petendo non vertitur qd̄ momen
taneum sed semper tenetur nō petere.ꝛ ideo dicit
non posse impedire ex parte promittentis.vt no.
C.de pac.l.j.in fi.mag.glos.ꝛ sic licet fiat per verba
de presenti pro rigitur tamen ad futurū ꝛ pro pre
dictis.facit.l.tres fratres.in p̄in.ſ.de pac.in glos.
super verbo cauerūt. ¶Nunc ad propositum cuz
vsusfructus non contineat obligationem momen
taneam.vt no.in.l.corruptionem.C.de vsufruc.et
j.eo.l.pluribus.ſ.et ſi placet.cū constituis me vſu
fructuarium presentem ꝛ stipulantem intelligitur
sz patientiam in futuro:vt legibus dictis.

1 ☞ Fideiussor dicitur verbis tantum obligari.

Satisacceptio. Satisacceptio est cum fideiuſ

1 sore.hoc dicit. ¶Nota† fideiussorem obligariver
bis tantum.vt hic.ꝛ.j.eo.l.sciendum.ꝛ.l.blāditus.
C.de fideiuſ.et est verum.

1 ☞ Stare sententie arbitri est facti meri.

2 Si vnus ex pluribus compromittentibus ex vna
parte non paret sententie an omnes teneantur.
3 Si vnus ex pluribus heredibus soluit sortez pro
sua parte ꝛ facto coheredis incidit ad penam solu
tum per alterum computabitur in penam.
4 Una actione succurratur contra coheredes quan
do vnus satisfecit.

Si sortem promiseris.

Iste.ſ.est de medulla.ſ.cato.ꝛ ibi latius expeditū
fuit. Prestatio partis abyno ex coheredibus non
a impedit quin pena committatur insolidū[a] in obli
gationibus dandi hoc dicit. ¶Oppo. de.l. ſi ser
nus.ſ.ſi pluriū.ſ.ſi quis cau.quidam intelligunt
istum.ſ.ſm illum q̄ de rigore committatur sed de
equitate secus.sed illud reprehēditur per text.bic
in fi.ꝛ.l.heredes.ſ.an ea.ſ.fami.hercil.Solu.vera
est quod aliud in iudicijs.aliud in extraiudiciali
bus:vt hic:quod qualiter debeat intelligi:dixi in
dicto.ſ.cato. ¶Opp.de.ſ.cato.ſ.l.prozi. Sol.ibi
est in faciendo.hic in dando.ꝛ que sit ratio gl.assi
gnat ꝛ non est bona:vt dixi in.ſ.cato. ¶Oppo.et
videtur quod hic idem sit in faciendo quod in dan
1 do.quia hic dicitur idē in arbitris.sed† parere ar
bitro est facti.Dicit glo.quod est speciale et ratio
ne finiēdarum litium non est verum. quia mitius
debet agi in iudicijs.Sed intelligo q̄ in obliga
tione arbitri venit darivnde idem quod in obliga
tione dandi:sed ſi fieri tunc idem quod in obliga- b ¶Sit facti.adde
tione faciendi.glo.tamen tene mēti que tenet indi- quod cuz hac opi.
b stincte quod stare sententie arbitri sit facti. [b]Dicit transit Alex.qua
hic de pena que est ex compromisso.ꝛ glo.dicit siue etiam dicit tenere
sit vnus ex compromittentibus siue sit vnus ex he Jac.bu.in.l.pro
redibus.tenet ergo ista gl.† q̄ ſi sunt plures com missis.C.de trāſ
2 promittentes ex vna parte et vnus non paret oēs ac.in lec.antiqua
tenentur.Jac.de are.tenet q̄ non sit verū nisi esset &Ful.et Sali.ibi
dictū quod insolidū quilibet teneretur.vt.l.reos. Bal.in.l.cum alle
ſ.cum in tabulis.j.titu.i. Pone quod vnus venit gas.C.de vsur.in
ad defendendum in iudicio alter non ꝛ tenerentur iij.ꝛ.iiij.opp.et in
ambo defendere potest ne velle solū defendere ille l.cum proponas.
vnus:ꝛ videtur quod non quia iudiciū est indiui C.de dolo.idem
duum.vt.l.in hoc iudicio.ſ.fami.herci.dico q̄ iu Bald.in.l.j.C.de
dicium sit diuiduum et vnus potest defendere per his que pe.no.et
l.de vnoquoq̄.circa p̄i.ſ.de re iudi.ꝛ.ſ.de iudi.l. in l.ij.ſ.credituz.
non idcirco.ꝛ contra alium procederetur tanq̄ cō ſ.ſi cer.peta.Joā.
tra contumacem.l.ergo in hoc iudicio. loquitur an.ꝛ Jmol.i.c.di
quando agitur contra vnum.secus quando cōtra lecti.de arbi.imo.
plures.et quod dicit glo.q̄ ſi vnus heredum non in.l.cū seruus.de
paret ſi in sententia veniet dari dicit glos.verū.sed condi.ꝛ demon.et
in facere distingue aut diuiduum:aut indiuidū i.l.stipulatio ista.
3 ſm.ſ.cato. ¶Quero† solui tibi sortē pro mea par ſ.alteri.j.eo. Rapha.et Roma.bic
te sed per factum coheredis mei incidi in penam et Pau.de cast.p
illud quod solui in quo computabitur ꝛ dic q̄ in quibus facit.l.diē
penam.vt.l.j.ij.ꝛ.iij.j.de solu.ꝛ.l.vsuras.C.de sol. proferre.ſ.stari.
licet ex solutio fit facta ex vna causa tamen in alia ſ.de arbit.vbi ad
causam conuertitur.vt.l.ꝛ post litē.ſ.j.ſ.de trāſa. pmiſ.de guaren.
l.quod ſi de stipulata.ſ.pro socio.Oppo. dicis nō sententie arbitri
vno soluente pena in totum committitur.contra agitur ac incerti
quia obligatio ex lege.xij.tabu.inter heredes di siue ac.ex stipula
uidit.vt.l.ea que.C.fami.hercīſ.ergo quilibet po tu q̄ datur ad in
test soluere pro parte.glos.vult soluere hoc.vide certū.vt ibi declarāt
eam que incipit cum omnes heredes. Sed nō cre glo.ergo videtur promiſſum fa
do q̄ gl.sic intellegerit.sed illud debet dicere quia ctum.l.vbi auten.
quando quid est in conditione inter heredes non ſ.qui id quod.iſto
diuiditur sed omnes loco vnius habētur. vt.l.cui cto.ſ.ſi.l.ea.
fundus.in fi.ſ.de condi.ꝛ demō.sed illa obligatio
respectu pene est cōditionalis.ergo ꝛc. Canoniste
dicunt q̄ de equitate nō committitur p̄ parte sol
uētis.vt in.c.ſuam.extra de penis. ¶Dicitur hic
4 † q̄ si vnus satisfecit succurritur cōtra alios. quē
ro qua actione.glo.dicit familie herciscūde vel cō
muni diuidundo ꝛc.Sed quero ſi non competat
quia non est cōmunis hereditas hec res vnde non
habet locum fami.herciscun.nec cōmuni diuidun
do qua actione agetur.dic q̄ actione in factum.vt
l.ſi filiuſſa.ſ.fami.herci.ꝛ ibi no.

1 ☞ Prodigus manifestus ſi nō est ei interdictū
quod possit contrahere.
¶Manifestum et sententia equiparantur.
2 Interdictum non videtur prodigo ex sola senten

Andre. Poma.
a ¶Est diuisio pro quo facit id qō di cit Decius instit. de act.in p̄in.qō in legib[a] aut diui 2 dendo aut magi 3 straliter procedē do non est opus summario.
b ¶Pretoria.adō qd si quis p̄mit tit coraz arbitra tore titiū ratū ha biturum an bec a cautio sit ptoria. Bal.cōsi.cccxix.
c ¶Erit ius preto riū. Adde eundē Bar.in.l.oēs po puli.ſ.de iusti.et iur.in.v.q.p̄in.ꝛ in.l.fine pars. C. deoila.ꝛ i.l.id qō pauperib[a]. C. de epi.ꝛ cleri. pau ō cast.hic.qō intel lige ſi tales recog noscūt superi orem als ſi non re cognoscunt supe riorem habeē lo 1 co principis:ap pellabitur ius ci uile.vt hic volūt Ange.ꝛ Alex.
d ¶Cincianis. In tellige de ancia nis q nō habent ex forma statuti eādem iurisditio nē quā habet po pulus.q̄ de iure cōmuni non ba beant eandem iu risditionez q̄ po pulus merito nō potest dici ius ci uile.et cum Bar. trāſit pau.ō cast. hic.ꝛ in.l. nō ambigit.ſ.de legi.

✠Andre. Poma. a ratoꝛ vel q̄ ei bonis interdicatur. facit. l. j. in pr̄in. iuncto verbo sic solēt hodie dum dicit in pr̄in. q̄ prodigo interdicatur bonis. l. xij. tabu. ⁊ moribus receptum est ⁊ de iure se continuādo dicit q̄ ver. sed soleat hodie q̄ datur eis per pretoꝛem vel per p̄sidem curatoꝛ inferēdo q̄ commodo illius bonoū administratio tollitur. ℨ. de cura. fu. 3

✠Andre. Poma. b ¶Ego distīguo ⁊ cōsidera que potest esse ratio que moueret Jaco. et Pet. vt dicerent q̄ distinctio ideꝛ procedit in sentētiis incōmittibilibus non autem in cōmittibilib⁹ 7 cuꝛ potius debꝛ esse cōtrariuꝫ cū 8 maius sit periculum vbi sentētia 9 est icōmittibilis ⁊ perpetuo duratura q̄ vbi est cōmittibilis in aliq̄ tēpoꝛe cessatura ⁊ imo cautius agēdū est. c. vbi periculū. de ele. in. vi. 1

✠Andre. Poma. c ¶Curatoꝛ ei. vide vnum verbum Alex. in. l. filiussa mi. ℨ. dum. i. vij. col. in ꝓn. in. viij. q. Bar. ℨ. ō leg. j. et vide Alex. cōsi. lxxxvj. col. ij. vol. ij. vbi ponit an si detur curatoꝛ alicui vt furioso qui non scit an valeat datio et an talis sit citādus in datione. et no. q̄ vt referunt quidam moder. peru. alle. Bal. in. l. pe. ff. de excep. opus est no uo decreto et noua interdictione vbi ꝑdigus q reuersus fuerat ad 2 sanos moꝛes itez in prodigalitatē pro quibus facit quia obligatiose mel extincta verū remittit. l. ſi. ℨ. de 3 pac. l. inter stipulantem. ℨ. sacraz. ℨ. eo. vbi si ꝓmitto seruū qui efficiatur liber. ideꝛ rem ꝓfanam que efficiāt sacra: tamē iterum si efficiatur seruus vel res ꝓfana non debebuntur. contra tñ videtur facere texꝫ in. l. pe. C. de cura. furio. vbi nō est opus nouo decreto cui pōt respōderi q̄ loquit in furioso qui semp censeꝛ esse in furoꝛe magime cū hic nō dependeat a potestate sua. vt texꝫ in. d. l. pe. si bene aduertatur ⁊ glo. cū verbo cōpetentem. in. c. fi. ex de succes. ab intesta. secus si ꝑdigo cum eius vitiū dependeat a voluntate sua ⁊ sepe tales homines videntes q̄ agere possent incipiunt vti parsimonia vt quotidie videtur.

d ¶Valet datio. Adde q̄ idē tenent hic Pe. de ancha. pau. de cast. ⁊ Ro. Bal. in. l. ſi putas. C. de peti. here. ⁊ Abb. in. c. i. de re iudi. dūmodo interueniat cause cognitio. contrariū tenet Pet. Ange. Jmol. ⁊ Ray. hic q̄ non valeat datio curatoꝛis per. d. l. tutoꝛ. Ly. in. l. ij. C. quādo ꝓuo. non est necesſ. ⁊ in. d. l. ſi putas. ⁊ Jo. fab. in. d. ℨ. furioſi. ⁊ cū istis transit Alex.

¶Puto tamen. q̄ et paria sint vel detur alicui curatoꝛ ei bonis interdicatur. facit. l. j. in pr̄in. iuncto verbo sic solēt hodie dum dicit in pr̄in. q̄ prodigo interdicatur bonis. l. xij. tabu. ⁊ moribus receptum est ⁊ de iure se continuādo dicit q̄ ver. sed soleat hodie q̄ datur eis per pretoꝛem vel per p̄sidem curatoꝛ inferēdo q̄ commodo illius bonoū administratio tollitur. ℨ. de cura. fu. 3

✠Andre. Poma. b ¶Ego distīguo ⁊ cōsidera que potest esse ratio que moueret Jaco. et Pet. vt dicerent q̄ distinctio ideꝛ procedit in sentētiis incōmittibilibus non autem in cōmittibilib⁹ 7 cuꝛ potius debꝛ esse cōtrariuꝫ cū 8 maius sit periculum vbi sentētia 9 est icōmittibilis ⁊ perpetuo duratura q̄ vbi est cōmittibilis in aliq̄ tēpoꝛe cessatura ⁊ imo cautius agēdū est. c. vbi periculū. de ele. in. vi. 1

✠Andre. Poma. c ¶Curatoꝛ ei. vide vnum verbum Alex. in. l. filiussa mi. ℨ. dum. i. vij. col. in ꝓn. in. viij. q. Bar. ℨ. ō leg. j. et vide Alex. cōsi. lxxxvj. col. ij. vol. ij. vbi ponit an si detur curatoꝛ alicui vt furioso qui non scit an valeat datio et an talis sit citādus in datione. et no. q̄ vt referunt quidam moder. peru. alle. Bal. in. l. pe. ff. de excep. opus est no uo decreto et noua interdictione vbi ꝑdigus q reuersus fuerat ad 2 sanos moꝛes itez in prodigalitatē pro quibus facit quia obligatiose mel extincta verū remittit. l. ſi. ℨ. de 3 pac. l. inter stipulantem. ℨ. sacraz. ℨ. eo. vbi si ꝓmitto seruū qui efficiatur liber. ideꝛ rem ꝓfanam que efficiāt sacra: tamē iterum si efficiatur seruus vel res ꝓfana non debebuntur. contra tñ videtur facere texꝫ in. l. pe. C. de cura. furio. vbi nō est opus nouo decreto cui pōt respōderi q̄ loquit in furioso qui semp censeꝛ esse in furoꝛe magime cū hic nō dependeat a potestate sua. vt texꝫ in. d. l. pe. si bene aduertatur ⁊ glo. cū verbo cōpetentem. in. c. fi. ex de succes. ab intesta. secus si ꝑdigo cum eius vitiū dependeat a voluntate sua ⁊ sepe tales homines videntes q̄ agere possent incipiunt vti parsimonia vt quotidie videtur.

d ¶Valet datio. Adde q̄ idē tenent hic Pe. de ancha. pau. de cast. ⁊ Ro. Bal. in. l. ſi putas. C. de peti. here. ⁊ Abb. in. c. i. de re iudi. dūmodo interueniat cause cognitio. contrariū tenet Pet. Ange. Jmol. ⁊ Ray. hic q̄ non valeat datio curatoris per. d. l. tutoꝛ. Ly. in. l. ij. C. quādo ꝓuo. non est necesſ. ⁊ in. d. l. ſi putas. ⁊ Jo. fab. in. d. ℨ. furioſi. ⁊ cū istis transit Alex.

tia lata super prodigalitate.

3 Interdictum non dicitur prodigo ex preconio facto de mandato iudicis quod nullus cum tali contrahat per dationem curatoris sic.

4 Curatoꝛ datus prodigo qui nō est an valeat.

5 Prodigus cui datꝰ fuit curatoꝛ si rediit ad sanos moꝛes an desinat habere curatoꝛē q̄ sic fi est manifestum: aliter requiritur factum iudicis.

6 Prodigus delinquendo obligatur.

Prodigus equiparat pupillo pubertati ꝓximo.

Pupillus pubertati proximus obligatur delinquendo.

7 Prodigus cui bonis est interdictum si contrahat ⁊ iurat non tenetur ad obseruātiam iuramenti.

8 Mortale peccatum est venire cōtra preceptum superioris.

9 Statutum prohibens aliquem contrahere si contrahit ⁊ iurat non obligatur contrahens.

a debet interdici. vt. d. l. iul. Puto tamen[a] qō dando curatoꝛē videat ⁊ interdicere. vt. l. ſi curatoꝛē. C. de in integ. resti. ⁊. l. pe. ℨ. de cur. furio. ¶Querit gl. ꝓpone qō est datus curatoꝛ alicui tanq̄ ꝑdigo qui nō est ꝑdigus an valeat. ⁊ glo. videtur dicere q̄ nō. vt f l. seie egresse. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. Aliꝫ cōtra Dy. dicit q̄ aut est erroꝛ in sentētia expressus ⁊ nō valet. Aut nō est expressus ⁊ valet. hoc no. in gl. in l. ſi ab eo. ℨ. de vſuca. ⁊ insti. qui. nō est permiſ. facetesta. ℨ. itē prodtgus ⁊ ꝓdicta. l. seie. glo. videt cōtraria in. l. ſi putas. de pet. here. ⁊. l. ij. C. q̄ ꝓuo. nō est neceſ. Jac. de ra. ⁊ Pe. tenent glo. cōtrarias reꝓbato Ly. ⁊ dicūt q̄ est casus in. l. tutoꝛ si petitus. ℨ. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. Ad distinctionem Dy. aut est expressus erroꝛ ꝛc. et illud verum est in ✠Andre. Poma. sententijs incōmutabilibus dicunt ipsi secus si est g ¶Nūquid prodigus. ad idē quod Bar. hic dū vult saluare gl. in. l. ſi qs in tantā. C. vñ vi. q̄ illa satis ꝓcedere possit vbi in delicto cōmiſſoveniret pena iponēda q̄ imporaret bonoꝛ alienationē. de hoc alleg. l. pupillus. est sibi cōtrarius q̄ nō est dubium q̄ quo pupillo cōparāt qui tenetur furti et in furto possit imponi pena dupli vel q̄drupli et sic pena importās bonoꝛ alienationē quaꝛ de delicto comiſſo vbi in strigēda pena alienatiōis bonoꝛ teneant ⁊ prodigus cū pupillo equiparāt.

b cōmutabilis ex cursu tēpoꝛis. Ego distīguo[b] aut queris de tutoꝛe vel curatoꝛe dato vt pupillo vel adulto cū non sit ⁊ non valet datio. vt. l. tutoꝛ si petitus. ⁊. l. seie egresse. ⁊ glos. in. l. ſi putas. ⁊ in. l. ij. C quādo ꝓuo. non est neceſ. Quandoq̄ datur curatoꝛ ei[c] qui non est prodigus vt prodigo ⁊ valet datio[d] si nō est expressus erroꝛ i sententia: vt in dicto Dy. inglo. quā alleg. facit. C. de cura. furio. l. pe. ra no que me mouet est: q̄ esse pupillū vel adultū declarat natura: sed esse prodigū spectat ad iudicem et ideo videtur ius facere illud qō iudex dixit: ⁊ p hoc allego id qō dicunt doc. in. l. j. ℨ. pōpo. ℨ. quod fal. tut. auto. ⁊ istam distinctionē tangit glo. in. l. j. C. de cura. furio. ⁊ tene mēti. ¶Quero[e] aliquis ad sanos moꝛes reuertitur[e.2] nō est prodigus an desinat habere curatoꝛē vel sit necesse officiuꝫ iudicis et Pe. tenet q̄ desinat ipso iure per. l. j. de cura. furio. Jaco. de are. distinguit. aut est manifestum: et tunc ipso iure desinit esse sub cura. aut nō est manifestum ⁊ remanet iudici. vt. l. j. de cura. furio. quod f placet. ¶Quero[f] nūquid ꝓdigus[g] delinquēdo obligetur. glo. videtur dicere q̄ non. C. vnde vi. l. si g quis in tātam. ⁊ licet illa glo. posset verū dicere in bis que alienationē respiciunt. tamen regulariter ex delictis obligāt. vt ibi tenet Fran. accur. q̄ pbo ratione. prodigus equiparatur pupillo pubertati ꝓximo. qō patet q̄ sibi potest acquirere. vt hic ptz in stipulādo: quod non esset in infante vel infantie ꝓximo: vt instit. de inuti. stipu. ℨ. et qō diximus. ✠Andre. Poma. sed pupillus ꝓximus pubertati delinquēdo obli b gatur. vt. j. de reg. iur. l. pupillū. ergo ꝛc. ¶Quero

7 ꝓquid si aliquis cui bonis interdictū est iurauerit super cōtractu an teneatur iad obseruātiam: videt q̄ sic: vt aut. sacramenta. Preterea obligāt delinquendo vt dictū est: ergo ad obseruantiā iuramenti ne incidat in periuriū. Jac. de are. in. l. qui hꝫ. ℨ. ſi pupillus. ℨ. de tuto. ponit istā. q. ⁊ tenet quod nō obligatur ad obseruantiā iuramenti. q̄ eis est interdictū bonis. ⁊ iuramentū debet haberi cōtinere iuſtitiā: veritatem: discretioē: ⁊ inditium: sed prodigus non dicitur habere discretionē seu indicium: ergo ꝛc. et no. C. de nup. aut. quod eis. Quidam valēs canonista in ciuitate ista idē consuluit. b Ego idem[h] consulendo[i] respondi. ratio: quia talis i actus est ꝑdigo interdictus ⁊ ꝓhibitus per supe

notabili suo. cxviij. ⁊ Fede. consi. xxxi. ⁊ Jmol. consi. j. col. iij. ⁊ seq.

i ¶Consulēdo respondi. Adde Dau. de cast. Ange. Bal. Pe. de ancha. hoc idē tenētes. ⁊ Fede. cōsi. ꝓcal. Ange. in. l. ſi qs ꝓ eo. de fideiuſ. Bal. in. l. j. C. de sac. san. eccle. ⁊ in. l. iij. de rescin. ven. Bal. cōsi. cxviij. lib. iij. incip. ℨ. adultus. ⁊ in fortioribus terminis. ſ. q̄ ſi obligek iuramēto etiā si cōtrabat cū curatoris autoꝛitate. qui nō iurauit de administrādo legaliter: vt ei per iudicē imponit. q̄ nō valēt cōtractus facti cū autoꝛitate eoꝝ: q̄ nō iuridice sunt electi. vt no. ff. de iureiur. l. iusturan. qō ex conuēti ℨ. pupillus. ⁊ ff. de neg. gest. l. qui aliena. ℨ. q̄p. an aūt prodigus cui per principem bonis interdictum est ⁊ datus curatoꝛ possit inter liberos testari ⁊ facere subſti. ⁊ alia consequentia ad institu. heredis. vide Bal. concludentem q̄ sic. consilio. cccxxv. lib. j.

riorem. Nunc arguo ꝛ venire contra preceptum superioris est peccatuꝫ mortale: quia qui nō obedit principi morte moꝛiat. vt extra ō maio. ⁊ obe. c. ij. et intelligitur principi siue ecclesiastico siue seculari. vt ibi no. ⁊ qō no. ℨ. de leg. ij. in fi. Prodigus ergo qui iurat super contractu prohibito iurat obseruare quod est peccatum mortale. ⁊ ideo ad eius obseruantiam non tenetur in dicta aut. quod eis. ⁊ de reg. iur. c. non est obligatoꝛium. lib. vj. facit qō no. de iureiur. c. licet. in vlt. glo. non ob. aut. sacramenta. quia minoꝛ nō est factū preceptū ne cōtra hat. licet l. eius contractui non assistat. nā contrahendo non facit contra. l. preceptum. idem in. c. cū contingat. de iureiur. ⁊. c. licet. eo. titu. lib. vj. q̄ mulier non est ꝓhibita vēdere. sed ipsa alienatio hoc est dominij translatio fieri a iure bene est prohibitum. de hoc dicetur latius. ℨ. de fideiuſ. l. cum legꝫ materia tractatur eo. titu. plenius in. l. ſi quis ꝓ eo. in pr̄in. Et eadem ꝛ ratione[a] dico vbicunq̄ sta- 9 a tutum prohibet aliquem cōtrahere vel aliquid facere ille hoc faciendo ⁊ super hoc iurando nō obligatur. Quid de fideiuſſore si iuranerit dicam in dicta. l. ſi quis ꝓ eo. ad illud quod dicitur quod obligatur delinquendo fateoꝛ quia imponetur sibi pena de temerario iuramento.

✠Andre. Poma. a ¶Sadeꝛ ratione. inquātum autem Bart. hic dicit q̄ si statutum prohibet aliquem contrahere q̄ illa nō obligatur etiā supra hoc iurando dicas q̄ communiter docto. tenēt contra bart. in. d. l. ſi quis ꝓ eo. et cano. in. d. c. cū cō tingat. ⁊ tenuit. d. Alex. in. c. cū contingat. et consilio ccccxxxvij. et abb. in cōſil. lxxij. in. j. volu. ⁊ idem abb. in vlti. sua dispūtatione incipiēte stante statuto.

¶Impossibilis. Impossibilis cōditio affirmatiua vitiat stipulationem secus in negatiua. b. d. ratio huiꝰ est q̄ si negatiua est impossibilis affirmatiua est necessaria. ¶Opp. inſt. de here. insti. ℨ. ipossibilis. ⁊. C. de insti. ⁊ substi. l. prehendenda. Solu. aliud in contractibus: vt hic. aliud in vltimis voluntatibus: vt ibi. ¶Oppo. de l. dedi. ℨ. ſi homo liber. ℨ. de cōdi. ob cau. Sol. quā do ex euentu conditionis debet cōmitti obligatio loquitur hic. sed quādo ex defectu cōditionis debet cōmitti tunc loquitur. ℨ. ſi homo liber. et. C. de cōdi. ob cau. l. ſi militē. ⁊ est ratio q̄ conditionis defectus est necessarius. ¶Opp. de. l. iurisgentiū. ℨ. ſi ob maleficium. ℨ. de pac. Sol. ibi de impossibilitate iuris que etiā negatiue concepta vitiat. ratio q̄ tunc etiam continet turpitudinem. quoniā turpe est me accipere ne maleficiū committam. et circa hoc dicam. ℨ. e. l. ſi plagij. materiam plene pono in. l. j. de condi. insti.

1 ☞Glo. in. l. sed ⁊ si decesserit. ℨ. qui satisda. cog. non bene dicit.

2 Prohibitū ad tēpus videt post tēpus pmissum.

3 Dictio tunc denotat extremitatem temporis.

4 Periurus q̄ sit aliquis opponitur quia iurauit soluere infra mensem probatur promiſſio et iuramentum ⁊ q̄ mēſis est elapſus an ex hoc probetur periurus quod non.

5 Negatiua quando est fundamentū intentionis gli cuius: neganti incumbit onus probandi.
Opponens exceptionē non numerate pecunie tenetur illam probare.

6 Solutio quando debet fieri neganti sibi solutum fuisse siue vt priuato siue vt officiali publi. negans non tenetur probare sed debitoꝛ.

7 Opponenti quem audiri non debere quia nō soluit collectas incumbit onus probandi.
Si peto te puniri q̄ collectas non soluisti tibi incumbit onus probandi.

8 Quando negatur tutoꝛem feciſſe inuentariū quis debet probare.
Practica opponendi contra tutoꝛem q̄ non fecerit inuentarium.

9 Agens contra heredem q̄ non soluit legata quādo debeat hoc probare.

10 Negans habens p̄sumptionem ꝓ se non tenet probare negatum.

11 Negatiua non coarctata loco et tempoꝛe qualiter probetur.
Huntio referēti se aliquē non inueniſſe creditur.

¶Si illa stipulatione si calendis. Lex nostra semper cōsuenit legi cum. l. hoc iure. j. ꝓxi. ratio q̄ sibi inuicem cōtradicunt. ⁊ habēt vnā materiam. ⁊ fm

vnam lec. b. d. Dies adiecta cōditioni valide quē in facto promiſſoris consiſtit in stipulatione intelligitur repetita. secus si innalide: vel q̄ in facto promiſſoris non cōſiſtit. h. d. cum. l. hoc iure. ¶Opp. extra glo. dicitur hic q̄ mortuo ſticho petentur. ꝛ. cōtra. ℨ. e. l. ſi ex legati causa. ⁊. l. ſi homo mortuus. b ¶Solu. Quātus ꝓbet quem moꝛtuū ſine filijs. alle. Bar. ſibi cōtrariꝰ hic. ⁊ in. l. q duos. ℨ. ō re. du. Andre. Barba.

b Sol.[b] hic loquitur quādo ſtichus non erat in condition: ibi vero erat in obligatione: ideo moꝛte ſtichi non perimitur obligatio: ⁊ ideo glo. ꝛquedam que est. ℨ. qui satisd. cog. l. sed ⁊ ſi decesserit. ⁊ nō bene dicit: vt hic. Dy. dicit ⁊ oēs doc. Dicitur hic qō expectatur dies. contra. ℨ. de acqui. here. l. ſi qs here. Solu. ibi in hereditate in qua dies non potest esse. vt. l. hereditas. ℨ. de here. insti. hic i ſtip ulatione que potest habere diē. ¶Intro glo. et videtur l. ſta contra. l. hoc iure. cuius cōtrarij timoꝛe sunt qnq̄ vel sex. ſolu. Dicunt quidam q̄ hic non dicit q̄ ſtatim poterit agi sed debet esse certum cū veniꝛe non posse: vt patet in glo. sed hanc solu. reprehē 2 dit Dy. q: ꝛq prohibet vno tēpoꝛe agere alio tēpoꝛe permittiꝰ vt probat. l. imperatoꝛes. ℨ. de postu. l. statuliberꝰ. ℨ. ſtichum. ℨ. de leg. ij. ¶Secūdo dicunt quidā q̄ obſtaret exceptio illud esset imponere. l. verbis. Tertia solu. est q: ibi quando cōditio consiſtit in facto promiſſoris: ⁊ q̄ tūc intelligitur repetita hic quando nō est in potestate ꝓmiſſoris. et iſtam tenet Dy. q: in primo videtur adijci dies nō ſolum conditionis causa sed etiam causa differende solutionis. in secūdo causa conditionis tantum: sicut alꝭ dicitur in. l. cū tale. ℨ. menie. ℨ. de cōdi. ⁊ demon. Quarto solunt aliter quia hic ante calendas ibi in calendis: vt dicit glo. ⁊ hāc tenet pet. sed non placet. q̄ est contra casum. c. cōmiſſa. extra de elec. lib. vj. licet aliqua sit differentia inter has oationes calendis ⁊ ante calendas: vt dicā. ℨ. eo. l. qui ante calendas. Quinta solu. est q̄ in. l. illa incipit a pactione hic a conditione quod est falſus. vt ℨ. dixi tamen quidam huic inherentes dicunt q̄ li c cet non inceperit a pactione ita q̄ ſit in obligatione tamen est in ſolutione. quia ſtichus potest ſolui sed in. l. hoc iure nō erat in obligatione vel solutio ne. certe iſtud nil ad factū. vt patet in. d. c. cōmiſſa. dat glo. alias ſolu. que diuinationes ſunt. vnde teneo ego opi. Jo. quā ſequitur Dy. ⁊ probatur per d. c. commiſſa. Sed cōtra iſtam opi. Dy. oppo. de l. iiij. de condi. ⁊ demon. de vſufruc. leg. l. vgoriuſus fructus ville. Reſpō. ibi erat ꝛ dictio tūc q̄ denotat extremitatem tēpoꝛis. Ut igitur tibi liqueat iſta materia diſtingue plene vt dicam. ℨ. eo. l. ſi ita ſtipulatus. in. iij. q. pr̄in. ver. iiij. circa predicta ꝛc. ¶Et 4 bec[t] l. hoc iure. in fi. facit pro vna opi. Jnn. quam ipſe ponit in. c. ſuper bis extra de accuſa. opp. tibi exceptionez q̄ tu es periurus q: iurasti ſoluere, tio decem infra mēſem ⁊ non ſoluiſti: probo quod promiſiſti et iurasti ⁊ quod mēſis est elapſus. dicit Jnno. q̄ ex hoc non concludit q̄ ſit periurus niſi appareat tunc non ſoluiſſe. Pro iſto dicto videt casus hic sed contra hoc videtur. C. de ꝓba. l. j. et quod no. C. de iure emphy. l. ij. in glo. mag. vbi debitoꝛ debet probare ſe ſoluiſſe alꝭ cadit a iure ſuo Ly. ibi dicit q̄ dictum Jnno. habet locū in eo qui dicit aliquem non ſoluiſſe cui quis ſoluere non tenebatur. illa gl. dicit verum in eo cui quis ſoluere tenebatur: ⁊ ſic habet intētionem ſuam fundatam quia ipſum debitoꝛem habet obligatum. Ad hoc credo tam Jnno. q̄ Ly. bene dicere ⁊ doꝛ regulam vbicunq̄ negatio est cauſa intentionis alicui[c] ſiue agentis ſine excipiētis ei qui negat incūbit onus 5 c probandi[c] probatur autem eo modo quo dicaz. ℨ. Fallit in exceptione non nu. pecu. vt. C. de non nume. pecu. l. ſi ex cautione. ⁊. l. aſſeueratio. ⁊ no. ℨ. de excep. l. j. hoc autem esse verum probatur. primo ſi negatiua est cauſa actionis mee: hoc debeo proba re. caſus est hic. ⁊. j. eo. l. ſiſita ſtipulatus. verſi. quod ſi ab initio. Item ſi est cauſa exercitij actionis mee vt quia non poſſum peruenire ad pignoꝛum poſſeſſoꝛes niſi quando principalis non est ſoluendo hoc ego debeo probare quod probabo facta execution: vt aut. hoc ſi debitoꝛ. C. de pig. ⁊ aut. preſente. de fideiuſ. vel ſi esset notoꝛium vt dicetur. ℨ. eo. l.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

✠Andre.Poma. a ¶Est causa officij dictum Bar.ouum vult q causa officium iudicis debeat in iudicio probari vt cõmuniter intelligunt hic scribentes ꝛ maxime Alret.ante ꝙ intenteꝝ ipsuꝫ officiũ.limita vt hic per ipsum Alret.cui adde Bal.cuius ipse nõ memi nit in l.neq; natales.in fi.C.de proba.ꝛ in l.certum.C.vnde legi.

b ¶Ego debeo probare. Adde scõm Alex.ang.in repe. l.j. C. de fi.instru. et iu.baf.fil.lib.g. ꝛ ange.in.c. super his.de accu.Bal. in.l.si a furioso.ff. si cer.peta.

c ¶Tutor. Adde ſm Alex. Ang.et moder.tenẽt indistincte q̃ tutor in cumbit omnis probãdi.q; nõ confecto inuẽtario non habet legitimam personam standi in iudicio.l.fin.ff. b ff.C.arbi.tute.

d ¶Legata. Adde quod Bal. cõsilio ccxcj. vbi dicit q̃ cũ heres est obligatus ad soluendũ legata et si nõ soluerit deueniat c in aliuꝫ quod ille dicens non soluisse non debet pbari q̃ est quasi creditor: et creditor nõ probat negatiuã.l.quinquaginta.de.pba.sed on̄ probandi incumbit heredi. nõ ob. ſm ipsum dictum Jnno.in.c. super his.de accu. quia debet intelligi de eo qui nullum ha 9 bet fundamẽtum o nisi soli negatiue ideo probare oz.

✠Andre.Poma.

e ¶Qualiter poterunt.de modo au 10 tem probandi negatiuam vide hic plene pro eo et in repertorio.ꝛ maxime per gentilez terdoneñ. et hnic conclusioni Bar. queest communis vt hic inquit Bese futi: vt quelibet negatiua possit p bari p missionem nuntij factam de mandato iudicis ne inuestiget explorꝫet an sic vel nevltra allegata per do.Alexã.hic tenere Bal.in anꝝ.sed hodie.C.de act.ꝛ obli.ꝛ in l.ij.quando fis.vel priua. ꝛ in.l.magis puto.ff.non posse.ver.illud.per illum text.ff.de rebus eoꝝ. hic alleg.ꝛ domi.Prepo.in.c.peruenit.distin.xviij.in princi.ꝛ Feli.in.c. quoniam contra.col.vj.super glo.j.de proba.

✠Andre.Poma. f ¶Fit discussio.ex conclusione Bar.ibi ꝛ puto dum vult q̃ ille cui cõmisit est exploratio sufficit si referat ita sibi esse persuasum esse idem nõ ab his qui verisimiliter habere possint: habes inferre nuntium probare licet non cõcludat de necessitate per sensus corporis q̃ secus esset in teste.de quo vide etiã clare Bar. in.l.qui duobus.ff.ff. de acqui.here.etiã adde Aleg.consi.ij.in fi.vol.j.

g ¶Et puto sufficere. Adde quod Bal.in repe.l.cũ mulier. Pe.ff ancha. et Jmol.hic tenent contrariũ q̃ talis negatiua possit probari per talẽ exeu.tamen vt refert Alegã.de Jmo.in.c.super his.de accusa.transit cũ opi.Bal.ꝛ Anto.de but.Flo.de sancto pe.in.l.ij.ff.de procura.Bar.in.l. is potest.de acqui.here.ꝛ in.l.ij.ver.quid si dubitetur.quemadmo.testa. ape.Ange.in.l.si vacantia.de bo.ya.vbi alleg.glo.in auf.de exhi.re.ff.si vero.in verbo examinet.alias concordan.vide hic per Aleg.Duẽ adde Ro.consi.cclxv.q alleg.glos.in auf. de here.ꝛ falc.ff. si vero absint.in ver bo vidisse.que dat modum probãdi negatiuam.

f discussio bonoꝝ principalis.pro hoc teꝝ. expresſus.de leg.ij.l.cum quidam.ff.si.cum.l.seq.expresſius.j.l.si ita stipulatus.ver.quod si ab initio.ꝛ pu g to sufficere si nuntij referant se diligenter perquisiſſe ab omnibus qui hoc verisimiliter scire debebant ꝛ se reperisse q̃ talis non venit in Jtaliaz vel q̃ talis nõ soluit vel aliter iudeꝝ hoc disquirat ſm formam.l.magis puto.ff.ne passim.sed quid si nũtius se retulit diligenter inuestigasse ꝛ se nõ posse reddere certum.Respon.presumam pro negãte.vt ff.ad trebel.l.ex facto.ff.penul.vbi est casus.in predictis enim casibus.vbi non potest liquido probari sufficere puto q̃ ex vehementi opi.se informet: arg.de re mili.l.non omnes.ff.a barbaris.

1 ¶Agere sine actione quando quis possit.

2 Libellus nouus quod non detur actione nata per contestationem litis.

3 Imparitas que nõ potest reduci ad paritatem vi tiat constitutionem duorum reorum.

Si titius et seius.

Potest quis agere sine actione cũ speraꝝ oriri in cõtestatione.h.d. ¶Oppo. de.l.si pupilli.ff.videamus. ff. de nego. gest.ꝛ de.l. quoties.ff.item si.ff.de admi.tuto.vbi sine actione nemo experitur.sed hic non est actio cum non venit conditio.vt.l.cedere diem.de verbo.signi.Bloi soluit q̃ de facto agit ꝛ allegat.j.eo.l.si decez.que nil facit.ꝛ.j.rem ratam hab.l.si indebitum.ista po test facere.tu solue q̃ non conceditur sine actione agi verum est k nisi speretur actio nasci in contestatione litis.dices tu illud quod tu dicis est cõtra casum.l.nuda.vbi non habet locum actio nec oritur in contestatione:et tamen admittitur de facto.Respondeo ibi agitur de facto non vt sequatur sentẽtia:sed vt alia obligatio committatur:sed an procedat iudicium sine actione si reus patitur.tu habes text.quod sic in.l.sed ꝛ si quis.aks incip.iulia.ff. l qnesitum.ff.ad exhi. ¶Distingue ergo ſ touoverba non insistendo in cõtrarijs cum queritur vtrũ quis admittatur ad agendum sine actione aut qs non habet actionem ab initio:sed speratur vt ozia tur in contestatione.et admittitur vt hic. aut non speratur vt oziatur in contestatione.ꝛ tunc aut qs agit vt sententia sequatur ex illo iudicio et non ad mittitur reo iuuito.l.si pupilli.ff.videamus.ff. de nego.gest.aut agit vt alia stipulatio committatur et tunc agi potest.vt.l.muda.C.de contraben. et cõ m mit.stipu. Aut queris vtrum admittatur reo vo i lente expresse et admittitur.vt.l.iulianus.ff. quesi tum.ff.ad exhib.ꝛ.l.vbi pactum.C.de transact.ſm vnam lectu. Pet.licet non tenuerit eam. predicta sunt vera quando actio deficit ab initio.sed quando ex postfacto deficit ꝛ ab initio cõpetebat.ꝛ tunc aut si iudicium nõ procederet reus cum aliena iactura locupletaretur.et tunc precedit iudicium.l. si post acceptum.ff.de rei vendi.Aut non locupletaretur cum aliena iactura.et tunc iudicium non

k petijsset quod meminit textus in verbo quam petiero.cum ergo innuit q̃ possum peti ergo sequar sumendo argumẽtum vt supra:quod possit agi nulla actione competente cum adhuc non venisset.et vide circa hec Ancha.consi.cxxvj.col.iij.ad fi.

k ¶Verum est.Quando speratur actio nasci ex contestatione agitur sine actione.ꝛ in hoc est singularis ista leg secundum dominum meum. Andre.Barba.

l ¶Distingue.vide Ludo.ro.in consi.cccl xviij.pro dicto Bart.hic vide que dixi in.c.ex parte.de foro competenti.vide ibi do.Abba.vbi nõ est allegauit Bar.Andre.Barba.

m ¶Aut queris.glo.est no.in.l.sivnus.ff.pactus.ff. de pactis.quod indeꝝ non debet se intromittere sed pars imputet sibi si male egit.sed Bar.hic limitat.Andre.Barba.

procedit

✠Andre.Poma. a ¶Pendente iudicio.inquãtum autẽ Bar.hic cõcludit q̃ quoties pendẽte iudicio superuenit ius actori eꝝ causaꝝ postea que potest super illo.vt.ff.ex ea.instãtia proferri sentẽtia cõdemnatoria limita vt procedat si agatur iudicio coram iudice ordinario:secus si coraz delegato.ista est aurea limitatio bal.post Bar.ad fi.l.prescriptionẽ. in.ij.q. C.si cõtra ius vel vti.publi. quã sequendo exclamat Pau. de cast.in.d.l. si rem. ff.si.hic alleg. per Bart.lz de ea dubitauerit Alre.hic in.l. heres quãdo cunq; ff. de acquirẽ.here.scõdo limita vt procedat si ius supueniat retrotrahẽ.p fictionẽ:secus si non re 2 trotrahit fictiõe. ita limitat egregie Bal.in.l.non quemadmodũ. ff. a de iud.de qua hic videare.tertio limita vt non procedat ſm quosdam moder.hic in causa appellationis: de qua vide Bal. in.l.per hãc.C. de tẽpo.appel.quarto limita vt non procedat quoties esset in cã conclusum vt vult Bar. in.l.si not. ff. eadẽ in fi. de excep. rei iudi. de qua vide aret.et scribentes hic et que ego addidi ad bart.in.d. l.si mater. quinto limita vt per bal. in.l.j. circa primã vel.ij.col.C.de exe cu. rei iudi. sexto limita vt colligit ex not. per Ange. post glos.not.in.l. qui repudiãte. ff. ff. ó inoffi.test.ꝛ hoc dictũ Bar. nõ solum procedit quãdo superueniens 3 actori in substantia ff. etiã fortius quando supuenit in exercitio cõpetente a principio substan.ita nõ derat Bal.hic pro quo Jmo.l.illum autẽ.ff. possidere. ff. de rei vendi. secũdo magis ꝑcederet dictũ Bald. b si ius supueniret in aliquo accessorio.text.est in.l.fructus.ff.ff. de vsufr. et vti.no.ang. eo.ti.ff. de rei vendica.tertio intelligit vt etiam procedat post sentẽtiam absolutoriam.ista probaꝝ in.l. lege. ff. si sub conditione.ff. de pign.et in.l. bonã.ff.penul.de edil.edic.et in.l.si finita.ff. adhuc.ꝛ ibi gl.C.de tute.ꝛ ra.distra.

✠Andre.Poma. b ¶Procedo vlterius.intellige autẽ vt hic declarat Jmol.de iure quesito aut querẽdo eius qui delicta cũ testibus excludit non autẽ eius qui litem ipsam cõtestatur.ego autem intelligerẽ de iure quesito aut querẽdo vtriq; per ea que no.Bar.in repe.l.quominus.in. iij.col.in ver.contra videtur.ff.de fiu.

✠Andre.Poma. c ¶Quia hec dictio.habes inferre ex his verbis bar. hic dũ dicit q̃ ante calendas intelligit finitas et ideo ꝛ q̃ dictio ante est inclusiua.hoc idẽ voluit Bar.in.l.insulã.ff.fructus.per illũ text.ꝛ ibi seq quolibet passu reprehenditur in dicta.l.si plurib de leg.j.et ibi plene dicam.

Si ita stipulat fuero decẽ aut qnq;.

In alternatiua summarũ ꝛ tpis minus est in obligatione. h.d.Et hoc colligit ratio quã habuistis.ff. e.l.j.ff. si quis simpliciter.dicam.j.eo.l.si duo rei.

1 ¶Dictio ante calendas intelligitur finitas. Testes q̃ non sunt contrarij si vnus dicit ante calendas ꝛ alter die calendarum.

2 Differentia an sit dicere ante calendas ꝛ dicere in calendis.

3 Reus qui comparuit in primo et secũdo termino citationis sed non actor ꝛ in vltimo termino cõparuit actor non reus an sit contumax q̃ non.

4 Reus cui fuerũt date tres dilationes ad diuersa si nõ comparet in prima non executur.

5 Terminus si datur reo ad aliquid faciẽdũ si reus comparet infra terminum quãdo debeat actorem requirere.

Kl ante calendas.

¶Quero de ratione huius.l. Respõdeo ratio est.q̃ hec dictio ante calẽdas intelligit.f.finitas.ꝛ ideo cõprehendit diẽ calendarũ.hoc probaꝝ in tex.ꝛ glo.j.eo.l.stipulationes nõ diuidunt.ff.pe.ꝛ ideo ſ testes cõtradicerent sibi et vnus diceret ante calẽdas.alius die calendarũ dic q̃ nõ contradicit q̃ quod dicit testis ante calẽdas 2 dic.f.finitas. ¶Opp.deverbo ꝛ adverbũ.de.l.si ita fuerit.la.ij.ff. de manumiſ. testa.vbi est differẽtia: vtrũ di caꝛ ante calẽdas vel in calẽdis.fol. ad incõ modũ stipulatoris tãtum est dicere ante calendas quantũ in calẽdis:q̃ vtrobiq; nõ põt exigere ante calẽdas:vt hic.sed ad cõmodũ rei est differẽtia:q̃ quãdo dicit promitto dare ante calendas quãdocunq; vult potest soluere ante calẽdas.vt.d.l. si ita fuerit.in fi.ratio est q̃ patet q̃ tẽpus est appositus fauore rei seu promissoris:sed si esset dictũ calẽdis nõ posset soluere simpliciter ante calẽdas.Sed est distinguẽdũ aut tẽpus est appositũ fauore rei vel actoris.vt.l.in fideicõmiſ.ff.cũ pollidius.ff.de vsu. ꝛ.l.si ita relictũ.ff.pegasius.ff.de lega.ij.ꝛ videbitis 3 j.eo.l.qui rome.in princi. ¶Quero de questione Ja.de are.quã fozmauit in.l.pretor.in fi.ff. de ope. no.nun.que talis est.Citatus est reus vt veniat infra.ij.dies quoz.iij.ꝑ primo.iij.pro scõdo.iij.ꝑ tertio termino.ꝛ perẽptorie fuerũt assignati.In primo termino ꝛ scõdo compariuit reus ꝛ nõ actor. In tertio cõparuit actor ꝛ non reus querit an reus sit cõtumax.dicit Ja.de are.q̃ reus est in vltima mora ꝛ vltima mora nocet.et ideo poterit pcedi cõtra eum tanq; cõtra contumacẽ.ꝛ idem dicit Spec. in ti.de cita.ff.videndũ.ver.quid si in possessione.Sz e ego credo q̃ reus non sit cõtumax ꝛ premitto sic. f dicunt doc.q̃ si in primo termino cessat reus punietur in expẽsis idem in secũdo. contumacia autẽ tertij termini aggrauat cũ vt possit peruenire ad primũ decretũ.ita not.extra de pcu.c.ij.ꝛ Ly.C.de iudi.l.sancimus.ꝛ ex hoc apparet q̃ reus est cõtumax si nõ venit in prima citatione.ergo eadem ratione ꝛ actor si nõ venit ꝛ illo actore contumace cirCũdicitur edictum ꝛ illa citatio et incusata per reũ c contumacia actoris reus licẽtiatus recedit.vt. ff. de iudi.l.ꝛ post.ꝛ sic ista citatio nõ arctat eũ.Item citatio secũda ꝛ tertia fit ad cõuincendam malitiã

✠Andre.Poma. f ¶Ego credo q̃ reus inquantum quod si habes tres dilationes in.iij. in prima autem ꝛ scõa cessanerit q̃ debet in expẽsis condemnari.per no.in.c.ij.de procura.adde quod ideꝝ no.in.c.quoniam contra falsam.in glo.in verbo dilationes.in fi.de proba.ꝛ ibi vide Feli.in.viij.col.in fi.ꝛ seq.

g ¶Licentiatus recedit.Adde quod cũ Bar.transit Ang.Pe.de ancha. Barto concludit

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Pau.de cast.ꝛ ro.Jo.an.in addi.ad spe.in ti.de cita.§.viso.versi.quid si in primo.vbi alleg.c.j.de do.ꝛ cõtu.in.vj.Bal.in auf.ei q iurat.de bo.auto.iudi.pof.ꝛ.l.cõsentaneũ.C.qtõ ꝛ qñ in.v.no.vbi alle.tex.in.l.ex cõsensu.§.fi.in verbo ante dié.in ver.interrũpere.j.de appel.latius hic per Alex.vide.ꝛ vide que posui in.l.si finita.§.iulianus.ẽ.de dam.infec.

a ¶Cogitabitis.ad de post Aleg.qõ pau.de ca.consi.l. cum Jo.an.in ad di.Spec.in tit de cita.§.viso.in ad di.que incipit sup illo tenet quod citatio generalis nõ debet fieri nisi citat⁹ sit valde remotus.Si autem nõ sit valde remotus debet citari ad singulos act⁹: ꝛ ibi vide an citatio per edictũ teneat de iure canonico.ꝛ cõcludit ꝙ non absq; cõmissione pape.ꝛ dum Aleg.dicit relata opi.Fe.cũ qua cõz.Pau.de cast. in.o.cõi.ꝙ Bar. meli⁹ loquitur in extrauag.ad rep. vbi intelligit fore verum illud quod dz qõ citat⁹ generaliter ad tam causam si semel cõparuit non põt iudex ad vltrioza,pcedere sine noua cita. nisi fit dictum singulis. dieb⁹ et hozis ad totam instãtiam. adde quod Bald. cõsi. ccxxxvij.lib. iij.videt tenere ꝙ non valeat.et ibi dicit quod nullo modo iuris ciuilis vel canonici talis modus citãdi reperitur permissus.ꝙ talis citatio est captiosa:ꝛ ꝙ onerat libertatem et astrigit ad quãdam seruitũ non recedendo a loco causarum. vt.l.ij.de libe.bo. ex bi. Sed posito ꝙ talis modus citandi sit pmissus: a qd si neutra pars tium cõparet an sit abolita citatio vide ibi per eum. 2 Quid aũt si quis impetrat a papa 3 vt possit aliquem citare in curia romana et is faciat ad totam causam 1 citare aduersariũ vt cõpareat vigore illius rescripti et qz est cõtumax actoꝛ ex contumacia ipetrat vt ille rei nõ venit in primo termino:vt in auf.iubemus. C.de iudi.si ergo reus cõparuit in primo termino apparet ꝙ secũda ꝛ tertia dilatio euanuit ꝛ ei⁹ conditio deficit que est.si in primo termino nõ venit ꝛ ipsum amplius secũda ꝛ tertia citatio nõ arctet.fateoꝛ tamen vnũ ꝛ in hoc posset dicere verũ Jac.de are.ꝛ Specu.qz licet in prima citatione actoꝛ sit cõtumax tamen si iudex vult:potest actoꝛe expectare ad aliã dilationẽ vt est tex.ꝛ glo.in.l.et post edictũ. in prin.ẽ.de iudi.Si ergo iudex reum venientẽ nõ licentiat.sed vult actoꝛe expectare boc casu si reus nõ licentiatus recedet tũc videtur cõtumax in secũda ꝛ tertia dilatione:vt dicit Jnno.in.c.consuluit. eẽ de offi.deleg.ꝛ eẽ de pe.c.calũniam.ꝛideo facias scribi in actis cõparuit reus ꝛ licentiatus recedit. 4 Dices ¶tu boc est contra.l.statuliberos.§.sticbus. de sta.libe.vbi requiritur ꝙ repꝛesentet se in quolibet termino.Sol.ibi erãt tres dilationes date circa diuersa.qz.ẽ.lib.in vno anno ꝛ.ẽ.lib.in alio anno debeant solni.sed bic date erãt tres dilatioões ad idẽ:ꝛ ideo te cõparẽte in prima cessant oẽs alie dilationes.ꝛ ideo si esses citat⁹ ꝙ hinc ad tres dies cõpareas ad talẽ questionẽ et inde ad tres dies in alia ꝙstione tũc si cõpares in vna nil pdest in alia. 5 ¶Quero datur ¶terminus ad petitionez actoris reo ad faciendum aliquid infra octo dies debet ne actoꝛ stare semper infra octo dies vel debet requiri si infra illud tempus venit reus.videte ista dilatio duobus modis potest dari.primo parti ad vnum actum tantũ mõẽtaneum vt dat iudex terminũ octo dierũ ad veniẽdum:ꝛ isto casu fateoꝛ ꝙ reus potest venire quacumq; parte terminivult.tamen ego actoꝛ ad cuius petitionẽ datus est termin⁹ nõ sum contumax vt circũduci debeat edictum ad rei petitionẽ nisi in vltima die termini:ego actoꝛ non essem in iuditio nec alias potest iudex reum licentiatũ dimittere.vt.l.ꝙ post edictum in ſ.ẽ.de iudi. ratio quia ante litem quandocũq; vis tu reus ante octo dies possis venire.tamen non est presumẽdũ quod tu reus venias.nisi in vltima die termini. vt.ẽ.l.pgi.in fi.Quandoq; datur terminus ad aliquem actum nõ momentaneũ vt ad probandũ in quo multa requiruntur ꝛ boc casu si expectaretur illa pars vsq; ad vltimã diem tunc nibil posses pbare ꝛ tunc reus infra terminũ potest venire quandocũq; vult tamen debet facere citari actoꝛẽ vt veniat ad videdum testium iuramẽta ꝛ articulorum productiones.probo per casum in auf.ei qui.C.de tempo.appel.ꝛ.l.ij.cum sua glo.eo.titu.ratio quia ego actoꝛ bene scio quod tu posses probare infra octo dies.sed nescio qua die vel boza boc facias.et ideo nisi mihi dies ꝛ boza denuntietur non imputatur mihi.vt.l.aut qui aliter.ſ.j.ſ.qõvi aut clam. digi.ẽ.ꝙ in quolibet actu debet aduersarius citari. Sed quero pone quod est questio cum cõmunitate si qui stant a lõge mittam ne ad locũ ita distantem in quolibet actu cum dilatio ad probandum non sit multum magna.cogitabitis.a

1 ¶Stipulatio facti tunc cõmittitur qñ träsierit tantum tempus infra quõd potuit explicari.

Dilatio reintegratur propter casum repentinũ.

Potestate electo suo periculo per sex menses gere re non potuit officiũ non reintegratur ei tẽpus.

Dilatio data ad probandum tota reintegratur si impedimentum totam absoꝛbuit.

Sita essem stipulatus. Stipulatio ¶facti tunc cõmittitur cum transierit tempus tantum qõ factũ potuit explicari et propter casum ¶repentinuz reintegratur dilatio. boc dicit cum.l. sequenti. et ideo beſitatur.iste est notabilis casus. ¶Oppo.de l.iij.ſ.si quis insulam.ẽ.de eo quod certo loco. dic qõ locus bic fuit adiectus.vbi debet fieri. ¶Oppo. delegatus possit in causa procedere summarie. an de nouo sit citandus aduersarius vel sufficiat illa generalis prima citatio.vide eundem Bal. consi.cclxxij.iiij. volu.concludentem ꝙ noua citatio requiritur. et dum Aleg alleg.consi.Bar.inci.iudex statuit non est verũ.sed incipit pluries contingit dubitari.nu.mihi.clxxvj.ꝛ est do.Fran.de are.

b de.l.stipulationes non diuiduntur.§.plane.Sol. aut vult agere ad particulare interesse:ꝛ potest vt ibi.aut ad totale:ꝛ non potest:vt bic.Venio ad.l.ꝛ ideo. ¶Oppo.de.l.maritus.ſ.loca.glo.sol.ꝙ bic fuit cõuentum qõ esset periculũ edificãtis vel dic qõ bic fuit culpa edificãtis.scribentes istã tenent. sed non placet:qz si fuit culpa sua.nõ debet reintegrare.vt in regula iuris nãnum quod quis culpa sua ꝛc.dic prima est vera.sed est diuinare.Sed põt etiã sustineri ꝙ fuit talis culpa q̃ nõ venit in actione locati vt culpa nouissima sed venit in actione.l. aquilie.vnde adbuc tenet reficere.ꝛ ex natura contractus nõ impeditur quin reintegratur dilatio: qz illam culpã non potest imputare ex natura contractus vel dic ꝙ debet refici facta cõtributione ex pensarum a dño.vt.l.maritus. totum tempus tamen reintegrabitur:qz si refeci partem insule non sum liberatus.vt.l.stipulationes nõ diuidũtur.ꝛ l.si is qui quadringẽta.§.quedam.ẽ.ad.l.falci.modo quia perfecta domus nõ est adbuc sum obligatus.licet partẽ fecerim:tamen quia culpa mea nõ periit reficietur ex pẽsis illius cui edifico.vt.l. maritus.et babebo tantũ tẽpus quãtum ante. vt bic.

2 Ad declarationẽ ¶buius formo tibi istam questionem.Cõmune buius cinitatis elegit vnum potestatem per sex menses boc acto ꝙ suũ esset periculum si non posset gerere officium . contigit qõ pro primis tribus mẽsibus casu fortuito ille potestas officium exercere nõ potuit:nunc potest:an reintegretur sibi illud tempus:ꝛ videt qõ sic:vt bic.Sed dico contra.quia quedam sunt ꝙ licet tempus labatur ipsum tamen remanet vt in casu proposito. nam siue fiat domus in isto solo nunc siue postea eadẽ domus est tunc reintegratur tempus:vt bic. quandoq; ipsum principale quod est in obligatione ex cursu tẽporis mutat: vt opere vnius boꝛs. vt.l.non sortem.§.libertus.ẽ.de condi. inde.ꝛ tũc tẽpus nõ reintegratur.vt.l.si ysu.fructus mibi in biẽnium.ẽ.de vsufru.leg.et sic in casu nostro aliud est regimen sex mensium precedentium.ꝛ aliud regimen sex mẽsium sequentiũ. Dicetis vos qõ boc est contra casum.l.seruus qui in testamento.§.j.ẽ. de sta.libe.Sol.ibi debebat operas quinq; ãnoꝛ in genere.vñ illud quod deest potest supplere . qz superuacuum erit eum quinq; annorũ operas prestitisse.sed questio proponitur quando tẽpus erat limitatum sez sex mensibus proximis quibꝰ transactis impossibile est eos reitegrari. ¶Ultimo no

3 ta ¶ ꝙ licet in tempore fit aliquãdo restitutio solũ de eo quod fuit impeditus.tamen si impedimentũ sequens absoꝛbet omnem diligentiam primo habitam totum tempus restituitur:ᵇ vt data est mihi dilatio vnius mensis ad probandum acta casu perempta circa finem mẽsis certe totum tempus restituitur.arg.buius legis.

b Stichum aut pãphilũ.Jsta lex est solennis ꝛ principiuz boc dicit.Si vnus ex alternatuis stipulatoribus efficiatur nõ soluendo non liberat promissoꝛ.boc dicit. ¶Oppo.de.l.cum res.§.sed ꝛ si. ẽ.de leg.j.dicit glo.ꝙ alter in obligatiõe est vel alterius soluat estimationẽ.ꝛ ista est bona.ꝛ illa que dicit precise non est bona. ¶Opp.de.l.sticbum.in prin.j.de solu.Solu.bic sine promissoꝛis culpa ibi culpa promissoꝛis.Et querit bic glos. si ille seruus qui factus fuit creditoꝛis fiat debitoꝛis possit illũ eũdem soluere.gl. dicit qõ non de rigoꝛe.vt.l. menius.§.duobus.ẽ.de leg.ij.de equitate sic.sed glo. non bene dicit per.§.sticbum.quem alleg. quia in obligatione alternatiua non potest solui. nec de rigoꝛe nec de equitate.sed si intelligeres glo.in obligatione generis glos.diceret verum.boc examino plene in.d.§. duob⁹.in.j.ꝛ.iij. oppo. tertie partis.

Stipulatio

1 ¶Stipulatio annua dicitur vna qz est vna actio.
2 Stipulatio annua facta pauperi vel diuiti non est transitoria ad beredes et dicitur incerta.
Stipulatio facta pauperi videtur facta causa alimentorum.
3 Stipulatio annua dicitur incerta qz oritur actio ex stipulatu.
4 Legatum annuũ dicitur incertum et sunt plura legata.
5 Stipulatio annua quare dicatur perpetua.

Stipulatio. Jste.§.est multũ notabilis ꝛ brevis. ¶Opp. j.eo.l.pluribus.§.j.glo.dicit dic vt ibi.¶Dy. tenet sol.ibi aut stipulatio annua fit per enumerationem annorũ ꝛ sunt plures:aut per vnaz numerationem ꝛ est vna.¶Sed ad boc oppo.nec soluã.nonne natura distributiui est vt sit perinde ac si essent plures enumerationes.vt.l.si cũ in annos.in prin.ẽ.quib.mod.vsufru.amit.l.si.C. de impu.ꝛ ali.subst.bic vero videtur dici contra:quia bic distributinum ſ.singulos per quod videtur annumerari:vt.l.buiusmodi.§.pe.ẽ. de le.j.vbi videtur expressum:cur ergo non operatur vt dicatur facta enumeratio cogitabis. ¶Procedo vlterius ꝛ opp.de.l.annua in fi.ẽ.de annu. lega.So.ibi relictum fuit persone que non perijt:vt dignitati bic in legato certe persone. ¶Oppo.extra glos.de.l.si seruus cõmunis meuij et castrensis peculij.j.de stipulatione seruorum.Solu.vt ibi dicã. ¶Quero ¶dicitur bic ꝙ est stipulatio vna:quare dicatur vna.ꝛ ff ar.dicit propter vnam cõceptionem:ista nõ placet glo.qz legatum ita diceretur vnũ quare dicitur vna.qz est vna actio ꝛc.ſm gl.ꝛ vide eam. ¶Secundo que

2 roꝛ ¶quare dicitur quod est incerta.dicit glo.qz incertũ est quoad viuam sed ices tu bic non fit mentio de vita:dicit glos.ꝙ bic fuit dictũ quoad

a viuam alias intelligitur a.l.ꝛ vide bãc gl.in prin.Dy.ꝛ Pet.ªcõcordãt ꝙ ista glo.male dicit:ꝛ dicũt ꝙ stipulatio annua est perpetua:nisi apponatur quoad viuã vt bic.ꝛ.l.si pactum.de probatio.non obst.l.in annalibus:qz ibi loquitur in legatis.rationem differentie ibi dicam sed semper fui ausus banc glo.sustinere:qz ꝓmissio annua quando fit pauperi homini:videtur fieri causa alimentorum.boc ꝓbatur ex text.ꝛ glos.in.l.legatum.de capi.dimi.ꝛ.l.si cui annuũ.ẽ.de ann.leg.cũ glo.ꝛ.l.codicillis. in prin.ꝛ ibi no:ẽ.de transa.l.cũ bi.ſ.si in annos.ꝛ ibi clarius:ꝛ licet ibi loquatur in legatis:tamen quantum ad boc vt ꝓsumatur causa alimẽtorum est eadem ratio in stipulatione:modo si ponimus illam promissionem factam pauperi homini glos.ſ.dicit verum cum alimenta morte finiantur vt.l.cum bi.ſ.modus.ẽ.de transact.Sed si ponimus ꝙ non fit facta pauperi homini:et tunc non dicitur in perpetuum obligatus.vt

3 l.sancimus.§.fina.C.de dona.vbi non extenditur ad beredes:nisi de eis fit facta expressa mentio. ¶Modo ¶quare dicitur incerta illa stipulatio ratio est ista vt tu scias ꝙ competat actio ex stipulatu pro ista annua prestatione non ꝙ agatur ex stipulatu certi condictionis ꝛ videtur probari j.eod.l.vbi autem non apparet.§.qui sortem.dic vt ibi dicam. ¶Procedo

4 vlterius ¶quid in legatis dico ꝙ legata sunt plura et sunt incerta: quia pro primo anno pura:ꝓ sequentibus conditionalia.vt.l.cum in annos

5 et.l.si in singulos.ẽ.de annu.leg.¶Sed quare ¶dicitur perpetua:dico quia tempus non est modus tollende vel inducende obligationis ꝛ post mortem durat tamen exceptione beres repellitur:vt.j.eo.l.eũ qui ita.§. qui ita.Est ne aliud in legatis:certe sic:qz mortuo legatario non competit pro sequenti tempore cum sit pro futuris conditionale:et sic actio nõ cepit competere:sed postq̃ actio legati nõ cepit competere:non potest finiri vt.l.nemo potest.ẽ.de leg.j.qz testatoꝛ non potest facere vt finiatur actio ex testamentis tempore.

Stipulatio. Non valet.De ista materia dicam in l.centesimus.in fi.j.eo.titu.

1 ¶Cum bis idem ꝓmittitur an valeat secunda ꝓmissio.ibi et reassumo.

b **Qui bis idem.** Jsta lex cũ.l.si dari.j.eo.breviter.b.o.Qui bis idẽ promittit non tenetur ex secũda ꝓmissione:nisi prima in effectu esset inualida.b.o.ꝛ cessat cõtrariũ de.l.si dari.¶Oppo.de.l. heres. a debitoꝛe.§.j.j.de fideiuss.dicit glo.ꝙ tenetur ex prima ꝛ ex sequenti.sed semel soluendo liberat.Jn.l.si dari. Pet.tenet ꝙ ex prima nõ teneatur: qz non interest stipulantis:sed que est perioꝛ.Dy.tenet glo.in.l.qui bis. Idem tenet Pe.sed Ja.de are.tenet ꝙ glo.in.l.si dari.sit vera ꝛ eius in boc opi.sequoꝛ.Nõ obst.l.heres a debitoꝛe.§.j.qz ibi sequens stipulatio bz cõmodum sez interusurij.medij tpis:sed secus si nullũ bz cõmoduz vt.l.qui vsumfructum.j.eo.ꝛ.l.si pupillus.§.qui actum.j.de noua.et boc: tenet glo.j.eo.l.scire debemus.secundo respondeo.Sed dices tu nõne interest ex sẽa stipulatione cum sit longioris vite.glo.dicit certe de boc interesse nõ cogitauit.vide gl.in l.qui bis.tene mẽti eã.ꝛ do tibi tex.multũ no.j.de cast.pecu.l.pater.qui castrẽse.in fi.cõtra boc facit.ẽ.de lega.j.l.si creditoꝛi.dicyt ibi.¶Opp.de.l.si dari.Sol.ibi intererat.bic nõ.¶Sed oppo.si boc erit verum:tunc stipulatio que opponitur in actione empti nop valebit nisi interfit:cõtra.l.stipulationũ.§.cõuentionales.ẽ.eo.titu. et.l.ꝓ socio arbiter.ẽ.ꝓ so.Sol.quando precedit cõuentio bone fidei stipulatio sequens valet:qz interest rei cum primo tenebatur bone fidei: nunc in stricti iuris potest interesse actoris ꝙ bz claras ꝓbationes vt.l. pro socio arbiter.ẽ.pro socio.Jtem interest quia cum sit contracta obligatio verbis nõ poterit intelligi nudo cõsensu sicut ante:secus qñ prece

a ¶Dy.ꝛ Pe.Adde ꝙ opi.eorum dicit Paul.de cast.de iur.verioꝛem et illam vt refert ꝛ sequitur Alex.sequitur Bal.raph.ꝛ ro.bic per text. in l.veteres.C.de cõtrahen.ꝛ cõmit.stip.ꝛ bene.de pliꝰ.in.l.si ita fuerit.la.ij. ẽ.de manu.test.ꝛ Jo.fab.in.§.ois.inst.eo.ꝛ dicit qõ cõiter doc.tenent cõtra Bart.ꝛ dum Aleg.tangit de legato facto fratribus minoribus.vide bal.ẽ.li.lxx.ꝛ.ccc. ij.lib.ꝛ ibi quid õ predicatoribꝰ vnũ cõsulit abb. cõsi. lxiij.ij.lib.ꝙ valet legatũ annuũ facti fratri minoꝛi in vita ꝓ studio.ꝛ expẽsis studij ibi pulcbre vide.

1 dit stipulatio stricti iuris vt bic. ¶Et reassumet ſm Ja.de are.aut stipulatio sequens apponit aio nouandi ꝛ vz:vt insti.qui.mo.tol.obli.§.preterea. ꝛ.j.de noua.per totũ.ꝛ.l.si.C.de noua.aut sequens nõ apponit animo nouãdi:ꝛ tũc aut precẽs obligatio erat per stipulationẽ:ꝛ tũc aut in sequẽti stipulatione versat aliqõ cõmodũ:valet scõa:vt.j.e. l.si dari.ꝛ.l.beres a debitoꝛe.§.j.j.de fideiuſſo.aut nullũ cõmodũ cõtinet ꝛ tunc nõ valet vt.l.qui bis idẽ.als est bac.l.coniuncta.l.stipulatio ista.§. alte ri.j.eo.et.l.si pupillus.§.qui actum.j.de noua.aut b precedit alius cõtractus q̃ stipulatio.ꝛ valet scõa: vt.ẽ.e.l.stipulationuz.§.cõuentionales.ꝛ.l.ꝓ socio arbiter.§.ꝓ so.ꝛ.l.si.C.de noua.ẽtra predicta facit.j.eo.l.si diuortio.dic vt ibi.

c **Sita stipulatio** facta fuerit. Dissolutio matrimonij debet esse libera a penis cõuentionalibus. boc dicit. ¶Oppo.de.l.ea que.ẽ.de dona.intervi. ꝛ vgo.Sol.ibi pcessit pena a stipulãte.vnde nõ est pena ex parte ꝓmittẽtis.bic fecus.Et glo.opp.de

d l.ſi.j.de pacto.stipu.vbi valet ¶pena cõuentionalis vltra legalẽ. ¶Propterea ſm boc qõdicit lex iste ꝓmissiones facte cum pena de non offendendo ni hil valent cõtra.l.denũciamus.C.de his qui ad ec. confu.so.intellige boc ĩ dissolutione matrimonij: vt.l.ij.C.de inuti.sti. ¶Op.de.l.ſi.C.de spon.Sol. ibi in arrbis in quib⁹ dic.vt dicã.j.e.l.si ita stipulatus fuero.ſ.si. ¶Quero que sunt pene legales. dic.vt.C.de repu.l.consensu.et.l.si.

1 ¶Conditio si defierit esse debitoꝛ verificatur si desinit ciuiliter teneri remanente naturali.

2 Conditio si debitoꝛ esse defierit verificatur debito c re desinente esse soluendo.

Iusmodi stipulationes. Opp.qm nõ fit nisi vna stipulatio:ergo male dicit stipulationes. ꝓpterea qdam subaudiũt hmõi stipulationes.ſ.bec ꝛ similes. Alij dicũt ꝙ sunt due:vna ꝓmittẽtis ꝙ titius dz;alia ꝓmittẽtis cũ titi⁹ debitoꝛ esse desierit. Jtẽ pma lec.subdiuidit in duas. prima est qñ est in litera mibi:alia qñ est in litera tibi. Jtẽ illa put est in lra mibi:subdiuidit in duas lec.vt.j.patebit in gl.ſm bãc opi.ad istã lec.ꝓmittis mihi dare cũ titius esse desierit debitoꝛ ẽ.j.de fideiuſſ.l.fideiusſoꝛ obligari.vbi ꝙ eo qui nõ tenet nõ põt interuenire fideiussoꝛ.ſz bic nulla est obligatio:qõ dici desierit.Sol.glo.ꝙ bic a principio fuit obligatio: sed ista sol.nõ est vera:qz si ꝓncipalis liberat ergo ꝛ fideiussoꝛ:vt.l.in oibus.j.de solu.dic.ergo ad.l.si qs postq̃.ꝛ.l.vbicũq;.j.de fideiuſ.q̃ bic per ꝓscriptionem erat ciuilis sublata:ꝛ remanebat naturalis cui fideiussoꝛ accedit.ꝛ hocvꝰ sentire gl.dum

1 alle.o.l.si qs postq̃. ¶Ex qua lec.no.ꝙ illa cõditio si desierit eẽ debitoꝛ verificat si definit ciuiliter teneri remanẽte naturali:vel alr dico:qz iste pricipalis desijt esse soluendo.vide glo.que incipit.pẽ det ergo ꝛc.Sed istã so.reprehẽdit Dy. qz q desijt esse soluẽdo remanet debitoꝛ:vt.l.si is qui.ẽ.ces. bo.nõ ergo est satisfactũ cõditioni.vel si vis sustinere dicit Dy.ꝙ in effectu definit eẽ debitoꝛ vt ar. l.nã bis.ẽ.de dolo.Ja.de are.sustinet so.aliter:dicit ꝙ fideiussoꝛ accipit:si pricipalis desijt eẽ solubꝛ.vt insti.de repli.in fi.mõ ista verba debẽt intelligi ſm naturã cõtractus.vt.l.dãni infec.quidã.ẽ. de dã.infec.ꝛ.l.si vno.§.j.ẽ. loc.modo si fideiussoꝛ

2 accipitur:ergo ꝛc.Et ſm istã lect.no.ꝙ ¶cõditio si debitoꝛ esse desierit verificatur debitoꝛe desinente esse soluẽdo.no.bene.Alia lec.est ꝓout in text.ibi tũc dicit gl.idẽ dubiũ erat ꝙ supra.boc est verũ si habetur in tex.spondeo qz esset idẽ casus cũ prece denti sed si babes spondes tũc iste qui sic ꝓmittit

a ¶Si ita.hodie tamẽ est secus qz nõ permittit⁹ diuoꝛtium nisi in casu consanguinitatis vbi declarat nullũ glos.ſi.in.l.consensu.C.de rapt. glos.in.l.diuoꝛtio ẽ.de neg.ge.c.ij.õ trãsla.ꝓcl. quos deus coniunxit bõ non separet.

Andre.Poma.

¶Ubi valet. Et sic not.ſm.ang.ꝙ valet arg.a cõtra ctu ad dispositionẽ legalẽ ꝛ not.in ver. nisi.vbi videt casus ꝙ si statutũ punctualiter dis ponat id qõ ius cõe tale statutum tenet.vt eñ suffi cere ꝙ operet ꝓ ductione actionis ex ipso statuto bar to.in.l.j.ad.l.falc. gl.not.ꝛ sin.in.c.j. de constit.in.vj.et ibi pJo.de lig.et in.c.j.de rescript

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

nō intercedit vt fideiusſor ꝛ ideo nō eſt idē dubiū.
Uel ſuſtine glo. q̄ q̄ ꝑmittis mihi q̄ tibi titius
ɔz videris ꝑmittere actionē quā habes cōtra euz
vt l. legaui. de li. leg. ꝛ ibi no. vnde cū adiſcitur cū
debitor eſſe deſierit videt nō valere quaſi ꝑmittat
actionē eo tpe quo erat extincta hereditas. ꝛſentit
gl. Sz rñdeo q̄ intelligiē cū deſierit eſſe ſoluēdor
ſic actio remanet vt. ſ. vel cum deſierit eſſe debitor
ciuiliter tñ: ſed remanet naturalis q̄ poteſt cedi
vt. l. ſi eius ad trebel. Sz queritur ſm iſtas lec. q̄
ſi deſſit eſſe debitor ſoluēdo q̄ ſoluit. glo. nō reſpō
det. dic ſm primā lect. q̄ promiſſor fuit vel fideiuſ
ſor non tenetur: q̄ liberato principali ipſe libera
tur. vt. l. in omuibus. ĵ. de ſol. Secundū aliam lec.
tenebitur ille cui eſt ſolutum dari ei cui ꝑmiſit id
quod exegit: vt. l. fideicōmiſſa. ℊ. ſi rem. ſ. de le. iij.
et. l. ſi titius. ℊ. ĵ. de leg. ij. et ſecundū iſtas lectu. hic
fuit vna ſtipulatio. Legiē tertio modo q̄ ſint due
ſcz ꝑmittis mihi q̄ titius tibi debet: et huius ſti
pulationis natura apparet ex p̄dictis. Item ſit
ſcōa ſtipulatio boc modo cū titius debitor eſſe de
ſierit ꝑmittis mihi dare fundum valet quaſi ſub
quauis alia conditione et ceſſant dicte opp.

☞ Falſa cauſa non vitiat ſtipulationem.

Arguere de cōtractibus ad vltimas volūtates lz.
Stipulatio dotis fctā ꝓſtāte mr̄imonio anvaleat.
Confeſſio dotis recepte facte per diuitē vilēygo
ri pauperi nobili q̄ ſtatim valeat.
Actio que deſcendit ex ſtipulatione de dote nō ba
bet dilationē anni ſicut actio de dote.
Legatum nomine dotis q̄ ſit conditionale.

Si diuortio facto.

Falſa cauſa nō vitiat ſtipulationē: ſicut
nec legatum. b. d. leg. iſta. Nota ꝙ falſa
cauſa nō vitiat ſtipulationē. Scōo no. ꝙ argumēta
ri de cōtractib⁹ ad vltimas volūtates. vt. l. ſeruuz
filij. ℊ. cū q̄ chirographū. ſ. de leg. j. Oppo. de. l.
pe. ℊ. ſi mulier. ſ. ſol. mat. ſo. ibi. erraſſe. hic ſciēter.
Opp. de. l. ſi q̄s fundū. ſ. de Ihē. emp. ſol. Dy. et
Ja. de are. q̄ ibi ex defectu cauſe deficit ſubſtantia
Actus hic ſecus. vel ibi: in Actib⁹ vltro citroq̄ obli
gatoriis hic q̄ ex vna parte tm̄ vt plene diſtinguo
in. l. demōſtratio. in. iiij. q. ſ. de condi. et demonſtr.
Opp. q̄ actione de dote nō poſſit peti. cū preſu
mat nouatio q̄ in ſequēti ſtipulatione venit pl⁹
vt. l. quiv ſum fructū. ĵ. e. ꝛ. l. ſcire. ſo. hic fuit facta ſti
pulatio non animo nouādi. Quero ꝙd ſi fiat⁹
conſtāte matrimonio. glo. monet iſtā. q. ꝛ videt q̄
nō valeat. vt. l. q̄ de ſuo. C. de dote cau. nō numera.
breuiter ſi ſoluitur matrimoniū morte mariti ꝛ fir
matur. vt. d. l. q̄ de ſuo. ꝛ q̄ ibi no. ſi vero ſoluitur
alio mō. ſ. diuortio vel morte mulieris tūc reuocat
vt. l. ſed interim. ℊ. ſi ꝛ. l. ſeq. ſ. de do. inter vi. ꝛ vxo.
Quero quid ſi ante matrimonium certe de hoc
eſt tex. C. de do. ante. nup. l. j. dic vt ibi: videtur em̄
nō valere prędicta vera q̄ cōiuges ſunt equales.
Quid ſi quidā vilis homo ditatus ꝛ de nouo
nobilē accepit vxorē ꝛ cōiteatur ſe recepiſſe dotez
quā nō recepit ꝛ animo dotādi eā an valeat gl. tan
git in. l. ſi volūtate. C. de do. ꝑmiſ. ꝛ Dy. ibi nō bene
ſe firmat. Dic q̄ valeat ſtatiz. nā ſimpleꝝ donatio
eſt ꝓhibita inter virū ꝛ vxorē. nō aūt remuneratio
vt. ſ. de do. inter vi. ꝛ vxo. l. q̄ aūt. ℊ. ſivir. Sed iſta
eſt quedā remuneratio q̄ cōſenſit nobilis in eū vi
lez. ideo remunerat ꝛ dote lz ſit ar. 2tra. j. eo. l. ſi ita
ſtipulatus fuero te ſiſti in fi. dic vt ibi. Extra glo.
querovtrū alia cētum q̄ vere erāt in dote veniāt in
actionē ex ſtipulatu. vī q̄ nō. vt hic. ꝛ. l. q̄ his. ſ. eo.
ꝑm lec. Ja. de are. Sz cōtra tenēt doc. ꝛ etiā Ja. de
are. q̄ intereſt mulieris ꝙ iſta actio deſcendēs ex
hac ſtipulatiōe nō bz dilationē anni ſicut actio de
dote: vt. l. j. ℊ. actio. ſicut etiā dicimus cū dos le
gatur vt. l. ſ. de do. prele. Ultimo not. ꝙ hic
vī tex. q̄ legatū nōie dotis nō ſit conditionale: vt
hic in fine ptz. Qui⁹ cōtrarij determino. in. l. titio
ℊ. añ nuptias. de cōdi. ꝛ de. ſed hic fuit legatū nōie
dotis. ſ. preterite viri ꝛ vxoris ꝛ pr̄ filie nōie dotis
ipſius filie quā pr̄ rebabuit a tali viro ſuo defun
cto: idē de ſorore ꝛ falſa cauſa nō vitiat: q̄ cauſa eſt
de preterito. vt. l. ſi ita legatū. ſ. de ꝙdi. ꝛ demō. Illud vero q̄ dixi in. d.
ℊ. ante nuptias. intelligiē cū legauit cā dotis. ſ. future ꝛ facit cōditionē.

1 ☞ Error in materia non vitiat ſtipulationem.
2 Si erratū fuit in materia per dolum qua actione conueniatur.
3 Si in contractu boneſidei fuit erratum in materia vel interceſſit alius defectus qua actione aget pars que decepta eſt.

1 **Sic quod aurum.** Error ſ in materia
nō vitiat ſtipulatio
c nē. h. d. opp. de. l. in vēditionibus. ſ. de Ihē. emp. ſol. q̄ aliud
eſt in Actibus boneſidei: vt ibi. aliud in Actibus ſtricti iuris.
vt hic. Iſtam ſol. reprehēdit Pe. q̄ ſi dico do tibi maſſam argētivt des
maſſam iſtā auri. ꝛ tūc error hz vitiare: q̄ deficit cōſenſus. ꝛ ſic eſt eadem
rō ſicut ibi. ſolu. ergo q̄ hic loquiē in ſtipulatione lucratiua: ideo nō vi
tiatur ſtipulatio: quia nō deficit cōſenſus. ſiue eñ ſit aurū ſiue es lucror.
Sed oppo. q̄ ſic intelligis in cōtractu lucratiuo. ergo q̄s nō tenet de
enictione multomin⁹ ſi eſt viliotis materie. ꝛ ſic vī ob. l. ad res donatas.
ſ. de edi. edic. ob hoc Ja. ſ are. intelligit q̄ fuit ſtipulatio nō lucratiua.
Credo Pe. melius dicere nec tenet: niſi ꝑmiſit vel dolo fecerit. vt. l. ariſ.
in ſi. ſ. de dona. ꝛ ſic hic ꝑmiſit ꝛ ſi intelligaſ q̄ nō ꝑmiſit: tūc intelligas
2 q̄ fuit in dolo. Quero ſ qua actione cōueniē ꝛ dic aut nos loquimur
in ſtipulatione: ꝛ tūc vel agek ex ſtipulatu ſi doli ſtipulatio intercēſſit vel
de dolo ſi nō intercēſſit ſtipulatio: vt hic. ꝛ arg. l. elegāter. ℊ. nō ſolū. ſ. de
3 dolo. Quero ſ pone in ꝓtractu boneſidei fuit erratū i materia vel fuit
alius defectus qua actione aget pars q̄ decepta eſt. ꝛ gl. hic dicit actione
de dolo vel ex empto alibivariat. ſ. ō dolo. l. elegāter. in pn. ꝛ. C. q. ex cau.
ma. l. in cōtractibus. ꝛ. l. ſi dolo. C. de reſcin. vē. Et ideo dico q̄ q̄ cōtra
ctus boneſidei eſt nullus ipſo iure ex partiū volūtate: tūc nō poteſt agi
actione ex eo cōtractu vt reddaſ q̄ eſt vtrīq̄ datū. vt. l. ex empto. ℊ. ſi is q
vina. ſ. de act. emp. aut cōtractus eſt nullus ꝓter partiū volūtatē. ꝛ tunc
q̄ſq̄ ɔz agi ad id ad quod obligatio oritur tēpore illius contractus ſic
de facto initi vt q̄ꝝ vult agere ad intereſſe vel q̄ decipiatur: tunc agiē
actione ex eo cōtractu. vt. l. ſi ſterilis. ℊ. Quis. ſ. de act. emp. ꝛ quod no. in
d. l. eleganter. in pn. et. l. in cōtractibus. ꝛ. l. dolo. q̄ſq̄ agitur ad id ad
q̄ obligatio nō fuit orta: ſed ex poſtfacto: vt ad repetēdū q̄ poſt eſt tra
ditum. ꝛ tūc agitur de dolo vt. l. elegāter. in pn. ſ. de dolo. et hoc modo
debet intelligi. l. venditi. C. de act. emp. que declarat iſtam diſtinctionem
q̄ quaſi in tex. ſunt oīa verba iſta ſi bene aduertat: ſi vero contractus eſt
aliquis tunc agitur actione ex eo cōtractu. vt. l. ex empto. ℊ. ſi quis vir gi
nem. ſ. de act. emp. cū ſi. C. de reſcin. ven. l. actiones. cum ſi. ibi dum dicit
ſuper turpibus rebus impoſitis ꝛc. idē tenet glo. ſ. quandoq̄ contractus
innominatus eſt nullus ipſo iure: ꝛ tunc aut de partium volūtate: ꝛ tūc
agitur actione preſcrip. verbis. vt. l. naturalis. ℊ. j. ſ. de preſcrip. ver. vī
debitis in. l. j. ſ. de dona. ſi vero non eſt ex partium cōuentione ꝛ tūc age
tur conditione ob cauſaz vel de dolo: vt nō. in. l. j. ſ. de dona. ꝛ. l. elegan
ter. in pn. ſ. de dolo. ꝛ no. in. l. ij. C. de condi. ob cauſam.

1 ☞ Interpellatio fit tutori nomine tutorio non pupillo. ꝛ nu. 3.
2 Euentus conditionis cōſtituit quem in mora.
4 Adultus ſup eo q̄ꝝ p eū explicari pōt interpellaſ aliter regrīē curator.
5 Adultus q̄ſ debet pecuniā poteſt ſine curatore interpellari.
Tutor poteſt pecuniam pupilli mutuare ſine decreto.
Pecunia eſt de his que ſeruando ſeruari non poſſunt.
6 Adultus obligaſ alternatiue ad. ℊ. aut ad fundū q̄ſ poſſit interpellari
7 Creditor petit curatorem cōſtitui minori in caſibus in q̄bus requiritur:
8 Minor q̄ſ interpellatur poteſt extra iudicium interpellari niſi in his
que per officium iudicis ſunt debita.
9 Interpellatio q̄ſ fit minori ex partis obligatione tunc minor redditur
certus ex inſtrumenti oſtenſione. alꝭ non valet.

Si ex legati cauſa.

Debitor ſpeciei eius in
teritu liberaſ ante moꝛa
que interpellatione ℑbit ſi fiat maiori vel tutori pupilli. b. d.
cū. l. ſeq. vide glo. in. l. ſed ſi ex ſtipulatu: que dicit ſuo nomine
1 ꝛ tene mētē ſ q̄ꝝ op⁹ q̄ tutorio nōie interpelleſ ꝛ citeſ. Opp. de. l. in rō
ne. ſ. incerte. ſ. ad. l. fal. tex. ſol. cōtraria: q̄ dicit hic certū hoiem. ſecus ſi
in genere. Op. de. l. cū filiꝰ. ℊ. fi. j. e. Sol. ibi erat obligatio i diē vel ſub
cōditione ꝛ fuit facta interpellatio ante ꝛ ſic nō tpe cōgruo: ſecus ſi poſt
die fieret. Op. q̄ tūc ipſa dies interpellaret. vt. l. magnā. C. eo. Ex hoc
2 dicit Buil. de cu. q̄ iſta gl. ſentit ſ q̄ cōditionis euētus ꝙſtituat quē i mo
ra dicā. j. e. l. quoties. ꝛ plenius in. l. ita ſtipulaꝰ in q̄nibus. Op. j. eo.
l. qui ſeruū. ꝛ. l. qd ergo. ℊ. ſi beres. de leg. i. So. ibi meruit ſeruus occidi.
Opp. de. l. ſi dictū. ℊ. fi. ſ. de enic. Sol. glo. q̄ illud ibi q̄ ſuus: pupilli
3 vertitur. Dicit hic ſ q̄ pupillo nō pōt fieri nūtiatio: lz ɔz fieri ipſi tuto
4 ri noīe tutorio. Quid in adulto ſ gl. dicit idē ſi hz curatorē: ſz quid ſi non
hz curatorē. Ja. de are. dicit aut ſit ſup eo q̄ꝝ p eū pōt explicari. vt ſi his
rebus que ſeruando ſeruari poſſunt: ꝛ tunc vz interpellatio. Aut ſit in
illis que ſeruādo ſeruari nō poſſunt: ꝛ tūc nō valet interpellatio. vt. l. ſi
cui. ℊ. ceſſatum. ſ. vt in poſ. leg. ꝛ. ſ. de vſufr. l. cum quidam. ℊ. ſi pupillo.
Petr. hic dicit q̄ ī illis in quibus autoritas curatoris non requiritur
ipſe poteſt conſtituere procuratorem. vt. l. ij. ſ. qui pe. tuto. ꝛ ibi eſt glo. ꝛ
l. etiam. ℊ. abſens. ſ. de ma. vindi. ꝛ quod no. j. rem ratā ɔz haberi. l. iij. ℊ. j.

Quid ergo

a Andre. Poma. a Quero quid ſi fiat. poſt Alex. vi
de de omnib⁹ que
ipſe hic dicit ro. 1
latius eius conſi. 2
ccccly. inci. o ipo 3
tentis dei preſens 4
conſultatio habet
tres nodoſas du 5
bitationes: vbi in
fine tz q̄ō mulieri 6
agēti hypotheca
ria poſt lapſum
tps exce. opponē
de non numerate 1
dotis pōt obiici 2
dicta excep. lz ma
ritus nec eius he
res poſſet cuius
contrariū videtur
voluiſſe Pet. de
anch. cōſil. cccviij.
vbi dicit q̄ lapſus
tpis ꝓponende ex
cep. bz vim vere
numera. nec poteſt
dici donatio quia
donatio cōfirmaſ 3
morte et hoc cur a
ſu tpis latius vi
de in dictis conſi
lijs. ꝛ cōſi. cix. per
bar. ij. li. ad mate
riā aliqd p ang.
ſi. cxlv. incip. ge
ner a ſocero. ꝛ per
bal. ſi. cccj. ij. li. et
quoddā cōſiliū in
ter eiuſdem volu.
Bal. ccl. iiij. lib. et
per Bald. conſil.
cxlviij. v. lib.

b Ultimo. adde
vt p Pet. de anc.
conſi. cxxxij.

c Andre. Poma. c Iſtā. cōtra pet.
ꝛ bart. facit q̄ qñ
datur vna ſpecies
p alia eſt cōtract⁹
ꝑmutationis. l. j.
ℊ. de rerū ꝑmut.
q̄ eſt ꝙtractus bo
nefidei inſtitu. de b
ac. ℊ. actionum. et 6
ſic in quantum di
cunt q̄ eſt ſtricti
iuris male dicunt
et hoc ſm domi
num meū.

a Quid ergo ſ ſi ɔz pecuniā adultus: dic q̄ in alie
natione pecunie nō requirit decretuz. ꝛ ſic poterit
interpellari vt no. ad treb. l. j. ℊ. fuit queſtuz. ꝛ ap
paret q̄ tutor poteſt pecuniā mutuare ſine decre
to indicis ergo nō eſt de his que ſeruari poſſunt:
vt in auc. vt bi q̄ ob. ba. ſe perbi. res mino. ℊ. quo
niam autem. Sed ſ quid ſi adultus erat obliga
tus alternatiue ad. ℊ. aut fundū. Iſtam queſtionē
habui de facto: dico ſi electio eſt creditoris pōt eli
gere pecuniam ꝛ adultuz interpellare: ſi eſt electio
debitoris: tunc ex euentu apparebit: q̄ſ si adultus
ſoluet pecuniā apparebit interpellatione tenuiſſe
ſi ſoluit fundū apparebit non tenuiſſe. vt. l. ſi ſic. ℊ.
ſi. ſ. ō leg. j. vbi eſt caſus. facit. ſ. de fun. inſtru. l. q̄ō
ſi fundus. quod debet intelligi ſm predictam di
ſtinctionem. Quero ſ quid ſi minor nō habet tu
torem vel curatorē in caſibus vbi requiritur. Nū
credito: petat conſtitui. vt. l. diuus. ſ. qui pe. tuto.
Quero ſ an talis interpellatio⁹ debeat fieri in
iudicio vel extra. reſpon. ſufficit extra: b vt no. j. re
ra. babe. l. amplius. et. j. cod. l. qui rome. ℊ. cohere
des. ꝛ de fideiuſſo. l. fideiuſſor: obligari. ℊ. ſi. niſi q̄ſ
peteretur id quod ſolum per officium iudicis eſt
debitum: quia tunc requiritur q̄ fiat interpreta
tio in iudicio. vt. l. cū poſtulaſſem. in pn. de dā. infe.
et ibi dixi. Ultimo ſ aduerte ſi interpellatio fit
minori ex obligatione patris vel alterius non ſua
vel ſi interpelletur tutor: debet reddi certus p oſtē
ſionem inſtrumētorum vel alio modo. alias talis
interpellatio nil noceret. argu. ℊ. depoſiti. l. ſi quis
inficiatus. ꝛ eſt gl. j. de reg. iur. l. qui in alterius. di
co q̄ in materia protestationis.
Clauſula ex certa ſcientia ſed ad infraſcripta
non teneri operatur q̄ non pōt allegare preſump
tionem erroris.

Si dari.

Oppo. ſ. eo. l. qui bis.
dic vt ibi op. de. ℊ. pact⁹
ſo. hic non fuit interpoſita animo no
uandi. Oppo. q̄ non videatur remiſ
ſa exceptio. vt. l. ij. ℊ. qui ſub cōditione: vt lega. no
ca. ſol. ibi in ſtipulatione pretoria: que non inter
ponitur: vt plus debeatur: ſed vt magis ſit cautus
vt. l. titius. ad tre. dixi in. l. nō ſolum. ℊ. fi. ſ. de ope.
no. nun. hic in conuentionali que ex certa ſcientia
fuit interpoſita. Quero quid in dubio vtrū pre
ſumatur per errorem. dic vt no. j. de noua. l. ſi quis
deleganerit. vbi glo. tangit. et ideo notarij ſ appo
nunt quotidie in inſtrumentis titius ex certa ſciē
tia ſciens ſe ad infraſcripta non teneri ꝛc. vt ſic nō
poſſit allegare preſumptionem erroris.
Quando ſtipulatio turpis ſit nulla tā ex par
te ſtipulatoris q̄ promiſſoris: et quid quando ex
parte promiſſoris tantum.

Generaliter nouimus.

Stipulatio turpis eſt ipſo iure nulla.
b. d. Oppo. de toto. ti. de dolo vbi eſt

b Extra. Adde ab. conſi. vij.

c Andre. Poma. c Generaliter nouimus. all eg. Bar. ſibi contrarius
quia eſt turpitudo ex parte ſtipulationis. in. d. l. ſi ob tur. et in. d. ℊ. ſi ob
maleficium.

d Si ob maleficium. Adde quod bal. cōſi. v. iiij. vol. facit tres caſus ali
quando dicit ipſe
q̄ ꝑmittitur ali
cui ne delinquat:
vel vt delictū re
muneretur aut vt delictū re
muneretur. ꝓmo
caſu vz ꝑmiſſio:
ſed ob. exce. quia
cā non eſt turpis:
ſed recipiēs turpi
ter facit: quia a de
linquēdo deberet
abſtinere gratis.
vt. d. ℊ. ſi ob male
ficium. Scōo ca
ſu ꝑmiſſio eſt nul
la ipſo iure quia
tendit ad crimen
ꝛ ea que ad turpē
cauſam referun
tur nō poſſunt ad
effectum perduci.
Tertio caſu deli
ctorum turpis et
feda remuneratio
eſt tripleg. Teſtā
do: ꝓmittendo:
tradendo: teſtan
do etiā non capa
ces nō poſſunt vt
in auc. quib. mo.
na. ℊ. fin. col. vij. et
de ꝓba. et vide
Jo. and. in addi.
ad Spe. in ti. ō eſti
matoria. ℊ. j. ver
ſicu. ſi vero deſ, et
de ꝓba. qui teſtm
ꝛ de leg. iij. cū qs
decedens. ℊ. titia.
C. de nat. lib. l. j. ℑz
teſtando incapa
ces perſonas vi
deſ q̄ poſſit fieri
vt. l. affec. ſ. ō do.
fallit in militibus
qui debent bone
ſtate fulgere vt. ſ.
de teſta. mili. l. mi
les ita. ℊ. mulier.
vel dici poteſt q̄ō
ex affec. loquitur
in turpitudine dā
nata vt aut. licet
de natu. libe. nam
licet ſit turpe ha
bere concubinam
tamē legari ꝛ do
nari poteſt vſq̄
ad legitimum modum: vt de leg. iij. Item legato. ℊ. paru i. ſecus in tur
pitudine damnata que permittitur per legem. vt not. inſtituta ad oꝛi
cianum. ꝛ nouiſſime. ꝛ in. l. ſi qua illuſtris. ꝛ in capi. clandius. de his qui
bus vt indignis. ꝓmittendo etiā nemo obligatur. vt dicta. l. ſi plagiī. ꝛ
ibi nota. ꝛ dicit eſſe verum intellectuz illius. l. dum dicit vel facit cauſa.
Tradendo etiā non obligatur de enictionibus tamen tranſit dominiū
vt. ſ. de condi. ob tur. cauſam. l. ſi vſufructus. vſu quēadmodum caueat.
Et ex his verbis preſtātiſſimi Bal. in dicto cōſilio credo q̄ melius ha
beas materiā huius legis quā per nouiſſimos. ꝛ an ꝛ bō valeat ꝑmiſſio
indēnitatis ꝓ delicto. vide Bal. cōſi. clij. ij. li.

e Andre. Poma. e Si vero nō exprimitur. ex iſta doc. ꝛ ſolu. habes
notare limitationē ad. l. ſi ex plagiīs. vt ꝓcedat q̄ ſtipulatio ꝛtinēs tur
pē cauſam ſit nulla ipſo iure vt hic ꝛ ibi per Bar. quoties tur. can. eſt ex
preſſa in ſtipulatione ſecus vero ſi non exprimat ob turpē tñ cām ſit q̄
tūc exceptio nō aūt eſt nulla ipſo iure ſed vide barba. in cōſi. q̄ō eſt inſer
tum in cōſiliis Alex. conſi. ſuo. iij. in. iiij. col. vol. iiij.

Universidad del Rosario | Archivo Historico

6 Agens ad quinquaginta et probans de centum an obtineat q̄ sic.
Verba libelli quando proprie sumi non possunt impropriantur.

Scire debemus. Ista est subtilis lex. Tot sunt stipulatões quot sunt res summe specialiter designate ꝛ si res vniuersaliter vel generaliter designetur. stipulatio vna erit. h. d. Primo loquitur quãdo res specialiter designatur. Secũdo ponitur illatio ex precedentibus. Tertio quãdo res designatur vniuersaliter vel generaliter. scda ibi: ſm q̄. tertia ibi Quis autẽ. ¶ Et ad intellectuꝫ huius illationis dic q̄ isto tempore si aliquid adiẽciebatur in secunda stipulatione fiebat nouatio. secus si nõ adiẽciebatur. vt. l. qui vsumfructum. ff. eo. vnde si debebas mihi. c. ꝛ stipulor. cc. presumebat nouatio. ¶ Sed quid si stipulor primo. c. et postea. c. vel ſticbum et c. certe non fieret nouatio: quia secunda stipulatio non continet plusq̄ prima. et illud quod est plus est in alia stipulatione per se: ꝛ hoc vult dicere bic ver. ſm q̄ ꝛc. Item ad euidẽtiam [a] secunde partis: dic q̄ stipulatio dicitur concipi vniuersaliter quãdo promittitur aliquid sub nomine collectino: vt promittis aceruſi pecunie familiã quadrigã et similia. generaliter vero q̃n apponitur signũ vniuersale ꝛ promittis omnia legata mihi relicta vel oms seruos tuos: talis differentia inter vniuersalem ꝛ generalem colligitur ex glo. ff. magna posita. ff. de eden. l. i. ¶ Oppo. q̄ vna sit stipulatio vt. l. si heredi plures. ff. de cõdi. inst. vbi loco vnius iudicatur nõ loco pluriuꝫ. ¶ Breuiter ista ƭ est veritas q̃ꝛ plures res copulantur respective ad vnũ effectuꝫ: et tunc habent loco vnius: quia vtrũq̄ dꝫ existere vt. l. si heredi plures. de cõdi. insti. q̃ꝛ plures res copulantur ꝛ simpliciter ꝛ nõ respective. sed queli bet dispositive per se: vt bic plures res copulãtur quelibet respectu sui ſpsius q̄ quelibet debet solui et tunc cẽsentur plures vt bic est. ꝛ ita potest intelligi. l. falsa. in fi. ff. de condi. ꝛ demõ. ¶ Oppo. de. l. si duos. ff. de ꝛ traben. emp. modo intelligis tu istã l. nos loquimur in stipulatione q̄ dꝫ vnũ respectũ vt mihi queratur stipulatio ibi loquitur in cõtractu emp. et ven. vbi bincinde queritur actio. ꝛ tunc loco vnius cõtractus venditioms habetur cuꝫ ibi due res respectu vnius pretij nominẽtur: ideo censentur vnũ vt ibi. sed bic nominate fuerunt res nõ respective ad aliud. ¶ Possumus dicere etiã aut vis considerare vnum cõtractũ ex vtraq̄ parte et tũc est vnus. sed cõsiderãdo qualibet obligationẽ per se: et tunc ex parte eius qui duo promisit due sunt obligationes: ex parte eius qui debet pretiuꝫ vna est obligatio: vnde si tractemus ó aliquo effectu cõi vt de resolutione cõtractus q̄ resolutio fit ex vtraq̄ parte vt. ff. de acce. l. cũ si iudicatur vnus cõtractus vt. o. l. si duos. ꝛ de in diẽ adiec. l. cũ duo. et de edil. edic. l. cum eiusdem. sed si tractamus de aliquo effectu separato. vt de modo agẽdi ille qui emit petet quodlibet p se quasi due sint emptiones vt. l. et si vno. ff. de act. emp. ille qui petit pretiũ: petit quasi vna sit venditio. ꝛ hoc colligitur ex effectibus quos. ff. dicã. ¶ Oppo. de leg. i. l. si ex toto. ff. fi. Sol. cõcor. ibi fuerũt noia numeralia. quevnũ corpus demõstrant: bic fuerunt corpora singulariter demõstrata ꝛ nominata. ¶ Quero ƭ qd si alterna tiue: an sit vna obligatio vel plures. et gl. videtur dicere q̄ vna stipulatio. ꝛ vide eã que incipit aliud si sub disiuncta. ꝛ. ll. quas alleg. videnꝫ probare q̄ si vna. sed. l. plane. ff. pe. ff. de leg. i. vꝫ dicere q̄ due idem in. l. si quis seruũ. ff. de leg. ij. gl. fol. in. l. si ex toto. ff. fi. ff. de le. i. q̄ sunt due quo ad duas res in stipulationẽ deductas vna quãtũ ad solutionẽ ita 4 sol. Dy. bic. dicyt in. d. ff. fi. ¶ Quero ƭ cuius utilitatis est illud: an sint due vel vna: in legatis est differentia manifesta quo ad agnitionem: q̄ quãdo est vnum nõ possum p parte agnoscere: ꝛ p parte repudiare. sed quãdo sunt due sic vt. l. ij. iiij. ꝛ. v. ff. de leg. ij. ꝛ. l. si ex toto. ff. fi. ff. de leg. i. in cõtractibus est alius effectus multiplex: vnus est quo ad contractus resolutionẽ. vt in redhibitoria ꝛ quãto minoris: q̄ ppter vnum resoluitur cõtractus in alio: si essent plures nõ vt. l. cũ eiusdẽ. ff. de edil. edic. ꝛ dic vt ibi. Item quãtum ad nouationẽ. vt bic in tex. est ne alius effectus extra gl. dic q̄ vn⁹ effectus est ex parte promissoris seu debitoris: tã in cõtractibus q̄ in vltimis volũtatibus: vcꝫ q̄ põt soluere vnã rẽ aliã nõ soluendo inuito creditore. vt. l. vlt. ff. quib. mod. pig. vel hypo. fol. q̄ nõ posset si esset vna obligatio. vt. l. tutor. ff. lucius. ff. de vsuris. et in hoc cõcor. Ja. de are. et Pe. Sed scõm hũc effectum videtur casus cõtra. l. si is qui ducenta. ff. cũ stipulamur. ff. de re. dub. sed illud q̄ dicit doc. in telligo verũ in stipulatione vbi non est adiecta pena: sed in stipulatione penali non liberaretur vnũ soluendo quin pena cõmittatur p toto. vt. l. si is qui ducẽta. ff. cũ stipulamur. Et rõ est q̄ copulantur aliqua duo. lꝫ respectu obligationis principalis respiciãt diuersos effect⁹ tñ respectu obligationis penalis ille due conditiones sunt respectu vnius dispositionis penalis: tũc habeẽ loco vnius. ꝛ ideo vnius impletio nõ facit cessare penã in totũ: vt dictũ est in. ff. cato. Alius est effectus respectu stipulatoris in agẽdo. ꝛ in mõ agendi: in agendo si stipulatio cõtinet plures res. ꝛ sic sunt plures stipulationes sine dubio põt agi ad vnam pro alia nõ. ar. l. in cõmodato. ff. duobus. ff. cõmo. ¶ Sed quando ƭ stipulatio est vna vtrum stipulator possit agere ad partem: dic q̄ quandoq̄ stipulatio cõtinet vnum corpus integrale: vt vnam domum: et vnũ vas: ꝛ tunc si volo agere ad partem durante toto nõ possum dissolutione facta sic. vt. l. in cõmodato. ff. duabus. ij. respon. ꝛ ibi glo. de condi. fur. l. si seruus. ff. bone. Si vero stipulatio cõtinet aliquid nõ integrale vt familiam vel omnes seruos. et tũc ad quẽlibet agere possum. vt. l. si chorus. in princi. ff. de leg. iij. Item est differentia in agendi modo: et illud tene menti: q̄ promisisti ſticbum et pamphilum tunc quelibet res petitur tanq̄ promissa: quia sunt plures stipulationes. Sed quando est vna promissio: vt quia. promisisti oẽs seruos vel familiã tũc nõ petꝫ vnum tanq̄ promissum sed vt debitũ ex causa stipulationis preambule. ꝛ vide glo. tuã que hoc dicit ꝛ est valde not. ꝛ tene mẽti ista verba ꝛ per hoc habes intellectũ. l. et si vno. ff. de act. emp. vbi est tex. no. ad hoc. Et per hoc faciũt aduocati peto. cc. de summa. cccce. q̄ promisit ꝛ bene faciũt: q̄ nõ peto tanq̄ promissa sed tanq̄ debita ex causa dicte promissionis. Renoco ƭ in dubium⁵ petij. l. tanq̄ mihi promissa. pbaui. c. mihi promissa: an debeat sequi cõdemnatio videtur q̄ nõ. vt bic per istã. l. ſꝫ credo q̄ lꝫ male formetur libellus tũ sustinetur. q. est promissus. vt. l. si chorus. ff. de leg. iij. ꝛ q̄ vba nõ possunt sumi in libello ꝓprie sumũtur impꝛoprie. vt. l. sed si possessori. ff. ité si inuasuero. ff. de iureiur. l. si quis intentione. ff. de iudi. ff. e. l. inter stipulantẽ. ff. ſticbum. cũ igitur in libello dico peto quinquaginta que mihi promisti exponatur promisisti. ſcꝫ sub generalitate. c. vt. ff. l. ij. ff. si stipulanti. Ité est alius effectus quãtum ad sententiã. vt. l. quid tũ. ff. l. qualem. ff. de arbi. et. l. etiam. ff. de mino. q̄ de vna re poterit valere. de alia non.

1 ¶ Quod meum est possum stipulari mihi tradi nõ mihi dari.
2 Dari ꝛ tradi an equipolleant.
3 Condictio furtiua tollitur morte.

Sia fure. Quod ƭ meum est possum stipulari mihi tradi nõ mihi dari. h. d. ſm cõmunẽ opin. Vel aliter. Quod meum est possum stipulari mihi dari ex causa furtiua al's secus. hoc dicit. ¶ Quero que est ratio differentie inter primum casum et secũdum. et istud est difficile bzocar. ꝛ doct. solẽt cõmuniter intelligere ꝓout iacet litera: q̄ in primo stipulor tradi. in secũdo dari. q̄ nõ possum. l. ꝓpias. C. de leg. et sic intelligit Dy. sed nõ videtur bene dictum: q̄ possum agere contra furem in sui odiũ: vt mihi det: vt insti. de ac. ff. sic ita q̄. ꝛ. l. si. ff. vsufr. quemad. ca. in fi. et ideo dictum est q̄ nemo cõdicit rem suam preterq̄ a fure: cũ cõditiones sint ad. dandum. quasi dicat a fure possum cõ dicere et petere q̄ mihi det: et ideo Pe. dicit aliter quod in prima stipulatione est causa expressa. f. furti. in scõa stipulatione nõ est causa expꝛessa. ꝓpter quam dari debet et bene dicit Pet. ¶ Oppo. non refert quid ex equipollentibus fiat. vt. l. iij. C. de insti. ꝛ substi. ꝛ. l. mulier. in princ. ff. ad treb. Dy. sol. ƭ q̄ hec nõ sunt equipollentia. f. dari ꝛ tradi. Tu dic ſm Pet. q̄ nõ sunt equipollẽtia ꝓpter expꝛessionem cause ꝛ opi. Pe. mihi placet. tamẽ puto q̄ nõ debeamus nos restringere ad cõdictionẽ furtiuam. idem ergo si ex illa causa debet res restitui: et tu promittis mihi quod ex tali causa debes dare quia intelligeretur id est tradere ſm causam preambulam. vt. l. si stipulatus. ff. de vsuris. Dicitur bic q̄ si postea fine mora decesserit non teneri furem condictione. ¶ Quero de qua condictione loquatur: due sunt responsiones. in glo. vna quod loquitur de condictione furtiua: alia quod de certi condictione. ſm primam legitur duobus modis. primo q̄ stipulatio fuit interposita non animo nouandi: tunc si viuit potest condici: si mortuus est secus sed ex stipulatu ꝑaget ita dicit glo. ¶ Hec lect. potest ꝓcedere si ponas fuisse seruũ presentem tempore huius stipulationis. et sic fuit purgata mora cõtracta per furtum ƭ vnde per mortem tollitur condictio furtiua. vt. l. qui decem. ff. idẽ responsum. ff. de sol. et dicam. ff. eo. l. eum qui ita. ff. fina. al's etiam re perempta duraret ꝺdictio furtiua. vt. l. ij. C. quod metus causa. et. C. de furt. l. si abducta. ín eo vero quod dicit glo. q̄ ex stipulatu ageretur nõ video quid velit dicere: nam interitu liberatur: nisi intercedat noua mora: vt l. si ex legati causa. ff. eo. ¶ Secundo modo legit in stipulatione animo nouandi interposita. ꝛ in ista dicit gl. ꝛ bene q̄ nõ potest ꝓcedere: q̄ condictio furtiua tollitur: siue eyiuo siue mortuo seruo non habita distinctione sit presens an absens vt. l. parui. ff. de cõdi. furtiua. Unde legitur alio modo q̄ stipulatio fuit interposita animo nouandi ꝛ q̃n hic dicitur tolliturcondictio. f. certi. et banc tenet Dy. Pet. et Oldra. sed hoc non videtur verum q̄ cum in hac stipulatione veniat rem restitui nõ hꝫ locum certi condictio. vt not. in. l. certi condictio. in prin. ff. si certũ peta. vnde dic tollitur condictio: id est personalis actio que est actio ex stipulatu. vl tene primam et dic q̄ euanescit condictio propter stipulationem secuta morte etiam euanescit stipulatio. Vel ſ vis sustinere q̄ loquatur de certi condictione dic q̄ est verum in odiũ furis contra quẽ omnis condictio degenerat: vt insti. de actio. ff. sic ita q̄. et. ff. digi ſm Pet.

¶ Solẽnitas intrinseca presumitur.
¶ Solẽnitas intrinseca que ꝛ que extrinseca.
a ¶ Sciendũ. adde 3 Solẽnitas narrata in instrumento que tempore primo inquantuꝫ confecti instrumenti potuit interuenire presumitur q̄ interuenerit.
aleg. tãgit an notarius possit ro- 4 Verba enuntiatiua alicuius solẽnitatis inter partes probant illam solennitatem si partes ei renuntiare poterant.
gari vt faciat instrumentũ contra se. q̃ Bald. consi. 5 Solẽnitas quando presumatur.
cccxxxvij. ij. lib. te- 6 Testis deponens per verba iuris vt puta quod titius stipulauit non probat.
net q̄ sic allegando Bar. in. l. ij. de stip. ser. et ibi ponit an notari⁹ presumatur rogatus etiam si in instrumento reperiatur verbum promisit vel fideiussit intelligatur per stip. et q̄ notarius possit conficere instrumentum contra se tenuit. e. l. ipe bal. cõsi. xliij. ꝛ inquãtum Aleg. tangit an pater possit eẽ rogar⁹ de ꝛ tractu filij. Adde bal. ꝑ. cclxij. ij. lib. ꝛ quãdo notari⁹ est affinitate coniunctus contrahẽtibus an possit conficere inter ipsos instrumẽta. vide eũdem bal. cõsi. lxj. ij. lib. Et an notari⁹ cui cõmissa est examinatio testiuꝫ possit eozũ dicta scribere. vide eundez Bal. in. vj. col. ꝑ. cclxij. c. lib. ij. ꝛ in quãtum Aleg. dicit q̄ si testes deponunt de emptioni pretio dicunt non recordari quod tamẽ emptio probatur. ad de quod Roma. a consil. ccj. dicit q̄ a nemine bic tactum inuenit nisi a Bal. in. l. j. C. de reb. alie. non alie. et q̄ illius auctoritati acquiescit.
Solẽnitas narrata in instrumento que tempore confecti instrumenti potuit interuenire presumitur q̄ interuenerit.
Verba enuntiatiua alicuius solẽnitatis inter partes probant illam solennitatem si partes ei renuntiare poterant.
Solẽnitas quando presumatur.
Testis deponens per verba iuris vt puta quod titius stipulauit non probat.
Adde circa hoc ꝛ vide Aleg. in consi. g. col. ij. versi. aut consideramus. in. ij. vol.
Ratio differentie inter testes ꝛ instrumentavt presumatur solẽnitas quã natura verborum non cõprehendit sed est apta comprehendere.
7 Minor et mulier si reperitur quod minor se obligauit ꝛ mulier fideiussit an presumatur quod minor iuranit ꝛ mulier velleiano renũciauit.
8 Minor contrahens qui in cõtractu iuranit nõ venire cõtra ratione minoris etatis an presumatur renuntiasse beneficio restitutionis in integrum.
Iuramentũ non potrigit ad id quod qs ignorat.
Cautela vt certificetur minor contrahens de beneficio restitutionis in integrum.
9 Probatio an admittatur contra presumptionem iuris.
Probatio non admittitur contra fictionem.
10 Testes in instrumento descripti si non dicitur rogati non presumuntur rogati.
11 Notarius si dicit rogat⁹ scripsi vel publicaui presumitur rogatus.
12 Testes presumuntur rogati si notarius dicit talibus testibus adhibitis ꝛ vocatis.
13 An presumantur rogati si dicit adhibitis nec dicitur ad hoc.
14 Testis qui se subscribit presente testatore vel contrahentibus presumitur rogatus.
15 Testis vel notarius si dicitur rogatus presumitur a partibus.
16 Notarius licet non dicat interfui tamen quando publicauit presumitur presentia.
17 Nuntio referente an presumantur omnia solenniter acta.
18 Lis presumitur contestata et processus valet si in actis apparet tali die lis est contestata.
Verbum promisisse licet possit referri ad pactum nudum ꝛ ad stipulationem tamen intelligitur per modum magis solẽnem.
19 Sententia presumitur lecta iudice presente si in ea dicitur sententialiter promulgata.

Ciendum. [a] Solennitas intrinseca presumitur. hoc dicit: Simile insti. de inuti. stip. ff. si scriptum. ꝛ insti. de fideiuss. ff. fi. Oppo. ꝛ videtur q̄ non valeat promissio. vt. ff. de proba. cum de indebito. in fi. So. glo. q̄ hic scripsit in instrumento debiti principalis secus si alibi. tene menti. sed do. Dy. eam reprehendit per. l. si stipulatus. ff. adhiberi. ff. de fideiuss. quia potest recipi ante et post obligationem principalis vt ibi: sed in alio instrumento fideiussoris oportet q̄ fiat mentio obligationis iam facte[b] vel fiẽde. ¶ Oppo. ƭ et videtur q̄ solẽnitas non presumatur: vt. ff. de pub. l. quecũq̄. ff. fi. Sol. ſm glo. q̄ ibi non presumitur: quia ibi loquitur de solennitate intrinseca: hic de extrinseca. vt glo. clare dicit. ꝛ vide eã ꝛ tenemẽti verba huius sol. ƭ et est solẽnitas intrinseca que sine prolatoꝛ verborum natura nõ potest veri ficari. q̄ hic eiusſoꝛ nõ potest intelligi nisi cũ stipulatione. vt. l. stipulationuꝫ alie. ff. satisfacceptio. ff. eo. Sed in contrario non presumitur solẽnitas. f. tutoris autoritas: quia sine ea potest esse emptio ꝛ venditio ꝛ ideo est solẽnitas extrinseca quã verbo rum prolatio non comprehendit. ¶ Oppo. insti. de inuti. stip. ff. si scriptum. vbi est verbum promisisse[c] quod potest se referre ad nudã promissionem et ad stipulationem. vt. l. sciendum. ff. dictum. ff. de edil. edic. ꝛ sic natura verborum prolatorum de necessitate non comprehendit stipulationem tamen presumitur stipulatio. Sed sol. Dy. q̄ illa est solẽnitas intrinseca que naturã prolatorum verboꝝ cõprehẽdit vel est apta cõprehendere: vt in verbo promisisse. ꝛ ideo presumitur. ¶ Contra hoc opp. d insti. de emp. ꝛ ven. ff. pretium. So. ibi loquitur de solennitate materiali: bic de solẽnitate formali. et materialis forma est diffoꝛmis: q̄ pretium potest esse multipleꝫ: sed solẽnitas formalis presumitur: q̄ est vniformis ꝛ tene menti. ista verba tangũtur e per Ly. C. eo. l. j. ¶ Sed opp. ƭ C. de fi. instru. ꝛ iur. 3 baste. ff. l. j. lib. g. Solu. glo. ibi intelligitur ꝓ presumitur solẽnitas si de ea in instrumento fit mentio. et debet intelligi illa glosſ. q̄ presumitur quando tempore cõfecti instrumenti potuit illa solẽnitas interesſisse vt insti. de fideiuſ. ff. fi. al's non probaret per aut. ff quis in aliquo documento. C. de edẽ. et in tali solẽnitate bene dicit illa glo. exemplũ di- f citur in scriptura viso instrumento debiti habita d fide q̄ tale est iustum pretium[b] rei facta subhastatione ꝛc. certe istud instrumentũ tuum ꝑbat quod constat de debito q̄ illud est iustũ pretium: q̄ hoc tempore venditionis potuit fieri: vnde talis solenitas presumitur: sed non ꝑbat subhastationem: q̄ ille nõ potuerunt fieri illo tempore cũ debuerit ex. diebus stare. vt. o. l. j. de iure hast. ff. ꝛ ita intelligebat[c] Jac. but. illam glosſ. Sed cõtra hoc facit. C. de contraben. ꝛ cõmit. stipul. l. optimam. vbi inter eaſdem personas probat etiã ea que non potuerũt 4 tunc interuenire. Sol. illam ƭ. l. intelligo q̄ verba enuntiatiua probãt inter eaſdem personas si illa verba essent enuntiatiua solennitatis cui partes f possunt renũtiare alias secus.[f] exẽplum. filius minor: vel ecclesia vendit ꝛ si dicitur in instrũmẽto nis ecclesie precedẽtibus tractatibus vel in instrũmento venditionis rei minoris sit mẽtio alicuius solẽnitatis que nõ potuit tũc interuenire. certe nõ ꝑbat q̄ nõ posset illi renũtiare vt. l. doli exceptio. ff. diuersum. j. de noua. ꝛ q̃s no. C. de in integ. restit. l. de tut. al's esset aperta via qua frandarent minores. ar. ff. de transac. l. cũ bi. ff. si cum lis. facit q̄ cõfessio tutoris nõ nocet pupillo. vt. l. certũ. ff. sed an ipsos ff. de confes. ¶ Oppo. ꝛ videtur q̄ solẽnitas intrin 5 seca nõ presumatur: vt. C. de vsu. l. j. Sol. ƭ ibi fuerunt verba plata a testibus: hic ab episcopis ꝛ bi tibus vel a notario eozũ mandato scripta in libro 6 rõnum ibi dicã. ¶ Ut igitur ƭ ibi liqueat an solennitas presumatur distingue. aut queris de solẽnitate extrinseca aut intrinseca. Si de extrinseca: et tunc aut de ea nõ fit mẽtio in instrũ. ꝛ nõ presumit vt. l. quecũq̄. ff. de publica. aut de ea fit mẽtio. et tunc aut possibile est eam solennitatẽ interuenisse tpe cõfecti instrumenti ꝛ statur instrumẽto vt inst. de fideiuſ. ff. fi. ita debet intelligi. l. j. cum sua. gl. C. de fide instru. ꝛ iure bas. ff. Aut non fuit possibile interuenisse tũc instrumentũ confecti tũc aut queris inter eaſdem personas et presumitur vt. l. optimam. C. de cõtraben. ꝛ cõmit. stip. ff. talis est solẽnitas cui partes possint renũtiare al's secus vt dixi. Aut inter al's et tunc non presumitur vt in auc. ff. si quis in aliquo. C. de eden. Aut queris de solẽnitate intrinseca: ꝛ tunc aut queris de solẽnitate materiali ꝛ non presumitur vt insti. de emp. ꝛ ven. ff. pretium. aut de solẽnitate formali et presumitur ꝓ in g strumento vt hic: ꝛ insti. de fideiuſ. ff. fi. ij. rñ. ff. pers gationis iaꝫ facte vel fiende iam et quãtitate certa ex pꝛessa. vt declarat alex. hic ꝛ clarius aret. in. q. an petitur executio istrumenti contra fide iussoꝛes ꝛc.
¶ Verbũ pmisisse. Adde bal. cõsi. cccxviij. j. lib. vbi dicit si reperiatur scriptũ pmitto ꝓ titio dꝫ intelligi de pmissione efficaciꝫ cõ. cccl. xxvij. iij. lib. in fine.
¶ Justũ pretiuꝫ. vide plene Jo. de imo. i. c. pe. ꝺemp. et ven. et ibi dixi.
¶ Respõso. ff. p. Bald. dicit q̃s testis deponit qualiter titius ꝑmisit scio nõ concludit stipulationem secus si dicat q̃s cõtenta in capitulo sunt vera et capitulum pꝛimum dicte de stipulatione. c. si q̃s. de rescriptis. c. cũ causam. de testi.

Universidad del Rosario Archivo Historico

a ¶ Differentie. Adde Paul. de cast. consi. lxxxj.
✣ Andre. Poma. b ¶ Sed puto q ratio differentie. Bar. hic est communis vt refert abilus Aretinus in. ℣. si scriptum instituta. eodem. licet a Roma. impugnetur et varij varia senserunt et etiam ipsa differentia vt inquit hic Nicolaus et puteus maior et domi. Aleg. quam tamen limita vt per Aret.

nisi testis depone 6 ret q talis promi sit tali interroganti et incontinenti quod in stipulatione requiritur l. ij. ℣. patris. ℨ. eo. vt declarat bicare a ti. per glos. in l. si vnus. ℣. pactus ne peteret. glo. in verbo. in opponendo circa medium ℨ. de pact. quā ap- b probat ibi Bald. Ange. Paul. de cast. ☞ do. Alegan. licet et Aret. reprobet eā hic per l. iuris gen. ℣. q fere ℨ. de pact. et tamen non recedas ab ista opinione 7 q etiam requirat q dicit incontinēti quia non obstat ℣. quod fere. quia loquitur in scriptura vt ibi glos. c dicit et Barto. in 8 in sua distinctione hic segtur ipse met aret. sibi contrarius in l. reos. ℣. fin. ℨ. de duobus reis. et p ista opinione q imo requiratur q etiam d dicat incontinenti facit qō voluit Bart. in. l. nam et postea. de iureiuran. in fi. de cuius dicto vide ibi per Aleg. per glos. in d. ℣. pactus ne peteret. meminit et 9 illam etiam sequitur multa in propositum addēdo sed tamen contra istam opinionem q imo si dicatur quod talis promisit tali interrogāti et incontinenti quod etiam non 10 probet quia q̄uis verba ista possint adaptari ad stipulationem tamē concludūt hoc de necessitate cū possint etiam adaptari ad pactum nudum vt in. d. ℣. q fere. anteq̄ ergo ista verba possint conuenire et stipulari et pacto nudo testis dicens vt supra non probat quia non concludit necessario nisi de vltimis vellemus dicere q. l. isto casu presumat stipulationem vnde requiritur in contrarium probari q voluerunt pacisci ☞ non stipulari vt d. ℣. q fere in fine vbi vide Paul. de castr. ☞ vide ad hec Oldra. consi. c. et Feli. in. c. sicut. col. ij. ☞ seq. de re iudi.

✣ Andre. Poma. c ¶ Et istud facit. no. ibi q minor iurans non venire contra contractum per se celebratum q licet non sit dictū in instrumento conuentionis q est certior actus de beneficio restitutionis in integrū sibi competenti. q tamen non requiritur si dictum beneficium imploranit. hanc etiam opinionem vltra concordasi. alleg. per do. Alegan. tenet Bal. in. l. j. in fi. appa. C. de reb. credi. licet videatur loqui aliquantulum in diuersis terminis et Bart. vt hic refert consulendo in consilio suo. ig. et Paul. de cast. in consi. suo. vij. ☞ d. Alegā. in cōsi. suo gj. in. ij. vo. et cōsi. suo. iiij. in. vj. col. in. j. vol. ☞ premittatur in practica vt attestatur vterq; Jmo. hic et dicit Ang. in l. ij. C. de rescin. ven. que consuetum seruari ☞ vide aleg. cōsi. cxxvij. col. ij. ad finem vol. j. et vide cōset. et ipsum in ru. extra ō iureiu. col. gj. in. cxiij. speciali iuramento ☞ Fede. consil. cxcij. et barb. cxv. co. ij. volu. j. et. liij. col. maxime. vij. vol. ij. ☞ nō ab re aleg. consi. cij. vol. v.

d ¶ Consulni. Ad de quod Baldus consilio quarto. primo libro. in fine tenet quod necessaria sit certio ratio non obstante iuramento. et ibi allegat notata bic. et consilio cccxc. secundo libro. idem tenet alega. Dyn⁹ ☞ Joā. andr. et nota. per Cynum de minoribus. lege si iudex. circumuento. idem tenet consilio. cxxxiij. iij. libro. et eodem vol. consil. ig. iij. col. et consi. xl. v. lib.

e ¶ Testes rogati. Adde quod non presumantur rogati tenuit Bald. alle. cōsi. cccxcviij. lib. 20.

f ¶ Quero. Adde q notarius presumit rogatus Bal. consil. xxij. j. libro. vbi dicit Joā. qō male dicunt tenētes contrarium ☞ consi. pgme alle. ☞ Ange. cōsi. ccvj. vt refert Aleg. sed cōsilio. cxxx. ergo inueni qō expresse tenet contrarium vbi alleg. Spec. et Jnno. ☞ dicit falsam opi. contrariam. in fi. sentit quod etiā ad pias causas debet esse rogatus.

g ¶ In relatione nuntij. Adde Pau. de cast. consi. ccxvj. bal. consi. cxlvij. primo libro. Et inquantum Alexan. tangit an constitutio de rela. presumatur processisse commissio iudicis. vide etiam in dicto consi. Bald. sed latius per Roma. consilio. cccxcvij. Adde in. l. si in nomine. quā Aleg. legit quod ergo in nomine patris disponentis vitiat dispositionem vt clare consuluit Roma. consi. clxxix.

tunc

18 tunc idē quod. ℨ. dixi in teste. ¶ Procedo† vlterius[a] reperitur i actis
a tali die lis contest. est nō dicitur plus. Spec. tangit in specie. de li. cōte. ℣. ij. ver. quedam autem sunt. ☞ tenet q non probatur litis cōtestatio. nec aliquid aliud dicit in contrariū videtur per ea q̄ dicta sunt coniūcta. l. rē nō nouā. ℣. patroni. C. de iudi. ☞ si quis vellet spe. excusare posset. q̄ hec est stipulatio vniformis: sed litis cōte. potest fieri p negationē ☞ confessionem ☞ sic non presumeretur: credo q processus valeret: quicquid dicat. Spe. primo per vnā rationē q biverbū promisisse pōt se referre ad pactū nudū ☞ stipulationē. l. intelligit per modum magis solēnem: vt insti. de inut. sti. ℣. si ita scriptū. ☞ sic in lit. contest. prout reperitur confessatum vel negatum presumitur lit. cōtest. sic intercessisse. Preterea quid refert siue per confessionē vel per negationē fuerit facta lit. cōtest. cū lis cōtestata est. ar. l. gallus. ℣. si eius. circa fi. ℣. j. ℨ. de li. ☞ posthu. ☞. l. si dubitet. de acqui. here. vbi videt casus teneo qō processus valet. ¶ Quid si in sniā† continet sententialiter. pmulgata: nec dicitur lecta: nec iudice sedente: satis credo q presumat lecta iudice sedēte: quia natura huius verbi sententialiter nō potest aliter verificari: vt l. si. C. de sen. ex peri. reci. ☞ sic est solēnitas intrinseca.

1 ¶ Stipulatio vt valeat qō tempus inspiciatur.

Item meam. Not. q ad hoc vt sciamus an valeat cōtract⁹ inspicimus tē pus conditionis existentis. ad hoc vadunt omnia cōtraria. ¶ Oppo. ℨ. e. l. si filius. respōdeo ibi quo ad acquisitionē: hic quo ad valorē stipulationis. ¶ Secūdo op. ad hoc. de. l. vsuf. ℨ. de stipu. ser. Sol. ibi erat defectus ex parte stipulantis hic ex parte rei. ¶ Contra hoc opp. de. l. inter stipulantē. ℣. sacrā. ℨ. e. So. ibi erat defect⁹ circa
1 rē tantū: hic mixta cōsideratiōe stipulatoris ☞ rei. Reassume ergo† vt intelligas glo. istam si queris q tps inspiciat aut queris quo ad acqsitionē et inspicimus tps obligationis cōtracte: vt. l. si filiꝰ. ℨ. e. dicvt ibi aut queris quo ad valorē robur ☞ subtātiam stipulationis. ☞ tūc si ex parte stipulatoris est defectus inspicim⁹ tēpus cōtractus. vt. l. vsfuf. ℨ. de stip. ser. aut ex parte rei. q̄ nō est in cōmercio cōi et inspicim⁹ tēpus contractus: vt. ℨ. e. l. inter stipulantē. in. ℣. sacrā. aut est defect⁹ mixta ratione stipulatoris ☞ rei. ☞ tūc subdistingue. aut stipulor sine cōditione ☞ non pōt fieri: vt. ℨ. de sol. l. qui decē. ℣. stichū. ☞. ℨ. e. l. nemo rem suā. 3. aut sub conditione ☞ possum vtī hic. quere ☞ solue vt in glo.

1 ¶ Bos si est tibi. pmissus ad pascha ☞ moriatur ante tps an tibi debeatur cozium et carnes.

2 Bos pmissus si est occisus an teneat debitor cedere actionē creditori.

Jstichus certo die dari pro 1
missus. Circa. l. istam quero† promisi tibi hominē stichū et bouē ad pascha: ante tēpus mortuus est: an tenear ad coziū ☞ ad carnes bouis. dic aut bos erat me⁹ ☞ debeō mihi coziū: carnes: vt l. solū. ℣. meū. ℨ. de rei vē. aut erat mihi debit⁹. ☞ tūc aut ex cā onerosa ☞ idē q̄ mihi debeō vt. l. si seru⁹. ℣. boue. ℨ. de cōdi. fur. ☞ qō dicā. j. pgi. q. Aut ex causa lucrativa: ☞ tūc p eo dareō mihi rei vendi. et idē aut alia actio personalis: ☞ tunc secus: vt. l. mortuo in prin. ℨ. de le. ij. ¶ Quero
2 † q̄d si hō vel bos est interfectus ab alio. an teneat debitor creditori cedere actionē. l. aquilie. ista questio est difficilis ☞ fuit de hoc opi. inter Ja. de ra. ☞ Pet. qō refert Cy. de verbo ad verbū. C. e. l. non moriturū. tū ex hoc nō est declarata questio nec materia. ☞ ideo dic q̄ ex speciem debitā interfecit: debitor: quādoq; fideiussor. ☞ istis duob⁹ casibus dic vt j. e. l. mora. ☞. l. si seruū. in prin. q̄ ex interfecit eū creditor. ☞ post morā. et nō tenetur. l. aquil. vt. ℨ. ad. l. aquil. l. legis. in fi. aut ante moz̄ā. ☞ tunc si erat debitū conditionale vel in diem incertam creditor tenet. l. aquil. et debitor liberatur: vt. d. l. legis. in prin. aut erat debitum pure. ☞ tunc idem credo q teneat creditor si forte facta repetitione anni vel ccc. dierū nō erat debitū. alꝰ nō video quid debitoris interfit. ☞ ita intelligebat Jac. bu. in. l. arbitrio. ℨ. de dolo. aut interfecit eū tertius. et tunc aut eū interfecit in damnū seu odiū creditoris: ☞ tūc debitor liberat. q̄ culpa creditoris videt perijsse. vt. l. si merces. ℣. culpe. ℨ. loca. et cōd. ☞. l. pe. in prin. so. mat. ☞ ideo debitor actionē. l. aquil. nō hz sicut si ipse creditor interfecisset. ☞ habet debitor actionē de dolo. vt. l. arbitrio. ℣. si. ℨ. de dolo. aut eū interfecit in iuriā debitoris: ☞ tūc debitor nō liberat quasi culpa sua perijt: vt. d. l. si merces. ℣. culpe. aut iterfecit eū non in alicuius iniuriā ☞ tunc hz debitor actionē. l. aquil. ☞ liberat: vt hic. Sed an illā actionē teneat cedere tunc est questio. ☞ glo. sunt cōtrarie. ☞ ideo dic aut res est debita ex cā lucrativa. ☞ debitor nō tenetur cedere specie occisa. secus si esset vulnerata. vt. ℣. ad. l. aquil. l. huic scripture. ☞ no. in. l. proinde. e. ti. Si vero ex causa onerosa ☞ teneō mihi cedere ☞ dare q̄cqd apud eū ex re illa est: vt. l. in summa. ℣. si qs seruum. de condi. inde. ☞ ita procedit glo. que est in. d. l. arbitrio. ℣. si.

1 ¶ Res cuius cōmerciū habere nō potest si deducitur in stipulatione vel legato an valeat ☞ quando estimatio debeatur.

Multum interest. Scio stipulatoris nō valet
stipulatio: secus si nō est in commercio promissoris. hoc dicit. et glo. ponit vnum bonum casum non tamen bene congruit litere. ¶ Opp. de. l. filiusfa. ℣. si quis alicui. ℨ. de leg. j. ☞. l. fideicō.
℣. si seruo. ℨ. de leg. iij. vbi dicit q legari pōt res ✣ Andre. Poma
ei q ipsius cōmercium non hz. due sunt opi. vna a ¶ Procedo vlte
b est Jr. q dicit aliud in legatis[b] aliud in stipulatio rius. vide bar. in
nibus. Alij dicūt q sicut distinguitur in legato: l. beres istitutus.
ita in stipulatione. ☞ vide istā glo. q̄ incipit aliud ℨ. de acquir. here.
est in legato ☞. q̄ est verior. Dy. ☞ pet. tenent q se vbi tenet qō hic
cūda sit vera q ita distinguatur hic: vt in legatis Bal. ibi tenet di-
Jaco. de are. intellexit prout Jr. per ar. l. in testa ctum spe. vide ibi
mentis. j. de regu. iur. cū sua glo. q̄ in eis fit inter Joan. de imol. et
pretatio larga cum habeāt instar bonefidei. vt. l. Ludo. ro.
in minorū. C. in qui. cau. in integ. re. nō est necess.
certe mihi plus placet opi. Ja. q̄ alia: cum bec. l.
non reperiat distincta. ¶ Quero qd in legato. et
glo. distinguit ☞ distingue tu vt glo. an ista gl. sit
vera tenēdo opi. Ja. nō esset opportunū q̄rere. a
primū membrū distinctionis nō videt verū per
l. cetera. ℣. si duob⁹. ℨ. de leg. j. ☞. l. si qs inglinos.
eo. ti. sed Dyn. dicit ibi erat res estimabilis. bec
gl. loquit in re inestimabili sed certe sicut ille res
sunt estimabiles deducta illa qualitate: q̄ in iun
cta edibus ☞ ascripta glebe. ita res sacra deducta
illa qualitate pōt estimari. vt. l. sancim⁹. C. de sa
crosan. eccle. vñ dicit Pe. q̄ bec res nō erat in cō
mercio ppter ipsam rē ibi propter rem. ibi propter rei qualitatē. Certe idē in re sacra: q̄ ppter
eius qualitatē nō est in cōmercio. dic ergo tu q
b boc membrū loquit quādo in nullius erat com ¶ Aliud. in lega
mercio. in cōtrario poterat esse in cōmercio eius tis. adde pulchr
q emebat domū vel fundū. Jtē vltimū membrū ro. consi. ccccclj.
pout dicit de iudeo ☞ mancipio christiano: et de
beretico nō videt bonū. q̄ ista leg non habu it re
spectū ad iudeū vel hereticū vel de christiano cū
isti cōdentes iura fiorum erant pagani cū. ll. fue
rint facte p. ccc. annos anteq̄ christus veniret vel
plus. vt. l. mortuo. ℨ. labeo. igitur in istis exēplis
nō pōt intelligi. Qualiter ergo potest poni exem
plū hic. dic q fuit ei interdictū a iudice ne emat:
vt. l. mortis. ℣. pe. j. de pe. vel aliter fuit vetitus ne
emat in tali comitatu qō fieri pōt. vt. l. in quorū.
ℨ. de pi. cum glo. et isto modo potest poni exēplū
hic. vnde si statutum est hic q̄ forensis nō posset
acquirere possessionem immobilez promitti sibi
nō poterit hz ipse poterit alijs promittere vt hic.
Sed quid erit si emat. respōdeo ex neutra parte
valet contractus. vt. l. fue rei. ℨ. de contrahenda
emp. nisi. l. vltra procedat: vt. l. non licet. de cōtra
hen. empt. et bec. l. cum glo. loquitur quando ex
causa lucrativa. An possit legari vel institui: dic
vt. l. si ita quis. ℣. ea lege. j. eo. Breuiter ergo quā
tum est in materia legator babetis gl. hic. ☞ in. l.
apud iu. ℣. si. cū. l. seq. ℨ. de leg. j. ¶ Reassume† vt
addas ad gl. aut nō est ☞merciū rei ppter ipsius
rei naturā: vt q̄ sacra vel religiosa. ☞ tūc estimatio nō debetur vt. l. inter stipulantē. ℣. sacrā. j. eo.
aut nō est cōmercium ppter quandā qualitatē.
vt q̄ est cōiuncta edibus tūc estimatio debeō. vt
l. certa. ℣. si duobus. ℨ. de leg. j. ☞. l. si qs inglinos.
in prin. eo. ti. Si vero rei est cōmercium in cōi. ☞
☞ tūc aut cū magna difficultate. ☞ tūc habeō pro
impossibili vt. l. apud iulianū. ℣. si. ℨ. de leg. j. aut
est cōmerciū in cōi sine difficultate: tūc distingue
vt in gl. aut est defectus ex parte promissoris aut
stipulatoris. ☞ primo casu indistincte debeō estimatio vt ibi in tex. ☞ glo. scō casu ex quocunq;
vitio ipsi stipulatori nō debeō vt in hoc tex. q in
distincte loquit nec p. l. aliā distinguit sm Jaco.
de are. ☞ sic erit aliud in cōtractibus: aliud in vltimis volūtatibus: vt. ℣. patet: ☞ quere de aliquib⁹
que. j. dic am in. l. continuus. ℣. cum quis.

Jstipuler vt id fi. Stipulatio que cōtinet impossibile ō
iure vel natura nō valet. b. d. ¶ Opp. q̄ ista sit superflua p. l. impossilis. ℨ. eo. fol. non est quia hic adiicitur impossibilitas per modū dispositionis ibi p modū conditionis. ¶ Quero quid in alia muliere. aliquis stipulatur aliquā in vxorē an valeat ☞ vt q̄ sic arg. a cōtrario sensu vt hic cōtrariū tenet gl. j. eo. l. titia. et. l. iij. ℨ. de spō. ☞ soluam in. l. titia istas contrarietates.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Si in locādo. Lōtractus g celebrāt cōsensu valēt etiā nō adhibita solēnitate verboꝝ. hoc dicit.

¶ Oppo. de. l. j. ff. si qs ita. ff. e. Solu. ibi agebat ꝙ fieret stipulatio. hic nō: ſm Ja. ō are. idē ſi ageret ꝙ fieret stipulatio vt. l. ſi ita stipulat⁹. ff. chrysogonus. j. eo. niſi expreſſe eſſet dictū quod aliter non valeret dixi in dicto. ff. ſi quis ita.

☞ Exceptio doli quod obijcitur cōtra ſtipulationem in qua fuit dolus adhibitus vel que in ſe habet dolum.

Dolus aduerſarij qualiter probetur. remiſſiue.

Inductus ꝓmittere aliter ꝙ intendebat ſi tradidit qua actione agat.

Stipulatio ſi interuenit in cōtractu emptionis ⁊ vēditionis ⁊ qs ſit deceptus vltra dimidiaz iuſti pretij an habeat remedium huius. l.

Stipulatio interpoſita in cōtractu emptionis ⁊ vēditionis eſt equalis ad emptionē ⁊ venditionē et quando nouat primā actionez illam nouat cū omnibus ſuis qualitatibus.

Remedium huius. l. ⁊. l. ij. C. de reſcin. vēd. quod habeat locū in cōtractu transactionis habito reſpectu ad dubium euentus litis.

Practica probādi leſionē quādo laudū petitur reduci ad arbitrinm boni viri.

Arbitramentum ꝙ ſit quedam tranſactio.

Clauſula appoſita in vēditionez ſi plus valet donat quot tollat remedium huius legis. et ſimiliū ſi venditor ſciebat pretiū rei ⁊ qualiter debet concipi dicta clauſula.

Remedio huius. l. renūtiari pōt ⁊ qualiter ſit cōcipienda renuntiatio.

Si quis cuz aliter. Iſta eſt bona lex. Cōtra ¶ ſtipulationē in qua fuit dolus adhibitus vel que in ſe dolum habet doli exceptio adijcitur. hoc dicit.

¶ Quero exempla prime partis ⁊ quidam ponebāt ꝙ volebam tibi ꝓmittere tu induxiſti me vt tibi alias obligarer ſed reprehēditur per gl. per verbum aliter poſitū in tex. ⁊ ſic preſupponit qō obligari volebā: ſed in modo ſeu qualitate fui deceptus. vnde pone qō cōueni promittere fundum cō ſtituta ſeruitute: ⁊ poſtea ꝓmiſi ſimpliciter dolo aduerſarij qō placet. ¶ Quero exēpla ſcōe ptis ⁊ quidā ponūt in cōtractu ſtricti iuris volebātibi donare rēvalentē. c. ꝓmiſi per errorē rem valentē cc. vel pone in ſtipulatione interpoſita ſuper contractu benefidei qui hz in ſe dolum: qz quis eſt deceptus vltra dimidiam iuſti. ptij vt. l. ij. de reſcin. vē. ita dicit gl. hic. qō no. vt. ſ. dicā vel pone in dolo inciděti: vt gl. dicit. ¶ Quero ⁊ circa primā partē qualiter probet dolus aduerſarij: reſpōdeo vt C. de reſcin. vē. l. dolus. ⁊ de dolo. l. dolū. ¶ Quero ⁊ circa primū exemplū ſecunde partis ille qui promiſit hz exceptionē doli. ſz qd ſi iam tradidit an poſſit cōdicere. Az so in ſumma. C. de reſcin. vēdi. dicit ꝙ non pōt agi. ſed ſolū ex cipi. ego credo qō in contractu ſtricti iuris ſubueniatur actione de dolo. ⁊ probo per. l. ſi id quod aurum. ff. eo. tit. quia ibi ſubuenitur ſtipulatori ſi decipitur. Quare ergo non idem in promiſſore: multomagis. et ſic puto quod ſubueniatur actione de dolo vel in factum vt. l. eleganter. ff. nō ſolū. ff. de dolo. vel poterit condicere poſſeſſionem vt. l. qui excep. ff. ſi pars. ff. de cōdi. indebi. et de. l. j. l. ſi domus. ⁊. ff. fi. ⁊. l. ſequen. et hec tntio: tenēdo opi. Az so. ¶ Quero ⁊ circa ſcōm exemplū pone tu vēdidiſti fundū in contractu emptionis et vēditionis interuenit ſtipulatio vt cōmuniter fit in inſtrumentis vtrū ceſſet remediuz. l. ij. C. de reſcin. vē. ⁊ habeat locū remediū huius legis. ⁊. glo. vī dicere qō habeat locū remediū huius. l. ponēdo hic exemplū ſcōm ⁊ credo ꝙ glo. bene dicat ſed etiā credo ꝙ remedium huius. l. habeat locum. ſ. iudicis officio vel actione ex empto. per. l. ij. C. de reſcin. ven. qz qñ in eodē cōtractu fit emptio. et per ſtipulationem fit ꝓmiſſio. illa ſtipul atio q̄ ē equalis ad emptionē ⁊ venditionē nō nouat. niſi expreſſe fit dictū. vt. l. duo ſocietatē. ff. pſocio. ⁊. l. ſi. C. de noua. Preterea poſito ꝙ nouaret primam nouat cuz omnibus qualitatibus et priuilegijs q̄ habebat primo ex natura cōtractus vel rei in obligationem deducte niſi animo abijciendi priuilegium ſint facte vt. l. aliā. j. de noua. hoc voluit dicere tex. in. l. v. ff. cōuentionales. ff. e. ⁊. l. ſtipulatus. ff. de vſu. et. l. ſi legati ſerui nomine. de leg. j. et de dam. infec. l. dam. la. ij. in princi. ¶ Quero † quid ſi in contractionis[a] quis eſt deceptus vltra dimidiaz iuſti pretij. Dy. dicit ꝙ remedia huius. l. ⁊. l. ij. de reſcin. ven. non habent locum. vt. l. lucius in fi. ad treb. Sed glo. ibi dicit contrarium quia iſta habent locū in cōtractu trāſactionis ſicut in alijs contractibus. ſed eſt differētia in mō eſtimandi. quia in tranſactione eſtimat dubius euentus litis: ad hoc vt videatur an quis ſit deceptus vltra dimidiam iuſti pretij. nā illius dubij euentus venit in eſtimatione. non autem eſtimabitur quantum erat in veritate. vnde reſpectu veritatis poterit eſſe decept⁹ vltra dimidiam iuſti pretij. Et idem dico † quando ſententia arbitratoris petitur reduci ad arbitrium boni viri. nam cum arbitramentum ſit tranſactio quedam vt no. aut. vt. dif. in. ff. j. ⁊ dicā. j. eo. l. ſi quis arbitratu ille qui dicit arbitramentum iniquū debet ꝓbare ⁊ concludere ꝙ inſpecto dubio euentu litis ille inique arbitratus eſt ⁊ ille qui defendit debet ꝓbare ⁊ concludere ꝙ eo reſpectu eque arbitrat⁹ eſt. licet cōmuniter aduocati hoc ignorēt. ¶ Quero † dicit in inſtrumento venditionis vendidit rem ꝓ tanto. et illud qō plus[b] valet dedit ⁊ donauit an per hoc ceſſabunt remedia harum legum. dices tu ꝙ ſic vt. l. ſi qs donationis. ff. de cōtraben. emp. ⁊ hoc videt tenere glo. in. d. l. j. de reſcin. ven. ⁊ Az so in ſumma illius ti. In contrarium facit. l. ab anaſtaſio. C. mā. ſz tu dices ibi in ceſſione eſt ſpeciale. ergo in cōtrarium eſt ius cōmune. dico ꝙ ſic ſi vēditor ſciebat valorē rei. tunc per talia verba ceſſant remedia harū legum ſed ſi hoc ignorabat. tunc per talia verba non habebat animuz donandi niſi modicū vt. l. ſi libertus. ff. de ope. libe. ⁊. l. hec adiectio. de verbo. ſig. ⁊ arg. l. ſi de meis. ff. recepiſſe. ⁊ quod ibi no. ff. de ar. ⁊ ideo ſi quantitas eſt mag. apparet ꝙ in hoc contractu donationis eſt leſio. ⁊ ſic habebit remeduz huius. l. ⁊. l. ij. C. de reſcin. ven. ſm eos qui dicunt hodie cōtractum donationis eſſe bonefidei. dicatur ergo in inſtrumēto ⁊ illud quod plus valet ſiue ſit quantitas modica ſiue immodica dedit ⁊ donauit ⁊c. vel renuntiet beneficio dicte. l. ij. ſimiliū ꝙ tantundez importat. Sed † an remedio huius. l. poſſit renuntiari. ſz exceptione doli. qñ dolus in eſt reipſa videtur ꝙ non: qz hic eſt dolus futurus qui cōmittitur cum petitur. ergo ⁊c. vt. l. ſi vnus. ff. illud. ff. de pac. dic cōtra quia ex eo quod huic beneficio renuntiat de preſenti ceſſabit dolus tē pore petitionis. non tamen puto ꝙ ſufficiat ſimpliciter renūtiare exceptioni doli. niſi exprimatur de hac. l. vel ꝙ tantundem importet. nam iſtud renuntiare eſt donare: vt. j. de noua. l. ſi quis delegauerit ⁊ ſic ad modica refertur niſi exprimatur. vt dixi.

Si certos numos. No. ꝙ qñ quantitas vt ſpecies debeꝫperit periculo ſtipulatoris. ¶ Oppo. ꝙ non liberatur: vt in. l. in cendiū. C. ſi cer. pe. ⁊. l. in ratione. ff. incerte. ff. ad. l. fal. Solu. ibi in genere hic in ſpecie debet quātitas. facit. ff. loca. l. in naue. de le. j. l. titie textores. in fi. quātum ad. l. in naue. dic ꝙ quandoqꝫ debet prozie quātitas in genere. ⁊ non perit. ar. l. incēdium. ⁊. l. in ratione. ff. incerte. qñqꝫ debetur in genere non ꝓprie ſed reſpectu certe ſpeciei. ⁊ tūc perit periculo ſtipulatoris. vt. l. in naue. ff. loca. et. d. l. titie textores. i fi. de leg. j. aut debetur certa ſpecies. ⁊ idē qz periculo ſtipulatoris perit. vt hic et. l. ſi certos. de leg j.

1 ☞ Stipulatio habere licere ex cuius facto cōmittatur.
2 Actio ꝙ detur ex ſententia iudicis delegati.
3 Obligatio ad intereſſe in quibus ſtipulationibus facti ſuccedat.
4 Venditor qui promiſit defendere de iure ⁊ de facto contra omnē perſonam ad que teneatur.

Verbum de facto qualiter accipiatur.

Stipulatio iſta habere licere. Iſta. l. eſt multū difficilis ⁊ hz gl. multū difficiles: ⁊ dicit in tres ptes vſqꝫ ad. ff. hi q. prio loquit ex cui[2] facto committat hec ſtipulatio. ſcdo loquit ex quo facto. tertio cui ⁊ ꝙ cōmittat. ſcda ibi: ſi qs forte. tertia ibi: ſicut aūt. ⁊ durat vſqꝫ ad. ff. hi q. Prima ſubdiuidit in als particulas. prīa loquit i ſtipulatiōe ſimplr interpoſita. Scda loquit qñ de ſe tm̄ ꝓmiſit. Tertia qñ de extraneo ꝓmiſit. Quarta qñ ſimplr ꝓmiſit ⁊ fic hz iūgi cū prīa. ſcda ibi: ſz ſi ſe. tertia ibi ſed ⁊ ſi qs promittat. quarta ibi: ſed quatenus. ⁊ iſta iungat cū prīa pōnedo caſum. Et breuiter hoc intēdit. Stipulatio habere licere ſimpliciter interpoſita oēs cōtinet inſpecto rigore verboꝝ. ſz ex iuris iterpretatione ex facto ꝓmiſſoris ⁊ ſucceſſoris ipſi⁹ tm̄ cōmittit. idē ſi ō ſe tm̄ ꝓmiſit ſz nō ꝓ facto extranei etiā ſi exp̄ſſe fit dictū niſi pena fit apposita. hoc dicit. Ibi ſtipulatio iſta ſimplr interpoſita ibi hic cōtinet ſubaudi inſpecta ſimplici ſignificatiōe vboꝝ. Ibi hz ſi ſe. als deeſt ſi. ⁊ tūc determinat pcedētia. als eſt ſi. ⁊ tūc ponit nouū caſuz qñ de ſe ſpāliter ꝓmiſit. ⁊ ſm̄ hāc diuiſionē lege ⁊ notabilia collige p te. ¶ Oppo. ōr hic in pn̄. qñ ꝓmittit ſimplr tenet de facto oīm hz ff. l. pgi. ver. hz quaten⁹. Reſpon.

Reſpon. principiū loquit ſm̄ ſimplicē ſignificationē verborū. ver. hz quatenus. loquit ſm̄ interpretationē. ¶ Opp. ad ſcōam particulā. j. e. l. quoties qs in pn̄. vbi quis pōt promittere factū alienū. Rñdeo promittere facturū ſe ⁊ curaturum[a] qō per alios nō fiet quominus habere liceat fieri pōt vt in cōtrario ſed promittere factū alienū ſimpliciter nō poteſt fieri. ⁊ vide gl. q̄ incipit preſumit prima facie ⁊c. Iſta ſolu. non videtur vera qz vbi ſimpliciter promiſit quis videt promittere ſe facturū ⁊c. vt. l. quoties quis. j. eo. ⁊ gl. inſti. de inuti. ſtipu. ff. ſi quis aliū. videt hoc tenere. ⁊ Ly. idem in. l. j. in. vij. q. C. de procura. hoc tenet: ſed illud eſt cōtra iſtā. l. hic. ⁊. j. e. l. ff. ſi quis dolū. vbi ſimpliciter ꝓmittendo ad factū alterius nō refertur niſi expreſſe dicat. teneo ergo glo. iſtā qō in ſimplici nō intelligatur me facturū ⁊c. ſed contraria ſunt vera in prētoꝝis ſtipulationibus: vt. l. quoties qs. j. eo. gl. ergo. ſo. ff. ſi quis aliū. nō bene intellegit iſtam. l. ¶ Oppo. j. e. l. inter ſtipulanté. in pn̄c. ibi ponunt plures ſolu. hic dicit qō teneť de his quos pōt prohibere: vt. l. fluminū. ff. ff. ff. de dam. infec. ⁊. l. qui fundū. ff. loca. vel aliter ibi loquit quando preceſſerit cōtractus ex cuius natura quis tenebatur ex traneo euincere. ¶ Oppo. ⁊ eſt gl. ſuper verbo promittere de. l. emptorem. ff. ſi quis aūt. ff. de acti. emp. Sol. ibi tenebatur ex natura contractus p̄cedentis hic nullus preceſſit vel ſi preceſſit fuit ꝛtractus donationis de quo non tenebať de euic. ¶ Sed ꝛtra hoc op. j. pgi. ff. ſi qs forte. vbi dicit diſtractū ⁊c. ⁊ fic preceſſit ℈ctus. Rñdeo debes intelligere diſtractum nō ab eo q promiſit. ſed ab illo vel per contractū donationis vel fuit dictū q̄ de euictione non teneref. ⁊ ita tz glo.

1 in. l. cōtraria. ¶ Rea ſume † ergo iſtam materiā cū queritur quomodo id eſt ex cuius facto ſtipulatio habere licere cōmittatur: dic aut quis promiſit de ſe tantū ⁊ cōmittitur ex facto ſuo ⁊ ſuoꝝm ſucceſſoꝝ: vt hac. l. verſi. ſed ſi ſe. de facto vero extranei nō tenetur niſi quatenus natura precedentis cōtractus inducit: vt. l. emptorem. ff. ſi quis aūt. ff. de actio. emp. Aut quis de extraneo ꝓmiſit ⁊ tunc aut promiſit ſe facturum ⁊ curaturum quod alius ⁊c. ⁊ tunc cōmittitur arg. l. quoties qs. j. e. Aut non promiſit ſe facturū ⁊ curaturū ⁊c. tunc aut precedit cōtractus de cuius natura tenetur de euictione vt de facto ſucceſſoꝝ ⁊ extranei tenentur arg. l. emptorem. ff. ſi quis autem. ff. de actio. emp. Aut non preceſſit ℈ctus. ff. ſi quis aūt. ff. de dā. infect. Dico modo latius nam illa verba de facto poſſunt intelligi pluribꝰ modis. primo ſi moneatur lis in iudicio de iure vel de facto: et euincatur de iure vel nō: vt. l. pater. in pn̄. ff. de do. prele. ſecundo modo pōt intelligi de facto. ſ. vt in iudicio faciat ea q̄ facti ſunt vt aſſiſtere apud tribunal, pdncere teſtes ſoluere expenſas ⁊ ſi. arg. ad hoc. C. vt in lit. dā. tu. l. ij. ⁊ de euic. l. ſi parentes. tertio modo pōt intelligi de iure ⁊ de facto hoc eſt ar mata manu reſiſtere ⁊ recuperare. ſed iſte tertius modus nō debetur ex natura cōtractus vt. d. l. ſi. C. de act. emp. ⁊. l. pmiſceri. ff. de acquir. poſ. ergo intelligeretur ſcōm naturam contractus vt ad hunc tertium caſum non ꝓrigatur vt. l. ſi ſtipulatus. ff. de vſur. ⁊. l. damni infecti. quidam de dāno. infec. ⁊ quia verba ambigua in dubio interpretantur contra ſtipulatorem: vt. ff. de pac. veteribus. ⁊ hoc tenet Jac. de are. ⁊ Oldra. ⁊ idem tz hic Ric. ma. ⁊ addit rōnem q̄ cū natura cōtractus emptionis ⁊ venditionis ſit talis nature quod in eo nō veniat caſus fortuitus per talē promiſſionē generalem non tenebitur cum alij caſus fortuiti nō ſint nominati. vt. l. ſed et ſi quis. ff. queſitum. ff. ſi quis cau. ⁊. ff. loc. l. opus ꝙ aduerſione. operaꝛ ergo talis ꝓmiſſio vt teneať ad duo. prīo q̄ nō tenetur venditor ſi emptor expellatur de facto ſm̄ predictos. ſed mihi videtur in hoc primo caſu diſtinguendum. aut emptor expellitur ab aliquo ſuo inimico. ⁊ ſic propter odium ipſius emptoris et venditor nullo modo tenetur q̄ emptoris culpa hoc accidere. l. interpretatur. vt. l. ſi merces. ff. culpe ff. loca. ⁊. l. penul. in pn̄. ff. ſolu. matri. aut fit ab inimicis venditoris ⁊ tūc propter ſui odiū tenetur etiā ſi nō eſſet dictum de iure ⁊ de facto: quia ipſius venditoris culpa hoc accidit vt d. l. de qua tenetur ex natura contractus aut neutrius culpa hoc accidit ſed quidam hoc facit ad ſuum lucrum nō propter odium poſſeſſoris ⁊ tunc ſto cū predictis in alijs duobus casibus ſto cum eis.

1 ☞ Argumentum de ſtipulatione ad tranſactionem non procedit.
2 Stipulatio habere licere ꝓ quo facto cōmittatur.
3 Stipulatio habere licere quādo committatur.

Si quis forte non. Hec ſtipulatio cōtinet non fieri quominus habere liceat occaſionem dominij vel alterius iuris habiti vel habendi. h. d. cū. ff. ſeq. et hic dicitur ex quo facto ſtipulatio cōmittatur. Item quando hec ſtipulatio committatur. ¶ Oppoñ. ⁊ incipio a glo. magna precedentis. ff. que debet hic recitari. ¶ Oppon. ſi ita ſtipulatio committatur ſolum ꝓpter controuerſiam de iure ergo nunq̄ committitur quia ſi tu promiſiſti de euictione tunc poſſum exceptione te repellere q̄ quem de euictione ⁊c. vt. ff. de euic. l. vendicatem. Iſtud contrarium. l. ſoluitur. in glo. ſi. in princi. ⁊ in fi. Et prima ſolu. eſt ꝙ de iure agit hz exceptione repellatur vel dic ꝙ licet contineat ius ſtipulatio tamen cōmittitur ſi de facto mouet. ⁊ iſta tangit in fi. glo. ⁊ hanc tz ℘e. dicit ipſe diaboli cū eſſet dicere ꝙ ſi agēdo de facto nō cōmitteretur: qd enim ſi rem alienā vendo nō obligaboꝛ. nō ob. lfa hic in. ff. queſitū que dicit ꝙ cōmittit ſi res efficiť ꝓmiſſoris nō alias q̄ illud ideo dicit qz nō eſt verū ſimile q̄ ille ageret ſi nō haberet dominium fateoꝛ tñ q̄ committit agēdo de facto ſm̄ Dy. Jac. de are. ⁊ oēs cōiter tenēt hoc. Sed ⁊ eſt caſus. j. in. ff. hic qui. vbi dr q̄ hec ſtipulatio continet ius ex vtraq; parte. nec ob. ſi dicis quid ſi vendo rem alienam quia fateoꝛ q̄ hec ſtipulatio non committeť ſed habebit locuz actio ex empto. ¶ Secūdo op. q̄ cōmittat ſi agit ſicut in tranſactione vt. C. de tranſac. l. vbi pactū. Rñdeo. ſ. dicit q̄ ar. a tranſactione ad iſtā ſtipulationē non eſt bonum cū tranſactio poteſt fieri ſuper re aliena vt. l. vlti. C. de vſuca. ꝓ emp. ⁊. l. ſi ꝓ fundo. C. de tranſact. hic vero nō ſup re aliena vt hic. Itē ſit tranſactio ꝓ lite preſenti vel futura. hic vero etiā ſi non ſup lite interponit. Item tranſactio nullo dato vel retento nō vz. C. de tranſac. l. tranſac. hic ſecus et hoc eſt q̄ dicit glo. ex liberalitate mera imponi. Item tranſactio interponitur ſup lite pēdente vt. l. cum aquiliana. ff. de tranſac. ⁊. l. ſi de certa. C. de tranſac. vbi non venit ius futurū ſed in iſta ſic preſens ⁊ futurum. Item eſt quinta differentia in tranſactione enim cōmittit penalis ſtipulatio ſi de facto venit. vt. l. vbi. ⁊. l. ſi quis maior. C. de tranſac. ſed iſta nō niſi de iure ⁊ iſte due differentie vltime nō ſunt in glo. ¶ Oppo. qz iſta ſtipulatio commitťi ꝓ facto alieno qñ eſt. ꝓmiſſum vt hic in. ff. queſitū. ergo nō eſt neceſſe controuerſiam mouere de iure. Sol. dic ꝙ ibi ille alius cōtrouerſiam mouebat de iure alias non committeretur in re aliena ſicut nec ſeruo ſtipulante dicit glo. ¶ Sed contra hoc op. qz cōmittitur in ſeruo ſtipulante vt. ff. ea. l. ꝙ. hi qui. So. nō cōmittitur de rigore ſed de eqtate cōmittiť ⁊ vide gl. ibi. ⁊ ideo nec in re aliena ⁊c.

a ¶ Transf. Adde inquātū alegz. trā fit cum opi. qō remediū. l. ij. nō habeat locū in ℈cu trāſac. autoritate gl. Jo. an. Imol. ⁊ Pe. de anc. in. c. cū cām. de emp. ⁊ ven. ſpec. in eo. ti. ff. nūc videdū reſtat. v. qd de trāſ. Sui. ō cu. in. l. ex cā. C. de vſuc. prō emp. bal. i. l. o. do C. de exce. rei ind. et in. l. ij. ff. ff. de tranſ. et ibi dicit hic ſentire gl. in v. debere. et bal. in. l. ſi. in pn̄. ff. j. C. cōia ō le. per tex. in. l. in ſumma. in pn̄. in. ver. nulla res. ff. ō cō di. inde. et tex. in l. a diuo pio. ff. ſi pig. ibi velut ⁊c. cū ibi no. ff. de re iu. bal. i. l. ij. C. de reſcin. vē. etiā ad de ꝙ hanc opi. tz eius ꝛſi. ccxxxvj. in bal. cōſi. ccx. ij. li.

b ¶ Et illud quod pl⁹ eſt donat. adō iquātū alegz. alle. Ang. ꝛſi. ccxxvj. in cip. tutoꝛ vxoꝛi. alle. cxlij. inci. i dei noie ſup primo inquirēdū ⁊ poſt vide bald. conſi. cccxxiiij. lib. iij. et conſi. iij. ⁊ cōſi. xl. li. v. Et in quantū tāgit idem Alegz. qualiter ex prece dēti cōtractu probetur ſimulatio.

2 Adde Bal. cōſil. xviij. j. vo. ab. ꝛſ. lxij. lib. ij. p bald. cōſi. cxviij. ij. lib. per Pau. de caſ. cōſil. ccciij. latius ꝛſ. cxix. per rom. vide que poſui in l. cunctos pplos poſt alegz. cui etiā dum loquit deve ditoꝛ equi moꝛboſi. vide que ipe voluit eius cōſi. cxlvj. lib. ij.

3 Adde Bal. cōſil. xviij. j. vo. ab. ꝛſ. lxij. lib. ij. p bald. cōſi. cxviij. ij. lib. per Pau. de caſ. cōſil. ccciij. latius ꝛſ. cxix. per rom. vide que poſui in l. cunctos pplos poſt alegz. cui etiā dum loquit deve ditoꝛ equi moꝛboſi. vide que ipe voluit eius cōſi. cxlvj. lib. ij.

4 ¶ Et inquantū tāgit idem Alegz. qualiter ex prece dēti cōtractu probetur ſimulatio. 3 Adde Bal. cōſil. xviij. j. vo. ab. ꝛſ. lxij. lib. ij. p bald. cōſi. cxviij. ij. lib. per Pau. de caſ. cōſil. ccciij. latius ꝛſ. cxix. per rom. vide que poſui in l. cunctos pplos poſt alegz. cui etiā dum loquit deve ditoꝛ equi moꝛboſi. vide que ipe voluit eius cōſi. cxlvj. lib. ij.

a ¶ Facturū ⁊ curaturū. adde bal. cōſi. xcvi. j. li. vbi ponit ad quid teneať ⁊ quomodo obligeť q ꝓmiſit alicui ſe facturū ⁊ curaturū. qō non veniref ℈ ſniam ⁊ ſi veniref contra qō relevabit eum indēnem et qūo obligef qs ex promiſſione facti alieni. vide Ro. conſil. dg. ⁊ p Bal. ꝛſil. cccxc. j. lib. vbi al leg. Bar. i. l. quoties quis.

b ¶ De iure et de facto. Adde ſm̄ Alex. inq̄t bar. obliditq̄ ille q ſe obligat defendere emptoꝛē nō teneť defendere cuz armis q̄ hanc eā dē ſniam tenent cōiter ℳdoder. Ly. et Sali. i. l. ſi. de acti. emp. bal. i. l. nō ſolū. ff. ſtat⁹. de pcu. ⁊ in. l. j. in lec. antiqua. ff. de euic. Jo. de imol. in. c. ſi. ⁊ ibi Pet. de anch. de emp. ⁊ vē. Ja. bu. cōſi. icip. Jn gpi noie amē q̄ſtio ꝓponitur. ⁊ qualiter intelligaṅ illa verba de iure ⁊ de facto vid bal. conſi. clxxvj. inter conſi. Ang. hz Alegz. alleg. p cōſi. Ange. nō eſt verū ⁊ an q ꝓmiſit licere habere ſub pena teneať ſiue de facto res euincať vide Albb. ꝛſi. glij. ij. lib. ⁊ q̄ mittēs de iure ⁊ de facto defendere nō teneať niſi de iure ſi ſit princeps tz ℘e. de anch. ꝛſi. lxxxvj. ⁊ clericus ſuā eccleſiā de iure ⁊ ō facto defendere teneť vt idez voluit ꝛſi. clvij.

1 ☞ Stipulatio habere licere ex cuius facto cōmittatur.
2 Actio ꝙ detur ex ſententia iudicis delegati.
3 Obligatio ad intereſſe in quibus ſtipulationibus facti ſuccedat.
4 Venditor qui promiſit defendere de iure ⁊ de facto contra omnē perſonam ad que teneatur.

Verbum de facto qualiter accipiatur.

1 ☞ Stipulatio habere licere ex cuius facto cōmittatur.
2 Actio ꝙ detur ex ſententia iudicis delegati.
3 Obligatio ad intereſſe in quibus ſtipulationibus facti ſuccedat.
4 Venditor qui promiſit defendere de iure ⁊ de facto contra omnē perſonam ad que teneatur.

Verbum de facto qualiter accipiatur.

1 ☞ Argumentum de ſtipulatione ad tranſactionem non procedit.
2 Stipulatio habere licere ꝓ quo facto cōmittatur.
3 Stipulatio habere licere quādo committatur.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Ibi sed ⁊ si seruus sub cõditione hoc est verũ de iure stricto sed de equitate secus vt tibi. ¶Op. dicit q̃ hic q̃ p re aliena que pseuerat aliena nõ põt cõmitti. cõtra agam cõtra te rei ven. etiã pro re aliena fertur ſnia cõtra te ⁊ sic in eã poteris agere cõtra me q̃ nõ potero dicere q̃ male sit iudicatũ vt. l. si seruus pluriũ. ſ. fi. de le. j. ⁊ sic pro re aliena cõmitteretur. Bzeniter fateor 2tra ⁊ p re aliena põt cõmitti verũ est secuta ſnia dicit gl. ⁊ bñ. ¶Opp. ad id q̃ dixi pdnum q̃ qs sua culpa sentit sentire nõ videt. vt in re. iur. dãnum q̃ quis. sed stipulator fuit in culpa. q̃ potuit obijcere exceptionẽ contra agentem. Soln. dicit gl. q̃ culpam obijcere nõ põt ex qua lucrum sentiat arg. l. cũ in fundo. ſ. q̃ si mulier. ſ. de iur. do. et not. in l. vẽdicationẽ. ſ. de euic. ¶Sed op. nõne potero dicere q̃ per iniuriam est indicatum vt. ſ. de euic. l. si per impudentiam. glo. dicit q̃ nõ vt in. l. seruus plurium. ſ. j. de leg. j. ⁊ bene. ¶Op. ſ. de euic. l. q̃ ad seruitutẽ. Sol. ibi in stipulatione ouple hic in stipulatione habere licere. ¶Oppo. j. e. l. inter stipulantẽ. in prin. So. ibi precessit cõtractus de cuius natura debetur euictio etiã de facto alieno. ¶Item opp. de l. emptorem. ſ. cum aũt. de act. emp. Solu. ibi precessit alius cõtractus. Sed ad illud op. de. ſ. si quis forte. q̃ dicit distractum solu. dic distractũ ab alio vel ab eo. ſ. donãdo vel dic q̃ fuit dictum nõ teneri de euictione. ¶Reassume ergo ⁊ vt tibi liqueat. p quo facto hec stipulatio cõmittatur dic aut venit cõtra. pmissor vel eius heres aut extraneus. primo casu aut rõne alicuius sui iuris ⁊ cõmittitur stipulatio vt ver. si quis forte. aut venit de facto si quidẽ ſnia est lata. p eo 1z inius ste hec stipulatio cõmittitur. l. si seruus pluriũ. ſ. j. ſ. de le. j. si vero sententia nõ est lata nõ cõmittitur vt in. ſ. quesitum. nisi ad expen. l. si fine. ſ. marcellum. ⁊. ſ. cuz aũt. j. rem ra. ba. Aut venit extraneus. ⁊ tunc si de facto nõ cõmittit vt hic et ſ. hi qui. j. e. Aut de iure. ⁊ tũc aut precessit cõtract⁹ ex cuius natura debetur euictio ⁊ cõmittitur vt. l. inter stipulantẽ. in prin. j. e. ⁊. l. emptorẽ. ſ. qui aũt. ſ. de ac. emp. aut nõ precessit cõtractus alius. ⁊ tũc nõ tenef de facto alterius nisi pena fit apposita. vt hic. ⁊. ſ. pxi. ſ. ¶Procedo † vlterius ad scdam materiam vidistis ex quo facto cõmittatur: modo est videre qñ. ⁊ dicit teꝝ. q̃ statim mota controuersia. ¶Sed oppo. de l. habere licere. ſ. de euic. solu. dicũt quidã q̃ aliud ibi ⁊ aliud hic. vbi aliter: vt ibi. ⁊ ista est vera so. aut ille qui. pmisit agit ⁊ tũc statim cõmittitur: vt hic. aut alius ⁊ tunc euiction e fecuta vt ibi. Ja. de are. dicit aut loquimur in 2tractu emptionis ⁊ vendi. ⁊ si est apposita stipulatio habere licere ⁊ tũ illi l. habere licere. Aut loquimur in alio cõtractu ⁊ tunc cõstat q̃ eam mouet de iure ⁊ statim cõmittitur: vt hic. ⁊. ſ. si quis forte. ⁊ l. procurator. ad exhi. ſ. j. rem ra. ba. aut cõstat q̃ de iure nõ mouet ⁊ non cõmittitur: vt hic ⁊. j. rem. ra. ba. l. pcurator. ⁊. l. fi. aut est dubiũ ⁊ expectaꝝ ſnia vt not. hic. ⁊ probatur. ſ. de iureiur. Liusurandum quod ex conuentione in fi. interim committet ad expensas. facit ad id quod dicam. j. e. l. venditores. ¶Item oppo. q̃ si euincitur pro iure futuro non committit stipulatio: vt. l. lucius. ſ. de euic. ⁊. l. j. ſ. de peri. ⁊ cõmo. rei vendi. so. ibi loquitur quando ius possessoris minuitur facto suo vel casu fortuito hic nõ tenef promissor. hic quãdo ius possessoris nõ minueretur propter ius superueniẽs promissori q̃ ante erat apud aliũ ⁊ sic no. casum q̃ dicam in. ſ. duo fratres.

☞ Stipulatio ista habere licere q̃ committaꝝ cõtra singularem successorem.

Sicut aũt ex parte. Hec stipulatio cõmittit cõtra promissorem ⁊ eius successores ⁊ stipulatori ⁊ eius successoribꝫ. b. d. ¶Quero vtrũ cõmittatur in rem cõtra successorem ⁊ determino per. l. fluminũ. ſ. adijcitur. ſ. de dam. infec. quod cõmittatur stipulatio ⁊ eius successoribus vniuersalibus ſz singulari nõ sed sibi cedetur vt. l. damni. ſ. emptor. ſ. de dã. infec. idem est in pmissore q̃ successor singularis nõ tenetur sed ex eius facto tenetur actor: vt. l. fluminũ. ſ. adijcitur. xq̃ ibi no. ⁊. l. iji. ſ. opus. ſ. de ali. iu. mu. cau. fa. ¶Quero an est idẽ si nõ interfit principalis stipulatoris cum de euic. nõ tenetur q̃ forte donauit. habes gl. in. l. si pro re pupilli. in fin. glo. ſ. de euic.

☞ Talia sunt ꝑdicata qualia demonstrãt subiecta.

Stipulatio q̃ ꝑprie intelligi nõ põt trabitur ad impropriũ.

Verbum licere seu licitũ esse põt duobus modis intelligi.

Hi qui sunt. Hec stipulatio ius cõtinet si possit alias refertur ad factuz. h. d.

¶Not. † qõ talia sunt predicata qualia demonstrãt subiecta dicit Pet. ⁊ seruus est subiectũ super quo stipulatio babere licere interponitur. ⁊ no. † q̃ stipulatio q̃ proprie nõ põt intelligi trahitur ad impropriũ. ¶Op. de. l. si a patre. ſ. si a filio. ſ. de pet. here. rñdeo qõ filius promittens de iure nõ põt euincere. sed quando filio promittit: tunc debet intelligi de iure: vt. l. si a patre. ſ. de peti. hered. sed in persona filij bodie de iure 0z intelligi cũ põt acquirere vt. C. de bo. que libe. l. cumop3. ¶† Ultimo no. ex boc. ſ. p intellectu totiꝰ. l. qõ licere seu licitum esse potest intelligi duobus modis. primo 1z de iure non tñ de facto. scõ 0l 1z seu licitũ est de iure ⁊ de facto aut ergo verbũ licere refertur ad verbũ iuris vel ad verbũ cõe quod se habeat ad ins ⁊ factuz: vt est verbũ habere: vt. j. ſ. habere. ⁊ tũc intelligitur licere de iure ⁊ 1z aliquod sit impedimentum facti non dicitur desinere licere habere: vt. ſ. ſi quis forte. ⁊. ſ. quesitum. ⁊ hoc fallit si propter conditionẽ p sone aliud statuatur: vt hic. si vero refertur ad verbum significatiuum facti. vt ire agere licere: vt insti. eo. ſ. sed cũ factuz. ⁊ tunc intelligitur licere de facto vt hic in versi. cũ vero. ⁊. j. proxi. ver. plane. significatio ergo istius verbi licere facit ista difficultatez in hac. l. ex his habetur intellectus istius stipulationis ⁊ sequentium.

☞ Verbum possidere intelligik ciuiliter.

Tenere de facto.

Habere est cõe ad possidere ⁊ tenere.

Testis deponẽs super articulo q̃ titius tenuit ⁊ possedit ⁊ interrogatus quomodo scit: respõdit q̃ tenuit ⁊ possedit tãto tẽpore probat.

Si vnus testis probat q̃ titius possidet alius qõ seius possidet intelligik q̃ quelibet vidit de facto possidere.

Reformatio que hz verbũ quod põt se habere ad intellectũ iuris cõis ⁊ ad cõem vsum loquẽdi q̃ intelligatur ſm cõem vsum loquendi.

Hec quoq; stipulatio. Verbũ possidere intelligitur ciuiliter nisi cõditio persone faciat intelligi de naturali detentatione. h. d. ¶† Not. quod possidere intelligik ciuiliter tenere intelligik de facto. ⁊ habere est cõe ad possidere ⁊ tenere vt videbitis statim. Et illud est qõ ponitur in libellis sez quã habet tz ⁊ possidet. ¶† Et glo. inducit in arg. ad questionẽ. Rusticus interrogatus sup articulo dicit qõ tenuit ⁊ possedit ⁊c. respõdit quomodo scit q̃ tenuit ⁊ possedit tanto tempore ⁊c. et quia rustici nesciunt quid sit possessio intelligitur de possessione que est facti ⁊ vide istam glo. ⁊ adde in fi. glo. arg. ſ. de cõdi. ⁊ demon. l. quibus diebus. ſ. ofis. l. nec seruus. ſ. de pecu. ❡ ⁊ Pet. impugnãt glo. quia si boc esset verum nullus in perpetuũ vinceret interdicto vti possidetis in quo nõ sufficit detentatio vt. l. si duo. ſ. creditores vti possidetis. sed ſm istam gl. nõ probaretur ciuilis possessio non obstat iste. ſ. q̃ ideo hoc euenit hic ne stipulatio irretur. sed certe rusticus deponit de naturali detentatione q̃ est facti[a] ⁊ ista gl. bene dicit nam cum testis habeat deponere solum de eo quod sensu percipitur: vt. l. testium. C. de testi ſ. de testamẽ. l. heredes palam. si vellet deponere de possessione iuris nõ valeret eius dictum quia illa non percipik sensu sed ex alijs factis colligik iudicio intellectus. Ad rationem Pet. q̃ nunq̃ probabik possessio iuris nõ est verum q̃ per istã probationẽ resultat cõclusio iuris. verbi gratia depono q̃ mutuasti centũ: ⁊ sic testis deponit q̃ mutuasti ex qua probatione resultat obligatio ⁊ sic in casu nostro pbata bac detentione facti presumitur possessio iuris vt. l. quedã. ſ. de rei vendi. ⁊. l. j. C. de acqui. pos. ⁊. ſ. de acqui. pos. l. j. in princi. j. de sol. l. titia. Itẽ ista glo. † est bona propter aliud. plures testes sunt ⁊ vnus probat quod titius possidet ⁊ alius q̃ seius possidet quomodo potest esse. dic q̃ quemlibet vidit de facto detinere. Item est bona † propter aliud quia camerarij faciũt reformationem. ⁊ apponitur verbum quod potest se aliquãdo habere ad intellectum iuris communis ⁊ aliquando ſm cõmunem vsum loquendi. qualiter intelligitur istud verbũ credo ſm cõmunem vsum loquendi. quia ſm verba proferẽtis debet intelligi vt in hac glo.

☞ Usufructus q̃ sit alius in persona heredis et alius in persona stipulatoris. ⁊ nu. 3.

Inpersonalitas quando vitiet stipulationem.

Stipulatio ista licere vti frui quod continet factum.

Stipulatio mere personalis q̃ alia fit in persona defuncti alia in persona heredis.

Stipulatio ire agere licere q̃ sit mere personalis ⁊ nõ transit ad heredem nisi expresse dicatur.

Si promittis titio ⁊ heredibus suis q̃ ista adiectio ⁊ heredibus suis in re transmissibili ad heredes nihil operatur.

Si quis ita. Stipulatio interposita sup iure mere ꝑsonali ad heredẽ nõ trãsmittitur.

a ¶Que est facti. Adõ Inno. in. c. cũ olim. de priui. el. ij. vbi alle. tex. xix. q. ij. c. j. ⁊ not. in. c. cũ ad sedẽ. ó resti. spol. probabit viij. q. j. põtifices. Paul. õ leaza. in d. c. literis. benefacit. l. ob mariton. ne vxor. p mari. ⁊ qualiter testis p. bet possessionẽ cõ si. cccv. iiij. li. dicit etiã Bal. cõsil. cccxiiij. e. li. qõ testis habens scientiã iuris probat ea q̃ sunt iuris et ad Bar. hic adde Feli. in pe. decre. col. ij. ver. ex qb⁹.

1 2 3

1 2 3 4 5

1 2

1 2

1 2 3 4 5

1

1 natttitur nisi exprimatur. h. d. ⁊ no. bene † q̃ alius est vsusfructus in persona heredis. ⁊ alius in persona stipulatoris. ¶Oppo. de aut. si quando. C. de cõsti. pec. vbi videtur q̃ impersonalitas vitiat stipulationem.

2 Respon. Tq̃ quedam est impersonalitas exparte promissoris que vitiat stipulationem sed ex parte stipulatoris nõ vitiat quia semper stipulator vult sibi acquiri. ¶Oppo. de. l. fi. circa fi. ſm vnam lec. ſ. fi cert. peta. Respon. quedam est impersonalitas in verbo obligatiuo. verbi gratia satisfiet tibi. ⁊ tũc impersonalitas vitiat stipulationem. sed impersonalitas est in verbo executiuo vt promitto q̃ tibi satisfiet. ⁊ tunc nõ vitiat stipulationẽ vt. l. illa. j. e. ⁊. l. fi. ſ. fi cer. pe. ⁊ ista no. bene per doc. in aut. si quando. C. de consti. pecu. Dicit hic 1z diuersi sint fructus ⁊c. ¶Quero qd vult dicere. ⁊ vna glo. dicit q̃ fructus. i. vsusfructus. q̃ in persona defuncti est vsusfructus in persona heredis alius est vsusfructus. et istud plz si ponas defunctũ vsusfructuariũ constitutũ fuisse seu sibi pro missum. p se ⁊ heredibus ⁊ erit effectus. q̃ heres egebit noua constitutione vsusfructus. Si vero poneres defunctũ tantuz fuisse vsusfructuarium nõ habita mentione heredũ. postea fuit stipulatus sibi herediq̃ suo vti frui licere. tũc procedit sequẽs expositio glo. q̃ defunctus percepit vt vsumfructũ. heres vero vt cãm. q̃ est quedã obligatio ad fructꝰ q̃ aliud est habere vsumfructũ aliud habere obligationẽ ad fructus. ⁊ vide istã glo. q̃ incipit. i. vsusfructus ⁊c. est ergo bona ista solu. ⁊ primo q̃ in persona heredis est vsusfructus nouus. vt. l. antiquitas. C. de vsufructu. nam alius est vsusfructus in persona defuncti ⁊ cum sua persona finit. ⁊ alius vsusfructus est in persona heredis. ⁊ in persona sua finitur ⁊ simile in. l. repetita. ſ. qui. mo. vsusfru. amit. ¶† Quero an ista stipulatio vti frui licere cõtineat usu vel factũ ⁊ sic an cõmittatur propter impedimentum iuris vel facti dico q̃ factũ cõtinet sicut ire agere licere vt hic et supra. ſ. hi qui. probatur. ſ. eodem. l. ex cõducto. in prin. ⁊. l. fundus. non obst. ſ. si vsusfru. pe. l. vti frui. in prin. quia ibi ponitur verbum ius vnde si stipulatio esset cõcepta promittis mihi ius esse vti frui tunc cõmitteretur tantum propter controuersiã iuris. sic not. q̃ in stipulatione mere ꝑsonali alia est obligatio ꝑsonalis in ꝑsona heredis ⁊ alia in ꝑsona defuncti vt si ꝑmitto te non offendere necꝫ heredes tuos vt dixi in ſ. cato. ¶† Quero vtrum sit differentia inter duas stipulationes de quibus fit mentio hic dic quod sic vt in glo. sed istud est verũ si ponas iter actum constitutum. ⁊ sic ista stipulatio ire agere licere interpretaret secundum naturam ipsius vt. j. eo. l. inter stipulantem. in princ. sed si ponamus banc stipulationem simpliciter interpositam. tunc cõtinet merum factum persone nec transit ad heredem nisi de eo fiat mentio sicut nec ad dominum vt insti. de inuti. stipu. ſ. sed cum factũ. ⁊. ſ. ſ. hi qui. versi. cum vero. ⁊ in persona heredis alia stipulatio esset vt. ſ. l. ij. ſ. fi. si fuit expresse habita mentio heredis. ⁊ hoc probatur. ſ. de leg. j. l. apud iulia. ſ. fi quis alicui sacrã. ❡ Pet. impugnãt glo. quia si hoc esset verum nullus in perpetuũ vinceret interdicto vti possidetis in quo nõ sufficit detentatio vt. l. si duo. ſ. creditores vti possidetis. sed ſm istam gl. nõ probaretur ciuilis possessio non obstat iste. ſ. q̃ ideo hoc euenit hic ne stipulatio irretur. sed certe rusticus deponit de naturali detentatione q̃ est facti[a] ⁊ ista gl. bene dicit nam cum testis habeat deponere solum de eo quod sensu percipitur: vt. l. testium. C. de testi ſ. de testamẽ. l. heredes palam. si vellet deponere de possessione iuris nõ valeret eius dictum quia illa non percipik sensu sed ex alijs factis colligik iudicio intellectus. Ad rationem Pet. q̃ nunq̃ probabik possessio iuris nõ est verum q̃ per istã probationẽ resultat cõclusio iuris. verbi gratia depono q̃ mutuasti centũ: ⁊ sic testis deponit q̃ mutuasti ex qua probatione resultat obligatio ⁊ sic in casu nostro pbata bac detentione facti presumitur possessio iuris vt. l. quedã. ſ. de rei vendi. ⁊. l. j. C. de acqui. pos. ⁊. ſ. de acqui. pos. l. j. in princi. j. de sol. l. titia. Itẽ ista glo. † est bona propter aliud. plures testes sunt ⁊ vnus probat quod titius possidet ⁊ alius q̃ seius possidet quomodo potest esse. dic q̃ quemlibet vidit de facto detinere. Item est bona † propter aliud quia camerarij faciũt reformationem. ⁊ apponitur verbum quod potest se aliquãdo habere ad intellectum iuris communis ⁊ aliquando ſm cõmunem vsum loquendi. qualiter intelligitur istud verbũ credo ſm cõmunem vsum loquendi. quia ſm verba proferẽtis debet intelligi vt in hac glo.

3 ☞ An stipulatio penalis simpliciter interposita cõprehendat factuz alienum.

Si quis dolum malum. Stipulatio doli simplr interposita etiã dolũ heredis cõprehendit nõ extranei nisi pena fuerit apposita

1 hoc dicit. ¶† Quero an penalis stipulatio super dolo malo interposita simpliciter comprehendat factum alienum. ⁊ bic videtur casus q̃ sic vt. j. eo. l. inter stipulantem. in printipio. Contrariũ credo. quia text. ſ. ea. l. in princi. ⁊ ver. quare sic dicit q̃ 1z de rigore verborum extranei cõ prehendatur tamen de equitate non. modo ad propositum stipulatio penalis debet limitari ſm naturam contractus super quo est interposita. vt. l. si is qui ducenta. ſ. cũ stipulamur. ſ. de re. iu. ⁊. l. si eum. ſ. qui iniuriarum. ſ. si quis cau. ⁊ sic credo q̃ debeat expresse dici de facto alieno vt. ſ. bac. l. in prin. ver. aut si quis. nec obstat iste. ſ. q̃ adde q̃ debet adijci post factam mentionem de extraneo nec obst. l. inter stipulantez vt ibi dicetur.

Sue persone. Opp. de her. vẽ. l. j. So. hoc intelligde bere. defuncti. ¶Op. C. de pact. l. filius. So. vt gl. ¶Quero an pater possit cõueniri ex persona filij arrogati. ⁊ dic vt gl. q̃ re mittit ⁊ bene.

a **Inter certam.** [a] Debitũ in diẽ in certũ põt solui ante diẽ secus si in die certa. h. d. ¶Opp. ad pmũ dictũ de. l. si pupillus. ſ. q̃ sub cõditione. j. de nouac. So. gl. q̃ ibi pure hic in diẽ. dic vt ibi. ¶Opp. de l. in fidei cõmiſſi. ſ. cũ pollidius. ſ. de vſu. ⁊. l. si ita relicta. ſ. pegasus. ſ. de leg. ij. So. ibi in fauorẽ creditoris hic i fauorẽ debitoris. ¶Op. ſ. de. l. cũ q. de annu. leg. So. ibi in. j. rñ. fuit dies adiecta in fauorẽ creditoris. in. ij. rñ. fuit posita in fauorẽ debitoris. ⁊ sic cõcordat cũ pmo. ¶Sed op ꝑ. eo. tit. l. hibertus. ſ. largius. Soln. ibi fuit solutus executori cui pure debebat. ¶Op. de. l. 3z ⁊ si ante. ſ. ad tre. sed ibi de die incerta ⁊ sic cõcordat cũ. ij. rñ. ¶Cleno ad scõm ⁊ op. de. l. post mortẽ. C. de fideicõ. gl. non sol. dic q̃ ibi loquik de die incerta qñ. sed certa an. q̃ certũ est q̃ qs 0z mori. illud nihil est dicere q̃ tum ad illã. l. q̃ ibi loquik in vltimis volũtatibus in quibus dies mortis habek pro 2dition e q̃ fideicõmissarius põt ante mori. breuiter ista est veritas hic ante diẽ si solvik nõ fit q̃ dat. pmissum vt fiat liberatio sed fateor q̃ ante possum accipere ⁊ tu dare. sed nõ tãꝑ debitũ ex vigore illi⁹ obligationis 3z ex tua liberalitate. postea tũ existente conditione comertek in solutũ ꝑ. de so. l. si q̃s sub cõditione. ¶Ulterius op. de. l. cũ furti. ſ. de in lit. iur. ⁊ insti. de act. ſ. plus. gl. fatek q̃ plus facit. sed gl. nõ bene dicit q̃ nõ facit q̃ 0z 1z aliud prorsus. ¶Quid ergo voluit ista. l. dicere. ⁊ dicit q̃ vult dicere q̃ in die certa possum ante solvere q̃ possuz offerre ⁊ ꝓsignare vt ad te periculũ trãseat vt. l. obsignatione. C. de so. ⁊. l. acceptã. C. de vſu. 3z in obligationibus in diẽ incertã ante offerẽdo non facis qõ ꝑmittis nec me posses cogere si nolo. nec p cõsignationẽ transit in me periculũ 1z si recipiã sponte posset. ⁊ sic intelligit istũ. ſ. Jac. de are.

1 ☞ Alteri 1z directo stipulari nõ possit tamẽ indirecte sic.

2 Stipulari alteri q̃ possit ratione interesse.

3 Stipulatio facta alteri interposita sup eo qõ erat ipsius stipulãtis vel sibi debitũ etiaz naturaliter tantum valet. ⁊ nu. 8.

4 Alteri per alterũ queritur per actũ naturalẽ numerationis 1z per stipulationẽ non.

b Item põt acquiri alia qualitas ad ipsam stipulationem vide Bar. in locis in opp. allegatis q̃ expresse hoc ponit vt hic per Jaso.

5 Stipulatio facta alteri nõ est cõtra sed ꝓter. l.

6 Pena adiecta pacto nudo non exigitur nisi interfit secus si stipulatio.

Usura qñ est in pecunia numerata necessario requritur stipulatio in alijs rebꝰ sufficit pactũ nudũ.

7 Ratio differẽtie inter penã ⁊ vsuram.

8 Ex pmissione alteri facta qs naturaliter obligaꝝ. Si debitũ mihi pacto nudo stipulor a te dari tertio 0z stipulatio ⁊ ab illo tertio possum repetere.

b Promittẽs dari tertio ꝑ me obligaꝝ ⁊ 0z stipko.

9 10 Stipulatio facta alteri si a principio non interfuit stipulatoris sed ex postfacto q̃ stipulatio valeat.

11 Pena excedẽs legitimũ modum vsurarũ adiecta in cõtractu etiã in non cõsueto fenerari. censetur adiecta in fraudẽ vsurarum.

12 Pena an possit excedere quadruplum.

b **Alteri stipulari.** Nõ põt qs alteri stipulari nisi filius vel seruus sed metu pene ei stipulationi pareſ. b. d. primo ponit regula. scõo exceptio. tertio rõ regule. quarto 2fsoluit 3tra regulã. scõa ibi preterẽ. tertia ibi innẽte sunt. quarta ibi plane si velim. ¶Op. ꝑ. e. l. ſ. si stipuler. ⁊. ſ. si insulã. so. ibi interest stipulatoris hic nõ. ¶Op. ⁊ videt q̃ qs põt alteri stipulari extraneo. gl. in. l. bmõi. in pn. ſ. de leg. j. ſoln. † si stipulor alteri nõ 0z vt hic. sed si stipulor mihi noie alieno valet vt in cõtrario. ⁊. l. pe. ſ. de nego. gest. ⁊. l. quecunq̃. ſ. titu. j. cum sua glo.

¶Inter certam. adde dõ Ellex. refert q̃ Ang. indu cit hũc tex. ad. q. an heres q rogatus est restituere pauperibus post mortẽ possit in vita restituere ⁊ ipe cũ bar. in. l. cũ pater. ſ. a filia. de le. ij. tz q̃ nõ. quod idẽ voluit ro. 2fi. cccclij. ⁊ bal. cõsil. lxxv. iij. li. fs Pe. de anch. 2fi. cciij. tenet contrarium idem tz Ubb. cõ fi. xj. ij. lib.

¶Alteri stipulari. Vide Bart. in consi. xc. inci. nellus vbi loquik qñ quis stipulaꝝ alteri p instrumentũ guarentigiatũ. vide ibi oino. Bar. consi. cx. inci. guilinus fuit 2fessus Andr. barba.

Andre Poma.

¶Vide are. cõsi. xli. col. ij. ⁊ panor. in. c. ex rescripto. in fi. de iureiur. et are. cõsi. lxxxviij. co. vij. ro. ccccxlj. in. iij. col. vbi ponit qd de iure canonico.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Andre. Poma. 2
a ¶Add scõm.ꝛ ad uerte q pfecto be nevidẽ mirabile q not.in.d.l.fide iussores q etiam nõ attendit itere affectiõis cau sã ex sanguinis a cõiunctione coha bere ꝛ tale itereſſe aliq̃ vt faciat vt 3 detur actio q̃ als nõ daretur vt est tex.in.l.cũ seruus j.mã.de quo bar. s. super gl.in.l.j. s.de iurein. glo.ꝛ bar.in.d.l. fideiuſ sores.vide ffi. de neapo. in.ſ. alte- 4 ri.inſti.e.ꝛ pea est text.in.l.iij.ſ. et ſi forte.j.in di.so.est b alid ꝛ alid de quo ma gis atq; magꝫ mi ror lz eñ de hoc vt alter alteri ſti pulari poſſit non attendit q̃ inter ſit rõne ſanguis cũ attendit q̃ ſit 5 rõne amicitie gl. eſt in.l. ſi vnus.ſ. j.in verbo videa mus.s.de pact.et ibi etiã not.Ang. c pau.de ca.ꝛ.d.ale 6 gan.ꝛ ſic apparet q̃ fortius operen tur intereſſe rõne 7 amicitie q̃ ſãguinis ſed tñ ego ali bi imo q̃ minus eſt efficax q̃ ſit p pter amicitiaꝫ q̃ q̃ ſit fine amici tia nã interuinos donatio perfecta nõ reuocat.ſ.pſi ciuntur.inſtitu. ō dona. niſi ex cauſis in gb⁹ in.l. ge neraliter.C.de re uo.dona.ꝛ etiam donatio in amici tia pt q̃dꝫ reuo cari glo. eſt in.l.j. in gl.ij.in fin.s.de prꝫcar.de qua ibi ſoluit Raph. cu. 8 not.q donatio ex d amicitia bz ĩſtar pcarij ꝛ tñ eſt con tra illã glo.tex.in l.iij.ſ. quãquã in rabo amicitiã. s. de condi. ob cau. imo cogita q̃ ne ſcio qd volnerit il 9 la gl. niſi vellem⁹ e dicere q̃ loquat i donatiõe de qua 10 dr in.c. cum veniſ ſent.extra inſti. et per glo.in.l.domi tius.C. i quibus cau.cõ.tol.cum ſi milibus.lib.xj. 11

¶Oppo.ꝛ videt q̃ ſemp noſtra intereſſit nã ſi ſo lus alteri potero repetere yt.l.vero pcuratori.j.de ſol.ꝛ inſti.de inuti.ſtipu.ſ.ſi quis alij. Itẽ intereſt mea qꝫ habeo obligatũ naturaliter euꝫ cui ſoluit vt in.ſ.cõſuluit.l.ſed ſi lege.s.de pe.here. Rñdeo ad primũ qõ nõ poſſum repetere.vt.l.vero pcura tori.ꝛ.ſ.ſi qs alij.inſti.de inuti.ſtip. loquũr in ad iecto.ſed hic in nõ adiecto vt glo.determinat in.l. j.de pac.in glo.ma. ¶Ad ſcõm⁹ rñdeo qõ nec ꝙſi deratur intereſſe illud qõ naturaliter eſt obligat⁹ vt.l.ſi fideiuſſori.s.de pac.ꝛ ibi no. ¶Sed contra ꝓdicta videt q̃ poſſum repetere vt.l.donatio nes in concubinã.ſ.pe.ꝛ ibi not.s.de dona.ꝛ.ſ.de ſol.ſi cũ cornelius.vbi ille videt factus pcurator ſtipulantis. facit.s.man.l.ſi mãdato titij.in princ. Solu.in illis qui ſtipulabant alteri qõ erat ipſi⁹ ſtipulantis vel ſibi debitũ vnde ꝛ illũ tertiuꝫ vide tur facere procuratorẽ ſeu geſtorem negotij ſui ꝛ hoc debet intelligi de eo qõ nullo iure ante ſtipu lationez debebatur.vnde.cũ ſtipuloꝛ alteri nõ ad bibeo eũ in aliquo meo negotio. ¶Opp.de.l.ea que ciuiliter.de acqui.re.do.ꝛ de.l.iij.in prin.ſ.qõ vi aut clam.ſolu.in qualibet patet. ¶Oppo.de.l. ſtipulatio⁹ hoc modo.j.eo. vbi ſi nõ valet ſtipula tio nec pena ſolu.hic eſt ſtipulatio prꝫeter legẽ ibi eſt contra legem vt vidiſtis no.s.eo.l.generaliter. ꝛ.C.de pac.l.pacta que cõtra.Et quare iſta ſit prꝫ ter.l.ratio eſt.qꝛ l.non vetat.ſed legis ratio nõ aſſi ſtit ſibi:qꝛ innuente ſunt huiuſmodi ſtipulationes ꝛc.ꝛ hoc dicit Dy.hic ꝛ ibi in.d.l.generaliter.ꝛ in c.qui cõtra.extra de reg.iur.li.vj. ¶Opp.de.l. ſer nus ea.s.de ſer.exꝓor.glo.ſo.ꝛ ꝙ ibi pena adiſcit pacto nudo hic ſtipulationi.ꝛ hanc Dyn.tz hic et in.l.iij.s.e.ꝓet.dicit cõtrariũ per.l.ſi initio.C. de pac.inter emp.ꝛ ven.Dico gl.noſtras bene dicere p.l.ſeruus ea.de ſer.exꝓor.vbi eſt expreſſum ꝛ hoc in pena.c ꝛ Jn vſura vero dz diſtingui aut ad pe nam in pecunia tenebaꝫ.ꝛ tunc dz interuenire ſti pulatio:vt.l.q̃uis.C.de vſu.aut ſup alia re ꝛ tunc ſufficit pactũ nudũ incontinenti appoſitum vt.d. l.ſi initio.ꝛ qõ no.in.d.l.q̃uis. ¶Sed eſt ne differentia inter penã vſurã. Rñ.ſic qꝛ vſura minuta tim colligit pena in vna pſtatione ꝛ vna principa liter vt videbitis.j.eo.l.ſtipulanti.ꝛ ideo vſura eſt limitata in.l.eos.C.de vſu.pena eſt magna.ꝛ ideo pacto nudo nõ cõmittit qꝛ in ea vertit magnũ peri culum in vſu.modicũ. ¶Oppo.qõ conſideret in tereſſe vt.ſ.eo.l.iij.ſolu.vt ibi digi. ¶Opp.j.e.l.ſi pupillus.ꝛ.l.nulla.de regu.iur.dicit glo.ſiet litis cõteſtatio de facto ſuper qua cõmittet penalis ſti pulatio ſed dico q̃ iſta gl. nõ bene dicit imo com mittit ex euentu cõditionis ſicut ſi pceſſiſſet valida qꝛ per moꝛã committeretur facta interpellatio ne.ita hic ſi interpellabit lz nõ conſtituat in moꝛa qꝛ nulla petitio ci exiſtat cõditio penalis ſtipula tionis.neceſſe eſt ergo vt interpellet.ex qõ hoc ſitve rũ dicit tex.ibi plane ſi velim ꝛc.ibi vt ſi ita factuꝫ nõ fuerit ꝛc.q.d.ſi nõ obſeruarenꝫ pmiſſa ſecus ſi preceſſit ſtipulatio valida pena cõmittat.ſic p in terpellationẽ exiſtat cõditio.qõ aũt dz ꝓcedere lit. ꝛteſta.examinabo in.l.ita ſtipulatus.j.e. ¶Quero an ex tali promiſſione qs obligeat naturaliter d gl.hic qõ ſic.idem vt not. s.de pact.l.j.vbi dicit q̃ eſt pactũ.ꝛ ſic cõtrabit naturalis vt.s.de pact.l.j. vnus.ſ.pact⁹ ne peteret.idẽ Cy.C.de pac.l. pacto ſucceſſorũ. Poſſetis vos dicere ergo ille q recipit mihi debitũ gerit negotia mea q̃ eſt contra illud qõ.s.dixi.Rñ.nõ eſt obligat⁹ mihi naturaliter ad ꝛ.ſed eſt obligat⁹ dare illi tertio ꝛ ſic pecunia non eſt mihi debita. ¶Quero qd ſi exꝓreſſe dicaꝫ p mittis mihi⁹ dare illi ꝙ me.dico qõ ſufficeret ſicut cum ſtipuloꝛ dari ꝓcuratori meo vt.j.e.ſ.ſi qs in ſulam. ¶Quero qd ſi ex poſtfacto incipit inter eſſe vtrũ poſſit agere.doc.dicunt q̃ ſic qꝛ ab initio iſta conuentio non fuit nulla. ꝓo hoc.ſ.ea.l.ſ. q̃ ſitum.s.manda.l.ſi remunerandi.ſ.ſi tibi.no.per Cyn.in.l.d.pacto ſucceſſorum. Sed quid ſi ſuper tali cõtractu iuretur dicam.j.de fideiuſ.l.ſi qs pro eo. ¶Quero dicitur hic qꝛ ſit quantitas inſpi citur quid eſt hoc dictum. dicunt quidaꝫ: vt nõ ex cedat legitimum modũ vſurarum ſi eſt vſurarius f Innuit iſta glo.q̃ in hoc nõ aſſueto⁶ fenerari nõ habẽt locũ.ll.quas allegat qꝫ licet Jnnocẽ. tãgat tamen nõ firmat:canoniſte contra hoc tenẽt extra de pe.c.ſuam.gbus in hoc eſt inherẽdum. Alij di 12 cunt ꝛ inſpicitur que ſit quantitas vt duplum nõ b excedat lz videatur contra.s.de euic.l.ſi dictum.ſz dic vt. d.l.j.C.de ſen.que ꝓo eo.dicit gloſ.ibi dicit q̃ per oĩa multiplicatiua nõ põt excedere dupluz als ſic.Doct.vltramon.dicũt q̃ hoc eſt imponere l.verbis ꝛ non rebus.vnde dicunt q̃ pene connen tionales poſſunt indiſtincte aſcendere q̃tum par tes voluerint.Dy.tenet glo.dic aut⁹ pena adiſcit c certa quantitate exꝓreſſa in inſtrumẽto.vt dicovẽ dis domum ꝓo.c.ꝛ in ſi.adiſcitur ſub pena dupli tripli quadrupli⁹ vel quintupli poſſum.put volo b ſicut ſi certam quantitatem exꝓrimerem ſub pena mille.vt.d.l.ſi dictum.de euic.quia eadem eſt ratio certa enim quantitas exprimitur.aut ponitur.pe na reſpectu incerti. vt ſub pena dupli eius qõ dic ta res valebit vel dupli eius quod intererit ꝛ tũc d per hec noĩa nõ poteſt aſcendere duplũ vt.d.l.vni ca.C.de ſen.que ꝓo eo.ꝛ no.s.e.l. in prin.in gloſ.q̃ incipit in penali. ratio qꝛ hoc ſcõo caſu poſſet ni mirum aſcendere vltra quã cogitauerit pars que ceſſat qñ certa quantitas exprimitur. Alij dicunt aliter inſti.eo.ſ.in alteri.dicꝫt ibi.

In ſtipulationibus. Opp. de.l. inter ſtipulantẽ.ſ.j.eo.ti.ſol.ibi cõſtabat ab ini e tio de diſſenſu.hic erat dubiũ. ¶Opp.j.eo.l. quo ties.Solu.illud quod dixi eſt verũ quando vtroq; modo poteſt valere ibi quãdo vno tantum ſed nonne conſtat ſtatim de diſſenſu cum actoꝛ dicit ſe ſenſiſſe de vno reus de alio.Rñde nõ.ꝓo cuius euidentia eſt videndũ qualiter de hoc dubio que ritur.Dico primo poteſt actoꝛ principaliter pete f re vt declaret iudeꝫ qs ſit ille ſtichus debitus cuꝫ ſint duo ſtichi.ꝛ hoc per officiũ iudicis vt hic et.l. cum queritur.s.de re.du.ꝛ quod dixi in.l.ſi finita. ſ.eleganter.s.de dã.infect.probatur.C.de fideiſo miſ.l.volũtatis.ꝛ põt in hoc iudicio petere ſimpli citer interrogari teſtes de quo fuit ſenſus. Itẽ poſ ſet articulari limitate ſenſuꝫ fuiſſe de nigro vel de albo.ꝛ tũc ſi quidem reus diceret ſe ſenſiſſe de alio ꝛ probaret vitiaret ſtipulatio qꝛ cõſtat de diſſen ſu. Si vero diceret ꝛ nõ probaret ꝛ de diſſenſu nõ conſtat quia dicto rei non ſtatur ꝓo ſe.eſſet autez ꝓo eo qꝛ nõ tenetur.tamẽ qꝛ nõ conſtat de cõſen ſu interpretabit ꝓo reo vt hic. ¶Scõo modo põt queri de hoc dato libello principaliter petẽdo ſti chũ ꝛ reus ꝓbabit duos eſſe ſtichos vnde tpe ſen tentie queriꝫ in quo ſit cõdemnandus. ¶Tertio modo põt de hoc queri in executione cũ ſnĩa fue g rit lata ſimpliciter.

1 ☞Diuerſitas quantitatũ in ſtipulatione dedu ctorum quãdo regulat diuerſitatẽ ſtipulationum.
2 Dictio dena.itelligit.de.gg.etiã in ſtatuto penali ꝛ appoſita in ſtipulatiõe annua itelligit de decẽ.

Eum qui ita. Opp.ꝛ videtur q̃ de alijs decẽ nõ de eiſdẽ inſti.de duo.re.in pn.Preterea nõne in.l.qnquaginta.s.de pba.diuerſitatis ſcripture inducũt di uerſitatẽ q̃titatis ꝛ perſonarũ cuius cõtrariuꝫ dicit hic.ꝛ.j.e.l.eũ qui ita.in prin.Reſpon.ſi ꝛ du b plex eſt q̃titas exꝓreſſa ꝛ vnus actus ꝓmittendi vt titius.ꝛ.ſeius.ꝛ.ꝓmittis.ꝛ tunc de eiſdẽ.ꝛ.intel ligit.idẽ ex parte ſtipulatoris:vt mihi.ꝛ.ꝛ titio.ꝛ. ꝓmittis.vt hic.Si vero eſt duplex q̃titatis exꝓreſſio:ꝛ duplex actus ꝓmittẽdi vt ſi dico ſempro nio ꝓmittis.ꝛ.ꝛ tu titio ꝓmittis.ꝛ.tũc de vniuer ſis quantitatib⁹ intelligit niſi dicaꝫ eadẽ vt inſti. de duo.re.in pn.dicã in materia de duo.re.in.l.ij. ſ.cũ in talib⁹. ¶Quero vtrũ iſta ſtipulatio valeat in totũ vel in partẽ.ꝛ glo.dicit q̃ in pte.qõ qñ ſup eadẽ cõpagine verboꝝ fit ꝓmiſſio tunc ꝓ parte valeret vt dicit gl.ꝛ.ll.alleg.per eam ſed qñ ſub di uerſitate cõceptionis verboꝝ:ꝛ tũc in ꝓſona vni⁹ vꝫ ꝛ est vtilis in ꝓſona alterius eſt inutilis:nec vi tiaꝫ vtile ꝓ inutile:vt.s.l.j.ſ.ſed ſi mihi.ſicut di cimus

¶Conſueto fene rari. Adde vltra Alleꝝ. vt plene p ro.ſñ.cccc.ange. ,ſñ.iiij.ꝛ.gc.ꝛ.ccig. inquantũ etiam querit Alleꝝ.vtrũ pena adiecta i vl tima volũtate cẽ ſeatur appoſita ĩ fraudẽ vſurariꝫ. adõ Pet.de an cha.cõſi.cciij.

¶Dic aut.allega tur bar.ſibi ꝓ trarius hic ꝛ.s. ĩ ea. l.in prin.qñ.ꝓmit to ſoluere libꝝm ſub pena quadru pli.Andr.barba.

¶Quadrupli.Add de vt pulchre per Pe.de anch.cõſi. cclvj.ꝛ Bal. cõſil. ccclxxvij.iij. libr. vbi dicit tenendã gl.ꝛ cõſil.l.in ſi.ij. lib.idẽ dicit.

cimus in re cõiunctis vt.C.de cadu.tol.l.j.ſ.vbi aũt.ꝛ.ſ.ſeq.facit.ſ. de 2
ſtip.ſer.l.ſed ſi mihi. ¶Quero quid ſi dixit dena.dixit gl.q̃ intelligit de.gg.pbat.de leg.j.l.ſi qs teſtamẽto. Sed qd ſi in aliqua cõſtitutione penali ponat pena denarũ libraꝝ ꝛc.glo.q̃ intelligit de.gg.vt in ꝓma cõſtitutione flor.ſ.pe.ſup verbo denarũ. Cõtrariũ no.C. de murilegu. l.q teſtamentũ.lib.xj.arg.l.interpretatione.de pe.q̃ nõ plz;q; cũ verba ſint clara qõ.gg.ſignificat:vt.d.l.ſi qs teſtamẽto.nõ eſt locus interpreta tioni vt.l.ille aut ille.ſ.cũ in verbis.s.de leg.ij. Predicta vera niſi hec dictio dena adiciat pſtationi annue tũc intelligit.g.i.ſingulis annis vt j.eo.l.ſi ita ſtipulatus.in prin.ꝛ de annu.leg.l.iij.in prin.

1 ☞Sex modi concipiende ſtipulationis quoꝝ aliqui validi ſunt ali qui non.
2 Sententia vt valeat verba eius ſunt cõferenda in ꝓcuratorẽ preſen tem nõ in dñm abſentem.
Snĩe etiã de iure ciuili poſſunt cõferri in monaſteriũ ꝛ nõ in ſyndicũ. Verba abſentie executiua poſſunt cõferri in dominum.
3 Stipulari alteri qñ quis poſſit:ponitur regula cum nouem ſallentijs.
4 Exceptio acquirit alteri ſine ceſſione.

Si ſtipuler alicui. Qui alteri ſtipulaꝫ põt ex ea ſti pulatione agere ſi ſua intereſt. h.d.vſq; ad.ſ.ſi qs ita. ¶Op.q̃ iſta ſtipulatio alteri facta nõ valeat:vt l.qcunq;.s.ti.j.gl.q̃ eſt hic dicit:ꝛ bene in modo ſtipulãdi alteri eſt differ rentia qꝛ qñ ꝓferr in ꝓſonã alterius verbũ ꝓmittis ꝛ verbũ obliga a tionis executiuũ vt ꝓmittis illi qõ dabis illi.a ꝛ tũc nõ vꝫ vt.l.quecũq; aut verbũ ꝓmiſſiuũ conferr in ꝓſonã ſtipulantis executiuũ in perſonã b alterius vt ꝓmittis mihi q̃ dabis titio.ꝛ tunc vꝫ ſi intereſt⁹ vt hic.con trarium dicit gl.in.l.quecũq;.doct.tenẽt iſtã p.d.l.quecũq;. ¶Op.de.l. eũ q.ſ.ſi actor⁹.s.de ꝛſti.pe.vbi conferr in ꝓſonã alteri⁹ verbũ ꝓmiſſi uum ꝛ vꝫ dicit glo.q̃ fallit in tutore ꝛ curatore furioſi ꝛ actore vniuerſi tatis.dicit ne bñ.Jac.de are.tꝫ Sciũ ꝛ dicit q̃.l.eũ qui loquit q̃ verbũ ꝓmiſſiuũ cõferr in ꝓſonã ſtipulatoris.verba executiua in ꝓſonã alte rius vt.l.quoties.de admi.tu.vbi vt tex.lz aliter gl.ibi dicat ꝛ gl.in.l.j. in pn.j.de ſtipu.ſer.tꝫ idẽ qõ hic.idẽ Dy.credo tutius tenere gl.ꝛ rõ qꝛ tex.in.l.eũ qui.ſ.iul.ꝛ.ſ.ſi actoꝛi.vult facere diffrentiã inter tutorem ꝛ actorẽ exꝓna parte ꝛ ꝓcuratorẽ ex alia.ſed in ꝓcuratore dicto modo ſti pulantes vt.j.dicã ꝛ ſic nulla eſſet differẽtia.Ut ergo ſit differẽtia opz nos ponere illud qõ dicit gl.tex.in.d.ſ.ſi actoꝛi.q̃ dicit tutoꝛi ꝛ curato ri ꝛſtitui dz intelligi hoc eſt cũ ipſo tutore Sctum ꝛſtitutionis celebra ri.verba aũt intellige dirigi ad pupillũ ꝛ ſimiles.ꝓo hoc facit qõ.j.di cã ꝙ canoniſte tenẽt in ſnĩa ꝓferenda in.c.ſuſcitata.de in integ.reſti.ſz tu.dices idẽ in tutore q̃ nõ vꝫ niſi interſit vt hic dicit tex.Rñ.tex.iſte to tus loquit qñ qs ſtipulaꝫ alteri vt ſibi ſtipulãti querãt actio ſed ſi ſtipu latio interponeret vt alteri quereret actio ꝛ tunc loquuntur contraria.

1 ¶Ad declarandã iſtã gl.dic q̃ multiplex eſt modus cõcipiẽde ſtipu lationis qñq; concipit tali modo q̃ verba ꝓmiſſionis ꝛ executiõis cõ ferunt in alterũ dic q̃ nulla eſt ſtipulatio.ꝛ hoc tz gl.et eſt tex.ſ.ti.j.l. q̃ cũq;.lz gl.ꝛ ibi no.Jxium ꝛ male idem vꝫ ſentire gl.C.p quas p.no.acq. l.j.ſ.de pcu.ꝛ.l.q̃ ꝓcurator ex re.lz ſemp huic gl.inhereas. Fallit in tu c toꝛe curatoreꝝ ꝛ actoꝛe vt hic in gl.ꝛ in.l.j.in prin.j.de ſtipu.ſer.ꝛ.l.quo ties.s.de admi.tu. Itẽ fallit in filio ꝛ ſeruo vt.l.j.in pn.in tex.ꝛ glo.j.de ſtip.ſer.vbi in ꝓſonã patris ꝛ ꝓfi poſſunt ꝓferri verba vt.j.e.l.quodcũ q̃ in prin.ꝛ in ſi.Et predicta ſunt vera in cõtractibus qui verbis cõtra bunt in bis q̃ cõſenſu fiẽſſet nũtius poſſet celebrari in perſonã ꝓfi. vt l.qui aũt.ſ.ſi.s.de ꝛſti.pec.ꝛ Cy.vide in.l.multũ.C. ſi qs alteri vel ſibi. ¶Scõs modus qõ verba ꝓmiſſionis ꝓferanꝫ in perſonã ſtipulatoris ꝛ verba executiua obligationis in ꝓſonã alteri⁹.ꝛ tũc eſt videre an va leat.vt acto ſtipulãti querãt.ꝛ certe vꝫ ſi interſit ſtipulãtis vt hic in.ſ. ſi ſtipuler.ꝛ.ſ.ſi quis inſulã.ergo ſi nõ intereſt nõ vꝫ vt ſentit hic glo.ſa cõtrario ſenſu. ¶Quandoq; queriꝫ an valeat ad querendũ actionez ei in cui⁹ ꝓſonã verba executiua ꝓferunt ꝓſpo iurevel per ꝓcelliõẽ vt.j.di cetur.ꝛ tũc in ꝓſona tutoris curatoris ꝛ actoris valeret ſine dubio.vt.d. ſ.ſi actoꝛi.ſed in ꝓcuratore eſt dubiũ an valeat ꝓmitto procuratoꝛi qõ d dabo ſibi on.l.j.j.de ſtipu.ſer.gl.vꝫ dicere q̃ nõ ꝓo qua facit.d.l.eũ q. ſ.iul.de cõſti pe.ſed gl que eſt in.l.in oĩbus.j.de ꝓcto.ſtip.tꝫ ꝛtra q̃ va leat.idẽ no.j.e.l.ſi ꝓcuratoꝛi ꝓſentis.ꝛ eſt text.in.l.pe.C.ad exhi. nõ ob. l.eũ qui.ſ.iuli.qꝛ dz intelligi qõ qs ꝛſtituat ſe ꝓcuratoꝛi ſoluturũ non dño ſub audi.ſcz ꝛſtituat le ſoluturũ.q.d.verba ꝓmiſſionis ꝓferanꝫ in perſonã ꝓcuratoris.alias iſtud cẽt Sc̃ caſus.l.pe.C.ad exhib.ꝛ ex hoc ap paret q̃ ſi vera eſſet opi. Jac.de are.nulla eſſet differẽtia inter actorẽ ꝛ ꝓcuratorẽ qõ tex.vult.vt igit ſit differẽtia verũ dicit gl.ꝛ male Ja.de are.ꝛ idem dico in neg.geſt.qõ in ꝓcuratore.Nec obſt.ſi dicis q̃.l.pe.C. ad exhibẽ.loquit in Sctu q̃ celebraꝫ verbis q̃ ibi nõ erat nũtius.et tũc eſt idem qõ ſiue verbis ſiue cõſenſu cõtrahaꝫ qꝛ nũq̃ verba debẽt cõferri in perſonã abſentis.vt.l.multũ.ſi qs alteri vel ſibi ꝛ.d.l.quecũq;.s. t.j.ſed Sc̃ hoc vꝫ tex.j.e.l.ſi ita ſtipulatus.ſ.chryſogon⁹.ſz dic q̃ ibi alia fuit ſtipulationis cõceptio vt ſtatim dicã. ¶Tertius modus cõcipien di ſtipulationẽ eſt q̃ verba obligatiua ex parte ſtipulãtis ſint imperſo nalia.verba executiua ſint ad aliũ directa.tũc ſtipulatio eſt nulla quia e ei videmur ſtipulari cui dz ſolui vt.ſ.chryſogonus.c dixit eñ ſic ꝓmit tis q̃ dabis dño meo vt ibi dicã. ¶Quartus modus eſt q̃ vtrũq; vbũ ꝓmiſſinum ꝛ executiuũ impſonalia ꝛcipiantur tũc ſine dubio valet qꝛ intelligit ꝓſona ſtipulãtis a vt.s.e.l.ſ.ſicut eñ.ꝛ.ſ.ſi qs ita.et.d.ſ.chryſogon⁹. ¶Quint⁹ modus q̃ vtrũq; ꝓſonaliter in ꝓſona ſti pulãtis ſtio noĩe ꝓferaꝫ ꝛ hoc nõ bz dubiũ q̃ valet niſi in caſu.j.de ſtip.ſer.l.ij. ¶Sextus mod⁹ eſt vt vtrũq; vbũ ꝓferaꝫ i ꝓſona ſtipulãtis noĩe tñ alte rius vt ꝓmittis mihi dare noĩe itij ꝛc.ꝛ iſta valet b fine dubio i ꝓcuratoꝛe.f Itẽ in neg.ge.vt.l.pe.C. ad exhi.l.huiuſmodi.i prin.s.de legatis ꝓmo.no. 2 s.tit.j.l.quecũq;.facit.l.ſi ego.s.de neg.ge. ¶Et ex predictis apparet ratio.l.j.C.de ſentẽ.ꝛ interlo. q̃ dicit ſniam nõ valere ſi ꝓcurator nõ ꝓdẽef.ſed dñs q nõ eſt ꝓſens. rõ qꝛ in ſnĩa q̃ſi ibĩ vt.l.iij.ſ. idẽ ſcribit.s.de pecu.ꝛ ſic ẽba ſentẽtie debẽt refer c ri ad ꝓſonã ꝓcuratoris q eſt ꝓſens cũ quo q̃ſi con trahitur als nõ valet.vt hic.ꝛ.d.l.quecũq;.s.tit.j. Sed ſi eſſet tutor actoꝛ vel ſimilis.tunc ẽba Jctus poſſunt cõferri in ꝓſonã dñi vt.d.l.cũ q.ſ.ſi actoꝛi. ita etiam ſmficeret ſiverba ſnĩe referrentur ad do minum⁹ ꝛ ideo quedã glo.iuris canonici extra de g in integ.re.c.ſuſcitata.dicit q̃ ſnĩa ferr in monaſte riũ nõ in ſyndicũ q̃ ius canonicũ de hoc nõ cura uit.ſed nõ bene dicit.qꝛ de iure ciuili ſnĩa ferri poſ ſet in monaſteriũ non in ſyndicũ vt in.o.ſ.ſi actoꝛi.de hoc etiam tangitur de elec.c.querelam.ꝛ hoc circa verba ſentẽtie condẽnatorie vel abſolutorie: verba vero executiua poſſunt cõferri in perſonaz dñi vt condẽno titiũ tali ꝓcuratoꝛi ad õdũ ꝛ ſo luendum dño:ipi enim ꝓcuratoꝛi nõ eſt faciẽda ſo lutio niſi habeat ſpeciale mandatũ vt.j.de ſolu.l. hoc iure.vbi de hoc dicit. ¶Quero qñ qs ſtipu 3 latur alteri ꝛ neq; ſibi an querãt actio ſine ceſſione ille cui qs ſtipulatur.ꝛ glo.dicit q̃ ſic in caſib⁹ no. inſti.de inuti.ſtip.ſ.ſi quis alij.Cy.per modum di d ſtinctionis tradidit in.l.multũ.C.ſi qs alteri vel ſi bi ꝛ minus pfecte.Guil.de cu.tangit in.l.certi con dictio.ſ.ſi nũmos.s.ſi cer.pe.vbi põit.ix.caſus ex ceptuatos q̃ ſunt i.d.ſ.ſi qs alij.in gl.ꝛ põit Guil. dictas exceptiões q̃ſi ꝓ regulas nos examinem⁹ ſ quaſdã remittẽdo quaſdã hic ponẽdo plene.ꝛ di cit Guil.ſtipulari alteri nemo põt. ¶Falſit ꝓmo vbi eſt perſonarũ idẽtitas vt filius vel ſeruus qui ſunt eadem perſona cũ dño et patre vt.ſ.qui toto. inſti.de inuti.ſtip.ꝛ illud eſt difficile qualiter poſ ſint ſtipnlari patrivel auovel domino vel eonnerſo dicã plene.j.e.l.qõ dicit. ¶Secũdo fallit vbi eſt officij neceſſitas vt in tutore ꝛ curatore.vt l.quo ties.s.de admini.tuto.ꝛ.l.enim qui.ſ.ſi actoꝛi.ꝛ.ſ. ſe.s.de cõſti.pecu.ſed dicit verũ in his que ptinent ad adminiſtratiõẽ tpſorum tutorum ſtipulãtiuꝫ e al⁹ ſecus.vt.l.ſolutũ.ſ.ꝓlibera.s.de pigno. act.et acquiritur vtilis. ¶Tertio fallit vbi eſt ꝓſone au tõritas vt notarius vel alius officialis ꝛ vtilis ac quiritur.vt.l.j.ſ.exigere.de magi.cõue.l.nõ quaſi j.rem pu.ſal.fo.ꝛ.l.nõ aliter.de adop.an hoc ſit ve rum in omnibus ſtipulationib⁹ dicaꝫ in.l.nõ ĩſi. ¶Quarto fallit vbi eſt ꝓtoria ſolẽnitas vt in ſti pulationibus pretorijs.l.in oĩbus.j.de ꝓto.ſtipu. et bũ dicit.qꝛ in oĩb⁹q̃ in iudicio agunt vt.l.in cau ſe.s.de pcu.ꝛ gl.j.de ꝓneto.ſtip.l.iij.ꝛ.l.in oĩbus.ꝛ ibi dicã. ¶Quinto vbi eſt rerũ ꝛneratas vt q̃ſi ſti pulatio interponit ſuper re mea.ꝛ in hoc ſemper dubitaui ꝛ eſt text.in.l.quod ꝓcurator ex re.s.de procu.ꝛ.l.iul.ſ.ſi procura.s.de act.emp. Pe.idẽ tz in.l.multũ.ꝛ gl.in.ſ.ſi qs alij.inſti.de inuti.ſtip. ſz de hoc miroꝛ q̃ vꝫ ꝛtra tex.in.l.ſolutũ.ſ.ꝓliberã. s.de pig.act.vbi p ꝓcuratoꝛe nõ q̃rit pign⁹ q̃ ſup f re mea fit. Ezcuiter oportet me dicere q̃ q̃q; ꝓo curato ſtipulaꝫ q̃ eſt meũ ꝛ mihi queriꝫ vtilis.eſt text.in.l.pe.C.ad exhib. Quandoq; ſtipulaꝫ qõ eſt ex re mea vt pretiũ vel fructꝫ ꝛ idẽ vt.l.iul.ſ.ſi ꝓo g cura.s.pe act.emp.ꝛ.l.qõ ꝓcurator.s.de procura. nec ob.C.per quas per.no.acq.l.j.q; ibires non durat dñi ſz in emptoꝛe transferꝫ. Itẽ non eſt ex p te dñi illa cõuentio.l.cõmiſſorie:ſz magis in penã nõ ſoluentis vt ſtatim dicã in vſura. Aliud ergo crederẽ in pacto adiectiõis in diẽ qꝛ illud bz ĩſtar pretij vt.l.ſi fundũ.in prin.de cõtrahen emp.ſed ſi ſtipuleꝫ propter rẽ meã nõ mihi acquirit vt.l.poſ-

¶Promittꝫ mihi qõ dabis illi. adde bar.ſ.l.xxj. incipiente gallus fuit cõſeſſus.

Andre. Poma.
¶Uz ſi intereſt. vĩs alex.ſñi.lxxij. col.ij.ad ſi.vol.ij. ꝛ.iiij.col.v.vbi di cit q̃ opi.glo. hic eſt cõis.ꝛ vide ro ma.cõſi.ccccxli.
¶Fallit in tuto re et curatoꝛe.ad de Bal.ꝛ Pau.ó caſt.idẽ tenentẽ.ꝛ Ly.in.l. vt inter. C.ó inuti.ſtipu.et fm alex.vꝫ tex.cũ glo.ſ.in.l.cains. in vſi.ſtipulat⁹.ſ.de vſu.ſz Ja. de are. Ange.Jmo.rap. cu.vt refert Alleꝝ. reprehendũt opi. glo.ꝛ Pico.mat.ꝛ Bal.in.l.i.C.q̃ ẽs pſo.no.acq.q̃ tex. in.d.l. quoties. et l.quicunq;.ꝛ cum iſtis videt tranſi re Alleꝝan.
¶Quod nõ.adde q̃ illã gl.ſequitur Bal.ang. Raph. Pan.ó ca.ro. bic ꝛ do.car. Jmo. in c.accedẽs.de ẽbẽ. qꝛ ſi ꝓcuratoris nõ interſit nõ dz valere ſtip. ꝛ cum iſtis trãſit Alleꝝã. cui adde Ro.cõſi. ccccxli.inci. oĩpo tentis dei pſis in ſtrumentũ. latius ibi vĩ de hac ma teria q̃ per alex.
¶ſ.chryſogon⁹. raph.imo pau.de caſt. ibi tenent cũ imo. ꝛ ro.bic per tex.in.ſ.ſi qs iſta lã. qꝛ ẽba ĩperſo naliter ꝓlata in dubio debent in telligi taliter rela taq̃ actus valeat ſi aliquo caſu va leret ſt et iſtã opi. vꝫ tenere Cyn.in d.l.ne inter habẽtes.vt refert bic Alleꝝ. qui cũ ipſo tranſit.
¶Sine dubio in procuratoꝛe adde Ro.ꝓdicto cõſi. ccccxlj.
¶Ad dñm.adde vltra alex.ĥ pau. de caſt.cõſil. mihi ccccx.in ſi.incipi. circa primuꝫ que ſitum.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Ad exceptionem.ꝛ q exceptio querat alteri sine cessione. adō bar. in.l.iij.C. qō met. cā.ꝛ Alex. in ẜil. gl.co.pe.in.v.vol.

b ¶Hic in Ictib⁹. adde hāc tz raph. cu.dicēs opi.bar. non ꝑtinere cōiter docto. hic in.d.l.i.

c ¶Per accusatiū. adde fz Alex. et Bal.in.d.l.i.qñ dies leg.ce. reprehendit Bart. per l.nec semel. ſ. nouissime. ſ. qñ dile. vbi ptz nō esse differentiaz an in accusatiuo an in ablatiuo. et hanc opi.dixit alex.esse verioꝛē ꝓ qua alleg.text.in.l. si intra.cū se.ſ.de succes.edi.ꝛ in.l.si ita fuerit libertas.in ꝓin.iuncto.ſ.fin. ſ.de ma.test.ꝛ ibi Bene.ō plū. imo. ꝛ Ro. hic ꝛcludēs solū fiendam differentiaz an in plurali an singulari.quā opiñ. dicit Alexan. fuisse Guil.de cu.in.l.lecta.ſ.si cert.peta. Franc.derā .in .l. ex bis.qñ di.le.ce. ꝛ glo.in.l.si cui legēt.in glo.j. et ibi not. Imol.ꝛ cum istis transit Alex. latius hic vide.

¶Oti hoc anno. Qñ vna ꝓstatio est faciēda pe-
tiť i fine tpis.b.d.l.nr̄a.et op.j.
e.l.liber.bō.ſ.decē.So.ibi tps fuit appositū gr̄a cuiuslibet de-
mōstrationis nō dilatiōis vt hic. ¶Op.de.l.j.C. qñ di. le.ce.
ꝛ in.l.in.singulos.ſ.de ann.le.vbi in ꝑn.āni dz peti. Nñ. vna so. dak ilti.
e.ti.ſ.si ita.ꝙ aliud si dico annuū ꝛ aliud si dico i singulis āniś.gl.nō est
vā ꝛ est Ī.l.nec semel.ſ.nouissi.ſ.qñ di.le.ce.Alia so.est.C.qñ di.le.ce.l.j.
ꝙ ibi in vltimis volūtatib⁹ ħ in Ictib⁹⁹ ħ nō est vā p.l.eū q ita.ſ.q ita.ſ.
e.ꝛ.l.si fern⁹ cōis meuij. vel castrēsis peculij.ſ.si.j.ti.ij. Quid dicem⁹. gl.
tāgit vnū verbū qō est verū.ꝙ aliud est dicere boc anno aliud est dicere
annuū.ꝛ vide ꝙ dixi in summario.qꝛ qñ dixi anno est vna ꝓstatio et tūc
in fine āni debeť.vt hic. qñq; sunt plures ꝓstationes vt ānuū ꝛ in ꝓncipio cuiuslibet anni debeť. ¶Op.de.l.lecta.ſ.si cer.pe.rñdeo illud dz in
telligi qñ tps ē appositū ex cā differēde solutiōis:qꝛ fuit appositū ī exe-
cutione post obligationē ꝑfectā.ꝑ vna summa fuit ꝓstatio diuisa.hic vo
cā multiplicāde obligatiōis ꝛ ideo tūc in ꝑn. ¶Cū ergo q̄rit qñ illud
1 qō debeť in q̄ tpe debeat solui.distingue qꝛ qñ in stipłone apponit tps
cā demōstratiōis seu designatiōis et tūc statim pōt peti vt.l.liber bō.ſ.
decē.j.e.qñq; tps apponit in stipłone cā limitāde obligatiōis.ꝛ tunc sta
tim illo tpe nō expectato debeť vt.l.eū q.ſ.q ita.ſ.e.l.si fideiussor.ſ.fi.ſ.
mā.l.obligationū fere.ſ.j.ſ.de act.ꝛ obli.qñq; tps apponit cā dilatio-
nis seu cā multiplicāde oblonis.ꝛ ista est materia nr̄a.Aut est facienda
c vna ꝓstatio aut plures.primo casu aut tps fuit appositū ꝑ accusatinuz
vt in annos vel post annos.ꝛ tūc intelligatur in fi. tpis vt in.l. si ī anos
ꝛ.l. nō putabā.ſ.de cōdi.ꝛ de.qñq; tps apponit ꝑ ablatinū.ꝛ tūc autver
ba sunt relata ad eū cui obligatio q̄rit vt accipias in anno vel petes in
anno.ꝛ tūc in ꝑn.tpis pōt peti.vt.l.si ita fuerit libertas.in ꝑn. ſ. de ma.
test.Aut ꝙa sunt relata ad eū q obligat vt dabo in anno vel boc anno
ꝛ tūc in fi. tpis. vt hic.qñq; dubitať ꝛ tūc gratia ꝓmissoris vī appositū
vt.l.eū q.als icipit Jabolenus.ſ.de annu.le.Si vero sunt faciēde plu-
res ꝓstationes.ꝛ tūc aut tps adjicit cā multiplicāde obligationis qō est
qñ apponit in tpe obligatiōis.ꝛ tūc debeť in ꝑn.cuiuslibet anni.tā in Ic-
tibus q̄ in vltimis volūtatib⁹. vt.l.nec semel.in ꝑn.ſ.qñ di.le.ce.C.qñ
di.le.ce.l.ꝛ.j.e.l.eū qita.ſ.q ita.Fallit primo qñ ꝓstatio fit ob aliquā ne-
cessitatem qꝛ tunc inspicit tps necessitatis vt.l. nec semel.ſ. si in dubita-
tione.ſ.qñ di.le.ce.Fallit scdo qñ debeť ꝓstari fructus certe rei.l.firmio.
ſ.pater.ſ.qñ di.le.ced.Si vero tps apponit cā differēde solutionis qō
est qñ apponit in executione.ꝛ tunc semp in fi.vt.l.lecta.ſ.si cert.pet ꝛ.l.si
cui.ſ.de le.j.do.Guil.de cu.tangit in.l. lecta.ꝛ nō plene magime in ꝑmo
membro do.Ly.in.l.j.C.quando dies leg.ced.ꝛ Dy.alibi.

1 ☞ Reductio ad arbitrium boni viri ꝙ habeat etiam locum in cōtractibus stricti iuris ar bitratoꝛe male arbitrante.

2 Compromissum si est factum in arbitrium alterius ex cōtrabentibus illo nō arbitrante receditur a persona secus si in abitrium tertij.

3 Verba ista arbitrio titij in contractibus posita ꝙ faciunt conditionem ꝛ eo nō arbitrāte contractu sest nullus.secus in vltimis voluntatibus

4 Vendito fundo ꝓ centum pacto appposito ꝙ si apparuerit fundum emphyteoticum fieret diminutio ꝓtij arbitrio.titij titio mortuo recurritur ad iudicem.

5 Si persona arbitratoris quando recedatur.

6 Arbitratoꝛ si nō arbitratur quia stat per ꝓmissoꝛem si est appofita pena tunc cōmittitur si nō est apposita receditur a persona.

7 Presentia partis ꝙ requiratur quando arbitratoꝛ arbitratur.

8 Potestas arbitrandi ꝗto tempoze duret.

9 Si partes non notificarunt arbitratoꝛi compromissum ꝛ elapsus finit terminus videntur ab eius arbitrio recessisse.

10 Arbitratoꝛ an cogať arbitrari.notificatione sibi facta.remissiue.

11 Arbitratoꝛe mortuo an potestas arbitrandi transeat ad heredem.

12 Arbitratoꝛe bannito vel ecōmunicato poterit arbitrari.

13 Compromissum factum in arbitratoꝛem an extinguatur altero ex contrahentibus defuncto ꝙ sic fi assumitur super contractu perficiendo secus si super contractu perfecto vel aliquo accessorio.

14 Potestas arbitrandi finitur quando alter ex compromittentibus est bannitus ꝛ bona sunt publicata.
Arbitratoꝛes qui quotidie assumuntur super litibus videtur assumi super contractu perficiendo.

15 Si factum est compromissum in titium vt arbitretur de consilio sempronij,sempronio nolente consulere vel quia mortuus est an arbitratoꝛ solus possit expedire.[a]

Edem. Dicit glo.ꝙ iurisc̄sult⁹ nō bene arg.Dy.dici t ꝙ sic qꝛ hic vertit factū in obligatione nō datio.facit qō no. in.l.liberti.ſ.de contrahē.emp.dicēť.ſ.e.liber homo.

Dominus seruo. Nec. l. non bz locū in aduētitijs quo ad ꝓpietatē dicit glo.Dy.dicit hoc verū qñ filius stipulať sibi non qñ pater filio.tu dic vt dicā.ſ.eo.l.qō dicitur. quia credo glos. simpliciter bene dicere.

Eum qui calendis. Qui stipulať de calēdis intelligiť de ꝓximis nisi aliud actū fit.b.d. ¶Op.ſ.eo.l.stipulatio ista.ſ.in stipulationib⁹. sol.hoc ideo ne stipło esset inutilis. Querit glo.qd si dico ꝑmittis dare in diebus illis.gl.dicit de duob⁹ intelligiť. vt.l. inter illū.j.de ver.sig.facit.l.libertus.ſ. fi.ſ.de ma.testa.

Quoties. Si dies i stipłone nō adjicitur pūcto die bz.b.d. ¶Op.ſ. l.pmissor.ſ.de cōsti.pec.gl.dicit. dic vt ibi.ꝛ ibi vī dicere ꝙ ibi fallit. bz aduerte qꝛ alius est dies q in-
est i obłone ꝛ die obłonis ipedit venire.vt.l. cedere die.de v̄.ſi.ꝛ obłoni simplr̄ ꝛcepte tal dies nō i-
est imo stati debeť vt hic cū fi.ali⁹ est dies q misera
tiōis cā solutiōi idulgeť.ꝛ iste in ẜstituta pecunia
est limitat⁹.ſ.ꝙ dierū.vt.d.l. ꝑmissor. in alijs tps
tale est arbitrio iudicis.vt iſti.de iuti.ſti.ſ.fi.ꝛ.j.ſ.
sol.l.ratū.ꝛ.l.qō dixim⁹. ¶Ꝓo hac distinctione fa-
cit.l.si cū militi.ſ.j.ſ.de cōpen.q est no.ad hoc.

1 ☞ Quando debat solui illud qō debetur.

l.bec

a ¶Op.de.l.bec.vide Bar.ſibi ẜtiū in.l.theopōpus.de do.ple.ꝛ ēt i alio ꝙ hic dicit ē sibi ẜtius i.l.bec ꝛditio.la.ij.de cōdi.ꝛ demō.quō dz imple-
ri ꝛditio.ꝛ vide inter cōsilia Bar.consiliū bal.incipiēs pūctus sup quo cōsiliū vbi ꝛsuluit Ī bar.de lapsu anni vide bar.in ẜsi.cclxx.incipit tho
lomeus de foligneto si arbitratoꝛ possit arbitrari de te abñte. And. bar.

b ¶Ꝓ ipleta.ad de ꝙ cū bar. trāſ-
eūt cōiter mod. ꝓ quibus Alexā. dicit facere tex. in l.thais.ſ.fozoꝛez. de fideicō.libe.qō limita ſm paul.ō cast. verū si beres fuit in mora arbi trandi sec⁹ si ante moꝛaz discessisset qꝛ legatū nō debe ret ꝛ boc idē vo luit bar.l.j.ff. de le.ij.vbi. quero qd si cōferať legatū.

c ¶Ad arbitrium boni virī.adō ſm alex.ang.raph. ħ idē tenētes bal. et Sali.i.l.ſi.de ẜbē. emp.ꝛ in.l.in ꝓsona.de re.iur.pau. de ca.i.l.ſi merces ſ.loc. Flo.de sctō ge.i.ſ. arbitratū. in col.iij.ſ.ꝓ so.et ꝙ ẜtiū tenēt bal. imo.ꝛ ro.hic pe.ꝛ Ly.in.l.i emētis. b imo.i.l.j.ſ.iij. col. de le.ij.ꝓ istū text. ꝛ ꝓ text.in.l.si ita. ſ.ꝓo so.ꝓ.o quo pau.de ca.ħ relin quit cogitādū tī ipse transit cū hac ij.opi. ſz tu dic ꝙ opin.Bar. sequiť ro.ẜsi.vij.ifi.ici.oi potēs dei in ca-
ſu ꝓpōite ẜsulta tiōis. vbi ẜsuluit ꝙ si dico ꝑmitto c tibi id qō dz ant. ꝛ de eo quod An. dz stek declaratio ni albertiꝙ alber to nō declarante ꝑmissio remanet firma opi.ēt bar. vī seq pau. ō cast. cōsi.cxxv.inci. Jn ꝑpi noīe viso libel lo in.ij.col.ver. ꝙ tum ad scrōm vbi ponit si ꝓmissa sint.c.ꝓo dotez il lud plus qō titi⁹ arbitabitur an ti tio mortuo recurrendū sit ad iudicē.et bar.vī sequi Bal.cōsi.cccxiij. in fi.iij.lib.

Adde ꝙ idē ẜsuluit pet.de anch.ẜsi.cclxx.vbi dicit se respōdisse ad sun
damēta bar.bic ro.ēt ẜsi.lxj.incip.in ꝑpi noīe lz mihi magna.tz ꝙ ad.p
bationē ſnie nō requirať ꝑsentia partis tū ſentit ꝙ in discussione requi
ratur ptis ꝑsentia circa mediū pe.col.ꝛ idē vult pau.de ca.bic ꝛ alex.
ꝛ Bal.cōsi.cclxij.incip.in ꝑpi noīe nunqd arbiter.j.lib.vide ro.in.o.ẜsi.
vbi dicit ꝙ floren
tie seruatur opiñ. bar.ꝛ pe.pisis vō opi.bal.ꝛ guil. de cug. verū qꝛ ciuitas pisarū est sub iecta flor.videbať ꝙ opin.bart.esset seruanda in casu ſuo tū decidit con trariuz qꝛ ex tacito consensu florē-
tinoꝝ ciuitas pi sanuz vtebať suis consuetudinib⁹ ō quo viō etiā Bal. cōſi.ꝛ.v.lib.

7 ¶Quero qñ arbitrator bz arbitrari:an regrať partis ꝑsentia de arbitro nō est dubiū vt.l. diē.ſ. fi qs litigatoꝛ.ſ.de arbi.l.arbitratoꝛe. ꝓ.ꝛ Ja-
dicunt qō est casus bic ꝛ Ly.i.d.l.fi.C.de ẜbē. ēpt. qō bz pte ꝑsente vt bic qꝛ dr̄ qō si moꝛa ſtipulatoꝛ
fecerit apparet qō eo absente nō pōt qꝛ fi absente
pte posset tūc nō ẜberet moꝛa vt.l.diē.ſ.fi qs litigatoꝛū.ſ.de arbi. ¶Idi quēdaz aduocatū satis
e solennē cōsulere ẜiū⁶ qꝛ arbitratoꝛ nō bz iudicia
liter cognoscere.vt no.ſ.de iu.l.j.ſ.de arbi.l.sed et si ſeruū.ſ.fi qs iudex.in auť.de dif.iud.in ꝑn.ſ.ad
ea ꝙ cause cognitionē nō requrunt nō regriť partz ꝑsentia vt.l.diē.ꝓferre.in ꝑin.ꝛ.l. sed interpella
tur.ſ.j.ſ.de arbi.ꝛ ꝓ boc de bo.pos.l.iij.ſ.pe.ꝛ qō ibi not. ꝓterea talis arbitrator bz nudū mini- f
steriū.ergo ꝛc.vt.l.ij vt ꝓponis.C. de execu.rei iu-
di. ꝓterea ſicut in euentu cōditionis nō requi-
ritur ptis ꝑsentia.vt.l.ij.de cōdi.et de.ita nec in
tali arbitramēto nec obſt.bec.l.qꝛ hoc dz intelligi
ꝙ fuit actū qō parte ꝑsente arbitrareť vel dic qō
adhibuit aliud impedimētū mortis vel simile nō
fuit simpleꝛ absentia.ita dicebat ille. Credo pet.ꝛ
Ly.simplr̄ dicere veritať ꝙ hunc tex.ꝛ dicte solu-
tiones sunt diuinationes. ꝓterea casus est de
edi.edic.l.qꝛ si nolit.ſ.si quidē.ita vbi ſuū placituz
nō pōt parte absente declarare.ꝛ idē ꝛporat pla-
cuerit qō si arbitratoꝛ fuerit.vt.l.thais.ſ.fozoꝛez.ſ.
de fideicō.lib. ꝓterea lz indicialiter non cogno
ſcat tī ptes debēt ꝙocari ꝛ eas interrogare vt.l.
ij.ſ.ſz ſi nō cōſtat.ſ.vbi pu.edu.de ꝓterea est ex-
ꝓessum in arbitratoꝛe q oz ptes discutere et eas
interrogare vt.l.si de meis.ſ.recipiſſe.ſ.de arbi. ꝓterea vī expreſſiuz in.l.legatū.de vſuf.leg.vbi
iudex vt bon⁹ vir faciat cōmutationē legati.et re-
quirit ptis ꝑsentia ꝑ boc.C.de secū.nup.l.bac edi
ctali.ſ.his illud.vbi talis arbitratoꝛes tenenť iu
rare ergo ꝓte ꝑsente vt.l.si qñ.C. de testi.boc ꝑbať
rōne naturali qꝛ ꝑt ledi ergo vocādi vt.l.nā ita di
uus.ſ.de adop.ꝛ posset trahere arbitratoꝛē i aliā
ſniam:vt de arbi.l.ité si vnus.in fi.nō ob.alleg. in
Ꝛium qꝛ loquunť in his q̄ pti nō parāt ꝓiudiciuz
vt no.o.l.iij.ſ.pe.ſ.de bo.pos.nō ob.l.si vt ꝓponis.qꝛ ibi ꝑsistit plena cognitio in cā ꝓncipali et
8 ita cōsului. ¶Quero quanto tempoze durat po
testas arbitrandi.Spe.in ti. de arbi.ſ.differt.ver.
ité quid in triēnio.vī dicere ꝙ talis potestas non
finitur triēnio sed nil boni allegat et male intelle
gіt in arbitrio tangіt in.l.sed ꝛ si cōꝓmissum.ſ.
de arbi.ꝛ ꝓ Ly.in.l.ꝓperandū.ſ.finaūt in medio
C.de iudi.sed de arbitratoꝛe nihil dr̄.ideo sciendū
est qō talis potestas finiť eo nolente arbitrari: vt
ſ.de loca.l.si merces.in ꝑin.ꝛ.C.de ẜtrahē.emp.
l.si.insti.de ẜtrahē emp.ſ.ꝓtiū.quādo aūt dicať
nolle variant iura.ideo dico ꝙ quandoq; arbitra
mentum conſertur in aliquē ex cōtrahentibus in
casu permisso ꝛ tunc fi cōſiſtit circa ea que sunt de
substantialibus cōtractus vt circa ipsam rem tūc
dz arbitrari.j.ttt.dies.vt.d.l.si nolit.ſ. si quidem g
ita si circa aliqua extrinseca tunc teneť arbitrari
quāꝓmū poterit vt.l.bec vēditio.de ẜben.emp.
facit.ſ.de condi.ꝛ de.l.bec venditio. Si vero arbi
tramentum conferť in tertiū. tunc dico ꝙ si infra
f annum arbitrareť videť nolle arbitrari⁶ vt.C.cō-
munia de leg.l.fi.ſ.sed ꝛ si quis.nec dicat aliqs qō
ibi est ſpāle tanoze vltie volūtatis:qꝛ in eo est ſpā-
le qō recedit a ꝓsona nō intret ſuā:vt ibi not. ꝓ gl.
vel in alio cōſiſtit ſpālitas:vt.ſ.dixi.ꝛ ꝓdicta in
cōtractibus in vltimis voluntatibus.dicaz in.l.si
9 de lega.ij. ¶Quid si partes nō notificarent ar-
bitratoꝛi et ſic elapſus est dies.dico ꝙ ꝙ hoc par-
g tes negligētes videtur recessisse ab eius arbitrio
arg.d.ſ.sed et si quis.ꝛ ar.ei⁹ qō dicitur de eo qui ꝙ

Universidad del Rosario Archivo Histórico

annum negligit presentare literas iudici de leg. extra de rescr. c. plerūq; facit. C. de pscrip. xxx. an. l. si qs emptionis. ff. sed & si qs. & de app. aut. ei q appellat. ō suc. edi. l. j. ff. largi⁹. Sz an ↑ arbitrator post ꝙ est sibi notificatū cogat arbitrari mot. p glo. & Dy. de leg. ij. l. j. ↑ Hunqd arbitratore mortuo transeat ad heredē dicā. j. e. l. si stipulat⁹ fuerim. in prin. Ly. in. l. si. de Shē. emp. ↑ Quid de arbitratore exhānito: an poterit arbitrari puto ꝙ sic: vt l. cū pater. ff. hereditate. de le. ij. & l. ex facto. ꝙ si qs rogat⁹. ē. ad treb. Idē puto in excōicato[a] q predictis equiparat: vt not. insti. de ca. di. ff. minor. et qr nō est actus iudiciarius dicā. j. e. l. cēteſimis. in fin. facit. j. de v. fig. l. illa vba. & qō sibi dicet. ↑ Quid si aliqs ex cōtrahentibus mortuus est. puto si quidem fuit assumptus arbitrator super ītu perficiendo idē qō in arbitrio vt extinguik⁶ vt. d. l. diē. ē. de arbi. Si vero assumik sup cōtractu pfecto vt sup aliquo successorio. tūc sicut cōtractus trāsit ad heredē: sic illud arbitriū vt. ē. de acgr. pof. l. fundi vēditor. & de offi. dele. c. sup gratia. li. vj. ↑ Quid si aliqs ex Shentibus est bānitus & bona publicata. dico idē ꝙ in mortuo[c] qr pt arbitrari & existēs cōditio nō ligaret fiscū: vt. l. quoties. in fi. j. de noua facit. ē. p soc. l. actione. ff. publicatione. Isti arbitratores q quotidie assumunk in litibus videnk assumi super ītu pficiēdo: vt dixi de ope. no. mū. l. i. ff. & post operis. ↑ Formo aliā qōez. videm⁹ ꝙ in arbitratore nō recedik a pona quid in cōsultatione. cōmissum fuit titio vt arbitrareť de consilio sempronij: sempronius nō vult. ꝙsiliū dare vel est mortuus. dixi vobis in. l. j. ff. si plures. ē. de exerci. & hodie habem⁹ casū. extra ne se. va. c. j. circa fi. li. vj. vbi dicā si deo placebit. in. l. titiū & meminz. in prin. de admini. tuto.

a ↑ In excōicato. Adde ꝙ idem tz Bart. i. l. pedius. de arbi. & in. l. cuz pr. ff. hereditatez. el. j. de le. ij. et in. l. ex facto. ff. si quis rogatus. el. ij. ad trebel. & ibi Ang. et in sua disputatione duo adinuicē litigātes. Ant. de bu. in. c. quinta uallis. in. xxv. col. et Imol. in. xxij. obſia. Principale fundamentum est qr excōicatus potest Shere: vt. c. si vere. de sen. excō. et ibi Imo. & xxij. q. ij. qñ multos. quā cōclusionē limita fm Ang. in pallega. disputatiōe nisi ex forma statuti arbitramēta haberēt exequtionē. parată sicut sua qr tūc nō vz arbitramētū excōicati & oia pdicta sequit Alex. tū inq; tū ipse equiparat excōicatū & deportatū non vr bona comparatio qr deportat⁹ testari nō pōt vt habeē in. l. j. c. de here. instit. sz excōicatus pōt facere testū & vz tz vt voluit Bar. in. l. si qramus. ē. de testa. Shoc late soluit. Fed. ff. xxiiij. vbi cōcludit ꝙ ea facere pōt q alij vtilia sunt nō sibi & p hoc videť posse dicit ꝙ arbitramenta que habēt exequtionē ex forma statuti lata per excōicatuz valeant si excōicato vtile nō redūdet.

b ↑ Hunqd arbitratore mortuo transeat ad heredē dicā. j. e. l. si stipulat⁹ fuerim. in prin. Ly. in. l. si. de Shē. emp. ↑ Quid de arbitratore exhānito: an poterit arbitrari puto ꝙ sic: vt l. cū pater. ff. hereditate. de le. ij. & l. ex facto. ꝙ si qs rogat⁹. ē. ad treb. Idē puto in excōicato[a] q predictis equiparat: vt not. insti. de ca. di. ff. minor. et qr nō est actus iudiciarius dicā. j. e. l. cēteſimis. in fin. facit. j. de v. fig. l. illa vba. & qō sibi dicet. ↑ Quid si aliqs ex cōtrahentibus mortuus est. puto si quidem fuit assumptus arbitrator super ītu perficiendo idē qō in arbitrio vt extinguik⁶ vt. d. l. diē. ē. de arbi. Si vero assumik sup cōtractu pfecto vt sup aliquo successorio. tūc sicut cōtractus trāsit ad heredē: sic illud arbitriū vt. ē. de acgr. pof. l. fundi vēditor. & de offi. dele. c. sup gratia. li. vj. ↑ Quid si aliqs ex Shentibus est bānitus & bona publicata. dico idē ꝙ in mortuo[c] qr pt arbitrari & existēs cōditio nō ligaret fiscū: vt. l. quoties. in fi. j. de nova facit. ē. p soc. l. actione. ff. publicatione. Isti arbitratores q quotidie assumunk in litibus videnk assumi super ītu pficiēdo: vt dixi de ope. no. mū. l. i. ff. & post operis. ↑ Formo aliā qōez. videm⁹ ꝙ in arbitratore nō recedik a pona quid in cōsultatione. cōmissum fuit titio vt arbitrareť de consilio sempronij: sempronius nō vult. ꝙsiliū dare vel est mortuus. dixi vobis in. l. j. ff. si plures. ē. de exerci. & hodie habem⁹ casū. extra ne se. va. c. j. circa fi. li. vj. vbi dicā si deo placebit. in. l. titiū & meminz. in prin. de admini. tuto.

Sicuti. Filius stipulatur sibi dare. ꝙ. cuz pater moriek. h. d. an sibi vel patri queratur dicā in. l. si filius. j. eo.

Si quis ita. Si stipulatio pris convertur in tps existentie sui iuris filio querik vtilis actio. h. d. Iste. ff. itrat materiā illā qualiter pater querat filio vel ecōtra dicam. j. e. l. qō dicik. Dy ponit hic additionē imperfectā. ↑ Op. ē. eo. l. dns seruo. solu. acquirit sibi pater stipulā do filio nisi conserak in tēpus sui iuris. ↑ Op. ē. de pac. do. l. cū dos. Sol. vt ibi & dicā j. e. l. qō dicik. ↑ No. ꝙ directa querik patri ex stipulatione fi. ē vt. ē. eod. l. alteri. l. stipulatio ista. & est. ē. ea. l. in princ. & qñ ex stipulatione pris querik filio vtilis. dicā in. l. qō dicitur. j. eo.

☞ Quādo sit differētia inter si & cum.

Non solum. Inter si & cū nō est differentia cū apponitur actui extrinseco. h. d. Antecē opponā p. l. istā dādo vnā opi. quā ponit Ly. in. l. extraneū. C. de heredi. insti. ꝙ est differētia inter istā institutionē cū morieris q̄ est cōditionalis cū est incertū qñ qs moriatur & illā institutionē si morieris. qr illa est condicio necessaria: vt. l. si pupillus. ff. sub cōditione. j. de noua. Sz male dicit p istū iez. & l. qbus diebus ff. quidē titio. ē. de cōdi. & de. ↑ Op. j. e. l. prop. ff. si. breuiter ista est so. qñ & si & cū apponūt actui extrinseco & tūc nulla est differentia vt hic. Aut apponunt actui intrinseco: vt volūtati: & tūc loquik j. e. l. pp. i fi. & vt liqueat & qñ sit differētia inter si & cū apponik actui extrinseco fm Pe. & Buil. in. l. q pmisit. ē. de cōdi. inde. dic sic. Aut ista verba apponunt actui q tacite inest de necessitate & nō est differentia: vt. l. ij. ē. de le. j. & l. inuito. ff. hāc aūt. ē. de tute. Aut apponik actui cui tacite nō inest: & tunc hec dictio si facit cōditionē. vt. l. si titius. ē. & l. si decem cum petiero. j. e. & ibi no. probak melius in l. si titio. ē. qñ dies leg. ced. & de cōdi. & de. l. quibus diebus. ff. quidam titio. Si vero queris de conditione cū: tunc aut addik executioni obligationis: aut ipsi obligationi. primo casu non facit condi-
e tionem[e] vt. C. quādo di. le. ce. l. si ex his. & l. firmio. in prin. ē. quando dies leg. ce. Sivero obligationi & tunc aut verba sapiunt exactionē de cōceptione fui: et tunc non est differentia: vt hic. & l. qui promisit. de condi. inde. quia faciunt cōditionem. Si vero apponitur in actu intrinseco: vt puta voluntatis dicam. ē. pxi. ff. ↑ Opp. qr nō sit bona equiparatio cum prima conditio mortis sit certa. secūda sit incerta. dicit Dy. quia bene differunt in hoc: sed nō in modo cōmittendi. qr quocūq; modo veneris & qñcunq; stipulatio committik ita quocūq; modo moriaris & quandocunq;.

Entesimis. Not. ꝙ in obligatione in diem
c obligatio est pśens. Quid de actione dicā j. eo. l. si ita stipulatus in questionibus.

Id autē quod in facto. Stipulatio facti que cōcernit personā pmissoris ad heredē nō transit. h. d. ↑ Opp. de l. veteris. C. de cōtraben. & cōmit. stip. Sol. ibi in facto ꝙ cōcernit personā stipulatoris hic promissoris. & distingue vt ibi per Ly. & tangā. j. eo. l. si sic.

1 ☞ Dictio cum: adiecta futuro indicatiui facit stipulationem non valere secus si adijciatur futuro subiunctiui quia valet et que fit ratio differentie.

Stipulatio cū volam an valeat.

2 Differentia inter si et cum: ad hoc vt stipulatio valeat.

3 In vltimis voluntatibus quis moriendo non dicitur velle.

In vltmis voluntatibus idē est dicere heres det cum volet vel cuz voluerit quod est dicere det post mortē suam in cōtractibus ista verba faciūt diē et conditionem.

4 Dictio cū: adiecta preterito subiunctiui idē est ac si apposita sit futuro subiunctiui.

5 Dictio donec quouscp; principaliter denotāt tempus secundario conditionē sicut dictio cum.

6 Stipulatio promitto tibi dare decē ad tui voluntatem valet.

Prepositiones faciunt conditionem expressam.

7 In cōtractibus an idē sit dicere si volueris aut si arbitratus fueris an vero distinguanē vt in vltimis voluntatibus.

8 Verbum voluerit importat liberā voluntatē dū modo dolus malus abſit.

9 Judex ponens aliquem ad confinia donec voluerit vel donec nolnerit iudice mortuo. an confinia sint finita.

10 Sentētia que dicit pono te ad cōfinia quoad revocauero an intelligak fm naturam cōtractus an scōm vltimas voluntates.

Sententia equiparak vltime voluntati.

11 Finito officio iudicis an illa verba donec voluero posita in bāno censeanť finita.

12 Si iudex est excōicatus vel qr aliter nō potest officium exercere ꝙ in casu predicto volūtas nō dicik desinere ipso remanente sane mentis.

13 Judex excōicatus durante excōicatione potest in terminis de quibus supra cōfinia revocare si sibi reser nationē reseruauit.

***Si ita stipulat⁹ fuero.** Adueŕte quia sumus in periculosa materia. & breuiter hoc dicit. Promissio cum volueris valet si ante mortem declaras te velle secus in promissione si volueris. hoc dicit. ↑ Opp. de. l. senatus. ff. legatum. ē. de lega. primo. & l. si ita legatum. ff. illi si volet. respondeo stipulatio collata in voluntate promittentis nō valet vt hic. sed si voluntate eius cui acquirit

cui acquiritur sic. vt in cōtrarijs. licet cōtrariū no. per gl. in. l. a titio. j. eo. vbi reprehēditur per Dyn. ↑ Sed opponi. de. l. sub hac. ē. titu. & l. j. eo. l. si quis stipulatus sit stichū. Breuiter
1 sol. & quando dictio cū: adijcitur futuro indicatiui non valet vt in cōtrario. aut futuro subiūctiui & valet. vt hic. si ꝓstituas te velle ante mortē. sed per dictionē si. non valet sine adijciatur futuro subiūctiui sine indicatiui. dicit gl. & bene dicit. ↑ Sed que est differentia. Nisi. nam futurū indicatiui hz quandā dependentiā vt promitto cū volam. & volens ero cū dabo & ideo lex ꝓsumit me nunq; velle. sed cū dico cū voluero tunc formak a preterito indicatiui: licet non permanā in volūtate sufficit semel velle. licet tēpore traditionis nollem. vt. ff. eo. l. si ita stipulatus sit stichū. & ideo verificata est illa ꝓpositio cū voluero. & no. ē. de Shen. emp. l. si becvenditio. Sed cōtra hoc. ē. de lega. iij. l. vgoze. ff. pe. vbi videtur ꝙ valeat si dico cū vellet. Sol. ibi dixit cum vellet qō est preteritū imperfectū subiūctiui vel pśentis optatiui. sed hoc nō placet qr ex eo qō est preteritū imperfectū hz quādā dependentiā sicut futurū indicatiui. & ideo eadē est ratio. dico ergo aliud in vltimis voluntatibus: vt ibi qr dicta verba cū volet vel cū volā videnť solū facere diē incertā vt sic post mortē debeatur. vt ibi patet. sed qr dies incertus est cōditio in vltimis volūtatib⁹: vt. l. dies incert⁹. ē. de condi. et demō. ideo tex. in. l. fideicō. ff. de. le. iij. dicit esse cōditionale. hoc etiā pbak. ē. de manu. testa. l. seruos. ↑ Opp. qr in prin. dicit ꝙ valet si cōstituit in vita. in fi. dicit ꝙ nō valet. nā. ꝙ per si non valet. per cū valet. ratio differētie est fm gl. quādo dictio cū adijciatur futuro tēpori est aduerbiū tēporis. nō ergo cōfertur in potestate an velis. sed qñ velles. sed qñ dictio si: apponitur est in potestate an & qñ velles. & illud dicit gl. j. et in gl. ij. ma. sed male dixit qr si solū tēpus esset in potestate sua tūc transiret ad heredē nec extingueret morte: vt. d. l. vgoze. ff. penul. de re. dub. l. vtrū. ff. penul. facit optime. ē. fol. mat. l. post dotem fm quintā lectură. Ex hoc dicerē ꝙ si hec dictio cūvoluām vel cuz voluero adijcitur executioni. puta ꝓmitto decē que tibi dabo cū volam vel cuz voluero ꝙ me mortuo statim tenetur heres: vt. d. ll. facit. l. ex his verbis. C. qñ dies leg. ce. Sistū teg. Que est ergo ratio differētie. dic fm Pe. dictio cū denotat principaliter conditionē secūdario tēpus. tex. est in. l. titio. ē. quādo dies le. ce. Modo quando dico cū volueris non exprimitur cōditio & expressa nocent nō expressa nō nocent vt. l. nonunq; ē. de cōdi. & demon. Jaco. de are. dat aliam solu. et recidit in idem in. l. fideicōmissa. ff. & l. si fideicō. de lega. iij. & ibi nota qui contradicunt huic tex. vbi dicitur ꝙ si moritur statim tenetur heres. hic dicit ꝙ extinguitur dicit glos. ibi aliud in contractibus aliud in vltimis volūtatibus et ista est vera. & alie solutio. que ibi dantur sunt false contra. d. l. vgoze.

3 ff. penul. de lega. iij. Et aduerte ↑ non intelligas ꝙ in vltimis voluntatibus quis moriendo videatur velle. quia nulla. l. hoc cauetur. licet quidā hoc dicant. sed dico ꝙ in vltimis voluntatibus. idem est dicere heres det cum volet vel cum voluerit qō est dicere det post mortē suam: vt. d. l. vgoze. ff. penulti. et ideo debetur tanē adueniente die. in contractibus vero ista verba faciunt diem et conditionem. & ideo eo moriente anteq; velit deficit condictio. et idem esset in vltimis voluntatibus si poneremus esse conditionaliter prolata vt si volet. vt. d. l. si
4 ita legatum. ff. illi si volet. de lega. j. ↑ Quero quid si dictio cum adijciatur preterito subiunctiui vt titius promittit dare decem cum voluisset. Respondeo ista verba quādoq; significant futurū tēpus: vt. j. eo. l. qui rome. ff. augerius. & quod ibi no. & de lega. j. l. cum certus. & de contraben. empt. l. si emptor. ff. verisimile. vbi ponitur verbum esset & tamen significat futurum. Respon. qr tunc erant idem ꝙ si apponitur futuro subiunctiui qr petitionē significat. ↑ Quero quid si non apponatur dictio cū: sed aliud aduerbiū tēporis: vt donec voluero vel quouscp; & si dico idem ꝙ in dictione cū: quia omnia faciūt secundario conditionē principaliter tēpus vt dicam plene de
6 cōdi. & de. l. j. ↑ Quid si non appono dictionē si: nec dictionē cū: nec tēpus alicuius verbi vt promittis mihi dare decem ad tui voluntatē. Respon. videtur dicere si tu volueris: vt. ē. fol. matri. l. post decem in quinta lec. pro hoc facit qō dico in l. j. de cōdi. & demon. & tunc scilicet ꝙ per prepositiones fit conditio expressa. ↑ Quero cū in vltimis voluntatibus fiat distinctio: an opponātur hec verba si volueris aut si arbitratus fueris. d. l. fideicommissa. ff. & de leg. j. l. si sic. in princ. & de fideicom. liber. l. fideicōmiſ. libertas. an hec differentia sit in cōtractibus dico circa ea que sunt de substātia ꝙtractus dicta verba nō attēduntur: vt. l. qō sepe. ff. j. de contraben. emp. & c. de contrahē. emp. l. si. Sed circa alia accidentalia significatio dictorū verborū attēditur. vt. l. hec venditio. de cōtrahē. emp.
8 pro ratione cogita. ↑ Quero quanta est virtus istius verbi

a voluerit: a respondeo vt posset facere quis voluntatē suā etiā inique. vt. l. cū quidā. de le. iij. dūtamen dolus malus abſit. vt ē. manda. l. creditor. ff. Incius. semper enim dolus videtur exceptus. ↑ Formo hic vnam questionē difficilem iudex dicit pono titium ad cōfinia donec voluero vel donec revocauero. moritur iudex an cōfinia sint finita quidaz dicunt qō sic. vt hic dicit Pe. & Ly. refert. C. de contraben. emp. l. si. Jac. de ra. dixit quod sententia debet equiparari contractibus nō vltimis voluntatibus. quia sententia est stricti iuris. vltime volūtates habent instar bonefidei: vt. l. in minorum. C. in quib. cauſis in integ. restitutio. nō est necesse. Pe. dicit alter sicut ibi Ly. refert: que verba non recito: quia iuris sapore non habent tu ergo dicas consideranda esse verba. aut iudex dicit quod voluero vel volam: & tunc ista verba nō sonant: vt eatenus durent cōfinia quatenus durat voluntas. & ideo voluntate cessante finiuntur confinia. voluntas vero per mortem cessat ergo &c. hic est casus. ē. loca. l. iiij. C. manda. l. mandatum. institutа mā da. ff. item si adhuc. hic enim non requiritur ꝙ contraria voluntas superueniat. sed sufficit ꝙ prima cesset. & predicta vera si iudex digerit quod ipse voluerit referēdo ad personā suā. si vero retulerit se ad dignitatē: vt quoad potestati placuerit qr tunc dignitas non moritur morte persone non finiretur. vt a
11 l. annua. ff. j. de annuis leg. & de indi. l. proponebatur & est hodie casus extra de rescriptis. c. gratiose. lib. vj. & predicta vera si apparet ex verbis ꝙ confinia fuerint de presenti: revocatio b fuit collata in predicti tempus vt quia quoad vel quouscp; &c. vt dixi. & facit l. si cum in annos in principio. Si vero dicet pono te ad confinia ad meam voluntatem vel ad meuz bene-
b placitum tunc confinatus[b] non esset nisi iudex declararet se velle ponere cum dicta verba faciant dispositionem conditionalem vt dixi in precedentibus questionibus. Quandoq; 10 iudex ↑ dicit pono te ad confinia quoad revocauero et hoc ex propria significatione non sufficit voluntatem primā cessare: sed requiritur noua voluntas contraria sed moriendo quis non videtur velle vt hic ergo &c. Et ideo hic surgit dubium an ista verba habeant istum intellectum sicut in contractibus: an vero intelligantur sicut in vltimis voluntatibus. vt sit sensus pono te ad confinia donec vixero nisi ante revocem vt dicta. l. vgozem. ff. penultimo & videtur ꝙ sicvt in contractibus. casus est extra de officio delegati capi. si delegatus. libro sexto. & idem in precario: quia quis moriendo non videtur revocare: vt. ē. de preca. l. prima in principio coniuncta. l. questum. ff. eodem titulo. Tamen dicerem assumendam benignioꝛem interpretationem: vt. l. si preses. & l. interpretatione. j. de penis. vnde in casu proposito intelligitur. vt in vltimis voluntatibus. vt in dicto capitu. si delegatus. & ideo assumitur aliter. quia ibi illa interpretatio est benignior. ad hoc facit. ē. de pigno. actio. l. non est mirum. ibi sententia equiparatur vltime voluntati. facit. ē. de manu. testamen. l. si ita fuerit in fine. verba testatoris et pretoris pariter interpretantur pro hoc facit glos. in dicto. & si delegatus. licet illa glos. in alio male dicat quia non intellegit differentiam inter illa verba
11 vsqꝫ ad beneplacitus &c. Et donec revocatio. ↑ Quero quid si iudex non est mortuus. sed eius officium est finitum. respō. idem quod si esset mortuus. quia dicta verba debent intelli- c gi. donec voluero. scilicet ego existens in officio sic finito officio finiatur voluntas. vt. d. l. finali. j. de pe. causa enim quare reseruauit sibi voluntatem erat officium. ergo finito officio finitur voluntas: vt. ē. de oper. nou nuntiatio. l. non solum. ff. finali. vbi causa nuntiationis erat dominium rei que finitur alienata re. & sic cessante illa qualitate licet persona duret pro hoc videtur tex. ē. de fideicommiſ. lib. l. Incius. la prima cū. l. seq. vbi arbitrium datum alicui. vt heredi cessat eo desinente esse heres facit. l. cum apud. & quod ibi notatur. j. iudica. soluti. & quod no in simili. ē. de iudi. l. venditor. ff. iudices. Sed contra predicta facit. ē. de lega. iij. l. cum pater. ff. hereditatem. et
c ad trebellia. ex facto. ff. si quis rogatus. sed ibi testator[c] contulit expresse in tempus mortis electionē quod de naturali intelligitur. secus si simpliciter dedisset electionem: quia tunc cū statim desinit esse heres finitur illud ius. vt. d. l. lucius. Item facit aliqualiter contra quod no. per Innocen. Extra de offi. 12 deleg. ca. licet vndicp; sed non curo. ↑ Quid si iudex excommunicatus vel alio modo non potest officium exercere tamē durat officium. respon. non dicitur desinere voluntas si ipse remanet sane mentis. vt in excommunicato. argu. eius quod ē. dictum est deportato qui equiparatur excommunicato. vt institu. de ca. di. ff. minor. & videtur expressum. de officio delega. ca. si is cui. libro. vj. & ca. j. de officio vi. c. li. vbi non expirat iurisdictio delegati que tamē expirat morte. Si vero ipse non remanet sane mentis. vt quia efficitur furiosus. tunc licet re-

a ↑ Volnerit. Adde vt per alex. ff. glvij. l. lib.

b ↑ Cōfinatus nō esset. Addō inquātū alegā. in bac. q. & se. tenetꝫ bar. to. vt hic per eū & cum opi. bar. fm pliciter trāsit bal. sed hic remittēdo consi. xxxiiij. viij. li. vbi ponit ꝙ cōfinat⁹ sine pfinitione tēporis & cōfinatus ad decennū finito tēpore de penis & cōfinatus ad decennio absq; alia renocatione potest redire.

c ↑ Sed ibi testator. Adde ꝙ xtra hanc soln. tenent Imo. Rap. & alegan. qr dicunt nō videre diuersitatis rationez inter casum qñ est collatūin tempus mortis vel non.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

maneat iudex: vt l. cū furiosus. de iud. tū videt volūtas cessare. vt. ff. de acq. here. l. si qs alicui. ¶ Quero an iurante ex cōicatione possit reuocare cōfinia. credo q sic [a] cū hoc non fit actus iudiciarius. vt. d. l. cū pr. ff. hereditatē. ¶. d. l. ex facto. ff. si qs rogat⁹. et ptz qr morte finit. qr nō est act⁹ iudiciarī⁹. Predicta vera si iudex sibi reseruauit reuocationē cōfiniū in sniā alias forte nō posset. vt. ff. de pen. l. relegati. in fi. dic vt ibi.

a ¶ Credo qō sic. Adde q Fiuz tz bal. in l. fi. de contrahē. empt. qr si ista reuocatio confistit in iurisditione q apud egcōicatum nō est quo ad exercitiū ꝛ hoc sequitur ale. 1

Qui sic stipulatur. In stipulatio ne nouātes dies precedētis obligationis intelligit repetita. h. d. De materia ista vtrū intelligat repetita dicā in. l. diē. ¶. stichū. ff. l. j. de noua. vide gl. que incipit ar. de repetitione in fi. dic ibi. ne actio reddatur inutilis: que ratio hic cessat.

b ¶ Cū petiero. ad de de isto ꝟbo petiero vide bart. in l. libertus. de iure 2 pa. ¶ in. l. titia he 3 redis. de condi. ¶ de. bal. in. l. j. C. de lit. cōte. bal. i aut. 4 habita. C. ne fi. p 5 pa. ¶ in. l. fi. de tempo. ap. ibi de ꝟbo 6 postmlauerit. sali. 1 in. l. si quis maior C. de transac. bal. in. l. ab eo. C. quō ꝛ qñ iudex.

c ¶ Ex forma statuti. adde an tale sta 2 tutū valeat Bal. in l. j. C. ne fil. pro pa. ¶ Jmo. hic de cidentes. q sic an aūt etiā intelligat 3 de filio illegitimo vt p illo pater teneatur vide Joā. an. i addi. ad spe. 4 in ru. q fil. sint le. ꝛ decisionē bar. ℞ sequit bal. in. d. l. j. ¶ i addi. ad spec. in ti. de pla. sen. in ẋix. col. bal. ¶ ang. in. l. q repudiātis ℣. j. ℞. de inof. test. Ange. in. l. ij. ℞. si ex noz. cā aga. ro. 5 in. l. fi filio. ſo. matri. sali. in. l. si filiꝰ C. ne filiꝰ ꝓ pa. ¶ hāc deci. bar. segk abb. cōſi. lxvi. j. liro. ℣. si. dilig. pqua facit quod voluit bal. cōſi. cc. liiij. j. lib. q in sniā lata sup taxatione expensarū nō fit ne cessaria citatio fideiuſ. iu. fol. q: iudiciū factū cū ꝑncipali afficit eum ſcōo nō citatū. alleg. no. bic.

Si decem cū petiero. [b] Facultas de mūtiandi transit ad heredē nō facultas cōditionis implēde. h. d. Bl. dicit q ista est cōditionalis inspecta significatione verboꝝ sed veritate inſpecta nō. ¶ sic est aliqñ ecōtra. ¶ Q. q. verbū petiero intelligit de lit. ꝯtest. vt. l. amplius. j. rē ra. ba. ¶ Hic de denūtiatione extra iudiciū. Sol. qñ ꝯ verbū petiero refert ad ꝑsonā ei⁹ q obligat. ¶ tūc intelligit ꝑ lit. cōte. vt. l. amplī⁹. Qñ ꝯ verbū petiero refert ad ꝑsonā eius cui acquirit obligatio. ¶ tūc intelligit de quadā admonitione vt hic. ¶ Quero quid si dixit si petiero. Bl. dicit q tūc principaliter faceret cōditionē sed dictio cū nō. ¶ vide glo. que incipit. hic est cōditionalis ꝛc. ¶ Quero qd si dixit decē q petiero. Rñdeo idē qō si diceret cū. vt. l. si ita qs pmiserit. in pnc. j. eo. Nec ob. qō relatiuū qs vel q iunctū verbo futuri ꝛpis facit cōditionē vt. l. stichū q meus erit. de le. j. vt dico in. l. j. de cōdi. et demō. ¶ Quero qō apponit si ꝛ sic facit conditionē qñ cōmittat stipulatio. Bl. ꝙ dicere q ꝑ cōtestationē litis dum alle. l. si titi⁹. ff. e. ¶ ibi no. C. e. l. nnda. ¶. ff. eo. l. stipulatio ista. ℣. alteri. Tu dic ꝑ simplicē admonitionē ꝛpleri cōditionē. vt hic patet: qr referr ad actorē: vt dixi. ¶ ille glo. dicūt verū q ſi ante nō sit facta admonitio ꝑ lit. cōte. ipleť cōditio ¶ procedit iudiciū. ¶ Quero an ista admonitio debeat fieri extra iudiciū dic q ſufficit extra iudiciū: vt no. gl. in. l. amplius. j. rem ra. ba. facit. l. ſi ex legati. ff. eo. ¶. l. moza. ff. de vſur. no. j. eo. l. qui rome. ℣. coberes. in gl. pua. ¶ de fideiuſ. l. fideiuſſor. ℣. ſi. ¶ ibi no. ¶ Solet ¶ esse ḡstio vtrū in ℣ctibus inter vinos ius impledi cōditionē trāseat ad heredes. do. Lyn. referēdo ℘et. ponit istā. q. C. de cōdi. inſer. l. pe. ¶ facit tria mēbra. qñq; cōditio tz ꝑcedētē dispositionē. ¶ tūc aut dispositio ¶ cōditio cōferť in ꝑsonā vnius ¶ trāſit ad heredes. l. dicē. ℣. j. ff. de arb. ¶. l. q rome. ℣. flanius. j. eo. ꝟbi gratia ꝓmitto tibi dare. c. fi. c. nō dedero dabo. cc. ¶ tūc tz ꝑcedentē dispositionē. Scōo casu qñ cōferť in ꝑsonā diuersoꝝ: ¶ tūc nō trāſit ad heredes: vt. l. fideiuſſor obligari. in fi. ff. de fideiuſ. qcqd gl. ibi dicat: ¶ ibi ego dicā. Qñq; incipit a ꝑcedēti cōditione: ¶ tūc cōditionis iplementū nō transit ad ipſuz heredē vt. l. a testatore. ff. de cōdi. ¶ de. sed ibi illa nihil facit qr in vltimis volūtatib⁹ ideo nimirū: vt in. ℣. finautē. C. de ca. tol. Hnil. de cu. facit istā. q. ff. de pig. ac. l. si necessarias. ℣. si de vendēdo. ¶ als. ff. de col. bo. l. ij. in ꝓn. ¶. l. q rome. ℣. augerius. j. e. q bene facit. Ultra Hnil. ¶ oēs allego istā. l. vbi est casus qr hec est quedā admonitio ideo trāſit: sed si esset conditio nō transiret. Sed cōtra istā do. tex. in. l. ij. C. de pac. inter emp. ¶ vē. ¶ ibi dicit gl. qō supuacuo ꝺr de here. ꝛc. tu posses respōdere altero de duob⁹ modis qō illa gl. dicat male: qr cōtra istā l. imo optime dicit ¶ ꝓbatur ex eadē. l. nam in persona eorum in quorū persona cōditio debebat impleri nō fuit facta mentio de heredib⁹. ¶ tñ in ꝑsona eoruz pōt impleri multomagis in herede eorū qui dz additionē iplere. C. de cadu. tol. l. vnica. ℣. ne autē. coniuncta. l. cū ita. de condi. ¶ demon. ¶. l. si penū. ff. qñ dies leg. ce. nā ex parte implētis de facili pōt impleri per aliū vt. l. arethusa. ff. de ſta. ho. ¶. d. c. ne aūt ex parte eius in cuius persona dz impleri non ita de facili. vt. d. l. si penū. qñ dies le. ced. ¶. l. sub diuersis. in fi. ¶. l. cū ita. de cōdi. ¶ demon. Sed in. l. ij. ff. de pac. inter emp. ¶ ven. receditur a persona cui debet impleri. multomagis in personam implentis vel ibi precessit dispositio. i. venditio. sed ista ratio non est vera qr illud quod est dictū qñ habet precedentē dispositionē est verus qñ illud venit in conditione qō in precedenti dispositione vt in exēplo. ff. posito. sed in. l. ij. venit aliud in cōditione ꝙ in precedenti dispositione. Quid dicemus dico qñq; ille qui est futurus obligari ex cōditionis implemento percepit aliquid vt obligetur ¶ tunc tam ex parte implentis ꝙ cui impletur transit ad heredē ius cōditionis implende. vt. l. ij. C. de pac. inter emp. ¶ ven. qñq; nihil est lucratus vt hic ¶ tunc non transit ad heredez vt hic ¶. l. qui rome. ℣. augerius. j. eo. vbi declaro vide casum in. d. l. ij. Et hoc ꝓbatur in. l. si ꝓdio. in pinci. ff. de in diem adic. Sed sunt cōtra casum insti. de ver. obli. ℣. ex conditionali. j. e. 6 l. si quis titius. Fateoꝝ ꝙ stipulatio cōditionalis q̄ hz condītionē casualem trāſit ad heredes. secus in cōditionib⁹ potestatiuis q̄ ad heredes non transeunt vt dixi q vť actū vt ipsa principalis persona impleat vt hic.

1 ¶ Mdoza principalis nocet fideiuſſori ¶ patri.

2 Pater an ¶ in quibus casibus equiparetur fideiuſſori. Fideiuſſor non obligatur nisi verbis. Fideiuſſor non conuenitur nisi principali excuſſo. Jn fideiuſſorem contractus non fit executio.

3 Statuto stante ꝙ pater teneať ſoluere cōdēnationē ꝓ filio vſq; ad legitimā ſi filius cōtumaz cōdēnetur an pater teneať.

4 Confessio facta filij non nocet patri.

Cum filius fami. Mdoza ꝓncipalis 1 lis nocet fideiuſſori ¶ patri. secus econtra. h. d. Tota die allegať. l. ista q pater teneť de pecu. ¶ filius vt principalis: ꝓ tanꝙ fideiuſſor cōcor. ſunt in gl. ¶ Q. p. de. l. si seruus. ff. de bis q no. infa. So. vt ibi. ¶ Oppo. de. l. iij. ff. ſed vtrū. ff. de mi. vbi pater non equiparať fideiuſſori dicit glo. ſallit ibi: vt ibi not. 2 ¶ Tu dic latius an pater equiparať fideiuſſori boc pōt intelligi multis modis. Primo in modo cōſtituēdi nō equiparať fideiuſſori: qr fideiuſſor nō obligať nisi ꝟbis. vt. ff. eo. l. v. ℣. satisfacceptio. ¶. l. sciēdum. ¶ ibi pater obligatur de peculio ex edicto ꝓtoris. Scōo in modo cōueniendi nō equiparať. nā fideiuſſor non pōt cōueniri ante ꝑncipalē excuſſum: vt. C. de fideiuſ. auť. ꝓsente. sed pater pōt statim cōueniri: vt. d. ff. sed ¶ vtrū. de pecu. ꝓ to. hoc em nō reperiť mutatū. ¶ hoc tz expſse Ja. de are. ff. eo. l. si seruū. ff. an filius. Tertio in modo exequēdi. nā in fideiuſſorē cōtractus. nō fit executio vt plene dicitur. ff. iud. ſoluī. l. j. sed in parte fit executio in peculio: vt. ff. si filio. la ij. ¶ ibi no. per glo. ff. ſo. ma. ¶ de noza. l. ¶ si condēnatus. qō pāret quia est fideiuſſor: iudicij: vt. l. iij. ff. idem ſcribit. ff. de pecu. Hoc aūt an procedat in peculio adūctitio. ibi dixi. ¶. ff. de dā. infec. l. si finita. ff. si de vectigalib⁹. Quero in modo recuperandi a principali nam pater nō recuperat a filio sed fideiuſſor a principali: vt no. in. d. ff. sed vtrū. Quinto ex hoc alia differentia insurgit qr beneficiū restitutionis qō cōpetit filio nō trāſit ad patrē: vt. d. ff. sed vtrū. Sexto in modo cōmittendi seu perpetuādi obligationē ¶ in hoc pť equiparať fideiuſſori: vt hic: ¶. j. eo. l. si seruū. ff. an filius. in alio etiā equiparať: vt sicut actio furti denegať patri. ita ¶ fideiuſſori: vt. j. de fur. l. cum qui. ff. an pater. Sed contra predicta videť qr ꝓius debeat excuti filius ꝙ ꝓueniať ad patrē. vt. l. libertus. ff. j. j. ad muni. cū simi. ¶ ibi no. C. de decu. l. j. ¶ ibi no. sed ego dixi contrariū. Rideo illud verū qñ pater conuenit insolidū ex gestis per filiū idēvidetur no. in. d. l. j. C. de decu. lz glo. aliter dicat ¶ male in. l. tria onera de excu. tu. ¶ ibi reprehendiť per Ja. de are. sed qñ pater cōuenitur de peculio. tunc ꝑcedit qō hic dicit. ¶ Ultimo ℣. in ducit istam. l. in ar. ad questionē istam. Pater ex forma statuti c tenetur ſoluere condēnationē ꝓ filio vſq; ad legitimam. contingit q filius est positus in banno. ¶ cōdemnatus ſm cōſuetudinē Jtalie que habet contumacē ꝓcōfesso. an hoc ſufficiat cōtra patrē ¶ videtur q sic per hāc. l. qr moza filij nocet patri sed hic pater erat obligatus de peculio ex cōtractu filij. de quo cōstat in qōne nostra. de maleficio nō cōstat vnde cōtumacia filij nō dz facere fidē cōtra patrem: vt. l. j. ff. qñ ex fac. tut. ¶ hoc videť tenere ℣. ¶ Ego aūt cū ista questio mihi de facto contigisset in hac ciuitate Perusij disputaui et determinādo dixi verba statuti q̄ coartāt patrē esse diligentius intuenda. qñ certū est qō de iure cōmuni pater nō teneť. nā qñq; statutū simpliciter dicit pater in casib⁹ maleficiorū teneť ſoluere condēnationē factā de filio. ¶ isto casu ſufficit filiū condēnatū esse siue ꝓsentē siue cōtumacē. cū statutū nō requirat maleficiuz esse cōmissū z ſufficit filiū condēnatū. ꝑ maleficio. ¶ ex ipsa cōdemnatione pater obligať ex verbis statuti. ideo vere equiparatur fideiuſſori iudicatū ſoluī. vt. l. iij. ℣. idē scribit. ff. de pec. ¶. j. iud. ſoluī. l. j. ¶. l. iudi. ſoluī stipulatio expeditā. ¶. d. cōquerebatur. coniuncta hac. l. in ꝓn. ¶ semp intelligatis ex forma dicti statuti

cti statuti procedere. De iure cōi an pater teneať ꝓ filio de peculio. ꝑ filio condēnato ob contumaciā dixi in. d. ff. si de vectigalibus. Qñq; verba statuti coartāt patrē cōditionaliter hoc mō si maleficiū cōmiserit filius ꝑ cogať ꝛc. ¶ ita dicebat statutū peruſij. isto casu cōtingit filiū cōdēnari tribus modis. primo cōparet filius ¶ negat. ¶ ꝓtra eū maleficiū ꝓbaťur. ¶ tūc ad ꝑfectionē intellect⁹ dic quādoq; ex vno maleficio ꝓcedit ℣ plures tanꝙ ℣ plures pariter ꝑncipales ¶ sniā ꝙlibet ꝓfacte cōtra vnū non ꝓiudicabūt alteri. vt. d. l. denūtiasse. ff. si. j. de adul. Qñq; advnū ꝓuenit ꝓncipaliť ad aliū ꝙ ꝙsequētiā: qr ꝙdēnatio vni⁹ est pambulū executionis fiēde in ꝑsona alterius ¶ tūc aut hoc respicit ꝓnatā vtilitatē. ¶ aliū nō ꝓiudicat: vt. l. j. C. de fal. ¶ qō ibi no. ſ. ꝙ sniā lata cōtra matrē nō ꝓiudicat filio. facit. C. de fi. instr. l. si veteris. ¶ qō no. ꝓ Ly. C. q accu. nō posſ. l. j. circa fi. Si vero respicit vtilitatē publicam seu publicā bursam tunc ꝓbationes ¶ sniā lata ℣ ꝓncipalē faciūt fidē ℣ eum
a ad quē ꝓuenit ex cōsequētia: vt. C. vbi cau. a fiſ. l. j. vbi sniā lata ℣ homicidā hz effectū ꝙsūcādoꝝ bonoꝝ ℣ heredes. ita intelligit gl. ff. ad fille. l. in cognitiōe. C. ad. l. iul. maie. l. ℣ qs. vbi sniā lata ℣ patrē hz effectū inferēde pene ¶ filiū sine nouo ꝓcessu. ibi ꝓno emi dz perire supplicio ꝛc.

¶ Jtē hz effectū revocandoꝝ bonoꝝ alienatoꝝ a die cōmissi criminis vt ibi. ¶. l. j. e. ti. ¶. j. de ac. l. ex iudicio. ¶ expressius exē ber. c. cū sm leges lib. vj. ita ¶ in ꝓposito. cū hic respiciat bursam publicā. sniā ¶ acta ꝓtra
b filiū ꝓiudicāt patri. Cautius tñ facit [b] iudex si patrē moneat: vt interfit iudicio si sua putat interesse. ff. ℣. de inof. test. l. si ſuspecta. ¶. C. de litig. auť. nunc si heres. no. in simili per Ly. C. de aduo. di. iud. l. j. circa fi.
c hoc tñ nō pōt esse de necessitate. sed magis de cōsilio. ¶ Secundo contingit q filius cōparet ¶ negat. ¶ cōtra eū probāturꝰ iudicia ꝓpter que ponit ad tormēta. ¶ tunc cōfitetur ¶ cōdēnatur. ¶ tunc idē puto per predicta iura ꝓbať exꝑresse. ff. de ꝓba. l. cū ꝓbatio. q. l. cōfirmat ꝑcedentia. ¶ Tertio cōtingit q filius ab initio sponte confiteť ¶ cōdēnať. ¶ tunc idē multomagis cū de suo facto iterrogať: vt. l. j. ff. diuus. ff. de questio. ¶ qō ibi no. ¶. ff. de edi. edic. l. q̄ro. ff. si. ꝓ to hoc qr cōfessio serui ¶ filij ꝓ indicat patri ¶ dño in his in qb⁹ habēt liberā administrationē vt. l. ser
d nus ꝙ detulit. cū. l. seq. ff. de iurein. hoc verū nisi ꝑ vellet ꝓbare ℣ium vt. ff. si ex noza. causa aga. l. ij. ff. j. vbi est de hoc gl. no. ad hoc. ¶ Quar
3 to [b] cōtingit ¶ qō filius est cōtumaz. ¶ ex forma statuti habeť ꝓ confesſo. ¶ tunc talis ficta cōfessio ¶ sentētia nō ꝓiudicat patri q talis ficta confessio ꝑsonā non egreditur: vt. l. eius qui delatorē. ff. de iure fis.

¶ Preterea vbicūq; lata est sentētia cōtra vnū ꝓiudicat alteri illud fallit quādo sentētia lata est cōtra cōtumacē vt. l. q repudiātis. in fi. ff. l. si papinianus. ff. memīmisse. ff. de inof. testa. ¶ de enic. l. si ideo. ¶. C. de peri. ¶ com. rei vē. l. j. ꝓ hoc facit qō no. ff. de iurein. l. duobus. ff. j. vbi fi
cta solutio nō ſufficit ad dandā actionē ꝓtra ꝓncipalē. facit qō no. insti. de noza. in fine. ¶ hoc tz Ly. in simili. C. vnde vi. l. si qñ. nec curo hoc casu vtrū pater sciuerit cōtra filiū procedi vel nō. q. qñ cōtra cōtumaciā fertur sniа nō habet locū dicta distinctio sciētie ¶ ignorātie. vt. C. de pig. l. ꝓcses. ¶ ibi no. quod est menti tenendum.

1 ¶ An fideiuſſor teneatur ex moza ꝓncipalis.

2 Et an ꝓiuilegiū qō habent crucesignati ne possint cōueniri infra annum transeat ad fideiuſſorem.

Si stipulatus sum. ¶ Obligatio nō faciendi cōmittitur si contrafiat ꝑ ꝓncipales. secus si per fideiuſſorem. h. d. ¶ Opp. ꝙ fideiuſſor ꝓhibēs teneatur. vt. l. q pendēte. ff. de act. emp. l. q iniuriarū. ff. de iniur. ¶. l. j. ff. ite fciendum. ff. de aqua plu. arcen. respondeo qō teneť actione iniuriarum vel neg. gest. non tamen ex illa stipulatione. ¶ Oppo. ff. l. ꝓi. ¶. l. in cōdemnatione. ff. vnicuiq;. j. de reg. iu. Glo. ſoluit mirabiliter. hic loquit quando. ꝓmisit de facto ¶c. Vult glo. dicere q in obligatione dandi idē ꝓmittit ꝓncipalis ¶ fideiuſſor. quia quilibet ꝓmittit de se. ſ. q dabit sed in obligatione facti ꝓncipalis. ꝓmittit de facto suo fideiuſſor. ꝓmittit de facto ꝓncipalis nō de suo fideiuſſore ¶ sic ex facto seu mora fideiuſſoris ſtipulatio cōmitti non poteſt. hoc etiā sentit gl. hic in fi. ¶ bene. cōcor. tex. in. l. ſi libertus. moza. de ope. li. sed ℣ hoc gl. op. q fideiuſſor ꝓmittit factum alienum ¶ sic non tenetur: vt. ff. eo. l. ſtipulatio ista in ꝓncipio. sed respō. ſm Rog. ſpeciale in fideiuſſore iſtud est contra casum. l. cum reus. ff. de fideiuſ. Unde alij dicunt quod hic ꝓmisit indemnitatem. ¶ sic interesse. Alij vt Jo. q ꝓmisit se facturū et curaturū q ꝓncipalis faciet. Prima q indēnitatē ꝓmisit bona estꝰ ſm hoc nō cōmittit moza ex facto fideiuſſoris lz glo. in. d. l. si libertꝰ moza. faciat distinctionē inter certa facta ¶ incerta ¶ nō bene per. l. inter artifices. ff. de ſo. Jtē illa q ꝓmisit se facturū ¶ curaturū est bona nec fideiuſſor pōt teneri si ipse ꝓstat impedimentū quia de hoc nō ꝓmisit ¶ ita loquit hic ꝙ bene teneť si esset in moza curandi ¶ sic ex ſua moza cōmitteret. qr de hoc ꝓmisit. ¶ ℣ ℣ dicta op. ꝙ gl. ergo ad aliud teneť fideiuſſor q ꝓncipalis ¶ sic nō tenetur in lege grece. ff. si quis stichum. ff. de fideiuſ. Sol. dicit gl. circa idē illa duo verſanť ergo nō est aliud. Jſtud estverū qr casus est. ff. de fideiuſſo. l. ſtipulatus est. ¶ el dic dicit gl. q ſimpliciter intercessit dicendo ꝓ tali fideiubeo. ¶ istud etiam puto verum quia ſimpliciter intercedēdo videtur ꝓmittere de indemnitate vel ſe curaturū vel facturū quod ipse faceret in casu in quo valeret vt infra dicetur. verum qr de hoc habemus glossas diuersas scilicet qualiter fideiuſſor: poſſit accedere obligationi faciende habemus gl. in. l. ſi quis ꝓ eo. ¶ in. l. ſi cū reus. ff. de a fideiuſſ. ¶ inter artifices. ff. de ſolu. ¶. l. nemo est. ff. 1 ti. ¶ Et oportet nos ſ hoc videre vt sciamus an fideiuſſor teneať ex moza ꝓncipalis. Et dic aut est in obligatione aliquid fieri. aut aliquid nō fieri. Primo casu aut fideiuſſor ꝓmisit interesse seu indēnitatem ¶ valet vt in hac glo. ¶. l. ſtipulatus es. ff. de fideiuſ. ¶ isto casu fideiuſſor ex ſua ꝑsona b non poteſt cōſtitui in moza cum teneatur ad interesse qō est post morā ꝓncipalis in obligatione: vt. l. ſtipulationes nō diuī. ff. celſus. Qñq; fideiuſſor ꝓmittit se curaturū. ¶ tūc ex ſua moza adhibita in non curando tenetur vt. ff. dixi ¶ fideiuſſio valet vt hic glo. Qñq; fideiuſſor ꝓmittit factū ¶ tunc aut ꝓmittit ꝙ ꝓncipalis facit ¶ non valet. vt. l. ſi cū reus. ff. de fideiuſ. frustra ergo queritur de mora. Quādoq; ipſe ꝓmittit ꝙ faciet illud ꝙ dz facere ꝓncipalis ¶ tunc aut est eiusdē peritie cui⁹ ꝓncipalis: vt. l. nemo est qui nesciat. ¶. ti. j. c ¶ ex ſua ꝑsona poteſt esse in moza. vt in. d. l. nemo. ¶ eadē est ratio que est in quantitate. aut non est eiusdē peritie. ¶ nō valet vt. l. grece. ff. si quis stichum. ff. de fideiuſ. frustra ergo queritur de moza. Aut fideiubet simpliciter ¶ tunc aut est factus qō pōt ab alio explicari ¶ tunc teneť ex ſua ꝑsona. ¶ constituitur in moza: vt. ff. in fo. l. si reus. Aut est tale factū qō non poteſt explicari ꝑ aliū. ¶ tunc non pōt constitui in moza ex ꝑsona ſua. vt. l. inter artifices. ff. de ſolu. ¶. l. si libertus moza. ff. de ope. li. Si vero accedit obligationi non fieri. ¶ tūc non pōt ex ſua ꝑsona cōſtitui in moza. vt hic in 2 nostro. ff. difficili. ¶ Et ꝑ hoc decidit questio. datum est ꝓiuilegiū in multis partibus omnib⁹ crucesignatis ne possint cōueniri infra annū. moꝺo queritur vtrum ꝓiuilegiū competat seu ꝓprio fideiuſſori. ¶ videtur quod sic. vt. C. de vſuris rei d iudi. l. fi. non facit quia ibi non est ꝓiuilegiū ꝑsonale sed reale ¶ ꝑsonale nō transit ad fideiuſſores. vt. l. exceptiones que ꝑsone. ff. de excep. et l. ¶ fideiuſſores. ff. de re iudicata. vnde in obligationibus dandi vbi fideiuſſor ex ſua ꝑsona poteſt in moza constitui sibi nō ꝓdeſt sed exceptio ℣ posſet esse qō in obligatione facti intercеſſisset in qua ex ſua ꝑsona fideiuſſor non poteſt consti tui in moza. ¶ tunc transiret ad fideiuſſorē per cōsequentiā cū in moza non poteſt cōſtitui ꝓncipalis. Jſtam questionē ponit Ly. in vlti. q. C. de preci. impe. offe. l. quoties. ¶ ibi repetit istum. ff.

1 ¶ Heres cōuentus ad penam cōmissam ex stipulatione defuncti poteſt aduersus penam restitui in integrū ex clausula generali.

2 Stipulatio qñ incipit a defuncto cui minor succeſſor cū quo nihil est gestū minoris ꝑsona non consideratur sed maioris a quo initium habuit: ¶ ideo minori nō competit restitutio.

3 Priuilegiatus succedens non priuilegiato quādo vtatur iure suo.

4 Heres succedens in re emphyteotica si nō soluit canonem an cadat a iure suo.

Restitutio in integrū nō dat minori respectu maioris ꝓ eo ꝙ habuit initiū in ꝑsona defuncti si nihil est gestū cū eo sed bene pōt restitui ex clausula generali si qua mihi iusta cā. ¶ supra nu. 2.

5 Contumacia qualiter cognoscatur ꝙ sit procuratoris ¶ qualiter ꝙ sit domini.

6 Jmpedimentum iustum cōtingens in ꝑsonam e procuratoris qñ habet excusare dominū.

In hac stipulatione. Stipulatio de nō faciendo cōmittit si cōtra fiat per heredem etiā ignorantem secus si est pupillus. c hoc e dicit. ¶ Opp. de. l. qui in alterius. ff. de re. iur. Bl. sol. fateor qō teneť mero iure: sed de equitate restituitur in integ. ℣. ¶ limitat istā glo. hic ꝙ dz intelligi ꝙ restituitur qñ impediuit volentem ire ¶ agere in fundū possessum ab ipso herede: ¶ sic de fendendo sec⁹ si nō posſideret ipse heres ¶ faceret impedimentū. ar. ff. de reg. iur. l. qui in alterius. ij. respō. hoc tenet ℣n. in. c. cū quis in ius. extra de Andre. ℘oma. ¶ Et. C. vbi vid. alex. cōſi. lxxxiiij. col. j. vo. iij. ¶ col. ſeq. vbi limitat ℏ qñ sniа valeret ex iure speciali. c Andre. ℘oma. ¶ Cantius tñ facit. arc. ℣ fil. lxxiij. col. iij. et ad hanc doctr. vide. ex. col. alex. ℣. fil. lxxj. oino volūm. iij. vbi ex his ꝟbis colligit ꝙ sniа ℣ vnū lata ꝓindicat alteri qui cōparuit ꝓ suo interesse. ¶ Put at interesse. adde ꝓ hoc dicit ℘au. de ca. ℣ fu diſſe magnos ad vocatos ꝙ truffa bank cū faceret ci tare tertiū posſeſ sorē ¶ ꝑedere ℣ 3 abſtem ℣ quē ex forma statuti ꝑcedi poterat de q̄ ēt viō bar. ¶. l. ꝓuari catorib⁹. de ꝓua. bal. in. l. j. de fi. in stru. alegā. in. l. sepe. vbi limitat ꝓdicta. de re iu. ¶ Quarto no. ꝙ ficta cōfessio non trāſit ad hēdē vt ad pa trē q̄tū ad penā pecuniariā itaſin gulr ōt bal. ¶ ibi oēs ¶. l. ij. C. ¶ test. fa. poſ. ¶ idē ē verū ꝙ nō trāſit qñ hēs ē pat⁹ bare innocētiā defūcti ita elegāter dixit ang. in. l. manifeſte. ff. de iureiur. ¶ ibi alle. tex. an. b. ¶ Et ad bar. bic adde tu ab. in ℣. lxvj. co. j. in. ij. vo lu. ¶ franchū in. c. cū ſpāli. ℣. porro. co. iiij. de app. ¶ Pupill⁹. itelligeť ꝙ in. ℣ dicta op. ¶ in. ꝓcio pubertati. qr tūc cōmitteret ſtipulatio i ſua ꝑſōa. l. j. ℣. ℞ edcō. j. ne vis fiatei. ¶. l. ipuberē j. ℣ fal. ¶ ℞ et segk raph. q dicit hāc limitationē ꝓ fuiſſe dy. idē ſequ⁹ tur ℣leg.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Debet explorare. Adde q̄ concordant ang. Imo. ⁊ Pau. de cast.
b ¶Aut vult. de ista clausula si qua iusta cā. vide bar. in. l. emilius. de mi no. ⁊ in. l. si infanti. C. de in. deli. ⁊ in. l. q duo. ff. de re. du. ⁊ in. l. ij. C. si aduer. vē. pig. ⁊ q̄ remisi ad. d. l. emili⁹. ⁊ i. l. ij. C. de in. emph. vbi tz gl. ⁊ Salic. in. d. l. ij. C. de iure emphy. dicit q̄ cōiter doct. sequunt gl. idē voluit in. l. ij. si aduer. vē di. pig. And. bar.
c ¶Et notandū. Adde q̄ idē no. bar. in. l. adoiem. ff. de ⁊ i. l. si emili⁹. ff. de mino. ange. a i. l. si insulā. i. vij. falle. ff. e. ⁊ in. l. sed si in cōditione. ff. seruus alien⁹. ff. de here. instit. bal. in l. ff. ff. si pen. app. mors inter. pe. de anch. ⁊ imo. in. c. potuit. de loca. et facit fm alexā. q̄ volnit bar. ⁊ ang. in. l. j. ff. si qs aūt. ff. de iti. actuq; p 2 na. vbi tenent q̄ lz currat p̄scriptio ignorāti tū poterit petere re sti. in integ. ex dicta clausula gña 3 li cū ignorātia tribuat iustū ipedimentū. ⁊ idē dicit tenere spe. in ti. ff. p̄scrip. ff. illo. ver. lz pone colonus. ang. in. l. fin. ff. si qs test. li. eē iust. fue. ⁊ in. l. ij. de p̄script. long. tēp. Joā. de imo. in. c. ff. de p̄script. long. tēp. Joā. de imo. in. c. ff. de p̄scripti. ccc. vij. ⁊ q̄ nō ad. ff. de reſtō. dic q̄ ro. cō si. cccc vij. lz q̄ nō 4 deē reſtō nec etiā ecclesie nisi in aliquibus casib⁹ vt ibi per eū ⁊ idem de priuato volnisse vī pau. de cast. ff. si. mihi. cccc vij. ⁊ q̄ heres ēphyteote ignorās nō cadat in penā in effectu voluit pe. de anchar. consi. b clxxiij. ro dictū dy. sequit bal. consil. ccv. ⁊. cclxxv. iij. li bro.
d ¶Sed pone. Si est eiusdē fozi re⁹ cum actore dz ire c ad domū vide gl. singu. in. d. l. item illa. de consti. pe. Andre. barba.

regu. iur. lib. vj. Sed glo. in. l. qui in alterius. non videtur facere differentiā. Credo Dy. verū dicere: quia ista restitutio datur ex clausula generali. si qua mihi iusta causa ⁊c. sed in agēte nō est iusta causa quare restituatur cum anteq̄ agat dz explorare:[a] vt. l. qui in alterius. sed in defendente est iusta ignorantia. ¶Op. quādo obligatio habuit originē contra maiorem non consideratur persona minoris: vt. l. apud iul. in p̄in. ff. ex qui. cau. in pos. ea. ⁊. l. j. ff. C. si aduer. ven. pig. Sī. in. l. cōtraria dicit quod hic tot stipulationes sunt quot facta. q. d. hoc in persona heredis cōmittitur ex noua stipulatione q̄ in persona heredis cepit. Ista sol. pōt esse vera aliquo casu: vt pt̄z ex his que dixi. ff. de. l. stipulatio ista. ff. si quis ita. tamen nō est generalis: q̄ si interponī⁹ talis stipulatio: super eo q̄d de sui natura transit ad heredem est vna stipulatio. lz pluries cōmittatur: vt. j. e. l. si sic. ⁊ ideo gl. melius dicit hic. Quādoq; ¶ stipulatio que incipit a defuncto cōmittitur propter non factum et tunc minor nō vtitur iure suo. Quādoq; stipulatio debet cōmitti ꝓpter factum. ⁊ tunc consideratur persona minoris cū non solū ex contractu facto a maiore cōmittatur. sed etiā ex facto minoris ⁊ istud vult dicere glo. ¶Et istam ¶ gl. bene no. doc. in aut. quas actiones. in. q. illa. vtrū p̄uilegiatus succedens nō p̄uilegiato vtat p̄uilegio suo: lz debes limitare. Quādoq; cōmittitur propter non factū simpliciter vt quia pecunia nō solu 2 itur debito tēpore posito in cōtractu ⁊ tunc minor non vtitur p̄uilegio suo. Quādoq; propter non factū aliquo⁹ tamen gesto cum minore seu cū p̄uilegio ⁊ isto casu vltimo vterē p̄uilegio suo. exemplum obligatio nō habet diē. interpello heredem minorem qō solueret. non facit ⁊ pone qō defunctus nō fuerat in mora: tunc q̄ ex persona heredis minoris mora cōtrahitur habueret restitutionē ex persona sua. ⁊ gl. videtur facere istā limitationē in. l. si cum militantibus. C. de resti. mili. ⁊ gl. videt tangere in. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. Habes ergo quod quandoq; cōmittit ꝓpter factum ⁊ tunc vtitur p̄uilegio: vt hic aut ꝓpter non factum. Et tunc aut nihil est actum cū p̄uilegiato: nō vtitur p̄uilegio suo. Aut aliquid est actum ⁊ tunc potest: vt gl. in. l. si cum militātibus. C. de resti. mi. ¶Quero theres succedēs in re em phyteotica nō soluit pēsionē an cadat a iure suo. Et glo. in. l. ij. C. de iur. emphy. in vlt. glo. dicit qō cadit. sed datur restitutio. idē tenet Dy. hic. ⁊. d. c. cum quis in ius. ⁊ spe. de loca. ff. nūc aliqua. versi. xviij. Pet. dicit q̄ non restituitur. q̄ contractus habuit originē ex persona maioris. ⁊ nihil est gestum cū herede. ergo ⁊c. vt. l. j. ⁊. ij. C. si aduer. ven. pig. ⁊ hoc videtur sentire Ly. in. l. ij. de iur. emph. in. ff. ij. q. sed hoc nō placet. Quare dic aut enim here vult restitui p̄uilegio sue persone: quia minor: vel miles: ⁊ non potest si nihil est gestum cum eo: vt. ff. dixi. Aut vult restitui ex cā iuste ignorātie. ⁊ sic ex clausula generali. ⁊ istud nō cōtinet p̄uilegiū: quia etiam ipsi defuncto competeret si in iustam ignorantiā incideret. ⁊ tūc potest indistincte restitui siue minor siue maior: vt dixi. ff. in p̄mo cōtrario. ⁊ sic ītelligo dictā. l. j. ⁊. ij. C. si aduer. ven. pi. ⁊ de mino. l. emilius. quod est verissimū et notandum. c ¶Quero q̄ō potuit heres absens impedire. Bl. tumore huius dicit q̄ heres fuit absens tempore interpositę stipulationis. erat tamē p̄sens cū p̄hibuit. ita colligitur ex duab⁹ glo. super ver. videtur. ⁊ super verbo absit. Alij dicūt q̄ vere erat absens. lz forte colonus vel ꝑcurator eius impediuit: tenetur: q̄ debuit curare stipulator nec impediretur: vt. j. l. ꝓgi. ⁊ hoc est verum: vt ibi. ⁊ hoc sentit gl. super ver. oportet. ¶Quero quid si pupillus habeat tutorem. ⁊ eo volēte phibuit: certe stipulatio cōmittitur: vt. ff. e. l. si ex legati. cū. l. se. lz dare⁊ restitutio. idē in adulto habēte curatorē. quid in nō habente: dicyt. d. l. si ex legati. ¶Ultimo ex p̄dictis apparet cognitio q̄ sit cōtumacia, pcuratoris ⁊ que nō. Nā si ꝑcurator est cōtumax vel negligens nullo actu celebrato cū eo ōr contumacia nō⁊ non ꝑcuratoris. verbigratia citatur nō⁊ instituit ꝑcuratorē qui non cōparet certe est nō⁊ cōtumax: q̄ cum ꝓcuratore nil est gestū sicut hic diximus q̄ nil est gestum cū herede defuncti dicitur mora defuncti. Itē si dominus debet soluere vel aliquid soluere vel aliqd facere certa die facit, ꝑcuratorē ad istud faciēdum. qui nō facit dicit mora nō⁊ non ꝑcuratoris. non enim ex actu: q̄ mandauit q̄ ipse facere debuit: vt. l. si, ꝑcurator. ff. si mtozes. ff. man. vbi est tex. no. Sed si cū ꝑcuratore esset aliquid gestū q̄ ipse fuit citat⁹ vel interpellatus tūc est cōtumacia ꝑcuratoris sicut. ff. dixi q̄ est contumacia heredis. ⁊ tūc recurrimus ad illā materiā. an cōtumacia ꝑcuratoris noceat dño. tetigi. ff. de dā. infe. l. ꝙuis. ¶Sed ¶qd si in casu p̄dicto quando cū ꝓcuratore nil est gestum ꝓcurator nō fuit cōtumax: sed fuit iusto impedimēto. respon. si causa excusationis in ꝑcuratore esset p̄uilegiū persone. hoc nō posset allegare dñs vt. ff. de mino. l. cū mādato. sicut nec heres. vt. ff. dixi. Sed si causa excusationis esset casus fortuit⁹ quē posset allegare dñs. si in eius persona cōtigisset poterit allegare: vt. l. si cū a matrib⁹. ff. qui pe. tut. ⁊ extra de pig. c. significante. sicut posset heres ignorantiā: vt dixi ⁊ hec sunt notabilia.

1 ☞An valeat interpellatio facta die feriata vel in alio loco q̄ destinata fit solutio vt soluat tamē loco conuento ⁊ an etiam valeat interpellatio facta ante diem vt soluat ad diem. nu. 2.

Si promisso. Interpellatio facta nō cōgruo tpe non
1 ꝓstituit quē in mora. h. d. ¶Quero se ci ptestationē die feriata. vel cū deberes soluere florētie inueni te perusij fui, ptestatus vt solueres florētie. de hoc per Ly. in. l. in minorū. C. in qui. cau. in inte resti. nō est necesse. vbi tenet q̄d vz q̄ sufficit cōferri in tps licitum vel locū licitū. vt. l. in tempus. ff. de here. instit. l. fi. de offi. prefecti vrbis. Sed in eo q̄ dicit de die feriato nil ad ꝓpositū. cū hec interpellatio factā ante diē vt solueret post diē ⁊ valet. sed hic fuit interpellatus vt solueret ante diē. de loco puto q̄ verū dicat. ⁊ si credit or⁊ est eius fozi. nō hz necesse dicere, ptestor q̄ soluas florentie in tali hospitio. sed sufficit simpliciter dicere q̄ soluat cū ex tunc teneaē reus eū querere in loco sue habitationis. alias si nō esset eiusdē fori dz ex p̄dicta similocus ciuitatis ⁊ deberet creditor ostēdere se illa die ibi fuisse. ⁊ tutius est q̄ ōia in pte stationē declaret. ar. ff. quod vi aut clam. l. aut qui aliter. ff. ⁊ p̄dicta pbantur. de cōsti. pecu. l. item illa. ⁊ ibi no.

1 ☞Non sufficit abstinere a malo nisi fiat qō bonum est.
2 Faciēs quietationē de pecunia sibi debita ⁊ pmittēs vlterius nō petere sub pena si ꝑcurator eius gñalis nō ipse petit: qñ pena cōmittatur.
3 Dominus dicitur, phibere re ipsa ꝓcuratorē ne petat si non dat sibi instrumenta necessario ad causam faciētia.

1 **In illa stipulatione.** Nō ¶ sufficit abstinere a malo nisi fiat qō bonū est. b. d. ¶Opp. q̄ factū alienū nō vī qs pmittere: vt. ff. e. l. stipulatio ista. in p̄n. Sī. nō soluit. vñ dic q̄ hic vī factū suū, pmisisse. demū alio ipediente teneē si eū poterat, phibere. als nō. ff. loc. l. fundi. ⁊. l. fluminū. ff. ff. ff. de dā. infe. fm ꝙpe. ⁊ Old. vi de gl. q̄ incipit vt. ff. de here. vē. ibi q aūt. Sed hic in ꝑcedentib⁹ cōcor. in idipsum cui⁹ acquisitionē impediuit: futurus erat obligari ex prece denti ☞ctu. in ☞io secus: vel loquit in ☞io de actione q̄ datur ☞ alium. hic de ea q̄ datur aduersus ipsum z nō lucrantē. ¶Pro declaratione huius ☨ l. quero aligs facit quietationē de pecunia sibi debita ⁊ pmittēs vlterius nō petere sub pena. ipse nō petijt sed ꝓcurator: eius gñalis an cō mittatur pena. vī q̄ nō. q̄ nō venit in gñali mādato. vt. l. si, ꝑcu. cū si. de condi. inde. Et hoc puto verū si quis ageret ad penā tanq̄ dñs petierit vel peti fecerit sz si qs ageret ex alio capite tacite ītellecto: sez q̄ debuit curare ne peteret sez ab ipsis quos ipse poterat, phibere vt a ꝓcuratore vel a simili. tūc pena cōmitteret ⁊ exigi posset. casus est hic: ⁊. ff. ff. pti. ff. in hac. ⁊ ibi dixi. ⁊ glo. in. l. inter stipulantē. in p̄in. scōm sol. Jo. nam est quasi in culpa q̄ ꝓcuratorē nō monuit, ne a tali peteret. Et idē in simili. vt. ff. man. l. si fideiusso⁊. ff. j. cum si. Et ꝑdicta vera in obligatione vbi ipse tacite vel exꝑsse est obligatus curare ⁊c. vt hic alias secus. tūc enim requirit qō habeat facultatē prohibēdi eo tēpore quo aliquid illi citum fit: vt. l. in delictis. in p̄in. ff. ff. ff. de noxa. secus si nullū haberet mandatū. j. ff. rā. ha. l. ꝓcurator. vel dic si esset ꝓcurator specialis ad hoc vt nō dicaē cōtra illū facere ante cōtestationē dz dñs sibi denūtiare vt. d. l. si fideiusso⁊. ff. j. si generalis. ⁊ tunc idē in his que ipso facto expediunt: vt. ff. ff. ꝓgi. ff. in hac. ☞n his ¶ que expediunt in iudicio satis videē, phibere re ipsa: si facit ne instrumēta ad ꝓcuratorē ipsum perueniant. ar. ff. rem ra. ha. l. amplius. ⁊ hoc plus placet.

1 ☞Verba dubia in stipulationibus conuentionalibus interpretant ex mente contrahentiū: in p̄torijs ex mente p̄toris.
2 Stipulationi p̄toriæ si aliquid additur vel detrahitur an dicatur cōuentionalis vel remaneat p̄toria.

Stipulatio

3 Stipulatio que ab inuito ex⁊orqnetur dicitur p̄toria.

In cōuentionalibus. Sc̄z opi. quā
1 puto ver. ioreē. h. d. Verba ¶ dubia in stipulationibus cōuentionalib⁹ interpretanē ex mente cōtrahentiū. in p̄torijs ex mente p̄toris. h. d. Ibi dant subaudi. ⁊ ideo eoꝝ mens in ambiguo sermone seruat: vt. ff. eo. l. eū qui. in p̄in. de reg. iu. l. semp. Jbi detraheret subaudi per interpretationē verbi ambigui: q̄ eoꝝ mens interpretata est a p̄tore. fm q̄ ex gl. possum colligere hz duas lect. vnā in stipulatione interposita aliā in stipulatione interponenda. fm primā opi. ff. de p̄to. stip. l. j. in fi. Sol. nō lz detrahere sine licētia p̄toris vini vt remaneat p̄toria. sed trāfit in conuentionale vt hic volebat detrahere p interpretationē verbi ambigui q̄ volebat interp̄tari fm mentem ipius stipulātis vel p̄mittentis qō quidē non lz. q̄ dz interp̄tari ex mente p̄toris. vt hic in cōtrario. ¶Alius ergo est modus cōcludendi quādo pētitur declaratio verbi ambigui in stipulatione p̄toria. alius in cōuentionalib⁹ q̄ hoc posset principaliter peti dixi in. l. stipulatio ista. ff. in stipulationib⁹. ff. e. ¶Scō modo legit in stipulatione interponēda: tunc op. de l. j. ff. stipulatio duple. ff. de p̄to. stipu. Sol. nō lz addere vel detrahere: vt remaneat p̄toria. q̄ efficit cōuentionalis. arg. ff. de instī. ⁊ iur. l. ius ciuile. als nō lz addere vel detrahere de necessitate sed ex partiū consen
2 tione sic. ⁊ hec est vera. ¶Sed ꝙro ¶ cū aditur vel detrahit. an remaneat p̄toria vel efficiatur cōuentionalis quicqd hic dicat gl. tu dic aut aditur vel detrahit aliqd circa id q̄ nō erat ab edicto p̄toris motui limitatū vel alia leg. lz erat in iudicis cognitione positū. ⁊ tūc remanet p̄toria. q̄ hoc fit de mente p̄toris. Quid ēm aliud agit p̄tor nisi vt partes cōpōnāt: vt. l. j. ff. ⁊ post operis. ff. de ope. no. nū. ☞hic est tex. in. l. si finita. in p̄in. ff. de dam. infe. aut addit vel detrahit circa illud qō a p̄tore est limitatū. ⁊ tunc aut talis adiectio vel detractio inducit diuersitatem in qualitate obligationis. ⁊ tunc efficitur cōuentionalis q̄ alia res est vt l. j. ff. si quis simplr. ff. e. ⁊ qō distingit. e. l. ff. ff. aut in qualitate nō inducit diuersitatē lz in quātitate vel altcrius rei adiectione. ⁊ tūc remanet p̄toria vt pt̄z in adiectione pene: vt. l. ff. ff. de p̄to. stip. facit. ff. l. j. ff. si stipu
3 lanti. ⁊ qō distingui in. l. j. ¶Quero q̄liter hec intelligaē p̄toria. dicit Dy. omnis q̄ ab inuito ex⁊orqueē vt. l. j. ff. de p̄to. stip. qō factū placet.

1 ☞Obligatio qua teneē venditor nō cōinet merū factū sed mixtum.

Si quis vacuam. Promissio traditionis vacue
b possessionis nō cōtinet nudū factum sed causam bonorū. h. d. ibi causam subaudi necessariā consecutiam traditionis que est dominium si tradens erat dominus vel vsucapiendi conditionem si nō est dominus. ¶Opp. de. l. si rem tradi. ff. eo. Timore huius cōtrarij ista lez hz plures lec. vna qō hic intelligaē causa bonorū. i. interesse. Ad istā opp. de. l. iij. ff. j. de act. empt. ¶Item op. de. l. si stipulatus. ff. de vsu. sol. vt in glo. ⁊ plene dicā. j. eo. l. si filius. ff. j. ¶Scō modo legit q̄ exponaē cā bonorū. i. dominiū: vel vsucapiēdi cōdictio. tunc ob. contrariū. rñ. q̄ aut ꝑcedit cōtractus ex cuius natura quis tenebaē ad translationē dñij si est dñs. vel vsucapiēdi cōdictionē: vt cōtractus emptionis ⁊ vendi. vt. l. ex empto. in p̄in. ff. de act. empt. ⁊ ꝑcedit ista lex. Aut talis cōtractus nō ꝑcedit: ⁊ tunc secus vt. d. l. si rem
1 tradi. ex quo no. ☨ q̄ obligatio qua teneaē venditor nō continet merū factum sed mixtū vt hic patet no. gl. in. l. certi condictio. in p̄in. ff. si certe. ⁊ dicam late in. l. stipulationes non diuiduntur.

Stipulatiões cōmodissimū. Clausula generalis non refertur ad specificata.

In stipulationibus. Stipulatio specierū diuidit in quota
stipulatio generum diuiditur numero. h. d.

Operarum. Stipulatio pluriū operarū diuidit numero
secus si vna opera. h. d. ¶Op. de. l. stipulationes nō diuidunt. j. eo. Breuiter opera nō diuidit sed estimatio sic. et illud contrariū examinabo. in. l. stipulationes non di.

Cum quis sibi. Heredi adiecto nō pōt solui. h. d. Et rō est q̄ in adiecto
est merū factum. nec aliquid iuris sibi acquirit. videbis in. l. iul. j. e. tit. ¶Preterea assimilatur mandato vt. d. l. iul. ff. j. et sic morte mandatarij finitur.

Cum qui ita. Qui stipulatur sibi ⁊ alij decem de
eisdem decem non alijs intelligitur. hoc dicit.

Tertitiū. Exꝑssio futuri heredis nihil operaē. ⁊ perinde
hē ac si exꝑssus nō esset. h. d. iste. ff. vel sic. nō pōt ☞bens vnū ex plurib⁹ heredibus ☞bendo grauare. h. d. ⁊ hz. ff. iste altā materiā nō explicādā hic ff. j. eo. l. cōtinuus. ff. vlti. vñ nō pōt cōtrahēs vnū ex heredib⁹ grauare. ¶Op. ff. de pac. l. auus. ff. in ☞io multū glo. innoluit se breuiter ibi in pacto liberatorio. hic in obligatorio. ¶Sed videē hic ☞ibi ⁊ quāuis conueniss⁊ ⁊c. dic ibi ex postfacto. hic in ipsa obligatione. ¶Opp. de. l. continuus. ff. ff. j. eo. fol. vt ibi dicā.

1 ☞Solui quando possit adiecto ad obligationem.
2 Solui qñ possit monacho vel ꝑcuratori ex promissione eis facta.

Qui sibi aut filio. Adiecto ad
solutionem etiā post emācipationē pōt solui. secus si adijciaē ad obligationē. h. d. ¶Opp. de. l. cū quis. ff. de so.
a So. ibi ¶ditio mutaē in deterius hic in melius.[a] ¶Op. de. l. caius. in ff. ff. so. ma. vbi adiect⁹ est ad
a obligationē per dictionē aut: ⁊ sibi pōt solui. ⁊ fic ob. duobus. Primo q̄ adiectio ad obligationē p dictionē aut: pōt solui. hic secus. Sol. hic adijciebaē ad obligationē q̄rēdā alteri. ibi ad obligatio nē q̄rēdā ipsi adiecto. Scōo op. q̄ p dictionē aut: videē adijci ad obligationē qōvideē contra hunc
1 tex. lz dic ¶ quādoq; stipulator adiungit sibi aliā in obligatione per coniunctionē copulatiuam. et tunc pro sua parte valet obligatio. ⁊ ille habetur ac si nō esset adiectus vt. j. e. l. si mihi ⁊ titio. ⁊ hac. l. in p̄in. q̄nq; adijcit per cōiunctionē alternatiuā aut: ⁊ tunc aut ꝑcedit persona stipulatoris ⁊ seq̄tur persona adiecti. ⁊ tunc videē adiectus vt possit ei solui siue sit fili⁹ siue nō vt hic. aut ꝑcedit ꝑso na adiecti ⁊ sequit persona stipulatoris ⁊ tūc aut potest sibi queri actio. ⁊ videē tunc ad obligationē adiectus. alias si nō pōt sibi queri. tunc sibi solui pōt vt. l. caius. in ff. ff. so. ma. ⁊. j. de stipu. ser. l. j. ff. pe. ⁊ ibi habeē q̄ idē est in dictiōe vel qō in dictione aut: quantū ad propositum. ¶Opp. j. de stip. ser. l. lz ⁊ si ita. fol. hic primo qs stipulaē sibi ⁊ ali⁹ adijcit per cōiunctionē aut: secus si duob⁹ alterna
2 tiue stipuleē. vt in contrario vide tex. hic. ¶Et op. q̄ ex persona filij querīē actio patri. tunc filio potest solui. vt. l. q̄ seruus. ff. depo. de pac. l. fi vn⁹. in p̄inci. fol. quandoq; ex persona serui vel filij acquiritur nobis obligatio fine aliquo nostro facto. ⁊ tunc loquuntur contraria. Quandoq; acquiritur nobis interueniēte facto nostro tunc loquū
2 tur hic. ¶Et ex hoc ☨ apparet solutio quēstio b
b nis p̄missi monacho ᵇ an sibi possum solvere et dic q̄ si facto suo acquiritur obligatio abbati si c
de facto abbatis ⁊ pōt solui vt ex p̄dictis appa ret. Idem dico in ꝑcuratore. Nā si quis pecuniaz mutuo accepisset a ꝑcuratore. vel cum eo aliter contrahisset. nullo actu dñi interueniente posset ꝑcuratori soluere. arg. exꝑssum. j. de solu. l. qō seruus. sed qñ interueniēte actu dñi puta qz actionem iam quesitam dño deduxit in iudiciū ⁊ fecit reum condēnari. non potest ꝑcuratori solui. vt j. de solu. l. hoc iure. cum simili.

1 ☞Tempus non est modus tollende vel inducende obligationis.
2 Tēpus appositū in stipulatiōe qñ dicaē adiectuz causa limitādevel causa differende obligationis.
3 Si p̄mittis mihi. g. quoad vinā fi sum pauper vī facta, p̄missio cā alimentoꝝ ⁊ stipulatio dicit annua. als secus: ⁊ debetur donec vinā minutatim.
4 Exceptio q̄ ineſt obligationi vel actioni intētate an debeat opponi per partē an vero satis sit q̄ in allegationibus deducatur per aduocatum.
5 Debitor in die conuentus ante diem si non oppo nat an sibi p̄iudicet.

Qui ita stipulatur. Obligatio sui na
tura est perpetua ⁊ nō finiē tēpore ipso iure etiam
c ex partiū cōuentione sed ope exceptionis [c] qō tribus ꝑbatur exēplis. h. d. ¶Ho. q̄ in initio tēporis pōt peti. ¶Ho. q̄ tēpus nō est modus tolleē de vel inducende obligationis. vt. l. obligationuz fere. ff. placet. ff. titu. j. ff. l. nemo potest. ff. de lega. j. Habeo istum. ff. p̄o subtili ⁊ aduerte. Opp. ff. eo. l. qui hoc anno. solutio ibi adiectū fuit tēpus causa differende solutionis. hic causa limitande obligationis. eo quod dixi quoad viuam. Item causa multiplicande obligationis eo qō intelligitur annuū vel mēstruū. vt. j. dicā. ⁊ hoc vult dicere gl. super versic. confestim. ⁊ bene. ¶Opponitur de. l. lecta. ff. si cer. peta. solu. ibi tempus fuit adiectum ꝓecutioni. hic obligationi. ¶Extra glo. opponitur dicitur in. l. nostra. post tēpus petere non possum ⁊c. Cōtra de. l. si mandato titij. ff. paulus respondet. ff. manda. vbi post diem videtur posse peti. Dy. format illud contrariū ⁊ soluit bene q̄ ibi

[a] ¶Dic in melius. Adde qō alegaē contra p casum in. l. is qui rē. ff. iul. j. de fur. ⁊ insti. mā. ff. huic. ⁊ i. l. si qs seruo. j. de sol. vbi habeē q̄ etiam si mutauit statū in melī⁹ puta de seruo efficiaē liber p hoc renouaē mandatū ⁊ ꝑ dicit tenere bart. ⁊ alios in. d. l. si qs seruo. bal. in. l. mandatum. C. mā. ⁊ cum hac opi. transit.

[b] ¶Cardonacho. limita vt hic p ale. Andre. Poma.

[c] ¶Ope exceptionis. aduerte q̄ q emit cū pacto de retrouendēdo in fra certū tps q̄ illo elapso amplius nōteneē ipso iure retrouendere et est liberatus. tex. est in. l. ij. per quē cōsuluit ang. ☞ fuo. cccix. inci. rē q emit. C. de pac. inter emp. ⁊ vēdi. ⁊ est bon⁹ text. in l. si sane. eo. ti. ite⁊ aduerte partium conuentione fini reē ipso iure qñ heredes ad quos trāsire debeat de finerent interesse iste text. quem ibi ponderat tortus ⁊ deci⁹ in. l. ex cōuentione. de pac. ⁊ vide barb. in. c. ad nostrā. in fi. de emp. ⁊ soz. consi. cccli. col. xv. ad fi. ⁊ sequeꝝ.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

tempus fuit adiectum causa solutionis differēde hic causa limitande obligationis ⁊ illud est verū.
2 Sed vnum † est dubium quādo dicatur tps adiectū cā limitāde ⁊ qñ causa differēde obligationis dicā latissime. Qñq; dies apponit ꝯditioni ⁊ tūc aut dies apponit cōditioni affirmatiue. ⁊ tuncvꝫ appositū cā limitāde oblonis. vt cōditio veniens infra tps facit cōmitti obligationē secus si veniet post tēpus. vt l. damni. §. sabini. ff. de dam. infect. Quandoq; apponitur conditioni negatiue ⁊ tūc vtrum videatur adiectū causa limitāde vel causa differendevidistis. ff. eo. l. nulla. ⁊ l. hoc iure. ff. eo. Qñq; dies apponit dispositioni. ⁊tūc aut dies apponitur dispositioni per hanc conditionem ex. vt ex die calendarū. ⁊ tūc videt appositū causa differende solutionis. vt. l. obligationū fere. §. j. j. rñ. ff. ti. j. Aut apponit per dictionē ad: vel per dictionē quoad: vel quousq; ⁊ si. ⁊ tūc aut ꝑcedit obligatio in q̄ adiectū est tps cā multiplicāde obligationis. ⁊ tūc causa limitāde obligationis videt facta vt ꝓmittis mihi dare. ex. annua quoadviuā. vt hic in. §. nostro. Aut ꝑcedit obligatio simplr. et tunc aut obligatio cōtinet aliqd qō habeat cām successiuā vt pacti: ⁊ tūc videt apponi cā limitāde obligationis vt hic vlti. rñ. ⁊ l. iiij. de serui. Aut cōtinet aliqd q̄ cām habeat momentaneā. ⁊tūc causa differēde solutionis videt facta nisi in cōtrarium agant ꝑtes ꝙ cā limitāde obligationis fiat vt l. obligationū fere. §. j. ij. rñ. ff. ibi no. ff. ti. j. ⁊ l. si mādato titij. §. paulus. rñdit ff. mā. ⁊ j. pgi. §. ⁊ j. c. l. ad diē. ⁊ C. c. l. magnū cū si. Quero † ꝓmittis mihi dare. ex. quoad viuā quid est hoc dictū itelligik ne deyna. i. semel. ex. tñ: aut de. ex. annuis. Tex. hoc nō declarat. ſ3 gl. j. dicit mēstrua. ⁊ habem⁹ tex. ff. de an. leg. l. legatū. vbi dicit ꝙ debem⁹ intelligere annua. Pe. nō hic sed alibi dicit ꝙ in stipulatione non ds intelligi de annuo. ⁊ sic in. l. legatum est speciale fauore vltime volūtatis. facit. l. pe. eo. tit. de an. le. ⁊ gl. videtur sentire in. l. legatū. Quid dicemus. dubito in hoc sed reducerē me ad tex. in. l. cū hi. §. si in annos. ff. de transac. vbi dicitur si est persona pauper tūc ꝓsumit causa alimentoꝝ. sed si nō est persona talis secus ex hoc dico ꝙ ꝓtio casu qñ ꝙ alimentis ꝓsumitur annuū. alias sec⁹ sed videt ꝙ aliquid det annuatim donec viuat minutatim. ita ꝙ in summa ascendat dicta quātitatem. vt. l. si cū ꝓfinitione. in ꝓin. qñ di. le. ce. facit ꝙ dixi. ff. eo. l. si stichū. §. j. Cadoueo b tibi vnum dubiū. † heres egit nō fuit sibi apposita exceptio pacti. modo in allegationib⁹ dicitur allegādo ꝙ sibi obstat exceptio. an sufficit. ⁊ hic tex. videt requrere ꝙ opponat exceptio. Dico sic qñq; exceptio inest ipsi obligationi. vt in pactis incontinēti appositis vel in pactis q̄ tacite ītelliguntr: vt. l. lecta. §. diccebam. ff. si cer. pe. ⁊. l. iurisgentiū. §. quinimo. ff. de pac. ⁊ in his non est opus ꝙ pars apponat. qz ipsi actioni c inest ⁊. ⁊ sic actor ꝓponendo actionē ꝓponet eā cū exceptione q̄ sibi inest sui natura. vnde ipsius actionis exꝓssio sufficit aduersario. simile. ff. de iureiuran. l. si duo patroni. §. si qs iurauerit. ⁊. §. marcellus. ⁊ ideo hic sufficit hoc allegare tēpore allegationis. Quādoq; exceptio nō inest obligationi: sed venit extrinsecus vt est exceptio pacti. postea facti ⁊ ois exceptio q̄ partiū cōuentione nō venit. vt exceptio met⁹ ⁊ errozis ⁊ similes. ⁊ tūc est necesse ꝙ opponant c vt insti. de exce. per totū. ⁊. ff. man. l. si fideiussor. §. cuidā. cuz simi.
5 Item † quero debitor in diem potest conueniri ante diem sed ob. exceptio an habeat necesse opponere ⁊ si quidem pactum de dilatione fuit factū post ex interuallo debet opponi. vt insti. de exceptio. §. tēporales. Si vero ab ipso initio fuit dilatio cōstituta adhuc debet opponi exceptio. vt. l. exceptio. C. de proba. alꝫ sequeretur condemnatio. ⁊ aduerte quia condemnatio sequeretur ad quantitatem solvendam tempore debito non statim. Ratio quia ista dilatio inest obligationi ad differendam solutionem: vt. l. j. §. diem. ff. de eden do. eadem ratione solutio differtur etiam si non apponatur. sed quo ad impediendum iudicium ꝙ sequitur absolutio quasi male agat ante diem hoc non inest. Oppo. enim ad processum non obligationi facit ad predicta quod no. per Jnno. extra de excep. c. pastoralis. Ex predictis intelligis quid est dictum pactum inesse vel non inesse tu qui nunc intellexisti ante.

Qui stipulatur ante calendas. Opp. de. l. si ita fuerit data libertas. ff. de manu. testa. Glo. dat tres solutiones neutra est bona dic de bet intelligi ante calendas. ff. finitas: ⁊ dic vt digi in. l. qui ante. ff. eodem.

Si a te stipulatus. Et breuiter. b. d. ꝙ solutum non inducit liberationem: illud ꝓmissum non inducit nouationem. Item solutione totius liberatur debitor partis. hoc dicit. Opponitur ꝙ fiat nouatio. quia stipulatur partem eius quod peruenit in primam obligationem. ergo ⁊c. vt institu. quib. mod. tol. obliga. §. preterea. Solu. vt in glo. ⁊ plene dicam. j. eo. l. qui in vsufr. Secundo opponi. de. l. is cui. ff. de actio. ⁊ obli. Soln. hic quelibet ꝓmissio erat ex causa lucrativa. secus si vna ex causa lucrativa ⁊ alia ex causa onerosa vt in contrario videtur formari libellus vt petatur vsusfructus. Contra quia imo potest petere totum fundum: vt. ff. eo. l. iulia. §. j. ⁊. l. etiam. infra de solutio. Dicit glos. fateor contrarium quod nō possit petere vsumfructum. cōtrarium no. ff. de leg. ij. l. meuius. §. fundo. scilicet ꝙ solus vsusfructus petatur. ⁊ hoc tenet Dyn. per hunc. §. ⁊ per. l. non quocunq;. §. fundi. ff. de legatis primo. Ad. l. iuliā. §. j. ⁊ ad. l. etiam Dy. respōdet hic soluta est pars rei scilicet ꝓprietas. ideo alia pars petitur ibi tota res erat soluta sed deficiebat aliquod ius extrinsecum ideo petitur totum. simile vidistis in. l. si stipulatus. §. primo. j. de solutionibus. Sed istud dictum videtur cōtra. d. si stipulatus. §. si titius. j. eodem. dicit Dyn. ꝙ non contingit liberatio in aliqua parte sed in parte soluta est in pendenti. ideo petere non posſum nisi partem. vt. l. secunda. §. primo. ff. eodem. ⁊. l. si non sortem. §. si decem. ff. de condic. indebi. ⁊ tex. hic quia nec soluendo ⁊c. licet glos. dicat ꝙ cōtingat liberatio. in dicto. §. fundi. ⁊ male. ſ3 que est ratio ꝙ si debeo fundum ⁊ soluo medietatem: tunc contingit liberatio in medietate: vt dicta. l. si stipulatus. §. j. sed si soluo ꝓprietatem nudam non contingit liberatio in aliquo. Ratio est. quia obligatio fundi quo ad solutionem bene est diuidua per quotas: sed diuiden

a ¶Adozam. adō Ja.bu.idē tenentem in.l.moza.ff. de vsu.bart.in.d. 1 l.si ita stipulatus in.iij.q.prin. bal. 2 in.l. quod te.ff. si cer.pet.z in.l.et si 1 post tres.ff.si qs caut.et limitat vt ibi.

b ¶Stipulatio.vide bar.in 2fi.sno lxxj.inci.ex facto pponit q nobiles vbi pulchre loquit.And. barb.

c ¶Mon valet.ad 2 de post Alex.qui multas cōdōnes dāntias alle.bal.cōsi. cxxxiij.iij.libro z Pau.de ca.cōsil. lvj.ro.plenius loquēte in hac materia ei⁹ 2fi.cxxj. vbi dicit hāc esse cōem opi.z old. consi.mihi.cxiiij. teneat cōtrariuz z inquantū alex. subdit qō hoc nō haberet locū ī legato facto predicto mō .adde qō idē consuluit ro. consi.ccxciij.z inquantū etiā tangit an iurans nō renocare testamē tum dicat periurus adō qō abb. consi.xlix.in vltimis verbis tenet opi.bar.sed canonistę z Bal.cōsil. ccv.z idē.j.volu. Old. 2fi.ccxxvij. dicit laudare q q fecit testamētū z iurauit nō renocare qō testēt instituēdo filios eq liter vt se 2formet iuramēto: pacto in alio preterq in patre dicit puto 1 nō periculo care re.pau.de ca.pre 2 dicto 2fi.videtur tenere q sit periurus.

¶Ho zam. adō Ja. bu. idē tenentem in. l. moza. ff. de vsu. bart. in. d. l. si ita stipulatus in. iij. q. prin. bal. in. l. quod te. ff. si cer. pet. z in. l. et si post tres. ff. si qs caut. et limitat vt ibi.

¶Stipulatio. vide bar. in 2fi. sno lxxj. inci. ex facto pponit q nobiles vbi pulchre loquit. And. barb.

¶Mon valet. ad de post Alex. qui multas cōdōnes dātias alle. bal. cōsi. cxxxiij. iij. libro z Pau. de ca. cōsil. lvj. ro. plenius loquēte in hac materia ei⁹ 2fi. cxxj. vbi dicit hāc esse cōem opi. z old. consi. mihi. cxiiij. teneat cōtrariuz z inquantū alex. subdit qō hoc nō haberet locū ī legato facto predicto mō. adde qō idē consuluit ro. consi. ccxciij. z inquantū etiā tangit an iurans nō renocare testamē tum dicat periurus adō qō abb. consi. xlix. in vltimis verbis tenet opi. bar. sed canoniste z Bal. cōsil. ccv. z idē. j. volu. Old. 2fi. ccxxvij. dicit laudare q q fecit testatorē iurauit nō renocare qō testēt instituēdo filios eq liter vt se 2formet iuramēto: pacto in alio preterq in patre dicit puto nō periculo care re. pau. de ca. pre dicto 2fi. videtur tenere q sit periurus.

nū dominiū. ita dz intelligi. qō no. in. l. recte dicimus. in prin. ff. de ver. sig. ita dz intelligi hec glo. z ff. eo. l. cū qui ita. §. pe. cū gl. ibi posita. ¶Eodem mō dico ꝺ q iter si accipiaꝫ vt seruitꝰ est species separata ab actu: vt. l. j. §. de ser. rusti. pre. sed si acciꝑiatur vt cōmoditas tunc est pars integralis ad actū. qz ex cōmoditate itineris z agēdi constituit actus z ita dz intelligi hic tex. z. ff. de noua. l. si pupillus. §. qui actū. z hunc intellectū voluit habere gl. in. l. si mater. §. si quis iter. ff. de excep. rei iu. lz illa gl. sit corrupte scripta. idē dico in vsufructu z vsu. z scōm predicta debet intelligi. j. de excep. l. et per iusturandū. §. i. ij. iij. z iiij. rñdeo predicta sic legaliter dicta sint quicquid dicant logici ꝛc.

¶In estimatione q venit iudicis officio inspicit tēpus more. h. d. Opp. scōz glos. ff. man. l. hominē. Solu. intellige banc scōm illam qō inspicitur dies z etiaz mora. ¶Opp. de. l. cū quis. ff. tit. prozi. sol. intelligo illā scōm istā ¶Opp. fm Dy. j. de noua. l. fundū cornelianū. solu. ibi debet estimatio inre obligationis. hic iudicis officio. distingue de hoc: vt in. l. in hac. ff. de triticaria. z per docto. in. l. vinū. ff. si cer. pe. ¶Quero an teuētus cōditionis cōstituat quē in mora. z videtur q sic. vt hic dum dicit in diem vel sub conditione. cum equiparatur dies z cōditio. istam. q. tangit do. Ly. in. l. minorū. C. in quib. cau. in integ. resti. non est necef. Buil. de cug. ponit in. l. quod te. ff. si cert. pet. z breuiter omnes tenent illud: qz euentus conditionis non constituit moraꝫ. ª Et ratio est: q: de mente iuris est iniquum q eo pūcto quo quis obligaꝫ eo puncto in mora cōstituaꝫ: vt. l. qō dicimus. j. de sol. z. l. pmissor. ff. de constit. pe. z. §. fi. insti. de inuti. stip. sed ante cōditionem nō est obligatio ergo ꝛc. Mon ob. ista. l. qz intelligo q dies obligationis venit: z per interpellationē cōtracta est mora que tū interpellatio in obligationē 2ditionali per verā interpellationē. Nō ob. l. cuictio. ff. de ysur. qz ibi re ipsa cōtrahitur mora. Nō ob. l. si ex legati causa. ff. eo. cuz gl. sua: qz ibi aliter dz intelligi illa gl. z induco duas ll. vnam. ff. eo. l. si ex legati causa. cū legatū debeak sub tacita cōditione. si heres adierit hereditatez: vt l. iij. ff. de leg. j. nō tamē constituit in mora. nisi interpellet facit. l. si penū. ff. quando di. le. ce. item videtur casus. ff. de pe. le. l. j. vbi pro scōo anno nō constituitur in mora per aductum illius anni. qō patet qz admittitur purgatio vsq; ad litis contestationē. quod non esset si esset dies z pena. Istud dicam. j. eo. l. si insulā. sed in quadā gl. in. d. l. posita. videk innuere cōtrariū in gl. super verbo mēte. vbi dicit q si testator iussit dari de fructibꝰ futuri anni q euentus fructuū constituit in mora. z cōstat q illud est conditionaliter legatū. vt. l. j. in fi. ff. de condi. z demon. z. j. eo. l. interdum. in prin. sed dico q id non est bonū exemplū. Pone ergo ibi exemplum per. l. nec semel. §. si in habitatione. ff. quando di. le. ce. Vel melius dic q gl. intelligit quādo fuerunt fructus adiecti causa designationis. z sic non conditionaliter: vt dicetur. j. l. inter stipulantem. §. sacram.

¶Stipulatio per quam aufertur libera testandi factio non valet.

Testamentum non potest fieri irrenocabile etiā si dicatur si contingat me testamentum renocare dono tibi omnia bona mea.

2 ¶Pactū de succedēdo qz inducit votum captande mortis z est ℈ bonos mores: iuramēto nō firmaꝫ.

3 ¶Pactum de nō succedendo firmatur iuramēto. Filia q̄ fecit fratri pactū de non succedēdo patri z iurauit nō prohibeꝫ succedere ex testamento.

4 An fit dare modum quo quis possit promittere bona sua renocabiliter.

Donatio omnū bonorū si non adijcitur presentium z futurorum valet.

6 Donatio omnium bonorum presentium z futurorum valet si donans aliquid sibi reseruat. Vendere quis potest omnia bona sua presentia z futura non tamen hereditatem suam.

7 ¶Pactum de futura successione: quando valeat: z quando non.

b ¶Stipulatio hoc mō.

1 ¶Non valet stipulatio per quaz aufertur libera testamenti facultas. h. d. ¶Op. fm Dy. de l. si quis seruum. de act. empt. z. l. iij. §. de illo. ff. p solu. vbi valet pactum de futura successione. Dic per Ly. in. l. si. C. de pact. z per Buil. ff. de pact. l. et heredi. z idem dicūt. tamen qz minus pfecte: ideo statim dicā latius. ¶Per istā. l. dāno ꝺ vnā opi. Dy. quā aduocati habent pro canonizata an testamentū possit fieri taliter quod non possit reuocari. Dy. in. c. qō semel placuit. de regu. iur. li. vi. dicit quod nō est dandum consilium stando in finibus vltime voluntatis. sed si transeat in cōtractū hoc mō si cōtingeret me facere alind testamētum. dono oia bona mea ꝛc. hoc nō placet qz talis donatio aufert liberā testamenti factionē. z videtur facta hec donatio in penā mutātis testū: z sic tanq̄ cōtra bonos mores nō valet: vt hic. z hoc reperio Dy. cōsuluisse. lz sic scripserit in. d. c. ¶Facio aliā. q. ꝺ vtrū hoc pactū possit inramēto firmari z videk q sic. extra de pac. c. ij. li. vi. z de iureiu. c. lz. eo. li. Dy. salua renuētia non intellegit. c. non est obligatoriū. de reg. iur. lib. vi. z dico q non firmaꝫ qz dicit. c. iuramentū. cōtra bonos mores nō est obligatoriū: sed istud est contra bonos mores vt hic in tex. ergo ꝛc. Nū. ad. c. ij. z. c. lz dic qō q̄nq; est tale pactū de futura successione q̄ inducit votū captande mortis quale est pactū de succedēdo: vel aufert liberā facultatē faciēdi testū. z tunc nō valet nec firmaꝫ iuramēto: vt. l. si. C. de pac. z est rō qz cōtra bonos mores. facit extra de pręben. c. nec captande. lib. vj. q̄nq; non aufert testamenti facultatem vel votum captande mortis vt patet in pacto ꝺ nō succedendo patri: sed. l. non vult. vt sit de futura successione. ea forte ratione: qz presumit qō pro modica, re ꝺ dimitteret multa. z tūc iuramento firmaꝫ: vt extra de pac. lib. vj. vbi loquitur quando pactum fit patri de non succedendo: sed si pactū fieret fratri de nō succedēdo patri nō impediꝫ filia iurans ex testamēto succedere ne aufcraꝫ libera testamenti facultas. vt. C. de pac. l. pactum. z predicta vera de iure cano. quicquid dicat gl. de iure ciuili in. l. pactum. C. de colla. ¶Quero aliquis ꝺ vult facere vt habeam bona sua post mortē eius: quis erit modus glo. in. l. fi. C. de pac. dicit q̄ promittat bona per stipulatio. post mortez suā: vt. l. j. C. vt act. ab heredi. z contra heredes. z erit donatio causa mortis fm Albe. sed hoc modicū consiliū est: q: si est donatio causa mortis pōt renocari. faciet ergo banc pmissionē animo donādi inter viuos vt l. vbi mortis. de do. cau. mor. ¶Sed an tunc valeat Ly. tetigit in. d. l. fi. tu dic latius. aut pmittit hereditatē z sic ius succedendi: z nō valet vt hic. z C. de transac. l. cū donationis. in fi. nec valet etiaz pactum vt quis instituat aliquem etiam si sit iuramento firmatū. ita no. Innocen. in. c. fi. de pact. Aut pmittit bona: z tunc aut omnia bona presentia z futura z non valet quia aufert liberam testamenti facultatē per indirectū: q: nullus vellet esse heres sine cōmodo. z hoc Lyn. consuluit. pro hoc facit insti. ad. l. fal. in prin. cōiuncta. l. q̄ de bonis. ff. ad. l. fal. Aut dicit bona oia nō aūt adijcit presentia z futura. z tunc valet. vt. l. omnes. §. lucius. ff. de bis q̄ in frau. cre. z. d. l. j. vt act. ab hereditate z cōtra heredes. z. l. hereditatem. de bo. auf. iudi. posse. rō qz poterit lucrari post venditionē q. l. pſus mit: vt. l. si defunctus. C. arbi. tu. z in illo lucro poterit testari. z sic non aufert liberam testamenti factionem. Item qz a volente fit nō curatur. qz non inducit votū captande mortis vt. d. l. fi. C. de pac.

6 idem ꝺ puto si donauit omnia bona sua presentia z futura

¶Pro modica re. adde post valet. Pe. de anch. ꝛfi. ccxxviij. incipit. in ℟pi nomine. p declarioi decisione p pau. de ca. consil. clxxvij. incip. in ℟pi nomine 2tra superi⁹ cōsulta. z cōsi. cccxj. ff. alle. et ibi an ꝑiudicet filijs inrātis per ange. 2fi. cccij. Et inquantū Alex. subdit q filia renūtians hereditati paterne non ꝓhibeꝫ mortuis fratrib⁹ ad illam habere regressuz adde q̄ pulchre cōsuluit bal. cōsi. cccl. xlix. inci. que dam puella. iij. libro. 2fi. clxvij. inci. in ℟pi noīe circa primū z inquātum dicit Alle. q fi filia iuraret nō renūtiare hereditati paterne. z deinde renuntiaret cū iuramento q nō valeret renuntiatio per gl. in. c. mulieres. de iure iur. intellige verū si pater vł fratres haberent notitiā iuramenti primi alis nō qz esset in ptē sua fraudare personas suo iuramēto occulto. z hoc voluit notabiliter Bal. ei⁹ cōsi. cxviij. iij. lib. vbi dicit q mulier primo iurās nō alienare si deinde alienet non valet alienatio si partes habuerūt notitiā primi iuramenti.

a ¶Presentia z futura. Adde inquātum Alexā. post multa residet cum opi. Ang. de qua eius consilio mihi. clxxix. incipi. visis predictis instrumentis q̄ opi. contraria qō donatio omnium bonorum presentium z futurorū indistincte non teneat vltra per ipsum alleg. tenuit Bal. consi. clxxxviij. j. lib. Ro. cōsi. xxvj. z. clxxj. z. ccxciij. Abb. cōsi. xlviij. z 2fi. cij. ij. lib. vbi refert fundamenta Ang. in a d. disputa. z dicit quod non solum fundamentū doctorū est qō auferat liberam testamenti factionem. 7 sed etiam qz inducit votū captande mortis non ob. q̄ Ang. dicit qō reperiet heredez ex quo ratione dñij pōt testari: qz dicit ipse. nam tenet argu. a frequēter accidentibus. c. j. de cle. non resi. sed accidit frequēter q̄ facta in alium donatione oīum bonorum nullus vellet esse heres frustra. inati. ad l. fal. in princi. nec de diuoz. est curādū tum qz heres sciēs omnia bona ad aliū pertinere statim repudiauit. tum qz in vita posset ipse donator cōpelli ad traditionē etiaz post acgstitio. si donatio teneret ex qua 1 dona. est inter viuos. vt bac. l. non obstat. qō quilibet in re sua ē moderator z arbi. qz illud verum nisi disponat 2tra bonos mores: quia interest reipublice ne quis re sua male vtaꝫ. vt. ff. cogitatio. in aut. vt iudices sine quo quo suffra. z. §. lz hoc. insti. de his q̄ sunt sui vel alieiur. z banc opi. qō donatio omniuz bonorum presentium z futurorum non valeat nō solum cum fit priuator: sed cum fit pio loco vel eccle. tenuit ¶De. de ancha. cōsi. cccxxij. incipi. Jn Christi noīe de primo dubio tamen in eo qō de pio loco dixi. cōtrariū tenet Abb. alleg. cōsi. cij. vnde his autoritatibus z illis que allega. Alexā. ſcz Pau. de cast. consi. mihi cj. z cōsi. lvj. ff. alle. de quo Alexā. mentionē non facit. z Bar. in. d. consi. z vbiq; in lec. z Ang. cōsi. cvj. de quo etiam Alexan. non loquitur vbi lz q̄ respectu futurorū non tenet: quia aufert liberā testandi facultatē: sed in presentibus tenet cuius 2tium hic vult: ergo relinquit clarissime cōcludēdū qō a cōmuni opi. nō est recedēdū. qd aūt si aliquis facit donationē oīum bonoꝝ suorū presentiū z futurorū reseruatis fructib⁹ inter viuos cū pacto qō post mortē suā donatarius teneaꝫ vendere medietatem dictorum bonorum z dare pauperibus an faciendo testamētum z instituendo heredē in predictis bonis possit renocare donationē. vide Bal. cōsi. cccccij. iiij. li. z 2fi. cxxxviij. j. lib. vbi vide ad cogitationē q̄ si cak donatio causa mortis z q̄ inter viuos. Et inq̄tū Alexā. tangit de dona. omniū bonorū facta post mortem in qua iuratur nō venire contra. vide Abb. in. d. cōsi. clxiij. incipi. visis predictis instrumentis q̄ opi. contraria qō donatio omnium bonorum presentium z futurorū indistincte non teneat vltra per ipsum alleg. tenuit Bal. consi. clxxxviij. j. lib. Ro. cōsi. xxvj. z. clxxj. z. ccxciij. Abb. cōsi. xlviij. z 2fi. cij. ij. lib. vbi refert fundamenta Ang. in a d. disputa. z dicit quod non solum fundamentū doctorū est qō auferat liberam testamenti factionem. 7 sed etiam qz inducit votū captande mortis non ob. q̄ Ang. dicit qō reperiet heredez ex quo ratione dñij pōt testari: qz dicit ipse. nam tenet argu. a frequēter accidentibus. c. j. de cle. non resi. sed accidit frequēter q̄ facta in alium donatione oīum bonorum nullus vellet esse heres frustra. inati. ad l. fal. in princi. nec de diuoz. est curādū tum qz heres sciēs omnia bona ad aliū pertinere statim repudiauit. tum qz in vita posset ipse donator cōpelli ad traditionē etiaz post acgstitio. si donatio teneret ex qua 1 dona. est inter viuos. vt bac. l. non obstat. qō quilibet in re sua ē moderator z arbi. qz illud verum nisi disponat 2tra bonos mores: quia interest reipublice ne quis re sua male vtaꝫ. vt. ff. cogitatio. in aut. vt iudices sine quo quo suffra. z. §. lz hoc. insti. de his q̄ sunt sui vel alieiur. z banc opi. qō donatio omniuz bonorum presentium z futurorum non valeat nō solum cum fit priuator: sed cum fit pio loco vel eccle. tenuit ¶De. de ancha. cōsi. cccxxij. incipi. Jn Christi noīe de primo dubio tamen in eo qō de pio loco dixi. cōtrariū tenet Abb. alleg. cōsi. cij. vnde his autoritatibus z illis que allega. Alexā. ſcz Pau. de cast. consi. mihi cj. z cōsi. lvj. ff. alle. de quo Alexā. mentionē non facit. z Bar. in. d. consi. z vbiq; in lec. z Ang. cōsi. cvj. de quo etiam Alexan. non loquitur vbi lz q̄ respectu futurorū non tenet: quia aufert liberā testandi facultatē: sed in presentibus tenet cuius 2tium hic vult: ergo relinquit clarissime cōcludēdū qō a cōmuni opi. nō est recedēdū. qd aūt si aliquis facit donationē oīum bonoꝝ suorū presentiū z futurorū reseruatis fructib⁹ inter viuos cū pacto qō post mortē suā donatarius teneaꝫ vendere medietatem dictorum bonorum z dare pauperibus an faciendo testamētum z instituendo heredē in predictis bonis possit renocare donationē. vide Bal. cōsi. cccccij. iiij. li. z 2fi. cxxxviij. j. lib. vbi vide ad cogitationē q̄ si cak donatio causa mortis z q̄ inter viuos. Et inq̄tū Alexā. tangit de

Seruus vetante. Seruꝰ acgrit inuito domino. h. d.

¶De dictione sue.

Iqs ita stipulet. Stipulatio semel cōmissa iterum nō cōmittitur: z ad veritatē disiunctiue sufficit alterā esse veram. h. d. De materia buius. l. dicit. j. e. l. si fic. Mo. ꝺ q̄ dictio sue: est vere disiunctiua licet ꝓpria natura ipsius est vt disiungat verba: z cōiungat sensum: vt Alexā. sue paris vt nota. C. de in litem dā. tu. l. ad protegendam. tamen hoc perpenditur ex natura oratiōnis vbi apponitur.

Huiusmodi stipulatio. Potest confici stipulatio sub conditione: vt existente conditione retro a die interposite stipulationis annua pecunia debeatur. h. d. ¶Oppo. de. l. cum quidam. §. de vsuris. solu. ibi speciale: qz cursus vsurarū est odiosus. sed hoc est cōtra. l. lecta. §. fi. §. fi cer. pe. sed ista est vera quod illud est ne excedatur legitimus modus vsurarū z ista est vera. verūtamen ille. ll. modicum facit ad propositum. quia ibi fuit expressum a die interposite stipulatiōis. ¶Dic vero dixit ex hac die: z sic potest intelligi de die interposite stipulatio-

Ve extrinsecus. Verba supuacua. Item dissonātia in verbis si cōsonātia est in mēte stipulationem non vitiat. h. d. glo. explificat istā. l. pmittis mihi dare hunc equum cum est bos in ꝑsentia qō valet. Sed cōtra de. l. si 1 quis in fundi vocabulo. §. de lega. j. vbi error in appellatione nois vitiat. dic q̄ istud operak demonstratio rei q̄ est in presentia que facit omnem errorem cessare. z hoc fm Ja. de are. induco. l. nemo. §. de here. insti. Item oppo. insti. de inuti. stip. §. fi de alio. Sol. hic nō respōdet de alia re sed de eadē. Aduerte ad glo. super ꝟbo denarios si ponimus q̄ erant denarij de materia eadē: istud est 2 fine dubio. Pone tres ꝺ medalee auri valet vnū aureū. vnde interrogaui. pmittis dare sex medaleas. respondes. pmitto duos aureos valet: quia ꝓpter idētitatem materie eadē res est: vt. l. j. in fi. §. de au. z argē. lega. Sed si nō esset eadē materia tunc videk oino res diuersa: vt no. j. de solu. l. paulus. nisi diceres q̄ erat cōsuetudo regionis quod acciperek vnū pro alio: vt not. C. de dona. si quis argētum. facit quod no. j. eo. l. vbi autem. in prin. z dicam in. d. l. paulus.

Jminoz. xxv. Oō ego p me nō possum nec; ab alio stipulari fieri possuz de re ad me pertinente. h. d.

¶An sit differentia si promitto me facturum vel promitto curaturum.

Vla stipulatio. Eum qui. Impsonalitas circa verbū ege. cutiuū obligationis stipulationez nō vitiat. h. d. ¶Oppo. §. de lega. j. l. si heres iussus. Solu. hic pmisit curari: ibi fuit iussus facere: qz tunc videk iuberi qō det. qñq; enim pmittit qs dare: z tunc teneꝫ precise: vt. j. eo. l. vbi autē. §. fi. qñq; pmittit curare z tunc non teneꝫ vt det: sed liberaꝫ dando fideiussorē: vt hic. aut pmittit facere vt dek: z tūc est casus in. l. si heres iussus. §. de leg. j. qō tenetur dare. z not. in. l. si cer. petak. z istud cōiter tenetur: lz quidā dicāt q̄ ibi est speciale fauore vltime voluntatis. ¶Oppo. de aur. fi quando. C. de consti. pecu. Sol. vt plene dixi. §. eodem. l. stipulatio ista habere licere. §. si quis ita. ¶Quero vtruz alia sit differētia si promitto me curaturum vel facturum. glo. q̄ sic. tu dic aut ista verba referūtur ad

q laici ponebāt pretiū bonoꝝ suoꝝ ad pedes apłoꝝ: vt etiā no. xxj. q. ij. in summa: z oia dei sunt. vt extra ꝺ decimis. tua. Et vnaquēq; res de facili redit ad naturam: secus cum fit priuato vbi oia hec cessant. z inq̄tū post Bar. tangit an valeat donatio oīum bonoꝝ. z cōcludit q̄ sic. adde Bal. cōsi. ccxcv. ij. li. Oldra. cōsi. cxxix. Pau. de ca. cōsi. lvj. z etiā si dicat post mortē. Adde Abb. dicto cōsi. ciij. z inq̄tū tangit an valeat pactū q̄ donatio nō possit renocari ꝓptꝫ ingratitudinis. Adde de veritate ya lozis dicti pacti Bal. cōsi. xviij. iij. lib. vbi aliter distinguit. z vide etiam dictū cōsi. ccxcv. z inq̄tum tangit de statuti validitate loquentis de ingredientib⁹ monasteriū. z tenet q̄ nō valet. Adde qō idē aperte tenuit Bal. eius cōsi. ccxvj. inci. Jn Christi noīe monialis. iij, lib. z inq̄tū vltimo tangit Bar. an valeat pactū de certo modo de disponēda hereditate hois certi viuentis. vide Pe. de ancha. consi. ccccliiij. z Bal. 2fi. lxxxj. j. lib. z si qua deficiunt. vide in. l. si. C. de pactis.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

merum factum. vt promitto facturū domum vel promitto me curaturū quod tibi fiet. ⁊ inter ista verba est differentia ita loquitur hic. Idē si simpliciter proferūtur. vt promitto me facturum qō fiet vel curaturum quod fiet. ⁊ sic impersonaliter. Si vero referatur ad factum alienum. puta promitto me facturum quod titius faciet domuꝫ vel promitto me curaturum. ⁊ tunc nulla est differētia: vt j. e. l. quoties quis. in prin. cōiuncta l. inter stipulantem. in princ. ⁊ ideo notarij hodie vt ista dubietas esset apponunt vtrūq; verbum scilicet me facturū ⁊ curaturum ⁊c.

1 ☞ Obligatio ad interesse quando cōmittatur in obligatione dandi.

2 Interesse extrinsecum venit in numis nō autem intrinsecum.

3 Mutuans pecuniam nō potest eam incontinenti repetere.

Si pena stipulatus.

Obligatio dandi qñ mea totaliter non interest ad interesse cōmittit. h. d. ¶ Oppo. extra

1 glo. † qz in stipulatione dādi nō succedit obligatio ad interesse: vt. l. vbi aūt. in fi. l. si seruum. in fi. j. eo. l. promissor. ⁊. de consti. pe. Sl. soluit qō hic nō promisit dare sed credere. qō est facti. ista glo. pessime dicit ⁊ in obligatione dandi non cōmittitur ad interesse. qz interest mea simpliciter inquātum promittis. vt quādo promittis mihi dare irre uocabiliter. vt sic promittens cogatur precise ad dandū alias nō cogak precise: sed debet dare: irre uocabiliter tū. ⁊ tunc mea simpliciter in totū non interest. ideo nō possum agere nisi ad interesse vt hic. ⁊ sic non est differentia vtrū promisit mutare vel credere hoc dicam. j. eo. l. stipulationes nō diuidunt. in. ɣij. contrario. ¶ Quero ad quid committatur. Respōdet gl. q; forte sub pena tenebak alij. Sed nonne ista pena est interesse extrinsecū. ergo non venit. vt. l. si sterilis. ⁊. cum per vendito

2 rem. ⁊. de act. emp. Sol. † in numis non venit intrinsecum interesse. ideo venit extrinsecum. l. nu-

3 mis. ⁊. de in litem iurā. ⁊ ibi no. ¶ † Quero. pmitis mutuare pecuniam. ⁊ mutuasti. an banc repetes incōtinenti. glo. dicit q; sic. sed non credo per gl. in. l. pe. C. cōmo. quia debet agi cū diu est in solutione cessatum. vel facilis est solutio.

1 ☞ Impossibilitas supueniens excusat a pena.

Si homo mortuus.

Pena adiecta pcedenti dispositioni impossibili non potest cōmitti. h. d. ¶ Oppo. ⁊. eo. l. stipulatio ista. ⁊. alteri. sol. ibi nō erat impossibilis. hic sic. qz tpe dispositionis sticbus erat mortuus. Quero quid si tūc nō decessit. sed post ante conditionis euentū. in glo. sunt opi. gl. tenet primam per. l. si decesserit. ⁊. qui satisda. cogan. ⁊ p. l.

1 in illa. ⁊. eodē. † Sed veritas est in cōtrariū. quia superueniēs impossibilitas excusat a pena: vt. l. si vehenda. ⁊. idē iuris. ⁊. ad. l. rho. de iac. nec ob. l. in illa. qz ibi stichus nō erat in obligatione. sed solum in cōditione. vnde penalis stipulatio non debebat ibi cōmitti ex mora ſz ex cōditionis euētu. ⁊ hoc tenet Dy. Guil. Oldra. Cy. ⁊ oēs. ⁊ sic tenet opi. Ja. hic positam ⁊c.

Aliter.

Infans stipulari non potest. h. d. dic vt digi. ⁊. ea. l. in prin.

Quid.

Hic ponitur forma contract⁹ qualiter pena debeat apponi facto vel nō facto. hoc pro summario.

1 ☞ Obligatio dicit diuidua vel indiuidua ſm id quod in ea denenit: ⁊ nu. 21.

2 Seruitus predialis ad hoc vt dicak diuidua vel indiuidua quatuor considerantur.

3 Fundus seruiens licet diuidak: non tñ diuiditur seruitus sed modificatur.

4 Res ppria ſz nemini seruiat: cōmunis cū alio sic.

5 Seruitus nō retinek pro parte sed occasione partis pro solido retinetur contra glo. in. l. vnus ex socijs. de serui. rusti. predio.

6 Ususfructus est seruitus diuidua.

7 Facta in stipulatione deducta quādo diuidua ⁊ quādo indiuidua sint. ⁊ latius. nume. 8.
Differentia inter facta ⁊ seruitutes in stipulationē deducte.

9 Obligatio rem tradi est indiuidua quo ad obligationē ⁊ soluntionem.
Obligatio rem restitui est diuidua quo ad obligationē: sed quo ad solutionem indiuidua.
Ratio differentie inter obligationē rem tradi ⁊ rem restitui.

10 Obligatio ad interesse succedit in obligatione rem restitui re perēpta.

11 Stipulatio facti qualiter ⁊ qūo diuidatur inter heredes.

12 Obligatio ad interesse q; succedit in obligatione faciendi post moram non in obligatione dandi.

13 Ratio differētie quare in obligatione faciēdi succedit obligatio ad interesse: non in obligatione dandi. Et ponet quatuor rationes.

14 Obligatio ad interesse qō succedit in Ictibus innominatis in quibus est obligatio dandi.
Differentie due quo ad propositum inter contractus nominatos ⁊ innominatos.

15 Obligatio ad interesse succedit in obligatione dandi quando in obligatione est dari rem alteri.

16 Obligatio ad interesse succedit in obligatione dandi quando quis nō proprie: sed ex quadam naturali equitate tenetur ad dandū: quia effectus fuit locupletior.

17 Obligatio ad interesse succedit in obligatione dandi quando obligatio rem dari habet admittam obligationē rem restitui: ⁊ sic datio participat cum obligatione facti.

18 Res corporales qualiter dicantur diuidue vel indiuidue ſm naturam ⁊ qualiter ſm iuris dispositionem.

19 Res corporales diuidue ſm naturam qualiter diuidantur.

20 Una res an possit a plurib⁹ possideri pro diuiſo: ita q; remaneat vna.

21 Incorporalia qualiter dicank diuidua vel indiuidua.

22 Obligatio dandi si continet quantitatem dicitur diuidua etiam quo ad solutionem ⁊ effectum liberationis: sed indiuidua quo ad pene commissionem.

23 Obligatio que cōtinet certā speciē dicik diuidua etiā quo ad solutionē: non tamen quo ad liberationē nec pene quo ad cōmissionem.

24 Obligatio in qua debetur species in genere vel alteruatiue: dicitur diuidua quo ad petitionem ⁊ distributionē: non tamen quo ad solutionē nec liberationē cōsequendam ex solutione: quia tūc dicitur indiuidua: secus quo ad liberationem consequendā aliter q; per solutionem: quia tunc dicitur diuidua.

25 Stipulatio factorum an dicatur diuidua vel indiuidua: ⁊ que facta dicantur diuidua.

26 Seruitutes an sint diuidue vel indiuidue ſm naturam: ⁊ quid ſm iuris ordinem.

27 Ratio quare seruitus vsusfructus sit diuidua ⁊ vsus indiuidua.

28 Seruitus vsusfructus etiā quo ad pene cōmissionē dicitur diuidua.

29 Jus feudi an dicatur diuiduū vel indiuiduū. remissiue.

30 Obligatio ad interesse in obligatione facti qualiter cōmittak ⁊ qñ.

31 Ratio quare obligatio ad totale interesse statim cōmittatur qñ factum est explicandum in iudicio: sed quādo extra iudicium tunc expectatur tempus quo potuit fieri.

32 Ratio quare ad interesse particulare cōmittit stipulatio facti ex clausula dolum malum abesse: sed ex clausula de defendendo cōmitteretur ad totale.

33 Obligatio ad interesse an in obligatione rem restitui committatur et quando.

34 Obligatio ad interesse quare non cōmittatur in obligatione rem restitui post moram sicut in alijs obligationibus faciendi.

35 Stipulatio ad interesse qñ cōmittitur in obligatione facti an reus sit obligatus copulatiue ad factum ⁊ ad interesse: an alternatiue id est aut ad factum aut ad interesse. vbi qō alternatiue.

36 Reus qñ possit precise compelli ad factū vel ad interesse vbi relatis ſz opinionibus ponit suam. nu. 37.

38 Obligatus rem restitui si habet facultatem rei restituende cogitur precise: aliter non.

39 Obligatus rem tradi ex Ictu emptionis si habet facultatem rei tradendi cogitur precise: alꝫ liberatur soluendo ad interesse.
Obligatus rem tradi ex alia stipulatione liberak prestando interesse.
Obligatio rem tradi in cōtractu emptionis nō continet merū factum: secus si alia stipulatione.

40 Interesse cōmissum in stipulatione facti qualiter petak seu ipm factus vbi recitat tres modos practicandi. nu. 42. ⁊. 43.

41 Facultas solnēdi interesse in stipulationibus facti qñ desinat per litis contestationem.

44 Factum si desijt posse fieri an possit agi ad ipsum factum: an vero ad interesse.

45 Interesse petitur per certi cōdictionem non expressa certa quantitate in libello.

Stipulationes

Stipulationes nō diuidunt.

Jsta. l. vsq; ad. ⁊. si qs ita. tractat materiā valde difficilē. Ad cuius euidētiā pmitte q; quedā stipulationes sunt totaliter indiuidue ab initio ⁊ ex postfacto: vt stipulationes seruitutū. nam pro parte in stipulatione deduci nō possunt: vt. ⁊. de seruitu. l. p parte. Jtē nō prestanť pro parte: ⁊ inter plures heredes promissoris vel stipulatoris non diuidunt: vt. ⁊. eo. l. ij. ⁊. ex bis. Quedam sunt stipulationes indiuidue postq̄ sunt cōtracte: sed ab initio possunt pro parte cōtrahi vt stipulatio facti. puta rem tradi. nam ab initio possum. pmittere tradere partē rei: vt. ⁊. de acqui. pos. l. locus. sed postq̄ promisi nō diuiditur in partes vt hic. Item premitto q; regulariter in obligatione facti post morā succedit obligatio ad interesse: vt. j. dicam. ¶ His premissis. l. nostra diuidit in duas partes principales. Primo tractat de obligatione primitiua seruitutū ⁊ factoꝝ. Secūdo de obligatione subrogata ad interesse post moram. secūda ibi: celsus tamen ⁊c. Item prima subdiuiditur in tres particulas: quia primo loquitur de stipulatione totaliter indiuidua vt de stipulatione seruitutū. scōo de stipulatione indiuidua ex postfacto vt de stipulatione factoꝝ. tertio assignat rationem. secūda ibi: idem puto. tertia ibi: bonum enim. Item secūda subdiuidit in alias tres. primo ponit vnū dictū ſcz q; post morā subrogat obligatio ad interesse. secūdo ponit illationē ex dicto: ſcz q; ista obligatio secūdaria est diuisa. tertio ponit aliam illationē: quia sicut interesse succedit in obligatione ita in petitione. secūda ibi: ideoq;. tertia ibi: secūdū que. Et breuiter. h. d. Stipulationes seruitutū nullatenus diuidunt. Stipulationes factoꝝ partis prestatione non implenť: sed post morā succedit obligatio ad interesse qō diuiditur: ⁊ in petitionē deducitur. h. d. Casum in terminis pone per te: vt patet ex predictis. quo posito expone literā stipulationes non diuidunt. i. pro parte nō interponuntur. sed si pro soli

4 do fuerunt interposite partis prestatione non implenť nec inter heredes diuidunt. Idem puto q̄tum ad hoc: q; partis pstatione nōipleni: nec inter heredes diuiduntur. Harum enim diuisio id est particularis prestatio in stipulationibus deducta pront refertur ad primum casum: vel id est particularis prestatio stipulationē non implet pront refertur ad vtrūq; casum. cetera sunt plana. Notabilia collige p te ipm. ¶ Oppo. primo ⁊ vť q; seruitutes sint diuidue: vt patet in seruitute aq̄ q; diuidit tēporibus ⁊ mēsibus: vt. ⁊. de aqua quoti. ⁊ esti. l. lucio. in fi. ⁊. l. ſeq. ⁊. cōi diui. l. arbor. ⁊. fi. ⁊. de serui. rusti. predi. l. si partem. glo. in. d. l. si partem. signat hoc Bitus ⁊ sol. duob⁹ modis. quidā dicūt q; speciale est in aqueductu. hoc est ꝛra. l. i. ⁊. fi vsusfructus. ⁊. ad. l. fal. vbi excipit solū vsumfructū: in alijs seruitutibus remanet regula firma qō sunt indiuidue. Sol. ergo gl. scōo modo qō nō diuidak seruitus vt hic patet. sed cōmoditas aque sic: vt in Bitus. ¶ Scōo cōtra istud oppo. iura dicuntur diui

1 dua ⁊ indiuidua ſm naturā eius qō in illo iure cōtineť: vt patet † in obligationibus que ſm id quod in obligatione denenit dicūtur diuidue ⁊ indiuidue. ⁊. eo. l. ij. ⁊ bac. l. in actionib⁹. no. per Dy. in. ⁊. cato. ⁊ ibi digi. sed si ipsa cōmoditas aque est diuidua: ergo ipsa seruitus diuidua. sol.

2 in qualibet † seruitute prediali debemus cōsiderare quatuor: ſcz fundū seruientē. Jtez fundū dominantē. Item instrumentū quo vtitur quis seruitute. Item tēpus quo quis vtitur seruitute. si consideres fundum seruientē nō potest quis ducere aquā vel ire per partē illius fundi pro indiuiso. Idem de predio domināte nō potest quis ad euz ire vel aquā ducere pro parte certa pro indiuiso. ⁊ ideo vt hic glo. dicit dūs non potest pro parte seruitutē acquirere nec imponere: vt. ⁊. de ser. l. pro parte. ⁊ de ser. rusti. predi. l. si vnus. in princi. j. eo. l. si sub vna. ⁊. j. ⁊ istud est cōe ad oēs seruitutes pdiales. ⁊ isto respectu dicunť indiuidue. aut considerās instrumētū quo quis vtitur seruitute. ⁊ istud vť plurimū reperitur indiuidū: qz si scindak vel diuidak in parte nullus est eius vsus. exemplū in seruitute itineris ⁊ actus. nam instrumētū quo qs vtik seruitute est homo vel iumentū: sed si tale instrumentū diuidas in parte pro indiuiso nō potest ire vna pars bois vel iumēti quin vadat alia. si p diuiso diuidis. nullus erit eius vsus: ⁊ tunc etiā respectu instrumēti dicik indiuidua. Qñq; tñ tale instrumentū reperik diuiduū vt in seruitute aqueductus. nam ipsa aqua bene potest diuidi vt in Bitus ipsum aūt ius seruitutis ppter alios respectus supra positos est oīno indiuiduū: ſz q̄dā glo. ⁊. cōi diui. l. arbor. ⁊. fi. in fi. ma. glo. dicat q; ipsa seruitus diuidak cum exponik iter aquarū. i. seruitus. sed falsum est: vt ex predictis patet. Aut cōsideras tēpus ⁊ ſm hoc oīs seruitus. i. cōmoditas potest diuidi: vt. ⁊. de ser. l. via. ⁊. j. tñ remanēt indiuidue ppter alios effect⁹. Diuisio ergo aq̄ vel alterius instrumēti vel partis nō est diuidere seruitutē sed est modificare eam seu ei modū adijcere: vt. ⁊. de ser. l. iiij. ⁊ fi. ¶ Tertio oppo. cōtra pdicta diuisio est ppria ⁊ vere qñ fit p diuiso: vt patet in toto tit. fami. her. ⁊ cōi diui. sed ad certā partē pro diuiso seruitus potest ⁊stitui ⁊ remitti tam respectu fundi dominātis q; respectu fundi seruientis. ⁊. de serui. l. ad certā. ⁊. l. si cui. ⁊ cōia pdio. l. qui per certū. ergo patet

3 q; respectu fundi dominātis ⁊ seruiētis seruitus est indiuidua. Sol. † Ilz fundus diuidak q̄libet pars. p diuiso pōt dici vnus fundus: ⁊ cuilibet parti p diuiso potest dici deberi integra seruitus debeť esse vni fundo non parti. hoc dicit. teg. est. ⁊. cōia predi. l. si qs duas. ⁊. si qs partē. vnde patet q; ipsa seruitus nō diuidit. ⁊ Ilz forsan posset possideri pro diuiso tamen remanet vnus fundus: vt dicam. j. in. i. q. tamen q̄tum ad hoc habeť loco vnius fundi. Dices tu hoc nō sufficit mihi qñ pro certa parte seruitus remittak. nā si totus fundus debeat seruitutē: si remitto in certa parte certā partē seruitutis: in alia remanebit alia pars seruitutis: ergo seruitus diuidit. Et sic pdicta rūsio non videť sufficiēs. Sol. dico q; etiā tūc seruitus nō diuidit ſz modificak vt illa eadem seruitus que habebat ita largas habenas qō poteram ire per totū fundū illa tota duret modificata ⁊ restricta ad certā partem qui modus potest adsci seruitutib⁹: vt. l. iiij. ⁊. modus. ⁊. de ser. Et de hoc do tibi exēplū materiale. theologi ⁊ philosophi dicunt q; aia bois est tota in toto: ⁊ tota in qualibet parte corporis ita i seruitute que est tota in toto fundo ⁊ tota in qualibet parte fundi: vt. ⁊. de ser. rusti. predi. l. via cōstituta. ⁊. fi. ¶ Dodo pone corpus humanū est diuisum. puta q; oculi sunt separati ab aliquo corpore erit ne diuisa aīa. certe nō: sed modificata: q; primo habebat virtutē visiuā propter instrumentum oculoꝝ modo nō habet. ita in ppōsito seruitus modificať nō diuiditur nō possum vobis dare aliter intelligere. Jsta sunt subtilia ⁊ cōsistunt multū in intellectu. Quarto opp. si ille qui est dominus predij dominātis efficit dūs predij seruiētis pro certa parte pro īdiuiso seruitutis retinek vt. ⁊. de serui. l. vt pomū. ⁊. j. plene no. de ser. rusti. pdio. l. si cōi. sed res sua nemini seruit: vt. ⁊. de ser. rusti. pdi. l. in re cōi. et quēadmo. ser. amit. l. ij. ⁊. si vsusfructus. ⁊. l. vti frui. in princi. ⁊. si vsusfru. pe. remanet ergo q; pars sua pro indiuiso sibi nō seruit sed pars socij: ergo pars fundi p indiuiso de-

4 bet seruitutē qō est contra pdicta. Solu. dico † q; totus fundus debet seruitutē ſz dūs sit pro parte ⁊ qō dicit res ppria nemini seruit. verum est ppria ſolidū. sed res cū alio cōis potest seruire: vt in contrarijs. sicut eñ ab initio seruitutis partis indiuidue nō potest acquiri ita iam acquisita nō confundit nisi totus fundus seruiēs sit dñantis.

5 arg. pro hoc. l. tria pdia. de ser. rusti. predi. gl. † tñ in. l. vnus ex socijs. in princ. de ser. ru. pdi. tenet q; seruitus pro parte retinek ⁊ male: quia diuisionē nō recipit vt hic in tex. ⁊ ibi cū legibus alleg. ibi: vbi dicit q; retinek pro parte. eppone. i. occasione partis retinek pro solido vt ibi not. ſm verā opi.

6 ¶ † Quinto oppo. dicit hic ceterarū seruitutum. contra. ⁊. ad le. fal. l. j. ⁊. si vsusfructus. vbi dicit q; vsusfructus est diuiduus. gl. sol. duobus modis. vno modo q; regula hic tradita fallit in vsufructu. Alia solu. est q; inter heredes. pmissoris non diuidit seruit⁹ vsusfructus sicut alie seruitutes: ⁊ ita loquitur hic. Jsta secūda sol. est falsa ⁊ contra casum. l. cuz reo. ⁊. de vsufru. als. l. v. ⁊. reo. ⁊ eam reprobāt. Dy. ⁊ Pe. By. ponat alias rationes quas nō curo recitare. Tene ergo primā: qz fallit in vsufructu: certe sunt indiuidue: siue sint reales siue personales vt vsus. ⁊. de vsu ⁊ habita. l. vsus pars. ⁊ que sit ratio iter vsumfructum ⁊ alias di-

7 cam. j. in qōnibus. ¶ † Sexto oppo. ad secūdum dictum hic videť dici q; facta sunt indiuidua. cōtra ego possum stipulari partē fundi tradi: vt. ⁊. de acqui. pos. l. locus. Item certa pars fouee potest purgari: vt. ⁊. de aqua plu. arce. l. ij. ⁊. pterea. ergo sunt facta diuidua: hic aūt dicitur q; nō diuiduntur: quare ⁊c. Sol. dico q; ista sunt facta diuidua tēpore cōtractus quia p parte potest quis stipulari fundum tradi: fossam fodi ⁊ similia. sed postq̄ pro solido sunt deducta in stipulationem non diuidunt aliquo modo: ⁊ ita loqtur hic. ⁊ in hoc differt a seruitutibus que nō diuidunt tempore cōtractus: vt dixi. ⁊. Et ideo tex. hic dixit notabiliter aliquid stipulatus ⁊c. vt ostendat solum post stipulationē esse indiuiduam. Et aduerte ne erres inter facta ⁊ seruitutes est predicta differentia: quia facta pro parte possunt ab initio deduci in obligationem sed non seruitutes: conueniunt tamē ante stipulationem in hoc q; sicut seruitus imponi non potest ab initio ab vno ex dūs certe partis pro indiuiso. ⁊ si post stipulationem alie-

* Pro concordia. Aduerte qō Bar. voluit in. l. si. ff. si qs in ius voc. nō ierit. q; interesse venit i petitione eo enim ipso q; quis aliqd petit aliqd fierivel nō fieri vi detur petitus interesse ⁊ index potest cū pdēnare vigore illi⁹ petitionis quasi debitus interesset insit in ipa petitione. sed Bq; imo sit necessaria petitio vo luit Bar. in hac. l. stipulationes nō diuidunt. in qua tractat materiam in ver. celsus. ⁊ in hoc. pposito marti me in col. pen. ⁊ fi. Tu dic bar. nō firmat pedes in. d. l. fina. ⁊ sentit potiꝰ Bius tū subijcit: sed cōtra imo ad interesse agitur. Preterea videť sentire Bal. l. d. l.. fi. aliā solu. ⁊ idez bar. l. l. j. col. iiij. in. iiij. q. pnc. C. de sentē. q; pro eo qō interesť. q; aliud sit obligationib⁹ mere faciendi: et ita posset cōcordari. possent dari alie sol. ex dictis bar. in. d. versi. celsus. dū facit differentiā in obligationib⁹ descendētib⁹ ex Ictibus noīatis ⁊ innoīatis. ſz prima verior. Rectius tñ cōsiderādo Bar. in. d. ver. celsus. in pe. colū. circa tertium modū libellādi in secūdo intellectu libelli ⁊ in col. fi. videť tenere qō pri mo digit in. d. l. j. ⁊ istud videť melius Quenire tex. in. d. ver. celsus. et melius ipse Bar. seipsum declarat l. vj. q. prin. ibidē de materia vio in l. si qs ab alio. ff. de re indica. et ibi glo. que videť cōtrariari alteri gl. in. d. l. j.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

natur pars fundi extinguitur stipulatio. ita in factis quibusdã. non em̃ põt stipulari vnus ex dñis in fundo cõmuni insulam edificari. ⁊ si post stipulationẽ dñs partem fundi alienaret extingueret stipulatio eadem rõne: vt dicit gl. nec ob. l. cõtinuus. §. fi. j. e. q; si vni ex heredib⁹ prelegat fundus ad quẽ respicit factũ vel seruitutes ad eũ trãsit actio: q; põt ad eũ trãsire cũ sit heres. sec⁹ in successore singulari. Possent etiã esse q̃dã facta q̃ ab initio non possent p parte deduci in obligationẽ: vt non impedire. nõ offendere. ⁊ similia: vt patet ad sensum. tñ predicta procedũt
8 in exẽplis. l. nr̃e. Reassumẽ ergo clarius qõ q̃dã sunt facienda de solo: vt fundũ tradi. ⁊ hoc ab initio põt p parte diuisa ⁊ indiuisa in obligationẽ deduci: vt. d. l. lucius. Quedã sunt facienda in solo: vt fossam fodi vel insulam fabricari vel destrui ⁊ istud factũ pro parte diuisa ab initio põt in obligationẽ deduci. ar. d. §. preterea. ⁊ arg. §. de dã. infe. l. pretor. §. eẽ hoc edicto. p indiuiso vero nec respectu ipsius operis: nec respectu fundi põt in obligationẽ deduci sicut nec seruitus. vt dictũ est. q̃daz facta sunt que respiciunt personam. vt non impedire non agere. ⁊ istoz quedã sunt diuidua q̃dã nõ fm regulas q̃. j. dicẽt. ¶ Septimo contra hoc opp. ⁊ videt qõ etiã post stipulationẽ factã facta sunt diuidua: vt. §. eo. l. eadem. §. cato. sol. dicit glo. quod regulariter facta sunt indiuidua. vt hic. sed fallit in. d. §. cato. ⁊ quibusdã alijs. ita nota. §. eodẽ. l. ij. in glo. q̃ incipit ergo earũ ⁊c. dicit Pe. q; per hoc nunq̃ cognoscemus facta diuidua: ⁊ indiuidua. ¶ Dicẽdũ est ergo aut est tale factũ qõ si. p parte compleat affert tantã vtilitatẽ respectu partis quãtã afferat si totũ cõpleret respectu totius. ⁊ tũc factũ dz diuidũ. sic loquit. §. cato. in stipulationib⁹ agi nõ amplius. ⁊ rẽ ra. ba. aut si pro parte impleat nõ affert tãtã vtilitatẽ respectu partis: quãtã affert totũ respectu totius: ⁊ tũc dz factũ indiuidũ: vt hic. ista sunt sua verba pulchra. ¶ Quero vtrũ sint vera ⁊ predãt in exẽplis nostre. l. dicã. j. in. ij. q. ¶ Octauo opp. ⁊ videt q; rẽ tradi sit factũ diuiduũ cũ quilibet heredũ teneat. p parte: vt. §. eo. l. ij. heredes. de vi ⁊ vi ar. l. si plures. Jstud contrariũ habet sol. valde profundã. nã glo. in. l. j. §. si apud dnos. §. depo. fatetur hoc q; rem tradi sit factũ diuiduũ. ⁊ apud plures heredes vnius principalis. nec ob. hec l. qz intelligit qõ hoc fuit expresse actum. Jstud est diuinare. ⁊ est quedã truffa. Alij vero dixerũt aut talis obligatio venit ex tractu bonefidei ⁊ diuidit: vt. d. §. heres. ⁊ de edil. edic. l. qõ si nolit. §. si plures. aut ex contractu stricti iuris. ⁊ tunc est indiuidua: vt hec. l. Eoũ opi. reprehendit Ly. C. de duo. re. aut. hoc ita l. ij. q. ⁊ bene: qz est cõtra. d. l. si plures. de vi ⁊ vi ar. ⁊ ff. l. in cõditione. §. de cõdi. fur. vnde tertij: vt Pe. dicũt q; obligatio rẽ tradi dicit diuidua quo ad obligationez vt in Zrijs. nam inter heredes diuidit obligatio. lz quo ad solutionem dicat indiuidua qz solutione partis nõ cõtingit liberatio: vt. l. si duo. §. depositi. ⁊ isto mõ accipit hic. sic dicimus in obligatione generis. j. e. l. in executione. §. p pte. ⁊ hoc tenet Ly. in. d. aut. hoc ita. Jsta sol. nõ placet mihi: qz hic dicit qõ equaliter sunt indiuidua fundũ tradi ⁊ fossam fodi ⁊ insulam fabricari. sed cõstat qõ insulã vel aliud opus fieri est indiuiduũ quo ad obligationẽ qz quilibet heredũ tenet insolidũ: vt. §. de leg. iij. l. fideicõmissa. §. pe. ⁊. j. e. l. in executionibus. §. fi. ergo ⁊c. ¶ Quarti ergo dicũt aut obligatio rẽ tradi vel rẽ restitui Zbitur re. ⁊ est diuidua q̃tũ ad obligationẽ qz iter heredes diuidit: qz obligatio re nõ Zbit in plus q̃ puenit. aut Zbit verbis ⁊ tũc est indiuidua: vt hic. hoc nõ placet per. l. in cõditione. §. de 2di. fur. nam 2ditio furtiua nõ nascit ex Zctu celebrato verbis nec re. sed ex delicto vel ex varijs figuris causarũ. vt solet dici in. l. si p fure.
9 §. fi. de 2di. fur. qd dicemus. credo t Dy. in ista materia optime sentire si bene intelligãt. ipse em̃ in distinctione quã hic ponit facit differẽtiam inter rẽ tradi ⁊ rẽ restitui. idẽ in distinctione quam ponit in. l. in executione. j. e. ponit oĩa facta in vno mẽbro. rẽ restitui in alio membro. dico ergo qõ facta de quibus hic fit mẽtio: vt rẽ tradi ⁊ alia sunt indiuidua quo ad obligationẽ ⁊ solutionẽ nec ob. contraria: qz loquunt̃ in obligatione rem restitui quod factum est diuiduũ quo ad obligationem inter heredes ſz nõ quo ad solutionẽ: vt. l. si duo. §. depo. Videam⁹ rõnẽ predictoz. obligatio fundũ dari: vel aliam specie dicit diuidua quo ad oĩa nã inter heredes diuidit ⁊ pro parte solnẽdo cõtingit liberatio: vt. j. de so. l. si stipulatus. §. j. §. l. ij. §. si tñ boiem. ratio qz ſz qs soluat partẽ. aliã partez cogeꝛ pcise soluere. ⁊ nunq̃ etiã post interitũ succedit obligatio ad interesse: vt. j. e. l. si seruũ. §. fi. itẽ obligatio fundum tradi dicit indiuidua quo ad effectũ distributionis: qz non diuidit obligatio inter heredes. ⁊ quo ad solutionẽ. qz solutio partis nõ affert liberationem. vt hic rõ est. vt. §. dixi qz in ea statim post moꝛã succedit obligatio ad interesse nũc ergo ne deueniãt ad illud inconueniẽs qõ decꝛ pars fundi ⁊ pars interesse ex natura obligationis dicit oĩno indiuidua post obligationem cõtractã. Jtẽ obligatio rẽ restitui ⁊ ista tenet mediũ inter obligationẽ rẽ dari, ⁊ obligationẽ rẽ tradi. nam donec res extat põt pcise cõpelli ad dandũ nec succedit post moꝛam obligatio ad interesse. ⁊ in hoc partici-
10 pat cũ obligatione dandi. Jtẽ t postq̃ res est perempta succedit obligatio ad interesse: vt. §. de cõdi. fur. l. in re furtiua. lz glo. ibi aliter dicat de rei vẽ. l. que restituere. ⁊ depo. l. si duo. cũ si. sed Dy. vt. j. dicã. ⁊ in hoc discrepat ab obligatione dãdi in qua nunq̃ succedit obligatio ad interesse ⁊ sapit de natura obligationis facti sicut ergo eius natura tenet mediũ ita indiuisibilitatẽ. eligit mediũ vt quo ad obligationez dicat diuidua sicut obligatio dandi quo ad solutionẽ iudicat indiuidua sicut obligatio faciẽdi. Dices tu ista vba lz habeãt colorẽ nõ tñ habẽt sapozẽ. qz idẽ est in effectu in obligatione dãdi: qz qñ non põt dari res estimatio solueꝛ: vt. d. l. si seruũ. §. fi. Rñn. nõ curo: qz illud nõ cõtingit ex natura obligationis: ſz in obligatione rẽ restitui cõtingit ex natura obligationis: ⁊ lez vult qõ in psona heredũ nõ variẽt cõditio obligationis: vt. §. eo. l. ij. §. ex his. ⁊ ex eo indicat obligationem diuisibilẽ ⁊ indiuisibilẽ. Jtem posses ĩstare cũ in obligatione rẽ tradi succedat obligatio ad interesse alternatiue vel absolute: vt. j. dicã. videt qõ debeat dici diuidua quo ad obligationẽ. sed nõ quo ad solutionẽ: vt. j. eo. l. in executione. §. pro parte: vbi sic dicit de alternatiuis. Ad hoc rñdeo de obligatione dãdi post qõ sint in gñe vel alternatiue nõ variaꝛ natura obligationis penes heredes nec penes ipm̃ principalẽ ex moꝛa: qz id qõ fuit in obligatione ab initio illud est post m oꝛã ideo obligatio dicit diuidua quo ad obligationẽ. ſz qz variatio põt cõtingere circa solutionẽ. ideo quo ad solutionẽ dz indiuidua vt. d. §. p parte. ſz in dicta obligatione rẽ tradi. ⁊ in ceteris similib⁹ si heres possit soluere partẽ rei ⁊ partẽ interesse contingeret variatio ⁊ circa rẽ ⁊ circa obligationẽ. ⁊ ideo dz idiuidua etiã quo ad obligationẽ. ¶ Nono opp. hic dz qz obligatio operarũ nõ diuidit. Ꝫ s. e. l. in stipulatione. §. operarũ. dicit gl. dic vt ibi. Aduertatis gl. hic in fi. gl. mag. soluit vno mõ vz hic loquaꝛ ex pte heredum pmissoris. Zria loquũtur ex parte heredũ stipulatoris ⁊ hoc tz Pe. hic ⁊ in. §. cato. ⁊ sic opp. de. l. ij. §. j. j. de pto. stip. vbi dz qõ etiã ex parte stipulatoris sit indiuidua. dicit Pe. rñdeo debes scire qõ q̃dã sunt facta q̃ si vni ex heredib⁹ fiant, pssunt oĩbus. vt qñ est in obligatione opus destruere. ⁊ isto casu etiã ex parte stipulatoris est indiuidua: vt. d. l. ij. §. j. Quedam sunt facta q̃ si fiunt vni nõ prosunt alteri: ⁊ tũc diuidit obligatio inter heredes
11 ex parte stipulatoris: vt. d. l. stip. §. j. ⁊. l. §. q. de ope. lib. Cũ ergo querit vtrũ stipulatio facti diuidaꝛ inter heredes vel non sic distingue. aut loqueris de stipulatione facti diuidi: ⁊ non est dubium: vt in. §. cato. aut facti indiuidui. qõ est regulariter. ⁊ tunc aut est vnũ factũ aut plura facta. si vnũ: aut loqris de heredib⁹ pmissoris: ⁊ nõ diuidit: vt hic aut loqueris de heredib⁹ stipulatoris. ⁊ tũc aut si fiat vni pdest oĩb⁹. ⁊ non diuidit als sic vt in. ll. predictis. aut stipulatio cõtinet plura facta. ⁊ tunc aut eiusdem qualitatis. vt duas operas pictorias ⁊ diuidit numero: vt d. §. operarũ. aut diuerse qualitatis. vt vnã operã pictoriã ⁊ libzũ scribi ⁊ tũc est idẽ ac si vnũ opus esset. pmissum cũ diuiso numero ibi nõ bñ cadat. ar. d. l. in stipulatione. in pn. §. j. ⁊ ita dicit Pet. in eo qõ dicit quod sunt plura facta. credo eum optime dicere in eo quod facit differẽtiam inter heredes stipulatoris ⁊ pmissoris credo eum male dicere. Et Dy. hic reprehẽdit glo. ⁊ cũ nã ea q̃ fuit diuidua ex parte promissoris fuit indiuidua ex parte stipulatoris. vt. l. ij. §. ex his. §. eo. ⁊ loquit ibi in seruitute. q̃ si cõcedaꝛ vni nõ pdest oĩb⁹. vñ distinctio Pe. non est bona cũ opera sit oĩno indiuidua. Qualr ergo rñdemus ad Zũ. gl. in. d. §. operarũ. dat primo vnã so. qõ opera potest diuidi volũtate stipulatorũ. vt ibi eis volẽtib⁹. sec⁹ vt hic. idẽ no. §. e. l. ij. in prin. Dy. ibi hanc so. reprobat. nã cũ ibi dicaꝛ q̃ harũ diuisio coꝛrũpit stipulationẽ etiã stipulatore nolẽte nõ poterit diuidi. qz si diuidit nõ soluit qõ deuenit in stipulationẽ. ſz aliud. vñ bñ posset cõtingere liberatio tãq̃ aliud pro alio solutũ creditoꝛe volẽte. lz nõ sit solutũ qõ deuenit in stipulatione. nã p diuisionẽ est alia opera q̃ pmissa. vñ glo. ponit duas alias sol. in. l. §. sc̃s qõ ibi intelligaꝛ partẽ operis. i. partẽ estimationis opere: vel petetur tota opera. ⁊ 2sequeꝛ partẽ estimationis. ⁊ ita tz Dy. ⁊. d. May. qõ credo verũ per. l. si qñ. in pn. §. de ope. lib. vbi loquit̃ de operis pariteris in quib⁹
12 de necessitate deuenit ad estimationem. ⁊ sic exponaꝛ pars opere id est pars estimationis. sed in futuris sec⁹. ¶ Hũc ad scõam partẽ op. decimo hic dz qõ post moꝛã succedit obligatio ad interesse. Cõtra: vt. j. e. l. si seruũ. §. fi. vbi boĩe mortuo ad hunc bõ petit̃ p hoc. §. de 2sti. pecu. l. prõmissoꝛ boĩs. §. e. l. eũ qui. §. fi. Timore hui⁹ Zrij glo. q̃ est. §. de re indi. l. si qs ab alio. §. fi. dicit qõ interesse nõ est i obligatione nec i petitione: vt i Zrijs. ſz venit in cõdẽnatione officio iudicis ita intelligit hic. ⁊. l. oẽs fi. Jdẽ vr tenere gl. j. e. l. cũ stipulat⁹. §. fi. Ille gl. cõiter reprobanť. Dy. reprobat eã hic. ⁊ i. c. moꝛa. i. j. q. extra de reg. iur. li. vj. nã hic est tex. in fi. qõ est in petitione ibi danda petitione ⁊c. ⁊ glo. hic dicit qõ est in obligatione. ⁊ hoc etiã probaꝛ. §. eo. l. si pena. ⁊. §. de act. emp. ⁊ven. l. j. in prin. si qs in ius voc. nõ ie. l. fi. j. e. l. quoties qs. in pn. ⁊. l. si qs stipulatus fit stichum. §. fi. cũ multis fi. Ad Zria sic rñdet qõ ibi in obligatione dandi in qua non succedit obligatio ad interesse. hic in obligatione faciendi nec ob. l. stipulatio. §. fine autẽ. §. de ope. no. nũ. qz illa sic intelligit. qõ factũ
13 ⁊ interesse est in obligatione sicut hic. Sz iuxta t pdicta posses querere de rõne quare aliud in obligatione dãdi quam in obligatione faciendi Ly. q̃rit de hoc. C. de sen. q̃ p eo qõ interest. l. vnica. in. iiij. q. pn. circa fi. dist. ⁊ nõ rñdet. ⁊ vt scripta referũt nõ pñt dari rõnes necessario concludẽtes. ſz persuasiones q̃dã satis apparentes. Ecce vna. dari fit de leui ⁊ põt explicari vno momẽto. sed facta plurimũ habẽt tractatũ longũ. vñ cogere. pmissoꝛe ad faciendũ esset quedã species seruitutis. arg. §. de libo. exhi. l. j. ⁊. ij. ⁊ ideo. l. subrogauit obligationẽ ad interesse. Jsta ratio sumit ex dictis Dy. in. l. stipulatio. §. fine aũt. §. de noui ope. nũtia. Jsta ratio nõ est generalis: qz q̃dã sunt facta q̃ habent causam momẽtaneã: vt rem ratã haberi: ⁊ rẽ tradi ⁊ similia. vnde alij moderni dicũt q; dare nõ diuersificanť ex tempore nec ex persona. naz siue hodie siue cras des siue tu

siue tu siue alius p te idẽ dñium erit eiusdẽ rei. sed nõ in factis. quia vt plurimuz diuersificanť ex tpe. nã aliud est factum de die. aliud de nocte aliter sanus facit. aliter infirmus ⁊c. vt. l. si nõ sortẽ. §. libertus. §. de cõdi. inde. vnde cũ semel fuit in moꝛa faciẽdi nõ videt qõ illud possit amplius fieri. vnde. l. subrogat obligationẽ ad interesse. ⁊ ista ratio satis videt bona. sed nõ est generalis. quia rẽ tradi non variaꝛ ex tpe idem rem restitui. nisi diceres qõ iura adaptanť ad ea que frequẽter accidũt. Tertiam rõnem ponit Pe. dari semp interest stipulatoris merito ipsa obligatio precise continet aliqd dandũ: sed in factis qñq̃ interest qñq̃ non interest. vnde cũ iste stipulationes sint inuente vt stipulemur qõ nostra interfit in obligatione faciendi subrogauit. l. obligationez ad interesse. ne forte alias quis peteret qõ sua nõ interesset qõ in dandis non cõtingit. Et ista ratio videt generalis: quia in obligatione rem tradi põt esse qõ mea nõ interest. qd erit si tradis rẽ mihi existenti malefidei certe teneboꝛ vero dño ad fructus pceptos ⁊ percipiendos sed si mihi das trãs rẽdo oĩnm ĩstud nõ potest accidere. Quartã rõnem possumus dare l. curat q; aliqd non fit in incerto: vt. l. j. §. de ssucap. in obligatione faciendi ipm factũ est in obligatione vel vt ppius loquar ipsum fieri seu actus faciẽdi qõ nõ est in rerũ natura anteq̃ fiat. ⁊ est incertũ. vt. j. eo. l. vbi autẽ. §. qui id qõ. ideo. l. post moꝛã subrogat obligationẽ ad interesse qõ consistit in quãtitate que de sui essentia certificata est in rerũ natura sed in dãdis ab ipso initio est certũ in obligatione ſz dñium ipsius rei ⁊ est in rerum natura. ideo lez nõ curauit qõ contraberet obligatio ad
14 interesse. iste posset esse rõnes. ¶ Undecimo opp. ⁊ videt qõ in obligatione dandi succedat obligatio ad interesse vt. l. j. §. de re. permu. de prescri. ỹbis. l. naturalis. §. j. dicit Dy. illud est in cõtractibus innominatis: quia sicut sunt denominati in Zbendo obligationẽ. ita etiã in contractu exequẽda. vt. §. de cõdi. ob causa. l. si pecuniã. Jstã opi. tenet gl. C. de sen. q̃ pro eo. l. j. ⁊. C. de re. pmu. l. cũ precib⁹. Pe. fuit in Zria opi. q. l. si seruũ. §. fi. j. e. loquit generaliter ergo idem in Zctibus noiatis ⁊ innominatis. ita refert Ly. in. d. l. cũ precibus. ⁊ in. d. l. vnica. de sen. q̃ pro eo. l. iiij. q. principali. circa fi. distinctionis nõ ob. d. l. alle. in Zrij: quia ibi venit interesse de isto ipse non in obligatione. sed forte venit indicis officio. ita credo qõ ipse voluit dicere. Quid dicemus. certe dicte. l. multũ aperte loquunť per glo. ⁊ Dy. vnde nõ audeo tenere cũ Pe. sed de ratione quã Dy. ponit ego oubito. nam videt concludere Ꝫ eum nã si interesse est in obligatione re soluta adhuc poterit peti residuũ interesse. qõ non esset si officio iudicis veniret interesse. C. de pol. l. iiij. §. de eo qõ cer. lo. l. cẽtum capue. ⁊ qõ no. de do. l. elegãter. §. non solũ. in fi. mag. glo. ⁊ sic vr̃ q; difficilius tollaꝛ in Zctibus inominatis q̃ in alijs noiatis. Sol. Zctus innoiati differũt a noiatis q̃tum ad pposituꝫ in duobus. primo qz debitoꝛ nõ põt cogi pcise ad rẽ dandã vt. d. l. cũ pcibus. sed in Zctibus nominatis sic. vt. l. vbi autẽ. in fi. j. e. o. ista rõne Zctus innominati dicunť debiliores in obligatione exequenda. põt em̃ esse q; interest rei potius soluere interesse quãtũcũq; sit q̃ ipsam rẽ dare. ⁊ istud cõsideranit Dy. vide rõnẽ suã. scõo differũt in alio. qz in innoiatis ĩteresse est in obligatione secus in alijs. ⁊ ex hoc resultat id qõ. §. dixi. qz nõ ita de facili tollit⁹ ius actori cõpetẽs ad interesse sicut tolleret si veniret officio iudicis. ⁊ isto mõ possemus dicere q; difficiliores sunt in obligatione exequẽda Zctus innoiati. ⁊ huius põt esse rõ: qz in noiatis obligaꝛ qs interuenie-
15 te duplici actu sc̃s pprio pacto. Jtẽ rei traditione secuta. ergo cũ eo dz durius agi. ar. C. ad velle. ⁊. l. si mulier. ¶ Duodecimo op. ad idem q; in obligatione dandi veniat interesse. vt. j. eo. l. liber hõ. §. fi. Sol. illud qñ dandũ est alij. hic vero qñ dandũ est ipsi stipulatori. Jdẽ dicit gl. in alia materia. §. de act. emp. l. iul. in pn. ⁊ rõ põt esse ista qñq̃ dari interest stipulatoris indistincte: ⁊ nõ succedit obligatio ad ĩteresse. vt qñ dandũ est sibi. qñq̃ dari est ita qualificatũ q̃ stipulatoris potest interesse ⁊ non ĩteresse vt qñ dandũ est alijs. ⁊ tũc eadẽ rõ est in dari q̃ est in fieri. ⁊ ideo succedit obligatio ad interesse. eadẽ põt esse rõ in. l. si penã. §. e. nã qñq̃ stipulor mihi dari irreuocabiliter tũc interest mea nec succedit obligatio ad interesse. qñq̃ stipulor mihi dari irreuocabiliter. vt te crediturũ vel mutuatarũ mihi: ⁊ tũc quia põt esse q; mea interest. ⁊ qõ nõ interest: ⁊ sic eadẽ rõ est q̃ in facto. merito succedit obligatio ad interesse. ita itel-
16 ligo. d. l. si penã. licet gl. ⁊ doc. aliter dicãt. ¶ Tertiodecimo opp. §. de cõdi. inde. l. in summa. §. in frumẽto vbi patet q; erat obligatus ad reddendũ ⁊ sic ad dandũ vt. l. verbũ reddẽdi. de verbo. sig. ⁊ ibi petit estimatio ⁊ sic ꝫ q; est in obligatione sol. Ly. in repetitione sua. l. vinũ. in vlti. q. intelligit illũ. §. in frumẽto. qõ vbi frumẽtũ petaꝛ ⁊ estimatio veniet i cõdẽnationẽ ſz hoc est §. illũ. §. vnde tu dicas aliter vcs q; in cõdictione indebiti nõ est qs ppzie obligatus ad reddẽdũ: sed est obligatus ex q̃dam egtate naturali in q̃tũ est locupletior: vt. l. nã hec natura. ⁊. l. si non sortẽ. §. libertus. §. de cõdi. inde. si vero frumẽtũ sit consumptũ remanet qs locupletior in estimatione frumenti. merito illa petit̃: vt. d. §. in frumento. Eadẽ põt esse rõ. §. qõ me. cã. l. si. nã ipsa actio qõ me. cã. d. atur in extraneũ in q̃tũ locupletatus est sed si rẽ cõuertit in pretiũ in solo ptio locupletatus est: ergo pretiũ petet fm Pe. vt ipse no. i. d. l. si ipsa in bonis suis. sed Ꝫ ipm̃ principale etiã re perempta petet res ipsa: vt. C.
17 qõ me. cã. l. j. an autez posset peti estimatio dicã. j. pri. ¶ Quartodecimo opp. ⁊ vr̃ q; ipsa estimatio succedat in obligatione ⁊ petitione vt. l. si filio. la. j. de do. cau. moꝛ. ⁊ qõ ipsa res peti non possit vt ibi in fi. dicitur. Sol. glo. videt ibi dicere q; ad seruũ agit. sed estimatio solueꝛ ⁊ ideo ĩ estimationẽ vr̃ agi. sed hanc exceptionẽ ille tex. non patit. nec. l. illud. §. iul. eo. tit. Alij vt Dy. dicũt q; ibi est obligatio rẽ restitui qõ est falsum imo rem dari: vt. l. j. §. de condi. ob cau. ⁊ ibi no. potes ergo tentare ⁊ dicere q; ibi agit ad dandũ seu reddendũ ex cõtractu innominato q; resultat ex donatione cã moꝛtis: vt. l. naturalis. §. j. §. de pscri. ver. sed hoc nõ placet: quia ibi logtur qñ agit̃ prescrip. verbis vt fiat qõ conuenit̃. ⁊ sic petit qõ nõ est nec fuit suũ: sed cũ agit̃ cõdictione ob cãm ad repetendũ qõ fuit suũ ipsa res etiã perempta dz repeti: vt. d. l. pe. de condi. ob cau. Dic aliter ad. d. l. si filio. vcs q; ibi dicit nõ res: subaudi tñ. nam res vel estimatio peti potest fm electionẽ actoris: vt eo. ti. l. illud. §. iul. ⁊ si dicis imo ipsa res debet peti: vt. l. si seruũ. in fi. j. eo. Rñn. q; illa obligatio sapit naturã dandi. Jtẽ naturã restituendi qõ patet: quia teneť vtili in rẽ: vt §. l. si moꝛtis. ⁊. l. q moꝛtis. de donatione causa moꝛ. ideo eligit media via: vt cũ reus nõ potest restituere sit in electione actoris. Jdẽ dico in actione qõ metus causa. Jdẽ dicam si competat personalis ⁊ vtilis in rem: vt. l. metũ. §. volenti. §. qõ me. cau. Jdem dicã in actione ex testameto pro re legata pro qua cõsueuit dari personalis ⁊ in rem vt cum res pstari non possit si heres teneť possit agi ad rẽ vel estimationez: vt. l. sed ⁊ si res. §. de lega. j. ⁊. l. cũ res. §. itaq; ⁊. §. fi. eo. ti. ⁊ de lega. ij. l. moꝛtuo. §. j. ⁊. ij. ibi. de le. §. non solũ. sic dz intelligi. C. de le. l. cũ aliena. Si ergo querit vtrũ in obligatione dandi succedat obligatio ad interesse. distingue aut, ex cõ tractu noiato aut innoiato: ⁊ tunc aut indistincte interest mea dari: aut põt interesse ⁊ non interesse: vt ps ex pdictis. ¶ Ceniamus ad materiã diuidui ⁊ indiuidui quã Pe. late tractat in. §. cato. ⁊ in. §. plurium. ⁊ in qbusdam bñ dicit in qbusdã male dicit in aliqbus minus pfecte. Ego vero pono qõ reputoꝛeũ omissis improbationibus bzeuitatis causa.
18 primo querit † quaꝛ res corporales dicanť diuidue ⁊ indiuidue. scõo qualiter de incoꝛporalib⁹. Ad primũ scire debetis qõ primo res dz diuidua vel indiuidua fm naturã. alio modo dz diuidua vel indiuidua fm iuris disponẽ: vt. §. de leg. j. l. nõ amplius. in fi. ¶ De vtroq; videam⁹. dic ergo aut q̃ris vtrũ sint diuidua fm naturã. ꝫ stat. vt vnaquęq; res corporalis põt in ptes diuidi: vt vnus homo vel equus. ⁊ hoc patet ad oculũ fm Pe. hoc fallit q̃dq̃. ppter rei modicitatẽ: vt punctus q; potest esse ita paruus q; fm naturã nõ recipit diuisionẽ. aut q̃ris vtrũ sint diuidue fm iuris disposnem seu ordinationẽ: ⁊ tũc aduerte qz non sequoꝛ ordinẽ Pe. diuiduũ põt dici tribus modis. vno mõ diuiduũ qõ recipit partes multiplicatiuas: puta dimidiã tertiã quartã ⁊ sic p diuiso. alio modo dz diuiduũ in quasdã ptes iuridicas sc̃s ppzietatẽ ⁊ vsum fructũ. ¶ Tertio mõ dz diuidua. i. separabilis in ptes discretas. primo modo vnaquęq; res dz diuidua. ista em̃ pars p diuiso q̃ quocũq; Zctu potest induci: vt. j. de stip. ser. l. seruus cõis. ⁊ sic. §. de acq. pos. l. locus. ij. rũso. ⁊ patet per totũ titu. fami. her. ⁊ cõi diui. Scõo mõ quelibet res corporalis dicit diuidua nisi sit talis q̃ vsu cõsumaꝛ: vt. §. de vsu ea. re. que vsu consumunť. l. j. ⁊. ij. Tertio mõ dicit Pe. quelibet res corporalis est diuidua regulariter: vt. ff. ⁊. C. cõ. diui. ⁊ fallit in casibus fm eũ primo ratione incõmoditatis q̃ sequeꝛet ex diuisione: vt insti. de offi. iudi. §. qõ si incõmode. C. cõi di. l. j. ⁊. ij. ⁊ de dona. l. fancimus. §. finaliter. scõo ppter legis pbitionẽ vt in pdio pupillo: vt. §. de re. eo. l. si pupillorum. idẽ intelligit de prohibitione testatoris cuius volũtas est lex: vt in aut. de nup. §. disponat. ad qõ facit qõ no. C. de 2di. ob cau. l. ea lege. ¶ Tertio fallit ratione cõuentionis: vt. §. cõi diui. l. in hoc iudicio. §. si cõuenerit. ¶ Quarto rõne pscriptionis: vt. C. de anna. excep. l. j. §. ad hec. ita dicit Pe. hec sunt verba gl. C. cõi diui. l. si. q̃ in quibusdã nõ sunt vera. vnde
19 dic vt ibi no. Ly. ⁊ in legibus ad quas remittit. ¶ Juxta predicta dubitaꝛ qualiter fiat ista diuisio seu separatio. Rñde quedã sunt que non habẽt certos fines a natura vt fundus: ⁊ in istis fit diuisio destinatione patrisfamilias. Quedaꝫ habent certos fines facto hois: vt domus. ⁊ in istis fit diuisio pariete in medio interiecto: vt. l. si qs duas. §. si qs partẽ. cõ. predi. Quedã sunt q̃ habẽt fines a natura vt tignũ ⁊ similia. ⁊ in istis fit diuisio si arbos scindatur: vt. l. rerũ mixtura. §. de vsuca. de lega. iij. l. li-
20 gni. Jtẽ dubitatur † vtrũ vna res possit possideri p diuiso a pluribus: ita q; remaneat vna. Breuiter qcquid dicat Pe. nos habemus gl. j. de ỹbo. sig. l. recte dicimus. §. fi. q; põt possideri pro diuiso ⁊ remanet vna res ex voluntate diuidentiũ. p hoc facit de lega. ij. l. caius. §. j. hoc si credo debere intelligi q; in bis q̃ recipiunt diuisionẽ destinatione patrisfamilias oportet q; cõstet de voluntate. In bis vero in qbus nõ fit diuisio nisi pariete interposito. pcedit de facili. Pone exemplum in ampla domo ego possum possidere vna partẽ versus orientẽ tu aliam versus occidentẽ. ⁊ tu erit vna domus nisi paries ponaꝛ in medio: vt. §. de dã. infec. l. si finita. §. eg hoc edicto. In eo vero qõ nõ recipit diuisionem nisi per scissionez pcedit de facili: vt. §. cõi di. l. arbor. §. de acq. re. do. l. p regione. vtrũ antẽ istud sit vna res vel plures: vtile est scire. primo ppter acqsitionẽ possessionis. nã ad possessionẽ acgrendã sufficit ingredi partem vnius rei. sed si sunt plures res dz ingredi in oẽs: vt. §. de acq. pos. l. iij. ij. rñso. qõ no. per Dy. extra de reg. iur. c. j. in. v. q. li. vj. Jtẽ est vtile:
21 qz si sunt plures põt in vna agnosci legatũ: ⁊ in alia repudiari: secus si esset vna. §. de lega. ij. l. iiij. ⁊. v. ¶ Scõo quero qualiter incoꝛporalia dicanť diuidua ⁊ qualiter indiuidua: puta in actione ⁊ obligatione ⁊ similia. ad quod dico q; si queris vtrũ sint diuidua fm naturã facilis est

Universidad del Rosario Archivo Histórico

rfitio.cū eīm nō/possit videri nec tāgi:p2ōs nec diuidi:vt institu.de re.cor.⁊ incor.§.i corpore.⁊.h.d. Dy.j.de fideius.l.grece.§.illud.in fine magne additionis.Si vero q̄ris ꝑm iuris ordinatiōē:tūc dico q̄ dicunt diuidue ⁊ indiuidue ꝑm naturam eoꝝ q̄ in actione ⁊ obligatione dueniūt.ita sentit glo.in.§.cato.vt ibi dixi.⁊ ibi per Dy.de hoc. Et q; in obligatione q̄cq̄ est dare factū:q̄cq̄ ser
22 uitutes:ideo de singulis videamus.Et ꝑmo† q̄ in obligatione est rem dari tūc q̄cq̄ debeť quātitas:⁊ ista obligatio est diuidua quo ad effectū distributionis:q; diuidit inter heredes.Item quo ad effectū solutionis ⁊ liberationis:q; partis solutio affert liberationē.vt.ff.e.l.ij.§.j.j.eo.l.i executione.§.i.Sed dicit indiuidua quo ad pene cōmissionē:q; ꝓ minima parte non soluta cōmit
23 tit pena in totū:vt.ff.e.l.v.§.fi.Q̄cq̄ † debeť spēs certa:tunc ista obligatio diuidit inter heredes.[a]
Jtē dicit diuidua quo ad petitionē ⁊ solutionez: vt.j.de sol.l.ij,stipulatus.§.j.hoc tū itellige si soluat pars certa ꝓ diuiso.vel certa portio ꝓ indiuiso.Si vero solueret certa pars pura vsufructꝰ vel nuda,ppietas:tūc in nulla parte contingeret liberatio:vt.j.eo.l.si ita stipulatus fuero si titius. §.j.⁊ quo ad hūc modū ꝺ indiuidua. Jtē quo ad pene cōmissionē dicit etiā indiuidua:quia si pars non soluit pena cōmittit insolidum vt.l.in executione.§.pe.j.e.Mar.tū dicebat q̄ ꝑ parte obstat excep.quod dic vt plene dixi in.§.cato.quandoq̄s
24 †debeť spēs in genere vel alternatiue:tunc dicit obligatio diuidua quo ad effectū distributionis: quia quilibet heredū tenet ꝓ parte. Jtē quo ad effectū petitionis:quia ꝑ parte tūi debet peti.sed quo ad effectū solutionis dicit indiuidua.q; nisi tota res integra soluat non contingit tota liberatio:vt.ff.e.l.ij.§.j.⁊.l.i executione.§.ꝑ parte.⁊ ibi patet ratio.Jnter tū obligationez in genere ⁊ alternatiue Jctam est aliqua differētia:vt not.Dy. in.d.l.ij.§.j.§.eo. Jtē aduerte:q; dicta obligatio in genere vel alternatiua ꝺ indiuidua quo ad effectū liberationis cōsequēde per solutionē.sed si liberatio cōtingeret alio modo puta per acceptilationem vel per sniam absolutoriam.tunc diceret diuidua quo ad effectum liberationis:vt.j.de accep.l.qui hoīem.ita debet intelligi.ff.e.l.ij.§.fi tū hominem.ratio quia quando soluit ideo partis prestatione non liberat:ne partes solnant in diuersis rebus:vt.d.l.in executione.§.ꝑ parte.Sed q̄ quis accepto ferturvel in parte absoluit cessat predicta ratio:ideo ꝛc.ꝑm Pe.licet glo.male intellexit.d.l.qui hominē.
25 †Tertio quero vtruz obligatio facti dicatur diuidua vel idiuidua.ad hoc sciendū est videre vtrū ipsum factum sit diuiduum vel non.ad hoc dico.aut queris vtrum sint diuidua ꝑm naturam ⁊ tunc anteq̄ sint facta non sunt in rerū natura:⁊ sic nō potest diuidi q̄ non est:vt.ff.de iniust.rup.test.l.nā ⁊ si.§.j.⁊.j.e.l.decē. Si queris postq̄ sunt facta tūc est sublata obligatio tū vtrum sint diuidua de natura dicas aut ex facto resultat certū corpus:puta insula edificata: tūc dic vt in rebus corporalibus:vt.ff.dictum est. q̄cq̄ ex facto non resultat corpus certuz:vtputa defendit si ratum habuerit:tūc q; est incorporale non diuidit scōm naturam.Si vero queris scōm iuris ordinationem:tūc aut sunt plura facta ⁊ diuidunt numero:vt.ff.eo.l.in stipulatione.§.operarum.q̄ intellige si sunt eiusdez qualitatis.alis secus:vt dixi.ff.in nono cōtrario.Si vero est vnū factum tunc ꝑe.tradidit talem regulam quādo est tale factum q̄ si ꝓ parte impleat affert tantam vtilitatem respectu partis quātā affert si totum cōpleret respectu totius ⁊ tunc factum diuiduum dicit vt rem ra.ba.amplius non agi:vt in §.cato.sed q̄ ꝓ parte impletur non affert tantam vtilitatem respectu partis quantam totū respectu totius:tūc dicit indiuiduum:vt in l.nostra.Jsta regula fine dubio congruit exēplis aliquibus.l.nostre.puta ꝟsulam fabricari:fossam fodi:⁊ simi.nam cū ex sui cōsummatione recipiāt formam.vt.ff.ad legem fal.l.fi is qui.§.quedam. qui non facit totū nil facere videť. Jtem tota domus perfecta defendit a pluuia ⁊ vento.si faceres partem puta parietē sine tecto vel tectū sine parietibus non defenderet a pluuia ⁊ vento sed tamen istud videtur ꝺ vnū exēplum hic ponitur scz fundum tradi.nā si ꝓ parte tradať tantam vtilitatē afferret respectu partis q̄tam totum respectu totius:⁊ tū hic dicitur indiuiduū factū.posses dicere q̄ partis prestatio non affert tantaz cōmoditatem.nam traditur in cōmunione que cōmunio multa parit incōmoda:vt.l.cū pater.§.dulcissimis.ff.de lega.ij.l.si nō fortem. §.si centū.de cōdi.inde.sed alia ratio est quare fundū tradi dicit indiuiduum factū scz:quia si posset prestare partē fundi postea pstaret ꝑ alia parte interesse:⁊ sic fieret solutio in diuersis rebus qō ius non patit:vt j.eo.l.in executione.§.ꝓ parte. Ut omnis ergo cesset dubietas sic foꝛma regulas:illud factum dicit indiuiduū qō ꝓ parte impletum non affert tantam vtilitatē respectu partis q̄tam totum respectu totius:vt patet in exemplo ille ꝟsulam edificari:fossam fodi:romā iui:⁊ similia.istud ꝓbaťad teg.j.eo.l.in executione.§.secūda ibi:quia operis effectus ꝛc. ite illud factū dicitur indiuiduū q̄ si ꝓ parte fiat ⁊ ꝓ parte interesse prestet in diuersis solutionibus fieret.hoc patet in exemplo fundū tradi.⁊ facit.j.eo.l.in executione.§.ꝓ parte.⁊.j.etiam ꝓbabo.Et predicte regule sunt vere alternatiue:quia quelibet per se est vera.Sed circa facta diuidua do vnā regulā copulatiue:illud dicitur factū diuiduum qō ꝓ parte impleta affert tantam vtilitatē respectu partis q̄tam totum respectu totius:⁊ si ꝑ parte fiat ꝓ parte interesse prestatur in eadē re cōtingit solutio. Jstam regulam ꝓbo.nō est dubium qō qui teneť ad restituendū teneť ad factum. Pone ergo aliquis teneť ad restituendum saccullū pecunie:istud factū dicitur diuiduū:quia si ꝓ parte non implet ꝓ parte soluit interesse semper babeo idē scz pecuniam que in suo genere recipit functionē.sed pone tenebar ad restituendā certā speciem nūc dicitur factū diuiduum:quia si ꝓ parte fiat q̄statio interesse cōtingeret solutio in diuersis rebꝰ.hoc ꝓbať.ff.depo.l.j.§.fi pecuniā. ⁊.l.si duo.⁊ sic intelligo.§.cato.stipulatio amplius non agi actio ex mutuo:vel alia que cōtineat pecuniā si ꝓ parte impleať affert tantam vtilitatem respectu partis quātā affert si totum cōpleret respectu totius ⁊ tunc factum diuiduum dicit vt rem ra.ba.amplius non agi:vt in §.cato.sed q̄ ꝓ parte impletur non affert tantam vtilitatem respectu partis quantam totū respectu totius:tūc dicit indiuiduum:vt in l.nostra. Jsta regula fine dubio congruit exēplis aliquibus.l.nostre.puta ꝟsulam fabricari:fossam fodi:⁊ simi.nam cū ex sui cōsummatione recipiāt formam.vt.ff.ad legem fal.l.fi is qui.§.quedam.

a Diuidit inter heredes. Adde q̄ Ange.et Jmo.in l.i.in executione hic alleg. limitāt forte verū nisi testator legaret mille ꝓ capella cōstruēda q; tunc qlibet heredū teneretur insolidū per tex.in l. fideicō.§.pe.de leg.iij.q; dare venit propter factū indiuiduū.§.ꝓpter operas capelle. Tñ Barto. ibi vult q̄ si testator dixerit lego mille ecclesie ꝓ tali opere cōstruēdo qō heredes solum sint obligati ꝓ hēditaria portione:q; non sunt obligati ad factū sed ad dandū vñ dicit Alegan.cōsi derāduz an onus faciēdi iungatur heredi et ꝓcedat opi. Ang.⁊ an iūgatur onus dandi et ꝓcedat opi. Barto.per tex.in d.§.pe.

uitus indiuidua ꝑm regulas.ff.positas.ꝟsufructus vero nulla ꝫ habet similitudinē cū alijs seruitutibus.nam licet sit ius debitū a re persone: tñ habeť respectus ad necessitatē persone.hz tñ similitudinem cū dñio imo pars dñij est:vt.ff.de ꝟsufru.l.iiij.⁊ ideo sicut pōt acquiri dominū certe partis ꝓ indiuiso:ita etiā potest acqri ꝟsufructus.est ergo ꝟsufructus diuiduus quo ad cōstitutionē:quia potest ꝓ parte cōstitui.⁊ quo ad effectū distributionis inter heredes ⁊ quo ad solutionem.vt.ff. de ꝟsufru.l.v.⁊ hoc apparet ex regulis supradictis.nā pstitutū in parte tantā cōmoditatē affert respectu partis quātā totū respectu totius:vt patet ad sensum. Jtē non potest decuniri ad illud inconueniens q̄ ꝓ parte deť ꝟsufructus ꝓ parte estimatio.nam qui teneť pstituere ꝟsufructū teneť dare vnde nō potest precise cōpelli ad constituendū sicut in obligatione dandi:vt.ff.de ꝟsufruc.l.ij.in prin.pbať insti.de inuti.stip. §.sed cū factū.cōiuncta.l.si seruus cōis meus ⁊ tuus.j.de esti.seruo.no.p
28 Dy.C.de ꝟsufru.l.corruptionē.qō intellige:vt dixi.§.eo.l.ij.§.j. † Si vero queras vtrū ꝟsufructus quo ad pene cōmissionē sit diuiduus vel non gl.ff.eo.l.ij.in prin.dicit q̄ qlibet ꝟsufructus dicit factū diuiduū. si sit.ergo quo ad pene cōmissionē diuidit inter heredes.licet non quo ad ipsum principalem.vt in.§.cato. Ego aliter dico aliqñ quis teneť ad vsumfructū ꝓstituendū:⁊ iste teneť ad dandū:vt modo dixi:ergo idē qō in alijs obligationibus dandi:quia nō sufficit partē dare ad euitādam penam.aliqñ post vsumfructū constitutū quis teneť nō impedire: quia teneť pati de quo babes casum in.l.barū.⁊.l.egi.ff.si ser.ven.istam obligationem ego puto oīno indiuiduā quia nō potest ꝓ parte impediri:vt.ff.eo.l.ij.§.fi. Sed cōtra predicta posses tu oppo.ꝟsufructus nō pōt esse sine vsu:vt.ff.de vsu ⁊ habi.l. per seruū.§.j.ergo ꝟsufructus
29 fuerit.§.hoc tū.qō cogitabis ꝓ solutione. † Jtē posses querere vtrum ius feudi sit diuiduū vel nō quod dic:vt.g.col.de ꝓhi.feu.ali.§.ꝑterea. Nunc veniamus ad qōnes scē partis:⁊ q; nos vidimus supra ꝙ in
30 obligationibus facti succedit obligatio ad interesse. † Quinto loco quero qñ cōmittatur ista stipulatio ad interesse:⁊ videť ꝙ statim cuz est in mora inchoandi:vt.j.de ver.plane.eꝫ quia tunc cū est in mora perficiendi.vt.l.cū stipulatus fuero a te.ff.eo.do. Ant.recitat vnā distinctionem Pe.in.l.si insulā.iudicio meo defectuosam:vnde tu dic latius:aut erat in obligatione nō fieri ⁊ sic interesse cōmittit:quia factū est qō fieri nō debuit.aut erat in obligatione fieri:⁊ sic cōmittit.quia non est factū qō fieri debuit.primo casu aut factū est reiterabile aut nō.si est reiterabile tunc aut illud factū postigit suū effectū ꝓ toto tempore futuro.⁊ statim cōmittit ad totale interesse.vt.ff.lo.l.si in lege.§.colonus.aut nō postigit suū effectum.nisi ad ipſs presens.⁊ tūc statim cōmittit ad particulare interesse.⁊ si sepius cōtra fiat sepius cōmittitur.vt.j.e.l.si sic.iud. sol.⁊.l.nouissima. Si vero nō est reiterabile.⁊ statim cōmittit ad totale interesse.arg.j.rem ra.ba.l.si procurator.in fi.⁊ ibi no. Scō casu qñ cōmittitur.quia non est factū quod fieri debuit.aut erat in obligatione factū momentaneum puta rem tradi.tunc statim post moram cōmittit obligatio ad totale interesse:vt hic.⁊.j.eo.l.si fundum.ff.de act.emp.l.i. fallit qñ est in obligatione rem restitui in qua dic.vt dicā.j.pgi.q.Aut factū nō erat momētaneum puta insulā fabricari ⁊ si.⁊ tunc aut in obligatione erat apposita certa dies ab hoīe.⁊ tunc ante diem non cōmittit sed statim post diē.vt.j.pxogi.§.si quis ita.j.eo.l.insulam. Cōtra hoc vī ff.loca.l.insulā.§.in operis. Aut dies nō erat apposita.tūc aut factum erat explicandū in iudicio:puta ꝑmisit iudicatū solui.⁊ sic videť ꝑmittere de defendendo.⁊ tunc si nō facit aliquo tempore cōmittit statim ad totale interesse.vt.j.iudi.sol.liam tamē.§.in hac.⁊.l.cū querebak. Aut factū erat explicandū extra iudiciū.⁊ tunc aut querit qñ statim cōmittatur ad particulare interesse.⁊ tunc statim cū non inchoauit.vt.j.pgi.§.plane. Aut queris quo ad totale interesse.⁊ tunc cōmittit cū transiuit tñ tps quo potuit perficere ⁊ nō perficit vt.l.cū stipulatus essem abs te.⁊.j.eo. l.continuus.§.itē qui insulā. Fallit in stipulatione noui operis.que cōmittit cum fuerit iudicatum.vt.l.stipulatio.§.habet autē.ff.de no.ope.
31 nun. † Sed pōt queri q̄ est ratio ꝙ qñ factū est explicandū in iudicio statim cōmittit ad totale interesse:sed qñ extra iudiciū expectať tēpus quo potuit fieri. Dicit Pe.in Jctibus est reperire certuz tps.j.qō quis possit vt si qs ꝑmisit scribere libꝝ vel edificare insulā certū tempus est infra qō hoc pōt fieri ⁊ ideo hoc tps spectať:sed in iudicijs nō est agrimenso:r in mūdo qui illud tps posset limitare.licet enim tps instātie sit certū quia durat triēnio:vt.l.ꝓperandū.tñ tps litigiū est oīno icertū. pōt enim esse ꝙ durabit anno aliqñ biennio.⁊ aliqñ perpetuo.vt in curia romana.⁊ ideo q; expectare finē iudicij esset expectare regē sagonū.
32 ideo lex voluit ꝙ ab ipso initio cōmitteret ad totale interesse. † Sed iuxta hoc pōt queri quare ex clausula doluz malum abesse ad interesse particulare cōmittit.vt.ff.digi.⁊ ꝓbať in.l.nouissima.j.iudi.sol.Sed ex clausula de defendēdo cōmittit ad totale cum vtrūq; fiat in iudicio. Jtē plus delinquit qui dolū cōmittit:⁊ sic facit ꝙ nō debet ꝙ ille q nō defendit:⁊ sic nō facit qō debet vt.ff.de act.emp.l.iul.in princi.⁊ ibi not. Rñ.scripta hoc nō tangunt qñ qs nō defendit interesse actoris in totū quia nō potest peruenire ad sniam.sed solum in tpe aggrauať reus.q; statim cōmittit stipulatio fine iudicij non expectato ⁊ grauamen in tpe de facili cōmittit vt.C.de preci.impe.offe.l.quoties.Sed qñ qs cōmittit dolū nō interest actoris in totū.vt puta cōmisit dolū in hoc ꝙ testes actoris ita cito nō fuerūt examinati.vñ ꝓpter hoc oportet actoꝛē expēdere plus solum in illis expensis interest sua ⁊ nō plus. Lex vult ꝙ interesse cōmittať vltra ꝙ interfit:q; sic aggrauareť in ipso negotio principali qō de iure nō concediť:vt.d.l.quoties.in prin.fi tñ cōmitteret dolus talis in quo veniret interesse totius cause nemo dubitat ꝙ ad totū
33 cōmitteret.ista vt videtis sunt subtilia. † Sexto quero vtrū in obligatione rem restitui cōmittať interesse ⁊ qñ cōmittatur. Dy.hic vī dicere ꝙ donec res extat precise agiť ad ipsam rē si nō extat ad interesse:vt.ff. de rei ven.l.qui restituere.de cōdi.inde.l.in summa.§.q ferunt.de condi. fur.l.in re furtiua.ꝓ hoc regula huius.l.que vult ꝙ in obligatione faciēdi succedat obligatio ad interesse post moꝛā.glo.in.d.l.in re furtiua. tenet Jtem sc3 ꝙ etiā re perempta adhuc ꝺz agi ad ipsam ꝛz in ꝛdēnatione veniat estimatio sicut in obligatione rem dari:vt.j.e.l.si seruum. §.fi. Huiusmodi de cu.in.d.l.in re.distinguit.aut obligatio ad rē restituēdam ꝺbitur ꝓpter ⁊ ꝑm ius cōe:r tunc verū dicit gl.ꝙ semper ipsa res sit in obligatione ⁊ petitione.aut obligatio ꝺbitur contra ius cōe:vt in fure:r tunc post interitū rei cōdicatur estimatio:vt.d.l.in re furtiua.ista opinion̄ videtur fine legibus.vnde de ea nō curo. Videamus ergo que verior:r sit opi.vel gl.vel Dy.Cy.C.de sen.q̄.p eo.in.iiij.q.principali recitat Dy. simpliciter ꝑm qō hic scripsit:nos istud examinemus:⁊ videť ꝙ gl.sit vera ꝙ post interitū rei res ipsa petať.⁊ videť casus.§.re.amo.l.si cubinā.§.nō solū.j.eo.l.inter stipulantē.§.pe.de cōdi.fur.l.si seruus.§. bone.ꝓ hoc insti.qui.mo.re ꝺbi.oblig.§.item is.in fi.§.vbi dicitur ꝙ etiam re peremptā tenetur de ea restituēda. Preterea hoc ꝓbatur per rationē qō iuris est de toto ad totū.idem debet esse de parte ad partē ⁊ ecōuerso.Sed si res est restituta deterioꝛ non potest agi ad interesse deterioꝛationis iure actionis sed ꝺz agi ad ipsaz:vt.l.iij.§.si reddita.ff. cōmo.ergo idem qñ tota res perempta est. Jn ꝺzium per Dy.facit.d.l. in re furtiua.nō cauillādo ter.sed.l.in summa.§.qui seruū.qui ipse alle gat nil facit.q; ibi loquiť in obligatione de re reddenda.⁊ hoc tetigi in vltimo cōtrario. Jtem ꝓ eo facit.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.rectissime.C.de pigno.act.l.si creditor.in fi. Ꝓ hac regula.l.nostre.q; cū rem restitui sit factū:ergo succedit obligatio ad interesse. Quid dicemus scripta nō examinat. Ego dico Dy.verū dicere sc3 ꝙ in obligatione rē restitui nō succedit obligatio ad interesse statim post moꝛā:sed cū reus definit habere facultatē rei restituende:⁊ hoc per iura.ff.ꝓ hac parte allegata. Preterea si nunq̄ succedat obligatio ad interesse statim de necessitate sequereť ꝙ rē restitui sit diuiduū sicut rem dari quod est falsum:vt hic plene examinani.ff.in octauo contrario.⁊ istud multū me vrget. Ad iura allegata ꝓ alia parte respōdeo ꝙ ꝛz succedat obligatio ad interesse:tū prima nō extinguiť.vnde si vult potest agere ad ipsam rē:r estimatio fiet in ꝛdēnatione:vt dictis.ll. Jtem potest ipsum interesse in petitionē deducere:vt modo dixi. Ald.§.fi reddita.dico ꝙ ibi non est perempta res:nec pars rei:sed ipsa res est effecta deterioꝛ.⁊ ideo estimatio nō petiť iure actionis:sed ipsam rem oportet peti:vt.l.iul.§.qui fundū.
34 j.eo.Sed circa † hoc est videndū vnū scz quare in obligatione rem restitui non cōmittať obligatio ad interesse post moꝛā:sicut in alijs obligationiꝫ faciēdi. Respōdeo sicut in obligatione dandi non cōmittiť obligatio ad interesse post moꝛam:quia semper stipulatoris interest dari:vt ff.dixi:ita in obligatione rem restitui semper lex fingit actoris interesse. Nunc est ꝙ non potest reus referre qōnem oñij:vt.C.locati.si quis conductionis.ff.cōmo.l.cōmodare.⁊.l.seq.q; igitur ꝛz aliquā similitudinē cum obligatione dādi:ideo tardius cōmittitur obligatio ad interesse.
35 † Septimo quero qualiter ista obligatio cōmittať ad interesse.hoc est vtrū tollat primā obligationē Jctam ante factū:an ꝙ vtrūq; duret:ita ꝙ reus sit obligatꝰ copulatiue ad factū ⁊ ad interesse:an alternatiue ad factū:aut interesse.de primo certū est ꝙ obligatio que succedit ad interesse non tollit primā.hoc ꝓz.ll.ff.pgima.q.allegatis. Hoc etiā ꝓz ꝙ ꝑm oēs potest agi ad factū ⁊ cōsequi interesse:vt.l.si quis ab alio.de re iud. in fi.⁊ no.ff.de act.emp.l.j.in prin.hoc tenet Dy.⁊ oēs. Jtem certum est ꝙ vtrūq; nō est i obligatione copulatiue:q; ꝑm hoc posset vtrūq; exigi qō est cōtra regulā bona fides non patitur. Jtem fi dicis obligationem cōtrahi alternatiue.nam libellus ⁊ sniа erunt alternatiue:⁊ sic in executione erit illud incōueniēs qō dicit in tex.⁊ glo.j.eo.l.eum qui certarū. Preterea hec.l.vult ꝙ solum interesse possit deduci in petitione. Preterea patet ex.l.si insulā.j.eo.vbi dī ꝙ purgatio more admittit vsq; ad lit.contest.ergo ꝓstatio litis fit super solo interesse.nam si alternatiue vtrūq; esset in obligatione ⁊ vtrūq; peteretur posset eligere reus etiaz post sniam:vt.d.l.eum qui certarū.§.j. Timore predictoꝝ dicit Pe.ꝙ factū ⁊ interesse est in obligatione absolute:⁊ in obligatione soluta electio est actoris qō petat.arg.ff.de pac.l.rescriptū.§.si pacto.de act.emp. l.predia.ita refert Cy.C.de sentē.que ꝓ eo.l.j. Preterea ex in obligatione soluta posiit vtrūq; peti videtur ꝓbari.j.de verbo.signi.l.sepe. §.cū vero dicimus.do.And.de pīk.reprehendit istam opi.⁊ bene:q; solutio ꝛz fit per se ꝛationis species distincta ⁊ separata in effectu:tamen est cōiuncta vel disiuncta ꝑm mentē ꝓferētis.vt.l.alienationis.§.fi.j.de verbo.signi.⁊ si de mente nō apparet vel erit disiuncta ꝑm quosdam:vt j.de reg.iur.l.in eo quod.§.nisi verba vel ꝑm alios erit ꝛiuncta per.d.l. alienationis.⁊.l.triplici.§.videamus.ꝑm qō oportet nos dicere ꝙ ba-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

beat vim coniuncte vel disiuncte: ꝛ semper sequunt incõuenientie predicte. ¶Nec obstat. l. sepe. ff. cũ vero. quia illud non est ex virtute solutionis: sed ideo quia vnum refertur ad aliud ſm illud debet itelligi: vt. ff. de heredi. instit. l. asse toto. in. ff. cum vero obligatio soluta refert ad obligationẽ certam. nã promittis mihi ꝙ titius dare vel facere oportet: certe si Titius tenebak ad dandũ: agam ad dandum. si tenebak ad faciẽdũ agam ad faciendum. vnde ibi ideo est quia habeẽ respectus ad obligationẽ Titij. ¶Quid ergo dicemus. breuiter do. Anto. dicit ꝛ bene ꝙ factum ꝛ interesse sunt in obligatione alternatiue. nõ tamen intelligas ꝙ sit vna obligatio continens duas res alternatiue. imo sunt due obligationes. vna facti inducta ab homine. alia ad interesse surrogata a lege alternatiue. ¶Ad incõueniẽtias supradictas quomodo respõdemus do. Anto. vt narrant scripta circa hoc in. l. si insulam bene per vnam colũnam nil noui dicit. Tu dic breuiter. quandoꝙ alternatiua cadit inter res que sunt in obligatione tunc est electio debitoris: vt. l. plerũqꝫ in. ff. ff. de in. do. quãdoꝙ alternatiua est inter actiones tũc nõ est dubium ꝙ est electio actoris: vt. ff. de tribu. l. ꝙ in heredem. ff. eligere. quandoꝙ cadit alternatina inter res ꝛ actiones mixtim. tũc similiter est electio actoris: quia si dares reo electionem tolleres actori actionem: vt. ff. de eo qõ cer. lo. l. ff. qui stichũ. in fi. ff. ita est in proposito: nam hic est mixtim alternatiua rerum ꝛ actionum debetur enim factum aut interesse: ecce alternatiua rerum. Itẽ factum petitur per actionez ex stipulatu: quia est ininanctum: vt instit. de verbo. obli. in prin. interesse vero per certi condictionẽ: vt. ff. si cer. peta. l. certi ꝺdictio. in prin. merito electio est actoris. Aduerte tamen: quia cũ talis alternatio sit inter actionem ꝛ obligationem: si actor eligit agere ad factum quãtum ad illam obligationem interesse est in facultate soluẽdi: vt. ff. codẽ. l. in stipula. in fi. si eligit ad interesse reus potest liberari soluendo factum vsqꝫ ad lit. cõtesta. hoc autem declarabit. ff. in. ix. qõ. ꝛ ibi videbitis rationem. ¶Octauo quero vtrum reus possit precise compelli ad factum vel precise ad interesse de isto interesse certum est ꝙ potest peti: vt octo. ff. ꝛ precise compelletur soluere nisi moram purgauerit vsqꝫ ad lit. contesta. vt. l. si insulam. ff. eo. quod dic vt ibi. ¶Utrum autem factum possit precise cõpelli. ista questio iudicio meo est multũ dubia. ꝛ ideo cã diuido in tres partes. Primo quando est in obligatione factum simpliciter. secundo quãdo est in obligatione rem restitui. tertio quando est in obligatione rem tradi. ¶Ad primũ dico ꝙ in hoc sunt diuerse opi. nam quandoꝙ factum ad quod quis tenetur est explicandũ in iudicio: ꝛ tunc habemus gl. que de hoc aperte satis loquitur. ff. de procura. l. sed ꝛ hoc. ff. preter. quãdoꝙ factum est explicãdũ extra iudicium. tunc gl. que est in. l. stipulatio. ff. sue autem. ff. de ope. no. nũ. in. q. de scriptore videt dicere ꝙ sit in electione actoris vel precise ad factũ vel ad interesse. idem tenet Ly. C. de sen. que pro eo. l. ff. ꝛ hoc tenebat Hugo. vt no. ff. de re iudi. l. si quis ab aliquo. in fi. huic sentẽtie videt assentire. do. ¶Bar. de fa. doc. antiquus qui in hac q. vtitur his verbis vtrum quis compellatur precise ad factũ. l. stipulatio. ff. sue autẽ. videt velle ꝙ sic: hoc enim aliis multis comprobat exẽplis. Ecce enim cogit quis cauere. ff. de iudi. l. in omnibus bonefidei. de preto. stip. l. paulus. cũ si. cogitur administrare. de admi. tu. l. i. in princ. cogit actionem cedere. de acqui. pos. l. possessio. in fi. cogit distrahere. ff. de act. emp. l. iulia. ff. idem celsus. ꝛ qõ ibi no. cogitur quis reficere. C. loca. l. conductorem. sed gl. ibi posita innuit ꝙ liberet prestando interesse. cogitur quis defendere: vt. l. sed ꝛ be. ff. preter. cogitur quis certum respondere: vt. ff. de confes. l. certũ. cogitur quis reuerti ad patriam potestatem de pa. po. l. iij. ꝛ iiij. cogit quis in certo loco edere: vt. l. pretor. ff. si. ff. de eden. cogit quis exhibere hominẽ ꝛ exhibere tabulas: vt in titu. de tabu. exhi. ꝛ de li. ho. exhi. cogitur quis facere antapocham seu cautionẽ de recepto. C. de fide instru. l. plures. ꝛ de pac. l. fi. cogitur quis reponere in pristinam obligationẽ: vt. ff. qõ me. causa. l. metum. ff. fin. ꝛ. l. illud. cogitur quis manumittere: de fideicom. lib. l. iiij. ff. si alienos. per totum cogit quis iudicare: vt. ff. de iudi. l. de qua re. ꝛ de mu. ꝛ ho. l. munerum. ff. iudicandi. cogitur quis dotare filias. ff. de ri. nup. l. ꝙ liberos. C. de do. promis. l. fin. Quid plura dicam. ipsa charta deficeret si vellem omnia scribere. ¶Concludit ergo ꝙ quis possit cõpelli ad factũ indistincte. Sed quandoꝙ est ꝙ ille qui tenebak facere non facit: vnde forte non potest amplius facere: vel actoris non interest ꝙ fiat ꝛ tunc cogitur ad interesse: ita intelligit banc. l. ꝛ de re iudica. l. si quis ab alio. ff. loca. l. si lege. ff. colonus. certe ista opi. non est vera per. l. in stipulationibus. ff. operarum. ff. eo. vbi factum potest fieri: ꝛ est in electione debitoris. vel interesse prestare vel factum facere. Qualiter autẽ predicta intelligank patebit ex infra dicendis. ¶Secunda opi. est ꝙ regulariter non possit quis precise compelli ad factum. sed reus prestãdo interesse liberatur. hoc tenet glo. ff. de vsu. l. iij. ff. nec tamen fundat se per. l. si quis ab alio. in fi. de re iudic. ¶Hanc opi. tractat glo. in. d. l. si quis ab alio. sed non firmat. Sed istam opi. sequit Dy. vt ipse hic scripsit dicens. ad factũ non potest quis precise compelli regulariter cum reus liberetur prestando interesse vt. l. si quis ab alio. in fi. ff. de re iudi. ff. eo. l. in stipulationibus. ff. operarum. fallit in casibus. primus. C. de fideicõ. lib. l. fi. secundus de. pcu. l. filius. ff. si. l. sed ꝛ be. ff. preter. tertius. ff. quod me. causa. l. si cum exceptione. ff. sed ꝛ si quis. quartus. ff. de ope. noui nun. l. stipulatio. ff. sue autem. quintus. ff. de aqua plu. arc. l. si titius. ff. officiũ. ꝛ. l. si stipulatus. ff. si. Et in his casibus est videre rõnem diuersitatis: vt in qualibet earũ apparet. Ista sunt verba Dy. qõ sequitur Ly. C. ff. sen. que pro eo. l. j. in iiij. q. principali. Idẽ tenet do. Anto. in. l. si insulã. vbi circa hoc leuiter pertransit. Ista sentẽtia nõ videt perfecta. nam multos casus supra numerauí in qbus quis precise compellik ad factũ quos Dy. non excipit. preterea. l. si. de fideicõ. li. vbi dicit ipse ꝙ regula fallit non loquitur de obligatione facti: sed de obligatione dandi. nam ibi debebak seruus legatario ꝛ legatarius tenebatur dare libertatem. ¶Tertia fuit opi. aut quis tenetur ad tale factũ qõ nõ potest fieri per aliũ ꝛ compellitur quis precise: ales non. ar. C. de cadu. tol. ff. ne autem. ita no. glo. in. d. l. si qs ab alio. licet non firmet. Ista opi. non est vera: vt patebit ex his que. j. dicã quando est electa industria alicuius. ¶Quarta fuit opi. aut quis agit vt sibi fiat ꝛ cogek reus precise: aut agik vt fiat alij ꝛ liberatur reus pstãdo interesse. ita tenet glo. ff. de dona. l. hereditatem. quod videtur sequi Pe. licet distinguat latius: vt. j. videbitis. predicta autem opi. non videtur vera per. d. l. in stipulationibus. ff. operarum. ¶Quinta fuit opi. Jaco. de are. aut factum est in obligatione legali ꝛ quis compellik precise ad factum: vt. ff. quod me. cã. l. si cum exceptione. ff. sed ꝛ si quis. ꝛ de ope. noui nuntia. l. stipulatio. ff. sue autem. ꝛ de procurato. l. sed ꝛ hic. ff. preter. nam. d. l. licet quis sit obligatus ex stipulatione tamen stipulatio successit in locum obligationis legalis. sic possunt intelligi omnia ff. allegata per ¶Bar. de fa. aut factum est in obligatione hominis ꝛ tũc non potest cogi precise quis: vt. l. si quis ab alio. ꝛ. l. in stipulationibus. ff. operarum. ꝛ hic cum simi. ita scripsit Jaco. de are. licet multum breuiter in. d. l. hereditatẽ. cuius opi. tenet Oldr. certe ista opi. licet multũ propinia veritati sit tamen non est perfecta. Primo quia in. l. fideicommissa. ff. si. ff. de lega. iij. inducit obligatio ab homine scz testamẽto. ꝛ tũ beres precise compellit nisi diceres ꝙ illud fauore vltime voluntatis q̃ est lex vt ibi dicit idem Jac. Preterea. ff. de procura. l. filius. ff. si. cogit quis precise ad factum tamen erat obligatio inducta facto suo: nec succedit vlterius in locũ alterius obligationis legalis. ¶Sexta fuit opi. Pe. de bel. perti. qui in hoc puncto latius distinguit: vt in suis brocardis reperitur. ¶Si queritur an quis possit precise cõpelli ad factũ. distingue: aut queres de eo qui est obligatus ad factũ: aut de eo qui nõ est obligatus: vt quando agik actione reali. primo casu aut factũ est implẽdum in persona alterius ꝙ actoris interesse ꝛ liberatur prestando interesse: vt. ff. eo. l. stipulatio ista. ff. si simpliciter. aut erat implendum in persona ipsius actoris: ꝛ tunc aut affert tantam vtilitatẽ habere interesse ꝙtam habere ipsum factũ: vt si stipulatus sum mihi mutuari tunc sufficit prestare interesse: vt. ff. codẽ. l. si penam. aut prestare interesse nõ affert equalem vtilitatẽ: ꝛ tunc aut est tale factum ꝙ missum ꝙ ex tacito intellectu non cogik eum implere: vt cum promittit defendere vbi satis est ꝛc. vt. ff. de in ius voc. l. satisqꝫ ꝛc. tunc non compellik precise: vt. l. non cogendum. ff. sabi. ff. de procura. Fallit vbi est actio tempore peritura: vt. l. mutuus. ff. si. ꝛ no. in. d. ff. sabinus. Itẽ fallit vbi frãgeret fidẽ duob⁹ vt. l. si filius. ff. si. Itẽ in procuratore actoris: vt. l. sed ꝛ be. ff. preter. ꝛ ibi no. aut est tale factũ quod scõm tacitum intellectum poterit cõpelli cõplere precise: vt cum scriptor locauit operas suas: ꝛ tunc potest precise compelli: vt. l. stipulatio. ff. sue autem. ff. de noui ope. nũtia. ꝛ. ff. qõ me. cau. l. si cum exceptione. ff. sed ꝛ si quis. fallit in. l. si procurator. ff. manda ti. ff. manda. Scõo casu quando contra eum qui nõ est obligatus: puta actione reali. tũc aut agik ad factũ tamen principaliter ꝓpter interesse: vt cum agik hypothecaria agitur ad restõnem rei tamen principaliter ꝓpter debitum consequendũ tunc sufficit prestare interesse: vt. ff. quib⁹ mo. pig. vel hypo. fol. l. paulus. aut agitur ad ipsum factum principaliter: vt quia agit rei vendi. ꝛ cogitur precise: vt. ff. de rei ven. l. qui resti tuere. ita dicet Pe. ista distinctio non placet. primo quia non coprehendit oes casus: vt ex his que dicta sunt apparet. Preterea ipse videt tenere ꝙ vbi est electa industria quis possit precise compelli qõ sequitur Ly. C. de vsufru. l. antigtas. ꝛ de his qui bo. ce. pos. l. j. in. j. q. ꝛ idẽ Buil. qõ est contra. l. in stipulationibus. ff. operarũ. ꝛ contra. ff. mãdati. l. si. ꝓcuratoꝛ. ff. manda. ꝛ cõtra opi. Dy. positam in. l. stipulatio. ff. sue autẽ. ꝛ contra id quod not. hic. qõ idem Ly. alibi seqtur: vt. ff. dixi. Preterea
37 ipse facit regulã ꝙ regulariter quis compellitur precise. sed tex. facit regulam in Zium in. d. l. si quis. de re iudi. ¶Quid ergo dicemus. inter tot ꝛ tantorum varietates dubito loqui: tamẽ finaliter sic dico. aut agik contra obligatũ: aut contra eum qui nõ est obligatus: vt cum agik reali. primo casu aut obligatio facti inducik a lege aut a testatore: aut ex cõuentione partiũ. primo casu qñ inducitur a lege tunc indistincte potest quis cõpelli precise ad factum: vt. ff. quod me. cau. l. si cuz exceptione. ff. sed ꝛ si quis. Induci a. l. intelligo quãdocũqꝫ quis obligat ꝓter principale propositũ eius qui obligatur. ita loquunt omnia iura. ff. alleg. ꝓ ¶Bar. de fa. aut inducitur a testatore ꝛ cogitur precise: vt. d. l. si fideicõ. ff. si. ff. de lega. iij. Fallit si induceret perpetuã seruitutẽ: vt. l. titio. ff. si. de condi. ꝛ demon. Si vero inducik a cõuentione: tunc aut est surrogata talis obligatio in locũ obligationis legalis: ꝛ idem precise compellik: vt. l. stipulatio. ff. sue autem. ita potest loqui. l. sed ꝛ be. ff. preter. ff. de pcur. aut est surrogata in locum legalis obligationis ꝛ tunc aut illud factuz est explicandum in iudicio. ꝛ dic vt not. in. l. sed ꝛ be. ff. preter. que optime dicit. aut extra iudiciũ ꝛ tunc indistincte dico ꝙ non cõpellitur expresse

a expresse ad factum: ⁹ sed liberak soluendo interesse vt hic ꝛ. l. si quis ab alio. in fi. ꝛ. ff. eo. l. si pena. j. eo. l. si stipulatio. ff. si. ff. man. l. si pcu. ff. mandati. scõo casu qñ agitur contra eũ qui non est obligatus. ꝛ tunc dic. vt ff. per Pe. quia aut agik ad factum ꝓpter interesse principaliter ꝛ liberak prestãdo interesse: vt. l. paulus. ff. l. si. qui. mo. pig. vel hypo. fol. aut ad factũ principaliter: ꝛ tunc cõpellik precise vt. l. qui restituere. Idem dico qñ agik cõfessoria: vt reus cogak precise pati. ꝛ sic bene loquit glo. que est. ff. si ser. ven. l. barũ. in glo. sup ver. iubeat modo videamus rationẽ predictoꝝ. in obligatione facti succedit obligatio ad interesse nõ tm̃ odio rei q̃ est in mora sed etiam ꝓpter iuris rigorem qõ induxit stipulatio ꝙ quis stipulak ꝙ sua interfit. vt in. ff. alteri. vnde cum in factis qñq̃ interfit: qñq̃ non. ideo reus liberak prestãdo interesse ne actor cõsequak plusqꝫ interfit sua. vt. ff. dixi in. ff. contrario. ꝛ ista fit rõ in obligatione bois. Sed in obligatione legis ex quo lex obligat quẽ ad factum lex hoc iducit ex sua equitate vel rigore. nec curat vtrũ interfit vñ ideo dicit lex siue iure siue iniuria ꝛc. vt. ff. de ope. no. nũ. l. j. in pn. ideo pcise cõpellit ad factũ. ¶Expdictis patet ꝙ distinctio illoꝝ qui dicunt aut est electa idustria vel nõ in obligatione bois male dicit: qz ibi est eadẽ rõ ꝛ scriptor nõ ponek in compedibus. nisi diceres spãle fauore studij ꝛ publice vtilitatis qõ nõ vk de mẽte inris. Itẽ quare aliud in testamentis qua in ℈cibus apparet. primo ꝙ volũtas testatoris est lex. vt in. ff. disponat. ergo idẽ qõ in obligatione legali. Itẽ fauoze vltime voluntatis. De his vero q sunt obligati patet rõ. qz cũ coganf ex quadã egritate a lege inducta, ꝓpter ius qõ resident penes agentẽ ds iudicari idez qõ in
38 obligatione legali. ¶Ad scõm venio qñ est obligatio rẽ restitui ꝛ istõ iã est expeditũ. aut est hz rei restituẽde facultatẽ ꝛ cogik precise aut nõ: ꝛ tunc succedit obligatio ad interesse. ꝛ rõ patet ex his q̃. ff. dixi in. vj. q. Hoc verũ nisi qñ agik hypo. tũc indistincte prior liberabik pstando in
39 teresse: vt. ff. ꝓpime dixi. ¶Ad tertiũ venio. ff. qñ est in obligatione rẽ tradi. vtrũ qs pcise cõpellak ad tradẽdũ: variant gl. mã. ff. de ac. emp. l. j. ap ꝓbat opi. Hul. ꝛ Jo. ꝙ indistincte vendito: liberek prestãdo interesse p. d. l. j. in pn. ꝛ. C. de ac. ẽp. l. si traditio. sed instit. de ℨben. emp. ff. ptiũ. ap ꝓbat opi. ¶Bar. ꝛ distinguit vtrũ habeat facultatẽ rei tradẽde ꝛ compellik pcise: vt. d. ff. pretiũ. ꝛ de ac. ẽp. l. ex ẽpto. in pn. Aut nõ hz facultatẽ rei tradẽde ꝛ pstat interesse: vt in legibus alle. ꝙ alia parte. ꝛ istam opi. tz Ja. hic Dy. ꝛ Pe. vt dicit Ly. in. d. l. si traditio. de ac. emp. Ja. de are. tz qõ ad tradẽdũ possit cõpelli precise si hz facultatẽ tradẽdi. als cõ dẽnak ad interesse: sed tñ istud interesse non venit in petitione. sed est vt refert Ly. C. de sen. ff. p eo. in. iiij. q. principali. Sed alij doct. dicũt ꝙ interesse est in petitione. ꝛ est casus in. d. l. j. de act. emp. ¶Quid dicemus: dico sic. aut re tradi est in obligatione ex cõtractu emp. ꝛ vẽ. ꝛ teneo opi. ¶Bar. vt distingi habeat facultatẽ tradẽdi vel nõ per iura. ff. alle. qõ tenent cõiter oẽs. Aut rẽ tradi est in obligatione ex alia simplici stipulatione: ꝛ tũc idistincte reus liberak pstãdo interesse: vt hac. l. ibi fundum tradik cõiuncto v. seq. ꝛ. j. eo. l. si fundũ pstari. rõ qz qñ qs tenek ex cã emptionis nõ tenek ad merũ factũ imo dicta obligatio partitipat naturã obligationis dãdi. nã si est dñs trãsfert dñiũ vẽditor vel vsucapiẽdi cõditionẽ: vt. ff. de ac. emp. l. ex empto. Ex eo ergo qõ participat cũ obligatione dandi cõpellat pcise si hz facultatẽ tradẽdi. ex eo vero qõ factũ est in obligatione succedat obligatio ad interesse: ꝛ ꝙ ista obligatio nõ cõtineat merũ factũ habes gl. ff. si cer. pe. l. certi ꝺdictio. in. iij. glo. ꝛ vt tex. ff. e. l. in ꝙẽtionib⁹. in fi. intelligẽdo ꝙ ibi pcessit ℨctus ẽptionis. sed qñ rẽ tradi est in obligatione ex simplici stipulatione. tũc merũ factũ est in
40 obligatione: vt. ff. e. l. si rẽ tradi. ¶Nono restat videre practicã ꝓsentis materie. f. qualiter factuz seu interesse petak ꝛ exigak. Circa hoc reperik triplex modus traditus a glossatoribꝫ nr̃is. Primus est ꝙ petak factũ in libello: ꝛ tpe sñie interrogek reus si vult facere vel nõ: ꝛ si dixit nõ. tũc iudex cõdẽnabit eũ ad interesse. arg. ff. de re iud. l. si qs ab alio. ita no. ff. de ac. emp. l. j. in pn. mag. gl. nec mirũ si aliud petik ꝛ aliud in cõdẽnatione venit qz ꝛ alias hoc accidit. ff. si cer. pe. l. vinũ. de edi. edic. l. ediles. ff. itẽ sciendũ. Idẽ dicit gl. pe. ꝛ Un. za. sequẽtes eũ reprobãt istã practicam nã stultus est iudex qui in alio cõdẽnat quã petitum fit. vt. l. ff. C. de fideicõ. lib. vñ dicũt ipsi qñ factũ simpliciter petik. aut reus desinit posse facere puta tenebak scribere libzũ ꝛ amputata est sibi manus tũc de necessitate fiet cõdẽnatio ad interesse. vt. ff. de ꝺdi. furti. l. in re furtiua. ꝛ de cõfes. l. iulianus. ꝛ de cõsti. pe. l. ꝙmissor. cũ ff. ꝛ nõ erit locus dicte interrogationi quã glo. dicit. Aut nõ desinit posse facere. ꝛ tũc aut ab initio reus negabat se teneri. ꝛ tñ ꝓbatũ est ꝛ cõdẽnabit ad ipsum factũ: qz fatuus est iudex ꝛc. aut ab initio cõsitebak se teneri. sed dicebat nolo facere: qz volo interesse prestare. ꝛ tũc nõ sequik cõdẽnatio sed liberak a petitione facti cũ pcise nõ teneak ſm ea q̃. ff. dicta sunt ad. l. vinũ. ꝛ. ff. item est sciẽdũ. quã ꝓ se allegat. Prudent. ꝙ ibi loquik in his q̃ veniũt officio iudicis: qz accidit post lit. cõtest. sed hic vero interesse est in obligatione ꝛ ꝙmissione ita dicunt ipsi ꝛ sic nullo casu erit locus dicte interrogationi quã gl. dicit. Ego sustineo gl. nã qñq̃ desijt posse facere: ꝛ tunc qd iuris j. dicam. qñq̃ est possibile fieri factũ ꝛ interesse prestari: ꝛ tũc aut obligatio ad interesse fuit ℨcta post lit. cõtest. puta: qz ante nõ erat in mora tũc certum est gl. bene dicere qz iudex poterit ad interesse cõdẽnare: qz post lit. cõtest. accidit: vt. d. ff. sciendũ. aut obligatio ad interesse fuit cõtracta ante. ꝛ tũc siue reus negat siue cõfiteak dico ꝙ posset fieri interrogatio vt
dicit gl. qz inde poterit cõdẽnare ad interesse. hoc ꝓbo primo p. l. si qñ. ff. heres. ff. de leg. j. vbi videk a casus ſm ꝙ gl. intelligit ibi. Preterea iudex põt sentẽtiare put cõuenit iter partes: vt. ff. de re iud. l. si cõuenerit. si ergo partes cõcordant ꝙ fiat conẽnatio ad interesse satis est. Preterea si petik factuz ꝛ fiet condẽnatio ad interesse nõ est aliud: sed idẽ interpretatione iuris. hoc ꝓbak sic fideiussor nõ põt ꝓmittere aliud quã principalis: vt. l. grece. ff. si qs stichũ. j. ff. fideiuss. sed si principalis promittit factũ fideiussor poterit ꝓmittere interesse vt j. de fideiuss. l. stipulationes. ergo patet ꝙ non est aliud. Et ꝙ hoc patet rñsio ad rõnem eorũ. ff. qfatuus est iudex qui ꝺdenat in alio ꝛc. qz dico ꝙ nõ est aliud. Sed iuxta ᵇ ꝺdicta moueo vnũ dubium.
b 41 ¶ Pone iudex nõ facta interrogatione condẽnauit reũ ad fcm̃ simpliciter. nunqd reus postea liberabik solvẽdo interesse. vk ꝙ non: qz ab initio agik ad interesse. reus nõ hz ptãtem solvẽdi fcm̃: nisi vsqꝫ ad lit. ꝓtesta. vt. l. si insulã. ita ff. vbi agik ad factũ nõ hz facultatẽ soluẽdi interesse nisi vsqꝫ ad li. ꝓte. Cõtrariũ dico. nã debetis scire qõ qñq̃ vnũ est in obligatione: aliud i solutione ex dispositione bois. ꝛ tũc illa facultas soluẽdi definit per li. cõtest. vt. j. de fo. l. si quis stipulatus fuerit. ff. in melle. ita dicit. l. si insulã. nam factũ est in solutione ꝛ obligatione ex dispositione bois. Qñq̃ vnũ est in obligatione: aliud i solutione ex dispositione legali ꝛ tunc durat facultas soluendi etiã post ſm donec fuerit cõuẽtus sup actione iudicati vt. ff. de re iudi. l. miles. ff. decẽ. de peti. here. l. item veniũt. ff. cũ predigimus. ita in ꝓposito cum factũ petik interesse est in facultate soluendi ex dispoſ-
b tione legali. vt. ff. dixi. ergo etiam post ſniam põt soluere donec lis cõtestet super actione iudicati.
42 qõ tene mẽti. ¶Scõs modus practicandi est ꝙ ab initio actor interroget reũ. ꝛ si non vult facere statim agak ad interesse: iste modus no. in. d. l. j. in pn. de ac. emp. Iste modus est verus oino. nam cũ. ff. sit pluries dcm̃ ꝙ interesse est in obligatione ꝛ petitione post morã. ꝓbat. ꝙ interesse potest peti etiã si reus nõ interroget: fz reus habebit facultatem purgãdi morã vsqꝫ ad li. conte. vt. l. si insulã. ꝛ
43 illud cõiter oẽs tenẽt. ¶Tertius modus est vt sic petak. peto fcm̃ fieri ꝛ si nõ fecerit peto ẽteresse. Iste modus no. ꝙ gl. ff. eo. l. ij. ff. itẽ si in facto. cum d. l. j. de act. emp. ꝛ ibi dicit ꝙ hoc tutius est. ꝛ hoc tenet etiã Ly. C. de ac. emp. l. si traditio. ¶Sed cõtra hoc opp. hic ꝓponit duas actiones sed actor cogit eligere qui agit. ergo ꝛc. vt in. ff. eligere. do. Ant. fatek qõ si reus opponit actor cogek eligere. sed si non opponit, pcedit iudiciũ. Ego dico ꝙ iudiciũ omnino procedit ꝛ reo opponẽte actor non cogit eligere. nam verba dicti libelli pñt intelligi duob⁹ modis. primo vt vtrũqꝫ petat iure actionis ꝛ tũc ꝓcederet id qõ dicit Ant. scõo põt intelligi ꝙ iure actionis petat factũ. interesse autẽ petat. put est in ptãte solvendi. sicut cum peto. ꝙ. aut noge deditionem: vt. l. miles. ff. decem. de re iudi. ꝛ insti. de offi. iudi. in pn. qui libellus fine dubio procedit. ꝛ tamen hoc casu non ꝓponit nisi vnã actionem. hic non cadit electio. ꝛ ſm istũ modũ q magis facit ꝓ actore debet libellus intelligi vt de
44 iudi. l. si qs intentione. ¶Sed iuxta ꝓdicta põt dubitari. pone ꝙ factum desijt posse fieri. vtrum ammodo factũ possit peti i libello. Dy. dicit hic idistincte ꝙ nõ. sed de necessitate petik interesse vt ff. de vsufru. le. l. si vsufru. mihi i bienũ. Istud dictũ Dy. vk ℨ ea q̃ dixi. ff. in. vi. q. nã dixi. qõ qñ est in obligatione rẽ restitui etiam re perempta ipsa res potest deduci in petitionem vt ꝓbãt multa iura ibi allega. Quid ergo dicemus. dico qõ scm̃ est quoddã qõ postꝫ desijt posse fieri actor in hoc nõ potest ꝓtestari nec potest illud factũ in libello colorari per modũ possibilẽ tunc de necessitate petik interesse: vt. d. l. si vsufructus mihi in bienũ. ff. eñ mihi debeatur vsusfructus in bienium a morte testatoris elapso bienio: ego actor sum certus quod vsumfructũ illius bienij habere nõ possum. nec possum hoc in libello pe-

2. stipulatus est 45.

¶ Expresse ad factũ. hoc autẽ limita pluribus modis de qbus hic p. d. Alex. ff. cl. xxij. inci. viso ꝛ oppone tunc discusso in viij. ꝛ. ix. colũ. ꝛ in ꝙ. cc. xxiij. ici. visis actꝫ mihi trãsmissis. in. iiij. col. ꝛ Abb. i ꝙ. ff. cclij. i. iiij. dubio in fi. ꝛ do. Jaſ. in. l. si pecuniã. in princ. in glo. in verbo necesse. ff. de ꝺdi. obcãm. et ¶Matthe. notabili. iiij. l. v. char. ꝛ Zane. I repe. c. primi. de accu. ꝛ. cl. xvj. differẽtia inter ius ciuile ꝛ canonicũ. ꝛ sequen. lxxvij.

b ¶Sed iuxta alle gat istud dictum Lud. ro. in consi. cclxvij. ꝛ cõsuluit ſm istud dictum. vide ibi. Andre. Barba.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tere p modū possibilē.cum semp in libello appa
ret impossibilitas non eīm possum dicere qō facias
me fructuariū tpis elapsi qō est impossibile. Idem
est videre vbicūqs qs est obligatus ad nō faciendū
tūc si stipulatio est cōmissa ad iteresse.qz facit
qō nō debuit de necessitate petīr interesse.nō eīm
possum petere in libello qō nō sit factus illud qō
est factum:qz est impossibile.pbat.ff.de euic.l.si ita
qs.ff.de re.iur.l.verum.ꝛ patet in oībus legibus
q̄ ponūt casum in eo qui est obligatus nō facere:
vt.ff.e.l.ij.ff.itē si in facto.ꝛ.ff.e.l.si sic.facit tex.l.be
redes.ff.in illa.ff.de act.emp.l.iul.in prin.cum si.
Quoddā vero est factus qō lz designat posse fieri
actor pōt pretendere.pbabilem ignorantiā. Idē
pōt peti in libello per modum possibilē:vt si tene
ris ad rē restituendā:qne est perempta ego actor
possum ignorare. Itē in libello possum hoc colo
rare p modum possibilē talē qō in libello non ap
paret impossibilitas:qz possum licite dicere peto
dictā rē restitui tunc.pcedit petitio:lz fiat condē
natio ad interesse:ꝛ ita loquunt oīa iura supius
allegata ī.vj.q.Eadē ergo rōne si ei qui debebat
scribere librum est amputata manus:possum pe
tere in libello.peto q̄ scribas librū:licet cōdēna
45 natio fiat de necessitate ad interesse. ¶ Decimo
ꝛ vltimo queriē qualiter petat interesse gl.in.l.cer
ti cōdictio.ff.si cer.peta.dicit qō peteē per certi cō
dictionē:ꝛ peteē nō expressa certa quātitate in li
bello.tū postea in snia fiat certū:vt infra.de act.ff.
curare.doc.nostri cōiter tenent oēs sol.cum gl.in
eo qō dicit qō interesse petīr per certi cōdictionē
ꝛ hoc est ibi in.d.l.certi cōdictio expressum.nam
ibi ōr qō illa actio q̄ cōpetit ex.l.aql.competit ad
interesse:vt.ff.ad.l.aq.l.ij.in prin.ꝛ infra.ad.l.aql.
in prin.ergo ꝛc.qō hic nō disputo.dicatis vt ibi.
Jn eo vero qō glo.dicit q̄ interesse peteē incertū
in libello sunt Jnie opi. Ja.de ra. Pe.ꝛ Cy.dicūt
enim q̄ si oīno interesse petīr per certi jdictionē:
qz sperāt certificari eadez rōne oē factum poterit
peti certi jdictione qz sperāt certificari futuro fa
cto:ergo idez in omni facto.ac istud est falsum:qz
p factus agīt actione ex stipulatu:vt infra.de vbo.
obli.in prin.ff.e.l.vbi autē.§.q id qō.dicūt ergo
qō interesse petīr certi jdictione:ꝛ ponet in libel
lo certū ꝛ taxatū.hic pbat:qz qui iteresse petit pe
cuniā dari petit:vt hac.l.sed q petit pecuniā debe
bit certā quātitatē exprimere:vt.ff.de rei ven.l.in
rē.ergo ꝛc. Preterea snia debet esse conformis li
bello:vt.ff.cōi di.l.vt fundus.lz in sentētia indez
pdēnat ad certā pecuniā.vt.l.si quis ab alio.ff.de
re iudi.ergo ꝛc. Ad.§.curare qđ g.p se allegat.
Rñdent interesse quoddā est preteritū vel psens.
istud cū sit certū etiā natura dz peti certū in libel
lo.ꝛ istud iure actionis.ff.per certi cōdictionem.
Quoddā interesse est futurum.ff.qō potest crescere
vsqz ad snīam vt.ff.si cer.peta.l.vinū.ff.l.i hac.de
tritica.ꝛ istud non potest peti iure actionis:vt.ff.
de iudi.l.nō quēadmodum.sed petet iudicis offi
cio mercenario ꝛ huius occasione admittīr adie
ctio incerte partis hoc modo dico cōtra te.tu de
bes mihi dare vinū vel aliam rē ꝛ fuisti in mora.
vñ interest mea in.g.q.g.peto.ꝛ si ꝓtigerit iteresse
augeri vsqz ad snīam in illud peto te condēnari.
modo dicūt ipsi adiecto ista iuncta declarabīt p
iudicē in snīa.cū de hoc loquīt.ff.curare.ita dicit
Cy.C.de sen.q̄ p̄o eo qō interest.l.j.circa.iiij.qō.
principalē ꝛ in.d.l.certi cōdictio.in vlti.q.in repe
titione sua ꝛ ibi latius hoc declarat. Ego credo
gl.bene dicere primo per legē.scō per rōnem.p
l.C.de iuri.stip.l.iij.in fi.vbi est casus.nā ibi agīt
ad interesse ꝛ dicitur obligatio iuncta actionis ī
factuz ꝛc.non enim potest dici quod ibi loquatur
de interesse futuro:qz tunc non diceret ipsa actio
icerta sed officium.loquitur ergo exp̄resse de in
teresse:pterito qō venit iure actiōis.ꝛ petitio erit
incerta:cōdēnatio certa:vt ibi p̄z.Scō p rōnem
fic.qñcūqs declaratio icertitudinis nō est in ptāte
actoris admittīr libellus icert⁹:vt.ff.quozū le.l.i.
§.qz aūt.ēt dicim⁹ ī obligatiōe alternatiua q̄ qñ
electio est debitoris:vt.ff.e.l.vbi aūt.§.q illud aut

a ¶ Quid dicem⁹. Et pondera quia pau.de ca.ff.l.si ita stipulatus essem abste.ff.e.limitat illaz.l.j.q̄ etiā añ tps potest stipulator agere cōtra p missorem ad edificādum domum Bar.hic sentit cōtrarium. ego ibi reducebā ad concordiā q̄ aut ad huc non erat incepti tempus edificandi ꝛ non poterat compelli aut erat inceptum et restabat tñ de tēpore q̄ posset edificare et isto casu procedat dictum Pau.de cast.ꝛ videtur hic casus ī ver.tūc.aī secus vide que ibi dixi ꝛ in.l.ij.§.item si in facto. Andre. Barba.

illud.sed declaratio interesse nō pēdet ex ptāte actoris sz ex subtilitate iudicis:vt.C.de sen.q̄ p̄o eo qō interest.l.j.ergo admittīr libellus icertus. Et in hac opi. videnf esse Guili. Jaco. bu.ꝛ ceteri nostri citramon. ¶ Ad rōnes in Jnium rñdeo.primo ad id qō dicunt qō hac rōne omne factū poterit peti certi jdictione:dico qō falsum est qz ptū ad interesse est certū in rerū natura tpe quo petīr:licet non exprimak in libello:merito venit incerti cōdictio:vt.l.cum ad pīsens.ꝛ.l.seq.§.si cer.pe. Facta vero anteq̄ fiant nō sunt certa in rerū natura.ad.l.in rē.de rei ven.rñ. qō debet peti certa quātitas qñ pendet ex potestate actoris:als secus. Ad.ꝛ.vt fundus.rñ.quia snia est cōformis libello hic.qz interesse petīr ꝛ ad interesse fit condēnatio.licet in snia deducak certum in libello sustinek incertitudo per rōnem quā dixi.fateor tamen q̄ si quis libellū formaret sm opi.prędictorum doc.qō libellus procederet.sed si de minori interesse probareī reus absolueret ab eo qō est vltra petitum qō noceret actori propter condēnationem expensarum:sed libello formato sm glo.non potest illud accidere.Bar.

Si quis ita stipulatus. Penalis stipulatio adiecta obligationi facti cū adiectione diei demū adueniēte die cōmittīr.als cū ceperit esse in mora inchoādi ad particulare interesse cōmittīr.b.d. ¶ Op.de pēn. ad fi.Rñ.debetis scire.p declaratione q̄ in hoc.§.differt pn.a fi.primo qz in prin.penalis stipulatio incipit a pcedenti cōditione.in fi.a pcedēti cōditione.scō qz in primo casu fuit certū tps adiectū in v̄.plane nullū tps.ꝛ ista est no.differētia. Tertia differētia est ꝛ bona.qz primo casu fuit appōsita pena.in scō nō.ꝛ ideo vt penalis stipulatio cōmittak oportet q̄ totum tps laba.ff.secus in interesse:qz statim cōmittīr ad particulare interesse. ¶ Op.de.l.ita stipulatus essem abs te.ff.eo.Sol.dicunt qdaz ibi pena fuit appōsita hic nō. Istud est truffa tene istā ad totale iteresse non cōmittīr nisi tñ tps transierit q̄ possit domus fieri.sed ad interesse particulare cōmittīr cū inceperit esse in mora:vt hic ꝛ banc oēs tenent. qz est text.in.l.cōtinuus.§.itē q insulā.ff.eo. Opp.de.l.existimo.§.eg bac. Solu.eo mō quo.ff.pīi.qō ad particulare interesse cōmittīr dum est in mora inchoādi ꝛc.ꝛ circa materiam huius.§.distingue plene.vt dixi.ff. pīi.in.v.q. ¶ Extra gl.oppo.ꝛ est opi. Pe.ꝛ ista.l.prout dixi in primo Jnio vbi Jllam regulā expīssio eorū q̄ tacite insunt ꝛc.ꝛ no.in.l.nō recte. C.de fideiuss.ꝛ.l.iij.ff.de leg.j.sed hic fic exprimīr tps qz tacite inest ꝛ aliquid operak.solu.aut exprimīr eo mō quo inest ꝛ tunc nihil operak aut aliō modo q̄ inest ꝛ loquīr hic.quia tps qō exprimitur est ad arbitrium promissoris.l.stipulatio ista.§.inter certam.ff.eo.si nō exprimatur tps tunc inest ex natura rei.ꝛ tunc exp̄ssio aliquid operatur.

1 ☞ An ante diem sit nata obligatio.

Interdum. Stipulatio pura sm vbam qñcqs exnatura rei recipit dilationē.b.d. ¶ Op. ꝛ videt q̄ in obligatione ī diē sit ante nata actio lz obstet exceptio:vt.l.j.ff.qñ di.vsufru.le.ce.hic dicere vī tex.qō aduenīente die incipit.Sol.gl.exponit incipit.ff.cū effectu. De.dicit qō text. stat.pp̄rie ꝛ tunc est casus p̄o eo qō ante diē non est nata actio. Et p̄o declaratione eius qō Pe.dicit formo dubiū an obligatio sit nata ante diē.ꝛ Pe.dicit qō sic:vt.l.cēteremis.in prin.ff.eo.ꝛ sm hoc obligatio est pura qñ pmitto fructus futuros lz exactio differak.b.d. Pe.pbo.ff.eo. l.inter stipulantē.§.sacrā.vbi pēdet:ergo ꝛc.ff.eo.l.ij.§.j. Breuiter Pe. dicit Jasum.l.ff.de cōdi.ꝛ demon.l.j.vbi dicit qō est cōditionalis ꝛ est tacita q̄ impedit natiuitatē obligationis.vt not.ff.de pac.l.itē quia. Nō ob.§.sacrā.quia ibi pendet natiuitas obligationis vt dixi.ff.eo.l.ij.§.j.

a ¶ Quid dicemus.ª dico hic qō si q̄ramus de obligationib⁹ in gbusdā exēplis est nata incōtinēti:vt ff. pmissi domū edificare vel dare carthagīnē ꝛ in gbusdā exēplis nō est nata vt in partu ancille ꝛ fructib⁹ futuris: vt.d.l.j.de cōdi.ꝛ demō. ¶ Si vero q̄rimus de actione de q̄ q̄rit tex.ꝛc. tūc in illis exēplis vbi nō est nata obligatio tex.stat.pp̄rie in alijs exemplis dico idē.qz cū dies insit ex natura obligationis seu rei ī obligatiōnē deducte ipedit natiuitatē actionis:vt.l.si tutor reipublice.§.fi.ff.ō tute. ꝛ ra.di.ꝛ hoc nō destruēdo tex.ꝛ.ff.e.l.si ita stipulatus essem abs te.ꝛ.ff.e. l.ita stipulatus.i.ij.q.prin.dic vt ibi.ꝛ sic gl.q̄ exponit icipit.ff.cū effectu nō bene dicit. ¶ Querit gl.q̄ sint iste ope dicit qō icerte.aliud si certe:vt artificiales. Dy.dicit qō eadē est rō in opis certis q̄ in incertis. Dy.bñ habuit bonū intellectū ꝛ etiā gl.ꝛ qō iste tex.loquak de incertis apparet ex eo qō dicit qō indicte ope:qz tūc anteq̄ iudicank sunt incerte:vt.l.si nō sortē.§.libert⁹.ff.de cōdi.ide. Itē apparet:qz añ nō nascīr vt.l.quoties. de ope.lib.q̄tū ad hoc vt teneak reus.sz q̄tū ad hoc:vt mora cōmittak eadē est rō in certis ꝛ in incertis vt tantum tempus transeat.

Si seruus hereditarius. ¶ Op.de.l.seruus hereditarius.ff.ō stipu.ser.glo.distinguit optime qz hec debet intelligi sm illam.ꝛ vide gl. que incipit:distinguendum est ꝛc.

1 Mora per oblationem qnando prorogari possit.

Ray.ꝛ Bar.simul legerunt Pīsis.Bar.seqk opi.Ray.preceptoris sui.

Promissoris stichi. Jste.§.tractat materiaz purgationis more.ꝛ h̄ posset tractari put i.l.si insulā.ꝛ qz Dy.ibi posuit.lō oēs doc.ibi tractāt ꝛ ibi dicemus.ꝛ breuit dicē qō licitū ē morā purgare. Jn pma pte logk ī spē obita.ī scōa parte loquitur

a ¶ Post lit.conte. Adde q̄ Jmo.ꝛ Ro.in.d.l.si insulā.ꝛ Ro.hic tenent contra p̄ma ꝛa que dicunt simpliciter per obl. moram purgari. vt.l.si seruū.§.sequitur.ff.e.ꝛ p.l.q sibi.§.fi.a contrario sensu.ff.de sol. ꝛ p hac opi. Alex. alle.tex.in.l.si bominē.vī. quominus. ff. manda.et Ange.in.l.si post tres.in añpe.col. ff.si quis cau.sub dens qō si qs vellet sustinere opi. 2 Bar.posset dicere qō intellectus moder.nō est bonus ad.l.sz fi alia.

b ¶ In iudicio. Ade ꝛ limita vt per eundē in.l.si debitor.ff.de solu.cum quo dicit Alexā. cōcordare Bal. in a l.accepta.de vsur.

c ¶ Illud. Adde ī q̄tum Alex. hic ī §.tangit an sit necesse causas gra- 1 uaminis sigilla- 2 tim exprimere in appel. ab interlo- 3 cutoria. Adde qō Bald. ff. cc̄lij.j. li. tenet sigillatim esse exprimēdas. nec sufficiat se referre ad acta.

d ¶ Libellus alternatiuª. Adde qd de exce. alternatiua: vide in.c.nullus plurib⁹. de re iudi.li.vj. Ant. de but. in.c.iiij. loco. de pba.ꝛ.ff.de exce.l. nemo. Quid 1 de posi. alternatiua. vide.d. Ant.ī d.c.ꝛ Jnnoc.in.c. ex pte.de rescrip. Bal.in.l.edita. in xxvij.colū.vñ.qd dicek de practica vicētina in repeti. paduana. C. de edē.ꝛ in.l.j. in.iij. op.C.ō fur. Quid ō decreto iudicis vide in.l.si pupillorū.§.fi ptor.vñ. si qd ergo Jo.de re. eorū. quid in diffinitiua sententia dicit Alex. cōcludeñ. qō nō valeat p.l.si.C.de sentē.q̄ si.cer.quanti.ꝛ cū 2 illa gl.trāsit ff.ic. de neapo.de quo

parte loquīr in quātitate debita. ¶ Opp.ꝛ vī q̄ nō liceat offerre.ff.e.l.si insulā. Bl.dicit q̄ nō lz post lit.cō test.vt ibi. Cōtra qz imo semp lz:vt instit.de ppe.ꝛ tēpo.ac.in fi.ff.l.si reus.§.de pcu.Rñ.ad.l. si in insulā ꝛ qñcs ad purgationez more offerr illud qō petīr.ꝛ tūc pōt semp offerre:vt instī.de perpe. ꝛ tēp.act.§.fi.vt si peto stichum tu offers.vel peto ꝛ.ꝛ offeres.ꝛ.ꝛ sic loquīr hic.ꝛ reus tunc absoluek ab istātia iudicij.qñcs vnū petīr ꝛ aliud offerr:vt peto interesse tu offers factū.vel peto penā tu pn cipale debitū offers post lit.cōtest.ꝛ tūc nō lz:vt.l. si insulā.ff.e.ꝛ hoc tenēt oēs doc.excepto.d.Ray.ꝛ magno tpe tenuit istā postea mutauit opi.p.l.sed si alia.§.de cōsti.pec.ad.§.fi.instī.de perpe.ꝛ tēp. ac.rñ.q̄ ptū in fi.loquīr ad euitandū periculum iteritus cū offerre nō possum:vt.l.si alia.aut q̄tū ad euitādū instantiā iudicij ꝛ possum:vt instī.de perpe.ꝛ tēp.ac.in fi.hoc nihil est dictu.sz qz loquīr qñ ab instātia absoluitur:quia soluit.quomodo ergo remanet periculū interitus cū a toto est absolutus.postq̄ dicit fibi istud cū simul Pīsis legeremus.ipse rñ.qō iteresse actoris:vt pueniatur ad snīam ne ille possit dicere se soluisse indebitū. sz illud ē Jo dictū istud.qz possum euitare iudiciū. ꝛ tex.est in.§.fi.absoluo:enim ab instātia nec illa spectak snia.sz oū legebā Pīsis sequēdo cassiū q snīam magistri sui bene egerunt:dixi eoz bene dicere.nā tex.in.§.fi.loquitur in soluente seu satisfaciēte.hic loquīr in offerēte tñ vñ dico q̄ ante lit. cōte.sola oblatio purgat morā vt hic.ꝛ.l.si seruū. §.sequīr.ff.e.ꝛ.l.illud.ff.de peri.ꝛ cōmo.rei vē.sed post lit.cōte.ª nō sufficit oblatio.vt.l.sz si alia.ff.de Jsti.pe.sz reqrīr alia sol.vel qō vicē solutiōis obtineat:vt oblatio ꝛ depositio ꝛ assignatio vt.l.oblignatione.C.de sol.vel in iudicio ᵇ offerat:vt.l.si rē in fi.ff.de pig.act.ꝛ tūc loquīr isti.de perpe.ꝛ tēp. ac.in fi. Cetera dic plene:vt.l.si insulam.ff.eo.

¶ Dictio q̄tū referk ad q̄titatē non ad speciē. Jmum optimum dz qō est scōm regionem ꝛ sm cōmunem vsum loquendi.

Aurei intelliguntur pmissi sm regionem ꝛ ad pondus regionis.

Stipulationū q̄dā. Usqz ad fi.l.sequē.breuiter hoc intendit. Qñ in obligatione venit id qō nō est variabile ex natura rei vel pmissoris volūtate stipulatio ꝛti net certū als incertū.h.d. Et assume tibi B:qz qñ certū deuenit in stipulatione tūc agitur certi condictione.qñ icertū tūc actione ex stipulatu:vt insti.de vbo.ob.circa pn. Itē qñ venit in stipulatione icertū certificandū ex aliquo futuro enētu stipulatio recipit dilationē.vt.ff.l.pīi.in pn. Et pter istos duos effectus est facta ista lex cum seq.

¶ Postea venias ad casum.ꝛ ad.l.nostrā opp.ꝛ aduertas.nā cū dico fundū tusculanū nō appa ret q̄tū.glo.dicit ꝛ q̄ tum refertur ad quātitatē non ad spēm.ꝛ hoc innuit gl.super ver.aurei.ꝛ si bene ispiciak est alia gl.ma.in princ.ff.de. Pe.dicit q̄ inquātū apparet a capite vsqz ad pedē forte nō dicit male sed glo.habuit respectū ad tex.q dicit ex ipsa pnuntiatione nō apparet q̄tū.ōz hic q̄ q fundū stipulak simplr incertū stipulak. Cōtra qz nihil valet:vt.l.ita stipulatus.j.e.ꝛ.ff.ō iure do.l. cū post.§.gener.Sol.vult icertū stipulari.ꝛ iō est incerta stipulatio:an aūt valeat hic nō dicitur.dico ergo q̄ nō valet.vt in cōtrario:ꝛ hoc vult glo. ¶ Opp.de.l.triticū.j.e.Sol.vt gl.qz in frumento fuit adiecta quātitas lz nō qualitas. ¶ Venio ad glo.mag.ꝛ si hoc est verū certi cōdictio ex mutuo non habet locū nisi cū mutuatur optimū vinum. Cōtra.ff.si cer.pe.l.certi cōdictio.in pn.ꝛ.l.cū qd. ꝛ per totū.fol.ibi pcessit mutatio ex qua limitak q̄litas Jctus:qz dz reddi vinū eiusdez bonitatis: vt.l.cum quid.hoc qñ nō precedit aliquis Jctus. ¶ Extra gl.oppo.si hoc est verū.nulla stipulatio certa est ꝛ qz melius vinū est vernacia.ꝛ in ipo est differētia.ergo ī qui pmittit vinū optimū pmittit incertū. Solu.debet intelligi sm regionē ꝛ sm cōem vsum loquendi.vt.l.cū de lanionis.§.asinā.

ff. de fun.instru.ꝛ instru.leg.ꝛ.l.semper in stipulationib⁹.ff.de reg.iur.ꝛ pro ista determinatione facit illud qō statim dicam. ¶ Opp.hic dicit q̄ qui pmittit aureos pmittit certū. Cōtra qz aurei fūt de Jlorē. Ben.ō Venetijs ꝛ Ungarie ꝛ fuit varij.

3 Dicit q̄ aurei itelliguntk sm regionē ad pondus regionis:vt ar.l.numis.ff.de le.iij.l.semp ī stipulationib⁹.ff.de reg.iur.l.imperatores.de Jhē.emp.

Vbi autem. Fundi certi. Ut intelligas summariū meū quare vsufructus est icert⁹ ppter varietatē pecūie ad quā teneris. Itē ī vino melioris pt solutio variari ex volūtate ipsius sz qñ nō pōt variari tūc ē certū. ¶ Op.ff.ō vsufru.ea.re.q̄ vsu.ff.usu.l. trib⁹.fo.ibi ī vsufructu earū rez q̄ vsu ff.sumunk. Et rō ē qz trāsit ī dñū:sec⁹ qñ stipulak vsusfructus rei imobilis:vt in.§.q id qō. ¶ Op.de.l.j.§.generaliter.ff.de triti.sol.triticarie dank ad incertū.

c **Illud dubitationē re-** cipit. ¶ Op.qz nō vī q̄ appareat qđ ille vel q̄tū dicit glo.qō apparet ex postfacto.nam eoipso qō exprimit vt species videf apparere q̄tum:vt.ff.ll. ppi. Itē qō est certū apparet:qz variatio solutionis nō est in potestate rei nec pēdet ex natura rei ideo ōr certū dic:vt cū.pmitto oleū illius amphore aliud soluere nō possum.ꝛ videbitis statim ī.§. q illud.glo.signat ar.ff.ꝛ vide eam q̄ incipit mihi ibi.ar.ꝛc.ꝛ ibi.l.j.§.melius diceret.l.ait ptor.ff.ꝛ. ꝛ sic est certum:qz per relationē ad certuz. Itē ibi qō in stipulatione.sol.ibi vsure nondū erant in se certe:qz ō futuris agebak.ꝛ ibi ita fidei.sol.vt ibi. Itē ibi in prin.ff. iste nō accedit ad ppositum sed magis est cōtra.l.ij.§.incertā.ff.de pacto.stipu.sed ibi est incerta stipulatio respectu initij.sed inspecto exitu est certa:vt ibi vel dic:vt in pmo casu qñ stipulor ptū aretbuse si erit natꝰ ex certa. ¶ Quero vtrū agak actione ex stipulatu vel certi condictione. dicit Dy.qō actione ex stipulatu Jaco. de are. dicit qō certi cōdictione ꝛ probatur qz anteq̄ partus nascak nō pōt agi:vt.l.interdū.ff.e.postq̄ est natus est certū. ideo agitur certi cōdictione:vt l.certi cōdictio.in prin.ff.si cer.pe. ibi sine ex incerto Jctu ꝛc. Dy. possetdicereverū in fructu annuo vt dicam statim in.§.qui sortem. Et si dicis quare hic dicitur qō incertum stipulatur. Respon.propter secundum effectum quem digi in princ.l.vt ostendat interim non posse agi.

Qui id qō in faciendo. Obligatio fieri vel nō fieri est incerta.h.d. Et plene examinaui in.l.stipulationes non diuidunt.

1 ☞ Libellus alternatiuus qualiter procedat.

Qui illud aut illud. Obligatio alternatiua si electio est pmissoris cōtinet incertū si creditoris certū dicit cōtinere.h.d. Et istū.§.not. ꝛ per istū.§.dicūt doc.q̄ in obligatione alternatiua si ē electio debitoris pcedit libellus alternatiuus⁹ vt no.instī.de act.§.curare.ꝛ isti.de iniur. §.ptor.ꝛ.§.qō aūt.si vero est electio creditoris dz eligere ꝛ vnū petere:vt hic.ff.e.l.si qs stip.sit stichū.ꝛ ex hoc dico regulariter q̄ qñcunqs declaratio incertitudinis non est in actoris ptāte non lz exprimere certū in libello:vt.l.j.§.hoc iterdictū. ff.quozū le.ꝛ scribo i.l.stipu.nō diuidunt ī vlti.q.

1 ☞ An vsura futuri temporis possit peti.

Qui sortem. Qui stipulak sortem ꝛ vsuras stipulak certuz quo ad sortē icertū quo ad vsuras.h.d. ¶ Petek ergo ne vsura actione ex stipulatu vel certi condictione:ꝛ certe figdē vsura q̄ currit petīr.ꝛ tūc agīt certi condictione:licet ex incerto Jctu:vt.ff.digi.si vō petīr vsura futura.ꝛ tūc agīt actione ex stipulatu ad icertū. ¶ Quero ergo vtrū vsura futuri tpis possit peti.vī q̄ non.in.l.j.§.j.ff.de vsur.breuiter qñ aliqd ānuū vel menstruū debek vtrū possit peti p futuro tpe habemus glo.varias vna est

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

in.l.nō quēadmodū.ſ.de iudi.que dicit q̄ pro futuro tpe pōt peti idem in.ſ.preiudiciales.iſti.de act.ꝛ glo.l.j.C.de fideicō. Contra vī tenere gl.in l.j.C.de iudi.in glo.parua. ¶Quid dicemus dñi ſemper tenuī illā opi.q̄ p futuro poſſit peti nō ſimpliciter ſed cū diſtinctione.q̄ ſi qdē eſt ī ptāte mea petere ſtatim totū ita q̄ ex futuro non pendeat.ꝛ tūc p futuro nō poſſum petere:vt.l.j.ſ.de vſur.vbi ꝑdēnādo reū pōt facere vt vſure nō curāt egigēdo.ſz q̄ñ non eſt in ptāte creditoris tunc ſemp pro futuro pōt peti etiā ī vſuris.l.j.fin vnā lectu.C.de ſen.q̄ ſine cer.quāti.idē in anno[a] leg. vt no.gl.l.l.nō quēadmo.ſ.de iudi.l.j.C.de fideicō.ꝛ.l.male agit.C.ō pſcri.xxx.an.facit.l.iij.ī pnc. ſ.de ali.ꝛ ci.leg.ꝛ circa hoc plene diſtingi hoc anno.in.l.j.C.de ſen.q̄ fine cer.quāti.ꝑcr.Redeo ad ſ.noſtrū q̄ñ eſt in electione debitoris tunc agit ex ſtipulatu.facit.l.q rome.in pn.j.eo. ¶Quero qd hoc eſt dictū q̄ due ſunt ſtipulationes:ꝛ vide gl. q̄ incipit ſors ꝛ vſura ꝛc.ſed iſta.l.eſt cōtra caſum l.ſi ſtichū.ſ.ſtipulatio.ſ.eo.breuiter aut glo.dicit cōtra illā.l.vel dic q̄ fuit facta expreſſa mētio annorū vt.l.pluribus.ſ.j.eo.fin Dy.vel dic q̄ ibi loquīt q̄ñ eſt ſtipulatio annua ſimpliciter ꝛ ſic bz ſolū die hic vero ineſt conditio.ſ.ſi debitor fuerit in mora ſoluēdi ꝛ ſic non eſt pura.vnde quot ſunt anni tot ſunt ſtipulationes.vt.l.ſeruus cōmunis meuij.ſ.ſi.j.ti.ij.ꝛ ibi dicam.

a ¶Idē in annuo. Adde Bart.in.l. pecunie.ſ.de ali.ꝛ ci.le.Ange.in.l. cū notiſſimi.de p̄ſcri.xxx.āno.bal. in.l.j.C. de ſent.q̄ ſi.cer.quāti.Ang. in.l.j. in repe.C.ō iudi.Quid de expēſis futuris vide pAng.hic quē ſequīt Alexan.ſi militer qd de fructib⁹futuris.ꝛ an tractus futuri tēporis ſpectent ad iudicem vide per Ant.ō bu.ꝛ imo. in.c. auditis.ō p̄ſcrip.ꝛ Jmo.in.c. p illos.de prebē. Bar.ī.d.l.j.ō ſen. q̄ ſine cer.quāti.ꝛ Ang.in.d.l.j.

Hec ſtipulatio. Qui tenetur ad dādū dare p̄ciſe cōpellit.b.d. ¶Alo.hic q̄ dare eſt accipiētis facere. ¶Op.ſ.de act.ēp.l.j.ꝛ.l.ſi rē tradi.ſ.e.ti.dicunt qdā q̄ ſuccedit obligatio ad intereſſe.nō eſt verum:q̄ tūc eſſet ſtipulatio īcerta q̄ variabilis ex ptāte promiſſoris.ſicut in ſtipulatione facti q̄ eſt ō.ſ.noſtrū.dic ergo q̄ ꝛia loquunt in obligatione facti.hic in obligatione dādi.fallit in.l.ſi pena.ſ.e.ꝛ plene digi l.l.ſtipulationes nō diuidūt. ¶Opp.de.l.ſtipulatus.ſ.de vſur.ſol.ibi ꝓpter naturā precedentis ōctus de cuius natura nō venīebat datio p̄ciſe:vt.l.ſi.C.de condi.ob cau.

1 ☞Facultas eligendi non tranſit ad alium ꝓter ad heredem ſtipulatoris.
2 Facultas eligendi ſi cōpetit per modū iuris pōt in alium tranſferri per ceſſionem.
3 Electio que ſit que cadit in ſeruum.
4 Nomē debitoris alternatiui cui⁹ electionē habebat creditor: ſi aſſignatur ex ſcō decreto creditoris creditoris in eū tranſit facultas eligendi.
5 Facultas eligendi q̄ñ tranſit ad heredem.
6 Facultas eligendi in caſu huius.ſ.licet nō poſſit cedi viuo ſtipulatore:tñ pōt procurator cōſtitui ad petendum ꝛ eligendum.

Procurator cōſtitui poteſt ad petendum reſtitutionem fideicōmiſſi licet non poſſit cedi nec procurator in rem ſuam conſtitui.

1 **Iſtipulatus.** Facultas †eligendi non tranſit ad aliuz ꝓter ſtipulatoris heredē.h.d. ¶Op.q̄ qcquid querunt filius ꝛ ſeruus q̄runt dño ꝛ patri.vt.l.acquirit.ſ. de acqui.re.do.ꝛ.l.placet.de acqui.here.hic dicit ꝛium quare,male rñdit glo.j.e.l.ſi.in pnin.q̄ iſta eſt qdā facultas eligēdi nō ius.ideo inheret pſone ſerui.ꝛ nō querit per ſerū:vt.ſ.e.l.ſtipulatio
2 iſta.ſ.hi qui.q̄ eſt notādū:† nā ſi hec electio competeret per modū iuris poſſet in aliū trāſferri p ceſſionem vt ius eligēdi epiſcopum vel abbatem qō cōpetit canonicis vel monachis.ꝛ de hoc ſunt plures caſus.extra de elec.Sed contra hoc opp. q̄ iſtud eligere ſeu arbitrari ſit iuris:ꝛ in ſeruum nō cadat:vt.l.illa verba.de ẏbo.ſig.ꝛ no.j.de reg.
3 iur.l.qō attinet.Sol.† qdā eſt electio que cōſiſtit in mera ꝛ libera voluntate:vt electio in alternatiuis vel in legato optionis:ꝛ iſtud eſt facti ꝛ cadit in ſeruū:vt.j.eo.l.ſi.in pnin.fallit in ſeruo pene.vt l.ex facto.ſ.ſi quis rogatus.ad trebel.Quedā eſt electio ſiue arbitramentum quod non conſiſtit in libera volūtate:ſz arbitrari debet:vt bonus vir. ſed ſi nō faceret,cogeretur per iudicem:ꝛ iſtud eſt iuris.ꝛ in ſeruum nō cadit:vt in cōtrarijs.ſi ergo ſeruus ſtipularet aliq̄d arbitrio ſuo fieri non valeret ſtipulatio quaſi ſit collata arbitrio incerte perſone:vt.l.ſi merces.in pnin.ſ.loca.imo dices tu ſi eſt iuris trāſibit in dñm ſicut certa iura:vt dictum eſt.ſed iſtud eſt ius inſeparabile a perſona:vt.l.ſi quis arbitratu.ſ.e. ¶Oppo.ſi illa facultas eligendi eſt facti ergo nō tranſit ad heredē.vt.ſ.eo.l.cū quis ſibi.ſed hic dicitur cōtra ꝛc.ꝛ ſic tranſiret in dñm ſeruo mortuo.Rñ.iſtud eſt factū executiuū iuris ꝓeambuli.ꝛ ideo ſicut tranſit ius ita ꝛ iſtud factum. ¶Sed contra hoc op.gl.de.l.ſi ſic.ſ.ſi quis ita.ſ.de leg.j.Sol.dicit quidā ibi fuit verbum velim hic voluero.truffa eſt vel dic q̄ eſt perſonalis ſtipulatore viuo eſt: q̄ ſi alij poſſet cedi vel ī aliū trāſferri fieret cōditio ꝑmiſſoris deteriorē q̄ ille forte aliter quā ꝓius eligeret elegiſſet:vt.l.is cui.ō fideicō.li.ꝛ.l. generaliter.ſ.ſi.co.tit.ſed poſt mortē deſijt eſſe perſonalis.Ratio quia hoc videt eſſe actū:vt ſicut obligatio ipſa ꝓincipalis eſt trāſmiſſibilis ita ꝛ iſta alias mortuo eo ſtipulatio eſſet inutilis q̄ eo viuo nō pōt cōtingere.Item ideo tranſit ad heredem.q̄ preſumitur ſcire voluntatem defuncti.vt.l.ſi quis a filio.ſ.ſi quis ꝛ plures.ꝛ ibi not.ſ.de leg.j.ꝛ legatarius in hoc habēt loco heredis:vt.ſ.de vſuc.l.id tempus.Ite aliena tio in heredē eſt neceſſaria ergo ꝛc.arg.l.peto.ſ.prediū.de leg.ij.ꝛ ſic ex pdictis patet q̄ natura huius facultatis eſt q̄ poſt mortē pōt tranſire in alium in vita non niſi fiat ex neceſſitate. ¶Sed ad quodlibet iſtorū opp.ꝛ videt q̄ tranſeat etiam in vita.vt.l.ſi pamphilo.de op.le.ſol.ibi ſeruus erat alienatus vel manumiſſus ꝛ ſic deſieret eſſe eadē ꝑſona cū domino.hic vero durabat dominiū vt ibi patet ꝛ ideo hic ſeruus acq-
4 rit dño de neceſſitate. ¶† Ex quo no.q̄ ſi nomen debitoris alternatiui cuius electionem habebat creditor aſſignaretur ex ſcīto decreto creditori creditoris tranſiret facultas eligendi:tum q̄ fit ex neceſſitate:tū q̄ tranſit in perſonā cui ſtipulator non pōt īperare.vt.ō.l.ſi pamphilo.q̄ optime ꝓbatur per.l.ꝓo here.ſ.ſi quid tñ.ō acqui.here.ibi cū petitio earum etiam creditoribus ꝛc.ꝛ q̄ ibi not.in fi.glo. ¶Oppo.ad
5 ſecundum ꝛ videtur† q̄ talis facultas non tranſeat ad heredem.vt.l.ſi quis arbitratu.ſ.eo.ꝛ.C.de contrahen.emp.l.ſi.Sol.dicunt quidā doc. quandoq̄ ius eligēdi ſeu arbitrandi competit alicui iure ſuo ꝛ ꝓo ſe. ꝛ tunc tranſit ad heredes:vt hic.ꝛ.l.illud aut illud.de op.leg.ꝛ.C.communia de leg.l.ſi.ꝛ inſti.de le.ſ.optionis.aut iure alieno ꝛ palio ꝛ tunc non tranſit ad heredes.o.l.ſi quis arbitratu.cum ſi.ita refert Cyn.C.de contrahē.emp.l.ſi.in.vij.q. Certe predicta diſtinctio nō eſt vera in iure arbitrandi ꝓout iuris eſt:q̄ in illo iure vel nō receditur a perſona.vel ſi receditur itur ad iudicem etiā q̄ñ quis habet ius arbitrandi iure ſuo ꝛ ꝓo ſe:nec tranſit ad heredem:vt.l.hec venditio.de cōtraben.emp.ꝛ.j. eo.l.cū ſtipulatus ſim mihi a proculo.ſed in facultate eligendi put facti eſt procedit dicta diſtinctio.nā ſi cōpetit iure ſuo trāſit ad heredē vt hic cum ſi.Si iure alieno ꝛ ꝓo alio nō vt.C.cōmunia de le.l.ſi.ſ.ſed ꝛ ſi qs.
6 ¶† Quero licet hec facultas nō poſſit cedi ſtipulatore viuo:an poſſim facere procuratorem ſimplicem ad petendum ꝛ eligendum.puto q̄ ſic. nā licet ius petendi reſtitntionem iuris fideicō.non poſſit cedi vel procuratorem in rem ſuam conſtitui:vt.ō.de iure do.l.ſi mulier.ſ.ex aſſe.tamen bene poteſt procurator ſimpleꝛ cōſtitui:vt.l.qui ita.ſ.j.ad trebel. ꝛ.l.reſtituta.ſ.j.eo.tit.ꝛ ibi no.ꝓo hoc eſt tex.ō de procur.l.ſi is.ꝛ.j.rem ra.ba.l.cum debitore.in fi.ꝛ per eaſdem leges.dico q̄ procurator generalis non poteſt eligere.ſed oportet quod habeat ſpeciale mandatū vel quod ſequatur ratihabitio.Qualiter autez formetur libellus videſtis. ō.l.ꝓgi.ſ.qui illud.

1 ☞Verba preſentis temporis non porriguntur ad futura.
2 Clauſula codicillaris vt operet:oz concipi ſi non valet vel valebit.
3 Poteſtas qui iurauit ſeruare ſtatuta non intelligitur iurāſſe de futuris:ſi multum ſibi preiudicant.

Nec teneꝛ ſeruare illicita:impoſſibilia vel obuiātia eccleſiaſtice libertati.

1 **Cum ſtipulamur.** †Verba preſentis tpis nō porriguntur ad futura.h.d. ¶Oppo. de.l.non quemadmodum.ō.de iudi.vbi dicitur q̄ futura inducūtur in iudicio quandoq̄ dic vt in.d.l.nō quēadmodū hoc anno diſtingi.in.l. j.C.de ſen.que ſine cer.quāti.tetigi.in.l.vbi autez.ſ.pe.ō.eo. Inducitur
2 in ar.† ad.q.ſi teſtamentum dicit quod ſi non valet iure teſtamenti valeat iure codicillorum.quod ſi rumpitur agnatione poſthumi.tūc iſta clauſula non habet locum:q̄ tempore teſtamenti valebat.ſed debet dicere ſi non valet vel valebit vt hic ꝛ ſic ſm Dy.dic vt plene dico de iure
3 codicillorū.l.j. ¶† Quero poteſtas iurauit ſeruare ſtatuta huius ciuitatis.ſit vnum ſtatutum poſt iuramentum an debeat ſeruare. Videtur q̄ non vt hic.contra.l.ſi ſeruitus.de ſer.vꝛb.predi. Dicunt quidam aut promiſit ſeruare ſtatuta.ꝛ tunc de futuris non intelligitur:vt hic.ꝛ.j.e. l.ſi a colono.Aut promiſit ſe ſeruaturum ꝛ tunc etiam veniunt futura. vt.o.l.ſi ſeruitus.licet caſi.contra extra de iureiuran.c.pe.ſed hoc nihil eſt dicere q̄ infinitiuum cōprehendit futurū.Breuiter dicerē put no.ō. eo.l.ꝓi.ſ.ſtipulatio.qō ſeruare ſtatuta intelligatur de futuris ſi mo-
b dicū⁹ preiudicāt iuranti.ſed ſi multū preiudiciū afferrent.tūc ad futura nō porrigeretur vt ar.l.vlti.C.que res pig.ob.poſ.nec eb.de iureiur.c. pe.quia ibi iurauit ſeruare ſtatuta edita.ꝛ ſic ſe ad iam edita reſtringit. hic vero

b ¶Si modicū ꝑiudicāt. Adde q̄ Jmo. tranſit cuz opi.Bar.ꝛ Abb.ī c.pe. de iureiurā. ꝛ cū bonū opi.dicit Alexā.trāſeūdum licet alig cōtra an autem qui ſe ſubmittit ſtatutis videat ſe ſubmittere futuris. vide Abb.cōſi.lj.

bic vero ſimpliciter ꝛ indefinite iuraſſe ꝓponitur.Item tale iuramētum non refertur ad illicita vel impoſſibilia vel obuiantia eccleſiaſtice libertati.vt.c.j.de iureiuran.lib.vj.

1 ☞Pena quando cōmittatur contra heredes.
2 Pena quando ꝓmittitur non refert an dicatur tantum nomine pene:an dicatur ſub pena.

Podiem. Etiā hereditate iacēte ex curſu dici appoſite pena cōmittit.b.d. ¶Opp.de.l. pecunie.ſ.j.ſ.de vſur.dicit qdā cōmittit.ſz ob.exceptio.Hl.dicit ſed q̄ ibi hereditas creditoris iacet:q̄ nō eſt cui ſoluat.ō nō debet debitori preiudicare.hic vero iacet hereditas debitoris ideo creditori non debet preiudicari.Pe.dicit q̄ non eſt verū per.l.ſciendū. cum.l.ſeq.ſ.de vſur.vbi ſi quis eſt abſens ex cā neceſſaria non cōmittit mora ꝛ ſic pena non pōt cōmitti q̄ñ eſt cā neceſſaria vt eſt in mortuo.ꝛ iō dicit ipſe.aut debitor deceſſit,puiſus ꝛ tūc cōmittit:vt hic.aut non deceſſit,puiſus.ꝛ tūc non cōmittitur:vt.l.ſciendū.ꝛ.d.Cy.tangit in.l.ij.C. de iur.emphy.in.gij.q. Breuiter† iſte ſunt imaginationes.dixi tibi ī.l. cum filius.ſ.in hac.ſ.c.p aut cōmittitur ex pacto pena ſine aliquo beredis facto:ꝛ ita loquīt hic.aut ex mora.ꝛ tūc loquunt contraria.ꝛ glo. est in.l.ſi cum militantibus.C.de reſti.mili.tñ Dy.tenet hic q̄ deē reſti-
a tutio[a] heredi:vt.l.cū filius.ſ.in hac.q̄ no.i.l.q in alterius.ſ.de re.iur.
2 ¶† Quero q̄ñ pena ꝓmittitur an debeat dici ꝓmitto tñ noie pene.an ſufficit dicere ſub pena.Et vī q̄ ſic per iſtū tex.habetis gl.ī.l.reſcriptū. ſ.ſi pacto.ō.de pac.ꝛ tex.fa.berci.l.heredes.ſ.idem iuris.an ſi.
1 ☞Utrum ꝓtum ad acquiſitionem inſpiciatur tempus exiſtentis cōditionis in vltima voluntate.

Si filiusfamilias. Sub conditione ꝓtū ad acquiſitionē temꝑus contracte ſtipulationis inſpicitur.b.d. ¶Opp.de.l.legata.j.de reg.iur.ꝛ de glo.in.l.ſi vgo.C.de cōdi.inſer.Sol.ibi in legatis.hic in ℨctibus.que eſt rō.d.glo.in.l.ſi vgo.C.de cōdi.inſer.q̄ in legatis nō vertit factū filij.ideo patri acquirītur.Sed certe poteſt eſſe contractus in quo non poteſt verti opera filij.l.liber homo.ſ.i.ō.de acqui.re.do.ꝛ rationem huius poſui in.l.ſi is qui pro emptore.ō.de vſuc.ꝛ iſta eſt ratio q̄ ín cōtractibus cōditione exiſtente fingit retro queſiſſe ꝛ celebratum eſſe contractum:vt.l.neceſſario.ſ.q̄ ſi pendente.ō.de peri.ꝛ cō.rei ven.ꝛ.l.potio.ꝛ.l.qui balneum.ō.qui po.in pig.ba.ꝛ contraria in cōditione poteſtatiua loquunt. ſed hic loquīt in conditione caſuali que retrotrahit.vt.d.ll. ¶Oppo. de.l.ſi vero non remunerādi.ſ.ſi filio.ō.mā.veritas eſt q̄ ibi loquitur de actione que daē ex equitate:vt in factum.nō de actione que naſcit ex
b precedenti contractu.ſimile in.l.ſi dubitetur.in fi.j.de fideiuſ.ꝛ ibi dicā. ¶Oppo.de.l.quidā cū filium.ō.de here.inſti.Breuiter glo.tangit in.l. vlti.j.de ſtip.ſer.ꝛ.l.noſtra loquīt in cōditione extrinſeca:ſecus ſi in intrinſeca cōditione que reſpicit tēpus exiſtentie ſui iuris. Iſta eſt bona
1 ꝛ optima niſi talis cōditio adiiceret dolo:vt.l.vlti.j.de ſtipu.ſer.Acci-
pet ergo tres caſus vtrū ꝓtum ad acquiſitionē inſpiciat tēpus exiſtentis cōditionis in vltima voluntate:dic q̄ ſic:vt.l.que legata.j.de re.iur. l.ſi vgo.de ꝑdi.inſer.ſed ſi in cōtractibus:ꝛ tūc aut ℨctus talis conferē ſub cōditione quadā extrinſeca:ꝛ tunc aut illa cōditio eſt poteſtatiua ꝛ inſpicit tps exiſtētis cōditionis.l.qdam cū filiū.in fi.j. eo.Si vero erat caſualis cōditio.ꝛ tūc ꝓtū ad inquiſitionē inſpicitur tps obligationis contracte vt hic.Fallit q̄ñ ex equitate daē vtilis vel actio in factū:vt.l.ſi
5 vero non remunerandi.ſ.ſi filio.ō.mā.ꝛ.j.de fideiuſ.l.ſi dubitet.ſ.ſi.Si
c vero cōferē ſub cōditione intrinſeca que cōferē in tempus exiſtentie ſui iuris.ꝛ tūc aut ꝓmiſſio fit ab ipſo patre.ꝛ inſpicit tps ꝛditionis.vt.l. pe.de col.bo.aut ab extraneo.ꝛ tūc aut in tpe mortis patris ꝛ ipſi patri acquiritur ſtipulatio:vt.l.quodcūq̄.ſ.j.ſ.e.cōiuncta.l.vlti.ō.de condi. inſti.Si vero cōfertur in tps poſt mortē.ꝛ tūc aut ſine dolo ꝛ tps condi tionis exiſtētis inſpicit.l.qdam cū filiū.ō.de here.inſti.aut cū dolo ꝛ tūc tempus ſtipulationis non inſpicitur vt.l.ſi.j.de ſtipu.ſer.

1 ☞Fructus in actionib⁹ ſtricti iuris non veniunt niſi a tpe litis ꝛteſt.
2 Practica libellandi in caſu huius.ſ.
3 Fructus q̄ petanē vt fructus vel vt intereſſe in caſu hui⁹.ſ.qd releuet.
4 Fructus q̄ñ veniant a tpe lit.cōteſta.ꝛ q̄ñ a tempore more.
5 Fructus donec ſunt in fundo ſunt pars rei.ꝛ in rei vendicatione nō petuntur vt pars rei ſed tanq̄ mei percepti ex fundo meo.

1 **Cum fundum.** Iſte eſt difficilis.ſ.in actionibus †ſtricti iuris nō veniūt fructus niſi a tpe litcōteſt.b.d.tex.t.cum gl.ſua. ¶Ad.l.noſtram oppo.de.l.ſi fundum certa die ſtari.j.eo.ti.Glo.que eſt hic dicit q̄ ibi loquīt de intereſſe q̄ conſtit in dāno:hic de eo q̄ conſiſtit in lucro.Truffa eſt.alia eſt ſolu.quod ibi veniūt fructꝰ:vt itereſſe:nō vt fructus:vt hic. Sz iſtud nihil eſt dicere ꝓtum ad.l.bāc.iō dic q̄ ibi loquīt in obligatione facti.hic in obligatione dādi.ideo nō veniūt fructus. Preterea ibi nō bz q̄ veniāt fructus:ſz q̄ venit intereſſe:vt.j.dicā. ¶Op.de.l.ī hac.de triti.Dic q̄ a tpe more lz nō veniant fructꝰ tñ habebit rō fundi q̄ñ plurimi a tpe more fuerit:vt dicimus in vino:vt no.i.l.vi
2 nū.ſ.ſi cer.pe.ꝛ.l.ſi.de triti.ꝛ iſtud eſt vtile ꝓpter practicā.Tnā ſi in libello peterē ꝑdēnari ad fūdū cū fructib⁹ ſuccūberē in fructibus:vt hic.Si vero peterē ꝑdēnari ad fundū quanti plurimi fuerit a tpe more vincerē:nec eſt dubiuz q̄ plus valebat cū erat fructib⁹ plenus:vt.l.ſi.ſ.fructus.de bis q̄ in frau.cre. ¶Op.de.l.videamus.ſ.ſi actionē.ō. de vſur.Sol.ibi veniūt poſt lit.cōteſt.ante nō:vt hic.ꝛ ꝓbat.ō.ſi cer.pe.l.cū fundū.in pnin. ¶Op. de.l.in cōuentionalib⁹.ſ.ſi.ō.e.vbi q̄ñ eſt rē tradi venit cā,bonorum ergo fructus. Rñ.illa.l.bz plu res lec.ꝛ put ītelligis in obligatione facti:tūc ve a
3 niūt fructus vt intereſſe nō vt fructus.p.l.ſi fundum.j.e.Quid ꝑdeſt hoc.† Rñ.q̄ q̄ñ bic plus cōtinet vnū q̄ aliud. Pone ruſticus bz mihi docuit prediū tradere:ꝓcepit magnos fructus:ſed ego perciperem paruos:ſi ego peterē vt fructus deberentur oēs quos ipſe percepit:ſi peto vt intereſſe deberenē oēs quos ego peciſſem.in effectu ergo differt.Item in modo practicādi.nā fructus petunē officio iudicis:vt.l.videam⁹.ſ.ex cā.ō.de vſuris.Sed q̄ñ intereſſe petit:tūc venit iure obligationis:vt.l.ſtipulationes non diuiduntur ver.celſus.Erit ergo aduertēdū in forma libelli. ꝛ per hoc intelligis gl.d.ſ.ex cauſa.ꝛ.d.l.in cōuentionalib⁹.in fi. ¶Op.de.l.ſi ſtipulatus.ō.de vſu. Sol.ibi fuit ſtipulatio rē dari ꝛ vacuā poſſeſſionē tradi.ꝛ hic ſic nō fuit ſtipulatus.ꝛ iō iſta duo ſimul iuncta aliquid operanē. ¶Ultimo oppo.ꝛ videtur q̄ fructus veniant:vt.l.inl.ſ.ſi fructib⁹. de act.emp.Hl.dicit ibi in actione bonefidei.hic in actione ſtricti iuris.Pe.dicit reprehendo iſtā glo.non video rōnem inter contractus bonefidei ꝛ ſtricti iuris.ſed dicit ipſe.aut veniunt ex cauſa lucratiua:ꝛ loquitur hic:aut ex cauſa onoroſa:et loquitur ibi. Iſta diſtinctio eſt contra.l.ratio.ſ.j. de act.emp.Item cōtra ſcōm membrum eſt.ō.de le.j.l.apud iul.ſ.j.vbi eſt cauſa lucratiua ꝛ tamē veniunt fructus.q̄ illa actio habet inſtar bonefi-
4 dei.Dic ergo tres caſus.† Aut in obligatione venit rem dari tantū.ꝛ tunc aut eſt cōtractus ſtricti b iuris ꝛ nō veniunt fructus niſi a tempore lit.conteſt.vt hic.ꝛ.l.videamus.ſ.actionē.ō.de vſur.baberetur tñ ratio quātiplurimi fuit a tēpore more vt.l.vinū.ꝛ.l.in hac.Si vero loquimur in contractu bonefidei ꝛ tūc veniunt fructus a tpe more vt.l.iul.ſ.ſi fructibus.ō.de act.emp.l.videamus. ſ.ex cā.ō.de vſur.Aut eſt ī obligatione fundū tradi.ꝛ tūc fructus vt intereſſe veniūt a tpe more.vt ī.eo.l.ſi fundū tradi.Aut venit ī obligatione fundū dari ꝛ vacuā poſſeſſionē tradi.ꝛ loquīt.l.ſi ſtipulatus.ō.de vſur. ¶Sed op.de.l.fructus pēdē
5 tes.ō.de rei vē.Dicit † Pe.ꝛ reſpectu iuris rec lis fructus ſunt pars fundi.ſz reſpectu iuris perſonalis nō:vt hic.Sed iſtud eſt ẏtra.l.ſi.ſ.vt fructꝰ. ō.de bis que in frau.cre.iō dic q̄ gl.optime dicit. q̄ iſtud eſt verū in fructibus pendentibus bic ſec cus.Rō q̄ fructꝰ ſunt pars terre ad tps.iō poſtq̄ ſunt ſeparati a terra nō poſſunt peti vt pars.ſz ī reali hoc eſt plus.q̄ q̄nq̄ etiā ſeparatos poſſum petere vt meos.nō vt partē fundi:ſed tanq̄ meos quia perceptos ex fundo meo.

1 ¶Si tempore ſentētie ſit preſens procurator: ꝛ dominus ꝛ verba ſententie referantur ad dominum an valeat ſententia.

Si procurator pre ſentis. Preſentia pſone inducit:vt alteri per alterū actio q̄rat.h.d. ¶Op. de.l.poſſeſſio.ſ.ꝛ ſi poſſeſſio.ō.de acquirē.poſſeſſ. inſti.de inuti.ſtip.ſ.alteri.dicit qdā q̄ hic in pre to.ſtipu. Tu dic q̄ hic operatur perſone preſentia:

b ¶Dicit Pe.ad de qō eius opi.ſequīt Bald.Ang. Jmo.et Rapha. Pau.de ca.hic ꝛ Alexā.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶In pñti. Adde qð Bal. ꝯ.cccxcij. j. lib. tz qð voluntate partiũ verba ſnie poſſunt diri gi. in abſentem.

b ¶Quid ſi tẽpore. ¶Hoc limitat Ange. niſi pcurator nð ꝙſentiat. l. mutari. de. pcu. Andre. barba.

c ¶Cauſam ꝓſeq. Adde qð Ange. ſtelligit verũ niſi dñs ꝺicente pro curatore in ſe aſſumere vellet i ſententia cãm. q: hoc facere nõ põt p. l. poſt lit. ſ. de. pcu. ⁊ not. glo. in. c. pe. in ỽ. ſiue poſt. de pcura. in. vj. ⁊ qð voluit idem Bar. in. l. furioſo. ſ. de re iudi. ⁊ in. l. pcuratoꝛ. C. ð. pcu.

d ¶Facturũ ⁊ curaturuꝫ. Adde ꝙ hãc ſolu. ſequitur Bal. ꝯ.cccxcij. j. li. vbi dicit ꝙ ſi qs i cõpromiſſo ꝓmittit titiũ ratum habiturũ ꝺz intelligi ſe facturũ ⁊ curaturũ q: iſta cautio eſt redacta ad inſtar pretoriarũ maxime ſi ſit ſtatutũ ꝙ ſnie arbitrorum mandant exe. ⁊ qð valeat ꝓ miſſio de rato tenuit idẽ Bal. cõſi. cccxcix. j. lib.

e ¶Sed iſta. mora nõ ꝺz eſſe dãnoſa creditori nec lucro: vt. l. mora. ſo. ma. vbi perit tã cito quod non põt alienare pro opi. mar. l. i. ſi. ſ. ſi ea. ad. l. rho. de iac. ⁊ l. ſi ſis. de iure do. Ange. tñ dicit ꝙ in actione boneſi dei ꝺz an pereat naturaliter: vt. d. l. ſi plures. an caſualiter: vt. l. ſi in aſia. in fi. Andre. Barba.

vt digi. ſ. e. l. ſtipulatio. ſ. ſi qs iſulã. ¶Quero q̃liter verba debent concipi. Et vide gl. que incipit hoc in pretorijs: ibi. itẽ hic i ſtipulatione ⁊ act. ꝛc. ⁊ not. iſtam glo. ⁊ alleg. eam in. ſ. ſi quis inſulam. Pe. de bel. perti. dicit ꝙ etiã ſi ỽba obligationis ⁊ executionis cõſerunt in perſonã pcuratoris valet ⁊ qñq; ſine ceſſione alteri⁹ per alterum querit actio. vt no. in. l. j. in pn. j. de ſtip. ſer. Sed illud nõ eſt verũ: vt. l. j. de ſtip. ſer. cum gl. loquitur in filio ⁊ ſeruo qui videnꝫ eadẽ ꝑſona cũ patre ⁊ dño vt in. ſ. ei qui. de inuti. ſtip. ⁊ quod Pe. non bene dicat ſcitis q̃ ex ſententia querit alteri actio ſine ceſſione. vt. l. in cauſe. ſ. fi. ſ. de procu. ⁊ tamen oportet q̃ verba obligationis ⁊ cõdẽnationis in preſenti[a] perſona referanꝫ. vt. l. j. C. de ſen. ⁊ iter. om. iud. Quid ſi tempore[b] ſentẽtie eſt preſens pcurator ⁊ dñs ⁊ verba oĩa ſnie referuntur ad dñm an valeat. Videtur q̃ nõ vt hic. ſed hoc ideo: q: dñs non loquebatur q̃ in ſtipulatione requiritur ſed in ſententia ſufficit preſentia nec opꝰ q̃ loquat ⁊ ſic puto q̃ valet ſi dñs erat ibi volens cauſam ꝓſequi[c] q̃ põt ꝑm eũ q̃ dicã. ſ. iudi. ſol. l. ſi poſt acceptum. ſecus ſi eſſet ibi aſſiſtẽs pcuratori q: in eũ non ꝺz ferri ſnia in iuitũ. ſed ſi pro ſe ferꝛ pſumo eum in dubio voluiſſe litigare. als ſecus.

¶Quomodo verba dicantur ambigua.

Noties in ſtipulationibus.

In ambiguis aſſumimus interpretationez q̃ vitio caret. h. o. ¶Quero quo modo dicaꝫ ambigua. Et dicit glo. ꝑpter equiuocationẽ vt cãis q̃ eſt q̃dã ſtella: ⁊ eſt canis latrabilis: ⁊ eſt canis piſcis natabilis. Itẽ propter cõpoſitionem ⁊ diuiſionẽ ꝛc. ¶Op. ſ. e. l. inter ſtipulantem. ſ. ſi ſtichũ. glo. diſtinguit hic de quo vidiſtis. ſ. e. l. ſtipulatio iſta. ſ. in ſtipulatione. ⁊ plene in. l. veterib⁹. ſ. de pac. plenius ꝑ Dy. in. c. cũ ſint partiũ iura. de reg. iur. in. vj. Ro. ex hac. l. exẽplũ. q̃ dicit glo. de lib. Triſto. a. ſic ad ſignificationem genitiui de qua ꝺigi. ſ. de ope. no. nun. ſup rubri. Item not. exẽplũ de Bononia cũ ſint due ciuitates q̃ iſto noie vocanꝫ vna. ſ. lõbardie ⁊ alia vltra mõtes. q̃ facit q: i hac quincia ſunt plura caſtra eiuſdem nominis: ⁊ variantur per aliqua cognomina. tñ in actionibus criminalibus nõ põt dici certum nec ly vagari debent exprimi. als forte vitiaretur. ar. ſ. de iure fiſ. l. ita fidei. in pñn.

Noties quis aliuꝫ.

In ſtipulationibus pretorijs ſimpliciter cõceptus videt quis promittere ſe curaturũ. Itez in obligationibus facti ſuccedit obligatio ad intereſſe. h. o. ibi: nam qui alium ſiſti ꝛc. Ro. bonum tex. ¶Oppo. p̃ milio facti alieni nõ valet: vt. l. ſtipulatio iſta. in pñnc. ſ. e. Sol. hic ꝓmittit factũ ſuum. i. ſe facturũ ⁊ curaturũ. ¶Sed opp. de. l. ſtipulatio iſta. in pñnc. ſ. e. Hl. non rñdet hic ſed inſti. de inuti. ſtipu. ſ. ſi qs alij. qð in pretorijs ſtipulationibus eſt ſpeciale ꝙ reſoluatur ſe facturũ⁹ ⁊ curaturum. ⁊ illud volnit ꝺicere hic glo. que incipit in iudicio. q: ſecus eſt in alia ſtipulatione. ſed non videtur qð bene exponatur. q: ſeruus nõ põt eſſe in iudicio. Fallit in caſibus ⁊ ibi illos hic debes intelligere. ideo vide gl. ⁊ adde ad eam ibi in caſibus. vt. l. hos accuſare. j. de accu. Item ibi mo mentanea: vt. C. ſi per vim. vel alio modo. l. j. Itẽ ibi ceſſari: vt. C. vbi cauſe fiſ. l. ſi.

Si pcurator fiſci.

Stipulatio pcuratoris refertur ad intereſſe dñi. h. o. Simile in. l. ſi procurator. ſ. ſi qs cau. ⁊ facit. l. ſtipulatio. in fi. ſ. de ope. no. nun. ⁊ vide quod ꝺigi in. l. pretor. eo. ti. Tangit Dy. in. l. j. C. de procu. in. q. j.

¶An ꝺebeat diſtingui cum debitor fuit in mora an res eodem modo eſſet peritura apud creditorem.

Emo rem ſuam. Si poſt moram.

Periculum interitus ſpectat ad debitorem: vel periculũ interitus ſpectat ad morioſum. hoc dicit. Iſta materia eſt in. l. quod te. ⁊. l. incẽdium. 1

ſi certum petatur nõ examinabo hic. ¶†Quero an ꝺebeat diſtingui ſi res eſſet peritura eodem modo vel nõ. Et vide gloſſam que incipit nõ perituras eodem modo. ⁊ iſta. q. ſm quod ſcitis multuꝫ reuoluitur. ſ. ſi cer. petaꝫ. l. quod te. ⁊. l. mora. ſ. ꝺe vſur. Dy. ponit in. l. in minorum. C. in qui. cau. in integ. reſti. non eſt ne. Hui. ꝺe cu. ponit in. l. qð te. ſ. ſi certa. Dic quandoq; ad reſtitutionem ſpeciei conuenitur quis actione realꝰ ⁊ tunc tene gl. in. l. item ſi verberatum. in fi. cum. l. ſeq. ſ. ꝺe rei ven. qñq; in actione perſonali. quis tenetur ex delicto: q: ſubtrahit ⁊ tũc indiſtincte ſpectat ad debitorẽ. vt. l. j. ſ. rectiſſime. ſ. ꝺe vi ⁊ vi arma. l. ſubtracto. C. de fur. ⁊. C. qð me. cau. l. j. fallit in. l. ſi cum exceptione. ſ. quod ſi homo. ſ. quod me. cau. Ratio fallentie not. in. ꝺ. l. quod te. qñq; quis eſt debitor ex contractu ⁊ in hoc glo. ꝺiuerſificãt. ⁊ Azo tenet ꝙ ꝺebet fieri diſtinctio an eſſet ꝛc. l. ſi plures. in fi. ſ. depo. ⁊. l. ſi duo. C. de cõſti. pe. Jo. contra Pet. de bella perti. tenet opi. Azo. aut debitor contempſit tantum interpellationem ⁊ tunc habet locum diſtinctio Azo. in. l. alle. per eum. aut contempſit iudicis preceptum: ⁊ tunc eſt vera opi. gl. vt. l. vbi ſ. j. ſ. ꝺe eden. Sed iſtaᵉ opi. eſt falſa per. l. cum res. ſ. fi. ſ. ꝺe leg. j. quare Huil. de cu. ꝺat aliam diſtinctionem ⁊ ꝺicit aut contractus fuit celebratus gratia creditoris tantum. ⁊ tunc ꝺicit verum Azo. ⁊ hic eſt caſus in. l. ſi plures. in fi. ſ. ꝺepo. Si vero gratia debitoris vel vtriuſq; fuit celebratus contractus. ⁊ tunc loquitur opi. gl. arg. l. ſi ſeruus. ſ. cum quis. ſ. ꝺe lega. j. coniuncta. ꝺ. l. cum res. ſ. fi. Iſta nõ eſt bona diſtinctio. Tu ꝺebes ſcire q̃ fur ⁊ morioſus equiparanꝫ vt. j. l. proxi. ſ. pen. Sed in fure ⁊ raptore ⁊ in ſi. non aꝺhibetur iſta diſtinctio: vt. ꝺ. l. j. ſ. rectiſſime. ⁊ l. ſubtracto. C. ꝺe fur. ⁊ ſic in morioſo. Preterea in contractibus qui celebrantur gratia creditoris tantum: vt depoſiti ⁊ tunc mora rei ꝺicitur perfiꝺior ⁊ magis punibilis quam in aliis contractibus: vt. l. j. ſ. j. ſ. ꝺe bis qui notan. infa. ⁊. l. furti. ſ. fi. eo. titu. ⁊ ideo periculum interitus ꝺebet ad eum ſpectare. Teneamus ergo gl. noſtram. Aꝺ. l. ſi plures. in fi. reſpon. vt glo.

¶Qui promittit habere licere: ꝺicitur alienum fructum promittere quando contractus precedit ꝺe cuius natura hic venit: vel ꝺe facto eoꝝ quos poteſt prohibere. 1

Stipulatio iſta ꝺolum malum abeſſe ⁊ habere licere non continet niſi factum ſuum ⁊ ſucceſſorum ⁊ quos poteſt prohibere. 2

Simpliciter id eſt ſine diſtinctione. 3

Practica prohandi negatinam. ſ. titium non fuiſſe in tali loco. 4

Dolus tertij an faciat reſcindi contractum. remiſſiue. 5

Inter ſtipulantem.

Poteſt qs factũ alienũ promittere: ſed ſimpliciter promittendo vſ promittere ſe curaturum q̃ precedit ℑctus ex cui⁹ natura hoc venit. h. o. ibi negotiũ. i. obligatio. arg. l. ariſto. ſ. ꝺe ꝺona. Examinemus ſcõam lec. glo. ⁊ ꝺz duo cõtraria. Dicit hic ſtipulatio iſta habere licere continet alterius factũ contra. ſ. eo. l. ſtipulatio iſta. in pñn. Rñ. ⁊ gl. ꝺat quatuor vel quinq; ſolu. vna eſt q̃ hic preceſſit ℑctus ex quo ꝺebebaꝫ euictio extraneo euincẽte ⁊ iſta eſt vera. Alia ſol. eſt ꝙ promittere vſ pro ſe ⁊ eis quos põt prohibere: vt. l. fluminũ. ſ. ℭℭ. ſ. ꝺe ꝺam. iſec. ⁊ iſta põt eſſe bona. Tertia ſol. eſt ꝙ ꝺifferentia eſt inter ſtipulationẽ habere licere interpoſitã: q: videor factum alienũ ꝓmittere. ſecus ſi exp⁹eſſe ꝓmitto. ⁊ hãc tenet Pe. vt recitat Dy. in. vij. q. C. ꝺe pcu. l. j. Sed iſta nõ eſt bona per. l. ſtipulatio iſta. in pñ. cõiuncto ỽ. ſed quatenus. Quarta ſol. eſt Jo. † q̃ ponit in gl. ⁊ eſt veriſſima. ⁊ no. ſed ꝺz cõiungi cũ precedentibus vel altera earum. ⁊ ſic tenetur facto alieno qñ precedit ℑctus de cuius natura hoc veniat vel de facto eoꝝ quos põt prohibere: tñ tunc non formabiſ libellus quaſi peñ non liceat habere ⁊ ſic ipſe ℑfaciat: ſed quaſi per ipſum non curetur ꝙ alius nõ faciat qð bene no. ꝺigi. ſ. eo. l. in illa. alie ponunt in gl. ⁊ eſſent bone ſed nõ baberent ꝺubium. ¶Op. ꝺe. l. ſtipulatio iſta. ſ. ſi quis ꝺolum. ſ. eo. gl. ꝺicit hic: ꝺic vt ꝺigi in pen. fol. ⁊ ſic habetis penul. tunc nõ poteſt ad penul. aꝺaptari: ſi habetis antepeñ. poteſt vt. ſ. ꝺigi. Si poſſet aꝺaptari vlti. ſol. tunc non haberet ꝺubium iſta leg. Item ꝺicit glo. vel vt in ſcõa. ⁊ iſta eſt bona ibi. ⁊ in tertia ꝺicit gl. non eſt bona: vt. ſ. repro baui vel tene ſcõam vel primã. Breuiter iſta † ſtipulatio ꝺolum malum abeſſe ⁊ habere licere nõ continet niſi factum ſuũ ⁊ ſucceſſorum ⁊ quos prohibere poteſt ⁊ qñ precedit contractus ex quo euictio ꝺebetur: ꝺicit ꝺigi plene in. l. ſtipulatio iſta. habere licere. in princ. Alij volentes euitare contraria ꝺicunt ⁊ eſt lectura Jaco. de are. Oldra. ⁊ May. ⁊ in pñn. l. non variatur casus. ſed in ver. ⁊ qui ſpondet. Et pone quod quis promittit ꝺolum malum abeſſe. ꝺicit iuriſconſultus qð non ꝺicetur ſimpleꝝ abnegatiuum promittere. vt ꝺe facto omnium promittat ſed ꝺe facto ſuo. Et adde ad text. ſcõm Jacobum de arena. ⁊ Oldra. ibi ſimpleꝝ abnegatiuum. hoc eſt ſimpleꝝ ⁊ indiſtincte abnegatiuum ꝺoli etiam a quolibet extraneo committendi. ſed curaturum vt aꝺ ſe venientium: ⁊ a ſe abſit. ⁊ tunc concorꝺa cum contrario et lectura Jacobi de arena ⁊ Oldra. Pet. de bella pertica legit alio modo et in iꝺem recidit ⁊ format queſtionem ſic. pone quod aliquis vult teneri ꝺe ꝺolo alterius qualiter ꝺebet promittere. Certe non ſufficit promittere ꝺolum malum abeſſe: ſed oportet quod promittat ſe facturum ⁊ curaturum quod

ꝺolus malus

✳ Pro concorꝺia. Aꝺuerte qð gñaliter iuꝺex ſuccedens in locum pꝺeceſſoris ſui non põt ꝺeclarare ſniam latã ꝛ predeceſſorem ſuũ ita allegaꝫ Bar. l. l. ab executore. ff. de ap. Cõtrarius allegaꝫ p. ꝺ. Alex. l. l. ex facto. col. j. ff. de vulg. ⁊ pup. aliter tenere in hac. l. inter ſtipulantẽ. in. ſ. j. Solu it ꝺo. Alexã. in. ꝺ. l. ex facto. quã ſo. colligit ex verbis Bar. in hoc. ſ. j. ⁊ etiã. ꝺ. alex. ſoluit

ꝺic vt hic per euꝝ Aꝺꝺe aꝺ no. in. l. 3 põponi⁹. ſ. ſi plures. ff. ꝺe rei vẽꝺi. i. l. oẽs populi. ff. ꝺe iuſti. ⁊ iur. i. q. iij. p Bar. ⁊ vbiq; concor.

a ¶Irritaret. aꝺꝺ q̃ Jmo. alr itelligit hunc text. cui aꝺꝺerat Alexã.

b ¶Facit aꝺ. q. aꝺ ꝺe inoꝝ tuꝝ Alexã. poſt Bart. tangit ꝺe teſtib⁹ ꝺicendo q̃ poſſunt reꝺuci i aꝺ ꝛcorꝺiã nõ vt 2 pꝺent ſed gratia euitandi falſum. aꝺꝺe q̃ iꝺẽ tenuit Ro. cõſi. clvj. ⁊ qñ teſtes aꝺ ꝛcorꝺiã 3 ſint reꝺucẽꝺi. viꝺ Pe. ꝺe anch. cõſi. 4 ccclxxxvj. et q̃ ly teſtis aꝺ concorꝺiam reꝺucaꝫ nõ tamen pꝺobet vo 6 luit bal. ꝯ.ccccxj. lib. iiij.

7 Libellus ꝺubi⁹ ꝺeclaraꝫ ex pẽtionib⁹ ⁊. j. nu. 9.

↷And. Pomate. 8 Litis conteſtatio ſi eſt facta per confeſſionem ꝺubiam eius ꝺeclaratio ſpectat aꝺ reum.

c ¶Extra ꝺe pba. viꝺe Alex. ꝯ.vlt. 9 in fi. volu. ij. ⁊ iij. in. iij. col. in fi. vo. iiij. ⁊. cxlviij. col. j. eo. vol. ⁊. cxiij. col. ij. volu. v. ⁊ plene Feli. i. c. in pũtia. col. vij. ⁊ vnũ vbũ in. c. cũ tu. col. ij. ꝺ 10 teſti. in pma 2clu ſione. ⁊. cliij. cõſil. in. iij. col. i. v. cõſi. 11 ⁊ in. c. cuꝫ clamor. eo. tit. ⁊ in. c. ſi. col. fi. ꝺe exce. ⁊ barb. 2ſi. v. col. vij. vo. j. ⁊. v. col. vj. vol. ij. ⁊. clvij. colũ. iiij. ⁊ Ro. conſi. xcj. col. iij. ⁊ alex. xcij. col. j. vol. j. ⁊. c. col. iij. ſi. c. vol. j. ⁊. c. col. j. in fi. eo. volu. j. ⁊ cxvij. col. ij. c. vo. ⁊ capã. g. col. iiij. ⁊. cviij. col. ij. vol. ij. vbi ꝺicit ꝙ teſtis inductus aꝺ pbãꝺũ pſcriptio nẽ ſeruitutis preꝺialis ꝺebet ꝺicere aꝺ hoc vt pbet limitare cui pꝺio acqſierit ille q̃ eũ pꝺucit ⁊ ibi etiaꝫ ponit ꝺe teſte ꝺeponẽ. ꝙ verbũ. vt ſ. põt referri aꝺ varia tẽpora ꝺepoſuerat ⁊. cxxij. eo. vol. col. ij. vbi ꝺicit ꝙ tñ iuꝺex ex officio ſuo poteſt repetere teſtem vt ꝺeclaret ꝺictum ſuum ambiguũ ⁊. clxxx. col. pe. volu. ij. vbi ponit ꝺe eo qui ꝓbauit fortam ſed nõ certi temporis ꝓut oportebat. ⁊. cc. eo. vol. vbi alia exẽpla ponit. ⁊. iiij. col. j. vol. iij. ⁊. lxxxj. col. j. in fi. ⁊ ſeq. col. fi. eo. volu. vbi ponit alia exempla: ⁊. cxl. col. ij. volu. v. ⁊. cvj. col. iij. eo. vol. ⁊. xxiij. col. xiij. eo. vo. vbi ponit alia exempla: et. xiij. col. ij. vo. v. ⁊. cvj. col. iij. eo. volu. et xiij. vbi ponit õ pba. facta per instrumẽtũ ꝺe q̃ ꝺicebaꝫ q̃ reliquat fundũ ꝛc. vltra ⁊ circa finẽ. ⁊. c. ⁊. xxviij. col. iiij. eo. volu. vbi ponit pulchrũ exẽpluꝫ. ⁊ xxxix. col. ij. eo. volu vbi ponit alioꝝ exẽpluꝫ ꝺe teſte q̃ ꝺeponit alternatiue ⁊ alias. etiam ambiguee loquit in cauſa fauoꝛabili matrimonij ꝺotis ⁊ ſimiliũ. ⁊ ro. ccccxix. vbi ꝺicit q̃ ſi volo pro bare quẽ ro vẽꝺi ꝺiſſe nõ plus iuſto ꝓtio ꝓpter ꝺilatã ſolutionẽ q̃ nõ ſufficit pbare q̃ alij ſimiles ita ſoliti ſunt facere ⁊ Alexan. v. col. iij. volu. v. vbi loquitur ꝺe teſte ꝺeponente per verbuꝫ ſeu ⁊ ſeq. colũ. vbi loquitur in ꝺeponente per verbuꝫ ſiue vel aliter ambigue õ re ꝺe qua agebaꝫ. ⁊. c. ij. col. ij. volu. v. vbi loqꝝ tur in eo qui vult pbare ſe ſatiſfeciſſe poſt calculatas rõnes õ quaꝺã ſumma reſtante aꝺꝺucẽꝺo queꝺam partita fuerunt facta poſt ꝺictas calculationes.

2 ⁊ hic in iuꝺicio. Quiꝺ ꝺicemus: †Et ꝺico ſi ex ipſa cõteſtatione conſtaret quoꝺ ꝺe vno ſenſerit actor ⁊ ꝺe alio reus non valeret: ſeꝺ ſi eſt ꝺubium. In hoc eſt ꝺifferentia inter cõtractus ⁊ iuꝺicia: quia in contractibus poſſum pꝛobare q̃ ipſe nõ ſenſerit ꝺe eo quoꝺ ſenſit actor in iuꝺiciꝭ non aꝺmittar aꝺ hoc pꝛobãꝺum: quia lex pꝛeſumit q̃ reus ſenſit ꝺe eo qð ſentit actor. plus ꝺico q̃ ſi aꝺ pbã ꝺũ eſſet aꝺmiſſus reus ⁊ pꝛobaret ꝺiſſenſum non

a propter hoc irritaretur[a] iuꝺicium. ⁊ ꝺe hoc eſt caſus hic. crederem tamen q̃ ſi ex hoc iuſto ꝺuctus errore omiſiſſet aliquam ꝺefenſionem: reſtitueꝝ ex clauſula generali. ¶Oppo. q̃ iuꝺicium ſit omnino nullum: vt. l. pompo. ſcribit ſi frumentũ ſ. fi. ſ. ꝺe rei vẽꝺi. viꝺete ſingu. gl. hic ⁊ ibi ꝺicit

3 vnum verbum valꝺe notabile† q̃ hic actor vinebat qui volebat ꝺeclarare. ſecus ſi non vineret: viꝺe gl. que incipit viuenti. ⁊ eligere volenti ⁊ ſic iſtuꝺ ius ꝺeclarandi non tranſit aꝺ heꝺem ſm iſtam glo. q̃ hoc facit. ſ. eo. l. centeſimis. in fi. ⁊ no. etiam in. l. cõtraria. ibi ꝺum ꝺicit deceſſiſſe. quoꝺ bene no. Sed nonne eſt contra caſum. l. ſi ſtipulatus fuerim. in princi. ſ. eo. Aꝺuerte † ꝺifferentia

4 eſt inter ꝺeclarationem voluntatis ⁊ electionem quia ſi ꝓmiſiſti ſtichũ vel pamphilum poſſum eligere vt ibi: ſed hic loquitur ꝺe ꝺeclaratione voluntatis quãꝺo ꝺe certo ſenſit ſed contra illuꝺ vi ꝺetur. l. ſi quis a filio. ſ. ſi quis plures ꝺe le. i. vbi heꝺis eſt electio ⁊ ꝺeclaratio voluntatis: ſed ibi eſt fauoꝛ vltime voluntatis. Itẽ ibi quicquiꝺ heres elegit eſt aꝺ commoꝺum creꝺitoris. ⁊ ꝺeclaraꝫ poteſt pꝛoꝺeſſe: ſed hic nõ poteſt eligere aliuꝺ: quia obeſſet conuentio ſi cum alium eligeret reus non feciſſet ꝺefenſionẽ quam ꝺebuiſſet. ⁊ aꝺ hoc facit gl. in ꝺicto. ſ. ſi quis plures. in alio ꝺubio. ⁊ iſtuꝺ

5 plus placet ꝙ precedens ratio. ꝓpter† quoꝺ ꝺi co quoꝺ ſi ꝺecꝺit reus eo caſu quo aꝺ eum pertinebat ꝺeclaratio: vt. l. ſtipulatio. ſ. in ſtipulationibus. ſ. eo. ⁊ not. in. l. quoties. ſi quiꝺem ſtipulatio erat ex cauſa lucratiua ita ꝙ quicquiꝺ eligaꝫ pꝺeſt ſtipulatoꝛi ꝙ heres ꝺebebit eligere ar. ꝺ. ſ. ſi quis plures. ſeꝺ ſi ex cauſa oneroſa: tunc vitiaꝫ ſtipulatio per ea que ꝺicta ſunt. facit. ſ. loc. l. ſi ꝺecem. ⁊ quoꝺ ibi not. ¶†Et iſta lex facit aꝺ q. ᵇ re-

6 b peritur ꝙ teſtis examinatus in iuꝺicio ꝺepoſuit ambigue ꝺe ſticho. nõ ꝺicit ꝺe quo: quero an ꝺebeat interpretari ꝓ reo vel pro actore ꝺictum teſtis. Et verba ꝺoc. ꝺicunt aut loquimur ꝺe his q̃ pertinent aꝺ litis ordinationem ⁊ fauemus actori: vt. l. ꝺe ꝺie. in pñnc. ſ. qui ſatiſꝺa. cogan. aut ꝺe his que pertinent aꝺ litis ꝺeciſionem ⁊ tunc fauemus reo: vt. l. fauoꝛabiliores. ⁊. l. arrianus. ſ. ꝺe ac. ⁊ oblig. Jta ꝺicit Dy. ſ. ꝺe ꝺam. infec. l. flumi num. ſ. itẽ apuꝺ iul. ⁊ extra ꝺe reg. iur. c. cum ſint partiũ. li. vj. ſeꝺ nõne loquitur hic in his q̃ pertinent aꝺ litis ꝺeciſionez: ⁊ tũ fauemus actori: ideo illa verba nõ placent mihi. Unꝺe ꝺic ꝙ aut in iuꝺiciꝭ oritur ꝺubitatio circa verba ⁊ tũc aut tuꝝ pꝛolata ab aliquo ex his in quoꝝm pſona iuꝺicium principaliter ſuſtẽtatur. aut ſunt pꝛolata a quoꝺam alio. ſi ab vno ex his ſemper interpretaꝫ pro eo vt hic. ⁊. l. ſi quis intentione. ſ. ꝺe iuꝺi. ſiue ſit ⁊ actor ſiue reus ⁊ no. per Dy. in. c. cõtra eum. ꝺe regu. iur. lib. vj. Quanꝺoq; ſunt verba pꝛolata ab alio non ab ipſis litigãtibus: vt in teſte: vel ꝺefunctus eſt aliquis qui pꝛotulit verba ſucceſſorem habens ⁊ tunc tu vis facere interpretationẽ cauſa vitanꝺi aliquam contrarietatem: ⁊ tũc poteſt fieri interpretatio: vt hic eſt caſus. extra ꝺe teſti. c. cum tu. ⁊ in prima conſti. C. ſ. quibus. aut tu non vis facere cauſa cuitanꝺi cõtrarietatem: ſeꝺ vt proſit alij: vel pꝛopter aliqnã aliam cauſam ⁊ tũc non poteſt fieri. Sed illuꝺ verbum ꝺubiũ nõ

c valet: vt. c. in pſentia. extra ꝺe pꝛoba. ⁊ hic in glo.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

r.l.pompo.scribit si frumentū.in fi.ff.de rei vēdi. Si vo insurgit dubietas circa aliud ℔ circa verba r tūc recurre ad dicta doc.aut logmur in bis q̄ pertinēt ad litis ordinationem:r tūc si actor instat r p̄sequit fauem^a actori:vt in.l.de die.in p̄nc. ff.qui satisf.cog.Si vero actor nō istat r fauemus reo.vt.l.si ea.C.qui accu.nō pos.r.l.pperādū.ff.si quidē.r.ff.finautē.C.de iudi.Aut in bis q̄ ptinēt ad litis decisionē:r tūc fit interp̄etatio ꝓ liberatione:vt.l.arrianus.ff.de act.r obli.r.l.legatū.ff.

7 de manumiſ. ¶ †Ex bis dico q̄ intētio dubia dz declarari in p̄bationibus.nam si p̄batio esset dubia tūc fieret interp̄etatio cōtra eū vt dixi:lz eē possit dicere sic intellexi in libello:nō tñ pōt dicere sic intellexit testis vel sic dz intelligi ist^m. Itē

8 dico† q̄ si lit.cōtesta.facta est per confessionē non stabitur ei qō sensit actor q: cum contestatio facta est per confessionē:tunc cōtestatio non est solū oz do iudicij:sed etiam est p̄batio:r ideo cogit declarare reus:vt.l.certū.de confes. Vel si nollet declarare dz locū.l.de etate.ff.qui tacuit.ff.de interroga.act.r qō no.per ℣y.in.d.c.cōtra eum. Itē

9 dico† q̄ si libellus est datus per dūm q̄ verbum ambiguum non pōt declarari per ꝓcuratorē generalem.nisi habeat exp̄essum mādatum a dño sicut nō pōt heres vniuersalis. Itē si est datus libellus a ꝓcuratore si quidē dñs mandauit specialiter sic dari libellum declarauit dñs:als ꝓcurator:vt.ff.de li.cā.l.in seruo.r qō no.de edil.edi. l.cum mancipium.r si nollet declarare teneꝰ dño cū sequak absolutio.hec em̄ declaratio p̄sonalissima est:vt vides.qō bene not.qz si libellus est ℑcertus p̄bationes sunt certe debent articuli esse dati ad declarationē habendā:vt ex p̄dictis vi

10 des. Item† si reus obscure ex̄cipit. Idez puto in iudice^a ingrente:vt eius successor non possit declarare eadem rōne. Sed qd† si post sniam appareat incertitudo:dic q̄ si quidē ex actis apparet r certū p̄sumit iudicē de eo sensisse vt not.ff.de ex̄cep.rei iu.l.si qs ad ex̄bi. Idē dico si non apparet ex actio nō stat declarationi actoris vel rei.de quo sensit:fz debet cōstare per verisimilia de quo

12 sensit.ff.de iudi.l.si in iudicijs.oia† enim q̄.ff.dixi non posse declarari per successorē vel similes intelligo qñ declaratio consistit ex mera voluntate. secus in declaratione que fit per verisimilia.vt.l. semp in stipulationib^9.j.de regu.iur. ¶ †Et ideo

13 boni assessores quando capiunt aliquē ex̄banni tū:quia forte reperiē alius eiusdē nominis r cognominis faciunt eū confiteri se esse illū boiem. r illud idē corpus ꝛc.vt dixi de cōdi.r demō.l.demonstratio.in p̄in.vel si non posset banc confessionem ex tot:quere habeat p̄bationez:q̄ hic est ille homo qui de maleficio inculpabatur vel qui illud fecit vel habeat verisimilia de eo ita q̄ veri simile sit iudicē qui iudicauit de eo sensisse. Item

14 †Post̄ qs semel declarauerit nō poterit postea variare:vt.l.quicquid astringende.in p̄in.ff.eo. ſm vnam lec.r ibi dixi.

a ¶ In iudice.adde q̄ ipse Bar.tenuit Ziū in.l.ab executore.ff.ō ap. r in.l.terminato. C.de fru.r lit.expen.Ang.hic cōcorda.vt p Jmo. r Ange.in.d.l.ab executore.

b

c ↛And. Pomate.

b ¶ Item post̄ ſnie ergo declaratio nō potest fieri nisi semel de quo vide scribētes.in a d.l.quicqd astringēde. Bal. in.d.l. ij.C.de senten.ex̄pic.reci. in.ij. col. in v°.sed nō qdem si semel r ℓpo.in repe. rub.ff.de v°. sig.r.vj.q.in practica pap.in ti.de execu.ſnie.in ver. p publicū nuntiū qui oēs dicunt q̄ semel tm̄.et idem vult ang.r raph. cu. in.l. qō iussit. ff.de re iud.q̄ dicit esse verū Alleg. post Ang.r imo. in.d.l.qcqd i ſnia diffinitiua secus in interlocutoria de quo vide oino in.d.l.qō iussit.et in.l.ab executore.

c ¶ Septimo.r ſ 1 qñ stipulatio continet dari secus si tradi.vt no.insti. de inuti.stipu.in p̄in. ſm Rapha. hic. And. barba. 2

3 Illud qō operat oppositū in opposito idem p̄positum in ꝓposito eodem.ſ.concurrente.

4 Contrariorum quod eadē sit natura qualiter intelligatur.

5 Relatiuum quis vel qui adiectum verbo futuri temporis facit conditionem.

6 Fructus si debentur ex certo fundo vtrū obliga-

tio extinguatur si non recolligantur.

7 Quando inspiciatur quod euenire potest.

8 Frater an possit esse tutor filiorum fratris defuncti:ex quo inter eos est obligatio conditionalis si res euinceretur.

9 Domus depositа r restaurata quando sit eadem domus.

10 Ratio differentie inter domum depositam r nauim defunctam r reedificatam ꝙ sit vel non sit eadem.

11 Ecclesia destructa r reedificata ꝙ non sit eadem.
Litere apostolice super beneficio ꝙ nō p̄rigrantur ad noua beneficia r an ad ecclesiam de nouo reedificatam.
Ecclesia destructa et reedificata licet sit alia ecclesia idem tamen est beneficium.

12 Canonicis ex̄cōmunicatis si alij sunt positi loco illorum an illi sint ex̄cōmunicati.remissiue.

Sacram rem. ſ.iste cōsueuit reputari difficilis. Si res a cōmercio cōmuni ex̄imatur:sup ea obligatio non ℨbitur:r iam cōtracta extinguit nec reuiuiscit impedimēto cessante.secus si fructus nati pereant vel nauis reponēdi animo dissoluatur tūc em̄ obligatio nō extinguit sed cessat ideo reassumit effectum impedimento cessante.h.d. Iste.ſ.diuidit p̄incipaliter in.vij.partes. Primo determinat vnam qōnem.scō determinat aliā q̄ dependet ex antecedētibus.tertio assignat vnā rōnem in ℨium.quarto ponit duo dicta q̄ videnē esse contra precedentē determinationē.quinto soluit dicta ℨia dissimilitudines assignando inter stipulationem hōis liberi r vini seu fructuū.sexto ponit differentiā inter hoiem r nauem.septimo ponit effectū p̄sentis inquisitionis.scōa ibi:nec reuocank.tertia ibi: quoniam quidē.quarta ibi:nam r si nauē.quinta ibi:sed hec dissimilia. sexta ibi:et nauis si hac.septima ibi:hic tractatus. Prima subdiuidit quia primo soluit.q.scō rationē dubitationis.tertio rōnē solutionis. scōa ibi:q̄uis res sacra.tertia ibi:nam r cū quis:r est ratio talis obligatio iam nata extinguit si res efficiatur sacra vel homo liber.ergo multomagis impeditur cōtrahenda.Sequitur scōa pars ibi reuocatur ꝛc. Sequit tertia pars ibi quoniam quidem. Hec legitur duobus modis. Primo ꝙ sit ratio p̄cedentiū.sic p̄emitto ꝙ sicut ſm naturā de boie viuo possit mortuus fieri.r de mortuo non potest fieri viuus.sic obligatio nata potest extingui sed extincta nō pōt resuscitari nisi miraculose. Nunc ad propositum ꝙ predicta sint vera:quia alias sequeret absurdū ſ.ꝙ eadē causa esset obligandi r liberandi.hoc est eodē modo reuiuisceret sicut extinguit qō est cōtra naturam ꝙ de non esse transeat ad esse. r hoc vult dicere glo.Scōo modo potest poni ꝙ sit ratio contra p̄dicta hoc modo dictū est.ſ.ꝙ non reuiuiscit impedimento cessante. Contra quia cōtrariorum eadem est natura:quia sicut hic facit extingui obligationē ita si cessat faciat reuiuisci.q.d.ista ratio est sufficiens:vt propter hoc reuocetē in obligationem:r sic est ratio remotiua:vt tangit gl.in fi. Sequit nam r si nauē. Ista duo exempla sunt clara r contradicūt precedenti determinationi. Sequit ibi sed hec dissimilia. Volens soluere cōtrarium p̄emittit qō sicut stipulatio liberi hominis non valet pure ita nō valet sub cōditione:quia res debet esse in nostro cōmercio tēpore cōtractus. Hoc p̄emisso non ob.exemplū de viuo nascituro q: illa obligatio continet vinū in genere qō in genere potest subijci cōmercio nostro. Itē dicta obligatio habet tempus quo fructus nascer̄ r expectare ꝙ fructus nascātur est ciuile r honestū.sed liber homo est certum ꝙ tempore contracte stipulationis non potest subijci cōmercio nostro. Itē expectare ꝙ efficiaē seruus nō est honestū quia casum aduersamq̄ fortunam ꝛc.Habes solutū contrarium de exemplo vini.Sequitur ꝙ nauis. Hoc tollit contrarium de exemplo nauis sic.certū est ꝙ quando res efficit sacra fit ea mente:vt nunq̄ efficiatur p̄ophana:r cuz seruus efficitur liber fit ea mēte:vt nunq̄ efficiatur seruus.qō patet:quia expectare eius seruitutem esset inhonestū:vt dixi:sed in naui si resoluta esset animo cōuertendi in alium vsum:r postea reficereē esset alia nauis nec obligatio tūc reuiuisceret:r sic esset idem qō in homine libero:sed si deponit animo reficiendi animus est honestus.r ideo tūc videtur eadem nauis. Ad hoc facit qō dicimus de domo ꝛc.sunt clara vsq̄ ad fi.Sto.in p̄ima particula ꝙ liberū hominē non possum stipulari. Aliud not.ꝙ obligatio semel extincta ꝛc. ¶ Oppo.de.l.cetera.ff.si duobus.ff.de le.j. r.l.si quis inquilinos.eo.ti.Sol.vt dixi.ff.eo.l.multū interest. ¶ Scōo oppo.de.l.is cui.ff.de testa.r de.l.j.ff.si quis autem.ff.de bonor̄ possel. ſm tab. ℣y.signat contrarium illud hic loquit quando cōtingit mutatio circa rem ibi quādo circa personam sine eorū delicto.salua reuerentia ℣y.nō bene signat illa cōtraria hic:q: ille leges loquunt ꝙ ea que nō impediunt iam facta impediunt cōtrahenda:vt.j.eo.l.pluribus.ff.si placet hic vero loquimur qñ ea que tollunt iam contracta impediūt cōtrahenda. ¶ Sed oppo.de.l.ij.ff.j.de capi.dimi.so.quandoq̄ impedimentum superueniens reddit rem inhabilem in futurū:r habet locum regula vt hic.qñz in futurū inhabilem nō reddit:r in isto casu habet locū ista regula sibi simile in.l.si debitori deportato.j.de fideiuſ. ¶ Oppo.de.l.sub cōditione.j.de solu.r.l.quoties.j.de noua.vbi tollerentur iam cōtracta.r tamen non impediunt contrahenda. Breuiter ibi loquit de actu qui p̄incipaliter ad liberationem tēdit r ideo nisi ꝓponatur obligatio non potest sequi liberatio:hic non tendit ad liberationem p̄ncipaliter

cipaliter:sed secūdario r per quandam consequentiā. Et cū queritur.† vtrum ea que tollunt iam cōtracta impediūt contrahenda. Dic aut queris de bis que respiciūt p̄incipaliter liberationem:r tunc aut talis actus deliberando respicit tātum p̄teritа:r tūc que tollunt iam contracta non impediūt contrahenda.vt.d.l.si a colono.r.d.l. si stipulatus fuerim.ff. j.ff.eo.aut respiciunt tantum futura:r tunc aut illa liberatio tendit ad inducēdam liberationem doli.r que impediūt iam contracta.non tollunt contrahenda. vt.l. si vnus.ff.illud.ff. de pac.aut ad liberationem doli non tendunt:r tunc nō impeditur obligatio contrahi:sed effectus sic.et vno contextu obligatio nascitur et perimitur.vt.l.sub conditione.j. de sol. et.l.quoties.j.de noua. Secundo quando querimus de bis que non respiciunt liberationē p̄incipaliter:et tunc aut illa qualitas reddit personam vel rem inhabilem in futuro:r tūc que impediunt iam contracta impediunt cōtrahēda: vt hic. et.l.ij.ff.de finere.ff.vsufruc.quemadmo.ca. de vsufruc. legа. l.sempronius attamen. Aut non reddit personam vel rem inhabilem in futuro.r tunc que impediunt iam contracta non impediunt contrahenda.vt.ff.de capi.dimi.l.ij.ff.j. et.l. si debitori deportato.j.de fideiuſ.et.j.eo.l.existimo. Et ista† sunt[a] vtilia ad.q.[b] Statutū est hic ꝙ ille qui fuerit ex̄bannitus ela p̄so termino banni nō possit esse de p̄rioribus etiam si fuerit rebānitus. alio statuto cauetur quod qui interfecerit aliquē rebellem sit ex̄emptus r ex̄imatur ab omni bāno quod incurrisset vel incurrere potuisset propter eius p̄teritа delicta.cōtingit ꝙ quidam post bānum sibi datum infra terminū banni interfecerit rebellem:querebatur vtrum iste posset esse de p̄rioribus. Videtur ꝙ sic:quia iste nunq̄ fuit ex̄bānitus:quia durante termino superuenit causa que bannum perfectū extinguet:ergo impediuit bannū incurrere sed certe cum ista causa tendat directo ad liberationē nec de bāno posset eximi nisi ille qui incurrit in eo puncto quo terminus banni currit est ex̄bannitus r ex̄emptus:r sic verum est eum fuisse ex̄bānitum.vt.d.l.sub conditione.j.de solu. cum simi. secus si fuisset tantum decetero redderet personam inhabilem ad ex̄banniendum per ea que dicta sunt. ¶ Habetis hic ꝙ nō reuiuiscit cōtractus. Contra quia cessante causa cessat effectus.vt.l.generaliter.C.de epi.r cle. ℣y.dicit ꝙ in obligatione que omni-
3 no non perimeretur tunc procederet contrariū:secus si oino esset sublatū.vt in.l.si vnus.ff.pactus.ff.de pac. ¶ †Opp.qō operatur oppositum in opposito ita r p̄positum in ꝓposito.vt.l.ſi.de leg.iij.r.l.si contra.de vulga.r pup. Respon.qō illud operatur ꝛc.verum est eodem concurrēte. vnde cum ad contrahendam obligationem duo requirantur:scz cōsensus verbis ex̄pressus.r quod res possit subijci nostro commercio quorū si qō deficit obligatio esset nulla. Est ergo ratio quare liberatur:quia definit esse in cōmercio.ideo extinguitur obligatio ipso iure:sed non restituitur obligatio ipso iure cū verbis cōtrahatur r licet res reincipiat esse in nostro cōmercio: tamen verba que sunt necessaria nō superueniunt. ℣y.ponit
4 reg.iur. ¶ †Oppo.cōtrariorum eadem est disciplina. vt.d.l. ſm naturam.cum ſi.et.d.l.r si contra.ff.alleg.solu. istud contrariorum eadem est natura potest intelligi duobus modis. Uno modo eadem est natura quātum ad cognitionem: quia cognito vno cognoscis aliud.vt no.ff.de bis qui sunt sui vel alieni iuris.l.j. Item alio modo quātum ad iuris dispositionem est eadem natura.vt.l.diem.ff.stari.ff.de arbi.r ibi ratio est:quia contrarietas cadit circa quedam accidētia non circa id quod est causa eius effectus de quo loquimur ibi equum r iniquum non est causa quare debet stari:sed compromissum. Tertio modo intelligitur eadem est natura per contrarium vt contraria eodem modo operentur contrarium effectum:r tunc ob.ad hanc legē:sed respondeo verum est ibi eadē ratio.vt in.c.qui sentit.extra de reg.iur.lib.vj. ¶ Oppo. de.l.si chorus.ff.ff.de leg.iij.glo.que est hic ponit solu.r nō bonā. veritas est ꝙ si talis homo efficiatur seruus restituatur legatum ex noua voluntate.vt.l.cum seruus.ff.de adi.lega.ponit glo.in.l.si chorus.in fi.r in.l.qui res.ff.areā.j. de solu. ¶ Uenio ad ver.nam r si quis nauem.r oppo.j.eo.ver.r nauis. respon.ista verba debent intelligi cum distinctione ibi posita. ¶ Uenio ad ver.pro quo etiam illud. ¶ Oppo.de.l.cum certus.de vino triti.r oleo lega.r.l.si debitor.ff.verisimile. de cō traben.emp.glo.hic r in cōtra.dicit ꝙ hic adiecit ex illo fundo:ibi quod natum erat.r vide eam que incipit in adijciēdo.
5 Quid est hoc dictū quod glo.dicit.dico quod ratio est.† quia relatiuum quis vel qui adiectum verbo futuri tēporis facit cōditionem.vt.l.ſticibum qui meus erit.ff.de leg.j.r.l. nuper. ff.de lega.iij.que conditio intelligitur de p̄ima vice, vt.l.bo-

nes.ff.hoc sermone.j.de ver.signi.r ideo deficiente conditione nō debetur:sed si dico ex tali fundo non facit cōditionem: sed ista solu.videtur contra.l.lucius.de alimen.leg. Respon. ibi certus locus adiicitur gratia designationis nō gratia taxationis seu conditionis quod apparet ex eo ꝙ certus locus ibi adiicitur in execution̄e:non in obligatione. hic vero adiicitur obligationi p̄incipaliter r in eadē oratione. Ista solu. p̄obatur in tex.in.l.quidam testamento.in p̄in.ff. de lega.i.
6 ibi ꝙ in initio pure datū ꝛc. ¶ †Et vt tibi liqueat ista materia quādo fructus debetur ex certo fundo: vtrum obligatio extinguatur vel differat:distingue sic.aut certus locus adiicitur causa designationis:quod est quando p̄stationi adiicit a in alia oratione:aut adiicitur gratia taxationis. Primo casu qō est p̄omissum debetur ſtatim vel ex illo loco: vel alium de.vt.l.lucius.ff.de ali.leg.r.l.quidam.de leg.j.r.l.paulo calimacho.ff.ff.de leg.iij.quādoq̄ adiicitur gratia taxationis. et tunc aut dicitur per relationem.et ita facit conditionem: et tunc aut est tantū vna p̄statio.aut sunt plures p̄stationes annue vel menstrue.si est tantum vna p̄statio.r tūc si p̄imo anno non colligunt fructus decetero non debentur. vt.l. cuz certus.de vino triti.r oleo leg.r.l.si debitor.ff.verisimile.ff.de contrahē.emptio.si vero sunt plures p̄stationes annue vel menstrue.quod deficit in vno anno suppletur in alio. vt.l.legatum.ff.vini falerni.de annuis lega.r.l.ex eo.ff. de vino triti. r oleo lega.Si vero non adiicitur relationem r tunc spectant fructus sequentium annorū si in p̄imo anno non sufficiunt. vt hic.r.l.firmio.in p̄in.ff.quādo dies lega.ce. r hec sunt verba Pe.hic per ℣y.recitata in.l.si quis argētum.in fi.C.de dona. Quero an in tertio anno expectatur.r glo. dicit ꝙ nō:nisi duo anni expectentur.vt.l.nemo.de leg.i.sed illa gl. dicit cōtra istum.ff.qui dicit quod cessat r nō extinguitur. Preterea obligatio vini est in genere quod perire nō potest.vt.l. in ratione.ff.incerte.ff.ad.l.falci.r.l.incendium.C.si cer.pe.et ideo quandocūq̄ nascitur debebitur cum non pereat. et quod sit in genere dilata tamen in diem dicitur hic in tex.sed cōtra qz imo obligatio fructuum nascendorum est conditionis.vt.l.j. in fi.ff.de condi.r demon.r dixi.ff.eo.l.interdum. Respondeo quando promitto r fructus futuros simpliciter non ex̄primendo quantitatem.r tunc indistincte est p̄omissio conditionalis.vt.d.l.j.in fi.et fructibus non natis sine culpa p̄omissoris.primo anno debitor liberatur.vt.ff.de contraben.emp.l. nec emptio.r tūc nō distinguitur vtrum apponatur relatiuū
c vel non:sed quando certam quantitatem fructuum ſtipulor tunc si non apponatur fundus conditionaliter obligatio est in diem.vt hic patet.et sic debet intelligi p̄dicta distinctio. ¶ Item oppo.dicitur hic casum fortunam ꝛc.contra de.l. generaliter.ff.si libero homini.ff.de fideicommiſ.liber.glo.non sol.hic dicit ℣y.ꝙ ibi est libertatis fauore. ¶ Oppo.dicitur
7 hic ꝙ non inspicitur quod euenire pōt. Contra.l. qui bona. ff.cum inter edes.de dam.infec. ¶ †Et vt liqueat an ℑspiciat b quod euenire potest.breuiter dic:aut id de quo agitur respicit tantum tempus p̄sens r nullam habet depēdentiam de futuro r nō inspicitur quod euenire potest. vt.l. si stipulatus fuerim.ff.j.ff.eo.r.l.si a colono.r.l.sciēdum.ff.ff.ff. qui satisfdacog.aut respicit futurum r tūc aut illud quod euenire potest est contingēs ſm naturam r hominis dispositionem r inspicimus quod euenire potest.vt.l.heres meus.ff.ff.ff.de cōdi.et c demon.r.l.fin.ff. finautem anaritie.C.cōmunia de lega.et.l.si quis domum.ff.ff.ff.loca.aut ſm legem est contingens r tunc aut est contingens de iure speciali r non inspicitur quod euenire potest.vt.l.iiij.circa p̄in.ff.de fideicōmiſ.liber.aut de iure communi:r inspicit.vt.d.l.iiij.et.l.sed et si per p̄torem.ff. sed cum femine.ff.ex quib.cau. ma. aut est contingens p̄ter naturam r p̄ter legem.r tunc aut p̄sens status rei iudicat contingentiam de futuro r tūc inspicimus quod euenire potest.vt.l.qui bona.ff.cum inter edes.ff.de dam.infec.r.l. habitationes.ff.ff.ff.loca.r.l.in bac.in fi.ff.de dam.infec.r.l.si idē cum eodē.in fi.ff.de iurisdi.om.iudi. Aut p̄sens status rei non indicat contingentiam de futuro r tūc non inspicitur.vt hic. Fallit ratione culpe.vt.l.diuortio.ff.de neg.gest.r.l. cum qui.ff.pompo.j.de ysur.r de tab.ex̄bi.l.locum.ff.condēnatio. cum simi. Fallit fauore libertatis.vt.l.generaliter.ff.si libero homini.ff.de fideicommiſ.liber.r illud bocar. tāgitur in.l.j. de in litem iuran.r ibi per Bul. sed non ex̄plicat. Et predicta faciunt ad multa que dixi in.l.si quis sub conditione. de testa-
8 men.ture. ¶ †Item facit frater diuisit cum fratre qui modo moritur relicto filio pupillo.dicitur quod frater non potest esse eius tutor:quia inter eum r pupillum est obligatio cōditionalis:scilz si res euincat que obuenit in diuisione ergo ꝛc. vt no.ibi:aut minoris.dixi ꝙ si p̄sens status rei ad hoc intē-

a ¶ Et ista sunt.qō dicit hic de bāno reprobant Bal. r Ang.qz cuz illud bānū sit quoddā peremptorium r per statutum tollatur circunducit edictū bāni adeo ꝙ nō tenetur cōparere in termino.de iudi.l. r potest.ff.j. de re iud. l.quesitus.et dicit Ang. ꝙ in pūcto quo occidit rē contingeret eū exbanniri statutum loquēs de ex̄bannitis non de ex̄bāniendis non p̄odesset ei.de iuriſdi.om.iudi.l. ſi quod.ff. ſi dū pro curator.rest q̄stio de puncto de quo in.l.ſi post mortē. de leg.i.adde etiā clari^9 cōtra Bar. qz statutum ex̄imēs a bāno futuro intelligit illō ſpedire r hic ponit vñ nō ē nouū ſimile de solutiōe que nō potest impedire obligatio nē. Andre. barb.

b ¶ Ad.q.adde qō Ellexā. refert qō Ang. bal. Raph. cum quibus ipse transit tenent cōtra banc decisionem Bar.

c ¶ Quantitatem. adde qō cōcordat Bal.in.c.j. de na. feu. vbi alleg. gl. in.l.bacten^9.ff.de vſu.quā dicit alleg.bona iura.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

dit:scz q res euincatur hoc verū esset:als secus: vt ex predictis ptz. Pro hoc induco expresse.ff.si cui plusq̄ per.l.falci.l.
9 hoc autem.in pr̄in. ¶ Venio ad ver.z nauis.z dicitur quod non est eadem domus si domus deponatur vsq̄ ad fi. Contra.ff.de serui.vba.predio.l.seruitutes.§. sublatū. dic domo deposita z restaurata non est vere eadem.vt hic.sed fm fictionem in actione personali non est etiam eadem.vt hic.et.ff.de lega.j.l.si ita.§.fi.z ibi vide multa pertinentia ad istam materiam.facit quod dixi in.l.damni.§.fi is qui vicinas. de dam. infec. Aut quo ad actionem mere realē z tunc intelligitur ea dem.vt.l.si seruitutes.§.sublatum.ff.de serui. vba.predi.r.l. paulus.§.fundus.ff.de pigno. Aut est in actione mixta:vt in vsufruc.z tūc non est eadem.vt.l.repeti.ff. quib⁹ modis vsufruc.amit.z facit.l.qui vsumfructū.eo.ti. ¶ Quero q̄ est differentia inter nauem z domum. Respon.quia domus deposita animo reficiendi nō est eadem:nauis sic.z glo. voluit assignare differentiam.z vide eā que incipit hic in domo speciale.z glo.assignat in.l.qui vsumfructum. in gl.mag.ff.de vsufruc.q̄ nauis de facili reficitur non domus. Illud est truffa. quia facilius inueniunt magistri pro domo reficienda q̄ pro naui. Dic ergo rationem ✠ Bar. veram quia nauis in mente eius qui edificat consistit. et ideo est eadem:sed domus consistit in solo.ideo non est eadem.z istud forte voluit ✠ Bar.sentire. Declaro: incorporalia vt actiones sequūtur personam quocūq; vadāt.vt.l.si de prescrip.lon.tempo. immobilia nō sequuntur personam cum sint inseparabilia a solo:ideo animus circa retentionem ipsorum p̄out sunt corpus nō potest operari:sed mobilia possunt separari a corpore sequi domi num:ideo animus in eius retētione facilius operatur.z ideo quando quis deponit nauem animo reponendi: illa nauis semper videtur retenta in mēte nec vnq̄ deposita.vt hic dicit tex. ¶ Quid de ecclesia destructa[a] funditus z reedificata tandicatur eadem. Hoff. dicit idē q̄ hic in domo in fum.de eccle. edifi.in fi.quod puto esse verum si ecclesia accipiatur pro loco parietibus circūdato.secus si accipiatur ecclesia p capitulo toto.vt no. Azo in fum.de sac.san.eccle.in pr̄in.z hoc est vti le propter id qđ dicitur.extra de rescrip.c.fi.in cle.scz q̄ litere non possunt ad noua beneficia.sed puto interesse an dicatur ecclesia z babēt locum predicta an dicatur beneficium et illud etiam durat ecclesia deposita:quia nomen est omnia continens.vt.l.quoties.ff.in.de vsufruc.vnde licet sit alia ecclesia:tamen idem beneficium est. ¶ Inducit ✠ Bar.ad questionem sunt excōmunicati canonici quidam:alij loco illorū sunt positi an illi sint excōmunicati.dicatis qđ.q. est canonistarum in.c.aduersus consules.extra de immuni.eccle.z per Inno.in.c.grauem.extra de senten.excō.

Si rem quam ex causa. Due cāe lucratiue non possunt concurrere circa eandē rem nisi vna sit reuocabilis. hoc dicit. ✠ Materiam duarū causarum lucratiuarum habes in repetitione mea.l.meuius.§.duobus.ff.de lega.ij. Examino.q.gloss. hec res mihi debita ex causa lucrativa effecta est mea ex causa lucrativa:tamen est recessura a me an cōtra primū debitorem potero statim agere. Glo. dicit q̄ sic. z vide ea que incipit merito haberi. Pet. dicit cōtra.vt not. in.l.neratius.ff.de condi.indebi.gl.in.l.non quocūq;.in pr̄in.de leg.j. ponit ambas istas opi.et Dy.tenet ibi q̄ demum exīstēte cōditione potest agere z dicit q̄ casus est in quodam versi.l. nō quocūq;. Jaco.de are.dicit concordādo istas opiniones aut volo agere ad seruum vel ad estimationem debitam et non possum. Ita loquitur quod nota.in.l.neratius. de condi. indebi.et ita intelligatur opinio Dy.et Pe.aut volo agere ad id quod video⁹ minus habere:quia est dubium ipsam in futurum esse penes me.z possum.vt argu.l.j.§.heres. ad treb. et ita loquatur alia opi.

Stichum qui decessit. Res perempta post moram potest condici z in stipulationem deduci.b.d. ¶ Not.qđ in obligatione rem restituī re perempta ipsa res condicitur. vt no.hic.z.l.seruus.§.boue.ff.de condi.fur.dico in.l.stipulationes non diuiduntur.ff.eo.l.nemo rem suam.

¶ ✠ Dore,purgatio ante litem contestatam admittitur nisi creditoris interfit z qualiter hoc intelligatur.

✠ Dore purgatio nō admittitur quando p̄omisisti facere domū in fundo meo:z fuisti in mora:z ego fundum alienaui.

✠ Dodicum tempus infra quod mora purgatur est arbitrarium.

Judex arbitratur ex qualitate operis vel temporū quod dicatur modicum tempus.

4 Purgatio more non admittitur vbi est dies z pena in stipulationibus conuentionalibus:secus in pretorijs.

Purgatio more admittitur etiam vbi est dies z pena quādo dies est appositus causa multiplicande obligationis.

5 Purgatio more non admittitur vbi est apposita dies certa et pena.

Purgatio more admittitur de equitate vbi est dies et pena quando promissor non potuit prouidere cursum diei.

6 ✠ Dore purgatio admittitur vbi est apposita dies z pena tacita legalis:scz interesse.

7 Textus in.l.si ita quis.§.scia.ff.eodem.intelligitur q̄ licet sit ibi dies expressa vsure promisse:tamē vsura vt sors petitur non vt pena.

8 Nouatio que inducitur per appositionem pene nō impedit purgationem more intellige de quasi nouatione.

9 ✠ Dore purgatio q̄ admittatur in decisorijs quādo est apposita dies z pena:secus in preparatorijs iudiciorum.

10 Quando agatur mitius cum.l.quā cum homine.

11 Fideiussor de iudicio sisti potest morā purgare post multos dies quando est apposita dies et pena.

12 ✠ Dore purgatio post litem contestatā non admittitur quando petitur pena vel interesse:z aliud offertur scz ipsum factū: sed quando idem quod petitur offertur z consignatur tūc liberatur z sequitur absolutio ab obseruatione iudicij.

13 Purgatio more post litem contestatam z vsq̄ ad sentētiam admittitur in stipulatione de iudicato soluendo que cōtinet clausulam de defendendo.

14 ✠ Dora purgatur etiam post sententiam quando soluitur totum quod debetur.

Obligatio ad interesse quando est commissa:z sic ad quantitatem admittitur solutio fundi loco quantitatis equiualentis:z sic aliud pro alio soluitur.

15 ✠ Dora purgatur etiam post sentētiā in penis legalibus que committuntur ex delicto.

Idem in actionibus arbitrarijs.

16 Ratio quare post lit.cōtest.nō admittitur purgatio more.

17 Purgatio more an admittat quando in stipulatione est apposita clausula rato manente pacto qō sic.

18 Ignorans se moram purgare posse si soluit penam vel interesse non potest solutum repetere.

19 ✠ Dore purgatio non admittitur executione facta a lege vel ab homine.

20 Juramentum appositum super cōtractu impedit purgationem more.

21 ✠ Dore purgatio non admittitur quando stipulatio est commissa propter malefactum z factum est momentaneū:secus si successiuum quia admittitur infra modicū tempus.

22 Si res debita perijt infra tēpus quo poterat mora purgari: perijt periculo debitoris.

23 ✠ Dora an possit purgari quādo cōuentio est collata in persona vnius z pena in persona alterius.

24 Actor quando possit moram purgare.

25 ✠ Dora quādo possit purgari tam ex parte actoris q̄ rei z ibi reassumendo materiam distinguit.

a ¶ Ecclesia destructa. Adde an reineat priuilegia sibi ꝯcessa. vide gl. xvj.q.vij.c.et hoc dicimus.z glo. in c.priuilegium.de reg.iur.in.vj.z in c.statutuz.in ver. collegiatz. de ele. in.vj. Inno. in.c. ij.de no.ope.nū.z i.c.abbate.de verbo.signi.p Dy.in l.pater.§.tuscula nus.ff. de leg.iij. Barto.in.l.iij. de colle.illi.p Bal.ī ti.de pa. constan. in ver.nos roma noz.z in aut.habita.C.ne fi. p pa tre. Aleg. dicit q̄ magis cōis cōclusio videt q̄ etiam non refecta reti neat priuilegia nisi sit destructa superioris autoritate sine spe refectionis p.l.si vsufruct⁹ ciuitati.ff. qui.mo.vsusfruc. amit. p quo vide q̄ de villa destructa cōsulunt Bal. cōsi.cclviij.lib.j. Item ecclesia destructa nō amittit priuilegia si in aliū locū sit trāslata.vt est glos.in d.c.priuilegiū. et no. Inno.i.d.c.ij.

b ¶ Si insulam.vi de Jo.de imo. in cōsi.clviij.z i cōsil. cxliz.p ista.l. Andre.Barba.

a ¶ Nisi factum fieret. et hoc sequūtur cōmuniter doc.vt hic inquit domi.Alexan.in.iij.col.in fi.cum sequen.in pr̄in.z ista conclusione transeūt omnes ✠ moderni senen.z do. Jas. Jac. de puteo vt dixit me audiēte Decius qui z ipse cum illis sentiebat: vnde pro cautela ne quis possit moram purgare.vide hic ✠ moder. peru. et do. Alexan. in pr̄in. iiij.col.do. Alex. in.l. si post tres. ff. si quis cau. Et pro ista limitatione quod nō possit mora purgari a si creditoris interfit vltra dicta per do. Alexan. facit quia illud qđ possit mora purgari ante litem contestatam est beneficium a lege indultum que non censetur beneficium alicui concedere cum alieno damno.l. infra puberem.ff.de administra.tuto.l. cum filiofamilias.ff.de testa.mili. et vide Pau.de ca. cōsil. lxxiij.in.v.col.

b ✠ Andre. pomate. 2 b ¶ Si sua interest. dico contra Bar to.transeūt communiter omnes i ista questione de qua vide aliquid per domi.Alexā. hic et p hoc quod nō possit purgari mora facit: q̄ lex non admittit casum impossibi le est quod cuz eo edificando facias 3 qō ius in eum de c finat esse deteri⁹ d cum hoc edificare id ad me nihil spectat cum fundus desinat esse mēs alienatiōis.

c ¶ Sed dubitat. Adde Alexan.de 4 Imo. sequentem Bar.hic in consilio.xiij.colum.j. in.ij.volu.

✠ Andre. pomate. d ¶ Arbitrio iudicis. Ad hoc vide do.Alexan.in consi.vij.als.xxx.in.ij.volu.in.iij.col.z consi.xiiij.colū.j. eo.volu. sed iterum dubitari potest.qz Bar.tantum dedit formā arbitrandi quando sumus in extraiudicialibus qd esset quādo essemus in iudicialibus hac differentia mouetur hic solus Jaco.bu. qui dicit spe ctādam consuetudinē loci in quo iudicium vertitur.arg.l.iij.in fi.ff. de testi.vide tamē circa hoc.l.z si post tres.ff.si quis cau.z bene facit quod no.Bar.de eo qui est consuetus.l.eum qui.§.fi.ff.cōmo.

✠ Andre. pomate. e ¶ Sed istud est cōtra pactum.l.cōmissorie.est penale z est tex.in.l.scz si cum prece.ff.de peti.here.de quo per Bal. in.l.z si post tres.in lec.circa mediū.dum refert Bar.hic.ff.si quis cau.

✠ Andre. pomate. f ¶ Quinto opp.no.ad intellectum.l. qui rome.§. flauius.qō ibi erat pena z nō dies:sed tunc oppo.de.l.ff.ff. qui fine manu.ad liber.p̄out ibi erat pena z nō dies:p̄out ibi dicitur q̄ imo quādo venditur seruus cum boc vt manumittatur quod inest ex consuetudine diui marci tempus duorum mensium quod est glos.q̄ hic dicitur qō in.d.§. flauius.non erat dies. Solutio.dicas quod dispositio.l.fin. habet locum quoties non agitur inter partes de certo actu manumittendi sed quoties actum est inter partes de certo genere manumittendi vt fuit in dicto.§. flauius.etiam vide ad hec Alexan. consi.cv. colū. iij.secundo nota.quod vbi est pena et dies etiam tacita dno non possit prouideri q̄ impeditur more purgatio sicut quando est pena expressa. cōtra hoc tenent Ange.z Jmo. vt refert hic domi.Alexan.quos sequitur domi. Christofo.de nicol. dieti si post tres.ff. si quis cau.vbi erat dies z pena tunc non impedit admittitur purgatio.Solu. hic loquimur in contractibus.ibi in iudicijs speciale secundum glo.z Dy.sed Pet.dicit quod hic est truffa. nam dicit rei iudicijs multa sunt specialia ergo hoc est speciale.est multum incōueniens. Dicit ergo Pet. quod in.d.l.z si post tres.est casus contra Dy.respōdet ad.§.de illo.quod ibi erat talis pena que potest peti vna cum principali:vt vsura: ideo nō admittitur purgatio.hic vero z in.l.z si post tres. nō poterat peti vna cum principali. Ad legē magnam.respondet quod ibi dicitur quod pena cōmittitur:non autem prohibet quod mora possit purgari. Examinemus verba Pet.dicit ipse vbi pena potest peti vna cum principali nō admittitur purgatio hoc est falsuz:vt infra dicam in qō. illa quādo est dictum rato manente pacto. Item dicit ipse qibi nō potest peti pena vna cum principali:tūc admittitur purgatio sed istud est contra tex.d.l.traiectitie.ff.si.vbi in pacto legis commissorie non admittitur purgatio et tamen non poterit peti vna cū principali. Qualiter ergo respondemus ad.l.z si post tres. Dico fm gl.z Dy. speciale in pretorijs et iudicialibus stipulationibus. Assigno aliam rationē q̄ ipsi:quia pretorie stipulationes et iudiciales iudicantur de mente pretoris:sed conuentionales ex mente contrahētium.vt.l.in conuentionalibus.ff.eo.sed cum pretor habeat equitatē ante oculos. vt.l. qō si ephesi. ff. de eo quod certo loco.ideo cum vides ius actoris non esse factum deterius:ideo admittit purgationem more. Non sic in cōuentionalibus que ex mente z voluntate contrahentium iudicatur.

✠ Andre. pomate. 5 Item contra istam solu. Dyn. oppo. do. Ray. de foli. de.l.j.ff. de penu leg. loquitur de die qui apponit gratia multiplicādę obligationis cuius diei euentus non cōstituit quem in mora:nam cū ex euentu diei in vltimis voluntatibus nascatur obligatio:non potest eodē momento nasci obligatio z mora. vt.j. de sol.l. quod dicimus.lz secus in cōtractib⁹ esset.vt.l.iij. de iure emphy. Sed si poneremus q̄ in vltimis volūtatib⁹ esset dies appolita solutioni:tūc nō admitteretur purgatio.vt.d.l.j.de pe. le. ibi nisi alia dies adiecta sit ꝛc. vbi est casus p̄o ✠ Dy. ¶ Quinto opo.de.l.q rome.§. flauius.j.eo. vbi est pena et tū

Stichum qui decessit. ... (continued) ... ad interesse

1 ¶ Oppo.ad primū notabile de.l.si ita quis.§.scia.j.eo.fol. glo.purgatio admittit nisi creditoris interfit:vt in contra.et probatur in.l.si cum dies.§.fi.cum.l.seq.ff. de arbi. Sed contra hoc oppo, nam hic dicit tex.cōmissam esse stipulationem

Si insulam. b Jsta.l. habet materiam p̄ofundā. glos. tractauit eam in.l.et si post tres.ff.si quis cau. Dy.ex dictis Odofre. posuit vnam distinctionem hic. Jaco. de are.et Pet.de bella pertica aliter ponunt vt refert Ly.C.de pact.l.si pacto quo penam.ego in oppositionibus examinabo:quasi dicat omniū. diuidit in duas partes. primo loquit de tempore ante litem contestatā.secundo de tempore post litem contestatam cum interesse commissum post moram petitur ante litem contestatā admittitur purgatio more post lit. contesta.secus.hoc dicit.vel diuide in tres partes. primo ponitur thema z questio.secundo responsio ante lit.cōtesta.tertio de tempore post litē contestatā. Pone summarium.vt.ff. deinde pone casum in terminis.z lege literam ibi. potuisti facere.z sic commissa est stipulatio ad interesse totum. vt.ff.eo. l.si ita stipulatus essem abs te.querit modo an admittat purgatio ibi contestatus:scz super interesse no.q̄ ante litē contestatam admittitur purgatio more. Item no.q̄ post litē cōtestatam nō admittitur purgatio more. Ad ista declarāda intendam.licet Pe.de bella perti.z an. de pisis qui repetierūt banc.l.tractāt hic quomodo factū sit in obligatione: et quomodo interesse succedat in obligatione que omnia dico in.l. stipulationes non diuiduntur.ff.eo.z.l.si ita stipulatus.ff.eo.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Andre. pomate. a ¶Sed contra hoc insurgit. no. q obligatio contracta ad penam difficilius tollitur q obligatio cõtracta ad interesse. ⁊ ad hoc bene facit quod dicit Bar. in. l. cum stipulatus sim a proculo. in. ij. col. per glo. ibi. j. eo. q difficilius cõmittitur obligatio cõtracta ad interesse q ad penã ex his verbis Bar. bic habes inferre ꝑm Besu. qõ si dies et interesse essent in obligatione ex hominis dispositiõe q nõ admittit purgatio more quod est de mente Bar. in dicta. l. cum stipulatus, vbi etiã videas. Aduerte tamen quia videtur dicendum quando est dies ⁊ interesse in obligatione q non debeat admitti purgatio more sicut qñ est dies et pena q interesse succedit in obligatione ex hominis dispositione. l. stipulationes non diuiduntur. versi. celsus. cũ simi. ergo nõ deberet admitti purgatio sicut quãdo est dies ⁊ pena ex dispositione hominis sed interesse succedit in obligatione ⁊ ex dispositione legis vnde ⁊ eadẽ equitate qua lex illud inducit ea dem equitate purgationem admittit: secus quando homo sibi specialiter prouidit illam enim prouiam prouisionem auferre lex non vult. nam lex suum nõ tibi tuum denegat augilium. vt not. C. si aduersus ven. l. j. ⁊ firmius quis habet quod querit sua prouisione quã qõ prouisione alterius. vt ſ. de fideicommiſſ. liber. l. ſi filius. ſ. erit. ⁊. l. ij. ſ. de offi. procon. ⁊ de leg. ij. l. quod principi. ⁊. l. si augusta. Item est alia ratio quia mitius agitur cum. l. quã cum hoſe. vt. l. celsus. ſ. de arbi. ⁊. j. dicã. Itẽ contra predicta ⁊ videtur predicta. l. si ita quis. ſ. seia. vbi videtur dies ⁊ pena scz vsura. Sed certe ibi soluũtur vsure: vt sors: scz nos loquimur in pena que cõmittitur ex cursu diei. ¶Septimo oppo. de. l. j. in prin. de penu leg. ⁊ quando dies leg. ce. l. cũ siue. ⁊. l. si penum. vbi licet sit pena admitti tur purgatio. Sol. dicit Dy. q ibi est pena et nõ dies: ideo mora cõmittitur per interpellationem et admittit purgatio. ¶†Sed contra hoc opp. stipulatio pena alis nouat precedẽtem. vt. l. obligationum fere. ſ. fi. ſ. ti. j. ⁊ j. eo. l. ita stipulatus. in fi. et ibi dicam. Quomodo ergo admittit purgatio: sed certe Dy. in. l. si seruum. ſ. sequitur. j. eo. dicit q ista nouatio nõ impedit purgationem. vt. d. ll. vbi est casus qõ placet. nil eñ impugnat q vnum sit in obligatione aliud fit in solutione. vt. l. si stipulatus fuero decẽ in melle. j. de solu. Itẽ contra dictum Dy. arguit do. And. de pisis. nam sequit incõueniens: quid enim si est commissa pena dupli. nõne actor erit in damno si purgatio admittatur: sed hoc somnium est vt ipsemet dicit. et ego dico quod est cõtra casum. l. si cum dies. in fi. coniuncta. l. nõ distinguemus. in prin. ſ. de arbi. preterea est cõtra casum. d. l. j. in fi. de penu leg. vbi ex

Andre. pomate. b ¶Ratio põt esse quia. Aduerte ad istã rationẽ quaz 8 ponit hic Barto. assignando differentiã inter. l. celsus. et. l. et si post tres. reprehendit Besu. inquit eñ ipse licet expediret officium iudicis quo ad iudicã dum: tamen non est dubium quod durat quo ad egecutionem. l. intra dies nouem. not. ibi per Barto. ſ. de re iudica. cogita tamen: quia ista impugnatio nõ videtur mihi satis bona aliam nihilominus quod hic ipe diuersitatis rationẽ ponit magis fauetur sine dubio facienti actũ necessario q voluntario. l. si fideiussor. ſ. qui necessario. ſ. qui satisda. cogan. et. l. qui erat beres. ſ. fami. herciscun. et in. l. et si post tres. fuit actus necessarius: scilicet promittere de sistẽdo in iudicio. Inno. l. ij. in prin. ⁊ per totũ. ſ. si quis cautio. in. l. vero celsus. fuit actus volũtarius: videlz compromittere. l. diem proferre. ſ. stari. ſ. de arbi. nõ est mirum si in dicta. l. et si, post tres. magis ei qui fecit actũ necessario q in. l. celsus. ei qui fecit volũtarie fauerit que sibi imputari debeat: quia compromittere simile etenim in emptorem. videmus quod si compromisi cum ad hoc non cogatur nõ potest re euicta agere contra vẽditorem de euictione simili etenim in emptorem videmus quod si compromisi cum ad hoc nõ cogatur est. l. si dictam. ſ. j. ſ. de euic. aliã rationẽ diuersitatis ponit Alber. in. d. l. ⁊ si post tres. dic vt ibi per eum alia m etiam ponit Bal. in. c. j. in. ij. colum. in tit. quo tempo. mil. in vsibus feudorum. vide ibi per eum.

Andre. pomate. c ¶Sed certe hoc est. quando durius agatur cum. l. quã cũ homine. et econtra de hoc etiam vide Bart. in dicta. l. si libertus vim nomine. ⁊ in. l. amplius peti. j. rem ratam haberi. aduerte qõ imo potius videretur dicendum quod non deberet posse purgari mora quando dies est postposita ab homine: quia non est dubium quod grauius punitur qui grauius delinquit. l. respicie dum. in princip. j. de pe. si quis offendit digniorem hominem. et per consequens grauius delinquit. ſ. atroz. inſtit. de iniur. vt supra nõ deberet posse mora purgare nisi dicat quod nõ fit iniuria aliqua. l. ex quo ipsa hoc promittit ⁊ volẽti non fit iniuria ⁊ cum ibi fit iniuria nõ est mirum si potest remittere: secus quando fit bene. l. non no bis nostrum: sed suum deneget augilium. vt nota. C. si aduersus vendi. l. j.

Andre. pomate. ¶Ultimo oppo. quod facilius succurratur fideiussori q principali facit bene. l. fideiussor euictiõis. cum ibi no. est receptionem doli. ⁊ qõ magis fauea tur qui alieno vitio laborat vt dicit gl. in dicta. l. ⁊ si post tres. ¶†Venio ad secũdam partem. dicitur bic q post lit. contest. non admittitur purgatio.

e ¶Oppo. primo. de. l. interdũ. ſ. fi. ſ. eo. ⁊. l. si seruum. ſ. sequitur. j. e. ⁊. ſ. de illo. vbi indistincte dicit q offerẽdo rem debitam purgatur mora. sol. dicit glo. in. d. l. interdum. qõ illa intelligitur ꝑm istã: scz offerendo ante lit. contesta. Sed cõtra hoc e insurgũt Pet. ⁊ And. de pisis: ⁊ quasi oẽs docto. dicentes q hec lex loquitur: quãdo vnum petitur scz pena vel interesse ⁊ ad purgationẽ more aliud offert: scz ipsum factum: scz quãdo illud quod petitur offert tunc semper admittitur purgatio. vt dicta. l. interdũ. in fi. et probatur. insti. de perpe. et temp. act. ſ. fi. sed do. Ray. sustinebat gl. p. l. sed et si alia. de consti. pecu. vbi etiam quãdo id qõ petitur fuit. ¶Doder. eg no. per Rapha. quod in. d. l. interdum. sunt in contraria opinione ⁊ volunt quod imo etiam isto casu per solam oblationem purgetur mora: mouentur autem primo per. d. ſ. fi. institu. de perpe. ⁊ tẽpo. cum iudicio meo nihil fit propter verbum satisfacit in testamẽto positũ q vltra oblationem requiritur cõsignatio vel solu. secũdo mouentur per. l. hominẽ. ſ. mãda. vbi probatur q vltima mora nocet etiã post litem contest. ⁊ ibi hoc clare vult glo. fi. Tertio mouentur p generalitatẽ. l. interdum. Quarto inducitur per. l. si seruum. ſ. sequit in sui ratione. j. eo. pro ista etiã opi. facit. l. si debitor. j. de sol. ⁊ in. l. si reus paratus. ſ. de procu. in generalitate sui ad. l. sed si alia. respondetur inducendo alio modo dicũt enim ipsi ibi primo debitor fuit in mora per ipsum termini qui debinc offerendo purgat moraz ⁊ creditorẽ non accepiantẽ in mora constituit qua mora nocet sibi vsq; quo petat a debitore litẽ contestando. ⁊ sic ibi tractatur de mora ipsius creditoris purgãda non autem debitoris quod supponit Barto. sed imo de eo in mora constituendo quod no. et vide Jmo. consi. ccc vj.

offertur

Andre. pomate. a ¶Secundo oppo. circa istam. l. iij. ſ. fi. j. indi. sol. que ego ibi scripsi ⁊ vltra soln. Bart. bic ad. d. ſ. fi. qui est communis vt inquit ibi Besu. quãdo dicit fuisse de mente But. q imo admittitur. in. d. l. iij. ſ. fi purgatio morã vsq; ad sentẽtiam que stipulatio defendẽdo non committitur super interesse nisi lite super eo contesta. l. conqueratur. ſ. proinde primo. j. iudi. sol. ꝑm quosmora cõtrabitur in ipa lite contesta. etiam admittitur ꝓbatio vsq; ad sententiam. vt infra per Bar. in. j. questione. alia etiam sol. ponitur hic p dom. Jaco. quã dicit esse ex ossibus Cuma. vt hic per eum ex cuius tamẽ solu. habes limitare istum tex. a vt procedat quoties lis esset contestata. cuz eo qui habebat domum edificare et sic ratione principaliter: secus si cum si deiussore. que no.

Andre. pomate. b ¶Contra. l. preterea. ista solutio ꝑ. alia ratione reprobatur: qz ea attẽta sequeretur quod vẽdito: qui vẽdidit rem alienãr sic fuit in culpa vendẽdo fuisset tamen condẽnatus ad ĩteresse quod possit purgari mora qõ tamen est falsum. et cõtra. l. emptori. la. ij. ſ. de euic. reliqua antez circa hoc vide hic per dom. Alexan. in decima fallen.

Andre. pomate. c ¶Quinto op. vltra bas duas sol. vide aliã solutio. Bart. in cõtrariũ quam tenent ibi Alberi. et Jmo. alia est Besu. bic qõ illa logtur in pena legali bic ĩ cõuentionali. vñ succedit regula q mitius agitur cũ. l. quã cũ homine. illa est eius de But. bic q ibi. l. grauaret nimiũ publicanũ iponẽdo sibi vltimã penã quadruplicz q teneꝛ ex edic. vi bo. rap.

Andre. pomate. d ¶Veniamus ad questio. videꝛ mihi qõ ista ratio nõ sit parũ bona quia ea attenta sequeretur imo q si elapsum esset tãtum tempus in quo potuisti edificare et debinc interpellassem extra iudicium ⁊ sic fuisset in dupplici mora q nõ possit purgare mora quod tamen est cõtra istũ tex. vnde cogita posset tamen dari alia ratio quando lis q nõ solet fieri ius actoris deterius per lit. contesta. l. nõ solũ. j. de reg. iur. ⁊ de bis vide aliquid per Decium. ⁊ bic sentiũt Pau. de ca. et do. Alex. aduertunt tamẽ doc. ⁊ do. Alex. reprehendũt bic rationem Bart. alio modo dicendum q ex separatis non infertur. l. papinianus exuli. ſ. de mino. bic sz ratio Bart. debet esse bona inferꝛ ex separatis bene eñ mora cõtracta super facto est: alia vero super interesse ⁊ sic cõtra diuersa: quia respondetur q imo fuit cõtracta super eo factũ enim et interesse censẽt ratione iuramẽti interpretatione. vt inquit Bart. in. l. j. de act. emp. in. ij. col. circa mediũ. ⁊ in. l. stipulationes nõ diuidũtur.

cau. ¶Quinto oppo. de. l. item veniunt. ſ. et cũ precipimus. ſ. de peti. bere. vbi admittit purgatio vsq; ad lit. cõtest. super actione iudicati. Sol. bic loquitur quando ex mora succedit noua obligatio: ibi qñ ab ipso initio vnum fuit in obligatione: aliud in solutione: vñ vsq; ad quod tẽpus durat facultas soluẽdi: dic vt dicã in. l. si ita stipulatus fuero decẽ in melle. j. de solu. ¶Veniamus ad questiones ex quib declarabitur nostra materia. ¶†Quero primo que est ratio q post lit. cõtest. non admittit purgatio. Respõ. qz est duplex mora que magis nocet q vna: ⁊ ideo dico q si añ lit. conteꝛ. nõ fuiſſet in mora sed fuit cõtracta mora in ipsa contesta. non post. vt. l. in fideicõmiſ. in prin. ſ. de vſu. tũc admittitur purgatio morevsq; ad sentẽtiã. de hoc est glo. C. de trãſac. l. fine apud acta. ⁊. l. si maior. intelligẽdo eã sic q facta lit. contesta. trãſegi tecum: ⁊ illud quod cõueneras dare nomine trãſactionis nõ soluisti in termino: et sic fuisti in mora post lit. cõtest. ego prosequor primã actionẽ: ⁊ primã instantiam: certe habes facultatem soluẽdi vsq; ad sentẽtiã: ⁊ ita intelligũt illa glo. Pet. ⁊ Cy. ibidem qõ est notandũ. ¶†Secũdo quero quid si in stipulatione apposita sit pena et dictum rato manente pacto vtrum admittitur purgatio. Ista questio fuit de facto ĩ ciuitate ista ⁊ quidam dicebãt quod erat glo. j. de solu. l. id qõ pene. alij dicebãt q erat questio Dy. in. l. qui rome. ſ. duo fratres. j. eo. Itẽ pro hoc facit opi. Pe. qui dicit q quãdo pena potest peti vna cũ principali non admittitur purgatio. vt. l. traiectitie. ſ. de illo. ſ. de act. ⁊ obli. dicebã cõtra: scz q admittat purgatio. Primo p. l. ij. ſ. q stichũ. ſ. de eo qõ certo lo. nam certum est q interesse quod venit in arbitrarijs actionibus potest peti vna cũ principali: ⁊ tamẽ ibi dicit text. q actor habet electionẽ vbi petat rem vel vbi soluat ante lit. cõtest. ⁊ sic admittitur purgatio vsq; ad lit. cõtest. licet possit peti vna cum principali. ¶Secũdo per. l. si quis rem. ſ. de arbi. nã pena que apponitur sic in compromisso potest peti vna cũ principali. vt ibi: ⁊ tũ admittitur purgatio. vt. l. si cum dies. ſ. in. ſ. qui ob rem. de cõdi. inde. Preterea solutio habet vim lit. cõtest. ſ. de leg. iij. solu. dicas quod imo non operatur contra voluntatẽ agẽtium: quia intẽtio contrahentium fuit vt impediret more purgationẽ per adiectionem talis clausule. nam a forma pacti nõ est recedẽdum. l. iurisgentiũ. ſ. ait prẽtor. ſ. de pac. ⁊. l. stipulatus est. est opus in ratione sui. j. de fideiusso. sed forma pacti est q habeã vtrũq; ⁊ principale. ⁊ penam ꝓ ea que no. doc. in. l. ita stipulatus. sed ſi possit mora purgari nõ haberi vtrũq; sed solum principaliter. ⁊ facit quia leg respuit actũ fun datorium. vnde p primo oppono talem clausulam. volo te ad vtrũq; obligare vnde cũ fetus obligationis sit ipsa solutio. insti. quibus mo. tol. obli. in prin. vnde si obligatus es ad vtrũq; ⁊ fetus obligationis sit ipsa solutio si posset morã purgare nõ solvisset id ad quod esset obligatus. quinto facit pro ista opi. ꝑm do. Petrutiũ. in. l. cum proponas. C. de transac. quia qõ admittitur purgatio more est quedam equitas. l. si seruum. ſ. sequitur. j. eo. quia cum tibi moram purgem nihil ꝓpter hoc dãni cuenturum sit ⁊ mihi sit multum profuturum: qz aliter magnum dãnum sentirem tanto magis debet admitti quando vtrũq; prestarem

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

decem cum maior equitas isto casu militat cum maius dānum sensurus fozem. solue q mihi est imputandū q talem clausulam apponere permisi vnde ex forma pacti nō est recedēdum vlterius. vltimo facit q clausula rato manēte pacto. dic vt hic per eum cuius tamen assumptū mihi nō placet pro contraria parte q non possit purgari. facit. l. id qō pene nolie. in ver.

lucratur. ff. de sol. iuncta gl. hinc responde ex verbis Bar. in fi. sue questionis. scō facit 19 tex. in. l. cū stipula latus sim a procu blo. iuncta glos. in verbo redigere. ff. eo. sol. ibi erat dies et pena. tertio facit. l. ita stipulatus. in fine. ff. hinc responde et primo arg. quarto facit fm Bart. vt hic. q. sic. l. qui c fidē. ff. de transac. nobis de vēto seruiret: quinto facit fm Bal. in. l. 2 d si post tres. in lec. 21 in antepe. colū. q2 a forma pacti. scō. hoc est verū nisi aliud ex iuris dispositione iudice

vt. l. amplius. ff. rē ra. habe. sed post lit. cōtest. non admittit purgatio. vt hic: ergo nec post solutionem. Preterea per solutionē facta est executio: sz executione facta nō est locus purgationi. vt dicā ff. proxi. q. ergo ꝛc. ¶ Quarto quero[a] quid si ege cutio[b] nō est facta ab hoie: sed est facta a lege. verbi gratia. testator legauit titio centum: ꝛ si cētum non daret legauit eidem fundum heres nō dedit centum. ꝛ sic ipso iure transit in ipsum titium dominium fundi: an heres poterit purgare morā? Dico q nō. vt de leg. ij. l. si is cui. ꝛ no. per Dy. in l. si seruum. ff. sequitur. ff. eo. quod est multū no. quī sepe occurrit in testamētis: ꝛ in alijs dispositionibus vt post morā fiat executio ipso iure: ꝛ sic nō est locus purgationi siue executio sit facta ab homine siue a lege. ¶ Quinto q2o qd si in 22 tractu est promissa pena ꝛ iuratū[c] non contrauenire: an iuramētum impediat purgationem more. Dico q impedit. casus est. C. de trāsac. l. si quis maior. magime cōiungēdo cum bis que. ff. dixi. q2 ibi lex facit executionē ipso iure. ¶ Sexto quero[d] † quid si stipulatio est cōmissa propter maleficium. nam q ff. dixi habēt locum quod est commissum propter non factum an tunc admittatur more purgatio. And. de pisis dicebat q nō. per. l. cum filius. ff. in bac. ff. eo. inducēdo eam sic. ibi enim minor restitutur. vt ibi no. in gl. ergo apparet q de iure cō muni nō poterat purgare morā: sz an bene dicat pro eo videtur casus. ff. depo. l. j. ff. si quis rē. et. ꝛ. col. quid iuris sit si vasal. feu. qō alie. redi. c. i. In contrarium videt casus in. l. si in lege. ff. colonus. ff. loca. facit. C. de appel. l. si quis libellos. Dicerē pro modo sic. Quoddam est factū momentaneū: et tunc si pena est cōmissa vel interesse: quia malficium nō admittitur purgatio. vt. d. l. j. ff. si quis rem. ꝛ. d. c. j. Quoddam est factū successiuū: et tunc licet in modico quis cōtra faciat admittitur more purgatio infra modicum tempus. vt. d. l. si in lege. ff. colonus. Et cū hac determinatione intelligo glos. in. d. l. cum filius. ff. in hac. ff. eo. ¶ Se e primo q2o[e] † qd si cū essem infra tēpus quo pote 22 ram purgare morā[m] ꝛ res periit cuius periculo periit. De hoc est casus not. C. de fideiuss. l. sancimus. ff. penul. vbi dicit q periit periculo debitoris: qō fateor verum esse tamen in isto casu puto qō offerēdo estimationē rei predicte liberabit ab omni alia pena sicut si rem ipsam offerret. arg. de lega. j. l. cum res. ꝛ Dy. videtur sentire hoc in. d. l. 23 si seruum. ff. sequitur. ff. eo. ¶ † Octauo quero qd si cōuentio est collata in personam vnius et pena in personā alterius: an tūc penalis stipulatio cōmissa possit purgari. do. An. dicit q est dubitabi

b ¶ Si executio. Adde tu quod hoc dictum Bar. dicit cōmune Alexan. in consi. cxiij. col. j. in. ij. volu.

↬ Andre. pomate. c ¶ Et iuratum. Circa. v. Bar. questionem omissis multis questio. hic dicit Ange. et que ego scripsi in. d. l. si quis maior. scias quod opi. Bar. est cōmunis. vt inquit Besu. ꝛ domi. Bap. de san. Seue. in trac. suo de transactio. in gyij. q. Et pro ea vltima quod cō muniter a docto. hic teneri dicat quod in dicta. l. si qs maior. verior rem appellat. cō suluit do. Alegā. et ipse cōmunem appella. in 2 filio lig. ad ff. in. ij. vol. et pro ista opi. facit in simili glos. in. l. si pecuniam. ff. de conditio. ob cau. in glo. in verbo necesse. tamen contra istam opinionem facit fm Besut. bic quod iuramentum debet regulari scōz naturam contractus sup quo interponitur. l. ff. C. de non numera.

pecu. huic posses respondere. vt argu. quo in superiori est nota. vel ex nota. per me in dicta. l. fin. secundo facit argumentum Pet. in secundo quod est quintum in ordine: sed huic respondet. vt ibi respondetur: ꝛ q hoc fuit in odium periurantis. banc tamē opinionem limita duobus modis. de quibus hic per Alleg. in. l. si quis maior. an autem quam allegat in vltima limitatione de mente Bal. glo. in. c. apud misericordem. cccxxiiij. in glos. j. Adde quod eandem limitationem posuit Roma. p illam glossam in singulari suo. et vide Alexand. in consilio. cxxxj. in. j. columna. volu. iiij. et Cardi. consilio. cxlviij. in. ij. dubio. et consil. ccvj. columna. ij. eodem volu.

↬ Andre. pomate. d ¶ Sexto quero. circa sextam questionem est aduertendum quod mora cōmissa propter factum difficilius probatur quā cōmissa propter nō factum. ratio autem esse potest: quia maior est culpa in faciendo quam omittendo. vt est glos. in. l. si mora. ff. solu. ma. Contra tamen primum membrum quod vbi est commissa pena vel interesse circa factum affirmatiuum momentaneū admittitur purgatio more faciunt nōnulla iura que allegat gl. in. l. amplius non peti. ff. rem ratā haberi. ꝛ facit. l. boc edicto. ff. de alie. iudi. mut. cau. fac. et in. l. quānis. ff. de in ius vocan. et boc dictū. ff. de publi. secundo aduertendū est quod ratio. c. primi non dicitur esse illa quam ponit hic Bal. sed quia ibi statim fit executio a lege. tertio est aduertendum qō imo glos. in. d. l. cum filius. ff. in bac. ff. eodē. non debet declarari fm. l. si in lege. ff. colonus. ff. loca. quia cum glo. loquatur de contractibus stricti iuris. et in l. contractibus bonefidei. in quibus longa est differentia et diuersa ratio non debet ex separatis inferri. l. papinianus exuli. ff. de mino. preterea est aduertendum quod in. l. si in lege. ff. colonus. potius dicit cōmissa mora propter non factum: quia non pretermisso colore q2 propter factum: imo non est mirum si admittitur purgatio. bis tamē non obstantibus teneas opinionem Barto. que est verior. vt inquit domi. Alegan. qui pro ea consuluit consilio suo. lvij. in penul. colum. volu. ij. et Areti. consi. clvij. colū. fi.

↬ Andre. pomate. e ¶ Septimo quero. Ex hac collige Barto. in. vij. questione quod si res debita pereat infra tempus datum ad purgandam moram quod perierit periculo debitoris. de quo vide Pau. de cast. in. l. quod te. in. j. colū. ff. si cer. peta. et ad hoc bene facit tex. quē notat ibi Bar. in. l. doli. versi. ojuersum. ff. de noua. vbi minor non restituitur aduersus ea que fecit in quadriēnium datum ad petendum restitutionem in integrum. facit etiam quia si aliter diceremus sequeretur qō mora sua non esset sibi nociua sed potius lucrosa contra legem in condemnatione. ff. vnicuiq; ff. de reg. iur. et. c. mora. de regulis iuris. in. vj. et ex hoc colligitur. vt dicunt quidam peruſi. et est de mente Jmo. bic quod post moram periculum interitus rei debite spectat ad debitorē morosum etiam si res debita pereat infra tempora data ad morā purgandam et sic est ampliatio ad legem ex legati cer. ff. eo. ꝛ. l. quod te. vt ff. quod periculum interitus. vt. ff. rationem autem dubitandi huius decisionis ponit Pau. de cast. in. d. l. quod te. in loco. ff. allega. cui adde glo. in. l. j. in p2in. ff. nil no. appella. penden.

lis questio

lis questio qualiter possit auferri actio illi. ex ēplum huius questionis possum ponere. ff. de stipu. ser. l. j. in fi. hoc enim tota die vtimur in partibus nostris q aliqui promittūt obligationem obseruare ꝛ nō cōtrauenire sub certa pena quam promittūt notario recipienti pro fisco cuius formam tetigi. ff. de iure fis. l. j. Quid dicemus. omissis dictis aliorum qui nil dicunt puto de mente iurisconsultorum hoc esse q siquidem dispositio sit simpliciter confertur si titio nō dederis seio dabis centum intelligatur. i. si titio dare non potueris. vt. l. iij. ff. j. de adi. lega. nō enim est certum q omnino voluerit a primo auferre ꝓpter moram debitoris: sed si ponis verba testatoris vel contrabētis certe tunc credo q non admittat purgatio per rationem. l. iij. C. de noua. quia quando actio facit transitum de persona vnius ad personam alterius: non licet primo creditori soluere si debitor sit. facit. ff. de transac. l. fina.

24 ¶ † Nono quero: nā ea que supra dixi de purgatione babēt locū ex parte rei quero quid ex parte actoris an admittatur purgatio more. distingue sic: aut actor vult purgare ad 2seruandum actionem iam constitutam. ꝛ potest. vt. l. si ita quis. ff. scia. j. eodē. aut ad actionem de nouo querendam ꝛ tūc aut principaliter querēdam ꝛ non potest. vt. l. tbais. ff. intra. ff. de fideicōmiss. liber. aut querendā accessorie ꝛ potest. vt. l. celsus. ff. si. ꝛ. l. seq. ff. de arbi. ꝛ boc est verū: quia licet actori purgare morā[m]: tamē hec purgatio more ab actore facta non egreditur personā eius cuius persone respectu fit purgatio nec valet quo ad alios forte correos aduersus quos actor fuerit in

25 mora. vt. l. mora. ff. fin. j. eo. ¶ † Ultimo in materia nostra est distinguendū cū queritur an mora possit purgari. sic distingue: aut queris an possit purgari ex parte actoris. ꝛ dic vt. ff. proxi. q. aut ex parte rei: ꝛ tūc aut pena est commissa propter maleficium aut propter nō factum: primo casu dic. vt. ff. pgi. in. vij. q. secūdo casu sz quando propter non factum: dic aut est facta executio ab homine vel a lege: ꝛ non admittitur purgatio. vt dixi. ff. in. iij. q. aut non est facta executio: et tunc aut in stipulatione est iuratum ꝛ non admittitur purgatio. vt. l. si quis maior. C. de transac. ꝛ dixi. ff. in. v. q. aut nō est iuratū. ꝛ tunc aut in stipulatione seu in alia dispositione est dies ꝛ pe

a na[a] aut dies ꝛ nō pena: aut pena ꝛ non dies: aut nec pena nec dies. ¶ Primo casu quādo est dies ꝛ pena: aut est dies causa multiplicāde obligationis ꝛ non impedit purgationem. vt l. j. ff. de penu leg. aut est dies causa limitāde solutionis. ꝛ tūc aut loquimur in obligationibus cōuentionalibus ꝛ nō admittitur purgatio. vt. l. traiectitie. ff. de illo. ff. titu. j. C. e. l. magnam. aut de stipulationibus pretoriis ꝛ iudicialibus ꝛ tunc aut pertinet ad litis ordinationē ꝛ admittitur purgatio nisi ius actoris sit factum deterius. vt. l. ꝛ si post tres. ff. si qs cau. dum tamē infra paucos dies: vt ibi nisi sit fideiussor in iudicio fisti. vt. l. sancimus. C. de fideiuss. aut pertinet ad litis decisionem. ꝛ tunc aut est dies apposita ab homine ꝛ non admitti

1 tur purgatio si a lege admittitur. vt. l. si cū dies. ff. si. ꝛ. l. seq. ꝛ l. celsus. ff. de arbi. ¶ Secundo casu quando est dies ꝛ nō pena non admittitur purgatio. vt. l. si ita quis. ff. scia. j. eo. qō intellige cū distinctione quā dicam. j. quarto casu quādo nō est dies nec pena. ¶ Tertio casu quādo est pena ꝛ non dies admittitur purgatio. vt. l. j. de penu leg. ꝛ qñ di. leg. ce. l. cū sine. ꝛ. l. si penū. qō intellige cum distinctione quam statim dicā. j. pxogi. casu. ¶ Quarto qñ non fuit dies appositā nec pena: et tunc subdistingue: aut queris an admittatur purgatio ante li tem contestatā aut post lit. contesta. aut post sentētiam. Primo casu admittitur purgatio duobus cōcurrentibus: sz qō actoris nō interfit ꝛ q fit infra modicū tempus: alias secus vt dixi. ff. in primo ꝛ secūdo contrario. Secundo casu quādo lis est cōtest. ꝛ tūc aut post lit. contest. offertur illud idem qō petitur: aut aliud. Primo casu per solam obligationē nō purgat nisi vt dicā in sequēti mēbro. vt. l. sz ꝛ si alia. de cōsti. pecu. secus si solueret vel offerret vel cōsignaret. vt insti. de perpe. et tēpo. act. in fi. ꝛ dixi. ff. in primo cōtrario. Ad scōam partē aut vnū petit ꝛ aliud offertur ꝛ tunc aut quis cepit esse in mora post lit. cōtesta. ꝛ admittitur purgatio. vt dixi. ff. in. j. q. aut cepit esse ante et tūc non admittitur purgatio. vt hic. fallit in l. iij. in fi. j. iudica. sol. ꝛ rationem dixi. ff. in secundo contrario secūde partis. Tertio casu sz post sententiam ꝛ nō admittit purgatio nisi vt dixi. ff. in tribus vltimis contrarijs.

In executione. Usq; ad. ff. pro parte, breuiter hoc dicit. Obligatio dandi certe quantitatis est diuidua quo ad obligationem et solutionem. obligatio faciendi vel nō faciēdi est penitus indiuidua. b. d. ¶ Quero qd in obligatione certe speciei. text. est in. l. si stipulatus. ff. j. de sol. Jtē in. ff. ij. no. qō illud 2 indiuiduum cuius effectus est indiuiduus: dixi plene in. l. stipulationes non diuidunt. ff. eo. Jtē no. q obligatio factoz nō diuiditur quo ad petitionē. vt hic. qō est 3 gl. in. l. ea. ff. fi. ff. co. sed illa male dixit vt ibi dixi.

Pro parte autem. Obligatio generis et alternatiua ē diuidua quo ad petitionē interesse: indiuidua quo ad solutionē. Not. bene rationē q hic ponit in tex. dixi plene. ff. eo. l. iij. ff. j.

Insolidum. Denūtiatio debet fieri cuilibet de reum insolidū. Item defensio nō diuiditur sed interesse diuidit. b. d. Not. bene quod dicitur de denūtiatione: sic. ff. eo. l. cū ex causa. b. d. intelligatis istū text. quolibet deficiēte. i. parte aliqua deficiente. nam vnus posset defendere insolidum. ff. eo. l. cum ex causa. ꝛ ibi videbitis.

Item si ita. Stipulatio penalis adiecta obligationi dādi etiam certe speciei p solido cōmittitur nisi solidū detur. b. d. ¶ Opp. ꝛ videt q qui re cipit partē ꝓeindicet sibi ne p illa parte cōmittat pena. vt. l. ij. ff. si qnis cau. ꝛ. l. cōmissorie. C. de pac. inter emp. ꝛ vēdi. ꝛ. l. post diem. ff. de lege cōmis. gl. dicit fateor fm Jo. qō bic recipit partē ignoras secus si sciens. do. Dy. dicit q non est verū: q2 predicte leges loquuntur post diem ꝛ post penā cōmissam hic ante: ꝛ ideo secus q2 iuri futuro nō potest renūtiari. vt. l. si ita. de leg. ij. ꝛ. l. is potest. de acqui. bere. ꝛ no. in. l. j. C. de pac. ergo nō videtur renuntiari ante penam cōmissam in dubio: nec videtur recipere animo renūtiandi: post sic. ¶ Quero an receptio partis fundi cōputetur in penā. Glo. dicit q sic: sed non est verū in quacūq; parte: q2 nō admittitur compensatio speciei ad quātitatē. vt. l. si cōuenerit. ff. de pig. act. Vult ergo dicere q species retinebit donec soluat: secus si soluerit quā titas p. l. post dié. ff. de trāsac. ꝛ. l. qō si ex stipu. ff. p soc. ¶ Que ro quid si vnus heredū vult soluere alij non. dic vt dixi in. l. ij. ff. ex bis. ff. eo. ꝛ ibi glo. tangit. Dy. bic distinguit plenius. dic vt dixi in. ff. cato. ꝛ. l. stipulationes non diuidūtur.

Quicunq; Oppo. q liceat quādoq; vt in exemplo posito in glos. Nñ. illud est ideo: quia videtur tacite actū. vt. l. cum quid. ff. si cer. pe. ¶ Hoc probatur. ff. de prescrip. ver. l. si gratuita. in fi. Sed glo. ibi posita videtur contra istam. Dic quādoq; impedio plus proficiendo ꝛ licet q2 videtur actū: quādoq; impedio: q2 nolo proficere: vt sic nō appareat quid vinceret: ꝛ nō licet. vt ibi not. quia bocest cōtra illud quod fuit actū. Ultimo materiā huius. ff. dic per Dy. in. c. cum non stat per eum. de reg. iur. lib. vj.

a ¶ Dies et pena. Adde vt p Bal. consi. cc. lib. iij. et Pau. de cast. consilio. xx. circa fi.

Quod dicitur. Hanc examina vt. ff. eo. l. scire debemus. Dy. querit hic de eo qui percussit eodem tempore bis: an puniatur pro duabus percussionib⁹. dic plene. vt. l. nunq;. ff. de pxiua. deli.

☞ Uctio ex testamēto quo cōcurrat cū rei vendicatione.

Memorem suam. Jsta. l. legitur in glos. tribus modis si bene intelligatur. vno modo in glo. parua sup ver. stipulatur. ¶ Sed cōtra istā lec. oppo. de. l. si is qui. ff. ti. j. fol. bic fuit expressa cōditio si erit mea tūc ab ipso initio est inutilis stipulatio. vt bic. ꝛ. l. si rem meā. ff. e. et hoc ibi no. ꝛ insti. eo. ff. item si rem. fed. l. si is qui stichum. loquitur in stipulatione simpliciter interposita. ꝛ tunc adhibet distinctio an ex causa lucrativa vel nō. Alia lect. est q in re q debet esse mea sub velamine sit cōditio collata in tēpus cum erit mea. ꝛ tūc subdiuiditur in duas lect. Una est q in re que debet esse mea in eūdem cōditionis infallibiliter si viuit: vt in re mihi legata sub cōditione. ¶ Ad istā opp. de. l. j. ff. si qs sub cōditione. vt le. no. ca. sustinendo istam lec. stipulatio valet. est tamen modice vtilitatis. et ideo dicit hic nemo vtiliter ꝛc. q. d. stipulari pōt sed sine vtilitate. Sed cōtra: q2 si non habet vtilitatē non debet interponi. vt. l. hec stipulatio. ff. diuus. vt le. no. ca. ꝛ facit. l. qui bis. ff. eo. Sol. dico q habet vtilitatem ꝓpter fideiussores. Jtem est alia vtilitas. vt dixi. ff. e. l. qui bis. Jtem opp. cū sit futura mea ipso iure ex testamento ergo q meū est actione personali amplius petere nō potero. vt insti. de act. ff. sed iste. ꝛ. ff. vsufruc. quēadmo. ca. l. fi. solu. dic q stipulor mihi rem tradi nō mihi rē dari. Vel aliter ibi loquitur in quātitate legata que aduenīēte conditione nō efficitur mea vel fuit legata res aliena sz si ponimus in re testatoris: ꝛ tūc recidit in illam. q. Tquomodo actio ex testamento potest cōcurrere cū rei vēdicatione. ꝛ Ly. ponit in. l. j. C. cōia de lega. tres respōsiones: sz vt q2 ad rē tradēdā ago actione ex testamēto. Vel dic qō si eligit actionē ex testamēto non potest eligere rei vēdicatione. vt in. ff. nostra aūt. insti. de lega. et ibi no. Alia est opi. Alber. de sul. quā ponit Ly. l. d. l. j. C. cōia de leg. vcz qō ex testamēto cōpetit dominiū ex iure speciali:

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

ideo nō impedit actionē personalē. vt. l. i bello. §. si qs seruū. j. de cap. & postli. sicut ergo actio ex testamēto que personalis est concurrit cū rei vēdi. ita dicta actio ex stipulatu que eius naturā assumit. vt. d. l. j. §. si quis sub cōditione. Alia lect. est in re q̄ nō debet esse mea infallibiliter. & vide gl. sed non bene dicit: qr aduenīēte cōditione pōt esse vtilis si tūc res stipulatoris nō esset. vt. l. existimo. j. e. & ideo huic. l. nō cōgruit.

1 ☞ Modo rei nocet fideiussori: nisi fideiussor prius cōstituerit creditorem in mora per oblationem.

2 Fideiussor si hominem debitū occidat quando actione de dolo: & quando actione ex stipulatu teneatur.

3 Debitor interficiens rem debitam quando dicatur in mora interficiendo.

Mora rei. Mora rei nocet fideiussori: nisi creditoris mora quo ad fideiussorē precesserit mora tamē fideiussoris ipsi soli nocebit. b. d. ¶ Oppo. j. de fideiuss. l. fi. & l. j. §. de in lit. iuran. & l. centū capue. qō certo loco. Dic q̄ nō nocet quo ad augmentū obligationis sed quo ad eā p̄ducēdam sic. & dic plene. vt in. l. cētū. ¶ Op. q̄ vltima mora nocet. vt. l. si seruū. §. sequit. j. eo. & de peri. & cōmo. rei ven. l. illud. & sic vltima mora rei nocebit fideiussori. sol. dicit Hug. fateor ꝫ ego hoc intelligo q̄ fideiussor obtulit post moram rei & sic rei purgauit moꝝ: secus si ante obtulisset. Primū mēbrum est verū in seruōēs tenēt q̄ nō: qr oblatio fideiussoris purgat moram rei: & huic legi nō cōgruit: qr ex ordine litere apparet pr̄ fideiussorē obtulisse deinū reus fuit in mora. Ad cōtrariū ¶ respondē q̄ mora principalis nocet fideiussori nisi creditoris mora p̄ceſſerit quo ad fideiussorē & hec est veritas. hic est casus not. nec est alibi vt dicit Dy. ¶ Opp. ad sol. & videt q̄ fideiussor qui occidit teneat de dolo & sic nō ex stipulatu. vt. l. si fideiussor. & de dolo. gl. sol. hic trib⁹ modis. Tu dic & no. in. l. cōtraria tres casus. ¶ Q̄dā fideiussor occidit post moꝝ vtriusq̄: scz rei & fideiussoris: & tūc directa tenet ex stipulatu. q̄dā iterfecit ante moꝝ rei principalis post moꝝ fideiussoris: tūc tenet vtili ex stipulatu. vt hic i fi. & l. moꝝ. & de vsur. Aut ante moꝝ vtriusq̄. & tūc de dolo tenetur. & l. si fideiussor. & de dolo. sed quomodo ante moꝝ cum occidendo semp est in mora. vt. l. si seruum. j. eo. glo. in. l. cōtraria. dicit aliud in fideiussore aliud in principali qō posset esse verū sm iura hodierna vbi debet excuti prius principalis. vt dicā. j. e. l. si seruū. §. nūc videamus: sed sm ista tempora scōm q̄ pōt conueniri ante fideiussor non video rationē differentie vnde forte vt de presenti debeat. hic post intersectionē. remanet dies ꝑpter hoc dicit Jac. de are. & Oldra. q̄ in. l. si fideiussor. erat debitor in diem anteq̄ non potest constitui in mora vera. vt. l. si cū filius. in fi. & eo. sic nō in ficta: & ideo datur de dolo. ¶ Opp. ad hoc. j. de l. eū qui ita. §. fi. sm vnam lec. sed ibi in ipso actu occidēdi purificabat obligatio interfectoris. Capias tres casus. Q̄dā debitor interfecit rem debitā postq̄ venit & cessit dies obligationis: & semper est in mora. vt. l. si seruū. in p̄in. j. eo. & hic in fi. quādoq̄ occidit ante diem. & tunc si in actu interficiendi nō purificatur cōditio seu dies non est in mora interficiendo & ideo cōuenitur de dolo. vt. l. si fideiussor. & de dolo. q̄dā in ipso actu interficiēdi purificatur obligatio precedēs: et tunc occidendo constituitur in mora. vt. l. eum qui. §. fi. & eo.

☞ Litis contestatio cursum vsurarum non impedit.

Pena ab vsura quomodo differat.

Pena apposita in cōtractu q̄ dicatur pena vel vsura.

Pena apposita heredi non soluenti per testatorem quando fit vsura.

a ¶ Nec est alibi. Adde Imo. Rapha. Paul. de ca. hic. & Alexā. licet Ang. aliter.

b ¶ Capias. alleg. Bart. sibi Zius i l. si rez aliquā. de noua. and. barb.

c ¶ Quero. allegatur Bar. sibi contrarius. in. l. ij. de bis q̄ pe. no. & l. l. stipulatio ista. §. alteri. & eo. & in. l. cum seruus. de cōditio. & demon. Andre. Barba.

d ¶ Adedicos. adde que posui in. l. si ab hostibus. §. fi. solu. matri.

Cum stipulati sumus.

1 ¶ Litis cōtestatio cursuꝫ vsurarū nō impedit. b. d. Circa legē istam possent dici omnia que dicuntur in. l. j. C. de iudi. ¶ Opp. de. l. nouatio. & de noua. sol. ibi in nouatione voluntaria. hic in necessaria: scz in contestatione. vt l. aliam. j. de noua. ¶ Quero que sit differentia inter penā et vsuras. Hoc tangit Jaco. de are. & Pe. hic. Breuiter pena est nomē generale & potest comprehendere etiam vsuram. vt l. qui sine. in fi. & de neg. gest. Tamen si vis accipere specialiter penam: & tunc differt ab vsura: quia vsura apponit quātitati vel ei quod habetur loco quantitatis. vt. l. in fideicommissi. in fi. & de vsur. Pena vero etiā adijcitur in obligatione facti. Item pena pro toto tēpore consuenit apponi vsura distinctis tēporibus: vt quolibet mense vel anno. vt. l. traiectitie. §. de illo. & tit. j. & hoc tenēt canoniste. extra de pe. c. suā. Preterea debetur pena ex mora. vt. j. eo. l. ita stipulatus. vsura deberi pōt ex stipulatione. vt. l. lecta. in fi. & si cer. peta. Dicam in. l. qui rome. in p̄in. j. eo. Hic dubitatur de vno tappositur pena an sit vsura vel pena. Et gl. tangit in. l. cū allegas. C. de vsuris. & l. iulia. §. papinianus. & de act. emp. dicerē sic. quandoq̄ apponitur pena dationi: & tunc aut apponitur pena vel per dinumerationem annoꝝ vel mensium & est vsura: vt hic. aut apponitur vna pena tātum: & tunc aut est solitus fenerari aut non. vt. l. cum allegas. C. de vsur. & l. iulia. §. papinianus. de act. emp. & dixi. & eo. l. stipulatio ista. §. alteri. aut apponitur obligationi facte. & dixi in. l. cū seruus. de condi. & demon. ¶ Quero quid si testator apponit penā heredi non soluenti. Respondeo si per denumerationem annoꝝ vel mensium est vsura. vt. l. iij. in fi.

1 ☞ Culpa q̄ intelligatur in faciendo et negligendo.

2 Ex negligentia quando quis teneatur.

3 De culpa quis tenetur scōm naturam contractuum.

4 Ad impensam factā in re debita: quādo creditor teneatur.

5 Emptor si facit nouum opus tenetur.

6 Negligens quod quis fuerit in curando infirmum qualiter p̄obetur.

Si seruum stichū stipu. Re perempta vel a cōmuni cōmercio exempta tenetur debitor si mora vel culpa precessit ipsius vel eius qui ab eo occasium habet. hoc dicit. vsq̄ ad. §. sequitur.

1 ¶ Mo. q̄ culpa intelligit in faciendo & negligēdo. ¶ Opp. de. l. qui seruum. j. eo. Solu. ibi occidit seruum debite: hic indebite & sine iuris permissione. ¶ Opp. de. l. venditor ex heredītate. §. quemadmodum. & de here. vel act. vbi de negligentia nō tenetur. Huius contrarij timore dicūt quidam quod negligendo non tenetur. Sed ista opinio est falsa et contra. l. quod si nolit. §. si mācipium. & de edil. edic. et. l. cum res. §. penul. de lega. j. & l. quid ergo. §. si heres. eo. titu. & l. videamus. in p̄in. & de vsur. Glo. nō respondet ad. l. venditor. Sed dic quod est quedam negligentia circa ipsam rem debitam. & ita loquitur hic. quedam est negligētia circa fructus rei debite: et tunc ista non imputatur debitori. vt. l. venditor. Ista solu.

2 videtur contra casum. l. videamus. in p̄inci. ¶ Dic quādoq̄ aliquis cōuenitur ad rem. & tunc dic quandoq̄ agitur actione reali. et dic vt. l. si possessor. & §. sicut autem. & l. ei qui. §. fina. & de peti. heredi. & de rei vendi. l. si homo. quandoq̄ conuenitur actione personali: et tunc si creditor est in mora debitori culpa negligētie speciei non imputatur. vt. l. si mora. & solu. matri. & l. si per emptorem. de pericu. & commo. rei vendi. Si vero creditor nō fuit in mora: si peto actione personali quod fuit meum semper tenetur de negligentia siue circa rem siue circa fructus. vt. l. videamus. in p̄in. & de vsur. Si vero peto quod nunq̄ fuit meum: sed mihi debitum: & tunc circa ipsam rem imputatur negligētia. vt hic. & l. q̄ si nolit. §. qui manci pia. & de edil. edic. Si vero circa fructus: et tunc si non est in mora & non tenetur de negligentia. vt. l. venditor. §. quemadmodum. & de here. vel act. vendi. Aut post moram & tenetur vel ad fructus vel ad interesse sm distinctionem quam dedi in. l. si filius. in fi. & eo. ¶ Oppo. de. l. inter stipulantem. §. sacram. sol. vt in gl. ¶ Oppo. & de lega. j. l. cum res. §. qui alienus. vbi in re aliena cōmittitur negligentia. solu. vt in glos. que dicit bene.

3 ¶ Venio ad questionem extra gl. dicitur hic quod tenēt de culpa in faciendo & negligendo. quero de qua. Respondeo de culpa lata leui & leuissima & sm distinctionem cōtractuum. vt. l. si vt certo. §. nunc videndum. & cōmo. & hoc

4 tenet Pet. hic. ¶ Quero an expēsas factas in curando seruum debeat recuperare. Jac. de are. dicit q̄ repetit. l. iul. §. ex vendito. & §. j. & de act. emp. Pe. dicit contrarium. quia in. §. ex vendito. a die venditionis cōtracte lucratur fructus si nō lucratur nō tenetur vt hic. et sicut fructus lucratur ita tenet. Tu dic quod quedam est impensa que fit ad perpetuā rei vtilitatem: & tunc recuperat: sed factas non ad perpetuam vtilitatem sed gratia querendoꝝ fructuum & non repetit. vt. l. j. §.

5 fi. cum seq. & seq. & de impē. in re. dota. fac. Ista lex facit tq̄ si emptor facit opus nouum q̄ tenet: vt dixi de hac. q. in. l. fluminum. §. adijcitur. & de dā. infec. & gl. in. l. iij. §. hoc opus. & de alie. iudi. mu. cau. fac. ¶ Item quero qualiter probabit ne

6 d gligentia sufficit ne probare q̄ nō adhibuit medicos. Sed certe non: imo debet probari q̄ medici erāt in ciuitate quos poterat adhibere & non adhibuit. vt. & pro socio. l. idemq̄. in p̄in. q̄ est no. Idē ctiā in similibus. Sis ergo cautus tu qui formas articulos. Sed certe hec pbatio nō est necessaria in ciuitatibus & locis insignibus: quia ibi esse presumuntur. vt c. statutum. de rescrip. lib. vj. in alijs locis esset necessaria.

Item si hō. Glo. ponit hic casum q nō procedit tū dicit tex. ex antecedēti cā sm glos. non esset antecedēs. item dicit tex. seruo pmissoris: ꝫ seruo heredis non potest dari

potest dari directo libertas: vt no. pri. §. ergo nō pōt fieri liber sine suo facto: qō est 2tra hunc tex. Preterea factū defuncti censetur factū heredis. vt. l. si seruus. in p̄n. & de cōdi. fur. Pone ergo casum q̄ primo seruo erat data libertas & heres promisit postea. ¶ Et op. de. l. si seruus. cum glo. sua. & de cōdi. fur. Verū est sed hic antecessit ibi fuit secuta defuncti voluntas: & ideo nil potest sibi imputari: ibi sic.

De illo. Op. de. l. gñaliter. & j. & q & a qbus. Sol. glo. qō h erat heredis. Sed op. de. l. heres. & q & a qbus. Sol. ibi ad estimationē tenet manumissor. ¶ Oppo. de. l. in summa. & fi. seruū. & de adi. inde. Quicqd gl. dicat alibi natura 2dictionis indebiti est q̄ nō teneat ad illud qō recipit: ꝫ inquātū factus est locupletior. vt. l. si nō sortē. §. libert⁹. & de cōdic. inde. Seruo ergo manumisso in nullo est factus locupletior: & sic nō tenebit vt ibi: & sic ibi & alia actiōe: hic in alia. Sz nōne illud est de iure qō qñ debitori nō pōt imputari culpa vel mora nō tenet sed hic potuit in culpa esse vel in mora postq̄ ignorabat & cām habebat ignorādi. Una gl. est q̄ heres ꝫ scire ea q̄ sunt in testō: als est in culpa: vt. §. si vo heredis. insti. de leg. Et alia gl. in. l. qō ita. & l. l. si qs filiū in gl. magna. & ad treb. & facit gl. in. l. cū heres. de li. lega. Ista so. nō est pfecta quātū ad primū casum. l. nostre vbi qs erat debitor nō ex testō. Item q̄tū ad scōz q̄ erat debitor ex codicillis cū eos nō ꝫ necesse scire. vt. l. iij. §. j. & de trāsac. q̄ heres nō pōt adire nisi sciat se esse heredē intellige in extraneo: secus in suo. vt. & si cer. pe. l. eius q. in fi. & l. ꝫ si de. sua. de acq. be redi. ideo opz q̄ videat testm̄ qō nō est in codicillis. & dicā. j. tit. ij. l. seruꝰ qui in testō. & j. e. l. qui rome. §. duo fratres. Ideo p̄dicta solutio est 2tra d. l. & rōnes. Alia solutio est magis gñalis in. l. in summa. §. seruus. & q̄ in herede est speciale q̄ ex psona defuncti sentit lucrū. Et hoc mō pōt intelligi iste. §. qō in p̄ncipio erat debitū ex cā hereditaria: & tūc non licet ignorare aut est debitū nō ex cā hereditaria: & tunc possent habere locū iste distinctiones: aut fuit in mora vel in culpa vel nō & no. est verū in negligēte: q̄ cū putat se dām simplr nō pōt esse in culpa. vt. l. si qd. §. si qd aūt. & de peti. bered. Idē in faciēte actū licitū. & manumissionis vel aliū vt. l. qui seruum. j. eo. & hic: sed in eo qui occidit illicite: tūc tenetur nulla adhibita distinctiōe: vt hoc. & hac. l. in p̄in. & j. l. p̄ogi. & inter.

1 ☞ Ultima mora nocet.

In pari causa melior est conditio possidentis.

2 Mora cōmissa in patiendo nō purgatur secus si in negligendo.

Mora purgatur ex equitate.

3 Creditor quādo possit in mora constitui.

4 Si duo promiserūt se non offendere sub pena: & simul se offenderunt & nō apparet quis prior: q̄ pena nō sit cōmissa.

Sequitur videre. ¶ Ultima mora nocet: & in pari cā melior est 2ditio possidētis. b. d.

2 ¶ Mo. ¶ q̄ mora in faciendo cōmissa nō purgat. Scōo no. q̄ mora commissa in negligendo purgatur. Tertio no. q̄ mora purgat ex equitate.

3 quasdā qones Dy. tangit. dicā in. l. si insulā. ¶ Quero ¶ cū per sequētē oblationē mora purget an etiā creditor in mora cōstituat vel remaneat in eo statu quo esset nulla facta oblatiōe ab aliqua parte. effectus est magnus vt ptz ex. l. si mora. & so. ma. & l. si per emptorē. in p̄n. & de peri. & cōmo. rei vē. & tex. hic & & e. l. interdū. in fi. vī dicere q̄ solū purget moraꝫ: & hoc vī velle glo. & sol. ma. l. semel mora facta. in glo. parua. que dicit sine dolo & culpa &c. Mā si creditor cōstitueret in mora debitor nō teneret nisi de dolo: vt. d. l. si mora cū similib⁹. Cōtrarium credo. & q̄ ista scōa oblatō moꝝ purget & creditorē in mora cōstituat. vt. d. l. si p emptorē. in p̄n. & in §. j. de act. emp. & de peri. & cōmo. rei ven. l. illud. in tex. & glo. Sed si bene aduertat nō ob. hec. l. & l. interdū in fi. q̄ supplet ur per illas. Nō ob. gl. l. semel. qz ꝫ itelligi ō culpa. & lata. als male diceret. ¶ Inducit ad tq̄. duo. pmiserūt se nō offendere sub pena: offenderūt se simul: nec apparet qs prior rupit: an ex vtraq̄ parte sit cōmissa. Videt q̄ nō: vt hic. & l. cū par. j. de reg. iu. & facit. l. cū pater. §. libert⁹. & de leg. ij.

1 ☞ Mora principalis bodie nō nocet fideiussori nisi renūtiatū sit. aut. presente. de fideiussoribus. & certū sit p̄ncipalē nō posse cōueniri.

2 Renūtiatio vt cōstituat debitorē in mora p quē debeat fieri. remissiue.

3 Negotior gessor an & quādo constituat debitorē in mora.

4 Procurator actoris qui est alterius fori cōstitutus tantū ad agendum: an posset cōstituere debitorem in mora.

Nunc videamus. Mora principalis obligationez ꝑpetuat quo ad se & fideiussores et eorum successores mora fideiussoris quo ad se & successores suos. b. d. ¶ Op. & vī q̄ mora p̄ncipalis nō nocet fideiussori: vt. l. mora. & e. Sol. nō nocet si creditoris mora quo ad fideiussorē p̄esserat: vt ibi: als ficyt bic. ¶ Op. ¶ q̄ fideiussor nō pōt esse i mora nisi p̄us cōueniat p̄ncipalis vt. C. de fideiuss. aut. p̄sente. So. hic erat spēs debita ibi quātitas: ꝫ hoc est contra casum illius aut. Dic ergo si est renūtiatū beneficio illi⁹ aut. vel est certū p̄ncipalē nō posse ꝙueniri: tūc ꝑcedit ista. l. als fateor q̄ bodie nō posset fideiussor ꝙstitui in mora si nō precedat excussio p̄ncipalis facit. j. e. l. decē. & qō ibi no. ¶ Quero an mora p̄ncipalis bodie noceat si deiussori. Et rīdeo quātū ad obligationē nil bodie est immutatū: ideo tenet fideiussor: qz in oēm cām fideiussit: vt ꝺ dicit tex. ꝫ in mō exequēdi est innouatū. Posito ergo q̄ spēs sit pēpta post moꝝ p̄ncipalis fideiussor remanet obligat⁹ ꝫ nō poterit peruenire ad eū nisi excussio p̄ncipali.

2 ¶ Quero cuius denūtiatio facit quē esse in mora. Et dic vt glo. quā vide q̄ incipit ℬ articulo. in fi. Et tz glo. q̄ gestor negotioꝝ ꝑpetuat obligationē. Ric. malū. vī dicere ℣ iū: q̄ negotior gestor non pōt solui: nō ꝫ mādatū: vt. j. de sol. & o. & l. boc in re. & l. q boicm. §. si nullo. Nō ob. l. si qs solutiōi. dicit ipse q̄ intelligo in administratore legitīo tuto re vel curatore vel fili. Pe. dicit idē qō gl. ratihabi

3 tione secuta. Ego vo sic dico ¶ aut negotioꝝ gestor iterpellauit debitorē q̄ solueret sibi gestori: & non vꝫ interpellatio: q̄ sibi solui nō pōt vt. d. §. si nullo. Idē dico i procuratore q nō ꝫ mādatū ad recipiēdū solutionē. Aut interpellauit q̄ solueret dño: et tūc si debitor & creditor sunt eiusdē fori: ita q̄ debitor pōt accedere dōmū creditoris: & tūc ꝑcedit ista gl. & l. si qs solutiōi: aut est alteri⁹ fori: & tūc nō cōstituit debitor in mora: q̄ ipsi q nūtiat nō pōt solui: q̄ ad domū nō tenet ire. vt no. & de ꝙsti. pe. l. itē ille ergo &c. In eo vo casu in q̄ ex parte eⁱ⁹ cui fit nūtiatio regrit sola abstinētia & tūc fine dubio nūtiatio pōt fieri p gestorē vt. & qō vi aut clā. l. p̄hiberi.

4 i p̄n. Quero actor ¶ est alteri⁹ fori: facit procuratorē ℣ me tm̄ ad agendū: ita q̄ sibi nō ꝑ solui āte li. cō. factā p eū an ꝙstituat me i mora. Rideo si ego fui ꝑsessus & nolui ꝙtedere nō sum i mora p rōnē p̄dictā: indiciū tm̄ suscipere cogor: nisi obseruē ea q̄ dicūt in. l. si filij. & de pcu. moꝝ tm̄ euitat eoipso q̄ dicit solueré si haberé cui. vt ar. & l. j. l. si dom⁹. & q ꝙsti. tek. ꝫ si volui ꝙtedere: tūc ex ℬ sum i mora. vt. l. nemo. i fi. & e. tm̄ tūc forte finito iudicio finit illa mora vt. l. q rome. & pe. est em̄ eadē rō ℏ q̄ ibi i actore: & iō est necesse q̄ iterpellatio fieret p psonā q̄ posset recipe soluti onē: iude q̄ em̄ ꝺbeat me vt soluā dño nō ipi procuratori. Predictaꝫ a nisi qñq̄ dño fuisset pfis cui potuisset solui: tunc em̄ ad purgādū moꝝ ꝫ non bēat cui soluat oz autoritate iudicis depone re & ꝙsignare. ar. d. l. si re⁹. & & pc. C. ℬ su. l. acceptā.

1 ☞ Modo filij ꝑpetuat obligationē 2tra patrez.

2 Pī iubēs ꝫ teneat q̄ iussu tāq̄ itercessor & de peculio tāq̄ fideiussor tm̄ q̄nit nō ꝭcussō p̄ncipali.

An filiusf. ¶ Modo filij ꝑpetuat obligationē ℣ patrē. b. d. Vide ¶ q̄ pī iubēs teneāt q̄ iussu tanq̄ intercessor & de peculio tāq̄ fideiussor. Ja. de arc. mouet dubiū. nos habemus in auf. p̄sente. C. de fideiuss. q̄ p̄us q̄nit p̄ncipalis: postea fideiussor. Quid in p̄se q est vt intercessor vt q̄ iubet: dic q̄ nō est idē in filio qō in fideiussore q: pater p̄ncipalr q̄nit. vt. l. j. §. j. & de quod iussu. de hoc plene dixi. & e. l. cū filius. in p̄in.

1 ☞ Qualiter formetur libellus & quomodo sñia cum petitur homo mortuus.

Effectus huius. In obligationibus dāti res perempta post moꝝ durat in obligatione quo ad petitionē acceptilatiōis & nouatiōis. b. d. ¶ Op. q̄ nō fit in obligatiōe cū ipsa pecunia pōt ꝙstitui. vt. l. si p̄missor. & de ꝙsti. pecu. Sol. ibi aliud nō de bitū: p alio debito ꝙstituit & ℣. d. l. si penā. & e. Sol. vt ibi dixi. ¶ Op. de. l. eū q ita. §. fi. & e. vbi nō durat obligatio: nec i nouationē deducit. Dico q̄ re perēpta pōt deduci i obligationē cū effectu si hoc partes sciuerūt vt bic. l. inter stipulātē. §. pe. & e. ꝫ si partes ignorabāt: tūc secus. arg. d. l. eū q. in fi. sicut essi obligatio iam ℣cta extinguit etiā ibi: bic eadē rōne. Quero que est rō q̄ bō petitur. Rideo homo est in obligatione: & per ꝙsequens in actiōe nō estimatio: ideo si quis peteret estimationē agere

1 ret sine actione. Quero qualiter ¶ formabit libel-

a lus⁹. Rideo declarabo sivolo iudici dicēs peto eū condēnari ad boīem ad bocyt cōsequar estimationem vt dicit text. in simili. j. e. l. iuli. §. j. & ibi dicā. et ita sentit gl. & tangit Dy. C. ad exhibitionis. Quero qualiter formabitur sententia. Respōdeo in arbitrio iudicis est dānare in estimatione: vt dicit tex. & de cōfes. l. iij. vel dānare ad boīem & execution fiet in estimatione. vt no. j. que sen. fine appel. re. l. fi. Ex hoc patet q̄ ꝑcederet bec cōclusio quare peto hominē: vt eum condēnetis in estimatione: & ista videt melior quā precedens. per. l. predicta & cōfes. que multū precise loquitur. Puto etiam qō

a ¶ Libellus. adde sm alex. q̄ bec est cōis opiō. q̄ illa quā tz ipse Bart. in. l. si pecuniā. & de condic. ob cau. et illam opi. quā bic tenet etiā in. l. si quādo. C. vnde vi. & in. l. sancim⁹. & ibi Bal. C. de sacrosan. ecc. & bart. in. l. j. qō me. cau. & in. l. j. §. quia aūt. & quo. le. & Spec. in ti. de libel. concep. §. fi. versi. hoc aūt. cum seq. et in tit. de sol. §. sequitur. ver. quid si li bellus. Bal. in. l. fi. C. de condi. inser. Bart. in. l. pe. de ꝺdi. ob cau. tu dic q̄ idez tz Rocōsi. cclxx.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

si qs peteret boiez simplr nulla facta mētiõe mortis q̄ pcederet ꝛ si postea ī pcessu apparet sticbũ mortuũ iudex posset ꝺdenare ī revel in estimatione scõm ea q̄ dicta sunt. Et dico ī simili in l. stipulationes nõ diuidũtur: dũ pono practicas illas.

Sita stipuler. ℣ si nomẽ heredis nõ est additũ ꝛ glo. dicit q̄ sic pet. ℣ dicit. dic vt dicam. ℣. eo. l. si sic.

Sist stipulatus. Electio est creditoris si vba executiua referant ad ea. h. d. ¶Opp. ℣. e. l. stipulatio. ℣. ī stipula. Sol. bic nõ est mẽs dubia: ꝛ p istã. l. tollit vel declarat gl. q̄ est ī. l. lucio. ℣. de leg. ij. vbi dicit aliud in Ƶctibus: ſz nõ dicit verũ: qr idẽ in Ƶctib⁹ qõ ī vltimis volũtatib⁹ ad quẽ vba executiua referunt ille hꝫ electionẽ: ſz qñ verba sunt dubia est diuersitas inter cõtractus et vltimas volũtates.

1 ☞ Incertitudo vitiat stipulationem nisi ex coniecturis probabilibus declaretur.

2 Stipulatio sequens intelligetur in dubio de illa quantitate in qua pcessit mutuum.

3 Si mutuani decẽ tibi postea repiſ q̄ p stipulationẽ pmisisti decẽ ex cã mutui: qñ itelligat de eisdẽ.

4 Confessus bis se recepisse decẽ ex causa mutui qñ intelligatur de eisdem.

5 Si mutuani centũ ꝛ postea pmisisti quinquaginta an pesumatur de illis centum.

6 Triticum dicitur omne quod area teritur.

7 Bladorum appellatione venit linum ꝛ omne qõ area teritur etiam in statuto.

Dominiũ an transeat si tradidi rem cãm declaraturus quam postea non declarauī.

Triticum darem. Incertitudo ↑ vitiat stipulationes: nisi ex ℣iecturis ꝓbabilibus declaret. h. d.

¶Opp. vſq̄ illud qõ omittit habeat ꝓ omisso. vt. l. j. ℣. e. o. l. qcgd astringẽde. Sol. vba q̄ sunt de forma stipulationis: vt ītcrrogatio ꝛ rñsio illa debẽt expimi: alia vero que sunt circũferẽtia nõ debẽt de necessitate expimi. Quero⁹ que sunt ille ꝓbabiles ℣iecture ex quib⁹ boc declaret. Sl. dat duas respõsiones que recidunt in idẽ ꝛ bene. Not. ↑ q̄ stipulatio sequẽs intelligitur in dubio de illa quãtitate ī qua pcessit mutuũ. Jdẽ credo si quãtitas expimat: sed nõ cãvt pmitto tibi dare centũ intelligat ex cã mutui vel alia q̄ pcessit. arg. huius l. ſi glo. ꝛ qõ no. ℣. de except. rei iudi. l. si qs ad exhibendũ. ¶Sed ↑ qd si mutuani tibi decẽ: postea reperit q̄ per stipulationẽ pmisisti mihi decẽ de eisdẽ decẽ: an ꝑsumem⁹ alia fuisse. ℞ñ. si incõtinẽti hoc fiat ꝑsumet eadẽ: vt. l. si stipulatus. ꝛ. l. cũ em̃. ℣. de noua. Si ex interuallo: puto idẽ: vt. ℣. e. o. l. si diuortio. ar. de do. ple. l. ij. ℣. i. ſz nisi aliud appareret ꝑsumeret accepisse tpe stipulatiõis. vt. ℣. e. l. si stipulatus. ℣. chrysogonus. ꝛ ibi dicã. Sed si primo mihi decẽ pmisisti p stipulationẽ decẽ ex cã mutui: deinde p stipulationẽ ex cã mutui ſz ꝛ stare q̄de eisdẽ decẽ senserit ī utilis est stipulatio: vt. ℣. e. l. q bis. Jdeo in dubio itellige de diuersis decẽ vt. l. cnquaginta. ꝛ qõ ibi no. ℣. de ꝓba. ideo tũc necesse est q̄ adĳciat q̄ ois alia pmissio cõputet in ista vel ī similia vba ex q̄bus volũtas appareat: ꝓcedẽtia vo locũ habẽt qñ simplex mutuũ pcessit vel alius Ƶctus nõ stipulationem vallatus. ¶Eadẽ rõne ↑ puto q̄ si qs fuerit bis cõfessus se recepisse decẽ mutuo nõ tñ p stipulationẽ pmisit qõ itelligit de eisdẽ decẽ nã ꝓfessio nõ est noua dispositio ſz ꝓbatio vt. l. publia. in fi. ℣. depo. Et ergo idẽ acſi ꝛ de eodẽ qs haberet plures ꝓbationes. ar. ad hoc de le. ij. l. sempronĩ⁹. Sz si⁹ essent due ꝛfessiones ī iudicio q̄ inducũt dispositionẽ tũc forte aliud esset nisi expimat: qr tũc p ducit actionẽ: ꝛ sic videnꝫ diuerse dispositiões. ar. d. l. qnquaginta. ¶Quid ↑ si mutuani cẽtũ ꝛ postea p stipulationẽ pmisisti qnquaginta an ꝑsumatur de illis cẽtũ: vel itelligat prorsus alia q̄titas Rñ. siue quãtitas sequẽs sit maior siue minor idẽ iuris est. vt. l. si diuor. ℣. e. ꝛ. d. l. pculus. ℣. de le. ij. ꝛ de adi. le. l. cũ cẽtũ. Quid ecõtra si primo pmisit p stipulationẽ postea p numerationẽ accepit. Dic vt. l. si ita stipulat⁹. ꝛ. l. cũ em̃. j. de noua. Quero ꝫ dicit triticũ. qd est triticũ ↑ Rñ. ↑ q̄ qcqd area teritꝫ ꝛ est gñale nomẽ sicut seges siue blada. ¶No. istõ qõ dicit blada nã ī vulgari dicimus. l. nõ babem⁹. ꝛ semel habui de facto dicebat statutũ q̄ nõ liceat extrahere bladũ ꝛc. querebãt an semẽ lini eẽt bladum: ꝛ hic videt q̄ sic quia area territur. ℣e hoc blado fit etiã mentio ℣. ad municipa. l. nõ debere. in glo. facit qõ dixi de aqua plu. ar. l. j. ℣. de opere.

7 ¶Querit glo. ↑ quid si tradidi rem determinatus cãm quam postea nõ determinaui an trãseat dominiũ. Glo. dicit q̄ non ℘. dicit boc si actum fuerit q̄ dñium nõ trãsierit: alꝫ in dubio vꝫ trãslatũ: licet repetãt cã nõ secuta: vt. l. j. ℣. p dote. ꝛ. l. dotiũ. ℣. ſi. ℣. de iure dotiũ. Credo gl. melius dicere: qr nuda traditio nõ facit trãsire dñiũ. vt. l. nũq̄ nuda. ℣. de acgr. re. do. Sed in. o. l. j. ꝛ. l. do. tm̃ erat expressa: licet futura causa habilis: secus quando nulla est habilis vt bic in glo.

Qui insulam. Qui stipulatur opus fieri debet locũ expimere vbi ꝛ talẽ q̄ interſit stipulatoris. h. d.

☞ Si facio pacẽ cũ meo inimico ꝛ pmitto non offendere an si exbanniat possim ipm offendere.

Qui seruum mihi. Promissio. l. debitorẽ excusat. h. d. Similẽ. l. habetis. in. l. qd ergo. ℣. si heres de leg. j. l. eleganter. in fi. ℣. de pig. act. ℘er hoc determinauit ¶Oldra. talẽ. q. feci pacẽ cũ meo inimico ꝛ pmisi nõ offendere eum: demũ fuit ipe exbanitus ꝛ ex forma statuti poterat impune occidi et offendi: queritur si ipsum offendo an videar frangere pacẽ. Et Old. determinauit q̄ nõ. ar. hui⁹. l. coniuncta. l. si seruum. in pnci. ℣. eod. Audiui qõ bononie fuit disputatũ cõtrarium per. l. si filius. ℣. de fideicõ. libe. ꝛ. l. si quis legatus. in fi. j. de fal. ꝛ ille. ll. dicunt q̄ id quod habeo ex prouisione mea difficilius pdo quã qõ habeo ex puisione legis sed in. l. nostra habet creditor ne seruus possit occidi ex puisione legis ꝛ p hoc. l. ij. c. ſi aduer. vendẽ. le sũ nõ tuũ denegat auxiliũ: sed credo q̄ illud sit truffa: quia quãdo promitto non offendere intelligo nisi. l. permittente⁰ vt. l. quero. ℣. inter locatorem. ℣. loca. ꝛ. j. ea. l. quidam cuꝫ filium. ꝛ ego in terminis cõuersis disputaui questionẽ quam pono. j. de pen. l. quidam sunt. dic vt ibi.

1 ☞ Que sit differentia quando quis promittit se daturum ꝛ soluturum simpliciter et daturum et soluturum nomine alicuius.

Sita stipulatus. ℘ossum vtiliter. Qui pmittit soluturũ p alio pmittit factũ: ió sucedit obligatio ad interesse: secus in eo qui se daturũ. h. d. scõm verũ intellectũ. ¶Oppo. de. l. iure nostro. C. de fideiuſ. Sol. gl. fateor. sed bic nõ fuit fideiusor. sed pmisit se soluturum si non curauerit ꝛc. vt in glo. Sed glo. destruxerunt istum textũ quia bic non fuit mentio de boc. ꝛ ideo ℣y. intelligit q̄ bic promisit se soluturũ q̄ est facti: vt bic in fi. facit. l. cõſi. de cur. fu. ꝛ not. glo. ℣. de sol. super rub. hoc etiã tenet ℘et. secus si dico fideiubeo p illo: qr video: pmittere illud qõ ille dz: vt. ℣. e. o. l. vbi aũt. ℣. illud. in fi. sed bic est differẽtia an pmittat se soluturũ: ꝛ vꝫ promittere factũ: an pmittat se daturũ: vt bic ſz ℘e. ℣y. Sed boc nõ placet nam ī larga significatione etiã dare est facti: vt. ℣. de cõdi. ꝛ demon. l. in facto. sic ꝛ soluere: sed stricte accipiendo put dare differt a facere: scire debetis quod soluere est facere id qõ quis pmisit: vt. ℣. de ver. sig. l. solutionis verbo. in fi. Aut ergo in obligatione erat dari: ꝛ qui promittit soluere promittit dationem: aut erat fieri ꝛ pmittit factũ ꝛ sic nõ est differentia si promitto me daturuꝫ vel soluturum quis

¶ Triticũ. adde qd veniat appel. tritici. gl. de cano fru. lib. g. per glo in. l. frugẽ. ℣. de v̄ sig. ꝛ boc ꝑ Angt q dicit q̄ accusatus de furto frumenti et pbatum fit de furto ordei q̄ nõ debet accusans obtinere qr intelligit de frumẽto per excellentiam: ꝛ boc sequit Jmo. bic ꝛ Jo. de pla. in. l. modios. C. de fusce. et arcã. lib. g. Alexã. tñ dicit q̄ male dicunt qr appellatiõe frumẽti venit ordeũ cũ spicam habeat d. l. frugẽ. ꝛ ita dicit Bar. determinare in. d. l. j. de aqua plu. ar.

¶ l. permittente. adde Joã. and. in regula fruſtra in mer. bar. bal. Angel. et Jmol. in. l. quid ergo. ℣. si heres. de leg. j. bart. Bal. Ange. in. l. ſ. ℣. nõ aũt. ℣. de dolo. bal. in. l. j. C. si a nõ cõpe. iudi. bal. et Ang. in. l. iurisgentium. ℣. si pacisc. ℣. de pactis. Bald. ꝛ Sali. in. l. accusatiões. C. qõ met. cã. pe. de anc. in repe. c. canonũ statuta. ℣. sed quero. sicut ang. in. l. si ex legati cã. ℣. e. Bart. in vulgata q. statuto lucane ciuitatis.

1 rum. quis ergo est intellectus huius. ℣. ℞ñ. ↑ quãdo ego promitto titij nomine me soluturum tibi: ista promissio in dubio videt fieri causa titij: vt. l. si fideicõmissa. ℣. interdũ. de leg. iij. vnde videris mihi promittere gerere negotia titij soluẽdo mihi: ꝛ sic videor alteri stipulari. merito non ago nisi quatenus mea interſit vt. l. stipulatio ista. ℣. alteri. ꝛ. ℣. si stipuler. ℣. eo. Jtẽ natura fideiusoris est q̄ possit soluere p se ꝛ obligatione sua. Jtẽ q̄ possit soluere p obligatiõe rei principalis: vt. l. indebita. ℣. de condi. inde. qñ ergo pmittit soluere nõe titij non est fideiusſor. Jnisto ergo. ℣. ponit hec differẽtia aut pmitto me soluturũ vel daturũ nomine titij aut pmitto simpliciter me daturũ vel soluturũ ꝛc. nõ adiecto nomine titij. sed quod titius debet ꝛ similia verba.

1 ☞ Quando valeat promissio inter sponsum ꝛ sponsam ꝛ causa lucrativa cum in tempus matrimonij confertur.

Si tibi nupsero. Inter spõsum ꝛ spõsam nõ valet p missio ex cã lucrativa q̄ ī mrimonij tempus cõfertur. h. d. ¶Oppo. q̄ põt pmitti ex cã dotis ꝛ donationis ꝓpter nuptias. vt ĩ. l. si ꝛstante. ℣. de dona. inter vi. ꝛ vgo. dicit Jo. boc verũ si exprimeret cõditio si nupsero nõ valet vt bic. Hoc non placet qr boc tacite intelligitur vt. l. stipulatio. ℣. de iur. dot. ergo si exprimitur p eum modum nõ vitiat. Dic ergo q̄ bic loquit quando promissio fit ex causa mere lucrativa: sed dos ex causa onerosa. Jtem donatio propter nuptias. ideo fit q̄ dotẽ recipit: vt. d. l. si cõstante. ꝛ auf. item equalitas. ¶Oppo. de. l. si. C. de spon. dicit gl. fallit: qr potest ꝓmitti p̄o arris. vñ intelligas q̄ arre realiter tradant: ꝛ pmissio fiat de restituẽdo duplicatas vel triplicatas vt. d. l. mulier. alꝫ ista gl. nõ esset vera vt dicam plene j. eo. l. titia. in pnin. ¶Opp. j. eo. l. ex ea. in pri. Dicit gl. fallit ibi. Tu dic q̄ ibi nõ promittitur ex cã mere lucrativa: sed in recompensationẽ iniurie sibi fiende. ꝓterea ibi est cã honesta: vt a delicto abstineat. Opp. extra glo. ℣. de condi. insti. l. vter ex fratribus. ꝛ. C. de instit. ꝛ substitu. l. j. Solutio ab altero ipsorum coniugum non potest quis innitari ad matrimonium spe lucri vt bic quia esset ꝓsumptio q̄ fieret causa libidinis qr ratio nõ est probabilis nec ſm bonos mores: vt bic dicit text. sed quolibet alio promittente esset licitũ vt in ꝛtrarijs: ꝛ. l. titio. ℣. j. de ꝛdi. et demõ. ꝛ dicã. j. eo. l. titia. in pnin. vnde ↑ dico q̄ si constaret q̄ fieret cã libidinis non valet. sed ideo qr promittens erat fortevilis conditionis.

a alĩa pars erat nobilis: a vnde faciebat causa habendi illã parentelã: vel boc fiebat causa pacis tunc valeret. ꝛ boc est qõ dicit tex. causa cognita. facit quod dixi. ℣. eo. l. si diuortio.

1 ☞ An vitiet res si deuenit ad eũ casum a quo incipere nõ potest.

b **Existimo.** b ¶Cũ est impedimentũ mixta ꝛsideratione rei ꝛ persone valet stipulatio si impedimentũ cessat tpe existẽtis cõditionis. h. d. Hec lex videt difficilis inuenib⁹: nõ tamen est. Deinde primo ponit dictasecũdo illa probat per reductionẽ ad absurdum ꝛ primo reducit ad absurdum circa primũ dictũ. secũdo circa scõm. Partes patent ꝛ casus in terminis patet intelligẽti. ¶Opp. de. l. si vsufructus. j. de stip. ser. Sol. ibi erat defectus ratione persone tantũ. ¶Op. de. ℣. sacrã. Sol. ibi erat defectus ratione rei tantũ bic mixta cõsideratione rei ꝛ persone. de quo

1 ibi dixi. ꝛ. l. si rem meã. ℣. eo. ꝛ. l. nemo rem suã. ℣. eo. hic habes ↑ vnũ bz cardum an vitietur res si deuenit ad eum casum a quo incipere nõ põt dicam. j. eo. l. pluribus. ℣. si placet. Jtẽ habes expressum in hac. l. q̄ due cause lucrative possunt diuersis tẽporibus circa eandẽ cõcurrere rem. Casus est hic. plene dico in. l. meuius. ℣. duobus. de lega. ij.

Ex hac stipulatiõe. De hac materia dixi in. l. stipulatiões nõ diuidunt. ī fi.

1 ☞ Joannes papa non intellegit dictum obscurum quod fecit quidã cancellarius bononie.

Notari⁹ si cõficit instrm̃ p verba obscura ꝛ nõ intelligibilia nõ valet.

2 Actum tacite qñ habeatur p̄o expresso.

3 Promissor si semel elegit nõ potest amplius eligere.

4 Variatio qñ admittatur in electione sine declaratione.

5 Testis qui deposuit quod postea variare nõ potest: potest tamẽ anteq̄ primum dictum habeatur p̄o perfecto.

6 Statuta quam interpretationem recipiant.

Quicquid astringẽde. ¶Jsta. l. ſz lec. gl. nõ est facilis ſm lec. vero quã gl. j. ī fi. tãgit ꝛ eã tz ℣y. est satis clara. ꝛ bene iuiter ſm ℣y. boc intẽdit. Obscuritas oĩmoda vitiat stipulationẽ: si põt interpretari interpretat p̄o promissore. ſz vbi verba sunt clara interpretationẽ nõ recipiunt. hoc dicit ſm lectura ℣y. in prima parte fuerũt verba oĩno obscura. Jn scõa fuerũt vba equoca. Jn tertia fuerũt vba clara. p stipulatiõe. scõa ibi: aut tertia ibi: nec rursus. Lec. oẽs hic tãgã. Jn pma pte habes q̄ illud qõ nõ est expressum habet p omisso. Cõtra qr iste tex. sibi cõtradicit: qr primo dicit q̄ est dictũ. scõo dicit si nõ expimat. Solu. huius ℣ij timore illud prin. habet duas lecturas. Una est dictũ idest dicendũ ꝛ tangit in gl. j. ꝛ. ij. sed ista repugnat litere et est vitiare literam. ꝛ est alia lectu. que ponit in fi. ij. glos. ꝛ est vera qõ fuerũt dicta vba obscura. ꝛ sic fuit dictũ sed nõ palã. ꝛ boc tripliciter exẽplificatur. in scõa glo. post prin. vt. pmitto fundum: qõ nõ valet: vt. l. cũ post. ℣. gener. ℣. de iure dot. vel promisit triticũ nõ expressa quãtitate. vt

¶ Nobilis. adde q̄ rapha. ꝛtra qr matrimonia debent esse libera. l. ij. de donatio. in vir. ꝛ vgo. Bal. tũ in. ij. ℣. creditum. ℣. si cer. pe. gl. in. l. si voluntate. C. de dotis promiſ. tex. in. c. ij. de despon. impu. ꝛ cum ipso transit Aleg. non obst. ſm ipsum. l. ij. qr non facit matrimonĩ venale sed notabilitatis est illa que est venalis.

¶ Existimo. allegat Bar. sibi contrarius in. l. si qs pro eo. de fideiuſ. And. barba.

¶ Obscura. adde qõ no. Spe. in tit. de instru. edi. ℣. offenſo. ℣. quid si im braniatura. et qõ voluit bar. ī aut. qõ sine. C. de testa. And. de bu. in. c. j. de fi. instru. cũ ibi alleg. per ipm tex. in. l. ij. ℣. de bis q̄ p non scrip. ꝛ boc casu non recurrit ad interpretationes indicis iuxta l. volũtatis. C. de fideiuſ. ꝛ ad Bar. hic adde Fely. in pe. decre. in glo. j. col. ij. circa prin.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶Variare nō po a test. Adde quod Angel. intelligit b glo. verꝫ nisi qñ destructio voluntatis spectaret ad interpretantes vt est in testatore cuius voluntas vsq; 6 ad mortem ambulatoria est: nam interpretabitur testatoꝛ quoties volet allegat. l. heredes palā. de testa. ex quo infert idez esse in iudice iteloquente qz quoties volet poterit suam interlocutoriam interpretari quousq; hꝫ potestatem reuocandi eam iuxta. l. quod iussit. de re iudic. et ibi Bal. vero in. l. ij. de sentē. ex peri. reci. tenet iudicez non posse nisi semel interpretari per banc gl. idem dixerunt Ange. et Rapha. in. d. l. qō 1 iussit. Jmol. in. l. ab executore alex. dicit q sibi placet opi. ang. h loquē- 2 do de interlocutoria: ex quo potest 3 reuocari intelligē do etiā vt p Bar. in. d. l. qō iussit. sez qō bis pōt reuocari sententia interlocutoria. et cum qua sententia cōmuniter trāseunt 1 docto. ꝛ eo modo dicendum vt bis possit interpretari sententia interlocutoria in diffinitiua procedat opi. cōtraria.

b ¶Si testis. adde glos. not. in. c. preterea. de testi. cog. et in aut. de testi. ℌ. illud. ver. si non habebit. bar. in. l. generaliter. C. de non nu. pecu. ꝛ in l. eos. C. de fal. ꝛ in l. imperato. ℌ. sta. tu homi. ꝛ Bal. in aut. si dicatur. de testa. roma. consi. cccv. Bald. consi. ccliz. lib. iij.

declarat amodo variare nō pōt. a ¶Et istum text. cum ista glo. tene mēti. ꝛ ideo ex hoc dico q si testis de posuit: postea non pōt variare ꝛ dicere alio modo qz ipsi habent declarare que sciūt: fateor tñ in teste ꝛ hic in parte q si incōtinēti anteq̄ primū dictū habeatur p perfecto ꝛ cōpletovult variare possit qz nō videtur declarasse ar. C. de fid. instru. l. cōtractus. facit qō no. Spe. ī ti. de teste. ℌ. i. ℣. qd si dicit. ¶Ultimo hec ꝛ l. allegat q statuta nō recipiunt interpretationē: qz vt hic etiā habes ī primo dicto q declarationem extēsiuā nō recipit stipulatio. Jtē scōo interpretationē declaratiuā recipit vt ibi aut certe interpretationē restrictiuā nō vt ibi nec rursus. a sic in statutis dicūt quidā. Dic vt plene dicā. j. de mu. ꝛ ho. l. vt gradatim. ℌ. ꝛ si. l. ꝛ dixi in. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iur.

Si stipulatus.

ditio negatiua apposita tanto tpe ōz extitisse finito tpe hꝫ quātū tps requirāt ad implēdā ꝛditionē potestatiuā: ꝛ tūc si tps apponit statur illi tpi: vt hic siṽo nō apponit tps: hꝫ est negatiua: ꝛ tūc est locꝰ mutiane cautiōi vt. l. mutiane. de ꝛdi. ꝛ demō. in Ꝛtibus videbitis i. l. ita stipulat. ℌ. je. In ꝛditione affirmatiua. dic vt no. per Ly. l. si plures. in. v. q. C. de cōdi. inser.

Ondition in ꝓteritū.

Conditio de presenti vel de preterito nō suspendit. h. d.

Naberes.

An quis possit restituī aduersus naturalem obligationem. glo. dicit q nō dicam. j. de fideiuſ. l. marcellus.

☞ Venditoꝛ qui non ꝓmisit emptoꝛi sumptus an teneatur.

Clausula ꝛ promisit reficere omnia dāna ꝛ expensas litis ꝛ extra quid operetur.

Expense si debētur ex natura Ꝛctus quare deducuntur in stipulatione: ꝛ quis sit effectus.

Stipulatio quod ōz intelligē ℌm naturam precedentis contractus.

Clausula que ponit in instrumēto vēditionis ꝛ p misit expēsas siue lis mouerēt de ꝓprietate siue de possessione: quē effectum producat.

Venditores.

Qui promisit sumptꝰ factos de lite de re nō teneāt ad sumptus factos in lite de ꝓtio. h. d. Pone tq̄ vēditoꝛ nō ꝓmittit sumptꝰ an teneāt. ꝛ gl. remittit ad. l. j. C. de euic. vbi dicit aut succūbit ī ꝓprietate ꝛ repetit sumptꝰ: aut obtinet ꝛ nō repetit sumptꝰ: ꝛ ista est. l. bona qō sumptꝰ nō veniūt eo casu quo emptoꝛ obtineret: ꝛ ideo notariꝰ ponūt in instrumētis ꝛ ꝓmisit reficere oīa dāna ꝛ expensas litis ꝛ extra que nō venirēt alꝫ: ꝛ hoc faciunt p hāc. l. ꝛ gl. in. l. q absente. de pcu. hꝫ ibi tz Bul. Ziū p. l. si sine. ℌ. marcellus. ꝛ. ℌ. cū aūt. j. rē ra. ha. ꝛ. l. si vt certo. ℌ. idē labeo. ff. cōmo. Teneo cō Bul. reꝓbata gl. quā semp reꝓbaui. Primo p. l. si plus. ℌ. mota lite. ff. de eui. ꝛ. d. l. q absente. vbi ōz q mota lite tenet defendere vēditoꝛē: ergo si nō defendat tenetur ad interesse ob rē nō defensaz ar. l. cū que rebatur. in fi. j. iudi. sol. Jtē ꝓbo per rōnem: vēditoꝛ tenet emptoꝛi: vt sibi habere liceat. vt. l. emptorem. ℌ. pe. in fi. ff. de act. emp. modo in obligatiōe habere licere veniūt sumptus extra litē. vt. l. stipulatio ista habere licere. ver. qō si forte. ff. ꝛ ibi no. ergo ꝛc. Nō ob. l. i. C. de euic. q illud i enictiōe rei hereditarie. Jtē nō ob. l. si statꝰ. eo. ti. qz nō possuz agere ex clausula de enictiōe: qz res nō est enicta: sed ex clausula ob rē nō defensam sine bo fuit ex pressuz siue nō qz a lege tacite subintelligiē vnde pōt agere ad interesse. vnde est aduertēdū in mō concludendi in libello. Non ob. ꝛō qō iniuria vēditoꝛi non nocet. vt. l. si p imprudentiā. ff. de euic. verū est si per iniuriā iudicis secus si per iniuriā partis a qua potuit me liberare suscipiendo litē. Preterea nō pōtdici q a iudice sit facta iiuria qz nō cōdēnauit victū victoꝛi in expēsis qō debuit qz habebat iustam causam litigandi victus: ideo in expensis nō debuit ꝛdēnari. Preterea pōt esse q iudex modice taxauit: ad qō facit qō no. ff. de ali. 2 iudi. mu. cau. fa. l. j. in fi. mag. glo. ¶Quero† si venit ex natura Ꝛctus quare sit ꝛ deducit in stipulatiōnē: ꝛ qs est effectus. Dico ꝓpter no. l. l. nō solū. ff. de rei vēdi. ꝛ. l. iij. ℌ. si rem. ff. de leg. iij. qz plura auxilia interest me habere. Jtē est differētia ī mō agendi: qz qñ est ꝓmissum petā directo sumptus factos in lite: sed qñ nō est ꝓmissum nō petā sumptus directo hꝫ petā īteresse qz nō defendit in quo interesseveniēt sumptꝰ. ¶Quero hic dicit si ꝓmissumptus ob litē de ꝓprietate ꝛc. quid si hoc nō apparet. Dicit gl. parua q hoc ī dubio presumitur. †Sz vt arbitoꝛ nō bñ dicit: qz ista stipulatio ɔz intelligi ℌm naturā Ꝛctus ꝓcedentis. vt. l. j. ℌ. si quis sub ꝛditiōe. vt leg. no. ca. ꝛ. l. dāni qdā. in ꝓn. de dā. infe. l. si stipulatus. ff. de vsur. ℌ ex precedēti contractu in vnoquoq; negotio tenebaꝫ: ergo ꝛc. Do tibi teꝛ. in. l. stipulatio ista. ver. qō si forte. ff. ꝛ. e. ꝛ habere licere venit ex natura ꝛtractꝰ emptionis ꝛ vēditionis. ergo ꝛc. Et vt puto gl. dicit qō in dubio presumit nō vt excluderet litē de ꝓprietate: hꝫ excluderet litē de ꝓtio. Tñ bodie notariꝰ vt cessat ista opinio ponūt in instrumētis expresse siue moueretur lis de ꝓprietate siue de possessione.

1 ☞ Papa licite concessit regi Karolo ꝛ successoribus suis regnū hierusalem.

2 Fundus hostiū pōt ɔcedere sub ꝛditiōe si capiet.

Iber homo.

Liber hō vel fundꝰ hostiū in stipulatione deduci non pōt. h. d. ¶Opp. de. l. ꝛ liberi. ff. de ℌbē. emp. Sol. dicit Rog. aliud in emptione vt hic in. j. glo. nō bene dicit: qz in emptione nec ī stipulatiōe pōt homo liber deduci: vt ipse debeak: hꝫ ī preiudiciū emptoris sic: vt ipse teneak de euictione. Jdē in stipulatione si ponerē causaz onerosam vel fuisset ī dolo ꝛ hoc tenēt oēs moderni. ¶Opp. de. l. ab oībus. ℌ. etiā. ꝛ. l. si seruus. ff. de le. j. Hlos. dicit aliud in legatis vt ibi: aliud in cōtractibus vt hic. Jdez tenet. j. de reg. iur. in testamētis. ꝛ assignat rōnem qz stipulatio assumit vires tpe stipulatiōis interposite: legatū a die aduenientis ꝛditionis. Sz ista solu. nō est bona: qz contra regulā catoniānā. ꝛ. l. certa. ℌ. j. ff. de leg. j. Dico idē in legatis ꝛ in cōtractibus. vt no. in. l. id qō. ff. de le. j. nā fundū hostiū qui nunq̄ fuit noster nō possumus ꝓmittere nec legare mō qz in eo nullū ius habeo: ita loquit hic sed fundū hostiū: qz iam fuit noster ꝓmittere vel legare possumus qz habemꝰ ius postli. ꝛ hoc voluit expresse teꝛ. i. d. l. id qō. ꝛ. d. ℌ. etiā. ꝛ bac rōne c c ☞ vt puto. Papa qui cōcessit regnū Hierusalē regi Karoloꝛ suis successoribus hoc licite potuit qz illud regnū iaz fuit nostrū licet mō occupatū sit ab hostib. Sed ɔtra predicta vꝫ extra de re iudi. c. abbate sane. lib. vj. vbi rex Aragonum donauit 2 fundū hostiū qui nunq̄ fuit suus. Rñ. pure cōcedere fundū hostiū nō possum: vt hic: sed ɔcedere sub ꝛditione si capiet possum: vt ibi: qz expectare istā conditionē honestū est: hꝫ res de presenti ī nostro cōmercio non sit. Pro hoc facit. C. ad. l. fal. de pla. l. in fug. Ista ỹba in ɔcessione ꝓuinciarū qñ occurrunt sunt dubia ꝛ ponderosa. iō tene menti.

1 ☞ Non refert a quo aliquid fiat dūmodo fiat.

2 Cōtractus si impletur an refert a quo impleak.

3 Practica articulandi aliquid esse factum.

4 Factum in quoꝛ requiritur expensa presumitur factum ab eo qui tenebatur illud facere.

Jndex qs expēsas taxet sine ꝓbatione ex eiꝰ offō.

5 Quo ad ꝓseruationē iuris sui an referat a q̄ fiat.

Am seruus.

Sufficit cōtractū ipleri a Zbente vel alio eius noīe. h. d. Vel aliter hac ꝛ. l. nō refert a quo aliqd fiat dūmodo fiat. ¶Ut intrē glo. op. de. l. ij. ff. de cōdi. ꝛ demonst. vbi refert a quo fiat: qz ɔz ad hoc fieri. So. dicit gl. fuit manumissus ab ipo Zbēte vel ab alio volūtate eius. ¶Opp. de. l. iij. ℌ. si liber hō. ff. de ꝛd. ob cau. Sol. hic seruus ibi liber hō. ¶Opp. de. l. si puellā. C. si māci. ita fue. alie. ꝛ si quis vellet soluere illud

¶Et bac. vide. c. abbate. de regul. iur. in. vj. et ibi. d. Petr. qui allegauit Bar. hic. And. barba.

a soluere illud bꝛocardū a nō refert ꝛc. opꝫ totū coꝛpus iuris pquirere: ꝛ nō refert a q̄ indiciuz fiat: a quo interrūpat ꝓscriptio: a quo fiat ministratio: ꝛ sic de simi. vnde nō pōt dari certa regula: hꝫ ppa materia est de implemēto Ꝛctus. ꝛ tunc an referat a quo impleatur. Et ℣. ponit duo ỹba hic notabilia in materia. ¶Si queris† vtrū refert a quo impleak ꝛ tūc aut q̄ris de obligatione inducenda: aut quo ad pene cōmissionē euitandā. Si de obligatione inducēda ꝛ refert a quo: vt hic. ꝛ. l. ij. ff. de condi. ꝛ demō. aut ad pene cōmissionē euitandā ꝛ tunc nō refert a quo. vt. d. l. si puellā. Videstꝫ ergo qd habes articulari: qz ad actionē cōsequendā debes ꝓbare factū esse ꝛ per te esse factū vel tuo mādato: hꝫ quo ad pene euitationē sufficit ꝓbari esse factū. vnde vide de facto: testatoꝛ picturā certo loco fieri madauit: reperīt pictura facta nescitur per quē. Dico q sufficit heredi quātū ad penā euitandam. vt in aut. boc amplius. C. de fideicōmiſ. ꝛ ad penam excōicationis que consueuit apponi ex cōstitutione episcopi cōtra nō implentes volūtates defunctoꝛ. ꝛ aduerte hꝫ predicta duo debeāt pone- 4 re. ff. factū esse: ité per se factū esse: tū† q̄ hꝫ vnū tñ ꝓbare sufficit: aliud ꝓsumitur: vt ſi tale factū requirebat sumptū: tūc eo ipso q̄ est factū ꝓsumit factū ab ipso eius expēn. ad quē boc facere spectabat: b b vt. C. cō ali. pu. pze. l. ſi. vbi est casus notabilis. c Jtē quādoq̄ nec ipsum factū necesse est ꝓbare: hꝫ ipsa natura boc ꝓbat vt pupillus esse alitū vt ibi ptz: qz natura cōstat quē nō posse viuere sine alimētis eadem rōne dico q creditoꝛ repeteret expē. factas in equo sibi pignoꝛi dato: nō ꝓsumētur tales expense per eū facte. Jdē dico cum aliquis possessoꝛ vellet deducere de fructibus expēn. factas cauſa q̄ rendozū fructuū: q tales expen. ꝓsumuntur esse facte: cū de necessitate sine bis fructus nō possent percipi. Jtē ꝓsumūtur facte ab ipso possessoꝛe: ꝛ ideo fine aliqua ꝓbatione iudex ex suo officio boc habebit tagare per. d. l. ſi ¶Quero† qñ tractatur de ꝓseruatione iuris mei: an refert a quo fiat ℣. hic dicit q nō refert a quo. vt. l. q fundū. ff. de aq̄ad. ser. amit. l. j. ff. queſitū. de aqua quoti. ꝛ esti. Jſtud dictū ℣. est verū in seruitute reali mere. sufficit em q ad vtilitatē fundi fiat vſus nec curatur per quē cū fundo debeatur hꝫ in iure qō coheret persone vt dñiū ꝛ vſusfructus: tunc est necesse q fiat per eum qui ius bz vel eius noīe: vt. ff. q. mo. vſufructu. amit. l. pōpo. Quo ad interrūpendā prescriptionē dicemus. ff. de vſuca. l. naturaliter. Quo ad alia an refert a quo dicemus suis locis Et predicta scōm primū modū legendi. ¶Secūdo modo legitur q aliquis fuit assumptus vt mediatoꝛ seu progeneta vt faceret me liberari: ꝛ ego ꝓmisi tibi certā quantitatem. Certe a quocūq; manumittoꝛ ipse debebit habere pecuniam: dum tamen boc fiat opera accipientis pecuniam. vt in prin. seq. glos. facit ad predicta. j. de proge. per to.

☞ An cum debitoꝛ offert vnam ex rebus alternatiue debitis que post oblationem pereat sit liberatus ipso iure vel ope exceptionis.

Stipulatus sum

damā. vna de rebꝰ alternatiue debitis oblata post eiꝰ interitū debitoꝛ liberat. b. d. ¶Opp. C. de vsur. ꝰ. l. acceptā. ꝛ. j. de sol. l. qui decē. Hlo. dicit intellige hic cōtinuo. ſ. sequuto interitu: ꝛ sic verbū precisum recipit limitationē: q cōtinuo est dicere incōtinenti: ꝛ tamē limitatur: ꝛ sic ff. de arbi. l. licet. ¶Quero† vtrū libereꝛ ipso iure vel ope exceptionis. Glos. q ope exceptionis. Secus in obligatione generis: vt in glo. patet. Contra boc videtur. ff. e. l. in executione. ℌ. pro parte. et l. ij. ℌ. j. vbi idem iuris est in obligatione generis ꝛ obligatione alternatiua. Et boc videk tenere Jaco. de are. Tu dic si electio esset ita facta q reꝰ nō posset variare: vt qz reseruauit sibi expresse per futurum subiunctiui: tunc ille solus qui est oblatus est in obligatione. ꝛ eius interitu liberaretur ipso iure: ꝛ boc voluit bic glos. dum dicit: electione sibi reseruata. Jntellige vt dixi. Si vero potest variare quod est quādo tacite habet electionem a lege: tunc quia adhuc alius durat in obligatione liberaretur ope exceptionis ab alio exemplo ob. ff. genere. Et idem dico q si offerreꝫ illud quod est insolutione tantum non in obligatione: tūc eius interitu liberatur ope exceptionis.

Uier pluribus.

Jn obligatione generis subalterni est electio debitoris ꝛ potest variare vsq; ad solutionem. h. d. ¶Oppo. de. l. j. ff. q duos. Solu. ali ud in legatis vbi est electio creditoris aliud in cōtractibus vbi est electio debitoris de quo plene no. ff. de leg. j. l. legato generaliter. ꝛ. ff. fa. ber. l. heredes. ff. si in certo. ¶Oppo. de. l. quicquid astringende. e Sol. ibi est declaratio bic electio: vt ibi plene dixi.

1 ☞ An pater possit cogi emancipare filium cum sibi ꝓmissum est aliqd ꝓ emancipando.

Trum turpē.

Valet ꝓmissio facta ꝓ aliquo emancipando. ℌ. d. Nota f 1 būc casum: an in būc casum pater possit cogi eum emancipare. glo. dicit q sic officio iudicis. vt. l. si cui. ff. de condi. ꝛ demon. sed nō est verum nisi pater aliquid reciperet pro eo emancipando. vt. d. l. si cui. ꝛ no. in. l. cogi. ff. si pater. ad trebel. ℣. Preterea si cogi posset ergo turpiter acciperet. ff. de condi. ob tur. cau. ſ. pe. et licet posset quis dicere non potest cogi iure actionis non curo sufficit q possit cogi ad partis petitionem: licet iudicis officio. vt. l. iij. ℌ. si tibi ad iudicium. ꝛ quod ibi no. de condi. ob turpē causam.

1 ☞ Stipulatio collata sub conditione licet non habeat aliam causam valet.

g

Titio.

g Stipulatio concepta sub conditione que dependet ex facto incerte persone valet: ꝛ vbi diuersitatis ratio reddi non potest 1 idē ius est. hoc dicit. ℣. q stipulatio collata sub conditione licet non habeat aliam causam valet: ipsa enim conditio est sufficiens causa. vt hic. et. ff. l. proxima. et. l. quicquid astringende. in fine et. ff. eodem. l. hoc iure. j. eodem. l. quidam cū filium. cū multis similibus.

Nulla.

Opponitur de. l. si quis sempronium. ff. de heredibus instituendis. Solutio. ibi in volūtate velata bic expssa. ¶Opponitur de. l. centesimis. in fine. j. eodem. Solutio vt ibi. ¶Quero an possit conferri in voluntatem stipulantis. ꝛ sic idez quod in promittente. Respō deo sic eadem rationē: vt supra eodem. l. sub bac. ℣nus contra per legem senatus. ℌ. legatum. supra de legatis primo. et. l. si ita relictum. ℌ. illi. eadem titulo. Alij volentes sustinere glossam dicūt quod bec lex et glossa loquitur in contractibus in quibus non potest conferri in eius voluntatem: quia statim cum stipulatur videtur velle. vt nota. de dona. causa mortis. l. ei cui. et no. de leg. secūdo l. cuz pater. ℌ. mater. per glossam sed predicta sunt vera: nisi bec conditio si voluerit expresse exprimatur. non enim sequitur volo decem stipulari modo q postea velim. argumen. pro boc. ff. de spon. l. titius. vide bic p eum.

Ita stipulatus

fuero decē aut. ℣. Jn alternatiua summarū inspicimus id qō est minus in alternatiua tēporis inspicimus qō est longius.

1 ☞ Jus accrescendi non habet locum in contractibus et in quibus.

2 Jus accrescēdi q habeat locum in donatione causa mortis.

3 Idem in mortis causa capione.

4 Emphyteosis si est concessa duobus fratribus et vnus moriatur an reuertatur ad ecclesiam vel accrescat fratri.

5 Emphyteosis est cōcessa ꝓ ecclesiam patri recipere ꝓ se ꝛ filijs q decessit duob filijs relictis ꝛ vnꝰ decessit sine herede nō reuertit ad ecclesiam.

6 Natura huius dictionis vsq; que sit.

¶Utruz. perdit tamen cōtratab. de quo dic vt in. l. j. ff. si vel parēs. si quis a pa. fu. ma. And. barba.

¶Emancipādo. Adde inquantuz Alex. refert Bal. in. l. licet. de li cā. q sicut emācipatio potest fieri pretio ita eodem modo feudū poterit cōcedi pretio licet fieri nō debeat vt in. c. j. de natu. feu. et in. c. ad nostrā. de emp. ꝛ vendi. ꝛ deinde subdit q tamen nō habet ꝓpriam naturaz feudi qō pulchre in facto consulnit Bal. consi. ccliij. lib. j. et consil. cc lxxxvij. li. iij.

¶Titio. Adde q Pau. de ca. dicit bic per banc. l. se vidisse terminare florentie valere conuentionem quā sepe florentini faciūt. ſ. ꝓmitto tibi. ꝛ. si impator hoc anno morietur. ꝛ si nō morietur promittis mihi centum. nā si moritur potest agi ad. ꝛ. qz suffi cit conditio ꝓ cā. ad cuius confirma. Alex. bic al leg. no. ꝓ Posti. in c. gemma. de spō. l. titius. vide bic p eum.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶Jus accrescendi. Adde fm alex.q cum bar.cõmuniter trãseũt doc. nisi qñ sunt adiecta illa verba q post mortẽ omniũ reuertatur ad dñm prout vult spe.in ti.de loc.ver.lxix.in.§.nunc aliqua. quẽ sequit Paul. de ca.§si.mihi.clviij.ar o.§si.lxx. Tu etiam adde q idem si diceret p se eorumq̃ heredibus seu altero ipsorum.vt cõsuluit Bal.§si.cxvij.inci. in ẽpi noie vt cõsiderãdum.i.libr. 7 an in contractu emphyteotico habeat locũ ius accrescendi. vide Fede.§si.lxxviij.ar.cc. lxxviij. et an quid sit diuersum a feudo ar emphyteosi. 1 et vide Bal. cõsi. cclj.li.iij.vbi pulchre qñ habeat locum ius accrescẽdi. ar an si pater decedat relictis tribus filijs ar feudo si vn9 tm̃ petierit inuestituraꝫ. f. annum alij non. an portio illoꝝ qui nõ petierũt inuesituraꝫ accrescat illi vel reuertatur ad dñꝫ q facit ad limitationem de qua per Alex. hic 2 in fine.iiij.col.qui inquantum dicit post Bart.q emphyteosis finitap linea r denuo renouata capit na- 3 turã prime allegã do inter alia. Ro. consil.cc.xv. dic q est.cc.xv. r Paul. de ca.§si.cc.xxxij. tu adde q pau.de 4 ca.§si.clvj. dicit q si feudũ ad dñꝫ p felonią reuersum est et ante latam sententiam domi nus renouauit q nõ mutat naturã feudi antiqui sed si lata est sententia dicitur feudũ nouum r dicit ita ex presse tenere Dy. in.l.qõ dicitur de impẽs. Et iquãtum subdit limitandum illud qõ dicitur q feudus renouatũ ꝫ natu b ram p̃mi nisi sint in renouatiõe ad iecte noue clausu le vel aliqua noua qualitas q tunc censeretur noua concessio allegan do Pau.in.d. cõsilio. cc.xxxj. quod nõ iueni a.cc.xxx. vsq; ad.ccl.aliquid ad materiam sed consilium per me allegatum.clvj. bene dicit quod si in reuocatione feudi facta post sententiam qua declaratum est feudum ad dñm pertinere dicatur tanq̃ de feudo veteri r antiquo q̃ pter hec verba hec renouatio nõ tenet natura primi cũ aliud significatum possint habere dicta verba quã qõ renouatio capiat naturam antiqui non assumet formam antiqui.aliquãtulum latius ibi vide qr intelligit glo.in.d.l.peculium.aliter quã Alex.r de hac questione formata per Bar.qñ duobus fratribus ẽcessa est emphyteosis. vide pul-

Emphyteosi paterna ẽcessa per abbatẽ duobus fratribus filijs vltimi defuncti in cuius persona erat finita q retineat naturam prime.

Si mihi r titio. In contractib9 nõ est locꝰ iuri accrescẽdi.h.d. ¶Opp. de.l.stipulatio ista.§.in stipulationib9. r.§.cũ qs.§.eo.sol.vt ibi. ¶Op.de.l.fundus ille. de §.emp. Scõa fol.fgl.est vera r ideo an in Jctibus sit locus iuri accrescẽdi.distingue:aut in vsu fructu:r hꝫ locũ vt.l.i.in fi.de vsufru.accre.aut in ꝓprietate vel alio iure:r tunc aut in his querit q̃ indiuidua sunt r hꝫ locũ ius accrescẽdi:vt.§.cõia predi.l.ꝓpriũ qõ intellige vt ibi not. qõ est ꝓpter ius nõ decrescendi:aut in his que sunt diuidua:r tũc aut i distributione ꝑncipis r hꝫ locũ ius accrescendi:vt.C.si impe.lib.foc.l.j.lib.g.aut inferioris a principe.r tũc aut interest concedẽtis q̃ hꝫ locũ ius accrescendi.r hꝫ locũ:vt.l.fund9 ille.de §ben. emp.r no.hic in glo.aut concedẽtis non interest. r non hꝫ locũ:vt hic r.§.de iureiur.l.si duo patroni.in ꝑin.r.l.aquã.§.quẽad.ser.amit.Fallit i affi gnatione liberto9 que lꝫ nõ sit legatũ vel fideicõmissum.vt.l.assignare.de affi.libe.tamẽ hꝫ locuꝫ ius accrescẽdi.vt.l.vtrũ.§.eo.ti.r de his dixi.in.l.re cõiuncti.circa fi.§.de leg.iij. ¶Quero † an habeat locum in donatione causa mortis que sapit naturam contractus r vltimarum voluntatum: vt.l. tam bis.§.i.r ibi dicetur.§.de don.cau.mor. Respõdeo locum habet sicut in legatis.casus est C.de cadu.tol.§.fi.ibi:necnon in mortis causa donatione ẽc. ¶Quero quid r in mortis causa capio ne. Respondeo idem quia locum habet sicut in legatis r fideicõmissis.vt.l.thais.§.stichus seruus. §.de fideicõmisl.liber.ibi enim non erat legatum vel fideicõmissum.vt.l.plane. la.ij.in fi.§.de leg. j.sed causa ꝺditionis implende. Et ideo predicta r inducunt ad questionem concessum est duobus fratribus ꝓdiũ in emphyteosim moriturvnus: queritur an eius portio reuertat ad dñm vel ad alium fratrẽ.r Dy.scripta diuersimode habẽtur hic.r.l.codicillis.de vsufru.leg. Spe.ponit in tit. de loca.§.nunc aliqua.ver.lxix. Cy.ponit.C.quãdo nõ pe.par.l.j. Bene iter veritas est ista qñ cõcedit emphyteosis fratribus duobus pũtibus:r tũc altero decedẽte nõ est locus iuri accrescẽdi:qr nec i ꝙtractibus vt hic:cũ si.r qr post emolumẽtũ iam alteri quesitũ nõ hꝫ locũ ius accrescẽdi9 vt.l. j.circa fi.de vsufru.accresc. p tex.r.col.de duob9 fratribus:de nouo beneficio inuesti.c.j.de gradi. succe. in feu.c.i.r sic reuertetur ad ecclesiã seu dñꝫ. vt.l.lucius.§.caio. ad trebel. r.l.fi.§.filiũ. de legaj.qõ intellige nisi fuerit emphyteosis paterna vt statim dicã. Qñq; concedit vni tm̃ hoc modo.concedo tibi r titio fratri tuo absenti tũc si ẽcessio fit ex causa lucratiua9 ab initio non valet nisi pro dimidia:vt hic:nec est locus iuri accrescendi. Sed si esset ex causa onerosa:qr concessio fieret pro certa quãtitate quã dabat ab initio.p pensione annuatim solnenda:tũc accresceret ab initio ipo iure:qr in persona alterius non valet.vt.d.l.fundus ille. Qñq; conceditur sic:cõcedo tibi recipienti pro te r nomine titij fratris tui:tunc ab initio valeret cõcessio in totum:r sic reuertitur ad dñm sicut si illi titio presenti concessisset vt.l.fundum cum mibi

chre Pet.de anch.§si.ccxvj.inci.in ẽpi noie duo prima dubia.r vide tu ad Bar.hic Alex.in consi.cxvij.col.ij.in.v.vol.r ibi ponit limitationẽ.

↬ And. Pomate. b ¶Ex causa lucratiua.ista doctrinã Bar.sequitur Alex.§si.cxxiij.col.iij.vol.v.no.ex vbis bar.q ad esse cõtract9 emphyteotici non est necesse q aliquid a principio concedenti detur. de quo p

venderes.de act.emp.nõ est ergo locus iuri accrescẽdi nisi fit dictũ.vt.d.c.j.de duo.fra.de nouo be- 5 neficio inuesti. ¶Quero † si emphyteosis est cõcessa patri recipienti pro se r filijs:qui decessit relictis c duob9 filijs:de mũ vnus decessit sine herede an ei9 portio reuertat ad ecclesiam. Dico q nõ:qr est emphyteosis paterna:ergo frater fratri succedit vt.q. col.qui feu.da.possunt.c.cum vero conradus.r de gradi.succe.in feu.c.j.r de duo.fra.de nouo beneficio inuesti.c.j.qõ fortius probo. Ista concessio9 in persona patris est inter vinos.filijvero capiũt de mũ patre moriẽte:vt dicã.j.eo.l.qõ oz.r sic in eoꝝ ↬ And. Pomate. persona est mortis causa capio.vt.l.qui pretio.et d l.mortis causa capif.§.ij.ibi sed r dos quã qs stipulatur ẽc. de do.cã mor.r dicã.j.eo.l.q rome.§. flauius.sed in mortis cã capione est locus iuri accrescẽdi vt.d.l.thais.§.stichus.r etiã in mortis cã dona.vt.d.l.i.in fi.C. de cad.tol.ergo ẽc. Preterea idem videmus in stipulatione operarũ lꝫ filij nõ veniant vt heredes sed vt filij. vt.l. iurisiurãdi.§.si liberi. de ope. liber.tamẽ frater decedente accrescit alteri fratri.vt.l.iurisiurãdi.§.si liberi. de ope. 6 lib. Preterea ista ꝥ stipulor mihi meisq; filijs vsq; ad tertiã generationẽ ẽc. ex natura huius dictionis vsq; important vt statim cũ finita est emphyteosis in ꝑsona vnius videat renouata seu de nouo cõcessa in ꝑsona alterius vt.l.repeti. in ꝓ. r.l.si cũ in annos.§.qui.mo.vsufru. amit.r sic ex noua cõcessione vr alter frater habere:ꝫ qñ cõcedit duobus fratribus p se suisq; filijs ẽc. intelligi d turꝰ quilibet p parte sua recipere:pater autẽ sup toto qõ puto verissimũ:r sic de facto per istã vltimã rõnẽ ꝑsulni. e ¶Sed qd † si abbas emphyteo- 7 sim:paternã de nouo cõcessit duobus fratribus. Rñ.lꝫ esset finita emphyteosis in ꝑsona patris et gratia esset filijs cõcedere:tũ eis non ꝺcedere erat f iniuria r vt.l.i.§.permittit. de aqua quoti. vnde tũc credere verba cõtractus debere intelligi fm naturã ꝓcedentis Jctus:vt super toto qlibet sibi suisq; filijs videatur stipulatus esse r recepisse:vt oia in hoc repetita videant.ar.§.loca.itẽ qrit.§.q imple to.r.§.sol.ma.l.pe.§.vgo.de vsur.l.si stipula.r est casus expressus in.c.de gra.suc.i feu.c.j.r de duo. fra.c.i. Sz qd si vn9 frater decedit relictis duob9 filijs an erit locus inter eos dicto iuri accrescẽdi exvigore dicte stipulatiõis:si fuerit anita emphyteosis nõ est dubiũ:si paterna tm̃:tũc idem in portione patris eoꝝ contingente ratione predicta.

Si stipulatus. Qñ verba sunt clara ꝓ stipulatione interpretationẽ restrictiuã nõ recipiũt. h.d. babui stis.§.e.l.qcqd astringẽde. ¶Opp.de.l.stipulatio ista.§.in stipulatiõib9.§.e.So. ibi vba erãt ambigua hꝫ clara.vt.l.ille aut ille.§.cũ i vbis.§.ó le.iij. ¶Op.de aur.r ar.leg.l.inter veste. Sol. ibi in bis e que depẽdẽt ex volũtate vnius.f.testatoris: vnde eius volũtati statur hic ex volũtate duorum. ideo non statur voluntati solius ꝓmittentis.

1 ☞ Si habeo domũ cõmunẽ tecũ r ꝓhibeã sociũ tuum quem duxisti ne ingrediatur an ipso ingrediente possit puniri.

Si stipulatus fuero. Contractus stricti iuris recipit interptationẽ extensiuã qñ alias nõ habet effectũ. h.d. qõ

f ¶Erat iniuria. Adde post alex.q hanc opi. Bar. tenet Ro. consi. mibi cxij.r.ccxij.in ꝓin. Pe. de anch.§si.cxxxiij.incip.in ẽpi nomine plene r subtiliter.r §si.clxx.incip. casus talis est quidã. do. Ricobinus. sed Ro. consi.lxx. mutauit opi.r ibi dat tres solu. ad dictum Bar. in.§. permittit quarum vltima est q non habeat locum in ecclesia r huic opinioni videtur adherere Alex. tanq̃ veriori in puncto iuris. aduertendum tamen est q Pet. de anch. in dictis consiliis per me allegatis loquitur in emphyteosi ecclesie r tamen tenet opi. Bar.

non tetigi

no. tetigi.§.eo.l. quicqd. dicã plenius in.l.vt gradatim.§.r si.l.j. de mu. 1 r bo. ideo cm̃ extendit ad aliũ qr alter vti nõ posset. facit ad.q.ttu r ego habebamus domũ cõem:tu ducebas sociũ tuũ ego ꝓhibui:ille fuit ingressus an puniat.r vr q̃ sic q; potio? est causa ꝓhibẽtis vt.l.sabinus. §.cõi diui. In ẽiũ r bene qr nõ ꝓdesset mihi habitare nisi posset duce re amicũ:ad hoc facit.§.cõi diui.si edes.r qõ ibi not. qr res est destinata ad hũc vsum:ergo vnius tm̃ sufficit cõsensus:sed si ab alio socio nõ ducebat ꝭ sua spõte ipse intrauit sufficit vnius ꝓhibitio vt.l. de pupillo. §.si plurium.§.de oper.no.nun. vt ipse solus videat iniuriatus. facit. l.ꝭ si bac.l.§.penul.§.qui r a qui.lꝫ in aliquo videat ꝓtra.§.qr nõ pot reno cari in seruitutẽ sine oĩm cõsensu: sed nec hic posset solus agere de iure quod respiceret ipsam rem:sed de iniuria facta sibi per intruitum sic.

1 ☞ In obligatione alternatiua ille sol9 q electꝰ est:est in obligatione.
2 Electio qñ trahit secum executionẽ non est locus variationi.
3 Differentia inter futurũ subinctiui r futurum indicatiui.
4 Nec leg nõ corrigitur per aut. qui semel. C. quõ r qñ iudex.
5 Varia ns condemnatur in expensis.

Si quis stipulatus. Qui hꝫ electionẽ ꝓ futurum subiũctiui nõ pot variare:ꝫ si per futurũ indicatiui sic. h.d. Diuide in 1 duas partes. Ex prima not. q̃ post electionẽ iste solus q est electus: est in obligatiõe. Scõo no. qõ dixi in summario. ¶Ad primũ op.j.e.l.si duo. r de cõsti.pe.l.illud. Sol. illud ante electionẽ: hic post electionẽ r intellige electionẽ perfectã. ita q nõ st locus variatiõi: vt.j.di cã. ¶Op. de le.j.l.hmõi.§.stichũ. Sol. i legatis demũ facta electione statim oñm est legatarij i stipulatiõe secus:r ideo electio trahit secũ executionẽ: ad idẽ qõ not. in.d.§.stichũ. r.l. statuliberũ.§.stichũ.§. de le.ij. et de op. leg. l. apud aufidiũ. Ista rõ nõ est vniuersalis: pone testatorẽ reliquisse res heredis alternatiue vel res alienas: tũc dicta rõ cessaret: r iõ dic rõnẽ gñaliorẽ: qr vltime volũtates nõ ꝑnt esse in ꝓcẽdẽti sicut Jctus vt.l.si.§.cõ. pdi. ¶Opp.§. de pcu.l.si is q. Sol. vt ibi qr ibi fuit lis ꝓte. r sic 2cordat cũ ista. ¶Opp.j.e.l.cũ q certarũ. i fi. So. ibi habebat electionẽ tacite a lege. hic ab hoĩe: vt ibi dicet. Ex ꝓdictis not. q̃ vbicũq; electio secũ trahit executionẽ nõ est locꝰ variationi: r iõ si ponerem9 i ꝑn. l.q vn9 sol9 est i obligatione: vt tex. dicit intelligo postq̃ nõ pot variare. r sic electio ẽ ꝓfecta. r hic significat illud vbũ elegerit: qõ rẽ ꝓfectã significat vt.l.j.i fi.§.qõ qsq; iur. nã eoipso qõ alter solus est i obligatiõe 3 alter nõ posset ex variatiõe eligi: vt.l.si is cui. de leg.j. ¶ Quero q̃ est a dria iter futurũ subiũctiui r futurũ indicatiui. dicit Jo. grãmatici certãt: vel dic veri9 fm Azo. futurũ subiũctiui formal a ꝓterito indicatiui: iõ cũ semel velit semp erit verũ eũ voluisse:r iõ nõ est locus variationi: qr impleta est electio. Sz vbũ volo formal a ꝑsiti: cũ igit dico cũ volã in telligit. i. cũ volẽs ero seu volẽs durauero: iõ licita est variatio vsq; ad 2te. abinde nõ est licitũ variare: qr iã posset auferri pti 2testãti litẽ ins defendẽdi. ¶Quero ꝓdicta nõ videnr rũdere qõni ꝓpõnẽ. nõ in ꝑn. qs stipulat9 est quẽ vellet r hec dictio vellet est ꝓteritũ impfectũ subiũctiui r ꝑsis optatiui qõ h in rũsione nõ ponit. Rñ. cũ h dictio vellet: nõ signi ficet rẽ ꝓfectã: idẽ est q̃ in futuro indicatiui vt dixi. §. eo. l. cẽtesimis. i fi.

4 ¶Quero an ista r.l.sit correcta. p aut. q semel. C. quõ r qñ iudex. dico q nõ: qr illa logr i differẽte. hic vo logr in desistẽte a petitiõe ꝑma r incip. scõa. Sz tũc §: qr renũtiare litiv r p pactũ de nõ petẽdo: vt.l. postq̃ liti. C. de pac. sed pactũ factũ de vna ex reb9 alternatiue debitis potrigit ad aliã: vt.§. de pac.l.si vn9. §. fz si stipulat9. so. ꝓdicta va nisi de mẽte paciscẽtis aliud appareret. vtputa pacisco? ne petã stichũ: iõ qr volo petere pãphilũ: vel aliud i facto expsso de nõ petẽdo aliud in hoc pacto tacito qõ iducit p renũtiationẽ: qr ad aliã rẽ vr psona nõ potrigit. Rñ. qr hꝫ i se ꝺditionẽ annexã. §. q volo aliud petere vt dixi: vel ex natura taciti q nõ operat tm̃ ꝓtũ expssuꝫ. vt i tacita pupillari r filib9. ex B pt§ q̃ post§ semel variauit iterũ redire ad aliũ nõ ꝑt qr de illo vr fecisse pactũ de 5 nõ petẽdo: vt dictũ est. ¶Quero † vtrũ variãs ꝺdẽnẽ in expẽsis. Rñ. deo sic vt no. in sil i.l. edita actio. C. de edẽ. §. i materia de cumulatiõe.

1 ☞ Idoneus nõ dicit litigiosus: nec qui stat in arce munitissima: sed qui est facilis ad conueniendũ vel legalis.
2 Habens possessionẽ in loco suspecto ita q verisimile est q fiat pauper dicitur non idoneus.

Si quis ita. Qui ꝑmittit satisdare si nõ satisdat tenet ad intereſſe qd est inquãtũ ꝑncipalis nõ est solueñdo vel si cõueniri nõ pot. h.d. ¶In tex. ibi nisi q plerũq; ꝛc. subaudi 1, determinatiue nõ correctiue ponit q̃ nisi. Dy. q.d. ꝓdicta va: † si re9 ꝑncipalis est soluẽdo r pot 3ueniri vel est legalis bõ: secus si esset soluẽdo nõ tñ posset 3ueniri de facili: qr hꝫ fortẽ rocha in q̃ stat. vt.l.ij. circa ꝑn. §.q satisd.cog.r ibi no. Idẽ si est bõ q nõ solueret sine litigio hoc cm̃ interesse estimak. vt.l.iij.in fi.§. de in diẽ adiec.r legit duobus modis fm vnã lec. ¶Opp.j. de fideiuss.l.q satisdare. Sol. ibi sciẽter accepit nõ idoneũ: h ignorãs. hecvera lꝫ gl. alr ibi dicebat r ibi dicem9. ¶Op. qr sem per nra interest hẽre plures reos. vt.l.iij.in fi. de lib.leg. fateor: ꝭ istud interesse nõ estimak de ꝓtio: nisi quatenus ꝑncipalis nõ esset soluendo.

2 ¶Quero † qd si ꝑncipalis esset soluẽdo de ꝑsenti ꝭ hꝫ possessionẽ in loco suspecto ita q verisimile est q̃ fiat pauper an buj9 habebik ratio. Vel pone obligationẽ esse in diẽ vel sub cõditione: ita q statim nõ pot exigi. respon. sic vt no. §. sol. mat. l. ij. §. j. glo. mag. Sed qualiter fiat estimatio hic? pmo casu qñ nõ a pot conueniri vel non est legalis: sed litigiosus. Respon. quãtominus talis actio posset vendi. vt §. ad treb. l. j. §. si heres.

1 ☞ Prorogatio termini penam cõmitti impedit sed commissam non perimit. b
2 Mortuꝰ arbitrari nõ pot si adijceret opi icerto.
3 Pena qñ cõmittatur licet quis non arbitretur.
4 Pena adiecta ab hoĩe si nõ fiat opus ifra tm̃ ꝑs statim committitur: cum certũ sit infra illud fieri non posse: secus si adijcit a lege tunc non cõmittitur nisi toto tẽpore elapso.
5 Bãnitꝰ q ex forma statuti pot elapso termino bãni occidi impune: nõ pot occidi ante finitũ terminũ ꝭ certũ sit in termino ipm cõparere nõ posse.
6 Pena adiecta facto ti est talis q ipso iure secũ trahit executionẽ puta q̃ qs sit infamis: statim cum est commissa executio est exacta.
7 Arbiter qñ possit prorogare terminũ statutũ parti ad aliquid faciendũ postq̃ certũ est in termino ex pediri non posse vt pena m euadat. c
8 Periurus qõ quis non sit ti ꝑs iuramẽti est pro rogatum et certum sit q̃ infra terminuꝫ expediri non potest qõ per iuramentũ promiserat.
9 In casu buj9 legis stipulator nõ pot pena petere. op9 eligẽdo: nisi fit adiecta cla. rato manẽte pacto.
10 Promittẽs dare cẽtũ Titio in paschate r abinde in antea: ad Titij voluntatẽ: absq; alia interpellatione aduenĩẽte die: paschatis cõstituitur in mora quia dies paschatis interpellat.

b **Cum stipulat9 sim.** b

1 Prorogatio termini impedit penã con mitti: ꝭ cõmissam nõ ꝑmit. h.d. Diuide. ꝓio ponit qõnẽ. Scõo qõnis solutionẽ. Tertio rñdet tacite obiectiõi. Quarto 2cludit ad ꝑmissa. scõa ibi: pculus. tertia ibi: nec ad rẽ. quarta ibi: r ꝓpemodum. Pone casum i terminis: vt patebit ex sequẽtib9. Et qr hec lex est difficilis lege literã r eã expone si opus certe forme. Nec ob. l. multa. §. de ꝺli. r demon. in ꝑn. Jtẽ ibi nõ desiderauit subaudi non tñ erat necesse q̃ hic desideraret vel interpellaret r cũ dies apposita interpellaret. p stipulatore ibi superfuisse: ꝭ hoc est falsum. imo bene pena esset cõmissa: qr nõ erat hic in conditione opus si fieri arbitrauerit: sed illa vba arbitratu meo qñ appo nunk operi certe forme etiã si intelligank ideſt desiderio meo importãt quandã admonitionẽ: vt celerius fiat nõ cõditionẽ: r sic nõ extinguitur mortuo stipulatore: vt.§. eod.l.si decẽ cũ petiero. Not. 2 † q̃ mortuus arbitrari non pot si adijceret opi incerto qõ dic: vt.§. eo.l.si stipulatus fuerim. i ꝑn. habetis tria. primo q̃ pena cõmittitur ꝭ qs non arbitretur. Scõo q̃ pena cõmittitur ante tẽpus statim: cũ certũ est perfici opus ante tps nõ posse. c Tertioc q̃ progatio termini impedit penã cõmitti r commissam non tollit. ¶Ad quolibet istoꝝ 3 oppo. Ad † primũ q̃ pena non cõmittitur nisi fit arbitratus. nam opp. de.l. multa. in ꝑn. §. de ꝺli. r demon. Sol. ibi venit in dispositione fieri opus incerte forme certificãdũ arbitrio alterius: vnde illo non arbitrãte pena non committit: ꝭ hic fuit opus dictũ certe forme: alias pena ista nõ posset cõmitti. ¶Oppo. qr tu dicis contra hũc text. qui dicit opus arbitratu meo si eẽt opus certe forme tunc nihil reseruaret arbitrio meo: dicit glo. q̃ in qualitate operis: id est in opere progãdo r ꝑficiendo ꝛc. Quid vult dicere: dico q̃ opus certe forme fuit expressum fm qualitatẽ operis appropandã post opus factum an sit factũ bene vel male reseruaui arbitrio meo. r hoc vult dicere dũ dicit ĩ qlitate operis vel reseruaui arbitrio meo vt posseꝫ progare terminũ operi ꝑficiendo statutũ: vel dic arbitratu meo limitando formã operi datam fm Jac. de are. vel dic q̃ arbitratu meo q̃ ifra illud tps ante kalendas possum te interpellare fivelim q. d. illud tẽpus sit arbitrio stipulatoris non promissoris: et licet quelibet expositio sit vera tamẽ hec vltima plus placet ex tex. r innuit ibi nec ad

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶Certe nō.adde q̄ cū bart.transit ang.⁊ paul.de ca. qui dicit q̄ alias inducebat ad.q.de matre q̄ neglexit vsq̄ quasi in finez anni petere tutorem vel tutelā assumere: ita q̄ nō restabāt nisi octo dies infra quos assumere nō poterat,ppter solēnitates que requirebātur ex forma statuti an deberet adire hereditatē filij mortui cui in tpe pronisionem non fecit de tutela sicut si mortu⁹ fuisset post annū per l.sciant.C.de legi. here.dicit ipse qō adire poterat q̄ est pena legalis q̄ nō imponit ante tps elapsi anni: q̄ elapso dicit ipse nec sibi auferret: quia acquisitio debet esse perpetua non eluforia: non ob.c. cōmissa. de cleri.q̄ ibi nō acq rebat de nouo sed retinebat q̄ prius habuerit et hanc opi.tanq̄ humanā dicit menti tenendam sed vltra ea que consuluit ipse Pau. consil. ccclxxxiij.vide cō si.cclxv. incipi. in puncto prescrip. vbi tz q̄ succedat sed post annū pri- a uetur et dicta hic per bar. q̄ termino assignato ab homine ex cōuentione ad aliquid faciendū satis fit q̄ cōstat q̄ in termino fieri nō possit.limita fm do. Ant.de sctō geor. in.c.personas. de appel.vt si habeat locuz in termino assignato ab homine qui succedit loco termini iuris:tunc enim sapit naturā termini agnati a iure: ideo tunc vltima dies termini ē ex pectāda ⁊ de hoc dicit esse casum in d.c.personas. fm Bald. Jo. and.et Pano.ibi.

rem ptinere. ¶Op.ista ỹba sunt ambigua ergo p̄ pmissore interptank vt.l.stipulatio ista. §.in stipulationib⁹.ff.eo.Sol.hoc operaꝝ hic expssio certe forme. Jtē q̄ fuit adiectū certū tps ⁊ ex hoc apparet q̄ ꝫbentes voluerūt facere 2ditionē ꝫ stipulatori reseruare progationē termini vel approbationē operis vel ponere in sui ptāte q̄ ante possit designare tps. ¶Op.p si.designaꝝ pncipaliꝝ 2ditio vt no.ff.e.l.si decē cū petiero.⁊ ibi gl.dicit.ff.e. l.cēte fimis.i fi.⁊ q̄ dī.leg.ced.l.si titio.hic ergo est 2ditio nō monitio. Rndeo q̄ ista ỹba si opus factū nō erit ante kalēdas maij 2ditionē significāt: ꝫ illud arbitratu meo nō faciūt 2ditionē cū iā sit declarata certa forma operis vel ergo facit monitionē vt infra certū tps possit moneri stipulator si vult vel possit terminū progare vel facti 2ditionē resolutiuā vt ita demū nō teneaꝝ si sibi placuerit formā operis mutare fm diuersas lec.ff. positas. cū ergo nō mutat formā vt durare in pma volūta te expssa ⁊ q̄ nō facit incidit in penā. ¶Venio ad scōm.hic ō ⁊ q̄ pena est añ diē cōmissa ff.l.i illa stipulatione si kalēdis.ff.e.gl. soluit q̄ ante aduētū diei ipo iure ē pmissa: ꝫ añ nō pōt exigi.vt i 2dio. ¶Cōtra illud q̄ ipo iure nō sit cōmissa. oppo.de l.qcgd astringēde.§.fi.ff.e.sol.illā fm istā intellige vel ibi erat actus mōētaneus de quo nō pōt̄ee certū me nō ascēdere capitoliū ītra diēniū nisi totū trāseat.hic nō est actus mōētaneus. ¶Ff illud op.q̄ i opere qō est certū ante diē perfici nō posse nō cōmittiꝝ ipso iure.vt.l.stipulationes nō diuidunt.§.si qs ita.vbi nō cedit dies añ elapsuz totū tps.Sol.vt ibi q̄ nō cedit dies cū effectu:vt antea possit exigi:⁊ illa ē verioz expositio p istā.l. ¶Op.j.e.l.insulā.Rndeo gl.tua q̄ est bic datvnā rīsionē nō.q̄ mēti est tenēda q̄ nullo mō egeat dicit gl.q̄ ibi nō fuit adiecta pena.hic sic. ¶No.Tergo q̄ qñ adijcit pena ab hoie si nō fiat infra certū tps:statiz ipsa cōmittiꝝ:cū certū est infra tps fieri nō posse:ꝫ ante diē nō possit exigi:ꝫ si pena apponiꝝ a lege sicut ēi.l.insulā.vbi venit itereste tūc nō cōmittiꝝ nisi elapso toto tpe.Sed dices tu etiā interesse vꝫ appositū a partib⁹.vt.ff.eo.l.stipulationes nō diuidunt.§.celsus.vbi no.So.hic logtur qñ a partibus apponiꝝ pena expsse:secus si tacite vt ibi. ¶Et ista sunt not.ad multa. Pone dicit statutū q̄ elapso termino bāni impune possit occidi:ptās exbānituit quēdā si nō venit infra tertiā diē:exbānitus est florētie:termin⁹ est triū dierum:elapsi sunt duo dies ī vno nō pōt venire:an possit occidi añ elapsuz terminū:⁊ certe[a] nō q̄ ꝫ pena imponiꝝ a lege nec curo si expzimiꝝ a iudice eo mō q̄ interest.vt.ff.de leg.j.l.iij.dicā.i.l.iiij.§.si qs 2dēnat⁹.ff.de reg.iur.hoc ꝑbat ex de ele.c.cōmissa.li.vj. Posses dicere idē esset si a iudice mō imponeret cū ꝫ ante tps cōmittaꝝ nō tū ante tps pōt exigi vt supra dictū est. Rñ.predicta vera qñ ī executiōe exigiꝝ factū hoie:ꝫ in excentiōe: que fit a lege vt q̄ qs sit offendibilis qō sit ifamis vel excōicatus:ista statim cū est cōmissa est facta executio.vt.l.furti.in pn.ff.de bis⁹q no.infa.de pe.l.qui vltimo.no.fi a nō cōpe.iu.l.fi. ¶Jtē facit arbiter statuit terminū parti ad aligd faciendū an possit terminū progare postq̄ certū est partē infra terminū expedire nō posse:vt per hoc euitetur pene cōmissio:dic quedā est pena que iferꝝ a lege puta vt ille q nō ꝑbat infra terminū postea nō audiatur:⁊ quo ad istā ꝑdest progatio: q̄ nō est cōmissa. Alia est pena quētionalis:⁊ ista siquidē expsse erat pmissa in huc casum iā erat cōmissa ⁊ prozogatio arbitrij in hoc nō ꝑdesset.vt.l.qd tū.ī fi.de arb. Vel forte posses dicere q̄ eo ipso q̄ ꝫ potestatē progādi terminū etiā i pena cōmissa obstat exceptio.ar.j.e.l.qui rome.§.callimachus.in fi.§. sed si nonerat cōmissa progatio ꝑdesset. vt dictū est. ¶Jtē quid si prorogaui terminum iuramēti postq̄ certū erat infra terminū te expedire non posse qō per iuramentū pmiseras:an elapso termino eris piurus. Et dicūt q̄ sic per istam.l. sed non bene dicunt.q̄ pena periurij imponitur a lege: ⁊ ideo nisi totum tempus transeat non es per

7 inrus. ¶Venio ad tertiū dicit q̄ termini progatio nō tollit penā iā cōmissam. ¶Op.§.si qs cau. l.ij.⁊.l.post diē.ff.de leg.cōmiſ.⁊.l.cū ī plures.§.i. 8 §.loca.gl.tua dicit fateoꝝ Jtiū q̄ ego q elegi op⁹ nō possuz petere penā obstāte exceptione nisi eēt dictū rato manēte pacto ita dicit ibi glo.ꝫ ergo locū hec.l.q̄ trūq̄ possit peti si dicaꝝ rato manē te pacto:secus si nō dicaꝝ.Pet.reprehēdit hāc gl. q̄ opus erat ī cōditione nō ī pmissione:vt innuit in pn.l.⁊ sic nō pōt dici q̄ aliq̄ pactū pcessit:vbi ctio ergo ista non vꝫ bona vtrūq̄ ergo habebitur fm qō dicimus in.l.cētū capue.ff.de eo qō cer.lo.⁊ hic vꝫ pena loco ptēptus posita.Dicit ne bñ:certe nō:tene istā glo.⁊ intellige q̄ opus fieri fuit in cōditione:ꝫ q̄ postea opus noluit exceptione repellit. Vel itellige q̄ vtrūq̄ fuit in obligatiōe.f. opus fieri.⁊ sic fuit dictū rato manēte pacto.⁊ vt ꝑbē glo.⁊ reprobē pe.bꝫ in iure istud: paria sunt post morā cōmissam stipulationē incepisse a p̄cedēti 2ditione vel a p̄cedēti quētione.vt.l.i.§.si ita. j.⁊.ij rūso.ff.ad.l.falci.q̄ post morā illud qō deuenit in p̄cedēti pmissiōe est nouatū.vt.l.obligatio nū fere.ī fi.ff.ti.j.nō curo ergo de dicto Pe. Preterea ꝑbo qñ vnū est in obligatione aliud ī solutione recipiēdo vnū ꝑiudicat in alio ⁊ pōt purgari mora vsq̄ ad lit.ꝑtest.vel vsq̄ ad sniam.vt.l.itē veniūt.§.cū prędigimus.ff.de pet.here.⁊.l.si stipulatus fuero.ff.in melle.j.de sol. ⁊ ita hic posito q̄ opus nō sit in obligatione tū est in solutione:⁊ sic suscipiēdo opus ꝑiudico in pena. ¶Et op.vltrius dī q̄ ante diē est pena cōmissa. Cōtra q̄ pena apponiꝝ loco interesse:ꝫ ante diē nō cōmittiꝝ interesse totū.vt.l.stipulatiōes nō diuidunt.§.si. 9 Sol.nō sequiꝝ:q̄ in istis penis inspicit q̄ interest b nō quantū interfit.vt.l.i.j.de ꝑeto.stipu. ¶Ultimo ꝫ vnum dubiū⁹ fozmo.pmitto tibi dare centū vsq̄ ad pascha ⁊ abinde ī antea ad tui petitionē: querit vtrū adueniēte die paschatis sim in mora sine aliqua interpellatione:⁊ vꝫ q̄ nō q̄ nō pmisi simplr vsq̄ ad pascha:ergo dz interpellari.vt.l.si ex legati cā.ff.eod. Jn Jtiū est veritas: q̄ qñ dicit abinde in antea ad sui petitionē:verū est in prozogatione termini q̄ pōt prozgare si vult tū dies interpellat p hoie.casus est hic,put illa verba arbitratu meo itelliguñ termini progati.vt dicit gl. super verbo arbitratu et nil ad rem.vt.ff.dixi.

b ¶Ultimo vnum dubiū. vide ang. qui idem tenet in l.si insulam. colū. xxvi.⁊ imo. ibi.ff. eo.Ange.⁊ Jmo. in.l.ita stipulat⁹. j.eo.⁊ vide Bal.in c.mandatū. in fi. de rescrip. et in.c. ij. an ille qui imposuit fratrē domini sui.⁊ pan.de cast. ꝫfi.clxviij. et vide text. notabilem in.l.fi.ff. preterea.⁊ ibi ad hoc pōderat Bald.C. de iure do. et are. cōfilio.cxxj.alias clxxj.col.ij. ⁊ Felyn.in.c.personas.colum.iij.de proba. et Aleg. nō ab re in.l.nemo potest. ff.de leg.j.in pe.et vlti.col.⁊ Felyn in.c.j.col.penulti.de prescrip.

Cum vēderet. Qui nō dat fideiussores et nō liberat vt pmisit tenet ad interesse.h.d. ¶Qualiter istud interesse estimabiꝝ ⁊ puto q̄ fiet hoc mō q̄ quāto minus venderet tm̄ sit interesse.vt.l.j.§.si heres.ī fi.ff.ad treb. Dicunt enim laici vendas eā p.d.libris vel minus ⁊ nō curo vt pmittas liberare:ista glo.que hic dicit q̄ interesse nō est in obligatione male dicit vt dixi in.l.stipulationes non diui.

¶Promittens simpliciter funduz intelligitur promittere fundum dari.

Fundum qui promittit:promittit proprietatem ⁊ vsumfructum.

Libellus in quo quis petit simpliciter fundū dari quomodo intelligatur.

Si fundum. Oppo.de.l.vi deamus.§. ex causa.de vsur.dic vt vidisti in.l.si filiꝰ. §.fi.ff.eo.vt ibi dixi.Ultimo not.istā.l. ad vnū.habuisti de stipulatione fundū dari ī.l.si seruū.§.fi.ff.e.⁊ vbi añ.§.fi.ff.eo. Jtē habuisti stipulationē fundū tradi.vt.ff.eo.l.si rē tradi. Jtem habes hic fundū prestari q̄ idē est q̄ stipulatio fundum tradi. ¶Quero † quid si promisi fundū simpliciter nō adiecto dari vel tradi. Respon. intelligitur dari:casus est.ff.eo.l.si filius.cū filio.de contraben. emp.l.si ita.in fi. Ratio est: q̄ fundus non est aliud quam proprietas vsusfructus.vt.ff. eo.l.qui vsufruc. vnde qui promittit fundum promittit proprietatē ⁊ vsumfructum ⁊ sic dari.idem dico si quis in libello peteret simpliciter titiū cōdemnari ad fundum nisi natura preteriti contractus vel natura narrationis aliud induceret.vt l.si stipulatus.ff.de vsur.cum simi.

Tacite

1 ¶Tacite actum ab altero ex contrahētibus tantum nihil operatur.
2 Dies in factis est de substantia stipulationis.
3 Dei omissio quando vitiet stipulationem.
4 Stipulatio continens incertam quantitatem quando et quibus casibus valeat.
5 Stipulatio operarū incerta valet.
Stipulatio opus faciendi non adiecto certo loco quādo valeat.
6 Stipulatio fundi simpliciter nomine nō adiecto quādo valeat.⁊ nu.9.
7 Differentie ratio inter pmissionē seu legatū fundi simpliciter ⁊ pmissionē vel legatū domus qō in domo valeat ⁊ in fundo non.
7 Differentia inter legatū ⁊ stipulationē quando legatum certū ⁊ nō constat de quo valet:⁊ declaratio volūtatis pertinet ad heredē:secus in stipulatione:quia vitiatur.
10 Stipulatio de iudicio sisti interposita sine die valet.
11 Stipulatio collata in personā obligantis per futurū subiunctiui quando valeat.
12 Stipulatione principali vitiata quando vitietur stipulatio penalis.
13 Differentia quādo stipulatio incipit a precedenti conuētione ⁊ quando a conditione vt promittens incidat in penam.
14 In vltimis volūtatibus non fit differentia an legatum incipiat a precedenti conditione an a dispositione pura vt pena cōmittatur cum potuit fieri:⁊ est cessatum.
15 Due cause seu rationes apposite in lege si,vna cessat ⁊ alia remanet:remanet etiam iuris dispositio.
16 Cautio mutiana an habeat locum in ℣tibus quādo conditio cōfertur in personam eius cui aliquid debetur.remissiue.
17 Conditio in non dando vel in non faciendo collata in personā grauati an ⁊ quando cōmittatur ad penam.
18 Perplexitas dicitur cuius dissolutio non dependet ex facto alicuius. Disparitas conditionis que non speratur reduci ad paritatē impedit constitutionem duorum reorum.
20 L.si titius.ff.eo.concordat cum.l.ista.
21 Stipulatio penalis si incipit a nuda conuentione ex sola interpellatione extra iudicium facta committitur ⁊ non requiritur litis contestatio. et ibi recitat quatuor opiniones.⁊ sequitur opinio Pe.numero.24.et numero.5 ⁊ vbi se remittit.
22 Conditio que de iure existere debet:tū sufficit qō de facto existat ad hoc vt de facto quis in mora constituatur.
23 Stipulatio quando interponitur presumitur quod partes velint eam valere.
Voluntas contrahentium interpretatur vt valeat eo modo quo valere potest.
25 Titulus de arbitris qui loquitur de pena inserēda in cōpromisso:⁊ qō arbiter non cogitur sentētiare si pena nō est appposita:loquitur qñ compromiserunt partes nudo pacto.
26 Stipulatio penalis sequens an nouet precedentē.⁊ nu.32.vbi summat.
27 Contractus emphyteoticus est de iure ciuili ⁊ tamen non nouatur per stipulationem penalem subsequentem.
28 Stipulatio penalis sequens non nouat pactionem liberatoriam precedentem.
Pactum de non petendo producit tres effectus.
29 Stipulatio penalis quando surrogatur in loco primo:tunc nouat precedentem.
30 Nouatio an et quo iure inducatur quando prima et secunda stipulatio est pariter principalis.
31 Stipulatio penalis apposita loco particularis cessationis non nouat precedentem stipulationem.
32 Stipulatio simplex ⁊ pura qualiter cōmittatur quo ad obligationē petionem ⁊ moram. nu.37.
34 Stipulatio quātūcūq̄ pura qualiter intelligatur habere diem.
35 Tempus quod indulgetur miserationis causa si non tagatur a.l.est arbitrarium.
Casus in quibus tempus quod datur miserationis causa solutioni exprimitur.
36 Effectus an tempus indulgetur solutioni miserationis causa: an insit obligationi. Jnfra tempus qō indulgetur solutioni miserationis causa licet exigi non possit agi tamen sic.
38 Stipulatio in diem qualiter ⁊ quando cōmittatur quo ad obligationē quo ad actionem ⁊ quo ad morā.nu.40.
39 Stipulatio in diem subintellectam a lege an statim producat actionem et obligationem.
Effectus q causantur querere an ex stipulatione ante diem sit nata obligatio ⁊ actio.
41 Stipulatio que habet diem incertam quando cōmittatur ⁊ an sit nata obligatio ⁊ actio.
42 Ratio differentie inter diem certam ⁊ incertam quo ad natiuitatē obligationis ⁊ actionis ante diem.
43 Cursus diei incerte non constituit quem in mora.
44 Obligatio ⁊ actio quādo nascatur ex stipulatione habente diem causa multiplicande obligationis seu prestationis.
45 Cursus diei apposite causa multiplicande obligationis qñ constitutat quē in mora.
Mora non purgatur vbi est dies ⁊ pena eius cōcursus constituit quē in mora.
46 Obligatio ⁊ actio ex obligatione habente diē causa limitande obligationis statim est nata etiā quo ad exactionē:licet reo paretur exceptio.
47 Ex stipulatione simplici cōditionali quando nascatur obligatio ⁊ actio.⁊ primo quid de conditione necessaria.
48 Conditio impossibilis vitiat stipulationem ⁊ ex ea non oritur obligatio nec actio.
49 Ex stipulatione conditionali possibili seu contingenti que se habet ad esse ⁊ non esse ante euentum conditionis non est nata obligatio nec actio.
50 Euentus conditionis possibilis seu contingentis non constituit quem in mora.
51 Stipulatio si habet diem ⁊ conditionem quando ex ea nascatur obligatio ⁊ actio.
52 Stipulatio penalis incipiens a precedenti conditione quando cōmittatur:⁊ ex ea nascat obligatio ⁊ actio.
54 Stipulatio penalis incipiēs a precedenti pactione vestita quando cōmittatur:⁊ ex ea nascat obligatio ⁊ actio.ⁿ an sufficiat interpellatio vbi quod requiritur.
55 An ante stipulationem cōmissam possit agi ad id quod debetur in prima stipulatione vestita.

Ita stipulatus. ¶Nec lex famosa est ⁊ utilis tm̄ quantum alia que sit ⁊ in corpore iuris.ⁿ breuiter hoc dicit. Penalis stipulatio vitiaꝝ ex errore vel incertitudine qui principalem stipulationē reddit inutilem.finautē vtilem cōuentionē penalis stipulatio subsequaꝝ tunc penalis cōmittiꝝ:cū super prima mora contrahitur:qō si nō cōuentio sed cōditio penalem stipulationē precedat tūc cōmittiꝝ cū oino cōditionē existere certū erit:sed in vltimis voluntatibus absq̄ distinctione a tpe cessationis pena cōmittiꝝ: q̄ pena solūmodo exigiꝝ nisi actū sit vt vtrūq̄ petatur. hoc dicit hec.l.fm Dy.Diuidit in duas partes. Primo tractat qñ penalis stipulatio cōmittitur. Scōo qd cōmissa ea exigaꝝ.scōa ibiin fi.qō sine dubio. Jtē pma subdiuidit fm Dy. in quinq̄ ptes: q̄ in prima tractaꝝ de quadā ptocia stipulatione q̄ a incipit a p̄cedēti cōuentione vsq̄ ibi:sed si ita. Jbi scōa in qua tractaꝝ de stipulatione conuentionali q̄ incipit a precedēti cōditione in nō faciendo vsq̄ ibi:ité si qs. Jbi tertia in qua ponit dictuz pegasi de stipulatione q̄ incipit a precedenti cōditione in nō dando vsq̄ ibi sabinus. Jbi quarta in qua ponit dictū sabini:qō dicto pegasi cōtradicere videbaꝝ vsq̄ ibi.itaq̄. Jbi quinta in qua discordātia sabini ⁊ pegasi ad concordantiam reducit vsq̄ ibi qō sine dubio. Alij aliter diuidunt q̄ notare non tū curo. ꝑdicta diuisio placet preterq̄ in primo dicto:qō Dy.vꝫ intelligere tm̄ in stipulatione pretoria.sed certe imo loquiꝝ vel de pretoria vel de conuentionali:vt ptz ex.ij.glo.hic posita qō puto verū:vt ex infrascriptis apparebit. Casum in termini pone per te ⁊ lege literam:⁊ expone vt patebit ex sequentibus ⁊ secundū predicta circa fi.l.ibi qō sine dubio.ponit qō pro sed.ⁿ litera legitur vt in glo.ibi posita.posset etiā fm Old.legi plane ⁊ erit alius intellectus: vt illud quod fit relatiuum hoc modo dictum sabini est quod nō expectetur quod desinat posse dari vel fieri sed committatur statim cum potuit dare et non dedit quod scilicet datio sabini sine dubio verū erit cū id actū probatur ꝛc. ⁊ sic plane lege. Ratio huius est q̄ cum est actū vt vtrūq̄ debeatur si inspiceꝝ dictū pegasi inutilis est talis stipulatio:quia concepta in casum in quo a vtrūq̄ dari non possit et isto casu [a] siue incipiat a precedēti stipulatione seu pactione:siue a precedēti cōditione habebit locū dictū sabini per rationē ꝑdictā fm old.⁊ fm istā lec.illeuer.cōtineꝝ sub qnta parte sed ꝫ lec.banc putem verā in se tū fm diuisionē predictā prosequor lec.precedentē ⁊ fm eā colligeno.per teipsum. ¶Venio ad contraria in

↪ And.Pomate. ¶Ō isto casu.et sic hec erit limitatio ad dictum pegasi vt licet sit verus q̄ qñ stipulatio incipit a precedēti cōditione q̄ debet spectari ad hoc vt stipulatio cōmittatur penalis q̄ id quod est in pena pmissum non posset adimplere ⁊ ibi habeat locū quoniz esset actum vt vtrunq̄ prestaretur q̄ tūc seruabituropinio sabini ratione de qua hic.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

quibus procedā fm ordinē tex. Primo opponitur de.l.cū quid.§.fi cer.pet.ꝛ.§.eo.l.triticū. Sol. glos. hic agebat tm̄ a stipulatore in illis ab vtroq̄. hec sol. non placet qꝛ illud † qō agit tacite ab altero ex ꝓhentib⁹ tm̄ nil releuat. C. de cōdic. ob causam. l.si repetēdi.§.eo.l. quicquid. iij. respōso. fm lec. Dy.ꝛ no. in. d. l. cū qd. Scō solu. glo. qō inter nos cōuenerat: vt sisteres certa die. ante diē te certificarem q̄ cū ꝓposuerā per errorē omisi stipulatio non valet vt dic: hec sunt ꝟba glos. ista verba sunt dubia. nā si tunc cū agebat de stipulatione interponenda fuit certa dies expressa puta vsq̄ ad pascha ꝛ tūc in ipsa stipulatione intelligeret tacite repetita. vt l. titia. §. idē rndeo. j. eo. ꝛ si ego stipulator deberem te certificare ante illam diē alia certificatione q̄ ea quaꝫ facit. l. per lapsum diei interposite ꝛ non feci: tūc stipulatio nō cōmitteretur magis ꝑpter defectū cōditionis quā per errorē ꝛ nō est de mēte bu. l. Hāc tū sol. tene ꝛ eā intelligas hoc mō. ꝛ p B pone casum in p. in. l. cōuenit inter nos vt sisterem certa die: nō expressim⁹ eā ſ ꝛ in ipsa stipulatione debebat expримi ꝛ declarari p errorē ꝑ fuit omissum certe nō valet stipulatio. Est aūt huius dicti ratio duplex. ꝓmo qꝛ in stipulatione requirit cōsensus vt. l. i. §. de pac. ſ ꝫ hic nō est cōsensus ꝑpter errorē. vt. C. de iurisdi. om. iudi. l. si per errorē. Alia ratio pōt esse. certū est qō ꝓtestatio seu derogatio precedens declarat in futuro cōcessum non esse. vt. §. de acqui. here. l. qui in aliena. §. fi. ꝛ de leg. iij. l. si qs. in pn. testameti. Sz cū Ꝫhentes ab initio agūt vt certa die ꝓmittat vt tacite agi qō si ablq̄ die ꝓmittat alio videt esse denegatū. vt. §. de leg. ij. l. statuliber. §. stichū. de postulā. l. imperatores. vt ergo ꝓtestatio ꝛ derogatoria dispositionē feci: ꝛ iō ꝓsumit deficere cōsensus. C Sz ista lect. instatur. de l. cū pr. §. meos. de leg. ij. ꝛ. C. de instit. ꝛ substit. l. pe. Solu. dicit dns Ray. ibi fuit omissa qualitas. hic substātia. argu. §. de eden. l. j. §. dē. ita videt tenere dy. i. d. §. meos. ꝛ Ly. in. d. l. pe. ifra dicere q̄ dies sit de substātia nō videt verū: qꝛ est qualitas nō substātia vt. j. tit. j. l. qꝫ duob⁹. ꝛ ibi no. l. ꝫ qlitas fm qd faciat videri pl⁹ ꝛ min⁹ debitū. vt. d. §. dē. ꝛ instit. de act. §. pl⁹. sicut videm⁹ in ipso hoie q̄ fm diuersas qlitates pl⁹ ꝛ min⁹ estimat. vt. C. cōia. de le. l. fi. §. j. nō tñ ille qlitates sunt de substantia. Preterea in. d. §. meos. de lega. ii. ꝛ. d. l. pe. fuit omissa conditio tñ certū est q̄ cōditio magis dz dici de substātia cū ea ei⁹ expressētia vel defectu dependeat dispō q̄ nō est in die vñ B sol. nō plz q̄re dico q̄ in. ll. Ꝫijs dispō fuit pfecta: lz disponēs posset fecisse additurū diē vel ꝺditionē. vñ si nō adijciat dispositio remanet de se valida: sed in casu nō añ stipulationē inchoatā pcessit cōuētio de adijcienda certa die q̄ cōuētio hz vim ꝓtestationis seu derogationis. vnde merito facit dispōnē nō valere. Sed si vis sustinere so. dictā ī casu isto. dic ꝙ ifactis dies est de substātia. nā aliud est factū vna die aliud alia. ſ ꝫ in datione sp est idē q̄ dar. vt. l. si non sortē. §. libert⁹. de ꝺdi. inde. in auc. de instr. cau. §. j. col. vi. Alij soluūt Ꝺ. rndēt ad. d. l. cū quid. qō ibi in obligationib⁹ q̄ re Ꝫhunt. hic in his q̄ verbis. ꝛ hāc solutionē videtur ponere gl. ibidē. ꝛ Ꝺdof. eā tenet. sed Jac. de rauē. Pe. Ly. ꝛ oēs eā rephēdūt per. l. triticū. §. eo. j. de reg. iu. l. semper. vnde de ea non curo. C Scō opp. gl. de. l. si finita. §. j. §. de dā. infec. Bl. soluit tribus modis. ꝓma nō est bona: qꝛ nō pōt bñ reddi ratio specialitatis. tertia est diuinare. sed scōa est vera ꝛ eā sic declarate: vos scitis q̄ error ī corpore impedit actū gerēdū. vt. l. cū in cor⁹. §. de acquir. rer. do. ꝛ de acq. pos. l. si me ī vacuā. ſ ꝫ error in cā nō vt toto ti. de cōdi. idē. ſ ꝫ in. l. si finita. fuit error in B: qꝛ credebat. ꝓmissor debere ſ ꝫ ꝓmittere in ppetuū et ideo. ꝓmisit: vñ fuit error ī cā ideo nō vitiat. B aūt voluerūt. ꝓmittere ī diē certā ꝛ p errorē ꝓmiserūt sine die vñ i ipsa stipulatione seu corpe stipulationis fuit error merito nō vꝫ. preterea hic deficit cōsensus. vt ex ꝑdictis patet ibi nō. C Tertio op. gl. de. l. de die. in prin. §. qui satisfd. cog. doct. B ꝛ ibi p. cedūt multū intricate. Solu. illa. l. bꝫ duas lect. nā intelligit primo de discordia q̄ est inter partes de

Andre. Poma.
a C Sz ſi interpellatus. hic vidē que scribunt hic Rapha. cu. ꝛ pet. besut. repeten. Bar. ꝛ alex. qui nititur Bar. sustinere.

die ponenda in stipulatione ante contractā stipulationē. et fm hoc nō ob. huic. l. Ꝟllo modo intelligit primo de discordia post stipulationē interpositā in qua dies fuit omissa: ꝛ tūc ob. ꝛ quidā soluerunt q̄ ibi in stipulatione iudiciali bic in cōuētionali. Et pōt esse ratio fm istos: qꝛ in illis iudex se interponit: in ꝙuētionalib⁹ nō: vt. §. eo. l. in cōuentionalib⁹. sed hec sol. nō est bona: qꝛ hoc principiū loquit in ꝓtorijs ꝛ cōuētionalib⁹ fm gl. vel in ꝓtorijs tm̄ fm Dy. ꝓterea si hec est rō q̄ nō valet scz ꝑpter defectū cōsensus eadē rō est in iudicialib⁹ ꝛ cōuētionalib⁹. q̄re dicas q̄ ibi fuit omissa dies nō ꝑpter errorē q̄ h nō agebat ab initio vt certa dies poneret: nec fuit omissa ex certa scientia. qꝛ de hoc nil fuit dictū: sed omissa fuit partib⁹ nil de hoc cogitantib⁹: tunc em̄ valet stipulatio: sed ꝓtor ibi die limitabat: qꝛ fuit iudicialis. si em̄ esset cōuentionalis nō egerem⁹ declarationib⁹ ꝓtorijs: sed si interpellat⁹ cōgruo loco ꝛ tēpore nō sisteret cōmitteret stipulatio: vt. j. dicā in alijs cōuētionalib⁹. Ad predicta instat et videt q̄ in ꝓtorijs die statuat lex nō iudex: vt. j. rem ra. ba. l. quo em̄. §. j. sol. ibi in stipulatione rem ra. ba. in qua dies declarat a lege vel a ꝓtore mortuo: ſ ꝫ stipulatio iudicio sisti nō habet die declarata a lege vel pretore mortuo. ꝛ ideo declarat iudex: vt. d. l. de die. Et aduerte: qꝛ dico q̄ non est declarata dies in qua debeat sisti: sed dies vsq̄ ad quā teneat bene. est declarata vt. l. grece. §. post litē. j. de fideiuſ. ꝛ. C. de fideiuſ. l. pen. C Scō instat ad ꝓdicta: qꝛ qñ est cōuētionalis nō cōmittitur per interpellationē: vt hac. l. ver. q̄ si ab initio Sol. ibi dies fuit omissa ex certa scientia ꝛ collata in voluntatē ꝓmissoris vt statim dicā. Ex ꝑdictis distingue ꝛ aut querit de die apponēda in stipulatione interposita: ꝛ tūc aut est iudicialis ꝛ ꝓtor reducit eos ad cōcordiā: vt. l. de die. in prin. fm vnam lecturā. Aut cōuētionalis ꝛ vitiat fm materiā. l. j. §. si quis simplr. §. eo. ꝛ hec nō est nostra materia. Aut queris de die omissa in stipulatione interposita: ꝛ tunc aut omittit per errorē: aut ex certa scientia: aut nec per errorē: nec ex certa scientia. ꝓmo casu: aut fuit error in causa aut in ipsa stipulatione. Scō casu serua versi. qō ſ ab initio. Tertio casu aut est iudicialis ꝛ tunc aut dies apponitur a lege aut nō. si nō: serua. l. de die. si cōuētionalis tūc serua quod. §. digi. ꝛ qō. j. dicā. C † Quarto oppo. ad id qō dicit de pondere numero ꝛ mēſura. de. l. qdā in testō. §. de leg. ij. quā gl. alle. p cōcor. de iure do. l. cum post. §. gener. vbi dr q̄ talis incertitudo non vitiat stipulationē. dicit glo. in. d. §. gener. ꝛ in. d. l. qdā. q̄ hic ponit regula q̄ fallit in dote: vt in. d. §. gener. ꝛ in legato ad refectionē vie: vt. d. l. quidam. Ite fauore alimētorū: vt. d. l. si cui. de ann. le. Ly. C. de do. ꝓmiſ. l. j. dicit q̄ in dictis casib⁹ nō est specialite: qꝛ pōt certificari rōne adiuncti scz dos ex qlitate personarū expēse vie ex qualitate vie. idez de alimentis hoc nō placet. qꝛ fm hoc oēs stipulatio que fit ex causa valeret. ex causa em̄ possem⁹ certificare quātitatē. vñ si ꝓmitterem⁹ mihi ex causa emptionis vel locationis ptiū incertū valeret: qꝛ certificaret ex qlitate rei qō est ꝺ mentē huius. l. et ꝺ. §. gener. ꝛ incertitudo de q̄ loquit. l. cū duo. de in diē adiec. nō haberet locū. C Preterea cū legatū fiat ob meritū: vt. §. p soc. l. nec adiecit. iā nullū legatū esset incertuꝫ: sed certificaret ex meritis qō est ꝺ. §. gener. Tene ergo gl. ꝛ circa B dic qñ stipulatio cōtinet incertā quātitatē: aut certū est q̄ Ꝫhentes cōgitauerūt de certa quātitate q̄ pōt apparere: vel ex ꝟbis vel ex Ꝺctu p̄cedēti: ꝛ tunc valet stipulatio: vt. §. e. l. triticū. aut nō cōstat ꝛ tūc nō vꝫ stipulatio vt hic. fallit in dote via ꝛ alimētis. C Quito op. ad id † qō dicit ſ ula edificari nō adiecto loco. nā in ſulā edificari est opus: sed opas incertas qs pōt stipulari: vt. §. e. l. interdū. ver. ite qui operas. ꝛ de ope. libe. l. quoties. §. est. ꝛ. l. be opere. Sol. aliud est opera q̄ est diurnū officiū: vt. §. de ope. lib. l. j. assumit em̄ hec opera ꝑ actu pſone: ꝛ istas operas qs potest stipulari incertas vt in Ꝫijs. aliud est dicere opus fieri. hoc em̄ refert ad ipsum opus factū put est certe forme: vt. §. ad. l. fal. l. qui quadringēta. ꝛ. §. quedā.

Andre. Poma.
b C Quinto oppono. q̄ Bartō, hic sentire videtur: et ita etiā quebic ponit besu. l. q̄ quidem testō. §. ō le. j. et in. l. si cui. §. de annu. leg. hꝫ locū in stipulatione: et sic in cōtractibus qō clari⁹ vult bar. in. l. si cui animū. §. de annu. le. ꝛ videtur glos. de hoc in. l. pe. in ver. prestari. circa fi. C. de sac. ſan. ec. dnz ibi dicit vr cōiter habēt libri impressi: secus ſ in alijs cōtractib⁹. sed ſi diceret secus in contractib⁹ nō adiecta additione: vt hz liber decij magistri mei vt ab eo dum hanc. l. inter ꝑtes recitaui tūc cōtra obstaret. vñ cogita et aduerte ꝟba bar. bic si forte voluit innuere Ꝺctū. ꝛ ꝓto cōpletō istius doctrine addе alios duos casus qs ponit bic alex. in qui bus incertitudo nō hz vitiare dispōnē lz inviltimo casu dari equipararat relictuꝫ causa studij relicto causa dotis. Ꝺctum tenuisse videt Ang. in aut. res que. C. cōia de leg. Preterea est aduertēdum: qꝛ videt iste casus vltimus nō bonus: qꝛ tex. in. l. stich⁹ liber est. in quo referunt doctores. §. de leg. iij. nō se fundāt fauore studij aut alicuius artificij sed fauore alimentoꝝ: si bene aduertas: et ibi ita sentit glos. vñ fortassis ſ ille cui tale legatū relictū est eēt diues vitiaretur legatū ꝑpter incertitudinem cū tunc nulla possit capi conjectura q̄ esset relictū fauore alimētorum per ea que no. bart. in. l. si cui §. de ann. le. et certe q̄. l. stichus. loquāt in causa alimētorū sentit etiā ibi bartolus.

quedam. et istud non potest promitti nisi appareat locus in quo vt hic. C Sed cōtra istud oppo. nam possum promittere nanem fabricandā: et sic est opus nō opera. Ite possum promittere scribere libꝝ ſ filia ꝛ valet nō adiecto loco: vt. j. de solu. l. inter artifices. ꝛ. j. e. l. cōtinu⁹. §. ab eo. cū ſ. sol. aut opus qō dz fieri est tale qō coberet solo: ꝛ tunc exigit certū locuꝫ: vt hic. aut solo nō coberet ꝛ tunc nō: vt in Ꝫtio. arg. §. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. si qs de naui. Ratio: qꝛ qñ nō coberet solo vbicūq̄ fiat mea interest: sec⁹ in his q̄ loco coberēt: vt. §. eo. l. q insulā. Ex ꝑdictis ergo collige: aut qs stipulat operas pront refert ad actū pſone aut opus certū ꝛ hoc scōo casu: 6 aut est tale opus qō coberet solo aut non. C Sexto opp. † ad id qō dicit fundū nō adiecto noie ꝛc. de. l. qui ex plurib⁹. §. eo. gl. sol. duobus modis ꝛ bene. ꝛ cōiūge eas simul: ꝛ dic aut cogitauerūt de certo expримēdo ꝛ nō expresserūt per errorē ꝛ nō valet vt hic arg. in p. in. bu⁹. l. Aut nō cogitauerūt de certo expримēdo ꝛ tunc aut est incertū de incertis ꝛ tunc nō valet vt hic. aut incertū de certis: ꝛ valet vt ibi. C Septimo oppo. de lega. l. legato generalr. ꝛ de op. leg. l. ij. So. glo. ꝛ bene aliud in hoie qui habet certos fines a natura. aliud in fundo qui habet certos fines destinatiōe patrūſa. vt ptz per. ll. alle. in gl. ꝛ no. in. d. l. legato generaliter. ꝛ per Dy. 7 in. c. in obscuris. de reg. iur. li. vj. C † Octauo op. de. l. si dom⁹. j. de leg. i. dicit gl. solue eodē modo vult dicere q̄ sicut homo nō hz fines certos destinatione patrisfamilias: ita domus hz fines facto hois nō sola destinatione: vt. §. com. predi. l. si qs duas. §. fi quis partē. hoc tenet gl. in. l. legato generalr. ꝛ. l. cū post. §. gener. de iure do. et Dy. in. c. in obscuris. de reg. iur. li. vj. Pe. nō tenet istā sol. dicit em̄ q̄ cū dom⁹ ex duob⁹ seu ex tribus cōsistat: vt. l. solū. §. de rei ven. ꝛ de vsucap. l. cū qui edes. q̄ possit qs facere reynā domū ita paruā q̄ in ea nō posset quis ponere caput. vnde est eadē ratio in domo ꝛ fundo: et ideo ipse in vtroq̄ distinguit eodē modo aut testator vel pmissor hz fundos vel domos in pīmonio ꝛ debet vnus ex eis ꝛ valet stipulatio ꝛ legatū: vt. d. l. si dom⁹. aut non hz fundū vel domū in patrimonio ꝛ tūc neutrū valet vt hic in. d. §. gener. Hāc opi. tāgit gl. licet nō approbet in. d. §. gener. ꝛ in pnin. mag. gl. Hoc nō placet mihi. non em̄ est verū q̄ eadē ratio sit in domo ꝛ in fundo. nam si quis ꝓmittit fundū simplr lz plures fundos habeat in pīmonio pōt dicere se intellexisse de palmite terre ꝛ erit fundus cū hoc in sua nuda volūtate consisteret. Sed si quis, pmisit domū cuꝫ plures domos habeat nō pōt dicere se intellexisse de ita parua domo cū nulla ita paruā haberet. nō em̄ hoc cōstat in sua nuda volūtate sed regrit interiectio parietis. ꝛ ideo non ita de facili vnū dicitur deriſoriū sicut aliud ꝛ hoc vult dicere gl. in. d. §. gener. 8 tenet ergo p̄cedēte sol. Tertiā solu. vꝫ ponere gl. in. d. l. si domus. a in pn. videlicet q̄ illa lex intelligat qñ testator sensit de certa domo tūc em̄ tam in domo q̄m in fundo valet legatū lz nullū exprimat. d. l. legato generalr. ij. rñso. Hec solutio cōtinet diuinationē quātū ad. d. l. si dom⁹. vnde tene quod. §. digi. verūtñ † scias q̄ ista solutio cōtinet in se veritatē in materia legatorū q̄ cū cōstant ex volūtate vni⁹? scz testatoris ſi sensit de certo valet: ꝛ eius volūtatis declaratio pertinet ad heredē tanq̄ ei⁹ qui melius nouit: vt. d. l. legato generalr. Et notabiliter dicit glos. in. l. si quis a filio. §. si qs plures. co. tit. sed in stipulationib⁹ q̄ cōsistūt ex volūtate duorū: si Ꝫhentes sentire voluerint de certo: nec cōstat de quo vitiaꝫ stipulatio cū non sit per quē declarer: vt bac. l. j. ꝛ hoc voluit glos. in. §. gener. si bene aduertaꝫ. C Sed Ꝺ ꝓdicta oppo. de ver. sig. l. locus. §. fi. vbi dicit q̄ ager hz certos fines: sed dic certos destinatione patrisfamilias lz glo. hic op. ꝛ nō sol. C Nono oppo. ꝺ. eo. l. vbi aūt. in pnin. Sol. expone vt ibi no. ꝛ cō 9 cludabit cū ista. C Ut igit ista materia liqueat qñ non est adiectū nomen fundi sic distingue. aut fuit actū de certo expримēdo et per errorem fuit omissum: aut nō fuit actū. ꝓmo casu aut loqmur in legatis ꝛ valet vt. l. legato generalr. ij. rñso. aut in stipulatione ꝛ nō valet si nō cōstat de quo arg. huius. l. Secūdo casu aut est incertū de certis ꝛ valet: vt. §. eo. l. qui ex plurib⁹. aut incertū de incertis: ꝛ tunc aut loqris in pdio rustico qō habet fines destinatione bois ꝛ non valet vt hic. ꝛ. l. cū post. §. gener. aut de fundo vbano vtputa domo q̄ hz fines per interiectionē parietis ꝛ distingue. aut hz domos in pīmonio aut nō: vt. d. l. si domus. C Dici b mo. p̄cedo b ꝛ op. ad ver. q̄ si ab initio hic dicit fm cōem modū legendi q̄ hic agebat qō cōsisteret quocūq̄ die: nō tū fuit dies expressa q̄ stipulatio valet ꝛ cōmittit. Contra qō nō expримit habeat ꝓ omisso: vt. §. eo. l. quicqd astringēde. ergo videt q̄ stipulatio vitietur sicut qñ ab initio fuit per errorē omissum. Sed dat duas solu. vna fuit Oldr. ꝛ licet obscure loquat hic: vult dicere q̄ dies hr ꝓ omissa in p̄ncipali stipulatione adeo q̄ ex ea nō possit agi cū nec valeat. Sed lz p̄ncipalis vitiet penalis remanet valida adeo q̄ cōmittet perinde ac si inceperit a precedēti cōditione nō precedēte pactione. hec sol. tollit. Primo hic vr velle facere differētiā inter primū casuꝫ hui⁹. l. ꝛ hūc. fm B nulla esset differētia. sed ad B rñdet qui voluit sustinere q̄ dicta est q̄ ꝓmo casu neuter valet: hic valet saltē sti 10 pulatio penalis. Scō tollit: nā hic supponit † q̄ stipulatio iudicio sisti nō valet sine die: sed B est falsum. vt. §. qui satisfd. cog. l. de die. in pnc. C. de fideiuſ. l. pe. j. de fideiuſ. l. grece. §. post litē. ꝑpter q̄s rōnes. do. Ray. nō tz hāc sol. ꝛ bene. ꝛ hec rō ꝛcludit put hic itelligit in stipulatione iudiciali. Preterea. vt. §. vidistis qñ p̄ncipalis vitiaꝫ rōne incertitudinis ꝛ penalis: vt ptz. §. in expōlis positis de incertitudine diei quātitatis loci ꝛ nominis. si ergo ponim⁹ hic principalē rōnem incertitudinis vitiatā. ergo ꝛ penalis siue per errorē siue nō sit peccatū in forma: vt dicā. j. p̄gi. cōtra

de. §. alteri. Preterea hoc cōfunditur per. l. si homo mortuus. §. eo. ꝛ qō ibi no. quare glos. dat aliā solu. vcz q̄ dies non fuit omissa sed fuit appositā alia dies que placeret promissori. ꝛ fm hoc vtraq̄ stipulatio tenet scilz p̄ncipalis ꝛ penalis. arg. ad hoc. §. eodē. l. centesimis. §. fi. que sol. placet. C Undecimo oppo. si bic incepit a precedēti cōuentione ergo debet cōmitti a tempore more. vt. j. ver. itaq̄. dicit gl. q̄ quidā dicūt qō hic cōrigitur per infrascripta qō nō placet qꝛ non est veri⁹imile q̄ statim se corrigat: vt. §. de cōdi. ꝛ demō. l. nam ad ea. Alij dicunt q̄ speciale in iudicio sisti q̄ non placet quia quātum ad casum istius. l. nō est reperire rationez specialitatis. Quid ergo dicem⁹ ex veritate solutionis precedentis contrarij pendet solutio istius dicit enim gl. q̄ hec conuentio precedēs nō valuit ꝛ ratio est perinde ac si inceperit a precedēti cōditione hanc. §. reprobaui. alij dicūt q̄ istud ideo est qꝛ tempus sistendi fuit collatū in arbitriū ꝓmissoris: ideo tarditus ꝓmittitur. §. qñ desijt posse sisti. istam sequitur do. Ray. q̄ putoverum. Sed Guil. de cug. in. d. l. de die. §. q satisfd. cog. dicit indistincte q̄ qñcūq̄ stipulatio de iudicio sisti interponitur extra iudiciū sine die nunq̄ cōmittitur nisi cuꝫ desijt posse sisti per banc. l. sed ipse non respondet ad vñ. itaq̄. vnde de suo dicto non curo. tene ergo 11 precedēte sol. C † Sed Ꝫ hoc instat. nā licet ista stipulatio valeat qñ cōsertur in volūtate obligandi per futurū subiūctiui sez cū voluerit. tñ si ꝓmisſor decedat anteq̄ voluntatē suā declaret stipulatio vitiatur. vt. §. eo. l. cēteſimis. in fi. l. Ꝫ in legato sez cus: qꝛ moriēdo videt velle. vt. l. fideicōmiſſa. §. ſic fidei. de lega. iij. ꝓtz ergo q̄ in casu n fo cū moriendo desijt posse fisti re vitiaꝫ principalis: ꝛ per Ꝫis penalis. vt. §. eo. l. si hō mortuus. ꝛ qō no. p Ꝺy. in c. nemo pōt. in fi. de reg. iur. li. vj. Rñ. qñcūq̄ quis ꝓmittit cū voluerit simpliciter: tunc quia ista cōditio cum denotat principaliter tps secūdario cōditionē. vt. l. si titio. §. qñ di. leg. ce. ꝛ de cōdi. ꝛ demon. l. si quis legata. in p̄inci. est in sua potestate an velit ꝛ qñ velit: ideo eo moriente euanescit stipulatio: vt d. l. cēteſimis. sed hic fuit actuꝫ vt oīno sisteret: sed dies fuit collata in arbitriuꝫ ꝓmissoris nō est q̄ in suo arbitrio an fiſtat sed qñ fiſtat ꝛ ideo eo mortente cōmittit stipulatio. hoc probo per tex. §. qui sine manu. ad li. pue. l. fi. Ex ꝑdictis q̄ collige. aut quis est obligat⁹ simplr cuꝫ voluerit. aut ꝓmittit pure sed dies solutionis cōfertur in volūtatē ꝛ arbitriū ipsius ꝓmissoris: primo casu aut in stipulatione ꝛ vꝫ si in vita declarat sive velle: secus si ante moriatur vt. l. cēteſimis. §. fi. aut in legatis ꝛ moriēdo videt velle. vt in. §. fic fideic. secundo casu serua hunc. §. b 12 C † Duodecimo opp. Ꝺ predicta tu dicis q̄ vitiata stipulatione principali vitiaꝫ penalis. contra. §. eo. l. stipulatio ista. §. alteri. Rñ. qñcq̄ principalis stipulatio deficit ab initio solum ea rōne qꝛ nō interest tunc penalis vꝫ: qꝛ in ea deficit ratio ꝑdicta sez qꝛ in penis nō cōsideram⁹ interesse. qñcq̄ stipulatio principalis deficit rōne errorꝭ seu incertitudinis: tūc videtur esse defectus in forma ꝛ sic in cōsensu. vt. §. eo. l. j. §. fi quis ita. ꝛ non valet principalis nec accessoria. vt bac. l. qñcq̄ principalis stipulatio nō valet rōne impossibilitatis: ꝛ tunc habet locū qō no. per Dy. j. eo. l. quidā cū filiū. qñcq̄ principalis stipulatio ab initio vꝫ in cōceptione sui ꝛ speratur cōmitti penalis per morā cōmissam in principali tūc si propter aliquē casum quis liberetur a principali liberet ꝛ a penali tanq̄ sibi accessoria. vt d. l. si homo mortuus. nam cū ipsa penalis cesserit habere dependentiā a prima si prima tollitur ꝛ secunda. ar. eius qō no. §. eo. de lib. ꝛ posth. l. iij. §. fi. ꝛ de iniu. testa. l. nam ꝛ si sub condi. C Expediti de prima particula prime partis veniamus ad secūdā ꝛ tertiā consequēter. C Op. primo. §. eo. l. quicquid. §. fi. So. ibi fuit adiecta certa dies inter quā deberet ascendere capitolium bic non. C Secūdo op. j. eo. ꝟ. sabinus. So. ptz in ver. itaq̄: qꝛ bic incepit a conditione ibi a pactione. Ratio † diuersitatis est qꝛ vbi p̄cedit cōuentio quis est obligatus ad id qō in conditione deuenit. sed qñ precedit condi-

Andre. pomate.
a C Ll. ſi dom⁹. aduerte tamē q̄ illō qō dicit hic Bar. debes intelligere q̄ testator in. d. l. si domus. in prin. intellectus erat de domo certa est diuinare qꝛ imo nō est diuinare sz dicere q̄ expresse dicit quā bart. dicat boc ꝛ in. l. si dom⁹ vñ cogita fortassis em̄ bar. nō habuit in tex. suo cū de certa domo ꝛc. qō ꝛ glo. accidisse videt ſi ibi inspicias.

Andre pomate.
b C Decimo procedo cū Bar. in ista opp. transeūt oēs prete pau. de cast. de quo dic vt hic per do. Alex.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

tio non facilius debet in penam incidere qui non facit id ad qđ est obligat⁹ q̄ qui obligatus non est ar.ff.si qs omiſ.cau.te.l.si quis sub cōditione.ꝛ ita dicit Ja.de ra.ꝛ hoc vr̄ sentire p̄ma glo.huius.l.

¶Tertio op.ꝛ videt q̄ imo statim sit cōmissa stipulatio ꝛ possit agi si reo dat facultas soluēdi qđ deuenit in cōditione sicut videmus in causa nogarli.vt.ff.de re iu.l.miles.ff.decē.de peti.here.l.itēueniūt.ff.itē recte.Sol.dicebat Jr.fateor contrariū ꝛ pegasus in illo casu bene dicit siue incipiat a pactione siue a cōditione:vt babetis in glo.q̄ non tenet opi.Jr.qꝛ contra tex.in.ff.itaq̄.nec ob.q̄ dicimus in cā nogali.qꝛ ibi ab initio estimatio est in obligatione l3 p.l.dē facultas dādi serui.p nogat.vt.d.ff.decē.qđ nō est hic qꝛ illud qđ deuenit in cōditiōe nō est in obligatiōe.vt.d.l.si qs sub 2ditiōe.si qs omiſ.cau.test.Jtē stipulatio penalis est cōcepta sub 2dītione:ergo ante cōditionis cuētū nil est in obligatione.vt.l.cedere diē.de ỹ.sig.somnianit ergo h Jr.¶Ueniam⁹ ad quartā particulam ibi sabinus aūt ꝛc.Et oppo.ad ver.idē defendi ꝛc.vbi d: q̄ non expectat q̄ definat posse dari:sed stipulatio cōmittit ex mora seu cessatione.sed ff.si.pgi.versi.ꝛ.j.pgi.ỹ.itaq̄.circa hoc sunt tres opi.Una Pe.ꝛ Jac.de ra.quā hic tangit gl.licet nō approbet.q̄ hic legatū incepit a precedēti legato.sed.ff.si j.a precedēti cōditione.vnde ita distinguūt ipſi in legato sicut in stipulatione.hoc p̄obāt p.l.cuꝫ sine prefinitione.ff.qñ di.le.ce.do.Ray.hanc repꝛobat per būc tex.ibi idcꝰ vtilitatis cā ꝛc.vbi dr̄ velle denotare aliqd specialitatis in legato penoris.Ad l.cū fine.rñdeo q̄ ibi est dīa vtrū incipit a precēdēti cōditione vel legato quātū ad constituēda plura legata vel vnū.Sed quātū ad hoc vtrū citi⁹ vel remissius debeatur illud legatū quasi in vim pene nulla est differētia.Credo q̄ pe. quātū ad hoc nō bene dicat per tex.ff.ad.l.falci.l.j.ff.itē si ita.vbi est casus q̄ quātū ad hoc nulla est differētia incipiat a cōditione vt legato,p hoc induco tex.j.de ſo.l.ratā.vbicū de legato repellēdo ꝛc.ſm vnā lect.ep̄ſius in.l.si pe culiū.ff.si.ff.de ſta.lib.per quē tex.cōfundit dictorū opi.nec possunt dicere q̄ ibi sit speciale fauore libertatis qꝛ hoc ipſi repꝛobāt in 3tio de.l.libertas.ff.de manumiſ.test.vt.j.dicā.Preterea si bene ſpiciaf.l.illa ꝓcedit ponēdo ius cōe qđ tollit ex mente testatoris.p hoc.ff.de cōdi.ꝛ demō,l.hec cōditio ꝛ ista est cōis opi.Nec ob.l.ista.ꝛ ſi.q̄ loquunt solū de penore:qꝛ istud ponit exemplificatiue:qđ patet ex.l.si penū.qñ dies leg.ce.vbi idez ponit in penu. b ꝛ in fundo.Nec ob.b † q̄ hic ponuntur due rones copulatiue quādo.l.ponit duas causas seu rones finales:si vna deficit ꝛ alia remanet:remanet etiaꝫ iuris dispositio:vt insti.de nup.ff.affinitatis.no.in aut.de nup.ff.si vero etiā rationabiliter.ꝛ no.etiaꝫ de p̄iui.credi.l.si neuter.ff.in bonis.no.etiaꝫ.ff.de ex̄cep.rei in.l.si qs ad exhibendū.Vel aliter rñdeo q̄ iste tex.aliter intelligitur.nā sunt due rones.naꝫ p̄imo fauor vltime voluntatis.Jtē rei natura qꝛ pēdet cōditio de ptāte heredis ſm qđ glo.exponit ꝛ si bene aduertis iste rones in oī legato bñt locū.

¶Scdo ꝺ p̄dicta fortiter instatur de.l.si qs ita libertatē.in pn.de ſta.libe.Sol.ibi ỹba in cōceptione sui sapiunt mortē hois expectandā.¶Tertio oppo.ꝛ vr̄ q̄ qñ legatū est legatū sub cōditione nō faciēdi statim admitti debeat cū cautione mutiana:vt.ff.de cōdi.ꝛ demon.l.mutiane.in fi.Hl.dicit aliud in contractib⁹:vt hac.l.ita stipulat⁹.aliud in vltimis volūtatibus.Ista est truffa.hec.l.nil facit ad materiā cautionis mutiane que loquit qñ cōditio cōsistēs in nō dādo vel nō faciēdo cōferr̄ in persona legatarij vel altert⁹ cui aliqd relinquit.sed.l. nostra loquit qñ 2ditio cōferr̄ in persona ei⁹a quo aliqd relinquit vel cui aliqd dꝛ.ꝛ ita sentit hic gl. 16 ꝛ bene.An aūt in † 3ctib⁹ qñ cōditio cōferr̄ in persona ei⁹ cui aliquid debeť habeat locū cautio mutiana:hic non insisto.dic vt per Hui.de cu.in.d.l. dedi.ꝛ Lyn.in.l.sīue apud acta.per do.Ray.in.l. 17 mutiane.Sūma ergo ita.circa vltimas volūtates qñq̄ cōditio cōferr̄ in persona grauati:ꝛ tunc aut habet diem ꝛ expectat dies:vt.d.l.si peculiū.in fi. Aut nō hꝫ diē:ꝛ tūc aut verba in 2ceptione sui sapiunt qđ expectaf q̄ definat posse dari vel fieri et expectaf:vt.d.l.si qs libertatē.aut nō sapiūt ꝛ tunc debet statim impleri cū pōt:vt hic.Si vō 2ferr̄ in persona ei⁹ cui aliqd relinqueť tūc aut est affirmatiua vel negatiua ꝛc.vt plene per Hui.in.d.l.dedi. per do.Ray.in.l.mutiane.hic nō dico:qꝛ nō est nostra materia.¶Uenio ad quintā particulam ibi: itaq̄ ꝛc.ꝛ dicta particula cōtinet duo dicta.p̄imū quādo incepit a cōditione.secundū qñ a pactione.

¶Op.per ordinē l3 gl.intricet ad p̄imū.¶Primo oppo.de.l.libertas.ff.i.ff.de manu.test.Sol.dicit glof.bic ꝛ in.l.si post tres.ibi speciale fauore libertatis.Jaco.Pet.Hui.de cu.Lam.de rāpo.et do.Ray.dicūt:aut vitiaf q̄ in dispōne venit si expectaretur q̄ desinat posse dari vel fieri ꝛ nō expectatur vt ibi.autinō vitiatur ꝛ expectaf vt hic.Videte oñ salua reuerētia p̄dictorū:nec 3tium mihi c placet nec sol.nā.l.nostra loquit qñ cōditio est apposita in p̄sona grauati seu obligati:sed.l.3tia loquit qñ cōditio est apposita in p̄sona honorati seu cui aliqd debeť:vñ nō est 3tia c.l.nostre.Nec solu. dictorū placet.hoc ostēdo per casum.l.ff.de cōdi.ꝛ demon.l.heres meus.ff.pe.Hoc declaro.certuꝫ est q̄ vsufructꝰ nō pōt alicui relinqui in tēpus mortis:vt.ff.de vsufru.l.titio cū morieť.de vsufru.legl.v.pone ergo testatoꝛ relinquit titio vsumfructū si nō ascēdit capitoliū:nō est dubiū q̄ si expectamus cōditionē q̄ si legatarius desinat posse ascendere d vsufructus extingueref.nūquid ergo sufficiat q̄ si legatari⁹ nō ascēdit cuꝫ potest certe sufficeret ſm opi.predictorū.per.d.l.libertas.ff.f.sed hoc est falsum:vt.d.l.heres me⁹.ff.pe.nam nō habeť p̄o impleta sed recurrit ad remedū cautionis mutiane: sicut in ceteris legatis:vt ibi.¶Si ergo opp.de.l. libertas.ff.i.ad hāc.l.solue q̄ hec conditio fuit adiecta in persona grauati:sed ibi in persona honorati.¶Sed ad illā d.l.op.de.l.mutiane.tunc oꝛ te dicere q̄ sit speciale fauore libertatis.¶Scdo ad idē opp.de.l.si titi⁹.ff.eo.glo.bic ꝛ in.l.3tia dat circa banc.l.quatuor solutiones.Una est q̄ ibi sit speciale ratione perplexitatis:vt bic late dicit gl. 18 Quidā impugnāt banc solu.Tnā dicitur perplexitas cuius dissolutio nō pendet ex facto alicui⁹:vt ff.de vul.ꝛ pup.sub.l.ff.ff.titi⁹.ꝛ de cōdi.insti.l.si titius.sed 3tia pōt dissolui de facto debitoris:q̄ non est perplexitas.Sed hec sol.potest sustineri.naꝫ l. imaginatur ipſuꝫ ꝓmissorē nunq̄ dissoluere perplexitatem test repeti:ꝛ sic nō sufficit vnā adim pleuisse.ꝛ ita not. illū tex.do.alegā. addēdo tex.in.l.si heredi plures.ff. de cōdi.insti.vbi si quis est substitut⁹ sub pluribus cōditionibus con iūctim nō sufficit vni obtemperaſſe:sed regrit q̄ ad hoc nec possit ad dere oīb⁹ pareat ꝛ ante contra istam rationē Bart.bic stringit multum text.in.l.si heredi in sui rōne.et ad hec bñ facit:qꝛ qñ papa vl̄ p̄inceps mouet ex duplici causa simul 2sidērata vna deficiēte decisto dispositio. tex.est in.c.qm̄ fre quenter.ff.poꝛo. iūcto.ff.sīnaūt. vt li.et ita notat do. abb.in simili ꝛ cō fil.lxxvij.incip.id de iure queritur. ꝛ facit qđ no.gl.et doct.in cle.in pleriſq̄.de elec.ꝛ do cto.in.c.licet cām. de pba.ꝛ in.c.ij.ō rescrip.ꝛ Bart.et moder.in.l.diu⁹. ff.de re iudi.et ibi do.alex.vide etiā ad hec aliqd per bal.in.l.j.in p̄in. in.v.col.iver.viij. querif.ff.de eden. ꝛ in.l.si iure.C.de 3ben.emp.

¶Unde nō est cōtraria.ꝛ hec solutio antiquorū reꝓbāt etiā p tex. in.l.mutiane.ff.ō cōdi.ꝛ demon.ducēdo eo modo quo inducit bart. l.heres me⁹.ff.pe. eo.titu.

¶Sed ad illā.l. aduerte tū q̄ videť potius odiuꝫ q̄ fauoꝛ:qꝛ pstando cautionem statim pstita liberta te cōsequeretur q̄ nō fit eā nō pstando dū posset euenire casus q̄ non ascēdere possit capitolium vsq̄ ad duos menses vel etiam annū ꝛ non plus vnde cogita sed tū de ītellectu d.l.liberta.ff.j.vide de Bart.in.l.mutiane.in p̄nc.ff.de cōdi.ꝛ demon.

plexitatē per quam dissolutionez obligaretur sicut dicimus q̄ non valet obligatio in rei voluntate collata.qꝛ.l.p̄sumit eū nunq̄ velle obligari.vt.ff.eo.l.stipulatio nō valet.ꝛ.l.si titi⁹. in fi.cuꝫ si.ꝛ sic remanet pplexitas.Ellia so.est q̄ illa cōcordet cū ista.cū em̄ facta est ab vno lit.cōtest.desijt alteri posse solni ꝛ sic euenit 2ditio.ꝛ ita cōcordāt:ꝛ hāc tenet Dy.certe hoc fateoꝛ qꝛ p lit.cōtest.desijt alteri posse solui:qꝛ hoc dicit tex.in l.cōtraria.Sed quare istud sit ibi q̄ finis illi cōditioni imponāf per lit.cōtest.cū hic nō sit allegat hāc.l.hoc nō dicit Dy. nec gl.vnde dicta so.nō videť perfecta.¶Tertiā so.ponit gl. aut cōditio cōfertur in persona alteri⁹ ꝛ habet locū.l.illa aut in persona eiusdē ꝛ habet locū hec.l.vt ibi no.glo.¶Nec so.bic nulli plꝫ qꝛ non hꝫ rationē ꝓterea videť destrui p.l.fideiussoꝛ ob.ff.si.j.de fideiuſ.¶Quartā so.oat gl.qꝛ ibi conditio est in eadē re in qua est dispositio.bic in diuersis reb⁹.ꝛ huic so.videť adherere Hui.de cu.qui dicit q̄ illud est in.l.illa.ne deneniam⁹ ad absurdū.nā si expectarem⁹ q̄ illa res desineret posse dari expectaremus casum in quo dispositio nō haberet effectū qꝛ res esset perēpta.Nec so.non plꝫ nec etiā dictū Hui. qꝛ potest res desinere posse dari vni aliter q̄ per interitū rei: vt per mortē vni⁹ ex illis in quorū persona est collata cōditio facit.ff.de condi.ꝛ demō.l.hoc genus.ꝛ.l.pater.ff.socrus.Nec pōt dicere dabit heredi suo p.l.cū ita.de cōdi.ꝛ demō.Quintā,so.oat pe.vt ipſe refert in l.ff titi⁹.ꝛ in.l.ꝛ ff post tres.ꝛ Ly. in.l.si pacto quo penā.C.de pact.q̄ in.l.ff titi⁹.fuit contracta obligatio duoꝝ reoꝝ:nec ibi fuit aliqua cōditio nisi ea q̄ tacite inheret in duobus reis vt.l.si eꝛ duobus.j.ti.j.Nec ob.dicit ipſe q̄ fuerunt separatim accepti.vt.l.duos.ff.fin.de duobus reis.qꝛ cū vn⁹ cōtrahit sub cōmemoratione alterius videtur simul 3here.ar.j.de ſo.l.modestinus.Istud suū dictuꝫ 19 parū vꝫ.nā † disparitas cōditionis q̄ nō speratur reduci ad paritatē impedit cōstitutionē duoꝝ reoꝝ.vt.l.eꝛ duob⁹.ꝛ.l. eadē.ff.j.j.ti.j.nec iste cōditiones in persona reoꝝ vtriuſq̄ poterunt concurrere ergo ꝛc.Nec pōt dici q̄ illa conditio tacite inhereat qꝛ hoc est falsum:qꝛ tacita conditio imped it natiuitatē actionis:vt.ff.de pac.l.item qꝛ.ꝛ ibi no.sed non est dubiū 20 q̄ in duobus reis vtraq̄ ab initio naſcaf ergo ꝛc.† Quid dicemus.breuiter dic q̄ illa concordat.qꝛ ibi per lit.conte.desijt posse dari cīuiliter.Et est ratio quia ibi sufficit cōtestatio rōne perplexitatis cui⁹ dissolutione ꝓmissor posuerat in sua potestate verū qꝛ.l.imaginatur ipſum hāc perplexitatē nūq̄ dissoluere.l.introducit modū q̄ dissolnāf per lit.contest.Et est ratio quare hoc mō introducit qꝛ illa obligatio habet aliquid similitudinis cū obligatione duoꝝ reoꝝ:l3 nō sint; duo rei.ꝛ ideo sicut in duob⁹ reis vnus per lit.cōte.poccupat sibi ita voluit.l.qđ ita fieret.ꝛ sic aliquas ex supradictis solutioni hus simul iunge.¶Tertio oppo.de.l.fideiussoꝛ obligari.ff. si.ff.de fideiuſ.Glo.so.optime q̄ ibi precessit cōuentio in persona p̄incipalis cuius mora nocet fideiussori.vt.ff.eo.l.mora.ergo ꝛc.ꝛ hoc tenet Hui.de cu.¶Quarto op.de.l.qui rome.ff.flauius.j.eo.So.videtur sentire hic Dy.in quadā additione q̄ ibi sit speciale fauore libertatis qđ nō expectaf qđ desinat posse manumittere:l3 cōmittatur pena ex sola mora: sed certe ille.ff.nō ob.ad hoc qꝛ ibi p̄esset ꝛ cōuētio de seruo manumittendo vestita coherentia contractus. modo habes contraria qñ incepit a conditione.¶Quinto op.q̄ sit idem qñ incepit a pactione ꝛ conditione.vt.ff.ea.l.ver.qđ si ab initio.so.vt ibi dixi. 21 † Sexto oppo.ꝛ videtur q̄ etiā ibi incipit a pactione nō possit agi statim cū est cessatum:sed oporteat vt expectetur lit.conte.vt.C.eodem.l.nuda.Sol.dicit glo.bic in precedenti pactione vestita:ꝛ ideo citius cōmittitur quā per litis cōtest.ibi in precedenti pactione nuda:et ideo remissius committitur quam per lit.conte.Aduertatis domini qꝛ ista sunt difficilia.duo supponit gl.quod precedit pactio nuda ꝛ cōmittitur pena ꝛ hoc primo.Item cōmittitur per lit.cōtest. ꝛ hoc secūdo.¶Ad p̄imuꝫ oppo.fortiter pena committitur ex mora vt hic videtis.ꝛ.l.si penum.qñ di.lega.ced.ꝛ dicam.j. proximo cōtrario.sed vbi nulla petitio ibi nulla mora.vt.l.si pupillus.j.eo.ꝛ de re.iur.l.nulla.Sol.dicit Ja.de ra.vbi nulla petitio:ibi nulla mora quātum ad ipſum principale qđ petitur vt.l.si pupillus.sed quātū ad accesſoꝛium puta pena sic vi in cōtrarijs.Pe.ꝛ omnes hoc repꝛobant per.l.lecta.ff.sed cū sortis.ff.si cer.pe.vnde circa hoc glo.in.l.nuda.ꝛ.j.de regu. iur.l.nulla.ꝛ dy.ꝛ oēs videtur tenere qđ ibi cōmittit pena nō ex mora.sed ex euentu conditionis sub qua penalis stipulatio erat cōcepta sez si promissa non seruentur.¶Ad secundū qđ dicitur q̄ ista cōditio videtur extare per lit.cōtest.¶Oppo.nemo fine actione experitur.vt.l.si pupilli.ff.videam⁹.de nego.gest.et de admi.tu.l.quoties.ff.item si tempoꝛali.sed iste non habet actionem qꝛ pactū est nudū ergo ꝛc.¶Circa hoc sunt quatuoꝛ opi. Prima est q̄ ibi fiat lit.conte. de facto per quam videatur impleta conditio sicut alꝫ cū de iure fieri non poteſt.vt.ff.eo.l.titius.de condi.insti.l.mulier.ff.pe.j.e.l.qui dā cum filiū.ꝛ ista fuit opi.Jo.quam sequuntur quidā.ſuper penali enim dicunt litē non posse contestari cum conditio penalis stipulationis nō exţiterit vt bic ꝛ.l.cedere diem.de ver. sig.Alij dicunt ꝛ ista fuit 3tio.quod li.cōtest.fit super actione penali licet nondum cōmiſſa.ꝛ hoc videtur pꝛobari expresse per.l.si pacto quo penam.ibi ex stipulatu nr̄o.nec obſt.l.cedere diem.qꝛ verū est q̄ quis non agit ex obligatione nōdum nata nisi per exercitium ipſius quis cōsequatur actionez.simile.ff. eo.l.si titius.j.rem ra.ba.l.si indebitum.de act.empt.l.iul.ff.si quis concludente.ꝛ huic op.adheret Guil.de cu.ꝛ Ly.in.d.l. nuda.per talem rationē.ex duobus malis minus malum est eligendū.vt.j.de regu.iur.l.quoties nihil.sed cum conuentio nuda penalem stipulationē precedit in agēdo duo sunt mala qꝛ si agaf ex nuda malū est contra.l.iuris gentiū.ff.quinimo.si agatur ex penali nōdum cōmiſſa malū est cōtra.l.cedere diē. Sed hoc vltimo casu est min⁹ malū.nā licet nō habet actionē ad penā tamen habere speratur.sed ad illud qđ in pactione nuda deuenit nō hꝫ actionē nec habere speraf ꝓ hoc quibus ad li.pcla.nō li.l.lucius.q̄.l.facit hoc modo qꝛ ibi idē operaf potentia consequēdi libertatē q̄ ipſa libertas cōpetens.facit de fideicō.lib.l.cū vero.ff.j.ꝛ hanc tenet Jac.bu.ꝛ Ray.per.l. si pacto quo penā.vbi dicūt esse casuꝫ.Tertia est opi.Dy.in c.non est in moza.de regu.iur.li.vj.qui tenet q̄ vtraq̄ p̄dicta rū opi.sit vera sez q̄ possit ex nuda vt.l.nuda.Jtē ex penali: vt.l.si pacto.ꝛ tū in vtraq̄.l.dispēſatiue ꝓcedit qꝛ nō pōt agi de iure cōi aliquo ꝓdictorū casuū vt ibi pꝛs per eū.Quarta fuit opi.Ja.de ra.ꝛ Pe.qui dicūt agi recte ad penā cōmiſſaꝫ. nec agit dispēſatiue vel de facto sed de iure eōi cū pena sit de iure cōmiſſa.hāc opi.pbat Ja.ꝓdict⁹.primo p.l.fideiussoꝛ ff.si.j.de fideiuſ.vbi dicit esse casum ponēdo in seruo q̄ ab initio ꝓmiserat ꝛ sic erat naturaliter obligatus. Sed ista ratio non multū placet qꝛ est diuinare.Secundo sic pꝛobat simpliciter promittens videť ꝓmittere pure.l.dare cū ab eo fuit posſtulatū.vt.ff.eo.l.eū qui kalendis.ff.quoties.ꝛ.l.si decē cū petiero.ꝛ.l.si ita quis.in p̄inc.ꝛ solet dici in tractatu more eodē modo qui ꝓmittit per pactū nudū est obligat⁹ solnere eodē tēpoꝛe ꝛ eadē 2ditione.solū in hoc est differentia qꝛ prima pa rit actionem sēa non.vt.l.fideiussoꝛ.ff.fideiussoꝛ.j.de fideiuſ. sicut ergo ille qui est obligat⁹ ex pactione vestita interpellat⁹ cōgruo loco ꝛ tēpoꝛe nō soluit facit exţistere 2ditionē penalis stipulationis ꝛ eā cōmittere sic q̄ ꝓmiſt pactione nuda si interpellatus nō soluit incidit in stipulationē penalem.nā cuꝫ promittis l3 pacto nudo ꝛ postea si nō fecerit,ꝓmittis penam videť repetitū si nō feceris eo modo quo in pactione intelligitur.vt.l.titia.ff.idē respondit.ff.eo.Pe.probat hoc etiā alijs rationib⁹.nam cū precedit pactio nuda pena cōmittit per cō 22 ditionis euentum.sed posito † q̄ ista cōditio nō possit exţiste re de iure tū sufficit qđ exţstat de facto.f.qđ in moza cōstituaf de facto.vt.l.quidam cū filiū.j.e.ꝛ de 2di.ꝛ demon.l.meuius. ꝛ de condi.insti.l.mulier.ff.pe.sic ergo stipulatio de iure committitur.nec in agendo erit aliqua iuris dispensatio.Preter ea † verosimile est q̄ illi qui stipulationem interponūt velint 23 eam valere.vt.ff.de manumiſſis testa.l.si quis locuples.in fi. ꝛ.l.hec stipulatio.ff.dimus:vt le.no.ca.sed volūtatem contrahētiū interp̄tamur eo modo quo pōt valere.vñ.l.dicit q̄ si testatoꝛ reliquit titio fideicōmiſſum si decesserit sine heredibus intelligimus de heredib⁹ suis hoc est de filijs ne alꝫ fideicōmiſſum sit inutile.vt.l.eꝛ facto.ff.si.j.ad trebi.ita in casu ꝓposito intelligit⁹ si nō dederis cū petiero eo mō quo peti potest cū certū sit q̄ per viā actionis petere nō possum.ꝓo hoc facit.ff.eo.l.stipulatio ista.ff.bi quoq̄.qđ videtur tenere Ly. 24 in.d.l.si pacto quo penā.Quid dicemus.† certe salua reuerētia aliorū ego teneo opi.Jac.de ra.ꝛ Pet.scilicet qđ agaf ex stipulatione penali cōmiſſa per interpellationem factam cōgruo loco ꝛ tēpoꝛe etiā extra iudiciuꝫ.nec in hoc.l.dispensatiue procedit.hoc pbo p tex.duarū.ll.primo in.d.l.si pacto quo penā.ibi more aliorū iudiciorū ꝛc.nam more iudiciorū est q̄ nemo sine actione experit.ꝓterea hoc ꝓbaf per casum expreſsum.certum est q̄ sicut ex pacto nudo non oritf actio sic nec ex sententia arbitri.vt.l.j.C.de arbi.sed si aliqs ꝓmisit penā si sententie arbitri nō staretur exigereť nec ꝛte.lit.de facto sup actione in factū ex lnia arbitri vel sup actione penali ad hoc vt pena cōmittaf certe nō:sed tūc cōmitteť cū cōmitteret si sententia fuiſſet talis ex q̄ oriref actio.vt.l.si cū dies.ff.si.ff.de arbit. ita in ꝓposito cōmittaf ꝓ interpellationē factā extra iudiciū sicut si pactio vestita precesſiſſet.Nec pōt aliquis dicere qđ ibi stipulatio penalis ceperit a precedēti pactione vestita vt puta

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Andre.Poma.
a ¶Quid dicem⁹. Ista 2clusio bar. q̄ in vltimis volūtatibus siue inciṗiēt a p̄cedēti conditione sit speciale vt ꝓximū potuit dari aut fieri ꝛ cessatū est q̄ pena cōmittit nec sit expectādū q̄ desinat posse dari aut fieri ꝛ est cōis vt h̄ingt besuti⁹ ꝛ do. alex.de quo tū vide hic per besu.et aret.qui bar.3dicere videnť ꝛ vide socy.sequeñ.bar. a 2si.ccxxiij.col.pe. in fi.ꝛ seq.et ibi ēt loquit in dispositione legati.

Andre.pomate.
b ¶Nec obstat.aduerte q̄ imo ↄtra hoc videtur facere tex.l.l,dedi tibi pecuniā.ff.de condi.ob cau. vbi si donatur pecunia alteri duplici de causa altera nō secuta pecunia po

q̃ promisit per stipulationē stare arbitrio⁹ ꝛ si nō staret pro-
25 misit penā: q̃ volo ⁊ vos scire ꝙ totus titꝰ de arbi. qui loquit
tur de pena inferenda in compromisso ꝙ arbiter nō cogatur
sententiare si nō est pena apposita loquit q̃ si partes compro-
miserūt nudo pacto. vel pacto promiserūt stare sñie. als etiā
sine pena valeret cōpromissuꝫ ꝛ arbiter cogeret sentētiare. vt
ff. de arbi. l. diē. pferre. §. fi. ꝛ hoc modo intelligo. l. stipulatio
ista. §. alteri. f. ꝙ cōmittat stipulatio penalis ꝛ eo casu ꝛ eo tē-
pore quo cōmitteret si stipulatio fuisset vtilis. s. si interpella-
tus cōgruo loco ꝛ tēpore nō soluit. ꝛ hoc ptz ex tex. d. §. ibi pe
na stipulari cōueniat. vt si ita factū nō sit vt cōpreheſum est ꝛc.
q. d. si nō obseruetur ita sicut teneris obseruare. si de iure obli
gatus esses incides in penā. ꝛ glo. ibi posita q̃ ad cōmissionē
dicte pene requirit lit. cōtest. nō bene dicit: q̃ imo cōmittitur
ex euentu cōditionis. vt patet ex fi. d. §. que conditio ex tat. vt
dixi. ff. ¶ Sed contra istā opi. opp. fortiter. de. l. nuda q̃ videt
dicere ꝙ cōtestet lis sup nuda petitione ⁊ ꝙ additio ex tat per
lit. cōtest. nō per interpellationē factā extra iudiciuꝫ. Ad hoc
rñdeo ꝙ illa. l. nō dicit ꝙ cōtesteꝛ sup pactiōe nuda ⁊ ideo in-
telligo sup penali cōcordando eam cū. l. si pacto quo penam.
¶ Ad aliud vbi dicit. s. conditionē existere p lit. cōte. Rñdet
Pe. duob⁹ modis. primo modo qr ex tat ibi conditio per cō-
test. lit. si ante interpellat⁹ nō erat simile. ff. cōmo. l. iij. §. i bac.
de tri. l. in hac. vel aliter ante lit. cōte. ex tat conditio sed pur-
gabiliter post lit. contesta. ex tat inpurgabiliter. qualibet cre-
do bonā. ¶ Septimo op.ª ⁊ vī ꝙ nō possit agi statim cuꝫ est
cessatum: sed sit necesse ꝙ interpelletur congruo loco ⁊ tēpo-
re: vt. l. si penum. q̃si di. le. ce. ⁊ l. fideiussor ob. §. fi. ff. de fideiuss.
Blos. j. bnius. l. fatetur cōtrariū. s. q̃ō requirāt interpellatio.
Alia glos. hic in ver. sabinus dubitat. ⁊ vī tenere ꝺ. ꝺ. prima
vera ⁊ eā tenet ꝺy. vt dicā. j. circa. vj. q. principale. ⁊ sic quādo
precedit nouatio vestita cōmittit penalis ꝙ mo. ff. ¶ Venio
ad cōtraria ⁊ vltime partis ꝟ ōr ꝙ si nil est actū sola pecunia
petet ⁊ sic videt ꝙ penalis stipulatio nouet primā sic. ff. tit. j. l.
obligationū fere. §. fi. cōtra imo vī ꝙ ad vtrūq; possit agi et
vno exacto possit agi ex reliquo in eo q̃ plus est. vt. l. si quis
a socio. ff. l. duo societatē. ff. pro soc. ff. l. predia. de act. emp. Ro
go ꝙ aduertatis q̃ istud est valde difficile. ⁊ gl. ⁊ doc. variant
glo. eñ in. d. l. si quis a socio videt ponere in fi. gl. talē solutio
nem quod in eo q̃ quantitas stipulationis penalis cōcurrit
cū quantitate precedentis obligationis fiat nouatio ⁊ in boc
cōcor. cum ista: in eo vero ꝙ quantitas prime obligationis ex
cedit: nō fiat nouatio: ⁊ in eo bene poterit agi prima actione.
Ista so. est falsa per. l. duo societatē. eo. ti. ⁊ per. l. predia q̃ vi-
dentur velle ꝙ ad totū possit agi prima actione. vñ glo. in ea.
l. si quis a socio. dat aliā so. vez aut secūda stipulatio continet
plus quam prima ⁊ nouatur vt hic. ff. l. obligationum fere. §.
fi. aut cōtinet minus ⁊ non fit nouatio. vt in contrarijs. pote-
rit ergo vtrūq; agi. sed per exactionē vnius fiat nouatio alte
rius in eo quod concurrunt. ⁊ istā so. tenet Ja. de ra. ⁊ appro
prīat eam sibi. probat per tex. l. qui vsumfructū. ff. e. ⁊ j. de no
ua. l. si pupillus. §. qui actum. Ista sol. cōmuniter reprobaꝫ ⁊
specialiter ꝑ Pe. nā si querat de stipulatione penali vtrū no-
uet primā nō curamus vtrū cōtineat plus vel minꝰ: ſz hic an
in secūda repetat ꝙ deueneret in primā ⁊ videt probari in. d.
l. duo societatē. preterea hec. l. ff. l. obligationū fere. §. fi. vī vel
le indistincte q̃ō sola pena petaꝫ non habita distinctione vtrū
plus vel minus in penali stipulatione deueneritꝫ. hoc videtur
probari. ff. ad. l. fal. l. j. §. item si ita. de penu lega. l. j. q̃ dies le.
ced. l. si penum. Nec solu. nō est bona. vt. j. clarius apparebit.
vnde glo. in. d. l. duo societatem. in glosella super verbo pos-
se dat tertiā so. aut quis vult agere actione prima ante cōdi
tionis euentū: ⁊ sic ante cōmissam stipulationem penalem et
potest. ita loquuntur illa iura aut post stipulationem penalē
cōmissam ⁊ nō potest q̃ prima est nouata. ita loquitur hic et
l. obligationū fere. §. fi. Ista so. nō cōtinet veritatē. primo per
d. l. si quis socio. ff. l. se. vbi exprīsse dicit ꝙ etiā post cōmissam ⁊
exactā penam potest agi prima in eo q̃ plus est: idem in. d. l.
predia. Preterea licet glo. dicat posse agi prima donec pēdet
conditio penalis stipulationis: hoc nō est expeditum ⁊ glos.
tenet cōtra in. l. j. §. item si ita. ff. ad. l. fal. quam glo. ꝺy. sequi
tur ⁊ examinabo. j. circa. vj. q. Unde glo. dat. iiij. sol. videlicet
ꝙ in cōtrarijs fuit actum expressum vt prima non nouet per
penalē. hoc sentit glo. in. l. predia. circa fi. magne gl. idem sen
tit in. l. rescriptum. §. si pacto. de pact. sed hoc est diuinare. er
go ꝛc. Unde gl. in. d. l. ꝺdia. ante fi. mag. glos. dat. v. so. vez aut
pcedit obligatio q̃ cōtrahīt consensu: vt emptio societas ⁊ si.
⁊ habent locū cōtraria: aut pcedit obligatio que contrahitur
verbis ⁊ fit nouatio ⁊ sola pena ꝑ potest petiꝰ: ita loquitur hic.
⁊ l. obligationum fere. §. fin. Fran. ac. tenebat banc sol. in. l. re-
scriptum. §. si pacto. licet per alia verba. dicebat eñ aut prece
dit conuentio bonefidei. ⁊ habent locū cōtraria. aut stricti iu-
ris ⁊ tunc fit nouatio. istud recidit in idem cū. d. glos. idem te-
nuit ꝺy. in. d. l. in prouinciali. de ope. no. nū. in addi. magna
idē tenet Pe. vt refert Ly. in. l. si pacto quo penā. C. de pac. §
quod ista opi. non sit vera probaꝫ sic. actio ex testō equiparaꝫ
actioni bonefidei. vt in. l. minorū. C. in qui. cau. in inte. resti. nō
est ne. sed actio ex testamēto per penalē dispositionē sequentē
nouatur ipso iure. vt. l. j. §. item si ita. ad. l. falcid. ⁊. l. j. de penu
le. ⁊ q̃ di. le. ce. si penum. ergo etiam conuentio bonefidei per
sequentem stipulationem penalem cuius contrarij timo. ex
vt arbitroꝛ Guil. de cu. dat sextam sol. in. l. rescriptuꝫ. §. si pa-
cto. ⁊ vtiq; bis verbis. aut precedit cōuentio iuris ꝛgen. ⁊ nō no-
uatur in cōtrarijs. aut precedit cōuentio seu obligatio iuris
ciuilis ⁊ nouatur per penalem vt hic. ff. d. l. j. Ite si ita cuꝫ si-
mili. nā obligationes descendētes ex testō sunt iuris ciuilis.
vt. ff. de testa. l. iij. ⁊ hāc opi. tetigit ꝺy. in. d. distinctione posi-
ta in. l. in prouinciali. hoc videt tenere Jac. bu. in. l. ꝺdia. hoc
etiam modo tenet do. Ray. hec opi. salua reuerentia tanto-
rum doc. nō placet mihi. primo qr est cōtra casum. d. l. predia
dia. fm vnam positionē tenēdo ꝙ ibi scōa cōnētio fuerit sti-
pulatiōe vallata q̃ est iuris ciuilis: ⁊ tñ ipso iure nō tollit per
27 penalem. Preterea constat ꝙ contractus emphyteosis est
iuris ciuilis a inregentiuꝫ incognitus. vt innsti. lo. §. adeo. no.
ff. de pac. l. legitima. sed cōstat ꝙ obligatio ⁊ eius contractus
emphyteosis per sequentē penalē nō nouatur. vt no. C. de in.
emphy. in glo. mag. quā glos. oēs sequunt ergo ꝛc. Preterea
predicta opi. destruit per rationez: nam nulla ratio pōt assi
gnari quare magis nouetur obligatio iuris ciuilis q̃ obli-
gatio. gen. nā licet modo tollendi per acceptila. facilius tollatur
vna q̃ alia. j. de accep. l. an inutilis. §. accepto ferri. ⁊. §. fi. ff. l. si
acceptilatū. tñ in modo tollēdi per sequētē stipulationē: ⁊ sic
per nouationē nulla est differētia. vt de trāsac. l. aquiliana. et
l. cū aquilia. inst. qui. mo. tol. ob. §. sicut autē. ff. ⁊. j. de noua. l. j.
vnde potestas iuris in tollendo est par in vtraq; nec est aliqd
ppter qō presumamus animū nouādi ex volūtate cōtraben
tium magis in vno q̃ in alio: vnde hec op. nō placet. dices tu
rñdeo ad. l. duo societatē. §. p so. vbi vī tex. q̃ si prima cōdi-
tio fuit per stipulationē ⁊ sic iuris ciuilis nouet: al's nō. Re
spondeo debetis scire ꝙ fm ista tpa q̃ post primā cōuentio
nem adijciebatur stipulatio coequalis continens tantūdem
vel plus ꝑsumebatur nouatio. vt. ff. e. qui vsufru. ff. l. scire de-
bem⁹. in prin. modo in. l. illa, quo societatem conuenerunt vt
grammatica legerent ⁊ conuenerunt pacto nudo vt questus
essent cōes. ſz huic pacto fuit adiecta stipulatio hoc modo ea
omnia dari fieriue spondes ꝛc. tunc non potest agi pro socio:
sed actione descendente ex stipulatione nouante primam fm
ista tēpora cū sit stipulatio prime coequalis cōtinens tantū-
dem licet bodie non ꝓsumereꝫ nouatio per. l. si. C. de noua.
⁊ sic post predictā stipulationē coequalem fuit adiecta stipu-
latio penalis: illa penalis non nouat precedētem nec ibi boc
dicitur. imo contrariuꝫ si bene aduertatur. Unde videamus
septimā opi. quā ponit ꝺy. super hac. l. recedēdo a predictis.
dicit eñ ꝙ hec. l. debet intelligi fm illas videlicet ꝙ ita demū
transferatur prima in secundā si actor eligat agere ex secūda
nō als nisi exprēsse secunda esset concepta animo nouādi qō
ergo hic dicit qō sola pecunia petatur intellige si actor eligit
hoc. ⁊ quod dicitur in. l. obligationū fere. §. fin. quod fit quasi
nouatio. intellige si actor hoc eligit. idem intelligit Jaco. de
are. si ꝑcederet obligatio stricti iuris. ſz si ꝑcederet obligatio
bonefidei tunc nullo modo fit nouatio fm eū. Ista opi. nullo
modo placet nec aliquis eam tenet. primo id qō dicit Jac. de
are. de contractu bonefidei ⁊ stricti iuris nō est verū. vt. ff. re-
probauī. aliud quod dicit. ꝺy. est falsum p. l. si quis a socio. ⁊
l. ꝺdia. qr etiā si quis eligat agere ad penā non fit nouatio sed
pōt agi prima in eo q̃ plus est. Preterea istud est contra ca-
sum. l. j. §. item si ita. ad. l. falci. de pe. lega. l. j. ⁊. l. si penum. q̃ī
di. leg. ce. vbi pena cōmissa primū legatū nullo modo peti po
test. ¶ Quid ergo dicem⁹ ᵇ oubitabile est. tñ mihi videtur sic
dicendum. ¶ Et erit octaua solu. q̃ aut precedens obligatio
est ex causa lucratiua ᶜ ⁊ tunc cōmissa stipulatione penali sibi
obiecta nouetur ipso iure non distincto vtrū contineat plus
vel minus. ita loquitur de penu leg. l. j. ad. l. fal. l. j. §. ite si ita.
q̃ō di. leg. ce. l. si penu. ⁊ hec. l. in si. ⁊. l. obligationū fere. §. fi. sed
q̃ precedēs obligatio est ex cā nō lucratiua sed onerosa tunc
non fit nouatio sed pōt ex qualibet agi. ⁊ vna exacta poterit
agi ex reliqua in eo quod plus est. vt. l. si quis a socio. ⁊. l. duo
societatē. ⁊. l. ꝺdia. hoc etiā, pbaf. ff. de do. excep. l. apud celsuꝫ.
§. labeo. ⁊. j. e. l. qui rome. §. flauius. ⁊. §. duo fratres. vbi pre-
cessit cōuentio per stipulationē nec nouaꝫ per penalē. Ratio
quia est

q̃est ex causa onerosa. vt dicā. j. in alijs cōtrarijs prox. ⁊ iste
videtur proprius intellectus istius materie. Rationez istoꝝ
videre est facile quando mihi debetur aliquid ex causa nō lu
cratiua: si adijcio penam si datum vel factū non fuerit nō vi-
deoꝛ per hoc nouare imo adijcitur vt metu pene citius con-
sequar mihi debitum vt. ff. de re iu. l. iiij. §. sed si pignora. sed
q̃ ex causa lucratiua debeꝫ tunc videt agi ꝙ si nō dabit illud
pena tantū poteſt peti ⁊ in tui promissoris fauoꝛē hoc videt
actum. vt. ff. de le. j. l. si. q̃ī. §. heres. ⁊ hoc ꝑbat text. nostre. l. in
fi. si bene aduertatur. non enim est par eademq; causa ꝛc. vt. l.
scimus. §. licentia. C. de in. deli. ⁊ de codi. l. fina. Et si opponis
mihi quis reuelauit tibi ꝙ hec. l. obligationū fere. loquatur
de obligatione ex causa lucratiua. Respondeo ad hoc me vi-
get sol. contrariētatis predicte que alio congruo modo solui
non potest. Preterea cū nō dicatur ex qua causa in dubio in
stipulatione intelligitur causa donationis et sic lucratiua vt
no. ff. de do. excep. l. ij. §. circa. ⁊ patet in. l. cāpanus. de ope. li.
Et si op. de. l. si quis a socio. que videt velle ꝙ prima tollaꝫ in
eo ꝙ concurrit. Respō. primā tolli vi exactionis facte ex scōa
nō vi causa nouationis. ita intelligunt eam alij doct. tenētes
alias opi. ¶ Ite si dicas quare tex. in. l. obligationuꝫ fere. §.
fi. dicit fieri quasi nouationē cuꝫ sit vera nouatio. Rñ. qr vsq;
ad lit. cōte. pōt offerendo qō venit in prima liberari. vt. l. j. de
pe. le. qō nō est in vera nouatione. ita intelligit Ly. in. l. nuda.
in fi. ¶ Secūdo op. ⁊ videt ꝙ nō fiat nouatio aliquo casu su-
per stipulationē penalē ipso iure sed ope exceptionis vñ vi-
deꝫ ob. de do. excep. l. apud celsum. §. labeo. gl. in. l. ꝺdia ponit
plures so. quidā approbant primā sed est calūniare illā literā
Alij tenent secundā sed vī cōtra. d. l. obligationū fere. §. fi. cū
fi. Alij tenēt alias so. q̃ nō placēt vt ex predictis ptz. dic ergo
ꝙ prima ibi non nouaꝫ ipso iure qr obligatio precedēs erat
ex cā nō lucratiua. pmiseraꝫ eñ mihi restituere dominē meū
ad quē mihi erat cōdēnatus et ideo nō fit nouatio: sed actor
pōt eligere actionē quā vult. sed qr ibi ambabus actionibus
agebaꝫ fm vnā lec. ideo ibi opponit doli exceptio. vt fm aliā
si solū vna ageret repelleret doli exceptione quatenus cōcur
runt vt ibi patet. ¶ Tertio op. de. l. qui rome. §. flauius. j. eo.
vbi videt ꝙ prima nō nouet per sequētem penalem. ¶ Sol.
dicit quidā ibi speciale fauoꝛe libertatis. ita tenet gl. in. l. obli
gationū fere. §. fi. ⁊ ita hic ⁊ ibi tenebat do. Ray. ⁊ ita hic in-
nuit ꝺy. Sed Guil. de cu. in. d. §. si pacto. dicit ꝙ ibi ideo qr
precessit conuentio inrisgen. hec opinio. s. reprobani. dic ergo ꝙ
ibi promissio de manumittendo fuit ex causa onerosa nō lu-
cratiua. nā licet tu seruū meū habeas ex cā lucratiua: tamen
ego te habeo obligatū ex cā onerosa qr seruum meū dedi pro
hoc. ¶ Quarto oppo. de. l. qui rome. §. duo fratres. j. eo. dicit
Guil. ibi precessit cōuentio inrisgen. hic ciuilis. hoc nil est vt
dixi. Alij dicunt aut loquitur de exceptione vtrum mouetur
per penalem: certe nō vt ibi. aut de obligatione ⁊ tunc nouaꝫ
vt hic. et hec posset esse bona vt statim dicam vel dic melius
ꝙ ibi precessit obligatio ex causa non lucratiua sed onerosa
vt ibi patet hic ex cā lucratiua. ¶ Quinto op. de. l. rescriptū.
§. si pacto. ff. de pac. glo. ibi videt dicere ꝙ illa. l. loquitur fm
iura noua fm que tacite non fit nouatio vt. C. de noua. l. fina.
vel ibi fuit expresse actum ne nouetur. Guil. vero dicit ꝙ ibi
precessit conuentio inrisgē. truꝛe sunt. vt. ff. digi. Alij vt Frā.
28 ac. dicunt ⁊ bene. ꝟ quod ibi precessit pactio liberatoria: vnde
non nouatur per penalē bic obligatoria. Ratio qr fauorabi-
liores ꝛc. vt l. arrianus. ⁊ hāc sequit ꝺy. in. d. l. in prouincia-
li. ⁊ Pet. vt no. Ly. in. l. si pacto quo penam. ⁊ Jac. but. et do.
Ray. ⁊ est ipsa veritas. vide rationem nouatio est vnius ob-
ligationis in aliam transfusio ꝛc. vt. j. de noua. l. j. illud ergo
quod est obligatio potest nouari. sed pactum de non petēdo
habet tres effectus tollit naturalē elidit ciuilē ⁊ obligat quē
naturaliter non petere. vt not in. l. item si vnus. §. pactus ne
peteret. licet ergo illa naturalis obligatio qua quis est obli-
gatus nō petere tolli possit per nouationē: tñ alij effectus di
cti pacti qui pro se sufficiunt ad pariendam exceptionem nō
cadunt in nouatione cū non sit in obligatione. ⁊ ex hoc ꝑz ꝙ
glo. j. j. de preto. stip. l. j. in fi. secūde mag. gl. q̃ vī ponere indi
stincte ꝙ exceptio nouet: non dicit o ino verū. ¶ Sexto op. j.
de stip. ser. l. j. §. fi. So. ibi fuit collata stipulatio penalis in p
sona alterius hic in psona eiusdē. ⁊ ideo difficilius ibi fit no-
uatio ita tenet ibi gl. ⁊ Pe. in. d. l. si pacto. ar. ꝑ hoc. ff. e. l. fi. §.
fi. in prin. licet Ja. de ra. dixit ꝙ ibi loquit de exceptione facti
vel intentionis. ¶ Septimo op. de. l. qui vsumfructum. ff. eo.
⁊. j. de noua. l. si pupillus. §. qui actū. Sol. dicit quidā ista in-
telligit fm illā: vez aut stipulatio scōa penalis cōtinet minus
⁊ nō fiet nouatio vt ibi: als sic ita loquit hic ⁊ istā opi. ꝛz pet.
29 Jac. bu. So. do. Ray. dicit aliter vez ꝙ bic loquaꝫ q̃ vna sti-
pulatio surrogaꝫ in defectū prime: vt penalis stipulatio: Ista
loquunt q̃ī sunt due stipulationes pariter principales. Ista
solu. credo verā. videte rōnē q̃ī obligatio est Ista ⁊ ius mihi
quesitū: si q̃rit vtrū ꝙ aliquē actū: introducta sit liberatio inspi
cit̃mēs liberātis. vt. j. de accepti. l. si ex plurib⁹. ª ff. eōdē. §.
luci⁹. ff. de pac. ita in ꝓposito si ego stipuloꝛ id qō mihi tā de-
bebaꝫ: vtrū per stipulationē videar recedere a prima. l. inspi-
cit mentē mei stipulantis. vt si stipuloꝛ plus videar recedere
si minus secus. sed ipso actu Ibendi stip. l. respicit animū ꝓ-
mittētis. put verisimꝫ pōt adaptari ad verba stipulātis. vt. ff.
eo. l. qcqd astringēde. cū ergo simul ⁊ semel stipuloꝛ dari. et
si nō detur stipuloꝛ penā inspicit mens promittentis q̃ est vt si
nō det stichū. vt pena trī petaꝫ ⁊ nec inspicit vtrū sit plus vel
minꝰ. nā qō eorū solueret in sua ptātevī reseruasse. vt bac. l. in
fi. ⁊. ff. de leg. j. si q̃ī. §. heres. ¶ Octauo op. ⁊ vī ꝙ nullo mō ꝑ
penalē stipulationē fiat nouatio. nā q̃ī aliud venit in secūda
stipulatione quā in prima non ꝑsumīt nouatio. vt. ff. de noua.
l. fundū cornelianū. Sol. ibi in stipulationib⁹ coequalib⁹ ⁊ pa
riter principalib⁹: ꝟ in penalib⁹ q̃ in locū alteri⁹ surrogaꝫ ⁊
fit rō. vt. ff. digi. ¶ Nono op. C. de noua. l. si. insti. q. mo. tol. ob.
§. preterea. vbi nunq; ꝑsumīt nouatio nisi exꝑsse agat. dicit gl.
ꝙ ista materia bodie corrigīt ꝙ dicta iura. idē dicit. in. l. obli
gationū fere. §. fi. ff. l. rescriptū. §. si pacto. ⁊ i l. ꝺdia. qō videt
30 tenere Pet. Jac. de ra. ⁊ alij quidā. Sz Jac. de are. ⁊ ꝟ Hui.
de cu. ⁊ Ray. dicūt aliter vez ꝙ bodie nil fit innouatū boc ca-
su. nā q̃ī prima ⁊ scōa stipulatio est pariter principalis: tunc
dz fieri vera nouatio. ⁊ in boc est discordia inter iura noua ⁊
antiqua: sed q̃ī prima est principalis scōa penalis: tūc dz fieri
quasi nouatio: vt. ff. digi. ⁊ in boc per iura noua nil est bodie
immutatū q̃ credo verū. ⁊ de ꝟ Ly. in. d. l. si pacto. circa fi.
¶ Decimo oppo. ego digi. ff. ⁊ q̃ī non fit nouatio vna actio
tollit per aliā vi exactionis in eo q̃ concurrūt. Cōtra imoꝛ
ꝙ nouatio nō fiat ꝑ stipulationē penalē: ſz ex qualibet exigat
insolidū. certū est ꝙ vsura est pena. vt. ff. de neg. ge. l. qui sine
b circa fi. sed sequēs stipulatio vsurarū ⁊ sic penalis non nouat
primā imo vtrūq; poterit exigi ⁊ pena ⁊ sors vt. ff. tit. j. l. tra-
iectitie. ff. de illa. j. e. l. g rome. §. callimach⁹. ff. de vsur. per to.
31 So. q̃ī pena ꝟ apponīt loco particularis cessationis: vt qr ꝓ-
mittis ex denarios ꝓ libra ꝓ o quolibet mense quo cessabis
soluere: tūc prima nō nouaꝫ sed vtrūq; petitur totū vt in cō-
trarijs. hic aūt logmur q̃ī pena apponīt loco talis interesse
⁊ totalis cessationis. ita ꝛz Pe. j. eo. l. g rome. §. duo fratres.
ita voluit recitare Ly. C. de trāsac. l. cū ꝑponas. ꝛz ibi nō bene
recitauerit Pe. ¶ Undecimo opp. ad idē. ff. de arbi. l. si quis
rē. Sol. dicit ibi glo. aut pena apponīt loco rei seu interesse. ⁊
hz locū nostra materia: aut apponīt loco cōtēptus: ⁊ tūc nō
fit nouatio sed vtrūq; petiꝰ ex igit totū vt in cōtrario. Sed
hoc dictū gl. pe. intelligit esse verū si agaꝫ diuersis actionib⁹
puta peto penā per actionē ex stipulatu: rē vero peto reiven
dicatione: vt. d. l. si quis rē. ſz si agaꝫ actione desceñ. ex eadē cā
puta peto rē actione descē. ex sñia arbitri emologata ⁊ penā
actione ex stipulatu qr nō paritū sñie tunc nō posset sed de-
bet altera esse cōtētus. vt. ff. de arbi. l. celsus. ita dicit pe. in. d.
§. duo fratres. ⁊ Ly. in. d. l. cū proponas. C. de trāsac. qō satis
32 plz. ¶ Ut ergo liqāt ista materia q̃ī stipulatio penalis no-
uet primā. do. Ly. in. d. l. si pacto. ponit seriatim distinctiones
oīm quas videre potes. Ego vero supra tetigi in contrarijs.
Tu aūt fm opi. quā teneo breuiter sic dicas: aut pena appo-
nitur loco interesse aut loco ꝛcepti⁹. si loco interesse tūc aut lo
co interesse particularis ⁊ non fit nouatio sed vtrūq; exigeꝫ
totū. vt. ff. ti. j. l. traiectitie. ff. de illo. ⁊ de vsur. ꝑ totū. Aut loco
interesse totalis ⁊ tūc aut precedit cōuentio liberatoria et pe-
nalis nō nouat. vt. ff. de pac. l. rescriptū. §. si pacto. j. eo. l. g ro-
me. §. duo fratres. ⁊ q̃ fit rō. ff. digi. Aut ꝑcedit cōuentio obli
gatoria ⁊ tūc aut ex cā onerosa aut ex cā lucratiua: si ex causa
onerosa nō nouaꝫ. vt. l. si quis a socio. ⁊. l. duo societatē. ⁊. l. pre
dia. de do. excep. l. apud celsuꝫ. §. labeo. j. e. l. q rome. §. flauiꝰ.
⁊. §. duo fratres. Si ex cā lucratiua. tūc aut vtraq; dispositio
confertur in personā vnius: ⁊ tunc nouat ipso iure vt hic. ⁊. l.
obligationū fere. §. fi. ff. ti. j. de pe. le. l. j. ad. l. fal. l. j. §. ite si ita.
cū si. aut in personā diuersoꝝ ⁊ tūc nouat ope exceꝑ. vt. l. j. §.
fi. j. de sti. ser. Si vero pena apponīt loco cōtēptus tūc prima
nō nouaꝫ. vt. ff. de arbi. l. si quis rē. q̃ō intellige vt. ff. digi ⁊ pre
dicta vera de stipulatione penali. Nī aūt alia stipulatio eque
principalis nouet primā Guil. ponit ff. l. rescriptū. §. si pacto.
ego pleni⁹ digi de ꝓto. stipu. l. pe. ⁊ hec sufficiāt quantū ad cō
traria. ¶ Veniam⁹ ad qōnes. ⁊ qr hec. l. tractat principaliꝫ de
cōmissione stipulatiōis: ⁊ ideo de ꝟ plene videēū est. ⁊ gl. nra
istā materiā expediuit in. l. si post tres. ff. si qs can. ⁊ ibi po-
suit vnā breuē distinctionē q̃ continet tm̃ sex casus in se. ideo

Andre. Pomate.
a ¶ Septimo op. aduerte tñ ꝙ cum Besu. hic dicit ꝙ vna hic fuit stipu latio gl. ⁊ Bar. ꝙ requiraꝫ interpel a latio qr hoc i tex. dixit ibi ꝓdiu ꝙ pmissione nō ste terit qr tūc de mā dꝰ per aliquē sta re quominus det id qō pmisit quo rū interpellatiōe volnit dare. l. si ex legali. ff. e. nec ob stat si diceret qō ista verba in opi nione sabini cuꝰ opinio indistincte nō seruaꝫ qr rñde tur ꝙ imo appro batur per papi. ff. in distin. sua.

Andre. Poma.
b ¶ Quid dicem⁹. ꝙ opinione Bar. an penalis dispo sitio mouet peni tentiā ⁊ hec quidē opinio est cōis et in practica seruaꝫ vt inquit decius. in l. si pacto quo pe nā. C. de pac. ⁊ ibi refert ⁊ sequit de ci⁹ magister me⁹.

c ¶ Lucratiua. ad de pe. de anch. te nentē Ziū. consil. cclvj. ⁊ adde ꝙ be ne. de plū. in. d. l. si qs a socio. coll. g. reprobata hac so lutione bart. dat aliā so. vez ꝙ stipu latio penalis no nuat precedētez qñ est eiusdē forme ⁊ tituli. cū precedē ti. secus si diuerse forme⁹ tituli. ⁊ ita intelligit istū tex. ⁊ tex. in. l. duo. ⁊ in l. predia, vide ibi rationes.

Andre. Poma.
a ¶ Et si ex plurib⁹ meli⁹ facit. l. si ex plurib⁹. ff. de solu.

Andre. Poma.
b ¶ Et in hoc p iu ra noua. nota ad limitationē l. fin. C. de nouā. ⁊. §. p̃terea. instit. quib. mo. tol. oblig.

Andre. Poma.
b ¶ Et in hoc p iu ra noua. nota ad limitationē l. fin. C. de nouā. ⁊. §. p̃terea. instit. quib. mo. tol. oblig.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

nos examinemus ista materia per sex.q.pncipales. Primo
em quero de stipulatione simplici non penali pura. Scdo de
stipulatione simplici in die. Tertio de stipulatione simplici
sub cditione. Quarto de stipulatione nō simplici hoc est pe
nali q incipit a precedenti cditione. Quinto de stipulatione
nō simplici q incipit a precedēti pactione nuda. Sexto de sti
pulatione nō simplici. s. penali q incipit a precedēti pactione
33 vestita. ista sunt mēbra gl. in. d. l. z si post tres. ¶ Quero er
go primo qñ stipulatio simplex z pura cōmittat. Rñdeo aut
qris ptū ad obligationē z actionē. z tunc regula est q statim
cōmittit. vt. l. eū qui kalēdas. §. quoties. ff. eo. de ÿ. fig. l. cedere
die. de reg. iur. l. oibus. insti. e. §. ois. Fallit in obligatione vbi
inest tacita cōditio. vt in fructib⁹ futuris z partu arethuse. vt
ff. ō ꝑdi. z dem. l. j. z. l. iterdū. ff. e. tūc em nō nascit obligatio nisi ad
uenīcte cōditiōe sicut in cōditione expssa. vt no. ff. de pac. l. itē
qz. Itē fallit in ob. in qb⁹ inest dies tacite vt pmisi facere do
mū z dare carthaginē in q est illud qō. j. dicā. de obligatione
34 in die. ¶ Sz circa ꝑdicta dubitaf de vno. nā vr q ois stipu
latio qnātūcūq; pura habeat die. vt. ff. de cōsti. pe. l. pmisso.
j. de solu. l. qō dicim⁹. instit. de inuti. stip. §. fi. Rñ. do. Ly. C. de
cōsti. pe. l. ij. in. j. q. fateř in cōstituto q añ decē dies nō sit effi
caciter obligat⁹. Iz ī aliis sit efficaciter obligat⁹. z illud modi
cū tps qō ei dař fm. l. qō dicim⁹. j. de sol. ei dař a iudice vt in
terim nō sit ī mora nō ex natura actiōis. z istud vr sentire gl.
in. d. l. pmisso. §. j. Iz nō ita clare. alia gl. in. d. l. ij. C. de cōsti.
pec. vr dicere q id qō est in ꝑstituto determino. g. dierū idē sit
in aliis obligationib⁹. Quid dicem⁹. vos debetis scire q q̄d
dā est tps qō inest obligatiōi vr ex cōuētiōe vr ex natura Sct⁹
z tale tps ipedit die obligationis venire. Est q̄dā aliud tps
q obligationē nō tāgit Iz miseratiōis cā idulgeř solutioni vt
ff. de cōpē. l. fi cū militi. §. fi. per quē teg. declarař ista materia.
Modo ad ꝓpositū dico q ī oi oblone pura dies stati venit et
cedit cū effectu. vt ꝑdictis in rib⁹. pbař Iz tps in eis miseratio
nis cā indulgeř soloni. qō aūt istud tps fit. gl. variāt in. d. l. qō
dicim⁹. z de re. iu. l. in oibus. z insti. de inuti. stip. §. fi. vbi plenis
35 sime. Nisi dicā tamē vr q regulariter istud tps nō fit limitatū: Iz
fit arbitrio iudicis Iz hodie ex ꝓsuetudine statuař a iudicib⁹
g. dierū. vt insti. e. §. ois. z. ff. de indi. si debitori. Sz i gbusdā ca
sib⁹ tps istud est expssum. vt i ꝑstituto vbi ē tps. g. dierū. vt. d. l.
pmisso. q aūt illō tps sit miseratiōis cā indultū apparet: qz
tribuit exactiōi. Itē in actiōe iudicati est tps qtuor mēsū. vt
d. l. si cū militi. i fi. de cōpē. Itē ī actiōe de dote est tps anni vt
C. de rei vxo. act. §. exactio. qō aūt illō tps sit miseratiōis cau
sa solutiōi indultū ptz qz tribuit exactiōi. vt. d. §. exactio. pre
terea si talis dies impediret diē actiōis venire iam impediret
ꝑscriptionē inchoari q nō inchoaf nisi aduenīcte die. vt. l. cuz
notissimi. §. illud. C. de ꝑscrip. xxx. an. Sz in actiōe de dote in
cipit ꝑscriptio stati finito mrimonio. vt. C. de iure do. l. i reb⁹
in fi. ergo tale tps nō ipedit diē actiōis venire Iz miserationis
36 cā indulgeř. Dicetis † vos gs est effect⁹ vtrū tps insit obliga
tiōi: an miseratiōis cā idulgeař soloni. Rñdeo magn⁹ ꝑpter
multa. pmo ꝑpter cōpēsationē. vt. d. l. si cū militi in fi. scdo ꝑ
pter duplicandas inducias si ante tps agař. nō habet locū so
lū qñ dilatio est ex pacto vel ex natura actionis. vt insti. de ex
cep. §. hodie. Iz in tpe indulto miseratiōis cā secus puto cū. l.
infra illud tps ꝑmittat agere vt dixi. z statim dicā. tertio ꝓ
pter ichoādū cōcursum ꝑscriptiōis vt ptz ex. d. l. cū notissimi.
§. illud ꝓiuncta. l. i reb⁹. in fi. C. de iur. do. Ex hoc ptz q infra
illud tps miseratiōis cā idultū pōt agi Iz nō exigi: alꝰ nō cur
reret ꝑscriptio ꝑ B. q interdū pōt agi z ēt exigi infra tps de
ducto trī cōmodo medij tpis: vt. ff. eo. ma. l. si ꝑstāte. §. quoties
quarto ꝑpter regulā dolo facis [a] qō petis etc. nā petēti aliqd
qō oporteat eū restituere post tps non pōt opponi exceptio
dolo facis. vt. ff. vt le. no. ca. l. fi. §. fi. fm nros doc. nā istō dictū
est verū in eo q dz restituere post tps qō respicit obligationez
z sic impedit diē actiōis venire: sec⁹ eēt in tpe q miserationis
gra indulgeř. ar. ei⁹ qō. ff. eo. dictū est de cōpēsatiōe. z est expssuz.
ff. eo. ma. l. nupta. §. fi. z de cōdi. ob cau. l. si donatari⁹. in fi. q. l.
loquit in viro petēte cui tps indulgeř gra miseratiōis vt dixi
Ex quo ptz q. ff. q loquunt in actione de dote nil faciūt ad. q.
vtrū ante diē sit nata actio de q̄ statim dicā. ¶ Sz ꝑdictavr
ff. re. amo. l. si mulier. §. rerū. z. l. ob res. vbi vir agit ad res do
tales ꝑpter interusuriū medij tpis nec ei obijcit exceptio do
lo facis. Sol. ille. ll. bñt aliū intellectū fm quē nō ob. Vel me
lius illud cōtingit ꝑpter delictū mulieris. Itē est videndū qñ
37 talis stipla † cōmittař quo ad moze cōmissionē dic q regrit
q intelligat vel intelligere debeat se debere z fit interpellat⁹
cōgruo loco z tpe z absq; rōnabili cā recusat vt. ff. si cer. pe. qō
te. de vsur. l. moza. ff. eo. si ex legati cā. Fallit in casib⁹ in quib⁹
moza re ipsa absq; interpellatione cōmittitur: vt plene not.

in. d. l. moza. dic vt ibi. z p Ly. in. l. in minoz. ff. C. in qui. cau. in
38 integ. resti. nō est necesse. ¶ Scdo ꝓncipaliter querit qñ cōmit
taf stipulatio in die. Ista qō hz plures dependētias. nā qñq;
stipulatio hz diē cā differēde solutionis. z ista qñq; est certa:
qñq; icerta: qñq; hz diē cā multiplicāde obligatiōis: qñq; cā
limitāde obligationis. de quolz q̄ est videndū. ¶ Prio q̄ gro.
stipulatio q hz diē certā cā differende solutionis qñ cōmittaf
q̄ ad obligationē q̄ ad actiones z q̄ ad moza. ¶ Circa ß sunt
op. nā gl. vbiq; tenēt q statī est nata obligatio z actio. Iz agēti
obstat exceptio. Iz p euētū diei tollit obstaculū exceptionis
vt. l. cedere die. j. de ÿ. fig. qñ dī. vsusf. le. ce. l. j. in fi. no. si cer. pe.
l. certi cōdictio. in ꝓnc. de pac. l. itē qz. z in multis alijs locis.
Pe. z cy. post eū dicūt q ante diē est obligatio nata nō actio.
vt plene no. p cy. C. vt ac. ab herede. xcōtra bere. l. i. d. Bartho
luti⁹ de ꝑatis disputauit z tenuit se cū glos. do. Ant. de pisis
in quadā sua repetitione de. l. si insulam oīa reassumit. z Iz se
mplr cū gl. qō ꝓ recitare esset lōgū z fastidiosuz. Nisi aūt
in ista qōne vř distinguendū sic. aut dies adijcit post obliga
tionē iā Sctā z actionē natā puta p pactū. z tūc durat obliga
tio z actio Iz obstet exceptio. vt insti. de excep. §. tpales. Aut
dies vna cū ipsa dispōne ꝓducit. z tūc aut dies adijcit ab ho
mine: aut subintelligiř a lege. si ab hoīe z tūc aut in stipu. de
uenit aliqd q nō est trāsitorū ad heredes vt vsusfruct⁹ z vsus
z tūc añ diē nō nascař obligatio nec actio. vt. ff. eo. ma. l. si q̄ñ. vsusf. le
ce. l. j. circa fi. Rō qz posset stipulator ante moꝛi. z sic est dubiū
vtrū stipulatio habeat effectū: aut in stipulatione deuenit ali
qd qō est trāsitorū ad heredes. z tūc statim cōmittit quo ad
obligationē z actionē. vt. d. l. j. i fi. qñ dī. vsusf. le. ce. §. mā. q mā
datū. de ÿ. fig. l. cedere die. z in ß tñ bñ dicūt nři glossatores.
39 Rō qz tūc certū est indebitū iri. Scdo ꝓ casu qñ subintelligiř a
lege tūc aut subintelligiř ex natura Sct⁹ vel rei in stipulatione
deducte: aut ꝓpter aliqd intrinsecū accidēs. pmo casu statim
est nata obligatio Iz nō actio. ß pbař in tutore q est obligat⁹
pupillo ex q̄ñ Sctus tutele vel stipulatione rē pupil. fal. fo. naz
est obligat⁹ ī die finite tutele q̄ dies est certa Iz añ posset finiri
z cōstat q añ obligař nō tñ ante oriř actio. vt. ff. de tute. et ra.
dis. l. si tutor. reipublice. §. fi. z rē pu. sal. fo. l. iij. §. hanc stipula
tionē. q teg. nō ꝑsit cauillari. z doc. nō allegant. ß idē pbař qñ
dies inest ex natura rei. vt. ff. e. l. interdū. vbi est teg. nisi gl. de
struer et. facit. ff. eo. l. si ita stipulat⁹ essem abs te. Si vero dies
subintelligiř a lege ꝓpter aliqd extrinsecū accidēs tūc statim
oriř obligatio. vt. d. l. si tutor. in fin. z. l. sequē. put loquūtur de
alijs actionib⁹ ꝑ tutele. Nec obst. ꝑdictis qō dī de actione de
dote q̄ oriř soluto mrimonio z tñ hz diē a lege: qz illa est dies
miserationis cā indult⁹ vt dixi. ff. eo. ma. l. si q̄ñ. vsusf. le. ce. §. mā.
q mā datū. de ÿ. fig. l. cedere die. z in ß tñ bñ dicūt nři glossatores.

detur sibi ꝺicere.nam in prima glo.huius.l. tenet ꝙ requiratur interpellatio.postea in ver.sabinus. videt tenere ꝙ nō requirat interpellatio.ꝛ ꝙ istud vltimum sit verū probat per hāc.l. que indistincte loquit.preterea qui certus est certioꝛari non debet. vt.l.j.in fi.de acti.emp. Jn Jtium videt casus.j. de fideiuss.l.fideiussoꝛ obligari.ſ.fi.sed posses respōdere ꝙ ibi loquit de dinersis psonis. Jtē videt casus ſ.qū ꝺies lega.ced.l.ſi penū. Sed posses rūdere ꝙ ibi pcessit debitū ex dispositiōe defuncti quā potes ignoꝛare. Jtez videt casus.ſ.de col.bono.l.ſi quis filium.ſ.stipulatio. Sed posses rūdere ꝙ ibi erat stipulatio simplex: nec erat adiecta penalis.Sed quicqꝺ ꝺicat veritas est ꝙ requirit interpellatio. ſicut ens ad constitutionē moꝛe:quo ad periculū interitus:requiritur interpellatio.vt.ſ.eo.l.ſi legati causa.et quo ad cōmissionē moꝛe:vt.ꝺ.l.ſi qs filiū. ſ.stipulatio.ita quo ad cōmissionem pene.ꝛ ita tenet Dy. qō puto verissimū per.ꝺ.l.ſi penum.ſ. qū ꝺies leg.ced.nec est bona rūsio.ſ.scripta.quia non pōt probabiliter ignoꝛare ea que ꝺependent ex testamēto.arg.ſ.de trāſac.l.ꝺe bis.qō no.ꝺe lib.leg. l.cuꝫ heres. ¶ Jtē circa predicta ꝺubitaꝝ vtrum ante penalē stipulationē commissam possit agi ad id ꝙ ꝺeuenit in prima vestita: Jn hoc aꝺuerte aut per commissionē penalē nō sperat nouari prima:ꝛ tunc nō est ꝺubiū ꝙ possit agi.sed qñ sperat noua ri tunc procedit ſstio.ꝛꝺe hoc sunt gl.Jnie.nam in l.obligationū fere.ſ.fi.tenet ꝙ interim posset agi. idē tenet.ſ.pro ſo.l.ꝺuo societatē.in glo.ſuper ver. posse.contrariū tenet.ſ.ad.l.falci.l.j.ſ. itē ſi ita, et videt casus.ſ.ꝺe pe.le.l.j.ꝛ qñ ꝺies leg.ce.l.cū fine. ꝛ.l.ſi penum.ꝛ hāc partē tenēt Dy.ꝛ Ja.ꝺe are.per talem rationē.iura volūt lit.cōtest.ſup eo ſup quo pōt pueniri ad sniam:sed sup eo ꝙ ꝺeuenit in prima promissione nō pōt ad sniam pueniri cuꝫ ipsa lit.cōte.cōmitteret penalis ꝛ fieret nouatio prime nō ergo ꝺebet aꝺmitti propositio illius actionis: que proposita nō releuat.arg.l.hec stipulatio.ſ.ꝺi uus.vt leg.no.ca.ꝺo.Oldr.reducit ꝑdicta ad 2coꝛ diam sic. petitio eius ꝙ ꝺeuenit in principali pōt cōsiꝺerari trib⁹ modis.vno modo quo ad effectuꝫ exactionis.ꝛ isto modo nō est in petitione.sic intelligitur qō no.in.l.j.ſ.itē ſi ita.ꝛ.l.j.ꝺe pe.lega.cū ſi. Scōo modo pōt cōsiꝺerari ꝙtum ad transfusionē seu quasi nouationē inducēdā. Tertio modo quo ad purgationē moꝛe impeꝺiēꝺam.ꝛ istis ꝺuobus modis bene est in petitione.ita loquitur gl.in.ꝺ.l. obligationum fere.ſ.fi.ꝺns Ray.ꝺicit plus: vcꝫ ꝙ cum in electione rei est ꝙ velit soluere.vt.l.ſi qñ.ſ. heres.ꝺe leg.j.ꝙ ſi aliquis agit aꝺ id ꝙ ꝺeuenit in prima ꝛ reus tacet nec soluit pena qō tunc optime procedit ꝛꝺēnatio aꝺ id ꝙ ꝺeuenit in petitione.nā cum reus eligēꝺo penā potuisset sortis petitionez eligere ꝛ non fecit imputet sibi.Ego ꝺico aut pena lis stipulatio sequēs nouat primā ope exceptiōis ꝛ tunc procedit ꝺictū Ray.nā ſi reus omisit opponere exceptionē imputet sibi quia sequit condēnatio.vt.ſ.māꝺa.l.ſi fideiussoꝛ.nec em̄ pōt post sniam talem exceptionē opponere nisi in casib⁹ notatis. C.ꝺe iur.ꝛ fac.igno.l.j.Aut stipulatio sequens nouat primā ipso iure.ꝛ tūc bene ꝺicit ꝺo.Oldra.nā in quacūqꝫ parte iuꝺicij perimat⁹ ius actoris sequitur absolutio ab instātia.vt insti.ꝺe perpe.ꝛ tēpo. acti.ſ.fi.etiā si reus nihil ꝺicat cū iuꝺex viꝺet actorem nō habere actionē ꝺebet eum repellere.vt no. C.ꝺe trāſac.vbi pactum.ꝛ hoc ꝺe primo effectu:sc̄z exactionis.ꝺe scōo vero effectu.ſ.quasi nouationis seu trāſfusionis:credo Oldra.bene ꝺicere.nam alicui permittit agere vt possit esse certus ꝺe actione cōpetitura sibi.vt.j.rē ra.l.cū indebitū.ꝺe ac.emp. l.iulianus.ſ.ſi qs colluꝺēte.Circa tertiū effectuꝫ: sc̄z ꝙtum ab impeꝺiēnꝺa purgationē moꝛe nō viꝺetur mihi bñ ꝺictū qō ꝺicit.Oldra.nā tūc p lit.cō testa.impeꝺit purgatio moꝛe qñ post lit.cōtest.nō offerr̄ id ꝙ petit vt puta peto interesse:ꝛ post lit.cō testa.offers factū non potes.vt.l.ſi insulā.vel peto penū̄ post lit.ꝛtesta.offers penū nō potes.vt.l.j. ꝺe penu.leg.cū simi.sed ſi peto penū vel factū etiā post lit.ꝛtest.pōt mihi solui ꝙ petovsqꝫ aꝺ sniam ꝛ absolueꝝ reus soluens .vt.ꝺ.ſ.fi.instit.ꝺe perpe.et tēpo.acti.in quo aūt pꝛeinꝺicet reo litis cōtest.isto casu vltimo examinani vobis hoc anno.in.l.insulam.vnde hic nō repeto.

1 ¶ Jnatio nō sequit nisi habitus precedat: et quando hoc sit.nu.6.

2 Fideiussoꝛ potest conueniri non excusso principali quando certum est a principio principalem non esse soluendo.

a ¶ Jno est. Adꝺ eundē Bar.in.l.ſi.ſi cert.pe. Paul. ꝺe ca.h. Abb.2ſil. xxix. et.lxx.ij. lib. bal.2ſi.cxlviij.iij. lib.ꝙ tū bonis cōfiscatis ſi bona sint soluēꝺo ꝺebeat filius executi tenuit bal.2ſi.lv.j.vol.al legāꝺo Joā.an. et Mosti.in.c.ex literis.ꝺe pigno.iꝺez voluit Roma.cōſi. xciij.vbi ain regꝛatur sn̄ia ꝺeclaratoria excussionis facte.ꝛ ꝺeterminat ꝙ sic ꝛ iꝺē consi.cxxj. vbi tz oino necessaria excussionez: lz ꝺebitoꝝ soluēꝺo nō sit alle.Ja.ꝺu. in aut.ꝺoc.ſi ꝺebitoꝝ.ꝛ glo.hic ꝺicit esse falsaz.ꝛ ibi ponit qꝺ ſi fideiussoꝝ pmittit libere nulla exceptiōe obstātē: an nihilominꝰ sit fienda excussio.

3 Notoꝛium qō quis nō sit soluenꝺo probatur per libꝝ estimi.

4 Citatio requirit in excussione bonoꝝ principalis vel pronūtiatione iuꝺicis qua pronuntiat ꝺeueniꝛi ꝺebere aꝺ tertios possessoꝛes vel fideiussoꝛes:ꝛ sufficit generalis.

5 Excipiēs contra aliquē qō erat excōicatus et ipse ꝺixit se absolutum an ex hoc ꝺicatur eius intentio fundata.ꝛ nu.7.

6 Pupillus nō potest exceptionē liberationis accepte aꝺ probanꝺū ꝺebitū ꝛ postea ꝺicere liberationem nullā qꝛ factā a pupillo.

* **Decem stipulatus.**

1 † Non sequit̄ pꝛinatio nisi precedat habitus.h.ꝺ. ¶ Opp.ꝺ in pꝛincipio iuꝺicatū ꝛc.Jn ver.paulus.ꝺic ꝑm vnū modū legēꝺi qō notat.i.approbat.vel.i.corrigit vt in gl. ¶ Opp. ꝺe.l.ſi.ſi cer.pe.gl.ꝺicit ꝙ verū est ſi certū est eū nō esse soluēꝺo.ꝛ vide istā gl.ꝛ no.eā que incipit ſi ꝺubiteꝝ.

2 ¶ Jno.ꝙ illuꝺ qōꝺ ꝙ pꝛius ꝺz exeuti reus pꝛincipalis postea fideiussoꝛ est verū qñ certū non est a pꝛincipio pꝛincipalē esse soluēꝺo: secus si certū oino est.ª Et habui in marchia istā.q.quiꝺā fuerat fideiussoꝛ tyrānī q nō poterat conueniri cū erat rebellis ecclie manifestus.ꝛ ideo ꝺixi ante excussionē ipsius posse ꝺeueniꝛi aꝺ fideiussoꝛē. ¶ Sed qñ terſ fiat notoꝛiū iuꝺici.ꝛ ꝺic ꝙ in ciuitatiꝺ⁹ in quibus est estimū cōmune tunc est facile qꝛ mōstrabo libꝛos ꝙ tantū apparet eū habere in bonis. ſi aliꝰ q conueniꝛi vult ꝺicere ꝙ sit plus in bonis ipse ꝑbet vt not.gl.in.l.cū ꝺe lege.ſ.ꝺe ꝑba. ¶ Quero an in excussione ꝛ in pronūtiatione qua pronūtiat ꝺeueniꝛi aꝺ possessoꝛes vel fideiussoꝛes ꝺebeant citari fideiussoꝛes ꝛ possessoꝛes. Jaco.ꝺe are.ꝺicit ꝙ sic arg.C.ſi pꝛopter pub.pē.l.ij.ꝛ ꝺe reb.e.l. magis puto.ſ.ne passim. Jac.but.viꝺebaꝝ tenere qō non: qꝛa ꝺmodū legataꝛij nō citanꝝ quando pronūtiatur testamentū inofficiosum.vt.l.papinianus.ſ.ſi ex causa.ſ.ꝺe inoffi.testa.allego gl.in ꝛtrariū in.l. cū miles.ſ.j.ſ.ex quib.cau.ma.ꝛ illam tene menti. Sed aꝺuerte qꝛ in ꝙposito puto ꝙ sufficiat citatio generalis p tubā.ſ. quicūqꝫ vult ꝺefenꝺere talē ꝛc. vt moꝛis.est.argu.aut.ſi omnes.C.ſi vt aḃ here.se

b absti.ꝛ ꝺe remiſ.pig.l.ſi eo tēpoꝛe.ᵇ ¶ Excepi cō

5 tra aliquemᶜ et ꝺixi ꝙ erat excōicatus ꝛ ipse ꝺixit

c sum absolutus:an intētio mea fit ꝑbata ſi nō pꝛobat se absolutū.ꝺicit Pe.ꝙ intētio nō est pꝛobata per.l.nō vtiq.ſ.ꝺe excep.ꝛ.c.exceptionē obijciēs. ꝺe reg.iur.lib.vi. Nō obst.ista.l.ꝙ posita pꝛinatione sequitur habitus. hoc est verū ſm veritatem vt hic.nō ſm iuris interpꝛetationē.ꝛ ꝙ ista so.sit mala pꝛobatur in aut.ſi ꝺicaꝝ testis.C.ꝺe testi.pꝛobaꝝ per gl.in simili.in.l.ſi mihi ꝛ tibi.ſ.in legatis.in.j. glo.ſ.ꝺe leg.j.facit.l.iulianus.ꝺe repu. Quiꝺ ꝺicemus ¶ modo ꝺo tibi vnā ꝺoctrinā vtrum aꝺ positionē pꝛinationis sequatur habitus ſm iuris effectum. Dic aut pꝛinatio ponit̄ a iurisco̅sulto cuius est pꝛopꝛie loqui et tunc sequitur positio habitus vt hic.et.l.iulianus.ſ.ꝺe repu. aut pꝛinatio ponitur a partibus et tunc aut vtraqꝫ pars pꝛinationem ꝛfitetur.aut vna confitetur alia negat.pꝛimo casu aut hoc contingit circa id in quo partis confessio sibi non pꝛeinꝺicat vt in seruitute. vt.C. ꝺe libe.cau.l.interꝛogatā.ꝛ tunc aꝺ positionem pꝛinationis non sequit̄ positio habitus,licet em̄ conster me manumissum nō tñ sequitur ꝙ fuerim seruus. vt insti. ꝺe inge.ſ.fi.et.C.ꝺe inge.ma.l.ij. Fallit in aut.ſi ꝺicaꝝ.vt.j.ꝺicā. Aut in casibus in quibus cō

fitendo quis pōt sibi pꝛeiuꝺicare: ꝛ tūc sequit̄ positio habitus:qꝛ ſi partes ꝛfitenꝰ solutionē ꝑsumitur ꝑcessisse ꝺebitū[a] nisi ꝛtra ꝑbetur.vt.ſ.ꝺe pꝛoba.l.cū ꝺe indebito.ꝛ in aut.q.mo.nat.effi.legit.ſ. quoniā.col.vj.Scōo casu qñ alia pars negat tūc ſi ꝺicta pꝛinatio nō pꝛobaꝝ non pꝛesumit̄ habit⁹. vt ꝺ.l.cū ꝺe indebito.fic intelligo.l.nō vtiq.ſ.ꝺe exc. ꝙ qō ibi ꝺicā.Si veroᵇ ꝑbatur tunc aꝺ cōmodum negātis nō pꝛesumetur habitus sed aꝺ eius incōmodū fic.vt.ꝺ.l.cū ꝺe indebito. Pꝛeꝺicta fallunt in aut.ſi ꝺicaꝝ.C. ꝺe testi.Nō qꝛ in ꝺicto testis negatio vel affirmatio partis non attēꝺit sed solū virtᵗ ipsius ꝺicti. vnde cum testis ꝺicat se manumissum:natura huius verbi importat ꝙ ipse fuit seruᵒ ꝛ in hoc ꝙtum aꝺ eum repellenꝺū ei stat: vt ibi patet.no par Jnno.in fi.ꝺe accu.c.ingſtionis. Jtē importat ꝙ fuit ipse liberatᵒ et in hoc ei non creꝺit nisi ꝑbet:vt ibi patet.quia quo aꝺ vtilitatē persone ipſius testis iuꝺex ꝺz aliter iuestigare ꝙ sibi credere.ᶜ vt.ſ.ꝺe testi.l.iij.ſ.j.in glo.superver. inimicitie.Nec ob.ſi ꝺicis qꝛ circa libertatē nō pōt sibi pꝛiuꝺicare:quia ibi boc ꝛfitetur in iuꝺicijs vel melius nō pꝛiuꝺicat ibi sibi quo aꝺ statū suum:sed solū quo aꝺ eum repellenꝺū vel aꝺmittēꝺū aꝺ testimonia. Pꝛeꝺicta circa Jctus et alia que ex nostra mera volūtate nō ꝺependent in bis. ꝺic vt in vltimis voluntatibus.vt in.l.cum tale. ſ. falsam ꝺe cōꝺi.ꝛ ꝺemō.ꝛ ibi scripsi.Ex bis apparetᵇ ſol. qōnis pꝛopositeꝰ:quiaᵗ ſi ꝺico meᵃ absolutum ᶜ ab excōicatione ꝛ pars negat non pꝛesumoꝛ fuisse ex cōicatus ſi ꝺico ꝛ aꝺuersariᵈ cōfitet: ꝑsumoꝛ fuisse excōicatus nisi pꝛobem Jtium qō non puto verū: quia ꝛfitendo non possum me facere excōicatum: vt.ſ.ꝺixi.sed ſi ego peteꝛē me absolui ab excōicatione:tunc eoipso viꝺeoꝛ me confiteri esse in quasi possessione excōicationis ꝛ ꝺebeo vt excōicatᵉ enitari nisi pꝛobem Jtium.vt exᶠ ꝺe elec.c.venerabilē. ver.sunt em̄.et tbi no.per Ber.nisiᵍ ꝺicereʰ me petere absolutionē aꝺ cautelā.vt no. plene ꝙ Jnno.ꝺe ſentē excō.c.per tuas. sicut cum quis petit remissionē nūtiationis vel rescissionē Jctus quatenus ꝺe facto pcessit. vt.l. exempto. ſ.bis qui vina. ꝺe ac.emp.sed in casu pcedēti licet ꝺicā me absolutū: non tñ ꝺico ꝺe pſenti me excōicatū ꝛ fic me enitandum.facit aꝺ pꝺicta qō nota.ꝺe ope.no. nun.l.j.in pꝛin.in glolmag. ¶ Sed pone † pupillus liberauit me:modo petit ꝺebitū: ego ꝺico ꝙ me liberā et ipse confiteturꝛ tamen negat solennitates ꝺebitas interuenisse:et sic ꝺicit liberationem nullam. sed vult ex ea pꝛobare ꝺebitū:quiꝺ iuris. Ꝺico ꝙ sicut ille qui oino negat factū sic qui negat ꝺe iure valere: non pōt pꝛo se pꝛesumptionē assumere. vt l.post legatū.in pꝛin. ꝺe bis qui. vt inꝺig.ꝛ ar.ꝺ.l. cum ꝺe indebito. Pꝛeꝺicta vera nisi expꝛesse in instrumēto partes fuissent ꝛfesse ꝺebitū pꝛecessisse: tūc enim lz nulla esset liberatio instrumentū pꝛobaret illuꝺ qō expꝛesse in eo continetur.vt.j.eo.l.ſi

f ¶ Nisi. Vide ꝺo. Anto.in.c. ab excōicato. ꝺe resceri. Andre.barba.

¶ Adde tu an ille qui petit veniā viꝺeatur fateri se ꝺeliqsse.ꝺicit per glos.i.c. exhibita. ꝺe homi.ꝛ an per instrumētū legitimationis ꝑbetur quem illegitimuꝫ fuisse.ꝺ quo ꝺicit per Bal.in.l.ij.C. ꝺe in.aureo. ānu. vbi tenet ꝙ sic: et etiā per instrumē- 1 tum emptiōis ꝑbaꝝ patriaz pote- statez ꝑcessisse.ita

ita fructuario vel bonefiꝺei possessoꝛi a seruo ꝺominus ꝺe peculio non tenet.b.ꝺ. ¶ Opp.ꝙ non potest obligari qui suam cōꝺitionem ignoꝛat.vt.l. homo liber.ꝺe acqui.re.ꝺomi. Sol. ibi in bis que ex mera voluntate ꝺisponentis consistunt. hic in bis que ꝺependent ex voluntate ꝺuoꝝ. facit ꝺe testa.l.ꝺe testa.ꝛ ꝺe leg.iij.l.j.in pꝛin. ¶ Oppo.quia pater obligatur filio naturaliter:et tñ patri quereꝛ tur ſi alius sibi obligatur.vt not. in.l. frater a fratre in glo.mag.Solu.vt.j.ꝺicā.ꝺe fideiuss.ſi.qs pꝛo eo.ſ.j. ¶ Opp.ꝺe.l.ſi creditoꝛ.ſ.fi.ſ. ꝺe pecul. ꝺue sunt sol.et vtraqꝫ est bona: qō ita intelligatur ſm illam.vel aliter vt glo.ꝛ bene.

☞ Si iuꝺex ꝺicat parti bodie eris aꝺ aꝺuiendū ſententiā:an ꝺebeat exꝑectare finem ꝺiei.

Decem hodie. Aꝺiectio instātis ꝛ tēpoꝛis exactioné

nō ꝺiffert.b.ꝺ.iste est casus not. ꝛ singula. ¶ Per istā.l. fuit ꝺeterminata quedā qstio:ꝛ ꝺisputata p

1 quendā magnū ꝺoct. † ꝺixit iuꝺex parti ꝙ bodie esset aꝺ aꝺuiendam sniam:qꝛitur an iuꝺex ꝺebeat exꝑectare vltimū finem ꝺiei aꝺ aꝺuc sniam. Et ꝺeterminauit p istā.l.ꝙ non.istud non placet nam ſi bñ respicis istū text. ideo bec aꝺiectio bodie: nō ꝺiffert exꝑecutionē: quia istuꝺ bodie viꝺeꝰ aꝺiectū vt ꝺenoteꝰ tꝑs ipsum in quo fit pꝛomissio.q.ꝺ.ista est ꝺies in qua ꝑmitto.vt in ſi.apte ꝺicit Sed ſi apponereꝰ solutioni vt pꝛomissio ꝺare.ꝛ.q̄ ſolues bodie tunc nullū esset ꝺubiū ꝙ ꝺeberet exꝑectari tota ꝺies: vt patet bic in text. Nunc in qōne ꝙpositā ſi itelligeres sic. statuo terminū bodie aꝺ aꝺuiēꝺū sniam.boc est: bec est ꝺies ꝙ ꝛ statuo terminū: tunc terminᵒ esset incertᵒ et sic non valeret. vt.l.aut qui aliter.ſ.j.qō vi aut clā.et ꝺico nulla:sed ſi itelligas statuo terminū bodie: boc est bodierna ꝺies tibi statuaꝝ ꝙ termino: tūc iuꝺex ꝺz eū exꝑectare vsqꝫ aꝺ vltimā horā ꝺiei iuꝺicialis.B est vsqꝫ aꝺ vesperas.vt.ſ.ſedebūt.in aut.ꝺe inꝺi.ꝛ no.isti.e.ſ. ois. vel vsqꝫ aꝺ tenebras.vt.c.ꝙsuluit.ꝺe offi.ꝺele. facit quod ꝺixi.ꝺ.eo.l.qui ante.

1 ☞ Jn obligatione ꝺandi succeꝺit obligatio aꝺ interesse qñ est ꝺandum alteri ꝙ stipulatori.

Decem mihi. Si ꝺotio referatur aꝺ stipulatoꝛem obligatio ꝛtinet certū ſi aꝺ aliū ꝛtinet incertum.b.ꝺ. ¶ Cōtra quia interesse petit̄ cōꝺictione certi.vt.l. certi ꝙꝺictio.in pꝛin.ſ.ſi cer.pe.Solu.glo. qō agit̄ ꝙꝺictione certi aꝺ interesse qō ꝛtinet̄ certū. ¶ Opp. qñ est electio stipulatoꝛis tūc ꝛtinet certū.vt.l.vbi aūt.ſ.qui illuꝺ aut illuꝺ.ſ.eo. Sol. verū est qñ in vtraqꝫ parte alternative venit certū:secꝰ qñ ex altera parte incertū. Deinde op.ſm Pe.qñ quis aliquiꝺ stipulaꝝ in faciendo nō venit interesse extrinsecū.vt.l.ſi sterilis.ſ.cū ꝙ vꝺitoꝛē.ꝺe act.emp.sed bic venit ergo ꝛc. Pe.ſm qō refert Ly.in.l.j.C. ꝺe sen.ꝙ ꝙ eo qō interest.in.ſ. est sēda ꝺiuisio. in ver.ſz ꝛtra ꝑdicta ꝺicit ꝙ glos.nō intelligunt istā.l.quia bic agit aꝺ.g. ꝑmissa. ideo qꝛ interest ꝑpter penā nō agit aꝺ ipsaz penā tāꝙ interesse. Jstuꝺ est trufa:vt ꝺixi in.l.ſi pena.ſ.eo.tit. cū bic non veniat interesse intrinsecū sed veniat extrinsecum. vt.l.nummis.cū glo.ſ.ꝺe in lit.iurā. ¶ Oppo.qꝛ in obligatione ꝺāꝺi nō venit interesse.vt.l.vbi aūt.in ſi.et.l. ſi seruū.in ſi.ſ.eo.Pe.vt refert Ly.in.ꝺ.l.j. et glo. ibi ꝺicit ꝙ bic factum fuit in obligatiōe qꝛ solutio vt.l.ſi stipulatᵒ fuero.ſ.j.ſ.eo.ſz istuꝺ nō est verū: qꝛ in pſona Titij est ꝺatio non merū factum. Sol. ergo ſ in obligatiōe ꝺāꝺi nō succeꝺit obligatio aꝺ g interesse verū est qñ stipulatoꝛi ꝺz ꝺari. secꝰ si alij: quia tūc venit interesse cū eaꝺē sit ratio in obligatione ꝺanꝺi que in obligatione faciendi. vt. ꝺ.l.ſi pena.ſ.eo.ꝛ ibi ꝺixi in.l.stipulationes nō ꝺiuiꝺūtur.ꝛ ibi plenissime ꝺixi.

1 ☞ Jn generalis clausula referatur aꝺ specificata:ꝛ ſi testatoꝛ leget omnibᵒ fratribᵒ capā et pꝛiori bibliam an pꝛior aꝺmittaᵗ aꝺ capam.

Oli clausula. Clausula generalis nō referr̄ aꝺ specificata.b.ꝺ. Pone exē plū.ſ.e.l.stipulationes ꝙꝺiffissimam. ¶ Opp.ꝺe.l.ſi seruus seruū.ſ.inquit lex.ſ. aꝺ legē aqui. Ꝺicit glo.ꝙ ibi clausula fuit appositaꝰ vt oia specificata cōpꝛehꝺeret bic vt alia. ¶ Sed qualiter cognoscā. et ꝺic ꝙ ꝺuobus modis. vno modo ſi boc expꝛimitur vt in omnibus regulis iuris. vt l.j.ſ.ꝺe regu.iuris. et boc moꝺo fortᵉ voluit loqui l.ſi seruus seruū.ſ. inquit lex. alio modo quando omnia ſpecialia sunt specificata: tunc non fit pꝛopter alia.et boc etiā moꝺo potuit loqui.l.ſi seruus seruum.ſ.inquit lex.secus quāꝺo non sunt omnia specificata: quia tunc aꝺ specificata non refertur. Vel ꝺic ſm Dy. ꝙ ibi comꝙehenꝺit omnia scilicet non specificata.pꝛius ꝺictū satis plz. ¶ Oppo. ꝺe l.libertis.quos glo.non soluit. Sol.i bi ſpecialē et generale pꝛoferuntur ob eanꝺem causam ꝛ in ꝺiuersis scripturis. Nec obstat. ſ. basilice. in.l.ſti- chus incertus.ᵍ eoꝺem titulo. ¶ Opp. Dynus ꝺe

Bald. in.l.ſi.C. ꝺe sent.paſ.ꝛ ita per instrumētū treuge,pbatur guerra pcessisse. ita Bar. in.l.legata inutiliter.ſ.ꝺe aꝺi.lega et per Ly.et Balᵈ et Jmo.in.l. cū ta le.ſ.ſi.ſ.ꝺe ꝙꝺi. et ꝺemō.ꝛ ita etiam per libꝛz in quo ꝺescribunt̄ rebaniti ꝑbatur illos fuisse bānitos.ita Sali.i.l. moueoꝛ. C. ꝺe ſer. exꝑoꝛ. et ibi ponit alia aꝺ propositū quē vide.Stra.

¶ Jncertᵒ. aꝺꝺe ꝙ ex boc colligit qō Bar.vult ꝙ in citatione sit expꝛimēꝺus ꝺies vl terminᵒ certᵒ. cuius Jtiū ꝺicit Pau.ꝺ cast.velle Spec.in tit.ꝺe cita.ſ.sequitur versi. qꝺ ſi nō ꝑſtgi. ꝙ ꝺebeat cō parere quāꝑtimū pōt.arg.c. cū ꝺilecti.ꝺe ꝺo.ꝛ contu. Ang.2coꝛꝺat bic opi.ꝛ ꝺicit pꝛimā opi. verā ꝙtuꝫ aꝺ boc vt aliqꝺ positū fieri ꝛtra citatum aꝺ instātiam ptis aꝺuerse. Secūꝺā vo similiter esse verā ꝙtuꝫ aꝺ boc vt possit puniri ꝺe cōtēptu ſi nō cōparet.aꝺ pꝛimā partē. alt.l.ij. C. vbi in rem act. et.l.ſi.C. ꝺe iu.ꝺo. in fine.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

l.j.§.j.ℨ. de oper.no.nun. vbi interdictū qō vi aut clam q̄ est generale referẽ ad casus spāles.Rñdeo clausula generalis nō referẽ ad specificata qñ in eadẽ dispositione ꝓferunt:sec⁹ si in diuersis.vt ibi dixi p doc.in.l.q sepulchrū.C.de sepul.vio.ꝛ tangā in.l.sanctio legū.j.de pe.ꝛ idē probat in solutione precedentis ℨ.xij.Tamē aduerte:qñ gen⁹ ꝛ species circa idē proferūtur in diuersis scripturis seu dispositiõe a testatore:tūc vltima scriptura venit cõre ctiue ad primā.vt.d.l.libertis quos.in prin.sed qñ ad legẽ tūc venit adiectiue.vt dixi in.d.§.j. ¶ Formo qõnem:quidaꝫ reliquit oĩbus fratribus capā ꝛ priori bibliā:an admittāt ad capā prior:℟ic vt per Cy.qui in ea distinguit ſm Pe.C.de lega.l.cū questio in fine.

☞ Falsa demõstratio vitiat dispositionem.

Conditio est propꝛie de futuro.

Sita stipulatus. Lõdi tio de preterito deficiẽs reddit stipulationẽ inutilem ab initio.b.d. ¶ Ibi:hac facta demõstratione.qõ ꝓsumit ꝓpter dictionẽ hāc.arg.de here. instl.l.nemo dubitat.in prin. Ibi:facit conditionẽ que obligationem suspendat. ¶ Oppo.de.l.si fer nus.§.qui quinq.ℨ. de leg.j.Solu.hic specialiter fuit actū q̄ cõditionalis esset si mera esset: secus si non fuit actum:qꝛ illud q̄ est debeā:vt in ꝛtrario. ¶ Ex quo not.q̄ falsa demõstratio vitiat dispositionem ex volũtate disponẽtis.dixi de cõdi.ꝛ demon.l.demonstratio. ¶ Itē not. q̄ cõditio propꝛie est semper de futuro.plene dixi in.l.j.ℨ.de q̄ditioni.ꝛ demonstra.

☞ Clausula q̄ instrumentū fiat ad sensum sapiẽtis:quid operetur.remissiue.

Uendẽs rem tenetur facere instrumentū ſm ꝟsuetudinem ciuitatis.

Ex ea parte. Legitur per gl. duob⁹ modis. Primo vt loquaꝫ in stipulatione interposita ſm istā lec.nihil habet vtilitatis. Uenio ad aliā lec.q̄ promisit cauere ad sensum sapiẽtis ꝛ non cauet:ad interesse tenet.h.d. ¶ Op. q̄ sapiẽs possit dicere vltra illud q̄ est de iure.vt.l. si mãdato titi⁹.in fi.ℨ.mã. hic dicit q̄ impleꝫ pena q̄ est extra ius cõe.do.Richar.malũ.dicit alibi:q̄ hoc erat de cõsuetudine vt stipulatio oupli ponere tur esset ergo illud dicere q̄ operenꝫ illa verba ad sensum sapiẽtis.ꝛ dic vt dixi in.l.illa institutio. de here.instl.ꝛ vide in Specu.de emp.ꝛ vẽdi.§. scien dum.ver. itẽ si in instrumẽto. Potest legi ſm aliā lectu.ꝛ hoc dicit qui ꝓmissionis non vult facere in strumẽtum:ad interesse tenet.h.d. ¶ Est ne bona ista lec.ꝛ sum in ista opi.† q̄ si aliqs vẽdidit[a] rem vel si dat dotẽ debet mihi facere instrumẽtum ſm consuetudinẽ ciuitatis illius q̄ facit instrumentū. ꝓbat per.l.sicut datā.C.de libe.cau.ꝛ eī de testi. c.significauit.pro hoc.l.si pupillus.in pn.ℨ. de noua.l.ij.in prin.ℨ.solu.matri.ꝛ in qualibet earū no. plene dixi.ℨ.de dā.infec.l.si finita.§.elegãter. illud ſm consuetudinẽ probat in.l.qõ si nolit.§.qꝛ assi dua.ℨ.de edil.edic.l.si prius.§.j.ℨ.de aqua plu.ar. ☞ An valeat instrumẽtū factū amico sub pena centū q̄ si ludet dabit centum.

Mulier ab eo. † Not.casus.quidã ludebat multuꝫ:dixit amico suo:volo tibi facere instrumentū q̄ nisi ꝯ ludã:ꝛ si ludã dabo tibi cẽtum noie pene:an valeat istud instrumentū:ꝛ dic q̄ est teg.hic.

In insulam. Non sufficit ciuiliter factū.contra de.l.j.§.fi. ℨ.de bono.pos.cõtra tabu.ꝛ.ℨ.pro socio.l.actione. §.publicatione.Sol.℟y.per verba lõga.dic tu ad dendo ad gl.o.q̄ in illis ciuiliter factū representat eundẽ effectū. qõ naturaliter per Cy. in.l. deo nobis.in prin.C.de episco.ꝛ cleri.

Ex facto. ℟o tibi regulã q̄ quandocū q̄ dolus purgat per actionẽ ex eo ℨctu heres ex dolo defuncti tenet. vt.l. si hominem.§.datur.ℨ.depo.ꝛ hoc tangã in locis pluribus specialiter in.l.ex deposito.ℨ.de acti.ꝛ obli.

1 ☞ Tempus si fuit adiectum gratia creditoris non potest ante tempus solui.

2 Debitor si offerat ante tẽpus pecuniã creditori cū oĩ loci ꝛ tẽporis iter esse pōt ꝛ liberatur.

3 Si accepi centū sub ꝟsura ꝛ cõueni nõ reddere vsq̄ ad annū nõ pōt ante tẽpus soluere nisi totū interusuriū medij tẽporis solnatur. Usure duorū mensiū ad initio solui possunt.

4 Si fuit actum ne liceat ante tempus soluere quando possit ante tempus solui.

5 Locus quãdo est appositus solutioni eius ratio sem per habẽda est.

6 Fructus prediȝ si sunt loco ꝟsurarū ꝛ debitor soluit ante fructus collectos fit diuisio fructuum.

Quirome pecuniam. Si tẽpus adiici tur gratia creditoris:vel vtriusq̄:nõ pōt solui ante tẽpus.hoc primo. Itez obligatio facta in cõgruo loco ꝛ tẽpore debitorẽ nõ excusat. ista tota nostra.l.est no.vide q̄ quãdo tẽpus fuit adiectū gratia creditoris nõ pōt ante solui. ¶ Op.de.l.qõ in diẽ.de solu.j.ꝛ.ℨ.tit.j.l.qõ quis. dicũt quidã:hoc facit ratio tẽporis.qõ non est verum. Sed ratio est:qꝛ hic habeẽ ratio loci ꝛ tẽporis:ꝛ qꝛ scz cõtractus gratia vtriusq̄ celebratus est:vt dicit in vlt.gl. ¶ Quero quid si vult[b] offerre pecuniã cum omni loci vel tẽporis interesse:an audiat:gl.q̄ sic.in prin.magne glo.ꝛ hic tex.innuit duȝ dicit:detracta ea summa ꝛc.facit de.do.excep.l.si fideiussor. ¶ Quero quid si accepi centū sub ꝟsura:queniri nõ redderevsq̄ ad annū:an possim ante tẽpus soluere:ꝛ glo.dicit q̄ nõ:nisi soluam totū interusuriū medij tẽporis. Sed qd si ab initio solui vsuras duorum mensiũ:ꝛ dicit gl.q̄ pōt. Sed in quo differūt iste qõnes a tex.dico q̄ in glo.est tẽpus tñ.in tex.est tẽpus ꝛ locus. ¶ Quero qd si dedit pignus:dic in gl.ꝛ plene in.l.fi.C.de pac.pigno. ¶ Quero qd si fuit actū ne liceat soluere ante annū:an ante tẽpus possit fieri solutio:glo.q̄ est bic arguit pro ꝛ cõtra:ꝛ finaliter determinat[c] q̄ nõ arg.l. si ita relictū. §.pegasus.ℨ.de leg.ij.in fideicõmiſ.§.cuȝ pollidius.ℨ.de vsur.℟y.di stinguit si tẽpus est appositū gratia debitoris ante diem potest soluere vt.l.cum qui.in fi.ℨ.eo.ꝛ.l.stipulatio ista.ℨ.inter certam.ℨ.eo.cum simi. Aut gratia creditoris tñ:vel creditoris ꝛ debitoris:et ante tẽpus non potest solui nisi offerāt interusuriū medij tẽporis:vt hic. Aut dubitaf: et tunc gratia debitoris.vt.l.eum qui.alꝫ.l.iabolenus.ℨ. de annu.leg. Sed quomodo istud pōt esse q̄ in dubio gratia debitoris:nõne est gratia creditoris quando apponit vsura.Et glo.bic videt dicere:q̄ gratia vtriusq̄ semper cũ apponit vsura.vt.l.qui pecuniã.ℨ.fi cer.peta.in gl. Sed verba ℟y.sunt vera quãdo nõ apponit vsura:sec⁹ si vsura apponitur.Et tunc capias tria verba.ꝛ dic:quãdoq̄ in obligatione apponi tur tempus cursui vsurarū tñ non ad sortis solutionẽ:ꝛ tũc ante possum soluere.vt.l.acceptā.C.de vsur.cum sua materia. Ratio:quia tunc debeꝫ solũ ex cessatione solutionis.sic enim videt actum vt vsure currãt donec debitor cessauerit soluere. Quandoq̄ apponit solutioni sortis ꝛ cursui vsurarū.vt mutuo vsq̄ ad annū centū libras ad decẽ denarios pro libra in mẽſe.Et tũc quandoq̄ apponit p verba infra:vel ante: vel similia.vt puta mutuo quinquaginta solnẽda infra annū:ꝛ tũc ante debitor potest soluere semp quando vult.vt.l.si ita fuerit.§.si.ℨ. de manutesta.Quandoq̄ apponit per verbũ ad:vel simile.vt mutuo vsq̄ ad annum:ꝛ tunc non pōt soluere ante.vt hic gl.j.ꝛ.l.qui pecuniam.ℨ.si certa.ꝛ facit qõ dixi in.l.qui ante.ℨ.c. ¶ Moneo tibi vnum dubiũ: an ista distinctio habeat locũ in loco?℟ic q̄ non.sed indistincte. habeẽ ratio loci sine pro actore sive pro reo.vt.l.si ephesi.ꝛ.l.ij.de eo qõ cer.loco. Quid si adijcit locus ꝛ tempus:℟ic cõsiderandũ vtriusq̄.vt hic no. in prin.ꝛ gl.ꝛ ideo dicit in qualibet.ℨ.separatim dixi. ¶ Quero quid si fuit actũ vt fructus predij haberenꝫ pro vsuris :ꝛ debitor soluit ante fructus collectos:?uto fieri diuisionẽ fructuũ ſm formã.l.diuortio.ꝛ l.de diuisione.ℨ.solu.matri.

☞ Constitutus ad recipiendũ solutionẽ si data est in predictis libera ꝛ ampla administratio pōt terminum prorogare.

2 Constitutus ad agendũ ꝛ defendẽdum cum libera administratione habet administrationẽ instantie nõ cause.

3 Cõstitutus procurator in causa quã habiturus sum cũ tali:si nõ exprimitur causa necessario dicitur cõstitutus ad instantiam.

Callimachus. Quando ponebaꝫ questio lõga in scholis dñi ℟y. vt audiui a Cy. dicebat est longio:q̄.ℨ.callimachus.ꝛ breuiter hoc intẽdit.Qui est positus ad recipiendũ factionẽ non potest terminũ prorogare nisi locus ꝛ tẽpus fuerit in eius volũtate collata.h.d. ¶ Oppo.de.l.si.§.penul.ℨ.de publica. Solu.vt ibi dicã. ¶ ?one q̄ cõmisi alicui quod reciperet solutionẽ ꝛ addidi q̄ in p̄dictis ꝛ circa p̄dicta haberet liberã ꝛ plenã administrationẽ:an possit prorogare terminũ:℟ico q̄ sic:quia illud q̄ importat cõcessio libere ꝛ generalis administratiõis quo ad omnia.vt.ℨ.de procura.l.procuratoꝛ cui libera.istud idẽ importat concessio libere ꝛ generalis quo ad certã speciẽ vel causaȝ.ꝛ hoc vult dicere hic tex.in fi.facit de admi.tut.l.si duo.ꝛ habemus hodie exp̃ssum.de.pcu.c.qui ad agendũ. li.vj.in fi.ibi:vel cause ꝛc. ¶ Sed hic[d] aduerte:si enim est dictũ:facio te procuratorẽ in causa tali quam habeo vel habere intendo cum tali ꝛc. concedens

concedens in predictis liberã ꝛ generalẽ administrationẽ:ꝛ tunc procedit qõ dixi. Si autẽ dixit fa cio te procuratorẽ ad agẽdũ ꝛ defendendũ libellũ dandũ lite cõtesta.ꝛc.ꝛ dans in p̄dictis liberã administrationẽ:tunc non esset huic concessa libera administratio cause:sed solũ instantie vt ipsa verba importãt:ꝛ ideo de causa non posset transigere: sed solũ de instantia:ꝛ idẽ in similibus. Item si dixit ?stituo te procuratorẽ in causa quã habiturus sum cũ tali:nec causam expressi. tũc enim hoc verbum causa:de necessitate referẽ ad instantiam: nõ ad ipsum ius principale qõ est de p̄senti. instantia vero est futura.ei go ꝛc.vt.ℨ.e.l.cum stipulamur.ꝛ l.si a colono. Jura in hoc sunt satis aperta:si quis predictorũ inspiciat rationes.

☞ Donatio facta alicui de aliquo fundo vt post certum tẽpus esset ecclesie:an per donatorẽ pactũ possit remitti.

a **Flauius hermes.** Summo ſm meam opi.Stipulatio penalis nõ nouat precedentẽ conuentionem ex causa onerosa. Itẽ vbi est pena ꝛ nõ dies admittit purgatio more. Itẽ ex pacto libertatis pōt agere seruus dño differente.h.d. ¶ Ad primũ casum q̄.quia manumissio nõ fuit in obligatione sed in cõditione.ergo ad id nõ potest agi. vt.l.obligationũ fere.in fi.ℨ.tit.j.Sol. hic adiectũ fuit exp̃resse q̄ promissor manumitteret. ¶ Op.qꝛ cõmissa pena est nonata:ideo nõ potest amodo cõueniri ad manumittendũ.vt.l.obligationũ fere.in fi.Solu.dicũt quidã q̄ hic est fauor libertatis. nõ est verũ regulariter tenẽdo in.l.ita stipulat⁹.q̄ stipulatio penalis nouat obligationẽ precedentẽ ex causa lucrativa:sec⁹ ex causa onerosa:vt hic. Tu posses dicere:nõne fuit hic donatio:ergo causa lucrativa. Uerũ est q̄ fuit donatio respectu eius cui seruus fuit traditus:ℨ ille qui recipit promissionẽ de manumittendo recipit ex causa onerosa:qꝛ seruum dedit.ꝛ hec est de qua loquimur an nouetur. ¶ Oppo.q̄ ipso iure cõpetat libertas.vt.l. ea qui dem.ꝛ.l.si puellã.C.ℨ mãcip.ita fue.alie. vt manu. ?ro soluẽdo isto ℨio tñ sunt ℨia in.l.nostra tendentia ad idẽ.ꝛ est vera solu.q̄ hoc de actu manumittẽdi fuit cogitatũ.ꝛ hãc tenẽt doct.in.l.ea qdẽ. Si aũt de effectu beneficij cogitatũ fuisset tũc succedit ?stitutio.hoc vult dicere glo.ꝛ est ratio: quia lex pōt repꝛesentare libertatẽ qñ de ea sola fuit cogitatũ:sed nõ actũ psone. Ista sol.procedit ſm illã opi.q̄ huic fuit in mora manumittẽdi.ſm alias q̄ non fuerit in mora.istud nõ habet locũ. Uenio ad sequens rñsuȝ q̄ vbi est pena ꝛ dies admittet purgatio more.cõtra.l.traiectitie.§.de illo.ℨ.ti.j.l. magnam.C.de ℨhen.ꝛ cõmit.stipu. Sol.vna est q̄ hic fauoꝛe libertatis.alia est q̄ nunq̄ fuit in mora. Et si oppo.de text.libereꝫ.exp̃one.i.ne in obligationẽ incidat:sed est truffa. dic ſm ℟y.hic nõ fuit dies: sed pena tñ in ℨio pena et dies:vt dixi plene in.l. si insulã.ℨ.eo. ¶ Oppo.de.l.vlti.ℨ. qui sine ma. ad lib.perue. Quidã dicũt q̄ hic duo mẽſes nõ trãſierunt. Cu dic q̄ hic de actu nõ de effectu ?stitutionis fuit cogitatũ. ¶ Opp.de.l.thais.§.fi intra.ℨ. de fideicõ.lib.glo.dicit:sol.vt ibi. Ueritas est q̄ ex parte rei admittit purgatio more: vt hic ex parte actoris ad actionẽ cõsequendã more purgatio nõ admittit. ¶ Oppo.de.l.mãcipia.ℨ.qui sine ma.ad lib.perue.Sol.hic fuit cogitatũ de actu manumittẽdi.ibi:nõ. ¶ Ulterius habetis hic q̄ seruꝰ pōt agere vt manumittat.vt in fi.§.modo quidam donauit alicui vnũ fundum vt post certũ tps esset cuiusdam ecclesie.iste donator vult istud pactũ remittere.queritur an possit:videt q̄ nõ quia ecclesie est iam q̄sita actio vtilis.vt.l.quoties.C.de dona.que sub modo.Tu dic cõtra:[b] sicut hic q̄rit ius seruo. vnde ista pactio pōt tolli voluntate donatoris sõlus vel vtriusq̄.vt.l.iij.ꝛ qõ ibi no.ℨ.de ser.exp̃or. beres autem nõ posset mutare volũtatem : vt ibi. ¶ Quero hoc casu quid si donator decesserit sine herede:videtur q̄ libertas nõ cõpetat: quia istud pactũ habet instar vltime volũtatis:quia pōt mutari vsq̄ ad mortẽ:sed ex volũtate vltima nõ potest

a ¶ Flauius.Uide Jo.de imol. i suis cõsilijs cõsi.ij.vbi cõsuluit cõtra istã doctrinã Bart.in §.flauiꝰ.p.l. fi.ff.ꝺ pact.sed Bar. hic non allegauit.Andre.barba.

b ¶ Tu dic ℨ.Adõ inq̄tũ Alleg. post multa vt̃ trãſire cũ opi.Bar.qõ idẽ facere vt̃ Bald. ℨ.fil. ccccij.inci. quedã mulier.iiij.lib.vbi consuluit q̄ donatio facta inter viros irrenocabiliter oĩm bonoꝝ pꝛesentiũ ꝛ futuroruȝ retento vsufructu cum pacto q̄ post mortẽ donatoris donatarius daret dimidiã bonoꝝ vl estimationẽ ipauperibus ꝛ puellis maritandis q̄ respectu dimidie dã de pauperib⁹ potest reuocari.alleg. inter alia no.hic p Bartol. in cõsilio cxxxviij.in.l. similiter. incip. quedã mulier cõsuluit ℨrium.

c ¶ Contra. Uide Allexã.cõsi.viij.in iiij.colũ.volu.iij.ꝛ ℨsi.cvj.ivlt.col.ad fi.vol.iiij.ꝛ Barb. cxviij.col.g.ꝛ se.col. ij.Are.in.c. nouit. col.iiij. de iudi.et cõsi.lxxiiij.col.iiij. ꝛ cxxiij.ad fin.vbi limitat hoc de herede.ꝛ Sozi.cõsil. cxxxvj.alꝫ.cxiij.

d ¶ Per duos mẽſes. Adde q̄ ℟apha.ℨ qꝛ arbitrio boni viri.arg.l.cõtinuus.§.cũ ita.j. eo.dicit alegq̄ cõiter tenet opi.bart. cũ qua sitꝫ hic trã fit.Jo.ô imo.ang. et Sali.in.d.l.si.et Ang.in ℨsi.cccliij. incip.multi cõsortes in ciuitate Lucana.

e ¶ Extraneo . adõ qd si ab extraneo iste ꝓbitus inuenit plusq̄ille cohe res velit dare:qꝛ dicit q̄ res nõ vꝫ plꝰ ꝛoneꝛe iustũ ꝓtiũ an tenear minoꝛi ꝓtio dare huic coheredi. vide paul. de ca.bic post Jo. an.i addi.ad Spe. de emp.ꝛ vendi.§. nunc dicendũ.ver. sed pone.

f ¶ Sed bñ.viꝺo. Lar.i.c. ra ynuti⁹. de testa.ꝛ cõsuluit Parme. testator phibuit ne heres recipiat Titiũ in domo testatoris qõ potuit renũtia re illi hereditati. Andre.barba.

g ¶ Promissoris . Adde q̄ Pau. de ca. dicit hũc casuȝ esse notandũ .pcuratoriꝺ⁹ Florentinis:q̄ faciũt capere debitores et veniũt amiciq̄ ꝓmittũt soluere ꝛ stare pro oĩ eo qõ apparet ipsos debere facto calculo vt cauti esse debeãt ad faciẽdum declarare debitũ ipsoꝺebitore viuẽte : qꝛ post mortẽ ꝓmissores nõ tenenẽ.Sed qd si aliquis ꝓmittit pro aliquo debitore ꝓ toto eo q̄ declarabit Titi⁹ ipsꝰ debere : an Titio mortuo vel nõ.arb trãte fit liberatus iste.ꝓmissor.Rom. tenet q̄ nõ eius cõ si.cccccij.

1 ☞ Alienare qui tenet vni sub pena illo in mora existente pōt alteri alienare.

2 Requisitus vt emat ab eo qui tenetur illi vendere debet per duos mẽſes expectari vt vendere possit alteri.

3 Alienare phibitus extra familiã coheredib⁹ emere nolẽtibus pōt extraneo vẽdere nisi esset prohibitioni adiectũ vt familie relinqueretur.

4 Denuntians debenti emere debet alternatiue de nuntiare.

5 Tutor quãdo testator iussit rẽ vendere Titio: an possit vẽdere sine decreto saltẽ quando est vtile pupillo:q̄ sic.

Coheredes cũ prędia.

1 ?ui tenet sub pena vni alienare illo existente in mora potest alienare cui vult.b.d. Et iste est casus multũ not.ꝛ no.glo.que dicit etiã extra ius. ꝛ facit l.si ex legati causa.et.l.mora.de vsur.ꝛ.j.de fideiuss. l.si fideiussor obligari.§.fi.et ibi glo.j.rem ra.hab. 2 l.amplius hoc.ꝛ ibi not.Idẽ facio vnã.q.ꝛ debco interpellare eũ cui debeo vẽdere q̄ emat:facio:sed quãto tpe debeo expectare.et credo q̄ p duos mẽſes.ꝺ vt in ſi.C. de em.emphy.l.fi. ¶ Sed q̄ro an sepius debeãt fieri iste interpellationes: quia hic dicit tex.sepius.dicã.j.ea.l.§.penul. Glos.signat duo cõtraria:ꝛ so.bene. ¶ Itẽ dicit ℟y.per.l. istã q̄ prohibitus alienare extra familiã potest vẽdere ex traneo[e] coheredibus nolẽtibus emere:ꝛ alibi non reperi[f] dicit ipse:sed bene.[f] facit.l.fi.C. de iur.emphy.qõ puto verũ:si solũ esset prohibitus alienare extra familiã:sed si esset adiectũ vt familie relinq̄retur:vel similia verba.vt.l.peto.§.frater.de leg.ij. tũc nullo modo posset alienari tãꝑ res que subiacet restitutioni.vt aut.res que.C. cõmunia de leg.

4 ¶ Item not.formã denuntiationis alternatiue. si enim denũtiasset simpliciter q̄ emeret non teneret denũtiatio:sicut ab eo qui ꝺz alternatiue petere vnũ tñ. ¶ Sed q̄ro an tutor ex hac causa posset vẽdere partẽ pupilli.credo q̄ non: vt.ℨ.de reb. eo.l.si fundus.in prin.ad quid ergo sit hec denuntiatio aut vendat ꝛc.Rñdeo sorte pupillus habebat es alienũ ꝓpter q̄ posset vendere:vel verius vẽdere poterit si est vtile pupillo ex volũtate defuncti qui hoc voluit quando tale pactũ interposuit. vt.l.si.de rebus eorum. Nec ob.eo.tit.l.j.§.si defunctus.quia hic imposuit.l.sibi et successoribus suis: ibi secus.

1 ☞ Verba subiũctiui modi lz sint tpis preteriti tamen ad futurũ trabuntur.

Augerius. Facultas implendi conditionem ad heredem non transit.h.d.ſm veram lectu. ¶ Quero an sufficiat de debito cõstare post mortẽ defuncti. Rñdeo si intelligis constitisset in preteritum ab initio fuit stipulatio nulla.vt.ℨ.e.condi.in preteritum.et.l. si stipulatus fuero hãc summam.in fi.Si vero intelligis constitisset in futurum:tunc debet cõstare in vita promissoris.[g] alꝫ implementum conditionis in personam heredis non transiret.vt.ℨ.eo.l. si decem cui petiero. et hoc vult glossa. ¶ Quero que istarum sit verior. Et videtur q̄ in preteritu: quia verbum constitisset est preteritum plusq̄ perfectum subiunctiui.vt.l.j.et ibi no.ℨ.fi inge.esse oica. Contrarium dico † q̄ ista verba que sunt subiunctiui modi:licet sint temporis preteriti : tamen ad futurum trabuntur.vt.l. si debitor.§. verisimile.de contraben.emptio.l.cum certus. de vino tritico et oleo leg.ꝛ ita hic.Et ita si constitisset defuncto viuo valeret.ꝛ ista sunt vtilia pro clausulis que apponuntur in fine testamenti si non valet ꝛc. Digi plene de iure codicillorum.l.j.tangam.j.eo.l. cũ stipulamur.

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO
Universidad del Rosario
Archivo Historico

1 ¶ Veniens cõtra transactionẽ vel aliã conuẽtionem si est victus põt ad eã redire.
2 Appellans ab interlocutoria statim ꝙ appellat an statim sic cõtumaz: ꝙ sic lite pendente.
3 Appellans postꝫ succubuit in appellatione debet citari.
4 Interpellatio an vna sufficiat vel plures requirãtur vt quis in mora cõstituatur.

1 **Seia.** Non currunt vsure si creditor est in mora recipiendi. b. d. ¶ Not. ꝙ qui venit cõtra transactionẽ vel aliam conuentionem.
2 & victus põt redire ad eã. [a] ¶ Quero dicit hic ꝙ creditor fuit in mora: qualr hoc fuit. Dicit glo. qz debitor obtulit. Tu dic statim ꝙ maluit litigare est in mora. vt. l. nemo rem suã. ff. j. ff. eo. vnde non dz sibi fieri alia oblatio. & bocvoluit dicere iste tex.
¶ Et sic facit ꝙ ille qui appellat ab aliꝙ interlocutoria statim est cõtumaz nec dz amplr citari. vt extra de accu. c. ad petitionẽ. & ibi p Hosti. Nec ob. tex. qui dicit si Seia nõ cessasset offerre: quia intelligo postꝫ ille fuit victus. & sic amplius nõ profecerat: & sic eius mora cessabat. Predicta intelliguntr lite pendẽ. & idem dico † in appellãte postꝫ succubuit in appellatione dz citari sicut si renunciasset. vt. C. de appe. l. si quis libellos. ¶ Quero vtrum sufficiat semel interpellare vel offerre: & videt ꝙ sepius: vt. ff. ff. coheredes. ibi: sepius ꝛc. & ff. manda. l. si mãdato titꝫ. ff. ille. de mino. l. emilius. in princ. ff. de pig. acti. l. si cõuenerit. & bic tex. videt dicere si non cessat. Jn Jtium habemus [b] glo. in l. mora. in prin. ff. de vsur. in glos. paruula. & tex babetis in l. titia seia. ff. vsuras. de leg. ij. & l. iij. ff. j. quod vi aut clam. & de ope. no. nun. l. cum procu. ff. j. & istud puto verũ. fallit in l. si cõuenerit. de pigno. acti. Non ob. ff. coheredes. cum simi. quia denotat facti accidentiam. Nõ ob. hec. l. ff. opi. quam teneo: bic creditor fuit in mora re ipsa: coipso ꝙ litigare cepit. vnde litigio finito est finita mora. arg. d. ff. vsuras. ideo debitor debet offerre: sed si mora esset contracta per oblationẽ nõ haberet necesse ylterius offerre: vt ex ꝺictis patet. Et iõ ex parte rei dicerẽ ꝙ filis est cõtesta. contra eũ lata sniã nõ dz vlterius interpellari: qz actor instãdo semper eũ interpellat: & sic per interpellationẽ est ꝓtracta mora: secus in actore in casu huius. l. qz lz rens se defendit non tñ solutionem offert.

5 ¶ Redire ad eaz. Adde an ille ꝙ impugnat aliqũ istrumentũ possit ex illo se iuuare. Bal. ff. cl. xxvi. fz meli⁹. clxxxj. ij. li. & incꝫtũ Alexã. tãgit an valeat talis appellatio appello ad iudicẽ cõpetentẽ. & cõcludit ꝙ sic. ad deꝙ si diceret appello ad papã & ad archiepiscopũ: et ad quẽcũqꝫ iudicẽ cõpetentẽ nõ valeret. & ita ♁ soluit qdaz archiepiscopi Bonoñ. inter consilia Bal ♁ si. cxx. iiij. li. vz talis appellatio. appello. ad sacrũ cõsiliũ: & si illi audire noluerit appello ad papã: qr pbabiliter põt dubitari an sacrũ ♁siliũ audire velit. Jta voluit Roma. cõsi. cclx.
b ¶ Habemus. Ad de Abb. consi. vij. ff. lib.

1 ¶ Per diuisionẽ videtur transactum de iure fideicomissi.
2 Tractũ in vno iudicio nõ põt in alio refricari: nã in iudicio vbi pena petiꝫ non põt dici male iudicatũ super principali & quãdo. nu. 7.
3 Repellens aliquẽ exceptione habet etiã actionem ad penam.
4 Hereditas si est diuisa inter fratres & renũtiatũ oi iuri ꝙ sibi inuicẽ cõpeteret p hoc nõ prohibẽt petere partẽ coheredis qua venit pxiuãdus ob non impletã voluntatẽ defuncti.
5 Promittẽs non petere reductionẽ sub pena sipe tijt & succubuit ꝙ pena sit cõmissa.
6 Jus dependẽs ex testamẽto de facili nõ tollitur.
8 Snia lata ex falsa cã est nulla qñ est lata dolo aduersarij: alias per appellationẽ rescinditur.
9 Snia lata sup eo de quo sunt opiniones inter doctores nõ est nulla: lz iudex eligat malam. Opinio doc. facit rẽ dubiam.
10 Per simplicẽ diuisionẽ factaz inter fratres absq; clausula nil cõtra diuisionẽ facturos: an ins fideicõmissi videat remissum. ꝙ non.
11 Jus fideicõmissi cõditionalis ꝙ nõ videat remissum p diuisionem factã inter fratres euz clausula nil contra diuisionẽ facturos. Stipulatio generalis & indefinita limitat ꝛm naturam precedẽtis cõtractus.
12 Clausula generalis refert ad specificata si põt saltr ne ratione recti sermonis: & non refert ad dependẽtia ex testamẽto.
13 Fratres an ꝑsumant ignorare fideicommissum habere qñ ꝑsumat scire ꝓtenta in testamẽto.
14 Practica probãdi scientiã testamẽti.
15 Extraneus heres qñ ꝑsumat habere scientiam contentorum in testamento.
16 Heres qñ ꝑsumat habere notitiã contentoꝝ in codicillis.
17 Fratres diuidẽtes si dixerũt non venire ♁ diuisionem etiã occasione fideicõmissi partẽ debiti vel debendi videt fideicõmisso renuntiatum. Differẽtia inter verbũ lectis: & verbũ inspectis. Legi dicit qõ oculis corporis inspicitur.
18 Jus fideicõmissi futuri an intelligat remissus si in diuisione vnus remittit alteri oẽ ius ꝑsens siue futurũ ab intestato vel testamento iure fideicõmissi vel substitutionis cuiuscũqꝫ.
19 Jus fideicõmissi qñ dicat remissum si in diuisiõe dicatur remisit vnus alteri oẽ ius qõ hz vel habere ꝑsperat in dictis rebus: & distinguit.
20 Jus substitutionis pupillaris ꝙ nõ videt remissum per diuisionẽ: lz in diuisione sint verba generalia remisit vnus alteri oẽ ius ꝛc.
21 Clausula apposita in diuisiõe ꝙ vn⁹ alterũ: & alter alterũ in dictis reb⁹ facit procuratorẽ in rẽ suam. Vel dicat ꝓcesserũt inuicẽ dictas res ad habẽdũ: tenendũ: vẽdẽdũ: & alienãdũ: ꝙ si alienatio sit secuta videt renũtiatũ iuri fideicõmissi: als non.
22 Quãdo per diuisionẽ nõ est remissum ius fideicõmissi nec data licẽtia de vẽdendo & vnus fratrũ vẽdidit: postea extat ꝙditio fideicommissi: an frater posset totũ petere ab emptore.
23 Habenti ius in re pro indiuiso: an diuisione facta remaneat ius in eo ꝙ debitori pro diuiso obuenit.
24 Fratres diuidentes si habebã fundũ cõem emphyteoticũ: ita ꝙ vno decedẽte sine liberis portio eius deueniat ad alterũ: & in diuisione remiserũt oẽ ius qõ habebant vel ꝑsperabant habere abyno mortuo portio illius vadat ad ecclesiã. ꝙ nõ qz ecclesie non prodest talis remissio.
Emphyteosis ecclesiastica ꝙ possit diuidi inter fratres: & inter se põt fieri alienatio.
25 Fratres diuidẽtes cũ altero fratre si fuit sciẽs buius fideicõmissi in casu huius. ff. an frater ꝙ petit fideicõmissum teneatur de euictione.
26 Si ille cui restitutio rei erat faciẽda ex fideicõmisso illã emit ab aliquo: an sibi ꝓdicet & fideicõmissum habeat locum.
27 Actio de euictione qualiter deꝰ inter diuidẽtes.

c **Duo fratres.** [c] Jste. ff. hz quotidia nam materiã: & multum subtilẽ. breuiter. h. o. Jn ista snia ꝑ quã qs diuisionẽ facere declarat facit penã cõmitti. h. o. primo ponit thema & qõnem. scõo rñsionẽ. ¶ Not. ꝙ per diuisionẽ videtur transactũ de iure fideicõ. & si fuit ꝓnuntiatũ vtrum bene vel male: vt. j. patebit. ¶ Scõo not. ꝙ illud qõ tractum est in vno iudicio non potest in alio refricari. nam in iudicio vbi petitur pena non possum dicere male ꝓnuntiatũ super principali. ¶ Jtem not. ꝙ ille qui alij quã repulit exceptionẽ nihilomin⁹ habet actionẽ ad penam: & ad ista tria opponemus per ordinez.
¶ Ad primũ op. dr bic ꝙ per diuisionẽ recessum est a iure fideicõmissi. cõtra. ff. de trãsac. l. qui cũ tutoribus. in pn. huius Jtij timoze sunt in gl. nostra plures opi. & solu. vna ponit in l. Jtia. bic si tangitur per glos. quia ibi frater fratri successit directo bic per fideicõmissum. q. d. qñ directo succedit nõ erat fratris trãsigẽtis illa hereditas nec re nec spe & non põt videri remissa bic erat spes. Jsta solu. videtur mihi verissima quãdo frater succedit directo fratri ab intestato: quia tempore transactionis nõ dicebaꝫ debita re nec spe. casus est expressus [d] ff. de libe. lega. l. post emãcipationẽ. si bñ inspiciatur tex. cũ gl. Sed si frater succederet fratri directo forte ex vigore substitutionis pupillaris tunc posset dici spem habuisse. vt. l. ij. ff. de sta. libe. & de hoc tãgã j. per qõnem. ¶ Et hoc facit ad qõnem [e] duo fratres inuicẽ diuiserũt & renunciauerũt omni iuri qõ sibi inuicem competeret in parte alterius. demum vnus n on soluit legata infra annum: ꝛm ꝙ requirit aut. boc amplius. C. de fideicõ. ꝓpter qõ alius vult petere hereditatem opponebaꝫ sibi de remissione. certe dixi ꝙ non potest: quia illius portio non erat debita nec re nec spe: sed ex legis dispositione.

✣ Andre. Poma. [c] Duo fratres. Ratio dubitandi istius tex. vr fuisse eo ꝙ snia erat insita: vt hic ꝛquit Bart. i summario in oppositiõe. j. c. decidendi aũt fuit vt hic ingt Luma. & gl. circa fi. in ver. aũt dicas. quia nõ fuerat appellatuz a snia iõ illi stãdũ erat aduerte tñ ꝙ tenẽdũ summariũ Bart. pertulit ꝛm eum not.
✣ Andre. Poma. [d] Casus expssus. no. ꝙ inꝫtũ bart. hic ꝛcludit ꝙ substitut⁹ pupillo hz spem succedẽdi ap probat per Jtium tz in l. is põt. i. iij. col. in vers. sed circa hoc q̃ro. ff. d. ac qui. ber. nivelis dicere ꝙ seipsum salnat. j. in. iiij. q. vbi videt tenere idem ꝙ tenuit i. l. is potest. quã ibi alia ratione mouetur.
✣ Andre. Poma. [e] Ad qõnẽ. vide oino Jaco. de are. Ang. & Jmo. in. l. dãnũ. ff. j. hic all. p Bar. vbi mirabiliter loquit & bar. in l. interquos. i pen. q. c. ti. de dã. infec. & aduerte qõ ang. Jmo. & Pau. ꝺca. alle. l. dãni infecti stipu. la. j. ff. j. illi⁹. l. pro. q. Bart. bic quã no. ipse Bart. ibi ad boc. & in. ff. l. ter quos.

✣ Andre. pomate.
a ¶ Tenendo istã opi. et istã opi. ꝙ bic fuit male iudicatuz quam dicit Bart. esse verissimam tenuit vt attestat in. l. itẽ paulo callimacho. ff. j. ff. de leg. iij. est cõmunis vt inquit Angel. vt. d. l. qui cum tutoribus. et Barba. ff. li. vij. col. j. vo. j. & Jmo. consi. fina.
b ¶ Ego teneo. ad de bocverum nisi ille qui ♁ueniſſet habuiſſet aliquaz insiã causam ♁ueniẽdi ꝛm Joã. an. in addi. Spe. i tit. de arbi. ff. ff. versi. itẽ quid si et compromissuz. quem sequitur Pau. de ca. ff. li. cclxxx. & inquantũ Alex. tangit an pro laudo ꝓsumat. dic qõ Pau. de ca. consi. lxxiij. tenet ꝙ sic. idẽ tenet Bal. ff. c. v. li. & cõsi. lxxiij. iij. li. vbi all. Dy. cõsi. v. ff. cxcvij. iij. li. & ff. cclxiij. iij. libro.
✣ Andre pomate.
c ¶ Octaua solut. Ego credo ꝙ verba Bar. sunt mẽdosa: & ꝙ nolit dicere frater mortuꝰ: qz Bẽ eẽt de directo ♁ tex. l. ♁tie. vbi no. frater mortuus sed vn⁹ trãsigeret. qõd Bar. sentire vr in. d. l. Jtia. vbi videas cũ. vid Alex. ff. iij. in. ij. col. volu. iij. & cõsi. cxxj. vol. ij. vbi sequẽdo Bar. bic ꝙ vbi sunt opi. doc. diuerse res est dubia: & Bẽ casu etiaz ꝑ quib⁹ iudicãdũ sit. et vide q̃ ꝓsui ad Bar. in. l. cum platis. ff. de re iudi. & in. l. nõ fatẽr. in. iiij. col. in versi. quero qualiter. ff. de confeſ.

fitione: et sic nõ venit in remissiõe generali. vt. d. l. qui cum tutoribꝰ. ꝛm dictã so. facit opti. ff. de dam. infe. l. dãni. ff. j. ¶ Scõa lect. est ꝙ ibi frater fratri successit per fideicõmissum: sicut hic. Tunc ob. cõtra solu. ꝛm Hugo. bic male fuit indicatum: vt bic dicit glo. Sed tunc dices quõ de hac iniqua sentẽtia fuit facta. l. cõtra. ff. quibꝰ in. j. consti. C. respon. tenẽdo istam opi. [a] que est verissima: vt. j. dicetur. ꝙ de hoc fuit facta lex vt solueret vnum dubium pulchrũ. vtrũ sententia iniqua per quam declarat ꝙ ventũ esse contra diuisionẽ faciat penam cõmitti. nam si esset bene iudicatũ nullũ esset dubiuz ꝙ cõmitteret pena: & lex debet intelligi ꝓlata in casu dubij. vt. ff. de carbo. ed. l. quod labeo. Hoc facit ad q. quã ♁soluit Dy. † quidã ꝓmisit arbitrium nõ petere reduci ad arbitriũ boni viri sub certa pena petiꝫ & succubuit: vtrũ pena sit cõmissa. Et consuluit ipse ꝙ sic: quia per illã sentẽtiã fuit declaratũ ipsum indebite petiſſe qõ placet. & banc. l. induco ꝓ casu ꝛm istã lec. siue iuste siue iniuste succubuerit. facit. ff. de ope. no. nun. l. de pupillo. ff. memini⁹. ver. toties. & istam solu. ego teneo. [b] ¶ Tertia sol. est ꝙ bic fuit bene iudicatum ex parte iudicis: sed male respectu partis ꝓpter eius defectuz: quia non fuit opposita replicatio: et sic fuit ꝓnuntiatũ cõtra ius litigatoris. a banc videt tenere glo. ff. de pac. l. tres fratres. Nec solu. non est vera: quia per diuisionẽ non tollit ius fideicõmissi: nec ipso iure nec ope exceptionis. et ideo nõ est necessaria replicatio. nam in. l. contra. dicitur exceptione transactionis non submoueꝫ. et sic non ob. exceptio: nec est necessaria replicatio. vt. l. ij. de excep. ¶ Quarta sol. est: licet in ordine glo. sit tertia ꝛm Roge ꝙ bic fuit expsse dictũ ꝙ non veniet cõtra diuisionẽ nec ex fideicõmisso: nec alio modo: sed ista in se ẽt nec diuinationem. ideo non est vera q̃tum ad. l. an aũt sit vera in se: tangam. j. in qõnibus. ¶ Quinta sol. est einsdẽ Roge. ꝙ in. l. Jtia. fuit simplex diuisio: seu trãsactio. bic ꝏ fuit dictũ nihil ♁tra diuisionẽ facturos: ꝛc. ex quo verbo videt renuntiatũ iure fideicõmissi. & banc sol. tenet bic Dy. et Hugo. de cuno. in. l. cum tutoribꝰ. sed ista sol. nõ est vera: quia ista verba: nihil ꝛc. non importãt hoc. Casus est in. l. j. ff. idem quesijt. de ♁di. inde. & falsitas buius opin. j. latiꝰ declarabit. ¶ Sexta sol. fuit Azo. qui dicit ꝙ per diuisionẽ non videt renũtiatum iuri fideicõmissi: sed quia in diuisione quis tenet de euicti. vt. l. si fratres. C. cõia vtri. iudi. & l. si familie. C. famil. ber. ideo iste agẽs fuit repulsus illa exceptione: quia de euictione tenet. vt. l. vẽdicãtẽ. de enic. et sic dicit ipse ꝙ bene fuit iudicatũ in dimidia: & male in alia dimidia: quia qlibet fratrũ medietatẽ partis sue habet iure suo: aliã dimidiã iure coheredis. in illa ergo parte quã ille coheres moꝛtuꝰ habebat iure suo et frater superueniẽs nõ tenebaꝫ de euictione: & in hoc fuit male iudicatũ. banc tenet glos. bic. & in. l. 2tia. Sed ista opi. est cõtra hunc tex. vbi videtur ꝙ 2tia eum ꝓnũtiatũ fuit quasi de hoc trãsacti sit. Non ergo fuit ꝓnuntiatũ quasi de euictione teneaꝫ. Sunt etiã alie rationes ꝓpter quas hec lec. non est vera. vt. j. dicã in qõnibus. ¶ Septima sol. ponit in. l. Jtia. quia bic petiꝫ id qõ deuenit in diuisione: ibi ꝏ petiꝫ illud qõ in trãsactione nõ deuenit: quia solũ de parte sua trãsegit: non de alia. & hec potest esse bona & istam tenet etiã Hui. de cu. ¶ Octaua sol. [c] ibi ponitur in glo. videlz ꝙ in. l. 2traria actiue bic passiue. Jsta verba sunt obscura. forte hoc voluit dicere ꝙ ibi frater qui mortuus est nõ potuit trãsigẽdo perimere actionẽ fratri non cõpetentẽ. vt. l. stichum. in fi. j. de noua. et hoc vult dicere actiue: hoc est alteri non põt ꝓiudicare. bic ꝏ diuidendo sibi ꝓeiudicauit. et hoc vult dicere passiue hoc est sibi ꝓeiudicare. Sed hec sol. non placet. nam bic & ibi querit qualiter inuicẽ sit generatũ ꝓiudiciũ. si emꝫ nõ ꝓiudicaret fratri meo nec frater meꝰ. et sic hoc nil valet. Teneatis ergo vel primã vel secũdaz ꝙ bic fuit male iudicatuz. & hoc placet plus. vel tene septimã sol. vt. ff. dixi. ¶ Scõo oppo. ff. de pac. l. tres fratres. Sol. bic fuit male iudicatũ et sic con-

cozdat. & glo. ibi sentit. ¶ Tertio opp. de. l. paulo callimacho. ff. j. de lega. iij. Sol. bic fuit male iudicatum. & sic ꝏcordat licet ibi ponantur plures sol. ¶ Quarto op. tu dicis ꝙ bic fuit male iudicatum. Contra imo bene: quia per banc diuisionẽ videt ius fideicõ. remissum. vt. l. titius. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. So. aliud in pignore: q nia sicut solo cõsensu ♁bitur ita facilius tollit: vel melꝰ ibi ius pignoris erat de presenti. istud fideicõmissum erat de futuro. [d] Jtem † bic dependẽt ex testamẽto: & ira dependẽtia ex testamento non ita de facili perimuntur. vt. l. si post diuisionẽ. C. de iu. & fa. igno. et facit qõ no. in. d. l. tres fratres. ff. de pac. & de transl. de bis. ¶ Quinto oppo. ad scõm nota. et videtur ꝙ pena non sit commissa in effectu. nam illud qõ semel. est decisum in vno iudicio per viã exceptionis potest in alio iudicio refricari. vt. ff. de euictio. l. vendicantẽ. & l. seq. vnde bic in petitione sup pena potẽrit dicere non veni cõtra diuisionez: lz bic dicit cõtra: ergo male. Sol. l. Jtia loquit qñ superexceptione ꝓnuntiat ꝛtra excipientẽ in cuius potestate non erat agere. bic ꝏ ꝓnuntiatũ fuit per excipientẽ contra actorẽ. & boc videt tenere Ly. C. qñ ciui. ac. crimi. ꝓcludi. l. j. vnde ad quẽdã verba Pe. que Ly. refert. C. sentẽ rescin. nõ pos. l. peremptorias. addẽda sunt aliqua mẽbra: & dicam⁹ plenius sic. † aut super exceptione ꝓnũtiat in casu in quo summaria fit cognitio. et tũc nunqꝫ in alia causa nocet: vt quãdo ꝓnũtiat super aliqua dilatoria. arg. de re iudi. l. a diuo. ff. si super reb⁹. Et ita intelligo dicta Jnno. ex de ordi. cogni. c. super spoliatione. & ibi boc sentit circa fi. mag. glos. Si ꝏ e ꝓnũtiat in causa in qua cognoscit plene: & tũc aut cõtra agentẽ ꝓ excipiẽte: aut ecõtra. Primo casu: aut illud iudicium est accessoriũ: & quodãmodo dependens ex primo: vt bic in stipulatione penali. et tunc qõ semel decisum est: non potest in alio iudicio refricari: vt bic. aut aliud iudiciuz est principalius vel eque principale: & tunc iterũ poterit refricari. vt. ff. de excep. l. sed si ante. vbi fi egi cõfesso [f] ria de via: & aduersarius excipit dicẽs me non dominum: & succubuit nõ nocet postea mihi agẽti rei vẽdicatio. Scõo casu aut illa ꝓnuntiatio respicit fauoze status: & non potest in alio iudicio reiterari. vt. l. j. C. de ordi. iudi. & ibi not. in vlti. glos. ant non respicit fauoze status. & tũc dic vt dicũt quidã doct. aut in primo & secundo iudicio ꝓponit ad eundẽ effectum: & nõ potest reiterari. vt. l. quod in diem. de cõpen. aut tẽdunt ad diuersos effectus: et potest. vt. d. l. vendicantẽ. in fi. & l. seq. de euictioni. [e] ¶ Sexto ad idem oppo. ꝙ talis sentẽtia non facit penaz cõmitti: quia est lata ex falsa causa: ergo nulla. vt. l. si testamẽto. de excu. tut. & l. ij. C. qñ ꝓnoca. non est necesse. Sol. quidã fatenr 3tra: & dicũt tenendo: ꝙ bic fuit male iudicatũ: ꝙ 3tra petitionem obstabit exceptio doli. ita videt tenere ꝺ glo. circa fi. & ff. de do. excep. l. apud celsum. ff. item que [g] ritur. vbi tex. videt boc ꝑbare. Sed hoc non placet: † quia sentẽtia lata ex falsa causa: ita dem⁹ est nulla si lata fuit dolo aduersarij. vt no. in. l. si proto. ff. marcellus. ff. de iudi. secus si fine dolo tunc debet rescindi per appellationẽ. vt no. ff. de acquirere. l. si is ad quem. Dic ergo ꝙ bic nõ fuit exꝑsus error: nec expresse transactũ esse per diuisionem. vel melius: † quãdo super aliquo ꝑssũ sunt opi. doct. tunc si iudex eligit vnã licet malã non est sentẽtia nulla. vt. l. cum platis. & ibi dixi. ff. de re iudi. nam opi. doc. faciũt rem ambiguã. vt not. ff. de leg. l. nõ possunt. & C. de leg. l. cum de nouo. & not. in. j. cõstitu. C. ff. quibus. in glo. super ver. certa. ¶ Septimo oppo. ad. iij. not. & videt ꝙ postꝫ remouit cum exceptione: pena non possit peti. vt. l. rescriptum. ff. si pacto. ff. de pac. Sol. dic ꝙ bic fuit dictũ rato manente pacto. vel si non fuit dictum bic ꝙ potest peti pena quatenus excedit. vt. l. si quis a so [g] cio. ff. pro socio. et. l. predia. ff. de actione empti. Alij dicunt vt gloſſa dicto ꝙ aliud in pacto: vt ibi: aliud in sententia: vt bic. qõ non placet etiã bic loquitur in pacto. ¶ Octauo oppono: ꝙ pri-

✣ Andre. Poma. De futuro. ad de ff. Alex. post Paul. de ca. ꝙ ex hac sol. inferr vnũ notãdũqꝫ per istã diuisionẽ de qua i tex & ius fideicõmissi ꝓsentis vel futuri puri vr remissum iter ipsos diuidẽtes si notiam habebant fideicõmissi. in pta. l. de bis. de trãsact.
¶ Sexto ad idẽ. vide Jo. de imo. in cõsi. cxvi. & etiã in ꝓcedentibꝰ ♁si lijs allegauit dicta bic vide ibi oi no. Andr. barba.
✣ Andre. pomate.
¶ Super aliquo. certe varie sunt opiñ. do. lz iudex i iudicãdo vnã eligat q̃ mala sit nõ tñ ꝙ Bñia reddit nulla. ad qõ vltra bic all. per Alex. bene facit qõ not. Bal. in. l. captatorias. C. de test. mi. et not. Oldr. in. l. ãsitũ. ff. j. ff. ff. fun. instru. de quo me minit Abb. in. c. j. de postu. ꝑla. circa vij. colũ.
✣ Andre. pomate.
¶ De actio. emp. Aduerte tñ ꝙ iura Bar. nihil ꝓbare videnr quia loquit õ ttereſſe nõ aũt in pena vnde potius videt dicẽ dum Jtiũ cũ pene sint restringẽde. l. cũ quidã. ff. de lib. et posthu. itẽ quia ad oia iura dicentia sufficere alterum cõsequi. item quia ♁ boc strigit tex. in. l. cũ celsus. in pri. ff. de ambi. de boc vide euz in l. ita stipulat⁹. ff. ff. ff. eo. & Alexã. i. l. cum ꝓponas. C. de trãsac. & Areti. consi. cxxxviij.

Universidad del Rosario Archivo Histórico